GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

TURİZM VE DEĞİŞEN ÜRETİM DİNAMİKLERİNİN ETKİSİNDE DÖNÜŞEN KIRSAL ALANLARDA KORUMA OLANAKLARININ TESPİTİ: ALANYA ÖRNEĞİ

Ercan AKSOY

DOKTORA TEZİ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK 2021

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ercan AKSOY

15/12/2021

TURİZM VE DEĞİŞEN ÜRETİM DİNAMİKLERİNİN ETKİSİNDE DÖNÜŞEN KIRSAL ALANLARDA KORUMA OLANAKLARININ TESPİTİ: ALANYA ÖRNEĞİ

(Doktora Tezi)

Ercan AKSOY

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık 2021

ÖZET

Kırsal mimari özelliklerin korunması ve yaşatılarak geleceğe aktarılması kültürün sürdürülebilirliği açısından önemli bir yere sahiptir. Çalışma bütününde bu durum göz önünde tutularak Alanya kırsal mimarisinin özellikleri ortaya koyulmuş ve yaşatılmasına yönelik kararlar verilmiştir. Çalışmanın asıl problemini bölgedeki kırsal mimari mirasın diğer bölgelere göre turizm etkisi altında çok daha hızlı bozulması oluşturmaktadır. Mevcut geleneksel konut stokunun sorunlarının saptanması ve özelliklerinin belirlenmesi amacıyla 68 köyde alan çalışması yapılmıştır. Çalışmada izlenecek yol için önceden kırsal mimari alanında yapılmış olan çalışmalar da incelenmiştir. Ayrıca bölgede yaşayan halk ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmalar sonucunda geleneksel konutların sayılarının çok hızlı şekilde azaldığı anlaşılmıştır. Mevcut geleneksel konutlarda ise birçok bozulma olduğu görülmektedir. Bunlarla birlikte yerleşim dokuları da büyük oranda niteliklerini kaybetmişlerdir. Elde edilen bulgular Alanya kırsalının geleneksel dokusunun ve nitelikli konutlarının yaşatılması için altlık oluşturmuştur. Aynı zamanda yeni yapılaşma kararları alınmasında da verilerden yararlanılmıştır. Bunların sonucunda kırsal mimarinin yaşatılmasına, gelecek nesillere doğru şekilde aktarılmasına ve geleneksel dokunun ve yapıların korunmasına yönelik öneri kararlar ve yöntemler geliştirilmiştir. Çalışmada tüm bölgenin kırsal mimari özelliklerinin geniş çaplı olarak değerlendirilmesi ayrıca önemlidir. Alınan kararlar ve uygulanması düşünülen yöntemlerin tamamı farklı bölgeler için de bir altlık olarak kullanılabilecektir.

Bilim Kodu	:	80106
Anahtar Kelimeler	:	Alanya, geleneksel konut, kırsal mimari, koruma, kültürel koruma, tipoloji
Sayfa Adedi	:	714
Danışman	:	Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU DEMİRCİ

DETERMINATION OF PROTECTION POSSIBILITIES IN RURAL AREAS WHICH TRANSFORMED UNDER THE INFLUENCE OF TOURISM AND CHANGING PRODUCTION DYNAMICS: THE CASE OF ALANYA

(Ph. D. Thesis)

Ercan AKSOY

GAZİ UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

December 2021

ABSTRACT

Protecting the rural architectural characteristics and transferring it to future is important for the sustainability of culture. In the frame of this, the present study reveals the rural architectural characteristics of Alanya and suggests ways to sustain them. The main of the study is that the rural architectural heritage of this district is being deteriorated by the influence of tourism compared to other districts. Field study in 68 villages were conducted to determine the current problems of traditional dwelling stock and to specify its characteristics. To determine the way to follow in the study, previous research on rural architecture were analyzed. In addition, interviews were conducted with people living in these villages. As a result of the study, it was concluded that the number of traditional dwellings have been rapidly decreasing. Furthermore, current traditional dwellings are deteriorating and settlement patterns have to a great extent lost their composition. Data provided basis to sustain the rural structure of Alanya as well as the current quality dwellings. In addition, data helped to make decisions about the new settlements. As a result, salient methods and decisions were taken to sustain the rural architecture, transfer them correctly to new generations and protect the traditional texture and structures. It is also important that the current study evaluates the rural architectural characteristics of the whole region in a wide scale. Decisions that were taken and methods that were planned to apply could serve as a basis for various other regions.

Science Code : 80106

Key Words : Alanya, traditional dwelling, rural architecture, protection, cultural protection, typology

Page Number : 714

Supervisor : Assoc. Prof. Dr. Özlem SAĞIROĞLU DEMİRCİ

TEŞEKKÜR

Tüm tez çalışma döneminde, konu seçimi de dâhil olmak üzere desteğini hiç esirgemeyen, çalışmalarıma yöne veren, arazi çalışmasında dahi yanımda bulunup yol gösteren ve içimde sürekli çalışma isteği uyandıran saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Özlem SAĞIROĞLU DEMİRCİ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tez izleme sürecinde değerli bilgi ve görüşleri ile destek olan, tezin ilerlemesinde ve gelişmesinde ufkumu genişleten sayın Doç. Dr. Arzu ÖZEN YAVUZ ile yoğun bilgi birikimi ve entelektüel bakış açısı ile her zaman yanımda olan ve her an desteğini hissettiğim sayın Dr. Öğr. Üyesi İbrahim BAKIR hocalarıma teşekkür ederim. Tez savunma jürisine katılarak çok değerli katkılarda bulunan sayın Prof. Dr. Sare SAHİL ve sayın Prof. Dr. Kemal Reha KAVAS hocalarıma da ayrıca teşekkür ederim. Bütün alan çalışması sırasında yanımda olan ve neredeyse tüm köylerde sıcak-soğuk demeden benimle birlikte dolaşıp destek olan Nihat GÖRMEZ'e, tez çalışması aşamasında ihtiyaç duyduğum her türlü belge ve bilgi konusunda yardımcı olup tüm muhtarlar ile görüşmemi kolaylaştıran Alanya Belediyesi Kırsal Hizmetler Müdürü Menderes SİVRİ'ye, alan çalışması sırasında yardımcı olan ve tez boyunca iş hayatımdaki yükü azaltan Hüseyin ASAR'a şükranlarımı sunarım. Tüm hayatım boyunca her zaman desteklerini hissettiğim ve yanımda olan annem Zekiye AKSOY ile babam Mehmet AKSOY'a, evlilik hayatım sonrasında ve tez çalışmasında da sürekli destek olan kayınvalidem Gönül BAŞKURT ile kayınpederim Abidin BAŞKURT'a, hem tez aşamasında hem de hayat yolunda desteğini esirgemeyen, hayatımı kolaylaştıran ve her zaman yanımda olan eşim Begüm AKSOY'a teşekkürlerimi ve sevgilerimi sunarım. Hayatımın en büyük mutluluğu olan ve tez süresince oyun sürelerini kısaltmak zorunda kaldığım oğlum Ertuğ AKSOY'a çok teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

ÇİZELGELERİN LİSTESİ xvi

ŞEKİLLERİN LİSTESİ xx

RESİMLERİN LİSTESİ xxii

HARİTALARIN LİSTESİ xxvi

SİMGELER VE KISALTMALAR xxvii

1. GİRİŞ 1

2. KIRSAL YERLEŞMELER VE KIRSAL MİMARLIK MİRASI 11

2.1. Kırsal Yerleşim ve Genel Kavramlar 11

2.2. Kırsal Mimarlık Mirası 12

2.3. Kırsal Sit ve Kırsal Mimarinin Kültür Varlığı Olma Süreci 14

2.3.1. Koruma düşüncesinin gelişimi 16

2.3.2. Kentsel-kırsal sit ve kırsal mimariyi koruma düşüncesinin gelişimi 22

2.4. Kentsel Koruma Planlamasında Yaklaşımlar 28

2.4.1. Bütünleşik koruma yaklaşımı 29

2.4.2. Stratejik mekânsal planlama yaklaşımı 29

2.4.3. Korumada yöntemsel yaklaşım 30

2.4.4. Sürdürülebilir kentsel koruma 30

2.4.5. Koruma sürecinde kentsel tasarım 31

2.4.6. Koruma planlamasında katılım 31

Sayfa

2.4.7. Korunacak alanlarda kentsel yenileme 32
2.5. Kırsal Kalkınmada Yerleşim Düzeni Yaklaşımları 32
2.5.1. Merkezköy yaklaşımı 33
2.5.2. Köykent modeli 33
2.5.3. Tarım-kent modeli 34
2.5.4. Köye dönüş projesi 35
3. ALANYA İLÇESİ YEREL VE KIRSAL ÖZELLİKLER 37
3.1. Doğal ve Çevresel Veriler 37
3.1.1. Coğrafi Konum 38
3.1.2. Topografya 39
3.1.3. Bitki Örtüsü 39
3.1.4. İklim 40
3.1.5. Jeolojik yapı 40
3.1.6. Doğal yaşam 41
3.1.7. Ulaşım 41
3.2. Tarihçe 42
3.2.1. Antik çağlar ile Bizans ve Roma dönemi 42
3.2.2. Selçuklu devleti dönemi 43
3.2.3. Osmanlı devleti dönemi 44
3.2.4. Cumhuriyet dönemi 45
3.3. Sosyokültürel Veriler 45
3.3.1. Kapasite ve yoğunluk 46
3.3.2. Demografik yapı 47
3.3.3. Aile ve akrabalık 47

Sayfa

3.3.4. Kırsal geçim yolları 48

3.3.5. Göçerlik kültürü 49

4. ALANYA KIRSAL YEREL MİMARİ ÖĞELERİ 53

4.1. Yapı Malzemeleri 53

4.1.1. Taş 54

4.1.2. Sıvalar ve harçlar 56

4.1.3. Ahşap 58

4.1.4. Tuğla 60

4.1.5. Toprak 63

4.2. Yapı Elemanları 64

4.2.1. Temel 65

4.2.2. Duvar 66

4.2.3. Döşeme 70

4.2.4. Merdiven 74

4.2.5. Çatı 81

4.2.6. Açık ve kapalı çıkma 84

4.2.7. Kapılar 87

4.2.8. Pencereler 96

4.2.9. Dolaplar 108

4.3. Yapım Sistemleri 111

4.3.1. Yığma sistemler 112

4.3.2. Karma sistemler 117

4.4. Alanya Kırsal Konutu 119

4.4.1. Oda 121

Sayfa

4.4.2. Sofa 124
4.4.3. Çıkma (çardak, çağnışır) 126
4.4.4. Islak hacim 128
4.4.5. Ahır (gedey) 130
4.4.6. Depo 132
5. ALANYA KIRSAL YERLEŞİMLERİNDE DOKU 135
5.1. Doku İle İlgili Kavramlar ve Doku Tipleri 135
5.2. Alanya Köyleri ve Doku Gelişim Süreci 137
5.2.1. Akçatı köyü 138
5.2.2. Akdam köyü 141
5.2.3. Alacami (Dim) köyü 144
5.2.4. Alara köyü 147
5.2.5. Aliefendi köyü 150
5.2.6. Asmaca köyü 153
5.2.7. Bademağacı köyü 156
5.2.8. Basırlı köyü 159
5.2.9. Başköy köyü 161
5.2.10. Bayır köyü 164
5.2.11. Bayırkozağacı köyü 167
5.2.12. Beldibi köyü 170
5.2.13. Beyreli köyü 173
5.2.14. Bıçakçı köyü 176
5.2.15. Bucak köyü 178
5.2.16. Burçaklar köyü 181

Sayfa

5.2.17. Büyükpınar köyü 184
5.2.18. Çakallar köyü 187
5.2.19. Çamlıca köyü 190
5.2.20. Değirmendere köyü 193
5.2.21. Dereköy köyü 196
5.2.22. Elikesik köyü 199
5.2.23. Fakırcalı köyü 202
5.2.24. Gözübüyük köyü 205
5.2.25. Gözüküçüklü köyü 208
5.2.26. Gümüşgöze köyü 211
5.2.27. Gümüşkavak köyü 214
5.2.28. Güney köyü 217
5.2.29. Hacıkerimler köyü 220
5.2.30. Hacımehmetli köyü 223
5.2.31. Hocalar köyü 226
5.2.32. İmamlı köyü 229
5.2.33. İshaklı köyü 232
5.2.34. İspatlı köyü 234
5.2.35. Karakocalı köyü 237
5.2.36. Karamanlar köyü 240
5.2.37. Karapınar köyü 243
5.2.38. Kayabaşı köyü 246
5.2.39. Keşefli köyü 249
5.2.40. Kızılcaşehir köyü 252

Sayfa

5.2.41. Kocaoğlanlı köyü 255
5.2.42. Kuzyaka köyü 258
5.2.43. Mahmutseydi köyü 260
5.2.44. Obaalacami köyü 263
5.2.45. Orhan köyü 266
5.2.46. Öteköy köyü 269
5.2.47. Özvadi köyü 272
5.2.48. Paşaköy köyü 275
5.2.49. Saburlar köyü 278
5.2.50. Sapadere köyü 281
5.2.51. Seki köyü 284
5.2.52. Soğukpınar köyü 287
5.2.53. Süleymanlar köyü 289
5.2.54. Şıhlar köyü 292
5.2.55. Taşbaşı köyü 295
5.2.56. Tırılar köyü 298
5.2.57. Toslak köyü 301
5.2.58. Türktaş köyü 303
5.2.59. Uğrak köyü 306
5.2.60. Uğurlu köyü 309
5.2.61. Uzunöz köyü 312
5.2.62. Üzümlü köyü 315
5.2.63. Yalçı köyü 318
5.2.64. Yaylakonak köyü 321

Sayfa

5.2.65. Yaylalı köyü 324
5.2.66. Yenice köyü 327
5.2.67. Yeniköy köyü 330
5.2.68. Yeşilöz köyü 333
6. ALANYA KIRSAL YERLEŞİMİNDE TİPOLOJİ 337
6.1. Genel Yerleşim, Sosyokültürel ve Ekonomik Girdilerin Köylerdeki Dağılımı .. 338
6.1.1. Köy doku biçimleri 338
6.1.2. Yapı-parsel ilişkileri 340
6.1.3. Yapı korunmuşluk durumları 342
6.1.4. Köylerin nüfus değişimleri 343
6.1.5. Seracılık ve tarımsal faaliyetler 344
6.1.6. Hayvancılık faaliyetleri 345
6.1.7. Turizm faaliyetleri 347
6.2. Tipolojik Tespitler ve Köylerdeki Dağılım 349
6.2.1. Plan tipolojisi 349
6.2.2. Kapı tipolojisi 352
6.2.3. Pencere tipolojisi 354
6.2.4. Çatı tipolojisi 355
6.2.5. Merdiven tipolojisi 357
6.2.6. Yapım sistemleri tipolojisi 358
6.3. Tespitlerin Değerlendirilmesi 359
7. ALANYA KIRSALINDA KENTSEL (DOKUSAL) VE YAPISAL BOZULMA – DEĞİŞİM, SWOT VE ANKET ANALİZLERİ 365
7.1. Kentsel (Dokusal) Bozulma 366
7.1.1. İmar sorunları 367

Sayfa

7.1.2. Fiziksel sorunlar 374
7.1.3. Sosyokültürel ve ekonomik sorunlar 377
7.2. Yapı Ölçeğinde Bozulma - Değişim 386
7.2.1. Malzeme sorunları (bozulmaları) 387
7.2.2. Yapısal sorunlar (bozulmalar) 402
7.2.3. İnsan kökenli sorunlar (bozulmalar) 410
7.2.4. Konfor koşulları kaynaklı bozulmalar (değişimler) 412
7.2.5. Ekonomik kökenli sorunlar (bozulmalar) 416
7.3. Swot Analizi 416
7.4. Anket Analizleri 421
8. SONUÇ VE ÖNERİLER 425
8.1. Alanya Kırsalı İçin Koruma Yaklaşımı 425
8.2. Alanya İçin Bölge Planı ve Turizm Stratejisine Yönelik Değerlendirme 428
8.3. Alanya Kırsalı Koruma Önerileri 430
8.3.1. Köy Dokusu ve Yerleşim Alanlarında Müdahaleler 430
8.3.2. Yapı Ölçeğinde Müdahale Kararları 448
8.3.3. Alanya kırsalında yeni yapılaşmaya yönelik rehber 465
8.4. Değerlendirme 467
KAYNAKLAR 473
EKLER 487
EK-1. Taş analiz/test raporu 488
EK-2. Harç analiz/test raporu 489
EK-3. Alanya köyleri yerleşim özellikleri 492
EK-4. Alanya köyleri geleneksel yapı planları 561

Sayfa

EK-5. Alanya köyleri geleneksel yapı resimleri 655

EK-6. Türktaş köyünün "kentsel sit alanı" olarak belirlenmesine ilişkin T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu kararı 686

EK-7. Alanya köyleri yeni yapılaşma için plan önerileri 687

EK-8. Anket formu 697

EK-9. Plan tiplerinin geliştirilmesi ve yeni yapılara yönelik kararlar 701

ÖZGEÇMİŞ..... 713

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 5.1. Akçatı köyü verileri 139
Çizelge 5.2. Akdam köyü verileri 142
Çizelge 5.3. Alacami (Dim) köyü verileri 145
Çizelge 5.4. Alara köyü verileri 148
Çizelge 5.5. Aliefendi köyü verileri 151
Çizelge 5.6. Asmaca köyü verileri 154
Çizelge 5.7. Bademağacı köyü verileri 157
Çizelge 5.8. Basırlı köyü verileri 160
Çizelge 5.9. Başköy köyü verileri 162
Çizelge 5.10. Bayır köyü verileri 165
Çizelge 5.11. Bayırkozağacı köyü verileri 168
Çizelge 5.12. Beldibi köyü verileri 171
Çizelge 5.13. Beyreli köyü verileri 174
Çizelge 5.14. Bıçakçı köyü verileri 177
Çizelge 5.15. Bucak köyü verileri 179
Çizelge 5.16. Burçaklar köyü verileri 182
Çizelge 5.17. Büyükpınar köyü verileri 185
Çizelge 5.18. Çakallar köyü verileri 188
Çizelge 5.19. Çamlıca köyü verileri 191
Çizelge 5.20. Değirmendere köyü verileri 194
Çizelge 5.21. Dereköy köyü verileri 197
Çizelge 5.22. Elikesik köyü verileri 200
Çizelge 5.23. Fakırcalı köyü verileri 203

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 5.24. Gözübüyük köyü verileri 206
Çizelge 5.25. Gözüküçüklü köyü verileri 209
Çizelge 5.26. Gümüşgöze köyü verileri 212
Çizelge 5.27. Gümüşkavak köyü verileri 215
Çizelge 5.28. Güney köyü verileri 218
Çizelge 5.29. Hacıkerimler köyü verileri 221
Çizelge 5.30. Hacımehmetli köyü verileri 224
Çizelge 5.31. Hocalar köyü verileri 227
Çizelge 5.32. İmamlı köyü verileri 230
Çizelge 5.33. İshaklı köyü verileri 233
Çizelge 5.34. İspatlı köyü verileri 235
Çizelge 5.35. Karakocalı köyü verileri 238
Çizelge 5.36. Karamanlar köyü verileri 241
Çizelge 5.37. Karapınar köyü verileri 244
Çizelge 5.38. Kayabaşı köyü verileri 247
Çizelge 5.39. Keşefli köyü verileri 250
Çizelge 5.40. Kızılcaşehir köyü verileri 253
Çizelge 5.41. Kocaoğlanlı köyü verileri 256
Çizelge 5.42. Kuzyaka köyü verileri 259
Çizelge 5.43. Mahmutseydi köyü verileri 261
Çizelge 5.44. Obaalacami köyü verileri 264
Çizelge 5.45. Orhan köyü verileri 267
Çizelge 5.46. Öteköy köyü verileri 270
Çizelge 5.47. Özvadi köyü verileri 273

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 5.48. Paşaköy köyü verileri 276
Çizelge 5.49. Saburlar köyü verileri 279
Çizelge 5.50. Sapadere köyü verileri 282
Çizelge 5.51. Seki köyü verileri 285
Çizelge 5.52. Soğukpınar köyü verileri 288
Çizelge 5.53. Süleymanlar köyü verileri 290
Çizelge 5.54. Şıhlar köyü verileri 293
Çizelge 5.55. Taşbaşı köyü verileri 296
Çizelge 5.56. Tırılar köyü verileri 299
Çizelge 5.57. Toslak köyü verileri 302
Çizelge 5.58. Türktaş köyü verileri 304
Çizelge 5.59. Uğrak köyü verileri 307
Çizelge 5.60. Uğurlu köyü verileri 310
Çizelge 5.61. Uzunöz köyü verileri 313
Çizelge 5.62. Üzümlü köyü verileri 316
Çizelge 5.63. Yalçı köyü verileri 319
Çizelge 5.64. Yaylakonak köyü verileri 322
Çizelge 5.65. Yaylalı köyü verileri 325
Çizelge 5.66. Yenice köyü verileri 328
Çizelge 5.67. Yeniköy köyü verileri 331
Çizelge 5.68. Yeşilöz köyü verileri 334
Çizelge 6.1. Alanya köyleri yapı-parsel ilişkileri 341
Çizelge 6.2. Alanya köyleri plan tipolojisi 350
Çizelge 6.3. Alanya köyleri kapı tipolojisi 353

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 6.4. Alanya köyleri pencere tipolojisi 354

Çizelge 7.1. Farklı 3 köy sınırı içerisinde kısmi alanlarda 2004-2020 yılları arası değişim 371

Çizelge 7.2. Basırlı ve Karakocalı köyleri imar durumu (4 kat izinli) 373

Çizelge 7.3. Köy sınırları içerisinde kısmi alanlarda nitelikli yapı – yeni yapı stoku .. 374

Çizelge 7.4. Nitelikli yapı ile aynı parselde yeni yapı uygulamaları 375

Çizelge 7.5. Seraların çok olduğu köylerde nitelikli yapı sayıları 383

Çizelge 7.6. Swot analizi 417

Çizelge 7.7. Alanya köyleri tüm analizler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, (■=tehditler) 419

Çizelge 7.8. Halkın, bölge ve konutlar üzerindeki düşüncelerine yönelik anket soruları 424

Çizelge 8.1. Çalışma alanında kullanılması önerilen kentsel koruma yaklaşımları 426

Çizelge 8.2. Çalışma alanında kullanılması önerilen yerleşim düzeni yaklaşımları..... 427

Çizelge 8.3. Nüfusa yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler) 441

Çizelge 8.4. Tarıma yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler) 442

Çizelge 8.5. Hayvancılığa yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler) 443

Çizelge 8.6. Turizme yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler) 444

Çizelge 8.7. Yerleşim ile geleneksel doku ve sosyokültürel öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler) 445

Çizelge 8.8. Nitelikli konutlara yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler) 445

Çizelge 8.9. Ulaşım ve altyapı-üstyapıya yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler) 446

Çizelge 8.10. Konaklama imkânı, planlama ve ekonomiye yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler) 447

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 1.1. Araştırmanın yöntemi 8

Şekil 3.1. Alanya ilçesinin konumu 38

Şekil 4.1. Alanya kırsal nitelikli yapılarında temel oluşumu 65

Şekil 4.2. Alanya kırsal nitelikli yapılarında duvar oluşum grafikleri 68

Şekil 4.3. Alanya kırsal nitelikli yapılarında döşeme oluşumu 72

Şekil 4.4. Alanya kırsal nitelikli yapılarında kapı kilit detayı 96

Şekil 4.5. Alanya kırsalında oda oluşumu 121

Şekil 4.6. Alanya kırsalında sofalı ve sofasız plan tipi 124

Şekil 4.7. Alanya kırsalında kiler-ekmeklik oluşumu 126

Şekil 6.1. Alanya köyleri doku biçimleri dağılımı 339

Şekil 6.2. Alanya köyleri yapı korunmuşluk durumları 343

Şekil 6.3. Alanya köyleri nüfus değişimleri 344

Şekil 6.4. Alanya köyleri seracılık faaliyetleri 345

Şekil 6.5. Alanya köyleri hayvancılık faaliyetleri 346

Şekil 6.6. Alanya köyleri alternatif turizm olanakları 347

Şekil 6.7. Alanya kırsal geleneksel yapılarında plan tiplerinin köylerde dağılımı 352

Şekil 6.8. Alanya kırsal geleneksel yapılarında pencere elamanlarının köylerde dağılımı 355

Şekil 6.9. Alanya kırsal geleneksel yapılarında çatı tiplerinin köylerde dağılımı 356

Şekil 6.10. Alanya kırsal geleneksel yapılarında merdiven tiplerinin köylerde dağılımı 357

Şekil 6.11. Alanya kırsal geleneksel yapılarında yapım sistemlerinin köylerde dağılımı 358

Şekil 6.12. Alanya köyleri nüfus değişimi ve yapı korunmuşluk ilişkisi 360

Şekil **Sayfa**

Şekil 6.13. Alanya köyleri nüfus değişimi ve turizm ilişkisi 361

Şekil 6.14. Alanya köyleri seracılık faaliyetleri ve yapı korunmuşluk ilişkisi 362

Şekil 7.1. Dim Barajı altında kalan yapıların yerleşimi..... 377

Şekil 7.2. Hava kirliliği ve egzoz gazına bağlı lekelenmenin yoğun olduğu köyler 392

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim **Sayfa**

Resim 3.1. Kızılkule ve Selçuklu Tersanesi görünümü 44

Resim 3.2. Mersin-Aydınlık köylerinden manar planı ve görünümü 51

Resim 3.3. Alanya yöresi şematik manar planları ve örnek manar resimleri 52

Resim 4.1. Nitelikli yapılardan alınan taş örnekleri ve ince kesit görünümleri 56

Resim 4.2. Nitelikli yapılardan alınan numune örnekleri 57

Resim 4.3. Alanya geleneksel yapılarında ahşabın kullanım yerleri 59

Resim 4.4. Alanya geleneksel yapılarında tuğla kullanımı 61

Resim 4.5. Alanya kırsal geleneksel yapılarında toprak kullanımı ve loğ taşı 64

Resim 4.6. Alanya kırsal geleneksel yapılarında temeller 66

Resim 4.7. Akseki ve Alanya kırsalında yapılan çivileme tekniği uygulamaları 67

Resim 4.8. Alanya kırsal nitelikli yapılarında duvar oluşumları 69

Resim 4.9. Alanya kırsal nitelikli yapılarında toprak dolgu döşeme 70

Resim 4.10. Alanya kırsal nitelikli yapılarında taş kaplama döşeme 71

Resim 4.11. Alanya kırsal nitelikli yapılarında tek sıra kirişli ahşap döşeme 73

Resim 4.12. Alanya kırsal nitelikli yapılarında iki sıra kirişli ahşap döşeme 74

Resim 4.13. Alanya kırsal nitelikli yapılarında taş merdiven 76

Resim 4.14. Alanya kırsal nitelikli yapılarında taş merdiven görünümleri 77

Resim 4.15. Alanya kırsal nitelikli yapılarında ahşap merdiven 79

Resim 4.16. Alanya kırsal nitelikli yapılarında ahşap merdiven görünümleri 80

Resim 4.17. Alanya kırsal nitelikli yapılarında toprak dam 82

Resim 4.18. Alanya kırsal nitelikli yapılarında kırma çatı 83

Resim 4.19. Alanya kırsal nitelikli yapılarında beşik çatı 84

Resim 4.20. Alanya kırsal nitelikli yapılarında konsol çıkma 85

Resim **Sayfa**

Resim 4.21. Alanya kırsal nitelikli yapılarında açık çıkma (çardak) 86

Resim 4.22. Alanya kırsal nitelikli yapılarında kapalı çıkma 87

Resim 4.23. Alanya kırsal geleneksel yapılarında ahır kapısı tipleri 88

Resim 4.24. Alanya kırsal geleneksel yapılarında dış kapı tipleri 90

Resim 4.25. Alanya kırsal nitelikli yapılarında panolu iç kapı tipleri..... 92

Resim 4.26. Alanya kırsal nitelikli yapılarında bitkisel süslemeli iç kapı tipleri..... 93

Resim 4.27. Alanya kırsal nitelikli yapılarında iç kapı tipleri..... 93

Resim 4.28. Alanya kırsal nitelikli yapılarında alt kat pencere görünümü..... 97

Resim 4.29. Alanya-Türktaş köyü yapılarında alt kat pencere tipleri 98

Resim 4.30. Alanya kırsal nitelikli yapılarında giyotin pencereler 99

Resim 4.31. Alanya kırsal nitelikli yapılarında boşluksuz kanatlı pencereler..... 100

Resim 4.32. Alanya kırsal nitelikli yapılarında boşluksuz kanatlı ve ışıklıklı pencereler 101

Resim 4.33. Alanya kırsal nitelikli yapılarında tek ve çift kanatlı camlı pencereler 102

Resim 4.34. Alanya kırsal nitelikli yapılarında 3 kanatlı pencereler..... 103

Resim 4.35. Alanya kırsal nitelikli yapılarında ahşap şebeke tipleri..... 105

Resim 4.36. Alanya kırsal nitelikli yapılarında gömme dolap tipleri..... 109

Resim 4.37. Alanya kırsal nitelikli yapılarında dolap tipleri..... 110

Resim 4.38. Alanya kırsalında yığma sistem kuru duvar örnekleri..... 113

Resim 4.39. Alanya kırsalında yığma sistem köşe taşlı kuru duvar örnekleri..... 114

Resim 4.40. Alanya kırsalında yığma sistem taş hatıllı duvar örnekleri..... 115

Resim 4.41. Alanya kırsalında yığma sistem harçlı duvar örnekleri..... 116

Resim 4.42. Alanya kırsalında karma sistem yapı örnekleri 118

Resim 4.43. Alanya kırsalında çağnışır ve mastapa oluşumu 123

Resim 4.44. Alanya kırsalında ocak ve mutfak oluşumu..... 125

Resim **Sayfa**

Resim 4.45. Alanya kırsal konutlarında açık çıkma 127

Resim 4.46. Alanya kırsal konutlarında kapalı çıkma 128

Resim 4.47. Alanya kırsal konutlarında ahşap ve taş hela oluşumu 129

Resim 4.48. Alanya kırsal konutlarında hela ve gusülhane oluşumu 130

Resim 4.49. Alanya kırsal konutlarında gedey oluşumu 131

Resim 4.50. Alanya kırsal konutlarında avza, avla oluşumu 132

Resim 4.51. Alanya kırsal konutlarında depo ve kâhya odası oluşumu 133

Resim 5.1. Bayırkozağacı köyü yerleşim dokusu 135

Resim 5.2. Karapınar köyü yol ve meydan dokusu 136

Resim 7.1. Planlama sorunlarından kaynaklı değişim 370

Resim 7.2. Rant sorunlarından kaynaklı oluşum 373

Resim 7.3. Kişisel fayda sağlamaya bağlı bozulmalar 378

Resim 7.4. Çatılara yapılan muşamba örtü 380

Resim 7.5. İlçe merkezinde restoran ve kafe olarak kullanılan ve tahrip olan yapı örnekleri 381

Resim 7.6. Seraların arasında kalan yapılar 384

Resim 7.7. Ahır mekânlarında meydana gelen değişimler 385

Resim 7.8. Taş yüzeyinde oluşan çatlak ve kırılmalar 388

Resim 7.9. Taş yüzeyinde oluşan aşınma, ufalanma ve oyuklar 389

Resim 7.10. Taş yüzeyinde oluşan tuzlanma 390

Resim 7.11. Taş yüzeyinde oluşan lekelenme 391

Resim 7.12. Taş yüzeyinde oluşan mikrobiyolojik patina 393

Resim 7.13. Ahşap yüzeyinde oluşan yanma ve kararma 395

Resim 7.14. Ahşap yüzeyinde oluşan çürüme 396

Resim 7.15. Ahşap yüzeyinde oluşan mantar ve yosunlaşma 397

Resim **Sayfa**

Resim 7.16. Ahşap yüzeyinde oluşan böceklenme 398
Resim 7.17. Tuğla malzemede oluşan bozulmalar 399
Resim 7.18. Harçta oluşan bozulmalar 401
Resim 7.19. Sıvada oluşan bozulmalar 401
Resim 7.20. Temelde oluşan bozulmalar 402
Resim 7.21. Duvarlarda oluşan derz açılmaları/boşalmaları 403
Resim 7.22. Duvarlarda otsu ve odunsu bitki oluşumu 404
Resim 7.23. Duvarlarda oluşan strüktürel çatlaklar 405
Resim 7.24. Duvarlarda oluşan yıkılmalar 406
Resim 7.25. Döşemelerde oluşan bozulmalar 408
Resim 7.26. Çatılarda oluşan bozulmalar 409
Resim 7.27. Kullanılmayan yapı stoku 411
Resim 7.28. Yeniden yapılmış olan yapılar 412
Resim 7.29. Taş yüzeyinde oluşan yazı ve grafiti oluşumu 412
Resim 7.30. Bilinçsiz mekân bölümlenmeleri 413
Resim 7.31. Niteliksiz eklentiler ile değişmiş yapılar 414
Resim 7.32. İşlevsel dönüşüme uğrayan yapılar 415

HARİTALARIN LİSTESİ

Harita **Sayfa**

Harita 3.1. Piri Reis, Kitab-ı Bahriye eserinde Alanya Kalesi haritası 45

Harita 4.1. Antalya ili maden haritası 55

Harita 4.2. Alanya ilçesinde bulunan ağaç türlerinin dağılımı..... 58

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	**Açıklamalar**
cm	Santimetre
m	Metre

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
AB	Avrupa Birliği
DOCOMOMO	Modern Mimari Akımın, Sitleri ve Çevresini Uluslararası Koruma ve Belgeleme Grubu
EUROPA NOSTRA	Avrupa Kültürel Miras Federasyonu
GEEAYK	Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu
ICA	Uluslararası Arşiv Komisyonu
ICCROM	Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarımı Araştırma Merkezi
ICOM	Uluslararası Müzeler Konseyi
ICOMOS	Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TDK	Türk Dil Kurumu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
WHC	Dünya Miras Merkezi

1. GİRİŞ

Toplumun, tarım ve hayvancılık bağlamındaki üretici kimliğinin tezahürü olan köyler, yerleşim birimleri bağlamında en küçük nüveleri oluşturan kırsal birimlerdir. Bu birimler, coğrafi, iklimsel, topoğrafik ve peyzaja yönelik verilere göre fiziki özelliklerini oluşturdukları gibi, kültürel ve sosyal özelliklere göre de biçimlenirler. Bu biçimlenme, kullanıcılarla ilgili pek çok veriyi ihtiva ettiği gibi, toplumsal, sosyolojik, dini veriler ile birlikte gelenekten beslenen yapım teknolojisine yönelik verileri de içerdiği için multidisipliner bağlamda önem arz etmektedir. Geleneksel bir kırsal yerleşim, organik bir birimdir ve toplumsal-ekonomik olarak bir bütündür. Köy topluluğu ortak gelenek, görenek ve yaşam biçimini paylaşırlar. Bu bütünlük köyün mekânsal düzenlenmesinde de pek tabii görülmektedir (Özaydın ve diğerleri, 2010: 1). Mimari anlamda ise kırsal yerleşmeler halk mimarisinin yaygın olarak görüldüğü, mimarsız mimarlık kavramını ortaya koyan, bölgenin fiziksel şartlarını, kültürel yapısını ve yapılmış oldukları dönemin yaşam tarzını mekâna yansıtan alanlardır (Eminağaoğlu ve Çevik, 2007).

Kırsal mimari bir ülkenin konut anlamında ulaşabileceği ve kültürünü tanıyabilmesine olanak sağlayacak önemli unsurlardan bir tanesidir. El değmeden ilk haliyle köy yaşantısını ortaya koyabilmesi, yapıldığı günkü durumunu ihtiva edebilme olasılığının yüksek olması ve yaşanmışlık izlerinin silinmeden korunabilmesi bunun en temel sebepleridir. Ancak şu da unutulmamalıdır ki birçok nedenden dolayı korumaya değer verilmemesi, günümüz ihtiyaçlarının ve konfor koşullarının artmasına bağlı olarak yeni yapılaşmanın fazla olması ile köyden kente göç oranının çok olması taşınmaz kültür varlıkları alanında ki en hızlı bozulmanın kırsal mimaride olduğunu göstermektedir. Mamafih bir yerleşimin sürekliliğini sağlayan ve karakterini oluşturan en önemli etkenlerden birisi kullanıcılardır. Toplumlar bir bütün halinde fiziksel çevrenin kompozisyonunu ve sosyokültürel yapısını oluştururlar. Bunlardan dolayı korumanın gerçekleştirilebilmesinin en temel yolu da bütüncül bir koruma anlayışını kırsal alanlarda uygulamak olacaktır (Koca, 2015).

Kültürel, sosyal ve fiziki pek çok veriyi ihtiva etmelerine rağmen, son yıllarda üretim dinamiklerinin de dönüşmesi ile bir farklılaşma-başkalaşma döngüsüne giren kırsal yerleşimler, belge değeri taşıyan özelliklerini yitirmeye başlamıştır. Özellikle turizm

etkisi altında bulunan bölgelerde bu durumun çok daha hızlı bir şekilde olduğu görülmektedir. Öyle ki kültür ve turizm arasındaki ilişki denge durumlarına bağlı olarak "paradoks, çelişki ve çatışma, dinamik, karmaşa, çatışma / işbirliği ikilemi" gibi kavramlarla tanımlanmıştır (Ecemiş Kılıç ve Türkoğlu, 2015). Taşınmaz kültür varlıklarının korunabilmesi koruma ile turizm amaçlı pazarlanması arasındaki dengeye bağlıdır ve bu ancak doğru planlama ve yönetimle mümkündür (Teo ve Huang, 1995).

Problem durumu / Konunun tanımı

Alanya ilçesi, Anadolu'da bulunan diğer kırsal yerleşimlerde görülmeyen pek çok değişkeni de ihtiva ettiği için; dönüşüm ve başkalaşma durumunu çok daha yoğun ve hızlı yaşamaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de tarım ve hayvancılık alanında, ekonomik bağlamda olumsuz gelişmelerin olması, bu değişimin öncül sebeplerinden birini oluşturmuştur. Bu durum, hızlı ve etkin para kazanma aracı olarak ticaretin görülmesi, bu bağlamda turizmin önemli bir girdiyi oluşturması ile işgücünün turizm odaklı mecralara kaymasına sebep olmaktadır. Bu bağlamda balıkçılık kültürü yerini gezi tekneciliğine; tarım ve hayvancılık ise yerini turizm odaklı hizmet sektörüne bırakmıştır. Bu durumun en önemli tetikleyicilerinden birini de, talep olması neticesinde turizme yönelik imara açılan tarım arazileri oluşturmuştur. Bu araziler, oteller ve ikincil – yazlık konutların işgali altında kalmış, doğal peyzaj korunamamış, kırsal yerleşimlerin doku bütünlüğü niteliksiz bir biçimde bozulmuştur.

Genel olarak hayvancılığın ve tarımın ilçede önemini yitirmeye başladığı (T.C. Alanya Belediyesi, 2015: 45), kırsal alanların ekonomik gelirlerini kaybettiği, turizm nedeni ile de göç olayının yoğun şekilde kıyı bölgelere kaydığı anlaşılmaktadır. Bunlar sürekli olarak birbirlerini tetikleyen unsurlar olduğundan her biri ayrı problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilinçsiz yaklaşım, bakımsızlık, ekonomik yetersizlikler ve göç sorunu nitelikli konutların bozulmasına neden olurken, imar yaklaşımları, plansız gelişme, topoğrafik zorluklar ise geleneksel dokuların bozulmasında rol oynamaktadır. Tüm bu değişimler ve bozulmalar sosyokültürel özelliklerinde kaybolması açısından büyük problem oluşturmaktadır.

Yapılan tespitlerden yola çıkarak geleneksel dokudaki değişimlerin, yerleşmelerin kırsal kimliklerini koruyarak nasıl yaşatılması gerektiği konunun temelini oluşturmaktadır.

Temel problem ise kırsal yerleşmelerin zamanla coğrafi, toplumsal, ekonomik ve kültürel faktörlerle şekillenmiş kimliğini oluşturan unsurlardan biri olan geleneksel dokusunun, değişen koşullar altında korunmasının sağlanması ve bunun yanı sıra günün ihtiyaçlarına yanıt veren çözümlerin nasıl oluşturulacağıdır.

Araştırmanın amacı

Geleneksel yapılar bulundukları coğrafyaya, yapım tekniklerine, malzeme türlerine, ekonomik koşullara, iklim, topoğrafya ve sosyokültürel özelliklere göre çeşitlilik göstermektedirler. Ancak özellikle kırsal alanlarda eğitim oranının düşük olması, gelişen konfor koşulları ve mevzuattaki eksiklikler gibi sebepler ile köylerde ki yapılar özelliklerini kaybetmeye başlamışlardır. Tabii ki her yerleşim yerinin kendine özgün şartlar içerisinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Çevresel şartlar, yaşanmışlıklar, ortak geçmiş, ekonomik koşullar ve sosyokültürel yapı kırsal yerleşmelerde yerel doku oluşumunu, yerleşim biçimini ve yaşam düzenini birbirlerinden farklı şekillerde etkilemektedir (Özaydın ve diğerleri, 2010: 4).

Özelliklerini yitiren kırsal yerleşimler bağlamında en öncül bölgelerden birini de Akdeniz bölgesi kırsal yerleşimleri oluşturmaktadır. Bölge; üretim olanaklarının; turizme yönelik imar hareketleri ve yine turizme yönelik hizmet sektörüne adapte olan işgücü neticesinde azalması sonucunda, kırsal dokuyu ve kültürü içeren fiziki dokusunu da kaybetmeye başlamış, önlenmesi zor bir bozulma döngüsüne girmiştir. Bu dönüşümden en yoğun etkilenen ilçelerden biri de Alanya ilçesidir.

Tüm bunlarla birlikte, üretim dinamiklerinin dönüşmesi; dolayısı ile ekonomik değişkenler öncül olmakla birlikte; turizmin de etkisi ile yaşam örüntüsündeki farklılaşma bağlamında kültürel ve sosyal anlamda da bir değişim ve dönüşüm meydana gelmiştir. Bu değişim ve dönüşüm kapsamında, özgün konutların terk edilmesi veya arzu edilen konfor koşullarına uygun hale getirebilmek için dönüştürülmesi gerçekleşmiş; nitelikli konut doku ve stokunda çok hızlı bir bozulma ve yok olma durumu gelişmiştir. Ekonomik olarak belirli bir refah düzeyine ulaşmak isteyen halkın, kırsal alanlardan kentsel alanlara göçünün çok yoğun bir seviyeye ulaşması da bu bozulmayı tetikleyen unsurlar arasındadır. Koruma amaçlı imar planları veya turizm gelişim planları olmayan yerleşimlerde yoğun olarak

görülen bu durum; Alanya ilçesinde birkaç haftalık periyotlar halinde gözle tespit edilebilir niteliktedir.

Bir kırsal alanın kalkınması büyük oranda tarım ve hayvancılığa bağlı iken korunması ise doğru bir politika ve sürdürülebilir ilkelere bağlıdır. Bu noktada gelişen ve değişen konfor koşullarına karşın geleneksel konut stokunun sürdürülebilir bir planlama çerçevesinde ele alınması gerekmektedir. Nitekim temel ilkeleri, yaşam kalitesinin arttırılmaya çalışılması, ekonomik kazancın arttırılması, farklı nesiller arası eşitliğin sağlanması, çevre özelliklerinin ve kalitesinin korunması veya arttırılması ile karar süreçlerinde ortak bir yaklaşım sergilenmesi olan sürdürülebilirliği sağlamak önem arz etmektedir (Mileti, 1999).

Bu tez çalışması ile amaçlanan, Anadolu'nun turizm ile plansız bir biçimde karşılaştığı için yoğun bir bozulma sürecine girmiş olan Antalya ili Alanya ilçesindeki kırsal mimari mirasının tespiti, belgelenmesi ve korunmasına yönelik önerilerin sunulmasıdır. Bu tespit ve belgeleme ışığında, yeni imar edilecek alanlar için, kırsal doku özelliklerini korumak bağlamında öneriler sunulması da amaçlanmaktadır. Bu önerilerin kapsamının turizme yönelik ikincil konutların yoğun baskısı altında sürdürülebilir bir çerçevede olması düşünülmekte; fiziksel, sosyal ve kültürel çerçevede bütünleşik koruma ilkeleri kapsamında yapılması amaçlanmaktadır. Böylece kırsal alanlara özgü mimari kimliğin korunması ve geliştirilmesi, mevcut konut dokusu ile yeni yapılacak konutlar arasında bir mimari iletişim ve etkileşim kurulması sağlanabilecektir.

Araştırmanın önemi

Kırsal alanlar ve yerleşimler hem yasal mevzuatta hem de bilimsel alanda sadece bölgesel olarak değil tüm Türkiye genelinde çok az çalışılmış bir konudur. Yasal anlamda çalışma 29.06.2011 tarihinde 644 numara ile yayınlanan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teşkilat ve görevleri hakkında kanun hükmünde kararname kapsamında madde 2/ğ. (Değişik: 16.5.2012-6306/19 madde) ile "Kırsal alan ve yerleşmelerde yapılacak iyileştirme, yenileme ve dönüşüm uygulamalarında idarelerce uyulacak usul ve esasları belirlemek; Kırsal alanlarda arazi kullanımına ilişkin temel ilke, strateji ve standartları belirlemek ve uygulanmasını sağlamak Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görevidir" (Resmî Gazete, 4 Temmuz 2011 – Sayı: 27984) maddesinin akabinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığının:

Planlı alanlar tip imar yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına dair yönetmeliğin 8. maddesine dayandırılabilir.

> İlgili İdare, meclis kararı alarak, uygun gördüğü yerlerde yapıların estetiği, rengi, çatı ve cephe kaplaması ile ilgili kurallar getirmeye, yapıların inşasında yöresel malzeme kullanılmasına ve yöresel mimarinin dikkate alınmasına ilişkin zorunluluk getirmeye yetkilidir. İlgili idareler bu amaçla ilgili kamu kuruluşlarının da katılımıyla, uzmanlardan oluşan mimari estetik komisyonları kurabilirler. Bu kapsamdaki yapılara proje hazırlama ve ruhsat düzenleme işlemleri komisyon kararına uygun olarak yürütülür. Mimari estetik komisyonları aynı zamanda mimarlık eser ve projelerinin özgün fikir ifade edip etmediğine karar verir. Bu komisyon tarafından özgün fikir ifade etmediğine karar verilen mimarlık eser ve projelerinin değişikliklerinin ilk müellif dışında farklı bir müellif tarafından hazırlanması halinde bütün sorumluluk değişiklik projesini yaptıranlar ve projeyi hazırlayanlarda olmak üzere idarelerce ayrıca ilk müellifin görüşü aranmaz. (URL-15, www.resmigazete.gov.tr).

Bu yönetmeliğin yayınlanmasının ardından; 12.7.2013-6495 sayılı "Bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanunun" 73. maddesi ile "3194 sayılı İmar Kanunu'na" eklenen 8/ğ maddesi şu şekilde yayınlanmıştır:

> Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarım rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır. (URL-12, www.resmigazete.gov.tr).

Bunlardan başka kırsal yerleşimleri ilgilendiren en önemli mevzuatlar olarak 442 sayılı köy kanunu ve köy yerleşme alanı uygulama yönetmeliği, 2863 sayılı kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanunu, 5543 sayılı iskân kanunu ve uygulama yönetmeliği ile 7269 sayılı umumi hayata müessir afetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanun sayılabilir.

Mevzuattaki bu maddeler doğrultusunda ve bir bölgenin tüm mimari karakterini ortaya koyma açısından çalışma son derece önem arz etmektedir. Bu araştırma ile hem bölgedeki geleneksel kültür varlıkları veya geleneksel kültür varlıkları niteliğindeki yapıların belgelenmesi ile gelecek kuşaklara aktarılması sağlanmış hem de yeni yapılaşmalar ile ilgili daha doğru bir yaklaşım izlenmesinin temeli atılmıştır.

Mevcut konut ve yerleşim alanlarının aralarındaki ilişki, topoğrafya, iklimsel özellikler ve bilumum arazi verilerinin incelenmesi ile doğru bir yeni yapılaşma ve yerleşme projelerinin üretilmesi mümkün olmaktadır. Böylece yanlış bir yol olan tekil yaklaşım yerine çevre içerisinde bir bütün halinde ve nitelikli tasarımlar ile ortaya çıkacak olan çoğul bir yaklaşım gerçekleşmiş olur (Tunçoku, Arslan Avar, İnceköse ve Akış, 2012: 3). Bu sebeple de Alanya ilçesinde yapılan bu araştırma ve çalışma geniş bir alanı ele alması bakımından daha büyük öneme sahiptir.

Bütün incelemeler sonucunda mevcut nitelikli yapı ve çevre oluşumlarının özgün kimliklerini koruyacak ve yerleşmelerin gelişimini yönlendirecek yapılaşma biçimleri ile süreçlerine ilişkin bir öneri getirilmiştir. Bu bütün bölgenin kırsal alanları için örnek olarak kullanılabilecek bir yerleşim politikasını belirlemeye etken teşkil ederken aynı zamanda koruma ilkeleri bağlamında nitelikli konut stokunun da korunmasına neden olacaktır. Böylece koruma tekil anlamda kalmayıp olması gerektiği gibi bütüncül oranda sağlanabilir. İlçenin konumundan dolayı ve turizm potansiyeli de göz önüne alındığında kırsal yerleşimlerin özellik kazanması büyük oranda köyleri ziyaret eden turist sayısının artmasına, hatta kent merkezinde bulunan konaklama potansiyelinin dahi köylere geçmesine imkân sağlayacaktır.

Sınırlılıklar

Çalışmada Alanya ilçesi genelinde kırsal alanlar ele alınmıştır. Bu bağlamda 6360 sayılı kanun ile mahalleye çevrilmiş olan 68 adet köy yerleşimi incelenmiştir. Köylerin sahip olduğu dağınık yerleşim göz önünde tutularak eskiden mahalle olan ancak şu anda mevki olarak nitelendirilen alanlar da çalışmada incelenmiştir. Arazi çalışması Haziran 2018 ile Mart 2020 tarihleri arasında yapılmıştır ve veriler bu dönemler arasını yansıtmaktadır. İlçe coğrafi özellikleri olduğu kadar, iklim koşulları, ekonomik faaliyetler ve nüfus dağılımı açısından da farklı nitelikte olan köylere sahiptir. Kırsalda ki değişimler ve korunmuş özellikler de bunlara bağlı olarak gözlemlenebilmektedir.

Kırsal alanlardaki yerleşim yerleri çalışma alanı kapsamında olmakla birlikte köylerin sahip oldukları toplam 84 adet yayla alanı çalışmaya dâhil edilmemiştir. Ancak yayladaki yapılaşma hakkında kısa bir bilgi verilmiş ve özellikleri anlatılmıştır. Ayrıca sadece köy alanlarını konu alması sebebiyle ilçe merkezindeki ve merkez beldelerdeki yapılar ve

yerleşim alanları da çalışma alanı dışında tutulmuştur. Buna karşın yine benzerlik ve farklılıklar konusunda mevcutta yapılmış olan çalışmalar değerlendirilmiş ve göz önünde tutulmuştur.

Araştırmanın yöntemi

Çalışma kapsamında köyler ile ilgili mevcutta var olan ve ilgili idaresinden ulaşılabilecek bütün belgeler taranarak ulaşılmış, hem ilçeye hem de köylere ait literatür araştırması yapılmıştır. Bu bağlamda koruma, kırsal mimarlık ve bölge özellikleri hakkında bilgiler ortaya koyulmuştur. Bununla birlikte konu ile ilgili daha önceden yapılmış olan çalışmalar ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, ne gibi özelliklerin araştırıldığı, hangi yöntemlerin kullanıldığı görülmüş ve eksik bir nokta bırakmayacak şekilde çalışma alanında bu kıstaslar değerlendirmeye alınmıştır.

Çalışma kapsamında Alanya ilçesine bağlı 68 köyün tümünde (farklı mevkiler dâhil) teknik inceleme yapılmıştır. Bu doğrultuda alanda arazi çalışmaları ile anket çalışmaları birlikte yürütülmüştür. Arazi çalışmaları ile fiziksel özellikler, çevre ve yerleşim özellikleri ile konut özellikleri ortaya koyulmuştur. Anket uygulanarak ise kullanıcı profili, sosyokültürel, psikolojik ve ekonomik özellikler ile yaşam dinamiklerinin anlaşılmasına yönelik veriler elde edilmiştir.

Analizler temelde üç farklı verilerin değerlendirilmesi şeklinde oluşturulmuştur. Bu doğrultuda kırsal alanların karakteristiği ortaya koyulmuş, anket sonuçlarının etkileri değerlendirilmiş ve korumaya yönelik hem bütüncül hem de tekil anlamda yaklaşımlar analiz edilmiştir. Analizler kapsamında her köy için geleneksel ve nitelikli konutlar ile yeni dokuların oluşturduğu yerleşim özellikleri incelenerek, yerleşmenin mekânsal gelişme biçimlerini belirleyen faktörler ile değişimin ne ölçüde olduğu ortaya koyulmuştur. Aynı zamanda topoğrafya, orman, dere, deniz gibi doğal sınırların kırsal yerleşimlerin gelişmesini nasıl etkilediği, buna bağlı olarak da sosyoekonomik koşulların ve kültürel değerlerin nasıl çeşitlilik gösterdiği incelenmiştir. Arazi kullanımı, yapı kalitesi, yapı kullanım durumu, yapılarda meydana gelen bozulmalar, yapı malzemeleri, yapı-parsel yerleşim ilişkileri, parsel-sokak-doku ilişkileri gibi özellikleri içeren çizelgeler hazırlanmış tipolojiler çıkartılmıştır.

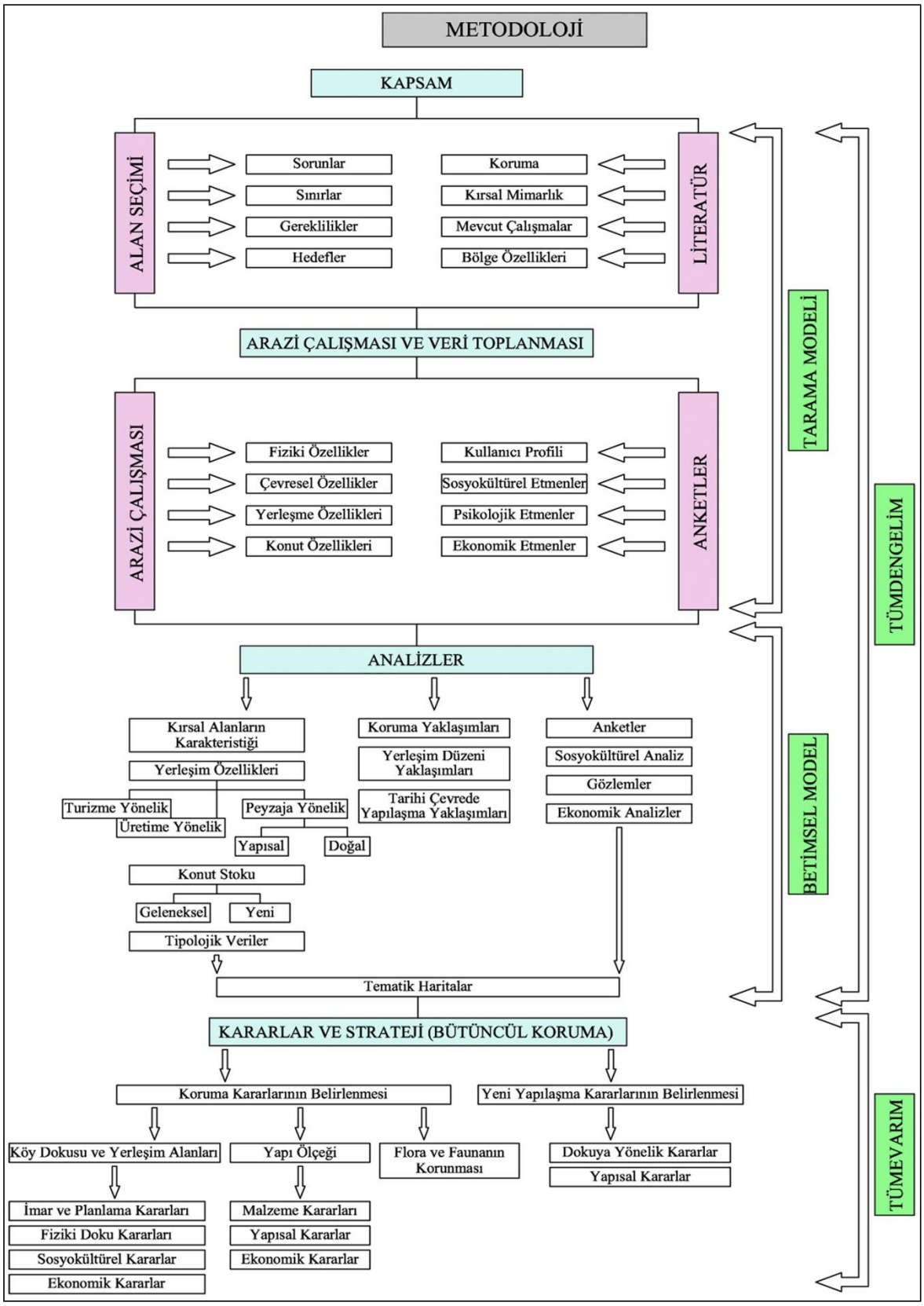

Şekil 1.1. Araştırmanın yöntemi

Anketler her köyde hane halkı ve muhtarlara uygulanmış, grafikler ve raporlar ile karşılaştırılmış, sosyokültürel özellikler ortaya koyulmuştur. Bu özelliklerin kırsal mimariyi ne yönde etkilediği ortaya çıkarılmıştır. Alanya ilçesinde kırsal alanları etkileyen tarihsel gelişim, nüfus dağılımı, ulaşım bağlantıları ve ekonomik faaliyetler incelenmiş bunların etkisi araştırılmıştır. İlçenin ulaşım ve gelişim aksının kırsal ile olan ilişkisi ile hangi bölümlerde turizm baskısına bağlı olarak nasıl değişimlerin olduğu ve hangi alanların kırsal karakterini daha çok koruduğu araştırılmıştır. Tüm bu veriler ışığında da tematik haritalar oluşturularak ilişkili etmenler belirlenmiştir.

Yapılan araştırmalar, elde edilen veriler ve analizler neticesinde çalışma alanının korunması ve yaşatılması amacıyla koruma kararları ve yeni yapılaşma kararları belirlenmiştir. Koruma kararları hem doku hem yapı ölçeğinde verilmiştir. Bu doğrultuda yerleşim alanlarına yönelik imar ve planlama, fiziki doku, sosyokültürel ve ekonomik kararlar verilirken, yapı ölçeğinde malzeme, yapısal ve ekonomik kararlar verilmiştir. Yeni yapılaşmaya yönelik kararlarda da hem yapılara yönelik hem de dokuya yönelik kararlar alınmıştır. Tüm bu inceleme sonucunda tezin kapsamı gereği betimsel araştırma modeli ile birlikte tarama modeli kullanılırken hem tümdengelim hem de tümevarım yöntemleri bir arada kullanılmıştır (Şekil 1.1).

Tezin ekler kısmında ise arazi çalışması sırasında alınan, nitelikli yapılara ait malzeme örneklerinin raporları, tüm köylerin yerleşim planları, köylerdeki nitelikli yapılara ait planlar ve fotoğraflar, koruma kurul kararı, yeni yapılaşmalar için plan önerileri, anket formu ile plan tiplerinin geliştirilmesi ve yeni yapılara yönelik kararlar yer almaktadır.

Yapılan araştırmalarda tez yöntem kısmında benzer özellik gösteren çalışmalar olduğu ve yöntem tablosu oluşturulduğu da görülmüştür. Kırsal yerleşimlerin Ödemiş-Lübbey köyü örnek alınarak korunmasına yönelik yöntem önerisi çalışmasında koruma yaklaşımı 5 aşamaya ayrılmış her aşama ise kendi içerisinde dallara ayrılmak suretiyle betimlenmiştir (Güler, 2016). Bolu ve çevresini örneklem alarak kırsal yerleşmelerde koruma kriterlerinin belirlenmesine yönelik çalışmada da kuramsal çerçevede veriler değerlendirilerek alan tanımı ve alan analizi yapılmış, korumaya yönelik politikaların geliştirilmesi ile tablo oluşturulmuştur (Girgin, 2021). Kırsal yerleşimlerde peyzaj özelliklerinin belirlenmesi ve korunmasına yönelik değerlendirme matrisi önerisi çalışmasında ise yöntem 3 ana

aşamada, peyzajın korunmasına yönelik uygulanması gereken adımları içermektedir (Erdem, 2012).

Yöntem tabloları karşılaştırıldığında 3 çalışmanın da örneklem bölgesinin daha küçük alanları kapsadığı ve yerleşmenin geneline yönelik adımlardan oluştuğu görülmektedir. Buna karşın bu tez çalışması ile bütün bir ilçe genelinde ve geniş bir alanda değerlendirmelerde bulunulmuş, sadece genel yerleşimin değil flora, fauna, yaşamsal dinamikler, istihdam ve kaliteli yaşam olanakları, doğal ve yapısal peyzaj ile tekil olarak nitelikli (geleneksel) yapıların da korunmasına yönelik bir metot izlenmiş ve literatür olarak da hem tek yapı ölçeğinde koruma kriterleri hem de tarihi çevre koruma ve tarihi çevrede yapılaşma kriterlerine yönelik incelemelerde bulunulmuş ve kararlar verilmiştir.

Tanımlar

Avla, avza: Alanya geleneksel konutlarında hayvan yemliğine verilen isim.
Bahna: Akdeniz bölgesinde hayvan yemliğine verilen isim.
Çağnışır: Alanya geleneksel konutlarında başoda.
Daraba, dizeme: Geleneksel konutlarda ocaklık kısmını çevreleyen ahşap elemanlar.
Dolomit: Kalsiyum ve magnezyumlu karbonat birleşiminde bir mineral.
Gedey: Yöresel olarak ahıra verilen isim.
İçeri: Yörede odaya verilen isim.
İsgenet: Üzüm asması sardırma iskeleti.
İzbe, ivze: Yörede dolap ve yüklüğe verilen isim.
Mastapa: Yöresel olarak ahşap oturma yerine verilen isim, sedir.
Şırakmene: Üzüm sıkma havuzu.
Talvar: Ahşap çardak.
Takson: Canlıların sınıflandırılmasında, âlemden alt türe kadar bir hiyerarşi içinde düzenlenmiş tüm birimlerin ortak adı.

2. KIRSAL YERLEŞMELER VE KIRSAL MİMARLIK MİRASI

Barınma ihtiyacı eski zamanlardan beri önem arz eden konuların başında gelmektedir ve insanlar bu ihtiyacı gidermek amacıyla farklı çözümler üretmişlerdir (Öztürk ve Şimşek, 2019) . Göçebe kültür izlerini taşıyan Türkler zaman içerisinde yerleşik hayata geçmeye başlayarak toplu yerleşmeler oluşturmuştur. Bu yerleşimler her zaman için gelişigüzel alanlarda değil yiyecek ve içecek kaynaklarına ulaşılabilir alanlarda kurulmuştur. Bu şekilde kendi içlerinde belirli özelliklere ve dinamiklere sahip yerleşmeler ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Sürekli gelişim ve dönüşüm içerisinde olan yerleşmeler nüfus büyüklüğü, gelenekleri, fiziksel yapıları, değer yargıları, ekonomik faaliyetleri ve sosyal faaliyetlerine bağlı olarak kentsel ve kırsal olarak ayrılmaktadır.

Bu bölüm içerisinde tez kapsamında kullanılmış veya tartışılmış olan tanımlar ve yaklaşımlar verilmiş, korumaya yönelik kararların verilmesinde etkili olan yol gösterici süreçler incelenmiştir. Bu doğrultuda kırsal yerleşim ve kırsal mimarlık mirası kavramlarına değinilmiş, kırsal sit ile kırsal mimarinin kültür varlığı olarak nitelenmesinde süreçler incelenmiştir. Koruma düşüncesinin gelişim süreçleri ile kentsel koruma alanındaki yaklaşımlar da bu bölüm altında belirtilmiştir.

2.1. Kırsal Yerleşim ve Genel Kavramlar

Yerleşme, insanların bir topluluk halinde yaşadıkları, bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturdukları çevreyi ve ögeleri bir arada barındıran olgudur (Aydemir, 2010). En eski ve ilkel toplumlar, göçebelerin konakladıkları kısa süreli yerleşimler ve makro ölçekten mikro ölçeğe kadar kent, il, ilçe, kasaba ve köy gibi alanlar bu kavram altında incelenebilir (Geray, 1975).

TDK güncel Türkçe sözlüğünde kır, “şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer”, kırsal alan ise “üretim etkinlikleri tarıma dayalı olan, hayvancılık yapılan, kırsal nüfusun yaşadığı ve çalıştığı alan” olarak tanımlanmıştır (URL-1, https://sozluk.gov.tr/). Bu alanlarda oluşan yerleşmeler kırsal yerleşmelerdir ve her bölgede hem kent hem de kent dışı bir yaşantı bulunmaktadır (Tütengil, 1977: 7). Kırsal yerleşmeler, doğal kaynakların kullanıldığı, hayvancılık ve tarımın birlikte yapıldığı, toplumsal gelişime, ekonomik

ilerlemeye ve kültürel değişime yavaş şekilde tepki veren, töre ve geleneklerin yaşam içerisinde önemli bir yere sahip olduğu yerleşmelerdir (Turhan, 2005).

Köy ve kırsal yerleşme tanımı farklı olmakla birlikte coğrafyacılar yoğunluğa bağlı olarak küçük alanları köy, sosyologlar ise belirli sınırlar içerisinde kendi içine kapanık, dışarıdan olabildiğince izole olan, okuma-yazma oranının az olduğu bölgelere kırsal yerleşme demektedir. Hukuk ise köyü belirli ortak ihtiyaçların birlikte karşılandığı ve doğal bir şekilde oluşan kuruluşlar olarak nitelendirir (Çetiner, 1980: 3). Genel olarak bakıldığında ise nüfus olarak farklılık göstermekle birlikte kırsal alanlar, mahalle, oba, köy, mezra, divan, kom ve dam gibi yerleşimleri bünyesinde bulundurmaktadır. Köyler ise kırsal alanlar içerisinde mimari özellikleri en iyi şekilde yansıtan ve yerel kültürü barındıran nitelikli yerleşmelerdir (Akgün, 2013). 18 Mart 1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun birinci maddesinde "nüfusu iki binden aşağı yurtlara köy ve nüfusu iki bin ile yirmi bin arasında olanlara kasaba ve yirmi binden çok nüfusu olanlara şehir denir" tanımı bulunmaktadır. OECD ise nüfus yoğunluğunu temel almış ve 150 kişi/m^2'den az olan yerleşmelere kırsal alan demiştir. Bu tanım AB'nin literatürlerinde de kullanılmaktadır (Akın ve Yıldız, 2005). Tüm bunların dışında kırsal yerleşmeler, somut olan veya somut olmayan kültürel birikime sahip olan, kendine has özellikleri bünyesinde barındıran ve bunların birbiriyle ilişkisi incelendiğinde hiçbir yerleşme arasında birebir aynı özellikte olmayan yerleşme olarak tanımlanabilmektedir.

2.2. Kırsal Mimarlık Mirası

Kırsal mimarlık, Dünya Vernaküler Mimarlık Ansiklopedisi'nde şu şekilde tanımlanmıştır;

> Halk tarafından yapılmış tüm evler ve diğer yapıları kapsar. Seçilen çevrenin olanakları ve elde var olan malzemelerle, çoğunlukla konut sahibi ya da yerel yapı ustaları tarafından geleneksel tekniklerle inşa edilmiştir. Halk mimarlığının tüm formları belirli gereksinimleri karşılamaya yöneliktir; bu gereksinimlerin ardındaki kültürün, yaşam tarzının, ekonomik faaliyetin ve değerlerin izlerini taşır (Oliver, 1998).

Kırsal mimarlık, topografya, ekonomi ve iklim ile birebir ilişkili, çevresine etki eden, yaratıcı ifadeler ve somut olmayan formlar sunan bir ansiklopedi olarak tanımlandığı gibi (Sabatino, 2010), malzeme, çevre etkileri, toplumsal koşullar ve kullanıcı ihtiyaçları çerçevesinde şekillendirilen sistemler olarak da tanımlanmaktadır (Aydın, 2008). Bu

tanımı nitelemek açısından en kısa ve önemli kavramların "halk yapı sanatı" (Bektaş, 2001) ile "mimarsız mimarlık" (Rudofsky, 1964) söylemleri olduğu kabul edilebilir.

Bir toplumun kültürü, ananeleri, örf ve adetleri, inançları, akrabalık ilişkileri ile sosyal ve ekonomik durumları toplumun yaşadığı çevrenin ve mekânlar ile konutların oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Anadolu'da kırsal mimari, göçebe yaşam tarzına sahip Türklerin konaklama ürünü olan çadırın evrilmesi ile bu temel üzerinde kültürün de birlikte sentezlenmesiyle şekillenmiştir (Çınar, 2014).

Mimari sürekli olarak geçmişten esinlenmekte ve ihtiyaçlar doğrultusunda bunların evrilmesiyle gelişim göstermektedir. Kırsal mimari de aynı şekilde babadan oğula geçen bir ustalık anlayışıyla, öğrenilen yapım teknikleriyle ve bunların geliştirilmesiyle ilerlemektedir. Bu deneyimler sayesinde yapılardan maksimum verim alınmaya çalışılır. Bu yolla oluşan doku bütünlüğü ise kuşaktan kuşağa geçen yapım ilkeleri sayesinde sağlanmaktadır. (Hersek, 2000: 33). Bu geleneksel etkileşimin çok uzun zamanlar öncesinde başladığı da görülmektedir. Hacılar'da bulunan evlerin hem malzeme hem de mekân kurgusu bakımından Anadolu'daki 20. yüzyıl konutlarına benzemesi, Boğazköy'de bulunan ve kerpiç olan evlerin Hitit ören yerindeki konutlara benzemesi buna örnek olarak verilebilir (Sözen ve Eruzun, 1992: 19). Bununla birlikte Karadeniz bölgesinin ahşap olarak imal edilen "serender" yapıları ile İspanya'daki Galiçya bölgesinin taş olarak imal edilen "zahire ambarları" arasındaki benzerlik farklı coğrafyalarda bulunan geleneksel yapım benzerliğine bir örnektir (Gökçe, 1979).

Kırsal mimarinin en önemli özelliği doğal bir karaktere sahip olmasıdır. Yerleşik ve tarımsal toplumun gelenek ve deneyimleri doğrultusunda ortaya çıkan yapılar, minimum kapasitede maksimum fayda sağlamayı amaçlamaktadır. Kırsal yapılar deneyim, ustalık, bilgi ve ihtiyaçlar doğrultusunda, herhangi bir planlamaya veya projeye ihtiyaç duymadan ortaya çıkmışlardır. Bölgelere göre en uygun malzemenin kullanılmasıyla, yapımında bizzat yapı sahibinin emeği ile ve doğa koşullarına karşı en dayanıklı ve nizami karakteristiği ile bir simge durumundadırlar (Aran, 2000: 14,48).

Kırsal yerleşimler ve buna bağlı olarak mimarinin biçimlenmesinde temel olarak 4 faktör etkili olmuştur. Bunlar, çevresel etkenler, kültürel etkenler, sosyal etkenler ve bireysel etkenlerdir (Gür, 2005: 165). Farklı bölgelerde farklı yapı türlerinin ortaya çıkma sebepleri

bunlardır. Aynı zamanda bu değişim tekdüze yapı oluşumunun da önüne geçmektedir. Fakat ne kadar faklı olsa da kültürel benzerlikler bazı noktalarda kendini göstermektedir. Kırsal mimarlığın oluşmasındaki temel ilkelerin ise doğaya ve çevre koşullarına uyma, gerçekçilik, esneklik, iklime uygunluk, tutumluluk, insan ve hayvan ölçülerinin temel alınması, malzemenin yakın alanlardan seçilmesi ile iç ve dış mekândaki uyumluluk olduğu söylenebilir (Bektaş, 2001).

Kırsal mimari geleneksel ve kültürel değer olarak yakın zamana kadar önemsiz olarak görülmüştür. Buna karşın bir bölgede yaşayanların gelenek ve görenekleri ile örf ve âdetlerini, aile bağları ve akrabalık ilişkilerini, sosyal ve kültürel değerlerini, komşuluk ve birliktelik ilişkileri ile dünyevi görüşlerini ve inançlarını anlamaya yönelik verileri içermesi dolayısı ile 20. yüzyılın ortalarından sonra kırsal mimariye değer verilmeye başlanmıştır (Çekül Vakfı, 2012: 6).

2.3. Kırsal Sit ve Kırsal Mimarinin Kültür Varlığı Olma Süreci

Koruma, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda "taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleridir" şeklinde tanımlanmıştır. Sanatsal ve tarihsel değere sahip olan yapıların, kentsel veya doğal alanların yaşatılabilmesi için ihtiyaç duyulan önlemlerin alınması da koruma olarak nitelendirilmektedir (Hasol, 1998: 274). Korumanın temel kısmının bakım olduğu görüşü de bulunmaktadır. Buna göre koruma, yapının bakımsızlık, bozulma, kötüye kullanma ve yıkılma durumlarına karşın yapılması gereken bakım ve müdahaleleri içermektedir (Burden, 2004). Korumada amaç belirli bir dönemde var olan yaşam biçiminin ve kültürel birikimin hem yapıldığı çağda hem de sonraki çağlarda yaşatılmasını ve geleceğe aktarılmasını sağlamaktır (Resuloğlu, 2005). Önemli bir anlayış olan koruma, anıtı tekil olarak değil çevresiyle birlikte belgeleme, bakım yapma ve sürekli kullanım esasına dayanarak mümkün olduğunca özgün durumunu korumak gerektiğinde ise en az müdahale ile onarıp iyileştirme esasına dayanmaktadır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 36). Bunlarla birlikte koruma genel olarak, bakım başta olmak üzere kültür varlıklarının çevreleri ile birlikte sürekliliklerinin ve sürdürülebilirliklerinin sağlanabilmesi amacıyla muhafaza edilmesi, sağlıklılaştırılması, onarılması, yeniden işlevlendirilmesi ve restore edilmesi olarak tanımlanabilir.

Korumada temel olan yapıya en az müdahalede bulunarak en doğru yöntemin uygulanmasıdır. Bundan yola çıkarak koruma için farklı yöntemler belirlenmiştir. Bu yöntemler tekil olarak tatbik edilebileceği gibi iki veya daha fazlasının kullanılması ile de koruma gerçekleştirilebilmektedir. Uygulanma önceliği baz alınarak sıralandığında bakım, onarım, bütünleme, yenileme, iyileştirme, restorasyon, yeniden yapım, taşıma ve yeniden kullanım şeklinde gelmektedirler. Bu sebeple bakım diğer tüm yöntemlere göre öncelikli olarak uygulanmalı, daha sonra onarım ve diğerleri uygulanmalıdır. Her bir yöntem diğerinin bir ileri aşamasıdır ve kültür varlığına müdahalede ne kadar geç kalındığının da göstergesi olmaktadır. Bu sıralama aynı zamanda yapıya en az müdahale gerektiren yöntemden en çok müdahale gerektiren yönteme doğru da bir sıralama içermektedir.

Bakım, koruyucu bir tutum olarak ilk aşama olduğundan yapıya en az müdahale ile korunmasının temelini oluşturmaktadır. Bakım ile yapının veya kültür varlıklarının yıpranması, aşınması veya bozulması en az düzeye indirileceğinden dolayı kültür varlıklarının hem özgünlüğü korunacak hem de uzun süre yaşatılabilecektir. Bakımdan sonra restorasyonun temellerinden biri olan onarım önemli bir yere sahiptir. Onarım, yapıların iyileştirilmesi veya meydana gelen zararı gidermek için yapılan müdahalelerdir. Hasarın boyutuna göre onarım, sağlamlaştırma, yenileme, güçlendirme ve bütünlemenin bir arada yapılmasını gerektirebilmektedir. Daha ileri boyutta malzemenin hasar görmesi veya eksilmesinde bütünleme işlemi yapılmaktadır. Bu işlemde malzeme veya yapı öğeleri geleneksel veya çağdaş malzemeler kullanılarak tamamlanmaktadır. Yenileme ise niteliğini kaybetmiş yapı parçası veya elamanının yeni malzeme ile değiştirilmesidir. Yenileme yapı bileşenlerinin veya yapı sistemlerinin tamamında gerçekleştirilebileceği gibi kısmen de gerçekleştirilebilmektedir. İyileştirme de bir yapının değerlerinin korunarak onarım ve değiştirme işlemleri ile kullanışlı ve yaşanabilir hale getirilmesidir. Bu kavram daha çok kullanım açısından yetersiz olan yapılar için söz konusu olan müdahaleler için tercih edilmektedir. Korumanın en geniş kapsamlı bileşenlerinden bir tanesi ise restorasyondur. Restorasyon, özgünlüğünü kaybetmiş veya hasar gören yapıların güvenilir bilgiler doğrultusunda, konunun uzmanları tarafından yapılan ve en az müdahale ile onarım ve iyileştirme çalışmalarını kapsamaktadır. Yeniden yapı ise son aşama olup kısmen veya tamamen yıkılmış olan, strüktürel özelliklerini yitirmiş olan veya özgünlüğünü basit müdahaleler ile geri getirme şansı bulunmayan yapıların kesin belge ve bilgilere dayanarak, özgün hali ile yeniden inşa edilmesidir. Yeniden yapım ancak çok özel durumlarda kabul edilebilir bir yaklaşımdır. Korumada taşıma yaklaşımı ise çok

karşılaşılmayan bir durum olmakla birlikte farklı sebeplerden dolayı yapının tamamen yerinden alınarak farklı bir alana taşınmasını ifade etmektedir. Taşıma yapının tek parça halinde yapılabileceği gibi parçalara ayrılarak yeni yerinde aynı şekilde inşası şeklinde de gerçekleştirilebilmektedir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 35-42).

2.3.1. Koruma düşüncesinin gelişimi

Koruma alanında yapılan ilk çalışmalar din ve yöneticilerin baskısı altında kilise, manastır ve yönetim binalarında yapılmıştır. Bu yapılar güçlü etkilere sahip oldukları için eskimelerini önlemeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Eski Mısır'da kutsal yapılar merkezde tutularak hem kendilerine hem de çevrelerine değer verilmiş ve yerleşim düzeni bu yapıların etrafında geliştirilerek koruma çabasında bulunulmuştur. Roma İmparatorluğu zamanında ise kentin bir bütün halinde yapılar ile birlikte korunması düşüncesi bulunmaktadır. Hıristiyanlığın belli dönemde zayıflaması ile birlikte yayılımı arttırmak için farklı inançlardaki yapılar yıkılmıştır (Aladağ, 2010). Bundan yola çıkılarak ilk başlarda koruma düşüncesine önem verildiği ancak bununla birlikte din ve savaş gibi etkenler altında çokta ön planda tutulmadığı görülmektedir.

Gelişigüzel koruma kavramından çıkıp bilimsel olarak koruma düşüncesinin gelişmesi Avrupa'da 19. yy.'da başlamıştır. Burada koruma sadece yapının kendisinin değil aynı zamanda çevresinin de bir bütün halinde ve özgün olarak korunması kavramını esas almaktadır. Geçmişte sadece yapının işlevsel değeri önemli tutulup bakım ile koruma sağlanırken günümüzde işlevlerini kaybetmiş yapılarda korunarak yaşatılabilmektedir. Korumanın ne kadar başarılı olacağı ve yapıların kültürel olarak etkisinin devam edeceği ile ilgili Piero Gazzola'nın "Bir mimari anıt artık yapıldığı amaca hizmet edemiyorsa, korunması pratik bir gereklilik olmaktan çıkar, kültürel bir görev haline gelir. Bu konuya verilen önem gelecek kuşakların kültürel olgunluğuna ve kültür miraslarını koruma konusunda duyacakları ivediliğe dayanacaktır" ifadesi önem arz etmektedir (Ahunbay, 2017: 8).

Koruma düşüncesinin gelişmesinde 4 farklı görüş sıralı şekilde birbirini takip etmiştir. Bunlar özellikle İtalya, İngiltere ve Fransa'da ortaya çıkan ve yapının yapılmaya başladığı zaman geçerli olan mimari üsluba göre restore edilmesi gerektiğini savunan "üslup birliği", yapının mevcut haliyle olduğu gibi korunmasını savunan "romantik görüş", kültür

varlıklarının tarihi belgelerde yer alan veriler doğrultusunda restore edilmesini savunan "tarihi restorasyon" ve bunların tamamının bir bütün halinde ele alındığı "çağdaş restorasyon" kuramlarıdır (Ahunbay, 2017: 8-20).

Üslup birliğine varma ilkesi ilk olarak 19. yüzyılın ünlü mimarı Eugene Emmanuel Viollet Le Duc tarafından ortaya koyulmuştur. Bu anlayışa göre restorasyonda asıl amaç bir yapının hem görünüş hem de strüktür olarak ait olduğu döneme döndürülmesidir. Bu yaklaşım özellikle ortaçağ dönemlerinde büyük problemlere neden olmuştur. Katedraller gibi büyük yapıların inşa sürelerinin çok uzun olması, yapılmaya başlanan dönem ile biten dönem arasında mimari akımların değişmesi ile farklı etkileşimlere maruz kalmıştır. Bu sebeple yapının ilk dönemine döndürülmeye çalışılması nitelikli kimliklerin bozulmasına neden olmuştur (Ahunbay, 2017: 9).

19. yüzyılın ikinci yarısından sonra üslup birliğine ulaşma görüşüne karşıt olarak John Ruskin tarafından romantik görüş ortaya koyulmuştur. Bu yaklaşımda yapıların ilk yapıldıkları döneme döndürülme çabalarının zararlı olduğu, Bu sebeple de yapıların mevcut ekleriyle birlikte aynen korunması gerektiği savunulmaktadır. Yapıya hiçbir müdahale yapmamak gerektiğini savunan bu düşünce "Anti-restorasyon" akımı olarak anılmıştır. Fransa'dan sonra bu akımın yayılmasındaki en önemli kişi William Morris olmuştur. Bu dönemde üslup birliği görüşü eleştirilmiş, yapıların bu düşünceyle tahrip edildiği savunulmuştur (Ahunbay, 2017: 14).

Stilistik rekompozisyon ve romantik görüşe karşı 1880-1890 yılların İtalya'da Luca Beltrami tarafından tarihi restorasyon kuramı ortaya koyulmuştur. Bu görüş tarihi belgelere dayanarak elde edilecek somut verilerle anıtların onarılması gerektiğini savunmaktadır. Buna göre öneriler her türlü yazılı ve görsel belgelerin araştırılması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu kuram her ne kadar gerçek verilere dayanılarak yapılıyor gibi görünse de belgelerin güvenilir olup olmadığı, değiştirilme imkânının bulunduğu ve tablo veya resimlerde kişisel yorumların katılabileceği yorumları ile eleştirilmiştir (Ahunbay, 2017: 18).

Tüm kuramları içeren ancak hepsinin farklı özelliklerini kullanmak üzerine ortaya çıkan çağdaş restorasyon kuramının temelini atan Camillo Boito olmuştur. Boito 1883 yılında çağdaş restorasyon ilkesi olarak 5 madde ortaya koymuştur. Buna göre anıtlara saygılı

davranılması gerekmektedir ve onlar insanlık tarihini belgelemektedirler. Anıtlara müdahale edilme sırası sağlamlaştırma, onarım ve restore etmek şeklinde olmalıdır. Anıtlara ek yapılması gerekli olur ise bunlar kesin verilere dayanılarak farklı malzeme ve özellikte gerçekleştirilmelidir. Sonradan yapılan ekler zarar vermemek şartıyla dönem eklentisi olarak korunmalıdır. En sonunda ise tüm yapılan işlemler belgelenmeli ve saklanmalıdır. Bu ilkelerin yayılması ise Gustavo Giovannoni'nin katkıları ile olmuştur (Ahunbay, 2017: 18).

Tüm bu kuramlar ilk çıktıklarında katı kurallar koyarak uygulanmaya çalışılsa da, zaman içerisinde yapılan restorasyon çalışmalarında görülmüştür ki kuramlar diğer savları da içermeye başlamıştır. Örneğin üslup birliği görüşünü savunan Viollet le Duc yapının restorasyonu sırasında önemli niteliklerin korunması gerektiğini belirtmiştir (Ahunbay, 2017: 11). Özellikle çağdaş restorasyon kuramlarının ortaya çıkması konuya bilimsel olarak yaklaşmanın ve tüm anıtsal eserler için ayrı yöntemlerin uygulanması gerekliliğini göstermektedir.

Koruma yasalarının Avrupa'da gelişimi

Avrupa'da korumaya yönelik yasalar 19. yüzyılda çıkmış ve geliştirilmiştir. Koruma ile ilgili olarak 1931 yılında Atina'da toplanan "Tarihi Anıtların Korunması ile İlgili Mimar ve Teknisyenlerin I. Uluslararası Konferansı" sonucunda benimsenen ilkeler olmuştur. Buna göre yapıların tarihi ve estetik yapılarına uygun olarak kullanılmaları, kamunun özel mülkiyetteki anıtların korunması için güçlendirilmesi, anıtların çevrelerine de saygı gösterilmesi, onarımda çağdaş teknolojilerin uygun şekilde kullanılması ve arkeolojik alanlardaki özgün parçaların yerlerine koyulabilmeleri için önlemler alınması gerektiği belirtilmiştir. Toplantı sonucunda belgelemenin çok önemli olduğu ve her ülkenin kendi anıtlarının belgelemesini yaparken uluslararası işbirliği yapılması önerilmiştir. (Ahunbay, 2017: 18). Bu ilkeler ile birlikte toplam 11 maddeden oluşan Carta del Restauro (Restorasyon Tüzüğü) 1931 yılında oluşturulmuş ilk restorasyon yasası olarak kabul edilmektedir (Aladağ, 2010).

25-31 Mayıs 1964 yılında "II. Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi" düzenlenmiştir. Amacı eski yapıların korunması ve onarılması ile ilgili ilke kararlarını belirlemek ve uluslararası bir temele yerleştirmek olan kongrede "Venedik

Tüzüğü" adıyla betimlenen kararlar alınmıştır. Tüzük 16 maddeden oluşmuştur ve korumanın sürekli olması gerektiği, onarımda çağdaş teknolojilerden yararlanılması gerektiği, arkeolojik ve çevre düzenlemelerinde uygulanacak onarımlarda izlenecek yollar açıklanmıştır (Çelik ve Yazgan, 2007). Tüzüğün ilk maddesinde "tarihi anıt" tanımı yeniden yapılmış, kavram tek yapı ölçeğinden kentsel ve kırsal yerleşme boyutuna çıkartılmış ayrıca sadece büyük eserleri değil basit eserleri de kapsayacak şekilde genişletilmiştir (Ahunbay, 2017: 19). Venedik Tüzüğü içeriği ile yapıların ve çevrelerinin korunmasında çağdaş düşünceleri içermektedir (Palalı, 1992). Tüzük her ne kadar Avrupa'da çıkartılmış olsa da kısa sürede 5 kıtada uygulanmaya başlanmış ve birçok ülkenin yasalarına girerek korumanın ilerlemesini sağlamıştır (Ahunbay, 2017: 19). Tüzükte bulunan devamlı olarak çalışacak şekilde uluslararası platformda bir konsey kurulması tavsiyesi ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi)'un kurulmasındaki temel etkendir (Aladağ, 2010).

1969 yılında sadece Avrupa ülkelerini kapsayacak şekilde ve koruma politikalarını belirlemeye yönelik "Avrupa Konferansı Sorumlu Bakanlı Toplantısı" düzenlenmiştir. Bu toplantıda en önemli karar korumanın kentsel planlama politikaları ile bütünleşik ve çevreyle uyumlu bir şekilde yapılması gerektiğidir. Bütünleşik koruma kavramına da bu toplantıda değinilmiştir. Bu kavrama göre herhangi bir önceliğe sahip olmadan Avrupa'nın tarihini, yaşam tarzını ve peyzajını yansıtan tüm dokular mimari miras olarak değerlendirilmiştir (Eke ve Özcan, 1988).

Avrupa Konseyi tarafından 1975 yılı "Avrupa Mimari Miras Yılı" ilan edilmiş ve çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların sonucunda "Avrupa Mimari Miras Tüzüğü" hazırlanarak Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 26 Eylül 1975 yılında kabul edilmiştir. Tüzükte mimari miras kavramı genişletilmiş, tarihi çevre ve evrensel değeri ile bütünleşik koruma yaklaşımının uygulanabilmesi için yeni önerilere yer verilmiştir (Binan, 1999: 108). Aynı yıl mimari mirasın korunmasının bölgesel ve kentsel planlamanın hedeflerinden biri olarak belirlendiği "Amsterdam Bildirgesi" yayınlanmıştır. Bu bildirgede de ana hedef olarak bütünleşik koruma kavramı ön planda tutulmuştur. Bütünleşik korumada hükümet ve yerel yönetimlerin desteği ile halkın katılımı düşüncesi temel faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır (Çelik ve Yazgan, 2007).

Günümüzde gelinen noktada ise çıkartılan tüzüklerin ilkelerini temel alarak her ülke kendi

içerisinde geçerli olacak şekilde kararlar almaktadır. Tüzüklerde yer almayan veya farklı durumlar karşısında verilecek kararlar ülkelerin koruma yaklaşımları doğrultusunda şekillenmektedir. Uluslararası veya ulusal düzeyde korumaya yönelik çalışmalara devam eden birçok örgüt de bulunmaktadır. Bunların önde gelenleri olarak UNESCO, ICOM, ICCROM, ICOMOS, WHC, Europa NOSTRA, ICA, DOCOMOMO örgütleri sayılabilmektedir (Aladağ, 2010).

Koruma yasalarının Türkiye'de gelişimi

Türkiye'de koruma olgusu genel olarak Osmanlı İmparatorluğu dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olarak incelenmektedir. İki dönem arasındaki en büyük farkı korumanın yönelimi belirlemiştir. Osmanlı Dönemi'nde koruma sadece taşınır kültür varlıkları boyutunda yapılmışken Cumhuriyet Dönemi'nde ise koruma taşınır kültür varlıkları ile birlikte taşınmaz kültür varlıkları üzerinde de etkisini göstermektedir. Daha geç dönemlerde ise koruma hem çevresel olarak değerlendirilmeye başlanmış hem de fiziki boyutun yanında sosyokültürel yapının da korunmasına dayanan bütünleşik koruma anlayışına geçilmiştir (Çelik ve Yazgan, 2007). 19. yüzyılın başlarında korumadaki ana ilke taşınır malların olduğu gibi saklanarak geleceğe bozulmadan aktarılmasını sağlamaktır. Buradaki sistem öncelikle eserlerin tespit ve tescillerinin yapılması, sonrasında ise müzelerde sergilenmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Aydemir ve diğerleri, 1999).

Osmanlı İmparatorluğu zamanında ilk koruma hareketi müze kurmak şeklinde ortaya çıkmakla birlikte ilk koruma mevzuatı ise 1869 yılında "I. Asar-ı Atika Nizamnamesi" olarak hazırlanmıştır. İlk mevzuatta da korumanın amacı sadece taşınır eserlerin değerlendirilmesi olarak düşünülmüştür. İlk mevzuatın en önemli katkısı ise arkeolojik kazıların izinle yapılması ve bulunan eserlerin yurtdışına kaçırılmasının engellenmesi için karar verilmiş olmasıdır. Bundan sonra sırası ile ve aynı isimde 1874, 1884 ve 1906 yıllarında nizamnameler hazırlanmıştır. 1906 tarihli "Asar-ı Atika Nizamnamesi" Cumhuriyet dönemi içerisinde de uzun süre kullanılmıştır. Bu nizamnamelerde tespit ve tescil işlemlerini yapacak kurumlar belirlenmediği için 1951 yılına kadar saptama işlemleri Milli Eğitim Bakanlığı, belgeleme işlemleri ise İstanbul Eski Eserler Encümeni tarafından yürütülmüştür (Çeçener, 1992). İlk çıkan nizamnamelerde her ne kadar taşınır kültür varlıkları ön planda olsa da ilerleyen zamanlarda taşınmaz kültür varlıkları da göz önünde bulundurulmuştur. Asar-ı Atika Nizamnamesinden sonraki ilk gelişme ise 1922 yılında

yayınlanan “Müzeler ve Asar-ı Atika Hakkında Talimat” genelgesidir (Madran ve Özgönül, 2011: 3).

Gerçek anlamda korumaya yönelik ilk adım ise 1951 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtla Yüksek Kurulu (GEEAYK) oluşturulmasıdır. Böylelikle korumaya yönelik ilkeler koyan ve kararlar alan bir kurul meydana gelmiştir. Kurul üyelerinin kendi bilgi, deneyim ve görüşlerine göre karar verebilmeleri önemli bir olgudur. 1956 yılında çıkan İmar Yasası’na kadar kurul sadece tek yapı özelinde karar vermekte iken bu yasa ile kurula yetki verilmesi sonucunda çevre ölçeğinde de bazı kararlar vermeye başlamıştır. Bu durumun en önemli sonucu ise sit tanımının ve özellikle kentsel sit olgusunun oluşmaya başlamasıdır (Madran ve Özgönül, 2011: 5).

1906 yılında çıkartılan “Asar-ı Atika Nizamnamesi” 1973 yılında çıkan 1710 sayılı “Eski Eserler” yasasına kadar kullanılmıştır. 1710 sayılı yasa ise koruma alanında hem içerdiği tanımlar hem de uygulamaya yönelik maddeleri ile önemli bir yere sahip olmuştur. Yasada sit ve koruma alanı tanımları yapılırken bir yapının veya alanın eski eser olarak tanımlanmasındaki süreç açıklanmıştır. GEEAYK’na onarım ve tescil kararlarına ilişkin yetkinin verilmesi ile imar planı hazırlanmasında da kurulun görüşünün alınması zorunluluğu bu yasa ile getirilmiştir. Ekonomik boyutunda ise yasa eski eser sahiplerine para ve teknik destek verilmesini de içermekte, bu nedenle de çağdaş bir yaklaşım sergilemektedir. 1710 sayılı yasanın maddelerinin koruma olgusunu güçlendirmesinin yanı sıra 1975 yılında kabul edilen “Amsterdam Deklarasyonu” da bu olguya ivme kazandırmıştır (Madran ve Özgönül, 2011: 5).

1980li yıllar Türkiye açısından önemli dönüm noktalarını oluşturmaktadır. Bu yıllarda ki ekonomi anlayışı farklı kurumlarda etkisini göstermiştir. 1982 yılındaki Anayasa değişikliği koruma konusunda da değişikliğe yol açacak hükümler içermiş, koruma kamu yararı doğrultusunda olacak şekilde yasal yaptırımlar ile gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Bu düzenlemeler ışığında 1983 yılında koruma alanında yetersiz olduğu düşünülen 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu kaldırılarak yerine 2863 sayılı “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu” kabul edilmiştir. Aynı kanun ile 1951 yılında kurulan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtla Yüksek Kurulu da kapatılmıştır (Kejanlı, Akın ve Yılmaz, 2007).

2863 sayılı kanunun en önemli yönlerinden bir tanesi ilk olarak “Koruma Amaçlı İmar

Planı" kavramını getirmesi ve çevre ölçeğinde korumaya genel anlamda bir planlama sorunu vurgusu yapmasıdır. Ayrıca GEEAYK'nun hem karar veren hem de ilke koyan yapısını ortadan kaldırarak ilke oluşturmayı KTVKYK'na[1] (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu), karar vermeyi de KTVKK'na (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu) bırakarak merkezi bir üst kurum ve yerel yönetim mekanizmasını getirmektedir. Bu olumlu yaklaşım ile de bir denetleme sistemi kurulmaya çalışılmıştır (Madran ve Özgönül, 2011: 5).

Koruma kavramı Türkiye'de dar bir alandan ve tek yapıdan daha geniş tanımlamalara ve kentsel alana çok uzun bir süreçte geçmiştir. Uluslararası kararlar ve ilkeler doğrultusunda da ortak bir noktadan hareket etme olgusu içerisinde 2004 yılında 5226 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" çıkartılmıştır. Bu yasanın en temel özelliği ise yönetim alanı, planı ve bağlantı noktaları gibi tanımlamalar içermesidir. Kanunda katılımcı bir model ile koruma sürecinde belediye ve valilikler gibi yerel yönetimlerin, meslek odalar ile sivil toplum kuruluşlarının ve yerel halkın sürece dâhil olması gerektiği belirtilmiştir. Yerel yönetimlerin bünyesinde kültür varlıkları ile işlemleri yürütmek amacıyla mimar, sanat tarihçisi, şehir plancısı, arkeolog ve mühendislerden oluşan "koruma, uygulama ve denetim büroları" kurulması da bu yasa ile sağlanmıştır (Kejanlı, Akın ve Yılmaz, 2007).

2.3.2. Kentsel-kırsal sit ve kırsal mimariyi koruma düşüncesinin gelişimi

Bir bölgede bulunan nitelikli yapılar yörenin sadece yapısal özelliklerinin değil aynı zamanda insanların sosyolojik ve kültürel olarak da yaşanmışlık değerlerinin öğrenilmesinde ve gelecek ile bir bağ kurulmasında önemli yere sahiptir. Her ne kadar tekil olarak yapıları korumak önemli olsa da bütüncül bir yaklaşım ile çevreyi ve mümkünse yerleşmenin tamamının değerleri ile birlikte korunması çok daha doğru bir yoldur. Böylelikle nesiller arasındaki bağlar kopmadan ve kültürel değerler yitirilmeden, yeni oluşumlar ile bir bağ kurulabilecektir.

Tarihi alanlar/çevreler geçmişteki yaşanmışlıkları ve zorluklara karşı alınan çok farklı

[1] 8/8/2011 tarihli ve 648 sayılı KHK'nın 41inci maddesi ile 2863 sayılı kanunda yer alan "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu" ibaresi "Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu", "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" ibaresi ise "Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" şeklinde değiştirilmiştir.

önlemleri öğrenmemize yararken, bugünü anlamamız ve kültürümüzü tanımamız açısından da önemli bir araçtır. Bu tür çevreler hem öğretici hem de herkes tarafından ilgi çekici bulunmaktadırlar. Arkeolojik veya tarihi önemleri olabileceği gibi estetik ve folklorik değerleri sebebiyle de önem arz eden tarihi çevreler halkın sosyokültürel özelliklerinin anlaşılması, ekonomik yapılanması ve sanat özellikleri ile ilgili de bilgi edinilmesine yardımcı olmaktadırlar. Tarihi çevre kavramı içerisinde özellikle kentsel sitler olmakla birlikte doğal, tarihi, kırsal, arkeolojik ve karma sitler yer almaktadır. Özellikle kırsal alanlarda bulunan sit alanları ve sit alanı olmasa da belirli yöresel özelliklere sahip nitelikli yapıları ve çevreyi barındıran bölgeler hem sosyal hem de fiziksel olarak niteliksiz ve çöküntü bölgeler haline gelmektedir (Ahunbay, 2017: 116). Bundaki en büyük etkenlerin başında bütüncül koruma anlayışının geç yerleşmiş olması ve yönetmeliklerde henüz bir takım eksikliklerin bulunması gelmektedir.

Kentsel koruma düşüncesinin ortaya çıkması sadece nitelikli yapıların tekil olarak değil bir bütün halinde oluşturdukları değerlerin anlaşılması sonucunda olmuştur. Buradaki önemli nokta yerleşme dokusunun da korumada önemli bir yere sahip olmasıdır. Avrupa'da tarihi çevre koruma/kentsel koruma uygulamaları 19.yy. sonunda ortaya çıkmış, uluslararası platformda ise ilk olarak 1931 yılında düzenlenen Atina Konferansında ifade edilmiştir. Konferansta yer alan "Tarihi anıtların estetik değerlerinin arttırılması" maddesinde yeni yapılar yapılırken çevreye duyarlı ve saygılı olunması gerektiği, bazı yapıların ise toplu halde ve görünüşlerinin bütün şekilde korunmasının önemi vurgulanmıştır. Kentsel koruma kavramı ile birlikte kırsal koruma düşüncesi özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında büyük bir önem kazanmış, uluslararası düzeyde savaş nedeniyle tahrip olan, yıkılan veya azda olsa zarar görmüş olan tarihi ve doğal alanların korunması ve bu alanların bilgi, enderlik ve evrensellik gibi değerleri dolayısı ile gelecek nesillere aktarma isteği oluşturmuştur (Songülen, 2009). İlk olarak koruma düşüncesi kentsel çerçevede ele alınsa da daha sonra kırsal alanlara da yayılmıştır. Fakat bu düşünce uluslararası düzeyde gelişim göstermekle birlikte ülkemizde daha geç ortaya çıkmıştır.

Geleneksel kent dokularının bütüncül olarak yaşatılması ve korunması için fikir gelişimi ve yasal süreç 1962 tarihli "Malraux Yasası" ile başlamıştır. Yine aynı yıl UNESCO'nun düzenlediği "Yerleşmelerin ve doğal çevre ortamlarının kimliğinin ve çekiciliğinin korunması konferansı" sonrasında alınan tavsiye kararları ile doğal çevrenin ve kırsal alanların korunması desteklenmiştir. Kırsal dokuların sit bütünlüğü içerisinde korunması

kavramının birçok ülke tarafından kabul görmesinde 1964 tarihli Venedik Tüzüğü önemli yere sahiptir. ICOMOS tarafından 1971 tarihinde düzenlenen "Halk mimarisi uluslararası kolokyumunda" kırsal alanlarda yerinde koruma yaklaşımı benimsenmiştir. 1970 ile 1980 yılları arasında kırsal mimarinin kültürel miras olarak tanımlandığı ve bu bağlamda çözülmesi gerektiğini belirten çok sayıda sempozyum yapılmıştır. 1973 yılında yapılan "Kırsal sitlerin ve halk mimarisi örneklerinin korunması ve canlandırılması sempozyumu", 1975 yılında yapılan "Vernaküler mimari ve çağdaş yaşam içindeki yeri 3. kolokyumu", 1977 yılında yapılan "Bölgesel planlama içinde kırsal mimari sempozyumu" ve 1979 yılında yapılan "Kırsal alanda mimari miras kolokyumu" bunlardan birkaç tanesidir (Eres, 2013).

Dünya geneline bakıldığında kırsal mimari ifadesine yer verilen ve bununla birlikte kırsal mimari mirasın korunması kapsamında ifadeler içeren tüzükler, düzenlemeler ve sözleşmeler yapılmıştır. Bu sözleşmeler içerisinde özel olarak kırsal alanların korunması için hazırlanmış olan 3 tane çalışma bulunmaktadır. Bunlar; "1977 Granada Talebi: Bölgesel planlamada kırsal mimari (kırsal alanların yok olması, koruma sorunları ve kırsal mimari ile planlamanın eksiklikleri tartışılmıştır), 1978 Viyana Konferansı (kırsal alanların planlı bir şekilde geleceğe aktarılması için bir yol haritası belirlenmesi ve planlama için tarıma, ekolojiye ve yaşam koşullarına ağırlık verilmesi gerektiğine değinilmiştir), 1989 Kırsal mimari mirasın korunması ve değerinin arttırılması hakkında tavsiye (kırsal mimari mirasın korunması ve değerlerinin arttırılarak yaşatılması için gerekli politikaların belirlenmesi amaçlanmıştır)" kararlarıdır (Akgün, 2013).

ICOMOS tarafından 1991 yılında düzenlenen "12. Uluslararası anıtsal mirasın korunması: doğal bütünlükleri içinde sitler ve anıtlar sempozyumu" ile 1992 yılında düzenlenen "Vernaküler mimari mirasın koruma ve restorasyon sempozyumu" kırsal mimarinin ve doğal çevrenin bütün olarak "kültürel peyzaj" şeklinde değerlendirilmesine katkı sağlamıştır. Kırsal alanların korunması hususundaki son yaklaşım olması sebebiyle 2006 yılında alınan "Avrupa'nın kırsal ve ada bölgelerinde doğal, mimari ve kültürel mirasın korunması kararları" da önem arz etmektedir. Bu kararlarda kültürel mirasın kimlik ve tarihsel gelişim açısından önemi, soyut ve somut ögeleri içerdiği ve doğal mirası içinde barındırdığı gibi özelliklerinden bahsedilmektedir (Eres, 2013).

Ülkemizde ise eski eserlerin korunması ile ilgili yasalar 19. yüzyılın sonları ile 20. yüzyılın başlarında çıkarılan Asar-ı Atika Nizamnamaleri ile oluşturulmuştur. Bu yasalar özellikle arkeolojik alanlar ve taşınır eserler ile ilgili olsa da korumanın başlangıcını teşkil etmektedir. (Madran, 2002: 26,42). Bu dönemde yapılar ve çevre konusu üzerinde durulmamış, arkeolojik eserlerin kaçırılmaması ve korunması için yasalar oluşturulmuştur (Akozan, 1977: 21).

Cumhuriyet döneminde de 1973 yılında çıkan Eski Eserler Yasasına kadar sit ve koruma kavramlarında gelişme olmamış, 1951 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu oluşturulsa da görevi sadece denetleme olarak tanımlanmıştır (Zeren, 1981). Ancak yine de 1964 yılında yayınlanan Venedik Tüzüğü'nü kabul eden kurul, sit koruma kavramını ülkeye getirmiştir ve bu doğrultuda kararlar alınabilmesi için altyapıyı oluşturmaya çalışmıştır (Eres, 2013). Eski Eserler Yasası ile ise sit kavramı netleşmiş, kentsel sit olarak karşımıza çıksa da yasal bir tanımlama yapılmıştır. Kırsal sit ifadesi ilk ve tek olarak 14 Nisan 1979 gün ve A-1609 sayılı kararda "kentsel ve kırsal sitlerde geçici dönem yapılaşma koşullarının belirlenmesi için yöresel yapı niteliklerine ait bilgi ve belgelerin kurula gönderilmesi" şeklinde yer almaktadır (Durukan, 2004).

1983 yılında çıkan 2863 sayılı kanun "kültür ve tabiat varlığı" tanımını getirmiş, sit kavramı basit tutulmuş, kırsal sit ibaresi ise hiç irdelenmemiştir. Kentsel sit tanımı 419 sayılı ilke kararında yapılmış, kırsal alanlarda bu sit alanı içerisinde değerlendirilmeye başlanmıştır. Türkiye tarafından 1989 yılında onaylanan, 3 Ekim 1985 tarihli "Avrupa Mimari Mirasın Korunması Sözleşmesi", geleneksel çevreyi Avrupa'nın ortak malı olarak görmekte ve kırsal bölgelerdeki bina gruplarını da mimari miras olarak nitelemektedir. Sözleşmenin özellikle 10. maddesi hem kırsal hem de kentsel mimarlık miraslarına aynı önemin verilmesi gerektiğini belirtmektedir (Eres, 2013). Bundan sonra 2863 sayılı kanunda değişiklikler yapılarak ve ilke kararları yayınlanarak sit kavramları genişletilse de kırsal sit tanımına yer verilmemiştir.

Sit alanı kavramı köy ve kentlerin geleneksel değerlerinin tekil olarak değil bir bütün olarak korunması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinin daha doğru olduğu düşüncesi ile alınmış olan ilke kararları neticesinde ülkemizde önemini arttırmıştır. Sit kavramı, 2863 sayılı kültür ve tabiat varlıklarını koruma kanununda şu şekilde tanımlanmıştır;

> Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlardır (URL-9, www.resmigazete.gov.tr).

Bu tanımdan da yola çıkarak ülkemizde kentsel sit, arkeolojik sit, tarihi sit ve doğal sit olmak üzere 4 statüde sınıflandırma yapıldığı görülmektedir. Nitekim uluslararası belgelerde yer almasına karşın ülkemizdeki yasalarda karmaşık sit, kırsal sit, kentsel-arkeolojik sit ve kültürel peyzaj gibi tanımlar bulunmamaktadır (Madran ve Özgönül, 2011: 15).

Kırsal sit kavramı tanım olarak bulunmamakla birlikte çoğu zaman kentsel sit veya doğal sit kavramı kapsamında değerlendirilmektedir. Ancak bu durum kırsal sitlere özgü bir koruma kavramı geliştirilmesini engellemektedir. Bu sebeple kırsal alanlara ve yerleşmelere özgü değerlerden, özelliklerden, potansiyellerden ve dokusundan yola çıkılarak bir kavram getirilmesi uygun olacaktır. Kırsal sit olabilecek alanlarda, doğal ve yapay olarak oluşan nitelikli ve korunmaya değer öğeleri içermesi, bunların uyumlu bir şekilde ve homojen olarak dağılım göstermesi, yeni kullanımlar ile doğal, kırsal ve yöresel özelliklerini kaybetmemiş olması, geleneksel üretimi ve geleneksel yaşam tarzını devam ettiriyor olması ile yapı stokunun kullanım niteliklerini kaybetmemiş olması gibi ölçütler kullanılabilir (Madran ve Özgönül, 2011: 33).

Yasal düzenlemeler ile birlikte kentsel korumanın ülkemizde önemli hale gelmesi ve oluşturulması 1970'li yılları bulmuştur. Bu dönemde hem halkın bilinçlendirilmesi için hem de Avrupa'daki uygulamalar ile alınan kararların vatandaşlara aktarılması için çalışmalar yapılmıştır. Bu bağlamda 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu 1973 yılında çıkarılmış ve tescil ile yasal koruma altına alma işlemleri tarihi çevrelerin bütün olarak korunmasına imkân sağlamıştır. Her ne kadar yasalar korumayı gerekli kılsa da belirli bir bilinç düzeyi ile eğitim ve ekonomik durumlar birlikte ele alınmadan korumanın gerçekleşmesi zor bir durumdur. Korumanın gerçekleşebilmesi için gerekli olan tüm yöntem ve araçlar 1975 yılında yayınlanan Amsterdam Bildirgesi'nde belirtilmiş ve burada bütünleşik koruma hedef alınmıştır. Bu yaklaşımı kabul ederek 1976 yılında UNESCO toplantısının sonunda "Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Rolleri Konusunda Tavsiyeler" alınmıştır ve üye ülkeler tarafından kabul edilmiştir (Ahunbay, 2017).

Ülkemizde kentsel koruma bilinci ile oluşturulan ilk yaklaşım H. Jansen'in hazırladığı ve 23 Temmuz 1932 tarihinde onaylanan "Ankara İmar Planında" görülmüştür. Buna göre kale ve etrafının bir bütün halinde korunması gerektiği ve kolay bir şekilde algılanmasının önemli olduğu belirtilmiştir. Bu veriden yola çıkılarak da kale, çevresi ile birlikte 1937 yılında koruma altına alınmıştır (Işık, 2012).

Kırsal koruma yaklaşımı ise Türkiye'nin "Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi'ni" onaylaması ile benimsenmeye başlanmıştır. 3 Ekim 1985 tarihli sözleşme yapılı olan tüm çevreyi ortak bir miras olarak görmekte ve bunların bakım, korunma ve belgelenmesini taahhüt altına almaktadır. Sözleşmede yer alan mimari miras tanımında geçen "kırsal bölgelerdeki mütecanis bina grupları" cümlesi kırsal alanların da özellikle üstünde durulması gerektiğini göstermektedir. Sözleşmeye göre kentsel ve kırsal olarak mimari mirasın ayrıldığı ve ikisinin de eşit öneme sahip oldukları görülmektedir (Eres, 2013).

Koruma alanında yeni sözleşmeler Türkiye tarafından kabul edilse de bu kararların uygulanması çok yavaş olmaktadır. "Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu" ile sit tanımına "kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş yerler" açıklaması eklenmiş, "koruma amaçlı imar planı" tanımında ise direkt bir ayrım olmamakla birlikte kırsal alanın göz önüne alındığı anlaşılmaktadır (Eres, 2013).

Anadolu'da kırsal mimari bölgeden bölgeye değişkenlik göstermekle birlikte kentsel mimari kadar zengindir (Eres, 2016). Ancak korunma olasılığı zor olan ve ütopik bir yaklaşım olarak kabul edilebilecek olan kırsal mimari mirasın korunması, sosyokültürel özelliklerin değişmesi ile eğitim ve ekonomideki değişimler neticesinde daha da zor olmakta ve hızlı çözümlere gereksinim duymaktadır (Muşkara, 2017).

Ülkemizde kırsal mimari ile ilgili çalışmalar yapılmaya başlanmış olsa da dar bir alanda devam etmektedir. En kapsamlı yapılan çalışmaların başında ise "Kayseri kırsalında yöresel mimari özelliklerin belirlenmesi", "Balıkesir kırsalında yöresel doku ve mimari özelliklere uygun yapılaşmanın yaygınlaştırılması" ve "İzmir kırsal alan yerleşim ve konut envanteri" isimli çalışmalar gelmektedir. Bunlarla birlikte yapılan diğer çalışmalar genel olarak kırsal mimarinin sürdürülebilirliği kapsamında ele alınmıştır (Muşkara, 2017).

Tüm bu gelişmelere rağmen ülkemizde kırsal-kentsel koruma için adımlar çok geç atılmış ve günümüzde uygulanmasında problemlerle karşılaşılmaktadır. Yönetmeliklerdeki sit kavramlarının tanımsal darlığı, ekonomik problemler ve yetersiz destekler ile halkın bilinçsiz ve özensiz yaklaşımı korumanın gerçekleşmesini engellemekle birlikte hızlı bozulmaya neden olmaktadır. Bunlara ek olarak önemli bir sorun ise rant ve imar sorunları ile sit alanı olacak yerlerin engellenmesi veya sit alanı olan yerlerin derecelerinin değiştirilmesidir.

2.4. Kentsel Koruma Planlamasında Yaklaşımlar

Planlama, belli bir hedefe ulaşmak amacıyla izlenecek yönteme karar verilen, faaliyet, icraat veya işlerin tanımlandığı aktif bir süreçtir. Bu yönüyle planlama sadece sorunların çözümleri veya hedeflerin ulaşılabilirliği değil direkt olarak sorunları yaşayanların da bu önerileri benimsemesi gerekliliğini doğurmaktadır. Bu sebeple planlama hem süreç yönetimini temel alan hem de kendisi süreç yönetimi olarak tanımlanabilecek bir uğraştır (Işık, 2012).

Gelişme süreci içerisinde bakıldığında kent planlama ile koruma yaklaşımlarında planlama ile korumanın özellikle 20. yüzyıl sonlarında bir bütün halinde irdelendiği anlaşılmaktadır. Korumada bütünleşik yaklaşımın önemi, koruma ile değişim kavramları arasındaki dengenin araştırılması ile kentsel planlamada korumanın önemsenmesi bütüncül yaklaşım çabası dolayısıyla meydana gelen gelişmelerdir (Yücel, 2005).

Yaşanmışlığın kanıtları olan ve kültürel değişimler ile mekânsal farklılıkları ortaya koyan önemli etkenlerden bir tanesi tarihi ve/veya geleneksel kent dokularıdır. Başlangıçta kent dokularının korunmasına yönelik olan kavram sadece tekil olarak yapıları koruma şeklinde gerçekleşirken günümüzde bu durum benzerlik ve farklılıkların yaşatılması, geleneksel kimliğin sürdürülmesi ile bundan dolayı yapıların yer aldığı alanların ve çevrenin bir bütün şeklinde korunması olarak dönüşmüştür (Meşhur, 1999).

Kentsel korumada ki güncel yaklaşımlar yedi farklı başlık altında açıklanmıştır. Bunlar, bütünleşik koruma yaklaşımı, stratejik mekânsal planlama, korumada yöntemsel yaklaşım, sürdürülebilir kentsel koruma, koruma sürecinde kentsel tasarım, koruma planlamasında katılım ve korunacak alanlarda kentsel yenileme yaklaşımıdır.

2.4.1. Bütünleşik koruma yaklaşımı

Bütünleşik korumada ana hedef noktasını geleneksel dokunun bir bütün halinde çevresi ile birlikte, yeni fonksiyonlar vererek korunabilirliği oluşturmaktadır. Bütünleşik koruma hedefinin ortaya koyulması 1975 yılında yayınlanan Amsterdam Bildirgesi ile gerçekleşmiştir. Bildirgede mimari mirasın korunması kavramı bölge ve kent planlamasının ana hedeflerinden biri olarak tespit edilmiştir (Koçan ve Çorbacı, 2012). Bütünleşik koruma yaklaşımında hedeflenen kent planlamasının koruma gereksinimleri göz önüne alınarak, mevcut değerlerin planlama sürecine tüm faktörler ile birlikte dâhil edilmesi gerekmektedir (Işık, 2012).

Bütünleşik koruma eski politikalar ile karşılaştırıldığında daha geniş bir içeriğe ulaşmıştır. Herhangi bir öncelik hakkı olmaksızın tarihi, kültürel ve yaşam biçimini tanımlayan her türlü doku mimari miras olarak değerlendirilerek, mimari mirasın ekonomik, sosyal ve toplumsal yaşam ile bütünleyici bir kullanıma sahip olması hedeflenmiştir. Bunun içinde tüm koşulların doğru bir şekilde araştırılması daha fazla ön plana çıkmıştır (Eke ve Özcan, 1988).

2.4.2. Stratejik mekânsal planlama yaklaşımı

Stratejik mekânsal planlama yaklaşımı tarihi özelliklere sahip kentlerin ve sahip oldukları kültürel miras değerlerinin işbirliği, geniş katılım ve şeffaflık ilkelerini baz almaktadır. Mekânsal planlama yaklaşımları özellikle 1980'li yıllardan itibaren birçok denemeye tutulmuştur. Yeni değişimleri ve olguları çözmekte yetersiz kalan geleneksel planlamalardan farklı olarak daha esnek tutumlar sergileyen stratejik mekânsal planlama küreselleşmenin etkisiyle kentsel farklılıkları çözmek için geliştirilmiştir. Stratejik planlama sadece planın içeriği ile değil aynı zamanda sürecin nasıl örgütlenmesi gerektiği ile de ilgilenmektedir. Bu planlamada ki işbirliği planlamaya ait kararların alınması, uygulanması ve değerlendirilmesi aşamaları boyunca devam etmelidir (Gedikli, 2007). Stratejik mekânsal planlama, bütünleyici, projelerin öncelikli olduğu ancak bu projelerin gerçekleştirileceği mekânların önceden belirlenmesine gerek duyulmayan, uzlaşma ve katılımın ön planda olduğu bir planlama yaklaşımıdır. Bu planlama yaklaşımı niceliksel analiz yöntemlerinin kullanıldığı bir eylem planı olarak karşımıza çıkmaktadır (Castells ve Borja, 1997).

2.4.3. Korumada yöntemsel yaklaşım

Tarihi alanların korunması sürecinde yöntemin bazı niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bunlar, multidisipliner çalışma, yeterli ve doğru bilimsel araştırma, uluslararası tüzük, belge ve bildirgelere uyma, çok düzeylik ile geçici olmayan sürekli ve uzun vadeli kararlardır. Bu yöntemin geçerli olabilmesi için ise belgeleme, yönetim, normlar ve planlama gibi ön koşullar gerekmektedir. Yöntemi doğu belirlenmiş, ön koşulları sağlanmış koruma sürecinde aşamalar mimari etüt, durum analizi, tarihsel araştırma ve belgelerin toplanması, değerlendirme, planlama ve projelendirme, uygulama, denetleme ve yeniden değerlendirme şeklinde sıralanmaktadır. Tüm bu aşamalar korumada yöntemsel yaklaşımın temelini oluşturmaktadır (Işık, 2012).

2.4.4. Sürdürülebilir kentsel koruma

Sürdürülebilir kentsel korumayı, kapsamlı bir katılım ile şeffaflığı temel alan, toplumsal örgütlenmenin rolünü tüm karar verme süreci boyunca etkin şekilde kullanan, toplumun faydasını eşitlik ilkesi çerçevesinde gözeten, işbirlikçi bir planlama anlayışı ile kültürel mirasın korunmasına yönelik bir anlayış olarak tanımlamak mümkündür. Diğer bir ifadeyle kültürel değerlerin sürekliliğinin ve çeşitliliğinin yaşatılması ile ekonomik gelişmenin de sağlanması bakımından stratejik mekânsal planlama yaklaşımı kapsamında ele alınan kapsamlı bütünleşik koruma yaklaşımıdır. Bu yönüyle yerel kimliğin ve sosyokültürel özelliklerin geleceğe aktarılmasını ekonomik ve kurumsal sürdürülebilirlik çerçevesinde de ele alan koruma stratejilerini içeren bir yaklaşımdır (Özcan, 2009).

Sadece yapısal olarak değil toplumun sahip olduğu kültürünü ve yaşanmışlığını (nesnel tarihini) korumak, yaşatmak ve gelecek kuşaklara aktarmak evrensel bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım göz önünde bulundurularak hem günümüz gereksinimlerinin karşılanması hem de gelecekteki gereksinimlere cevap vermek düşüncesi olan sürdürülebilir koruma ile örtüşmektedir. Bu sebeple koruma, sürdürülebilirliğinde bir gereğidir. Bu sebepten dolayı yerleşimler kendi gelişmesini gerçekleştirebilir ve doğal-fiziki çevresi içinde sürdürülebilir yapıya sahip olmalıdır (Koçan ve Çorbacı, 2012). Kültürel ve geleneksel özelliklere sahip olan yapılar da aynı doğrultuda yeni ihtiyaçlara cevap vererek ve nitelikleri korunarak yaşatılmalıdır.

2.4.5. Koruma sürecinde kentsel tasarım

Koruma planlaması farklı ölçeklerde plan çalışmalarını içerir. Bunlar kent bütünü ile ilişkileri gösteren 1/25000 ölçekli plan, 1/5000 ölçekli koruma amaçlı nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli koruma amaçlı imar planıdır. Ancak tarihi çevrelerde planlama tek yapı ölçeğine ve/veya kent mobilyası ölçeğine kadar inebilmektedir. Makro ölçekten mikro ölçeğe kadar tüm koruma planlama çalışmaları kentsel tasarım ile doğrudan ilişkilidir (Tuncer, 2009).

Kentsel tasarım yaklaşımı bütünden farklı olan bir planlama anlayışı ile post modern planlamanın gereği sonucu şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Kentsel tasarım mekânların tekil olarak ve çevreleriyle bütünleşmesinden dolayı özgün yapılar ile tarihi dokular arasında ilişkilendirilecek açık-kapalı mekân oluşumlarında ve kentin modern çehresiyle bütünleşmesinde planlama aracı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planlarında alınan ve üretilen kararların mekânsal düzenleme aşamasında ihtiyaç duyulan esnek kurallara sahip olmasından dolayı uygulama sırasında ortaya çıkacak sorunların çözümü için uygun bir tekniktir (Koçan ve Çorbacı, 2012).

2.4.6. Koruma planlamasında katılım

Korunacak alanlarda parsel değerinin yapı ederinden yüksek olması sonucunda ve yeni yapılaşma ihtiyacı dolayısı ile meydana çıkan ekonomik problem bir gerilim oluşturmaktadır. Bu olumsuz durum sürece tarafların katılımı, bilinçli yaklaşımı ve koruma yaklaşımına toplumsal bir içerik kazandırılarak aşılabilir. Bu sebeple korumanın ve yaşatmanın tam ve doğru olabilmesi için uzman disiplinlerin, kamu kurumlarının, yatırımcıların ve mülk sahipleri ile toplumun tamamında ortak bir anlayış oluşturulmalıdır (Gültekin, 2001: 213).

Katılım kavramı, uygulamalarda sadece halkın görüşlerine başvurulması veya uygulamada yer almaları ile ilgili sınırlı bir kavram olmayıp, iştirakçilerin veya fayda sağlayıcıların projenin uygulamasını kendi çıkarları ve değerleri açısından yönlendirdikleri bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Koruma uygulamalarında kullanıcı, sivil toplum kuruluşları, girişimciler önemli bir yer tutmaktadır. Bu durum da korumanın sosyal ve kamusal faydalarının işbirliğini zorunlu kılmasından kaynaklanmaktadır. Bu tutum karşımıza

örgütlenme kültürü ifadesini çıkartmaktadır (Işık, 2012). Özellikle yerel düzeyde gerçekleştirilecek olan planlamalarda halk katılımının sağlanması ile korumanın amaçlarının ve öncelikli niteliklerinin belirlenmesi planlamanın hayata geçirilmesinde hız kazandırmaktadır (Larkham, 1996: 329).

2.4.7. Korunacak alanlarda kentsel yenileme

Kentsel yenileme, farklı etmenlere bağlı olarak niteliğini kaybetmiş, zaman içerisinde bozulmaya, çöküntüye veya eskimeye uğramış ve bununla birlikte önemsiz olarak yaklaşılmış kentsel dokunun, zamanın fiziksel ve sosyoekonomik şartlarına göre değiştirilmesi, düzenlenmesi, korunması ve yeniden nitelikli hale getirilmesidir. Kentsel yenileme de mevcut doku yenilenirken bölgenin canlandırılması önemsenmektedir. Korunması gereken alanlarda işlev değişiklikleri yapılabilse de bunların doğru kurgulanmaması özgün nitelikleri zedelemektedir. Kentsel yenilemede olması gereken en önemli özellik farklı stratejileri içeren sürdürülebilirlik olgusudur. Bu durum da yerel yönetim, yerel halk ve uzmanların sürece katılmaları ile sağlanabilmektedir (Gültekin, 2007: 377-393).

Kentsel yenilemede beş farklı yöntem sergilemek mümkündür. Bunlar yeniden canlanma-canlandırma, yenileme-yenilenme, yeniden oluşum, soylulaştırma ve eski haline getirme yaklaşımlarıdır. Yeniden canlandırma, çöküntü halinde olan kentsel alanların çöküntüye neden olan etkenleri ortadan kaldırılarak alanın canlandırılmasıdır. Yenileme-yenilenme kentsel alanın yenilenirken yıkıp yeniden yapılması işlemlerini de içermektedir. Yeniden oluşum ise tamamen yok olan veya bozulan kentsel alanlarda yeni bir oluşum yapılarak doku yaratılması ve kente kazandırılmasıdır. Soylulaştırmada amaç hem fiziksel hem de sosyokültürel bozulmaya uğramış alanlarda ve özellikle tarihi bölgelerde sosyal yapının düzenlenmesi şeklinde açıklanmaktadır. Eski haline getirme, bozulmaya uğramakla birlikte özgün niteliğini tam olarak kaybetmemiş kent bölümlerinin eski haline dönüştürülmesidir (Özden, 2001).

2.5. Kırsal Kalkınmada Yerleşim Düzeni Yaklaşımları

Türkiye'de kalkınmanın başlangıcının kırsal alanlarda olması gerektiği düşüncesi bu alanlara yönelik kalkınma planlarının hazırlanmasında ve programlanmasında etkili

olmuştur. Çoğu pilot bölge yöntemi ile gerçekleştirilmeye çalışılsa da uygulamada başarı oranı çok düşüktür. Hazırlanan planların başarısız olmasındaki en temel sebepleri yeterli büyüklük olmadığından dolayı altyapı ve kamu hizmetlerinin pahalı olması, yanlış yerleşimler sonucu yeterli tarım alanlarının olmaması, dağınık yerleşmelerde köy halkı ile yönetimin kopukluğu, parçalı yerleşmelere sahip köylerde halkın yetersiz katılımı ve küçük yerleşmelerde yeniliklere kapalı tutuma sahip olunması şeklinde saymak mümkündür (İner, 2013).

Kırsal bölgelerde kalkınma ve kırsal yerleşim sorunlarını çözmek amacıyla ilk olarak köylerin birleştirilmesi, birleştirilmediği durumlarda farklı çözümler ve köy yerleşimlerinin orman bölgesi dışına taşınması yaklaşımları ortaya koyulmuştur. Ancak bu tutumların gerçekçi ve uygulanabilir olmadığı anlaşılmıştır. Bundan sonra ise ortak özelliği kırsal bölgelerde altyapı ve kamu hizmetlerinin belirli merkezlerde yoğunlaştırılması olan merkezköy modeli, köy-kent modeli, tarım kent modeli ve köye dönüş projesi yaklaşımları önerilmiştir (İner, 2013).

2.5.1. Merkezköy yaklaşımı

Merkezköy yaklaşımındaki temel hedef altyapı ve kamu hizmetleri maliyetinin düşürülmesi ile bu hizmetlerden daha fazla insanın yararlanması düşüncesidir. 1970-1972 yılları arasında ikinci beş yıllık kalkınma planında yer almıştır, daha sonra politika aracı olarak kullanılmıştır. Bu yaklaşımdaki temel ilke hizmet ve hizmetin eşit olarak dağıtılmasıdır. Ancak ekonomik olarak köy kalkınmasına bir yararı olmadığından eksik bir yaklaşım olarak görülmektedir. Bu yaklaşımın eksik noktalarını gidermek amacıyla köy-kent ve tarım kent yaklaşımları ortaya çıkmıştır (Çelik, 2005).

2.5.2. Köykent modeli

Köykent modelinde temel amaç merkezköy yaklaşımının benimsediği altyapı ve kamu hizmetlerinin kolay ulaşılabilir olması düşüncesine ek olarak köylüden başlayacak şekilde ekonomik kalkınmanın artmasını sağlamaktır. Buna ek olarak köykent modeli kır ile kent arasındaki farklılığı azaltmayı, istihdam yaratmayı ve bölgeler arasındaki dengeyi sağlamayı amaçlamaktadır. Köykentin sahip olması düşünülen işlevler, ekonomik olarak tarım üretiminin ve kırsal kesimde iş olanaklarının arttırılması, toplumsal olarak dengeli ve

eşit hizmet anlayışı, yönetsel olarak toplumsal hizmetlerden tüm köylülerin faydalandırılması, örgütsel olarak kooperatifleşme ve yerleşme olarak dağınık yerleşmelerin toplanması olarak belirtilmektedir. Bu işlevler tek tek ulaşılabilecek değerler olmakla birlikte tümüne ulaşılması esas hedeflenen noktadır. Köykent yaklaşımında göç olayını azaltmak için tarımsal iş olanaklarının arttırılması da gereklidir (Geray, 1975).

1990'lı yıllarda köykent modeli yeni arazi ve mülkiyet düzenlemeleri ile kooperatifleşme bağlantısı olmayan bir konu olmuştur. Bu yaklaşımda bir bütün içinde yer alan köy grubunda toplu yerleşim düşünülmeden her birimde farklı kamusal hizmetlerin yürütülmesi kurgulanmıştır. Böylece köyler arasında sosyal, kültürel ve ekonomik bağın kurulacağı bir model tanımlanmak istenmiştir. Bunun sonucunda ise işbirliği olgusunun köyler arasında gelişmesi planlanmış ve üretimde farklılaşma ile ekonominin kırsal alanda geliştirilebileceği de öngörülmüştür (Doğanay, 2002).

Köykent modelinin en önemli özelliklerinden bir tanesi yaklaşımın taban odaklı olmasıdır. Her zaman üstten alta doğru düşünülen kalkınma yöntemi bu modelde tabandan üste doğru düşünülmüş ve mekânsal planlama olgusu uygulanmaya çalışılmıştır. Köykent modelinde düşünülen toplumsal, ekonomik ve yönetimsel işlevler bir takım politik yaklaşımlar nedeniyle uygulanamamıştır (Özkan, 2007).

2.5.3. Tarım-kent modeli

Tarım-kent projesi ilk olarak 1973 yılında ortaya atılmıştır. Projenin amacı her 8 ile 10 köyün ortak bir ünite kabul edilmesi ve bu köylerin en merkezi olanının tarımsal kent haline getirilmesidir. Tarım-kent merkezindeki köy ile belde veya ilçe merkezi arasında kullanışlı bir yol oluşturulması ve diğer köylerin ise merkez köye bağlantılarının sağlanması düşünülmüştür. Bu planlama sonucunda tarım-kentler bütün kamu hizmetlerini üst düzeyde alabilecek ve ekonomik kalkınmada önemli bir paya sahip olacaktır. Ayrıca merkezlerde atölyeler kurularak modern tarıma dayalı bir üretim sistemi oluşturulacaktır. Bu modelde köyler tarım dışı ekonomik ve sosyal faktörlerden soyutlanmış ve sadece tarım-kent merkezine kamu hizmetlerinin götürülmesi ile köy kalkınmasının sağlanabileceği düşünülmüştür. Eksik noktaları olması dolayısı ile sadece öneride kalan tarım-kent modeli uygulamaya geçirilememiştir (İner, 2013).

2.5.4. Köye dönüş projesi

Özellikle Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde terör ve terörle mücadele kapsamında 1990'lı yılların ilk yarısından başlamak üzere birçok köy ve kırsal alan yerleşimi boşaltılmıştır. Bu durum hem ekonomik olarak hem de toplumsal olarak birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sebeple 1999 yılında GAP İdaresi Başkanlığı köye dönüş projesi olarak nitelendirilen eylemi başlatmıştır. Öncelikle Diyarbakır ve Şırnak, daha sonra ise Mardin, Batman ve Siirt gibi GAP alanında bulunan diğer illeri de kapsayacak şekilde genişletilerek uygulanmıştır. Burada amaç hızlı bir şekilde köylerin sosyokültürel ve ekonomik gelişimlerini oluşturmaktır. Bu proje 2002 yılında "Köye dönüş ve rehabilitasyon için alt bölge gelişme planı hazırlama" adıyla tamamlanmıştır (Doğanay, 2002).

3. ALANYA İLÇESİ YEREL VE KIRSAL ÖZELLİKLER

Yerleşmeler bir bölgenin coğrafi yapısı, iklim şartları, ulaşım olanakları, kaynaklara olan yakınlık, dini inançlar ile örf ve adetlere göre oluşmuştur. Bu farklılıklar özellikle kırsal alanlarda çok daha fazla hissedilmektedir. Bu sebeple ülke genelinde çok farklı yerleşim dokuları görülmektedir (Dağıstanlı, 2007). Bölgesel farklılıklara rağmen kırsal mimari birçok bakımdan doğayla bütünleşik, nitelikli ve organik bir gelişme göstermiştir. Kırsal yerleşimlerin konumlarına bakıldığında yerleşim dokusu açısından değişim değil dönüşüm geçirdiği görülmektedir (Çorapçıoğlu ve diğerleri, 2011: 5). Yöresel özelliklerin korunması gelenekselden gelen mekân kurgusunun ihtiyaçlar doğrultusunda uygun bir şekilde düzenlenmesi ile sağlanabilecektir. Bunun için de öncelikli etken yerel ve kırsal özelliklerin yapılar ile birlikte bir bütün içinde ele alınıp değerlendirilmesidir.

Anadolu tarihi yerleşimleri incelendiğinde kır ve kent yerleşimlerinin birbirinden ayrı olmayıp aslında bir bütünün parçası olduğu görülmektedir. Nitekim kentler, kırsal yerleşimlerin merkezini oluşturan bir yapıdadır. Ancak sonraki dönemlerde kent merkezlerinin çok daha hızlı bir dönüşüme uğraması ile bu bağ azalmış ve bir bütün olmaktan uzaklaşmıştır. Bu sebepledir ki kırsal alanların kentsel alanlara göre daha çok korunmuş olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kırsal yerleşimler her bölgede hatta aynı yere bağlı iki köyde dahi farklılıklar gösterdiği için yerleşme karakterlerini ve yerel özelliklerini doğru bir şekilde saptamak ve ifade edebilmek önemli bir noktadır.

3.1. Doğal ve Çevresel Veriler

Anadolu'da fiziksel çevre özellikleri çok fazla zenginlik ve çeşitlilik göstermektedir. Özellikle ülkemizde bu özellikler bölgeden bölgeye, şehirden şehre hatta köyden köye dahi değişmektedir. Bu değişim insanları barınabilecekleri ve yaşamlarını sürdürebilecekleri farklı oluşumlar aramaya yönlendirir. Bunun sonucunda yöre insanları ulaşabilecekleri ve kendilerine en kolay gelen yoldan yerleşebilecekleri mekânları oluşturmaktadırlar.

Kırsal yerleşimlerin biçimlenmesinde ve dağılışında doğal ve çevresel birçok faktör etkili olur (Özaydın ve diğerleri, 2010:3). Yapıların malzemesinden mekân şekillenmesine, kat adedinden pencere tiplerine kadar birçok öğe bu etkenlere bağlı olarak değişiklik

göstermektedir. Bu verileri başlıca coğrafi konum, topoğrafya, bitki örtüsü, iklim, jeolojik yapı, doğal yaşam, ulaşım ve peyzaj gibi sıralamak mümkündür. Verilerin doğru ve dikkatli bir şekilde incelenmesi hem yöresel yapılaşmayı anlamayı sağlayacak hem de yeni yapılaşma için kriterleri ortaya koyacaktır.

3.1.1. Coğrafi konum

Alanya, Akdeniz bölgesinde bulunan ve Antalya iline bağlı bir kıyı ilçesidir. Tarih boyunca bulunduğu konumundan dolayı çok önemli bir yere sahip olmuştur. Güneyinde, dik yamaçlı bir yarımada ve yarımadanın güneybatı köşesinde yaklaşık olarak 300 m. uzunluğunda Cilvarda Burnu yer almaktadır (Lloyd ve Rice, 1989: 1). İlçe "36°30'07"-"36°36'31" kuzey enlemi ve "31°38'40"-"32°32'02" doğu boylamı arasında bulunmaktadır (Şekil 3.1). Alanya, batısında Manavgat ilçesi, doğusunda ise Gazipaşa ilçesi bulunan ve Antalya il merkezine 154 km. mesafe ile en uzak ikinci ilçedir. Denize kıyısı bulunduğu için güney bölümü denizle çevrili kuzeyi ise yer yer 2500 – 3000 metreye ulaşan Toros Dağları ile sınırlıdır (Kapancı, 2008). Kıyı şeridi Toroslara paralel olarak uzanır ve doğu-batı doğrultusunda toplam uzunluğu 73 km.'yi bulmaktadır.

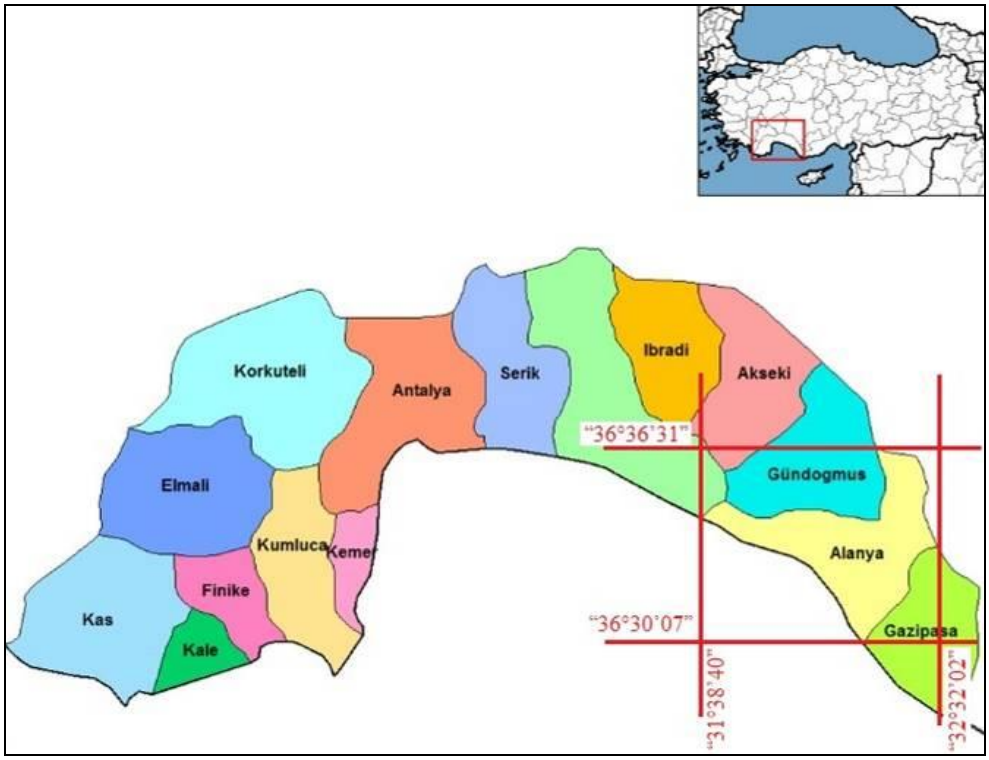

Şekil 3.1. Alanya ilçesinin konumu

3.1.2. Topografya

Alanya'nın kuzeyi Torosların bir parçası olan Geyik ve Akçalı dağları ile sınırlanmıştır. Dağların alçak kısımlarında oluşan ovalar ve düzlükler ilçe merkezinin oluştuğu alanlardır. Kırsal yerleşimler, sahil şeridinde düzlüklerde yer alırken kuzey bölümde Torosların yamaçlarında kurulmuşlardır. Bu geniş topografya da 0 ile 1500 metre arasında yerleşim yerleri bulunmaktadır. Bu sebeple farklı fiziki özelliklere sahip yerleşim alanları mevcuttur. Alanya ilçe merkezi, genel olarak eğimin %10 ile %20 yi aşmadığı alanlar üzerinde kurulmuştur. Kendi içinde sınıflandırıldığında ise %70 düz veya eğimin az olduğu alanlarda, %30 ise daha yüksek eğimli alanlarda gelişmiştir. En fazla eğim %40 - %50 ye ulaşan ve kentin ilk kurulduğu yarımada da görülmektedir (Yerliyurt, 2002). Birçok akarsuyun bulunduğu ilçede zaman zaman sıcaklıklardan dolayı kurumalar olmakta ancak bahar aylarında çaylar tekrar çağlamaktadır. Sulama içinde kullanılan bu akarsuların en önemlileri Dim çayı, Alara çayı, Kargı çayı, Serapsu çayı ve Oba çayıdır (URL-2, http://www.alanya.gov.tr/alanyanin-cografi-yapisi).

3.1.3. Bitki örtüsü

İlçenin 175,6 hektar olan yüzölçümünün % 17'sini tarım, % 65'ini fundalık-orman, % 12'sini tarım dışı alanlar ve % 6'sını da çayır ve meralar oluşturmaktadır. Alanya konumu, iklimi ve toprak kalitesi dolayısı ile çok verimli bir bölgedir. Bu sebeple yetişen bitki türleri fazlaca çeşitlilik göstermektedir. Yüksek kesimlerin bir kısmı makidir. Bunun dışında sahilde kızılçam ormanları, yüksek kesimlerde karaçam, sedir ve köknar ormanları bulunmaktadır. Diğer ağaç türleri ise sedir, meşe, ardıç, çınar, kavak ve kayacık olarak sayılabilir. Sebze ve meyve türünde ise hemen hemen tüm ürünlerin yetiştiği söylenebilir. Bu durum yöresel anlamda tam bir armoni yaratmaktadır (Özgür, 2018).

Akdeniz bölgesinde en fazla orman Antalya ili sınırları içerisinde bulunur. Alanya'da bulunan ormanların ise ülke geneline göre ortalaması %0,5 civarındadır. Bu oranın arttırılması için yılda ortalama 750 hektar alanda ağaçlandırma çalışması yapılmaktadır. Narenciye bahçelerinden muz plantasyonlarına, avokado ve kivi gibi ağaç türlerinden elma, armut, ayva ve nar gibi meyve türlerine kadar ürünler yetiştirilmektedir. Yol kenarlarında bataklık arazileri ıslah etmek için getirilen okaliptüs ağaçları ise süs bitkisi olarak yoğun görülmektedir (URL-2, http://www.alanya.gov.tr/alanyanin-cografi-yapisi).

3.1.4. İklim

İklim, doğal çevreyi biçimlendiren, canlıların yaşam koşullarına doğrudan etki eden ve özellikle kırsal yerleşmelerin karakterlerini direkt olarak etkileyen coğrafi unsurların en önemlilerindendir. Bölge genel olarak sıcak ve ılıman bir iklime sahiptir. Yüksek rakımlarda bulunan kırsal yerleşimlerde zaman zaman kar yağışı olmakla birlikte genel olarak bu oran düşüktür. İlçede en az yağış olan aylar temmuz-ağustos, en çok yağış olan aylar ise aralık ve ocaktır (Özgür, 2018).

1952-2009 yılları arasındaki toplam 57 yıllık ortalama sıcaklık değeri Alanya meteoroloji istasyonu verilerine göre ortalama 20 ˚C'dir. En düşük sıcaklık ocak ayında 11,6 ˚C, en yüksek sıcaklık ise ağustos ayında 29,2 ˚C'dir. İlçede yapılan ölçümlerin %96'sı 9 ˚C ile 21 ˚C arasında ölçülmüştür ve bu da bitkilerin yetişmesi için en uygun sıcaklıktır. Bunun yanı sıra ortalama nispi nem yıllık %66,1 oranlarındadır. En yüksek nispi nem %70,3 ile mayıs ayında olurken en düşük nispi nem ise %62,8 ile şubat ayında olmaktadır (Sabancı, 2012).

Alanya yıllık ortalama basınç değeri 1012,7 hPa'dır. Kuzey ile güney arasında yükselti farklılığı olması ve deniz kenarında bulunması nedeni ile ilçede farklı basınç merkezleri oluşmakta ve hava akımları olmaktadır. Yaz mevsiminde etkin rüzgâr güney yönlü iken kış mevsiminde etkin rüzgâr kuzey yönlüdür. Güney yönlü rüzgârlar deniz üzerinden geldikleri için alçak kesimlerin kısmen serinlemesine, kuzey yönlü rüzgârlar ise zaman zaman fön karakteri kazanarak sıcaklığın artmasına neden olmaktadır (Sabancı, 2012).

3.1.5. Jeolojik yapı

Kambriyen - kretase aralığında metamorfik kaya birimlerini kapsayan Alanya birliği, Alanya masifi olarak adlandırılmaktadır (Blumenthal, 1951: 5). Birlik stratigrafik ve yapısal özellikleri farklı tektono stratigrafik birimlerden oluşur (Erbay, 1998). Alanya'da en iyi şekilde gözlenen dolomitler Çukuryurt Mahallesi civarında bulunan ve Çukuryurt sarı dolomitleri olarak adlandırılan sarımsı, kahve, pembe renkli, orta tabakalı ve kalsit damarlı Amphiopara'lı dolomitlerdir (Erbay, 1994). Alanya birliği üst permiyende ise kuvarsit, kuvarsşistler, dolomitik kireçtaşı ile kireçtaşları gözlenmektedir (Erbay, 1998).

Jeolojik yapının yerleşim ve konut açısından en önemli ilişkisi malzemeyi belirleyen bir kaynak olmasıdır. Öyle ki dağlık alanlarda genel olarak taş malzeme kullanımı hâkim iken düz alanlarda ve ovalarda toprak malzeme daha fazladır (Gözenç, Gümüş ve Erten, 1998: 94). Bu doğrultuda Alanya ilçesinde yapı malzemesi olarak taşın daha çok kullanıldığı görülmektedir. İlçe depremsellik açısından ise batısında 3. Derece, doğusunda ise 4. Derece özellikleri göstermektedir (URL-3, http://www.imo.org.tr).

3.1.6. Doğal yaşam

Alanya ilçesi sınırlarında İncekum tabiat parkı, Sapadere kanyonu ve Dimçayı milli parkı önemli doğal yaşam alanlarıdır. İlçede birde Dimçayı yaban hayatı geliştirme sahası bulunmaktadır ve 46 177 hektar alanı ile Antalya ilinin en büyük sahasıdır. Özel kanunlar ile korunan alanlar sınıfında olan bölge birçok yabani türe ev sahipliği yapmaktadır (URL-4, http://geodata.ormansu.gov.tr/).

İlçenin Akdağ ve Cebireis dağları civarında yapılan çalışma kapsamında 99 familya ve 479 cinse ait 1086 takson bulunmuştur. Endemik bitki türlerinin de bulunduğu yöre de en zengin familyalar Compositae (papatyagiller), Leguminosae (baklagiller), Labiatae (ballıbabagiller), Graminae (buğdaygiller), Caryophyllaceae (karanfilgiller), Cruciferae (turpgiller), Liliaceae (zambakgiller), Umbelliferae (maydonozgiller), Scrophulariaceae (sıraca otugiller) ve Boraginaceae (hodangiller)'dir (Bilgili, 2010).

Flora ve faunanın zarar görmesi bu türlerin dünya üzerinde azalması ve hatta tükenmesi anlamı taşımaktadır. Bu bölgelerde bulunan bitki örtüsü, biyolojik çeşitlilik ve fauna zenginliği titizlikle korunmalıdır. Bu nedenle yerleşim için habitat alanlarından kaçınılmalıdır. Habitat desteklenerek doğal yaşam ile insan aktivitelerinin yakın olması teşvik edilmelidir ve koruma alanları genişletilmelidir (Özaydın ve diğerleri, 2010).

3.1.7. Ulaşım

Alanya, Orta Anadolu'nun Akdeniz'e açılan önemli bir kapısıdır ve jeopolitik olarak Akdeniz'in doğu – batı ticaret yolları üzerinde bulunur. Kuzey – güney ilişkilerinde önemli olmakla birlikte stratejik olarak Akdeniz'in doğu ve batı limanlarını birbirine bağlaması hasebiyle önemi daha da artmaktadır (Bahar, 2004).

İlçenin sahil şeridi olmasının yanında kalenin doğal bir liman oluşturması tarihten günümüze kadar denizyolu ulaşımı için elverişli bir konum yaratmıştır. Uluslararası deniz trafiğine açık olan kent limanı özellikle Mısır ve İsrail'den düzenlenen seyahatlerin giriş kapısı konumundadır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ulaşımı içinde vazgeçilmez bir limandır (Eren, 2009).

Karayolu bağlantısı da yolların yapılmasından sonra çok kullanışlı bir vaziyet almıştır. Kuzeyindeki yüksek dağlardan dolayı doğu batı doğrultusunda sağlanan karayolu ulaşımına ek olarak 2009 yılında yapılmış olan Alanya – Gazipaşa havalimanı kente olan ulaşımı çok daha kolay hale getirmiştir. Bu durum özellikle turistik ziyaretlerin sayısının artmasının nedenlerinden da bir tanesidir. Havalimanı 2017 yılında yaklaşık olarak 823 000 yolcuya hizmet vermiştir (URL-5, www.tavhavalimanlari.com.tr).

3.2. Tarihçe

Alanya ilk kez ne zaman ve kimler tarafından kurulduğu bilinmese de ilk adı "Coracesium" dur. Latincede "Corax-karga" ve "Caesium-gök" anlamına gelmekte olup kent "gök karga" anlamı taşımaktadır. Daha sonra ise Bizans döneminde şehre "güzel dağ" anlamına gelen Calanoros ismi verilmiş, 1221 yılında da Sultan I. Alâeddin Keykubat tarafından kentin alınması ile ismi "Alaiyye" olarak değişmiştir. Alanya ismini ise 1935 yılında ilçeyi ziyaret eden Mustafa Kemal Atatürk vermiştir (Anonim, 2003: 12).

"Bölgenin tarihçesi, Lidya (İ.Ö. 700-546), Pers (İ.Ö. 546-336), Helenistik (İ.Ö. 336-301), Selaukos (İ.Ö. 301-188), Pamphylia Korsanlar (İ.Ö. 180-65), Roma (İ.Ö. 65 – İ.S. 395), Bizans (395-1207), Selçuk (1085-1103, 1207-1221), Beylikler ve Kıbrıs Krallığı (1308-1426) ve Osmanlı (1426-) dönemlerinden oluşmaktadır" (Bilim, 2004). Kentin tarihi gelişimi kısaca, antik çağlar ile Bizans ve Roma dönemi, Selçuklu dönemi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi olarak incelenmiştir.

3.2.1. Antik çağlar ile Bizans ve Roma dönemi

Yapılan araştırmalarda (Prof. Dr. Kılıç Kökten tarafından 1957 yılında Kadıini mağarasında yapılmıştır) en eski yerleşimin Paleolitik (İ.Ö.20 000-17 000) döneme kadar uzandığı görülmektedir (Anonim, 2003: 13). Kent konumu itibariyle ve korunaklı bir liman

kenti olmasından dolayı bir devlet yerleşene kadar genel olarak çoğunlukla korsanlar tarafından kullanılmıştır. Bölge korsanlığın gelişmesine uygun olduğu için ve köle ticareti yapılmasından dolayı Romalıların da desteklemesinden ötürü bağımsız bir yapıya sahip olmuştur. O kadar büyük bir güce erişen korsanlık kral seçimlerinde dahi etkili olmuştur (Bilim, 2004).

Belli bir süre (yaklaşık olarak 90 yıl boyunca) Emevi döneminin etkisi altında kalmış olan ilçeye sırasıyla Persler, Korsanlar, Romalılar, Mısırlılar, Bizanslılar ve Abbasiler sahip olmuştur. M.Ö. 546 yılında Pers hâkimiyeti altına giren bölge büyük İskender tarafından M.Ö. 330 yılında alınmıştır. Daha sonra General Pompeius korsanlık hareketlerini bastırarak kaleyi yıktırmıştır. Şehir önce Mısırlılara, M.Ö. 34 yılında ise Dağlık Kilikya Bölgesi olarak Antonius tarafından Ptolemaios'a hediye edilmiştir (Kapancı, 2008).

Türklerin sürekli olarak hâkimiyeti ise 1071 Malazgirt savaşından sonra olmuştur (Demir, 2004). Bu dönemlerde inşa edilmiş ve ayakta duran yapılara örnek olarak Alanya Kalesi sınırlarında bulunan manastır, kilise, darphane ve iç kalede yer alan Bizans kilisesi verilebilir (Kapancı, 2008).

3.2.2. Selçuklu devleti dönemi

Malazgirt savaşından sonra Selçuklular Anadolu'da varlık göstermeye başlayarak güçlenmişlerdir. Akdeniz sahillerinde ilk Türk üssü olan Antalya I. Gıyaseddin Keyhüsrev tarafından 1207 yılında fethedilmiştir (Lloyd ve Rice, 1989: 3). Sultanın ölümünden sonra yerine geçen I. İzzeddin Keykavus Antalya'yı 1216 yılında ikinci defa ve kalıcı olarak almıştır (Çimrin, 2012: 52). I. İzzeddin Keykavus'tan sonra yerine geçen I. Alâeddin Keykubat ilk olarak Konya'nın limanı olarak gördüğü Alanya'yı (Calanoros) 1221 yılında ele geçirmiştir. Sultanın ismi dolayısı ile ilçenin ismi de Alaiyye olarak değiştirilmiştir. İkliminden ve konumundan ötürü burayı kışlık başkent olarak kullanmaya başlamış ve kent kısa sürede kültür ve ticaret merkezi olmuştur (Kapancı, 2008). Kentin alınması Selçuklular açısından ayrı bir öneme daha sahiptir. Çünkü burası korsanlığın engellenmesi açısından ve ticaret yönünden zengin bir potansiyele sahiptir. Bu dönemde kent, bir gemi yapım merkezi ve deniz üssü olarak önemini korumuştur (Bilim, 2004).

Selçuklular döneminde imar hareketleri hız kazanmış ve şehre şu anda özelliğini

kazandıran birçok yapı yapılmıştır. Bunlara örnek olarak Alanya Kalesi, Kızılkule, tersane, tophane, han, arasta ve Süleymaniye Cami verilebilir (Resim 3.1). Aynı zamanda şehrin gelişmesi için iskân faaliyetleri de yürütülmüş ve üretim üst seviyelere çıkarılmak suretiyle kent ihya edilmiştir. Çok parlak bir dönem olan Selçuklular devri devletin parçalanması sonucunda 1293 yılında Karamanoğlu Beyliği tarafından ilçenin alınmasından sonra sona ermiştir (Başbaydar Belli, 2012).

Resim 3.1. Kızılkule ve Selçuklu Tersanesi görünümü

3.2.3. Osmanlı devleti dönemi

Alanya, Osmanlı Devleti'ne Fatih Sultan Mehmet zamanında geçmiştir. Padişah, Karamanoğlu Beyliği elinde kalan toprakları almak üzere Gedik Ahmet Paşa'yı görevlendirmiş, paşa da ilk olarak Alanya kalesini ele geçirmiştir. Çünkü daha önceden ele geçirilmiş olan Karaman topraklarının güvenliğini sağlamak için Alanya kalesi çok önemli görülmektedir (Erdoğru, 2013: 21). 1471 yılında son Alanya Beyi Kılıç Arslan kaleyi savaş yapmadan teslim etmek zorunda kalmıştır (Tansel, 2014: 292). Osmanlılar Alanya'nın fethiyle Kilikya, Pamphylia ve Likya'ya, dolayısı ile bölgenin tüm kültür mirasına sahip olmuşlardır. Genellikle ilçe Osmanlılar döneminde şehzade sancağı olarak kullanılmıştır (Bilim, 2004).

1471 yılından Cumhuriyetin kuruluşuna kadar 452 sene Osmanlı hâkimiyetinde kalan ilçe 1571 yılında Tarsus ile birlikte Kıbrıs eyaletine bağlanmış, 1864 yılında ise Konya vilayetinin sancağı olmuştur. 1868 yılında Antalya'ya bağlanan kent 1871 yılında ise Antalya'nın ilçesi olmuştur (Anonim, 2003: 13). Alanya ilk olarak 1523 yılında tamamlanan ve Kanuni Sultan Süleyman'a ithaf edilen Piri Reis'in Akdeniz atlasında gösterilmiştir (Harita 3.1) (Kapancı, 2008).

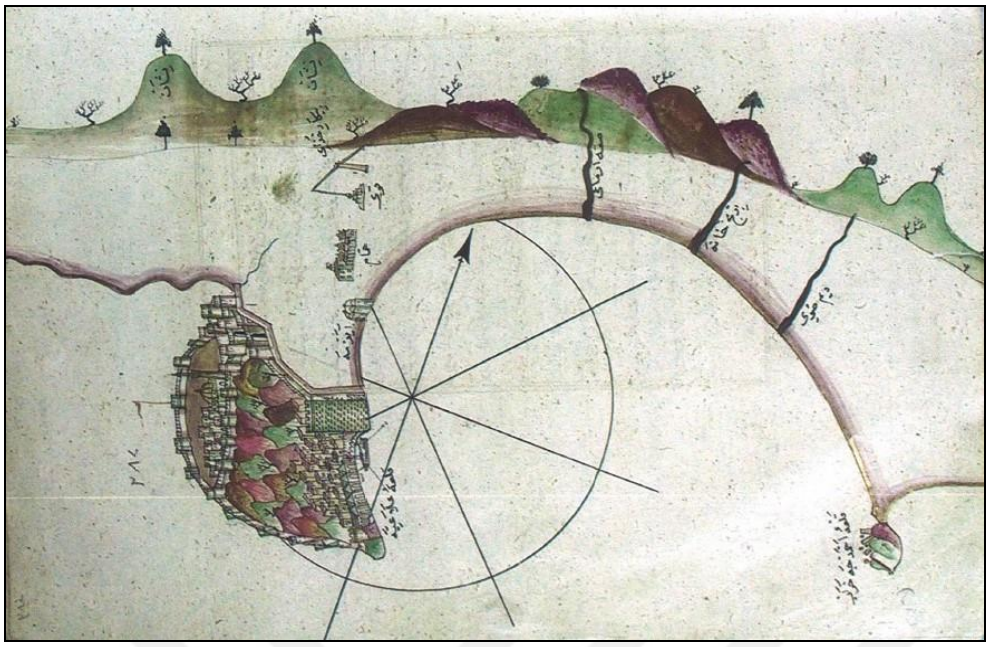

Harita 3.1. Piri Reis, Kitab-ı Bahriye eserinde Alanya Kalesi haritası (Erdoğdu, 2013: 4)

3.2.4. Cumhuriyet dönemi

1. Dünya Savaşı sonrasında savaşı kaybeden Osmanlı İmparatorluğu ile itilaf devletleri arasında yapılan Mondros Ateşkes Antlaşması ile güneydoğu Anadolu'da Antalya ile Konya arasındaki bölgeler İtalyanlar tarafından işgal edilmiştir. 1919 yılında yapılan Kurtuluş Savaşı'ndan sonra düşmanın yurttan atılması ve akabinde cumhuriyet ilan edilmesinin ardından çıkarılan Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile Alanya, Antalya iline bağlı bir kaza haline gelmiştir (Konyalı, 1946: 267).

Yerleşim ve konut alanları Cumhuriyetin ilanına kadar kale ve yarımada üzerinde yoğunlaşsa da bu dönemden sonra deniz kıyısına doğru yayılmaya başlamıştır (Gündüz Önal, 2012).

3.3. Sosyokültürel Veriler

Birçok tanımı bulunmakla birlikte Marx kültürü ifade etmek için "Kültür, doğanın yarattıklarına karşılık, insanoğlunun yarattığı her şeydir" tanımını kullanmıştır (Güvenç, 1979: 97). Kültürü oluşturan öğeler olarak doğal çevre, tarih ve kaynaklar, aile ve akrabalık, beslenme ve sağlık, eğitim süreci, yerleşmeler, ekonomi ve teknoloji, bilimler ve sanatlar, din ve devlet, kişilik sistemi ve dil ile kültürel ve tarihi çevre sayılabilir (Güvenç,

1979: 109-112). Tüm bunlar insan varlığı, tarih ve doğal çevre ile ilişkilidir ve sosyal-kültürel kavramların çevresel biçimlenmede etkin olduğunun göstergesidir (Çorapçıoğlu ve diğerleri, 2011: 25). Çorapçıoğlu ve diğerleri sosyokültürel özellikleri ve yerleşme kimliğini şu şekilde belirtmişlerdir;

> Sosyal-kültürel özellikler; kentin yaşayanlarının yaşam tarzlarının, geleneklerinin, ekonomik, politik ve demografik yapılarının tarih boyunca gelişimidir. Bu kültürel ve mimari mirasın; doğal çevre özellikleri de göz önünde bulundurularak bir yerleşmeye yansıması ve bir imaj doğurup geliştirmesi; zihinlerde geleneksel görüntü çizmesi ve yerleşmenin bu geleneksel görüntüye bağlı gelişmesi, yerleşme kimliğinin oluşması demektir.

Alanya, kırsal alanlarda konuma bağlı olarak özellikle nüfus dağılımı, kırsal geçim yollarının çeşitliliğinin fazla oluşu ve göçerlik kültürünün yaşadığı bir alan olması hasebiyle sosyokültürel özelliklerin değişkenlik gösterdiği bir ilçedir.

3.3.1. Kapasite ve yoğunluk

Türkiye İstatistik Kurumu'nun adrese dayalı nüfus kayıt sistemi verilerine göre Alanya ilçesinin nüfusu 2017 yıllında toplam olarak 299 464 kişidir. Aynı yıla ilişkin verilere bakıldığında 68 adet mahalle yerleşiminde toplam nüfus 35 172 kişi olarak görülmektedir (URL-6, http://tuik.gov.tr). Bu verilere dayanarak nüfusun %88,25 i şehirde, %11,75 inin ise kırsal alanlarda yaşadığı görülmektedir.

Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD), nüfus yoğunluğu 150 kişi/km² altında olan yerleri kırsal alan olarak tanımlamaktadır. Türkiye'de bu oran 31 kişi/km²'dir (Çorapçıoğlu ve diğerleri, 2011: 34). Alanya ilçesi nüfus yoğunluğu ise 190 kişi/km²'dir. Ancak köylerin alanları daha geniş olmasından dolayı nüfus yoğunluğu çok daha az olduğundan bu oran oldukça düşüktür. Bununla birlikte köyden kente yaşanan göç bu oranın daha da aşağılara inmesine neden olmaktadır.

Her yerleşim yerinde olması gereken bir alt ve üst sınır mevcuttur. Bu sınırların aşılması istenmeyen bir durumdur ve ilçe genelinde kırsal yerleşmelerde alt sınırın altında kalan yerleşim alanları bulunmaktadır. Bu nedenle kapasite kullanımını arttırıcı teşviklere ihtiyaç duyulurken aynı zamanda yerleşim özelliklerini ve geleneksel dokuyu da bozmayacak şekilde bir yapılaşma öngörülmelidir (Çorapçıoğlu ve diğerleri, 2011: 23).

3.3.2. Demografik yapı

İlçenin 2017 nüfus verilerine bakıldığında kadın-erkek oranının yaklaşık olarak %50 - %50 şeklinde olduğu görülmektedir. Kırsal alanda yapılan görüşmeler ile birlikte okuma oranının eskiye oranla çok daha üst düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Fakat yine de bu oran düşüktür ve ilçenin %15,62'si üniversite mezunu, %68,88'i ilkokul, ortaokul ve lise mezunu, %15,50'si ise eğitimsizdir (URL-7, www.endeksa.com). Ancak, okuma oranının artması ile birlikte iş ihtiyacının fazlalaşması ve bunun yanı sıra turizm etkisi köyden kente göç oranını arttırmaktadır.

Yaş dağılımı açısından bakıldığında 0-24 yaş aralığında oran %37,17, 24-65 yaş aralığında oran %55,7, 65 yaş ve üzerinde ise oran %7,13'tür (URL-7, www.endeksa.com). Buradan sonuçla genç nüfusun daha fazla olduğu görülebilmektedir. Dinsel ve etnik açıdan bakıldığında ise Alanya nüfusunun homojen bir yapıda olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. 1923 yılına kadar kırsalda sadece Müslüman-Türk nüfus yaşar iken şehir merkezinde çoğunluğunu Rumların oluşturduğu 1 500 civarında gayrimüslim bulunduğu anlaşılmaktadır. Lakin Türk-Yunan mübadelesi sonrasında bu nüfus tamamen gitmiş şehir merkezi de homojen yapılı bir hal almıştır (Dinç, 2012).

3.3.3. Aile ve akrabalık

Aile yapısı ve ilişkileri ile akrabalık bağları ve toplumsal yakınlık yerleşim yerinde bulunan konutların niteliği ve sürdürülebilirliğini etkilemektedir. Çekirdek aileden geniş aileye kadar çeşitlilik gösteren aile yapısı konutların büyüklüğünden oda sayısına kadar çoğu şeyi etkilemiştir (Çorapçıoğlu ve diğerleri, 2011: 40). Kırsal alanlarda aileler genellikle eski konutları iki şekilde değerlendirmektedirler. Bunlardan birincisi eski konutlarının yanına tuğla, briket veya betonarme olarak yeni bir konut yapıp orada yaşamak ve eski evleri yıkmayıp depo olarak kullanmak, ikincisi ise evlere ihtiyaçları doğrultusunda ve ekonomik imkânları dâhilinde tuvalet, mutfak veya oda gibi mekânları eklemektir (Özaydın ve diğerleri, 2010). Bu iki tutumda geleneksel konutların bozulmasına ve niteliklerini kaybetmelerine neden olmaktadır.

İlçede bulunan geleneksel konutların da bu doğrultuda genellikle çekirdek aileler için yapılmış olduğu görülmektedir. Fakat ihtiyaçlar doğrultusunda eklenen tuvalet, banyo,

mutfak gibi birimler ve odalar da aileler büyüdükçe iliştirilen bir kol olmuştur. Bununla birlikte yeni yapılan betonarme konutlar da geleneksel yapıların terkedilmesine neden olmaktadır. Konutlardaki odaların biçimleniş tarzı da aile yaşantısıyla ilişkilidir. Mahremiyet olgusu veya aile birlikteliği bunun en temel göstergesidir.

3.3.4. Kırsal geçim yolları

İlçe toprakları alüvyonlarla kaplıdır ve çok iyi sulama imkânlarına sahiptir. İklimi dolayısıyla da tarımsal üretime çok uygun bir yapıdadır. 2012 yılı itibari ile mevcut tarım arazileri 26 152 hektar olarak belirtilmiştir. Aynı yıl 21 050 dekarlık bir alanda da seralar bulunmaktaydı. Alanya ilçesinde tarım ve hayvancılık önemli geçim kaynakları iken özellikle 1980 sonrasında çok hızlı gelişen turizm sektörü bunların yerini almaya başlamıştır. Bu sebeple sahil kesiminde tarım alanları turizm tesislerine dönüştürülmek suretiyle niteliklerini kaybetmiştir. Buna karşın modern tarım tekniklerinin kullanılması ekilen topraklarda birim başına verimliliği arttırmıştır. Alanya özellikle portakal, muşmula, muz, avokado, limon ve kivi gibi ürünlerde yüksek üretim miktarı olan bir ilçedir. Sebze olarak ise salatalık, domates, kuru soğan ve biber üretimi üst düzeydedir (T.C. Alanya Belediyesi, 2015: 45). Ancak getirisi yetiştirilen diğer ürünlere göre yüksek olması sebebiyle özellikle 2015 yılından sonra seraların ve bahçelerin çoğunluğunda muz üretimi hızlı bir artış göstermiştir. Muz üretiminin artmasının yanı sıra günümüzde özellikle Avokado ve Ejder meyvesi adı verilen bitkinin de yoğun bir şekilde üretildiği belirtilmiştir.

Kırsal yerleşmelerde hayvancılık büyük oranda azalma göstermektedir. Hem küçükbaş hem de büyükbaş hayvancılık yapılırken öncelikle küçükbaş hayvancılık bırakılmış daha sonra ise büyükbaş hayvancılık geçim kaynağı olmaktan uzaklaşmıştır. Ancak eskiden köylülerin yapmış olduğu geleneksel hayvancılık terk edilmeye devam etse de devlet desteği ile birlikte besicilik alanında bir artış olduğu söylenebilir. Tesislerin üretimde önemli bir yere geçmesi ve profesyonel hayvancılık doğrultusunda ilerleme olduğu görülmektedir. İpekböceği yetiştiriciliğinde de Türkiye'de ilk sıralarda olan ilçe yavaş yavaş bu özelliğini kaybetmektedir. Ancak yine de yaş koza üretimi azımsanmayacak derecededir. Uzun bir sahil şeridine sahip olmasına karşın Alanya'da deniz ürünlerine verilen değer de azdır (T.C. Alanya Belediyesi, 2015: 45). Bazı köylerde yapılan arıcılık ise artarak devam etmektedir. Bu konuda yayla kültürünün ve bu kültüre bağlı olarak göç edenlerin kovanlarını da yanında götürebilmelerinin rolü büyüktür.

Turizm başta olmak üzere okuma oranının artması, fiziksel işgücünün zorlaşması gibi etkenler bütün üretim çeşitliliğini baskıladığı için ve genç nüfusun tarım ve hayvancılıkla daha az uğraşmak istemesinden dolayı üretimin azaldığı anlaşılmaktadır. Hayvancılık nitelikli kırsal yapıların şekillenmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum yapıların tamamının altında küçükbaş ve büyükbaş hayvanlar için yapılmış olan ahırların mevcudiyetinden anlaşılabilmektedir. Şu anda bu ahırların kullanılmaması da hayvancılığın azaldığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

3.3.5. Göçerlik kültürü

Göçebe kelimesi "köçer-oba" dan türemiştir ve bu nedenle "köçeroba-köçebe/göçebe" olarak kullanılmıştır (Eyüboğlu, 1991: 285). Göçebeler, sabit bir yere yerleşmeksizin hem mekânda hem de zamanda hareket halindedirler. Senenin her zamanını farklı yerlerde geçirebilir veya aynı yer de hem yaz hem de kış mevsimini geçirebilirler (Baykara, 2001: 63). Asıl olarak göçebe kelimesinin iki farklı anlamı bulunmaktadır. Birincisi, farklı etkenlere bağlı olarak belli bir yörede çadır, hayvan ve diğer ihtiyaçları ile yer değiştiren kimse veya topluluk, ikincisi ise mevsimlere göre ülke veya yer değiştiren kimse veya topluluktur (Büyükcan Sayılır, 2012). Osmanlı belgelerinde göçerlik ile ilgili dikkat çeken en önemli özellik "Türkmen", "Yörük", "konar-göçer", "konar- göçer Yörük", "göçer-Yörük", "göç-kün", "göç-küncü", "göçer-evli", ve "göçebe" gibi çok farklı kavramların olmasıdır (Ögel, 1978: 5; Şahin, 2006: 61).

Göçebelik, bir topluluğun veya zümrenin yaşamlarını sürdürebilmek ve ihtiyaçlarını giderebilmek amacıyla düzenli aralıklarla yer değiştirme geleneğidir. İnsanların hayvanları ile birlikte iklime bağlı olarak ovaya inmeleri veya dağa çıkma içgüdüsüne uymaları göçebeliğin temelini oluşturmaktadır. Yörük kültürü üzerinde çalışmaları olan Mehmet Eröz göçebeliği tam ve yarı göçebelik olmak üzere iki başlık altında toplamıştır. Tam göçebeliği de yatay ve dikey olmak üzere ikiye ayırmıştır (Büyükcan Sayılır, 2012).

Dikey göçebelik yazın yüksek dağlardaki yaylalara ve otlaklara, kışın ise kışlaklara göçmek şeklinde ortaya çıkmaktadır (Aksoy, 2001). Dağlık alanlarda farklı olarak gelişmiş olan bu göçerlik tipinde kışlak otlaklardan yazın dağların yüksek irtifalarındaki otlaklara göç edilir ve dikey bir şekilde yer değiştirilir. Tabi şartlara bağlı olan göçebelik şekillerinden dağ göçerliği, yayla göçerliği olarak da adlandırılmaktadır (Denker, 1960).

Güneydoğu Toroslar geneli ve Alanya ilçesi yüksek dağları ve soğuk yaylaları ile dağ göçerliği yapılan bölgelere iyi bir örnektir. Yörükler göç planlarını mevsimsel iklim değişikliklerine göre yapmakta ve göç hareketi toplumsal ve ekonomik hayatın temelini oluşturmaktadır. Göç tarihsel bir süreç içerisinde ve hayvanların beslenmesi için gerekli olan otlakların güzergâhı boyunca gerçekleşir. Göç hareketi genellikle nisan ayının ikinci ve üçüncü haftasında başlar ve eylül ayı sonunda tamamlanır (Bazin, 1993). Özellikle Teke Yörük boyundan olan Alanya göçerleri de bu zaman aralığında göçmektedirler.

Genellikle sıcak iklime sahip ve dağlık bir alanda kurulmuş olan her kırsal yerleşimin tarihsel süreç içinde oluşturdukları ve kendilerine ait olan yaylaları bulunmaktadır. Günümüzde ilçede hayvancılık azalmış dahi olsa yerel halk yazın alıştıkları şekilde yaylalara çıkmaktadırlar. Bunun dışında özellikle ilçe merkezinde çalışan kesim de hafta sonları bu kültür etkisinde olarak yaylalara günübirlik olarak çıkıp inmektedirler.

Türk aşiretleri geleneksel olarak göçebe hayat tarzına sahipken 12. asırdan başlayarak bir kısmı hemen, bir kısmı ise yavaş yavaş ve parça halinde köy hayatına ve yerleşik düzene geçirilmiştir (Köprülü, 1991: 51). Bununla birlikte tam olarak göçebelikten yerleşik hayata geçiş çok eskilere gitmez ve geleneksel Türk kültürünün günümüzde en yalın haliyle yaşatıldığı bu alanlardaki konutlar yapı malzemesi, şekil, kat sayısı ve büyüklük bakımından farklılıklar gösterse de plan bakımından aynılık gösterir. Bu farklılıklara bakılmaksızın dış sofalı veya daha sonra oluşturulmuş olan iç sofalı, tek veya iki odalı konut planları, genel çerçeve de mekânsal anlamda Yörük grupların yaşam alanları ile uyuştuğundan dolayı "Yörük evi plan tipi" olarak adlandırılmaktadır (Köse, 2005).

Geleneksel Türk evi plan tipinin en belirgin mekânı olan sofa, göçebelikten yerleşik düzene geçme sonrasında ortaya çıkan kültürel bir adaptasyon ürünü olmasının yanı sıra göçebe Türk kültürü temelinden gelmiştir. Bölgeden bölgeye değişik formlar ve özelliklerde bulunan ve geleneksel kırsal konut planlarında görülen avlu oluşumunun kökeni de göçebe çadır düzenin de aranmalıdır. Plan tipleri farklı olsa bile evlerin mekânsal düzeni merkezde avlu, çevresinde odalar ve servis birimleri olacak şekilde geleneksel çadır düzenine benzer (Köse, 2005). Çadır düzeninde olduğu gibi başlangıçta evlere ait olan avlu sınırları da belli değildir. Daha sonra ekonomik ve kültürel değişmeler ile nüfus artışı ve yabancılaşmaya bağlı olarak avlu sınırları oluşmuştur. Yakın zamana kadar göçebeliğin yaşandığı Toroslarda dahi köylerdeki evlerde avlu yokken herkes evine

bir avlu eklemeye başlamıştır (Yalman, 1977).

Yörüklerin göçer veya yarı göçer olma durumları yaylalardaki yapılaşmaların farklılaşmasına neden olmaktadır (Bakır, 1995). Göçerler çadır gibi hızlı kurulup hızlı kaldırılabilen mekânlar oluştururken, yarı göçerler sabit evlerde durduklarından uzun ömürlü evler yapmışlardır. Bu durum Alanya yaylalarında da kendini göstermiş ve yörenin yarı göçer Yörüklere sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Alanya yaylalarında "manar" adı verilen, tek veya iki katlı olabilen yapılara rastlanmaktadır. Aslında aynı isimli yapılar Torosların farklı bölgelerinde de kullanılmakla birlikte göçerlerin durumlarından dolayı değişik özelliklere sahiptirler.

Mersin İlinde bulunan manarlar kolay taşınabilir, kolay kurulabilen ve temini kolay malzemeler ile yapılmaktadır. Bu yörede manarlar ahşap dikmelere tahtalar çakılmak suretiyle basit bir şekilde oluşturulur ve üzerine naylon, branda veya kıl çullar serilir. Mekân olarak ise ya tek odadan ya da iki odadan oluşabildikleri gibi ocak yapılmak istendiği zaman bir duvarı briket ile de oluşturulabilmektedir (Davulcu, 2017).

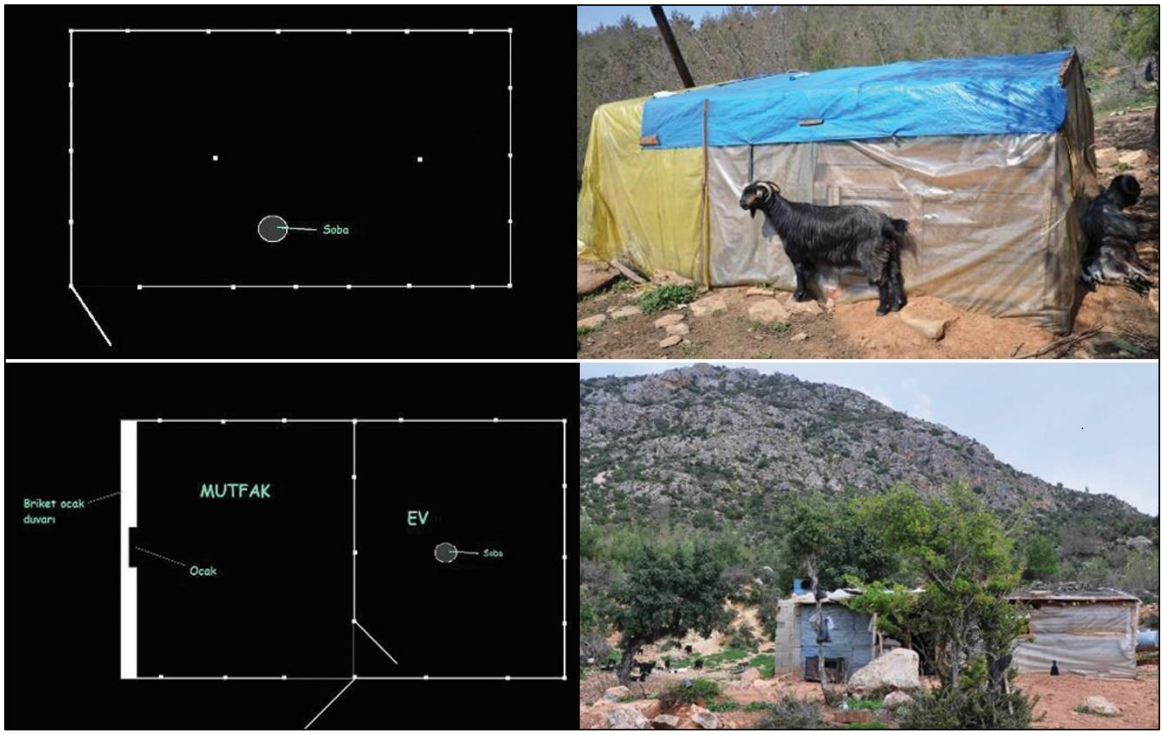

Resim 3.2. Mersin-Aydınlık köylerinden manar planı ve görünümü (Davulcu, 2017).

Alanya yöresinde bulunan manarlar ise tek veya iki katlı yapılabilen, bir veya iki odadan oluşan evlerdir (Şekil 3.2). Bu yapıların duvarları uzun süreli konaklama yapıldığından dolayı ve sağlam olması amacıyla taştan yapılırlar. Tavan kaplaması olmayan manarların üzerleri beşik çatı ile kapatılmıştır ve çatı taşıyıcıları mekân içerisinden görülmektedir. İlk örneklerinde çatı malzemesi olarak "tahta pedavralar" kullanılsa da günümüzde tamamen sac levhalar kullanılmaktadır. Tahta kullanılan örneklerinin sayısı fazlaca azalmıştır. Plan tipleri Alanya köylerinde bulunan nitelikli konutlar ile aynı olmakla birlikte, alt katında ahır oluşumu daha nadirdir. İki katlı olanların girişleri dış sofa özelliği gösteren ve yörede "talvar" olarak bilinen ahşap çardak vasıtasıyla sağlanır. Talvar gerekli görüldüğü durumlarda çul veya bezler ile kapatılarak açık bir gölgelik alan elde edilmektedir. Bunlarda günümüzde ahşap değil daha çok metal olarak imal edilmektedir ve gölge oluşturmak amacıyla perde vazifesi gören kumaşlar ile kapatılmaktadır (Resim 3.3).

Resim 3.3. Alanya yöresi şematik manar planları ve örnek manar resimleri

4. ALANYA KIRSAL YEREL MİMARİ ÖĞELERİ

Bir yerleşim bölgesindeki mimari öğeler makro ölçekten mikro ölçeğe kadar farklılık arz ederler. Her ülkenin, şehrin, kasabanın veya kırsal yerleşim alanlarının belirli yerel mimari anlayışları mevcuttur. Bu durum kendisini yapı malzemeleri, yapı elemanları, yapım sistemleri ve mimari tarzlarında göstermektedir. Gerek konuma göre gerekse de sosyokültürel duruma göre değişiklik gösteren bu özellikler Alanya kırsalı ölçeğinde de çeşitlilik sunarak karşımıza çıkmaktadır.

4.1. Yapı Malzemeleri

Kırsal ve yerel mimari öğeleri oluşturan bileşenlerin en önemlilerinden bir tanesi yapı malzemeleridir. Yöreye özgü malzeme kullanımı, geleneksel konut dokusunun oluşmasında ve diğer bölgeler ile ayırt edilmesinde yani farklılaşmasında en önemli unsurlardan bir tanesidir. Bu noktada en belirleyici etken ulaşılabilir malzemenin türü olarak bölgenin jeolojik yapısıdır (Özaydın ve diğerleri, 2010: 103). Diğer önemli etken ise kırsal alanın iklim yapısına ve kullanılabilir malzemenin türüne göre çeşitlilik gösteren doğal yapıdır.

Tüm bölgelerde olduğu gibi ilçede seçilen malzemelerin en büyük özelliği yapının bulunduğu yere yakın bir bölgeden temin edilebilir olmasıdır. İş gücünü en alt seviyede tutmak için ve farklı bir malzemeyi bulunulan konuma getirmek bir hayli zor olacağından dolayı yörenin sahip olduğu malzemeler seçilmesi önem arz eder. Bu durum kırsal ve yöresel bir kimliğin oluşmasında ki etkenlerden bir tanesidir. Böylelikle dokuya uygun olmayan ve aykırı malzemeler kullanılmamış ve bir bütünlük sağlanmıştır. Kullanılan malzemeler doğal olduklarından dolayı yapılar tamamlandıktan sonra hem çevreye hem de doğaya tezat oluşturacak bir görünümde olmamışlardır.

Yapı malzemeleri aynı olsa dahi mimari tasarımda farklılıkların oluşması ise en önemli noktadır. Malzemelerin imkân verdiği olanaklar doğrultusunda inşa edilen yapılar dönemin ustalarının yaratıcılıkları ve zanaatları doğrultusunda işlenerek farklılıklar kazanmışlardır (Özaydın ve diğerleri, 2010: 103). Bu karakteristik farklılıklar yöresel dokunun oluşmasında hem bütüncül yaklaşımı hem de görsel çeşitliliği ortaya koymaktadır.

4.1.1. Taş

Doğal taş çok eski çağlardan günümüze kadar kullanılmış olan en yaygın malzemedir. Aynı şekilde mimaride ve geleneksel konut yapımında da en çok kullanılan malzemelerden bir tanesi taştır. Dayanıklı yapısı sayesinde ve çok uzun seneler yapısını koruması sebebiyle geçmişin izlerini gelecek nesillere aktaran en iyi malzeme olan taş yapıların sağlam olarak günümüze kadar gelmesinin temel dayanağıdır. Oyularak oluşturulan taş mekândan inşa edilerek oluşturulan yapılara kadar çok geniş bir kullanım alanına sahiptir.

Doğal taşlar veya kayaçlar oluşum türlerine göre sedimenter (tortul), magmatik (püskürük) ve metamorfik (başkalaşmış) olarak üç temel grupta incelenirler (Taşlıgil ve Şahin, 2016). Tüm gruptaki taşların kendilerine özgün özellikleri bulunmakla birlikte işlenme oranları, dayanıklılıkları, dokuları ve renkleri birbirlerinden farklıdır. Bu da kayaçların yapı malzemesi olarak farklı alanlarda kullanılabilmelerine olanak sağlamaktadır.

Geleneksel mimaride taş malzeme taşıma zorluğu, ulaşım zorluğu ve en kolay şekilde temin etme durumlarından ötürü yapılacak olan yapıya yakın olarak bulunan ve en kolay temin edilebilecek taşlardan seçilmektedir. Nitekim bu durum yapıların hangi taşlardan yapıldığını anlamaya yardımcı olan en büyük etkendir. Yörede çıkarılan taşlar veya bulunan taş ocakları yereldeki yapılarda hangi taş türlerinin kullanıldığını da anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Alanya kırsalındaki nitelikli yapıların neredeyse tamamında bütün veya kısmi olarak taş malzeme kullanılmıştır. Yörede bulunan taş çeşitleri araştırıldığında ilçede kuvarsit, barit, kireç taşı ve mermer bulunduğu anlaşılmaktadır (Harita 4.1). Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün Antalya ili maden haritası göz önünde bulundurularak özellikle ilçenin doğu kısmında ve alçak rakımlı bölgelerde kuvarsit ile barit bulunurken, ilçenin batı kesiminde kireçtaşı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte mermerin daha yüksek rakımlı alanlarda çıkarıldığı anlaşılmaktadır (Harita 4.1). Bölgede bulunan Dumlu Özcan Madencilik ile yapılan görüşmeler neticesinde de maden haritası paralelinde bu taş türlerinin bulunduğu belirtilmiş, ancak bundan farklı olarak taş ocaklarında traverten taşın çıkartıldığı da ifade edilmiştir.

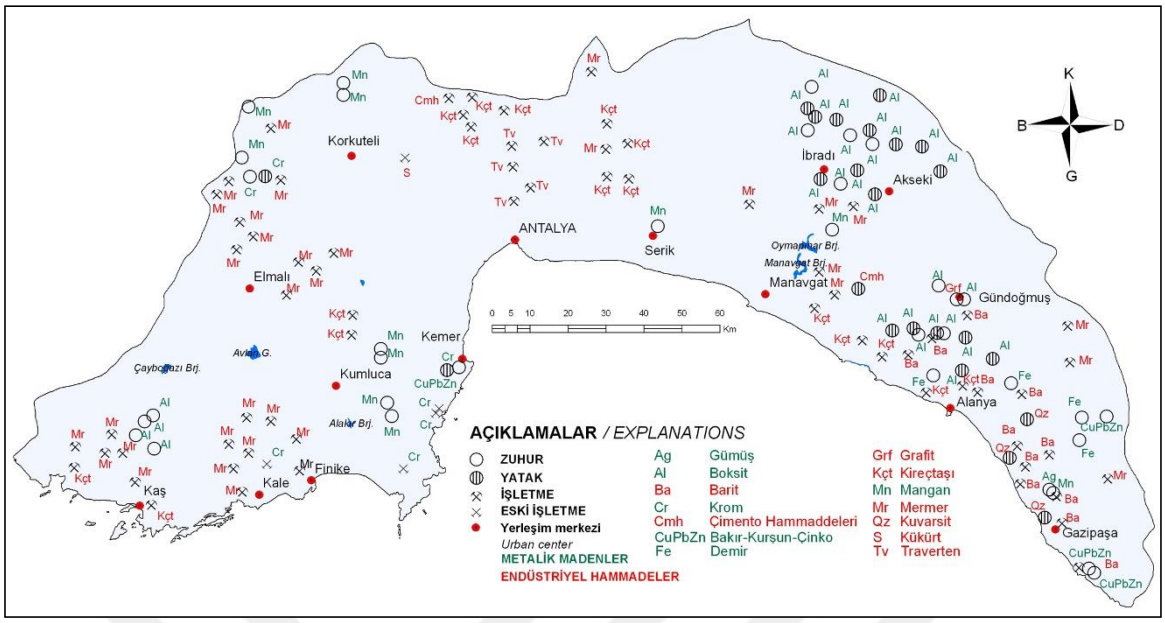

Harita 4.1. Antalya ili maden haritası (URL-8, www.mta.gov.tr)

İlçe genelinde nitelikli konutlarda kullanılan taşların türlerinin belirlenmesi amacıyla Uğurlu 178 ada 5 parsel, İmamlı 111 ada 35 parsel, Türktaş 128 ada 17 parsel ve Alara 139 ada 1 parselde bulunan konutlar olmak üzere dört köyden taş örnekleri alınmıştır (Resim 4.1). Taş örneklerinin alındığı köyler seçilirken özellikle konumlarına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda ilçenin batısından (Alara), orta batı üst kesiminden (Türktaş), orta doğu üst kesiminden (Uğurlu) ve doğusundan (İmamlı) numuneler alınmıştır. Alınan taşlar Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, güzel sanatlar fakültesi, kültür varlıklarını koruma ve onarım bölümü, malzeme araştırma ve koruma laboratuvarına gönderilerek petrografik analizleri yaptırılmış ve türlerine bakılmıştır (Ek-1). Petrografik analiz sırasında taşların ince kesitleri de alınarak dokuları kontrol edilmiş ve mikroskop altındaki görünümleri çıkartılmıştır (Resim 4.1). Bu doğrultuda Uğurlu köyünden alınan taşın traverten türünde, bantlı dokulu, 2-3 mohs sertlikte, İmamlı köyünden alınan taşın killi kireç taşı türünde, mikritik dokulu, 2-3 mohs sertlikte olduğu görülmektedir. Türktaş köyünden alınan taşın sparitik kireç taşı türünde, sparitik dolgulu, 2-3 mohs sertlikte ve Alara köyünden alınan taşın gölsel kireç taşı türünde, mikritik dolgulu, 2-3 mohs sertlikte olduğu belirlenmiştir. Taşların kayaç ve mineral içeriklerine bakıldığında ise kalsit, bitkisel fosil ve fosil kavkıları, mangan oksit, opak mineraller, rekristalize kalsitler ve amorf silika ağırlıklı oldukları anlaşılmıştır. Antalya ili maden haritası verileri ile de örtüşen taş türleri dört numune üzerinden yapılmış olsa da genel hakkında fikir vermektedir. Bu bağlamda ilçe genelindeki taş malzemenin farklı dokulara ve değişik oranlarda mineral içeriklerine sahip

olsalar da büyük oranda kireç taşı olduğu belirlenmiştir.

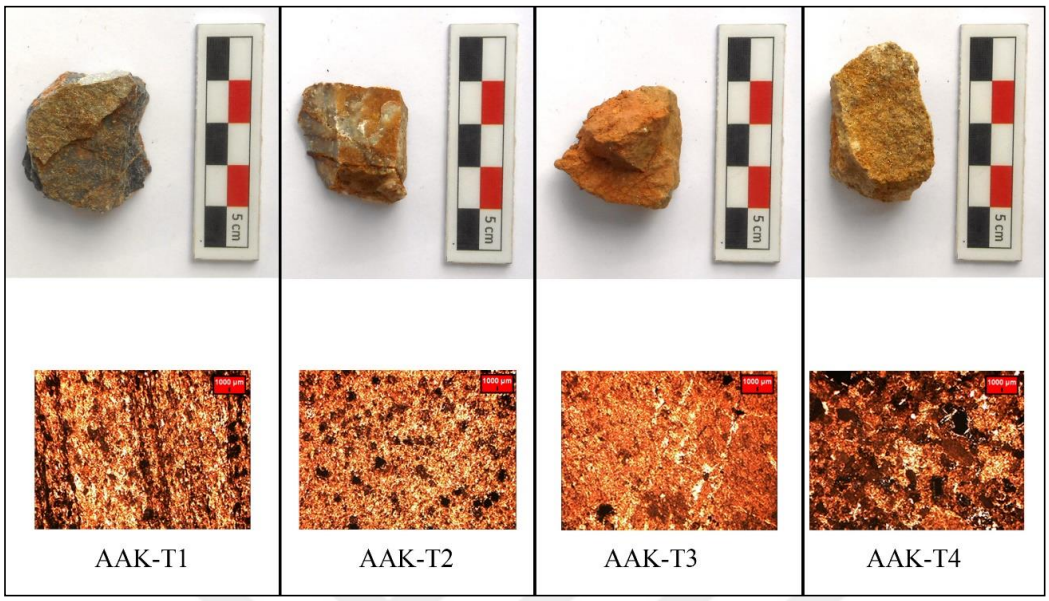

Resim 4.1. Nitelikli yapılardan alınan taş örnekleri ve ince kesit görünümleri

4.1.2. Sıvalar ve harçlar

Geleneksel yapıların gerek taş duvarlarında bağlayıcı olarak harç gerekse de hem dış hem iç cephelerinde büyük oranda toprak sıvalar kullanılmaktadır. Bu uygulama hem kolay bulunması hem de kolay uygulanmasından dolayı en sık tercih edilen yöntemdir. Bununla birlikte tamirat imkânının da elverişli olmasından dolayı toprak sıvalar ve harçlar tercih edilmektedir.

Alanya kırsalındaki yapıların harçları incelendiğinde her bölgede toprak içerikli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte değişik boyutlarda agrega katılması harçların kolay dağılmasını engellemektedir. Genellikle sıvanmayan taş yapılar içerisindeki harçlar, saman gibi herhangi bir lifli malzeme katılmadan yapılmasına karşın sıva olarak kullanılan toprak malzeme içerisinde saman veya kıtık gibi malzemeler katılarak dirençli olmaları sağlanmıştır. Ancak aderansı zayıf olan sıva uygulamaları sık olarak dökülme gösterdiği için tamirat ihtiyacı yüksektir. Nitekim ihtiyaç duyulmamasından dolayı da Alanya kırsalındaki nitelikli yapıların dış cephelerinde sıva bulunmamaktadır. Ancak sonraki dönemlerde yapılan müdahaleler ile yapı cephelerinde çimento esaslı sıvaların kullanıldığı görülmüş ve bununda taş arasındaki harçların ve küçük taşların dökülmesini önlemek için yapıldığı belirtilmiştir.

İlçede nitelikli konutlarda kullanılan harçların içeriklerinin belirlenmesi amacıyla Gümüşkavak 123 ada 8 parsel, Özvadi 103 ada 119 parsel ve Değirmendere 1212 parselde bulunan konutlar olmak üzere üç tane köyden harç örnekleri alınmıştır (Resim 4.2). Alınan harçlar MTA Genel Müdürlüğü laboratuvarlarına gönderilerek kalitatif mineral analizi yaptırılmış ve içeriklerine bakılmıştır (Ek-2). Bu doğrultuda Gümüşkavak köyünden alınan harç içerisinde yüksek orandan düşük orana doğru kuvars, muskovit, illit, klorit, plajiyoklas ve alkali faldispat grubu mineraller, Özvadi köyünden alınan harç içerisinde kuvars, muskovit, illit ve klorit grubu minareller görülmektedir. Değirmendere köyünden alınan harç içerisinde ise kuvars, kalsit, muskovit, illit, dolomit, plajiyoklas, klorit ve zeolit grubu minareller vardır. Farklı köylerden alınan üç harç numunesi içerisinde de kuvars en yoğun mineral olarak kaşımıza çıkmaktadır. Harç malzemesinin toprak olmasına karşın çimento hammaddesinden olan kuvarsın en yoğun miktarda bulunması bağlayıcılık açısından harçların özellikli olmasını sağlamıştır.

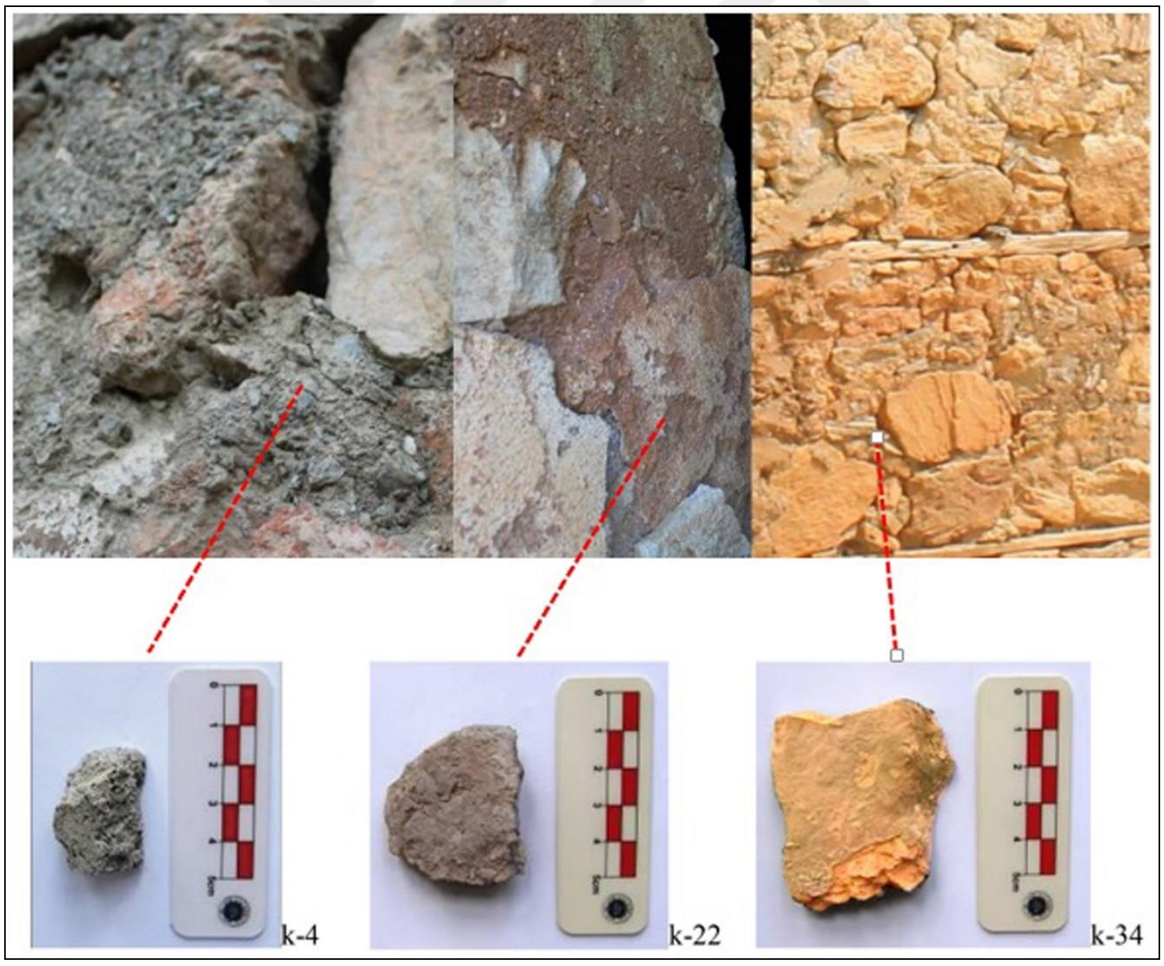

Resim 4.2. Nitelikli yapılardan alınan numune örnekleri

4.1.3. Ahşap

Ahşap malzeme geleneksel yapıların tamamında yardımcı malzeme olarak veya ana malzeme olarak kullanılmıştır. Özellikle erişim imkânı kolay olmasından ve işlenmesi de nispeten daha basit olmasından ötürü sık olarak kullanılan ahşap malzeme ayrıca süsleme açısından da sınırsız olanaklar sunmaktadır. Evler yapılırken en yakınında bulunan ormanlık araziden alınan ahşaplar yöredeki yapılarda kullanılan ahşap türlerinin ne olduğu konusunda da bilgiler vermektedir.

Alanya ilçesi geneline bakıldığında ormanlık alanların yoğun olduğu görülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan orman atlasında bitki örtüsüne bakıldığında alçak kesimlerde bütün hat boyunca kızılçam ağaçlarının yoğun olduğu, kuzeybatı bölümlerde yoğunluğun karaçam olmakla birlikte meşe ağaçlarının da bulunduğu görülmektedir. Bunlara karşın daha az yoğunlukta olmalarına rağmen kuzeydoğu yüksek kesimlerinde köknar, orta kesimlerde sedir ve kuzeydoğu bölümde ise ardıç ağaçları bulunmaktadır (Anonim, 2013). Bunlara ek olarak kayın ağaçlarının varlığından da söz edilmektedir (Şener, 1984: 9). Geleneksel yapılarda kullanılan ağaçlarında yapıya en yakın bölgelerden elde edildiği düşünüldüğünde, bu yapılarda kullanılan ahşapların bu ağaç türlerinden en az birisi kullanılarak elde edildiği kabul edilebilir.

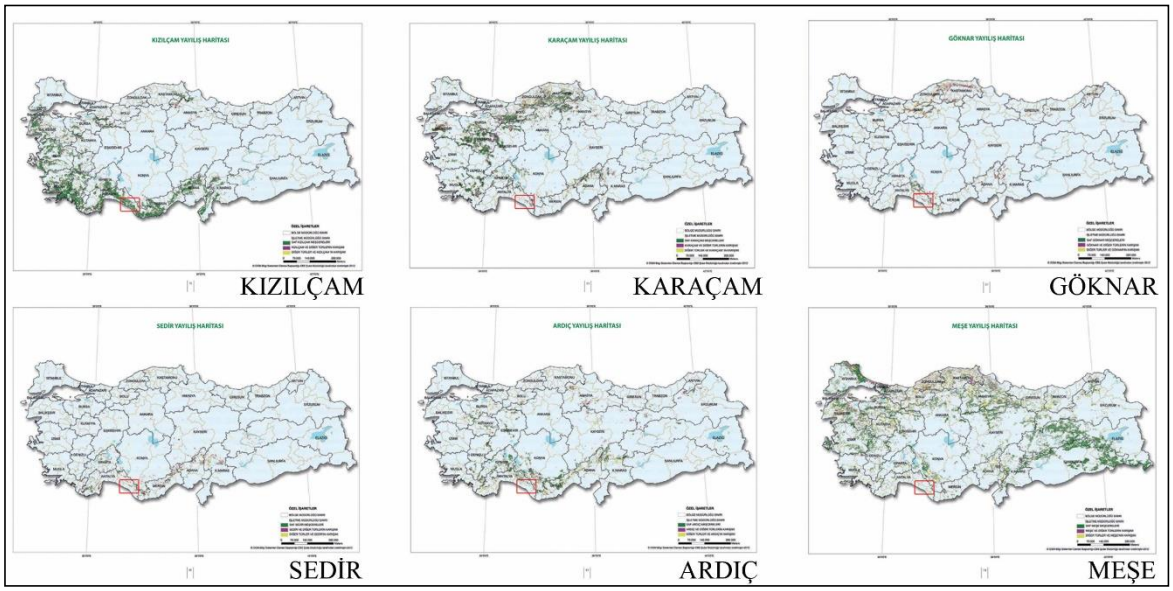

Harita 4.2. Alanya ilçesinde bulunan ağaç türlerinin dağılımı (Orman Atlası)

Resim 4.3. Alanya geleneksel yapılarında ahşabın kullanım yerleri

Ahşap malzeme işlenmesi kolay olmasının yanı sıra dayanıklı bir malzeme olması ve ucuz elde edilmesi sonucunda yapılarda tercih edilmiştir. Kırsaldaki nitelikli yapılarda, özellikle karma sistem yapılarda, üst katlarda dikme, kiriş, payanda ve kuşaklama şeklinde taşıyıcı olarak kullanılırken, taş duvarlarda hatıl olarak (Resim 4.3a) ve kapı ile pencere üstlerinde lento olarak (Resim 4.3d) kullanılmıştır. Bunlardan başka kapı ve pencere doğramaları (Resim 4.3c,d), dolaplar, yüklükler, çardaklar (Resim 4.3e), tavan (Resim 4.3g,h) ve çatı kaplamaları (Resim 4.3b), merdivenler (Resim 4.3i), korkuluklar ve çardaklardan ulaşılan tuvalet mekânlarının duvarları (Resim 4.3f) ahşap malzeme ile yapılmışlardır.

Yapıda kullanılan ahşaplar el testereleri ve hızarlar ile kesilerek (Resim 4.3a,b,e,h,i), balta veya nacak ile işlenerek (Resim 4.3g), küçük bıçaklar ve oyma aletleri (iskarpala) kullanılarak şekillendirilmiş ve yontulmuşlardır (Resim 4.3c,g). Taşıyıcı olarak duvarda kullanılan ahşaplar testere ile düzgün olarak hazırlanırken döşemeleri veya tavanı

oluşturan ahşaplar küçük kesitli ve yuvarlak ağaçların daha basit olarak işlenmesiyle yapılmışlardır. Buna karşın özellikle Türktaş ve Dereköy'de bulunan yapıların kirişleri de muntazam olarak kesilmiş ve dikdörtgen kesitli olarak kullanılmıştır. Pencere ahşap şebekeleri oyma ve yontma aletleri ile şekillendirilmiş (Resim 4.3c), hatıllar çok düzgün olmasalar da kesilerek elde edilmişlerdir (Resim 4.3a).

Her ne kadar ahşap malzeme yoğun olarak kullanılsa da uzun yıllarda taşa göre daha dayanıksız olduğu için en çok bozulma görülen malzemedir. Köylerin tamamında özellikle açık hava ile temas halinde bulunan ve gerekli bakımların yapılmadığı ahşaplar ya kırılmışlar veya çürüyerek parçalanmışlardır. Tabii ki bu durum kullanılan ve bakım yapılan ahşap elemanlar için geçerli değildir.

Yapılarda kullanılan ahşap, kaplama malzemesi olarak kullanıldığında kalınlığı en düşük 2 cm., en çok ise 3,5 cm. olarak ölçülmüştür. Döşeme ve tavanlarda kullanılan taşıyıcı kirişlerin çapı 15 ile 34 cm. arasında değişmektedir (Resim 4.3h). Çatı kirişlerinin döşeme kirişlerine göre kırma ve beşik çatılarda daha ince, düz dam çatılarda ise daha kalın olduğu ve toprak dam olan çatıların kirişlerinin daha sık aralıklarla kullanıldığı anlaşılmaktadır. Ek olarak tavan kirişlerinin ortadan kenarlara gidildikçe incelmesi de söz konusudur. Bu durum düz olan çatıya azda olsa eğim vermek amacıyla kurgulanmıştır. Buna karşın dikdörtgen kesitli olarak kullanılan kirişlerde bu ölçü döşeme de en düşük 6 cm. x 16 cm. olarak, tavan da ise 5 cm. x 10 cm. olarak belirlenmiştir (Bkz. Bölüm 4.2.5).

4.1.4. Tuğla

Tuğla malzeme Anadolu'da özellikle konut niteliği taşıyan yapılarda diğer malzemeler kadar çok kullanılmasa da yöresel olarak kullanım oranı değişkenlik göstermektedir. Çoğunlukla ahşap karkas arasında dolgu malzemesi olarak kullanılan tuğla bazı durumlarda tamamen taşıyıcı olarak da kullanılmıştır. Kullanılan tuğlalar harman tuğlası olup farklı ebatlarda olabilmektedir. Bu durum el ile yapılan tuğla kalıplarının ebatlarının değişik olmasından kaynaklanmaktadır. Bu tür yapıların kırsal alanlarda genel olarak daha yakın dönemde yapılan yapılar olduğu söylenebilir (Özaydın ve diğerleri, 2010).

Çalışma alanındaki yapılar arasında tuğla malzeme kullanımı nadir olarak görülmekle birlikte bunlar üst katı tamamen tuğla olan evler ve ahşap karkas arası tuğla dolgulu yapılar

olarak kendisini göstermektedir. İlk yapıldıkları zaman ahşap olan tuvalet mekânlarının yıkılması sonucunda daha sağlam olması amacıyla yapılmış olan tuğla tuvalet mekânları da kırsaldaki tuğla malzemenin bir diğer kullanım alanını oluşturmaktadır. Bu tür bir kullanımda genellikle tuğlanın ahşap hatıllı ve yığma bir şekilde kullanımı söz konusudur. Tuğla kullanımının sık olarak kullanıldığı bir diğer yapı elemanı ise bacalardır. Nitelikli yapılarda bacalar hem yapım kolaylığı dolayısı ile hem de dayanıklı olması hasebiyle büyük oranda tuğla malzeme kullanılarak yapılmıştır. Sadece Türktaş köyünde görülen ve çivileme tekniğinde kullanılan tuğla ise nadir örnek olarak verilebilir (Resim 4.4).

Resim 4.4. Alanya geleneksel yapılarında tuğla kullanımı

Tuğlanın yığma olarak kullanıldığı ve hatılsız şekilde bir bütün kat oluşturduğu tek yapı Dereköy'de bulunmaktadır. Her ne kadar Alanya kırsalındaki nitelikli diğer yapılara göre daha yakın tarihli olsa da yapım tekniği açısından tek olduğu için önemlidir. Alt katı taş olmakla birlikte üst katı tamamen tuğladır ve tuğlalar tüm duvarlarda bir yatay bir dikey koyularak çift sıra oluşturacak şekilde kullanılmıştır. Kullanılan harman tuğlalar 4-5 cm. yükseklik, 7-8,5 cm. genişlik ve 16-17 cm. uzunluğa sahiptir. Tuğlaları birleştirmek için ise 1 ile 2 cm. arasında kalınlığı değişen harç kullanılmıştır. Yapı kenarlarından 50-60 cm. uzaklıkta ve 15x10 cm. genişlikte iskele delikleri bulunmaktadır. Bunlar sadece dış cephede görünmekte olup iç cephede bir etkisi yoktur. Yapıdaki bir diğer dikkat çekici özellik ise taştan tuğlaya geçerken ahşap hatıl kullanılmaması ve tuğlaların dikine kullanılması ile elde edilen, 3 cm. dışarıya çıkarılmasıyla meydana getirilen silme oluşumudur. (Resim 4.4a). Bunun dışında tuğlanın hatılsız kullanıldığı bir örnekte Mahmutseydi köyünde bulunmaktadır ancak farklı olarak bu kullanım tüm yapıda değil sadece muhdes tuvalet eklentisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Tuğlaların 4-5 cm. yükseklik, 10-11 cm. genişlik ve 22-23 cm. uzunluktaki ebatlarına bakıldığında da diğer yapıdan ayrı özelliklerde olduğu görülmektedir (Resim 4.4b).

Alt kısmı taş olmakla birlikte tuvaletlerde kullanılan tuğla malzeme de iki şekilde kullanılabilmektedir. Bir tanesi yine yığma şeklinde fakat hatıllı olarak, diğeri ise ahşap karkas arasında dolgu malzemesi olarak kullanılandır. Yığma olarak kullanılan tuğlalar, hatıllar arasında 8 tane gelecek şekilde dizilmişlerdir ve en yüksek duvarda iki tane hatıl bulunacak şekilde teşkil edilmişlerdir. Bu sistemde kullanılan tuğlalar 4-5 cm. yükseklikte, 9-10 cm. genişlikte ve 21-23 cm. uzunluktadır (Resim 4.4c). Karkas arasında dolgu malzemesi olarak kullanılan tuğlalar payandaların da arasını doldurmak amacıyla hem yatay hem de çapraz olarak kullanılmaktadır. Bu tür duvarlarda üst üste en çok 9 sıra tuğla oluşumu görülmektedir. Tuğla ebatları ise bu örneklerde 4,1-5,4 cm yüksekliğinde, 9-11 cm. genişliğinde ve en uzunu 25 cm. olacak şekilde ölçülmüştür. Bu tarz kullanımda tuğlalar doldurma amaçlı kullanıldığından uzunlukları çok fazla değişim göstermektedir (Resim 4.4d).

Yığma yapılarda kalın olan harç boşluklarının inceltilmesi amacıyla yapılan çivileme tekniğinde de tuğla kullanımı söz konusudur. Bu kullanım kırsaldaki nitelikli yapılarda sık olarak karşımıza çıkmamakta ve sadece Türktaş köyünde bulunmakla birlikte Alanya ilçe merkezinde uygulanan sistemin aynısıdır. Tuğla ebatları bu sistemde uzunluk ve genişlik

olarak sıva aralarına çakıldığından değişiklik gösterse de tuğla kalınlıkları 1,7-2,5 cm. arasında değişmektedir. Tuğlaların kullanım yönlerini ise bu sistemde taşların boyutları ve şekilleri belirlemektedir (Resim 4.4e).

Tuğla malzemenin en çok kullanıldığı yerler ise bacalar olarak kaşımıza çıkmaktadır. Ancak bacalar kırma veya beşik çatılar üzerinde yapılmış olup düz dam çatılarda bulunmamaktadır. Birçok yapıda da bacaların sıvalı olduğu görülmektedir. Tuğla bacalar kare veya kareye yakın dikdörtgen şeklinde yapılmışlardır. Bunun en büyük sebebi ise bacalarda 2 yatay bir dikey şekilde tuğla kullanılmasıdır. İki veya dört tarafında duman çıkışları bırakılarak yapılan bacaların üstleri düz veya beşik olarak kapatılmıştır ve duman delikleri araya bir sıra dikey tuğla koyularak veya 2-3 sıra yatay tuğla koyularak oluşturulmuştur (Resim 4.4f).

4.1.5. Toprak

Toprak malzeme yapı bileşenlerinin içerisinde olmasının yanı sıra kırsal yapılarda oldukça geniş kullanım alanı bulmaktadır. Hem Anadolu genelinde hem de Alanya kırsal yapıları genelinde toprak malzeme kullanımı özellikle dam örtüler başta olmak üzere sıvalar ve harçların içerisinde kullanılmıştır. Aslında toprak en yoğun şekilde kerpiç yapılarda bulunsa da Alanya kırsalında bu tür bir kullanım söz konusu değildir.

Kırsal yerleşmelerde nitelikli yapıların çatı örtüsü ahşap kirişler ve taşıyıcılar üzerine toprak serilmek sureti ile oluşturulmuştur (Resim 4.5a,c). Bu durum konutların yapıldığı dönem içerisinde değerlendirildiğinde en ucuz ve kolay teşkil edilebilen yöntemdir. Bunun yanı sıra toprak çok iyi bir yalıtım öğesi olarak ısı tutucu özelliğe sahiptir. İklim şartları göz önüne alındığında Alanya'daki yapılarda toprak dam kullanılması çok uygun görülmektedir. Toprağın en büyük dezavantajı ise ağırlığının fazla olması ve taşıyıcı duvarlara çok fazla yük uygulamasıdır. Bununla birlikte bakımının zor olması ve çok sık bakım istemesi de bir diğer olumsuz tarafıdır.

Toprak, yapıların harçlarında ve sıvalarında da temel malzemedir. İçeriğindeki kuvars sayesinde bağlayıcı özelliği yüksek olan toprak farklı malzemeler ile karıştırılarak hem harç olarak hem de sıva olarak kullanılmıştır (Resim 4.5b,e). Bununla birlikte zaten kalın olan duvarlar ile birlikte iç mekânda toprak esaslı sıva uygulaması yalıtım açısından da

avantaj sağlamaktadır. Doğal malzeme olması ve insan sağlığına zarar vermemesinin yanında kolay tamirat olanağı bulunması da sıvalar için doğru malzeme olduğunu kanıtlamaktadır.

Resim 4.5. Alanya kırsal geleneksel yapılarında toprak kullanımı ve loğ taşı

Toprağın diğer bir kullanım alanı ise alt katlardaki ahır mekânlarının zeminidir (Resim 4.5d). Hem bir işlem gerektirmeden döşeme oluşturması hem de hayvanlar için yumuşak bir malzeme olması bu tür oluşumu ortaya çıkartmıştır. Zaten hayvanların ayakları ile ezilen toprak ayrıca bir düzleme işlemi yapmayı da gerektirmemektedir.

4.2. Yapı Elemanları

Kırsal yerleşimlerde bulunan nitelikli yapılar farklı bölgelerde aynı işleve sahip yapı elemanları ile yapılmalarına rağmen, malzemenin verdiği imkânlar, teknolojinin ve insan gücünün yeterlilikleri ile kırsalda yaşayan toplumun ihtiyaçları doğrultusunda kendine özgü bir oluşum göstermektedir. Bu oluşum ise belirli bir bölgenin kendine has yapı elemanlarına sahip olmasını ve yerel mimari özelliklerin belirlenmesini sağlamaktadır. Bu bağlamda yapı elemanlarının bölgesel bir mimari kimlik oluşturacağı anlaşılmaktadır.

Yapı bir bütün olarak ele alındığında yapı elemanları, taşıyıcı, yardımcı ve çevresel olacak

şekilde incelenmektedir. Bunlar yapı bünyesinde temel, duvar, döşeme gibi asıl elemanlar ile kapı, pencere, dolap ve baca gibi yardımcı elemanlar olarak betimlenebilirken çevresel olarak ise kuyu, çeşme veya fırın gibi ek yapılar olarak ele alınmaktadır. Tüm bu elemanlar bir etkileşim içerisinde yapının ve yapı alanının bütünlüğünü oluştururlar.

4.2.1. Temel

Temeller yapım sistemleri ve malzemeleri ne olursa olsun, yapının kendi ağırlığı da dâhil tüm yükleri zemine ileten yapı elemanlarıdır. Günümüzde farklı şekillerde temel türleri kullanılsa da geçmişte şartların elverdiği şekilde temeller oluşturulmuştur. Geleneksel yapıların temelleri hakkında kesin bilgiler ya kazı yapılarak veya yapıldıkları zaman hazırlanan projeler vasıtası ile öğrenilebileceği gibi yapı ustalarından bilgi alarak da çıkarımda bulunulabilir.

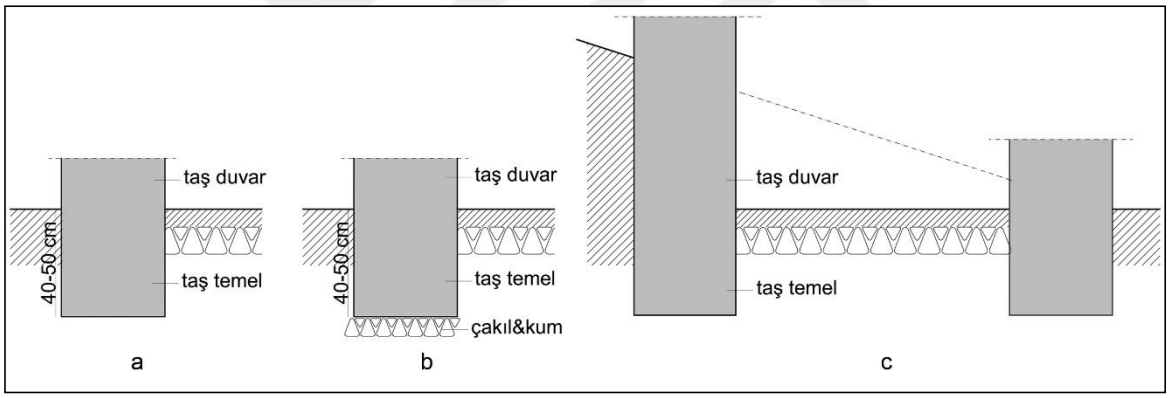

Şekil 4.1. Alanya kırsal nitelikli yapılarında temel oluşumu

Alanya kırsalındaki nitelikli konutların temelleri hakkında hem yıkılmış yapıların izlerinden hem de yapılmış bir takım kazılar yoluyla bilgi alınırken aynı zamanda yapı ustalarının bilgilerine de başvurulmuştur (Resim 4.6). Bu bağlamda kırsaldaki nitelikli yapıların temelleri hakkındaki bilgilere ulaşılmıştır. Yapıların neredeyse tamamının zemin+1 katlı olarak inşa edildiği ve yapı malzemesi olarak taş kullanıldığı görülmektedir. Duvar kalınlığının ortalama olarak 60 cm. olduğu yörede temellerinde zemin kat duvar kalınlığı ile aynı olacak şekilde oluşturulduğu anlaşılmaktadır (Şekil 4.1a). Fakat buna karşın yapı ustaları ile yapılan görüşmelerde taş kaynağına yakın olarak yapılan yapılarda ve daha büyük boyutlu taşların yakına taşınma imkânı dolayısı ile temelin zemin kat duvarından 10-20 cm. arasında kalın yapılabildiği de belirtilmiştir. Temel derinlikleri

ortalama 40-50 cm. aralığındadır. El ile temel kazılması zor olduğundan bu kadar derinliğe inilebilmiştir. Ancak zeminin taş olması durumunda bu derinliğin çok az olduğu yapı ustaları tarafından belirtilmektedir. Eğimin olmadığı yerlerde ve daha boşluklu zeminlerde temelin altında çakıl serilmektedir (Şekil 4.1b). Ancak temellerde, konutların yapımını bilen bir-iki kişi (Halil Akın-Seki Mahallesi, Emin Keçeli-Türktaş Mahallesi) dışında, sömel kullanılmadığı belirtilmiştir. Don seviyesi göz önünde bulundurulmamasına karşın kalın temel duvarları yapının sağlamlığı için yeterli olmuştur. Bir diğer temel özelliği ise temellerin kademeli olarak değil aynı kotta olmalarıdır (Şekil 4.1c). Bu tüm yapılar için geçerli ve doğru bir uygulamadır. Bu uygulamanın yapılmasındaki en büyük etken ise bodrum katların bütün olarak kullanılmasıdır.

Resim 4.6. Alanya kırsal geleneksel yapılarında temeller

4.2.2. Duvar

Duvarlar, yapının en önemli bileşeni olmakla birlikte, taşıyıcı, bölücü, sınırlayıcı ve koruyucu özelliklere sahip olabilmektedir. Duvarların biçimlenişini, kullanılan malzeme, yörenin iklimi, toplumun sosyokültürel yapısı ve yapının kullanım amacı belirlemektedir.

Her tür malzeme ile oluşturulabilen duvarlar yapıdaki esnekliğin, estetiğin ve farklılaşmanın da en belirgin olduğu yapı elemanıdır.

Çalışma alanında bulunan nitelikli yapıların neredeyse tamamının duvarları yörede en çok bulunan malzeme olan taş ile yapılmıştır. Taşı işlemek zor olduğundan dolayı duvarlarda moloz taş kullanımı yaygındır. Bununla birlikte sınırlıda olsa köşelerde yonu taşı kullanımı göze çarpmaktadır. Duvarlar hatıllı yığma duvar şeklinde yapılmıştır. Yöresel ustaların değimi ile hatıllar arasındaki mesafe 3-4 karış olarak belirtilmekle birlikte ortalama hatıl aralıkları 60-100 cm.'dir. Duvarlar toprak içerikli harçla yapılabildikleri gibi kuru duvar sistemi ile de oluşturulmuşlardır. Bölgedeki yapıların zemin kat duvarlarının tamamı bu sistemler ile yapılmıştır.

Ahır olarak yapılan zemin kat duvarları ortalama 60 cm. kalınlığında olup klimatik bakımdan oldukça olumlu bir etkiye sahiptir. Duvar boşlukları da olabildiğince dar tutulmuştur. Duvarların kalın tutulması ve doğru bir teknikle yapılmış olması da yapıların ayakta kalmasında birinci etmendir.

Resim 4.7. Akseki ve Alanya kırsalında yapılan çivileme tekniği uygulamaları

Özellikle Akdeniz bölgesinde görülen ve çivileme tekniği olarak nitelenen sistem Türktaş köyündeki 7 yapı ile Dereköy'de bulunan 1 yapıda da kullanılmıştır. Bu sistemin amacı kalın olan harç dolgusunun inceltilerek düşmesini engellemektir. Çivilemede kullanılan malzemeler taş veya tuğla olabilir ancak Alanya kırsalında yapılan incelemeler sonucunda sadece tuğla malzeme olduğu görülmüştür. Bu tür kullanımın Alanya ilçesine yakın olan Akseki civarında da olduğu araştırmalarda karşımıza çıkmaktadır (Resim 4.7a-b) (Şenocak, 2016). Ancak Akseki bölgesindeki yapılardan farklı olarak, Alanya ilçe merkezinde bulunan yapılar (Resim 4.7c) ile Türktaş ve Dereköy'de bulunan yapılarda (Resim 4.7d) hatıllar arasındaki genişliğin Akseki yapılarından daha fazla aralığa sahip olduğu anlaşılmaktadır.

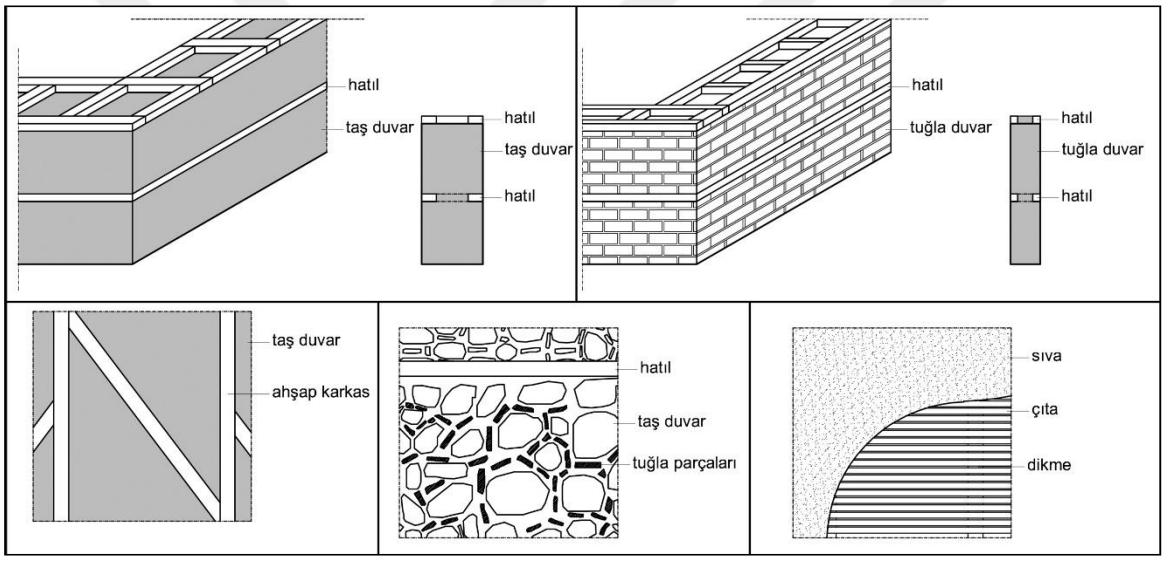

Şekil 4.2. Alanya kırsal nitelikli yapılarında duvar oluşum grafikleri

Yapıların üst kat duvarları zemin katta olduğu gibi ve aynı kalınlıkta hatıllı taş duvar olarak yapılırken (Resim 4.8a,b), taş veya tuğla dolgulu ahşap karkas duvar (Resim 4.8c), hatıllı yığma tuğla duvar ve ahşap bölücü duvar şeklinde tiplerde bulunmaktadır. Taş dolgulu ahşap karkas ve tuğla duvarlar ortalama 20 cm. kalınlığında olup nadir olarak yer almaktadır. Tuğla duvarların hem hatıllı hem de hatılsız şekilde oluşturulduğu örneği vardır. Buna karşın ahşap bölücü duvarlar dolap olarak da kullanılmak sureti ile çok sık şekilde karşımıza çıkmaktadır. Ahşap dış duvar kullanımı yaygın olmasa da özellikle Türktaş ve Mahmutseydi köyünde çıkma duvarlarında görülmektedir (Resim 4.8d). Çoğu ortadan kalkmış olmakla birlikte ıslak hacim duvarlarında da ahşap kullanımı izlenmektedir. Bu durumda duvarlar ahşap dikmelere tahtalar çakılmak suretiyle teşkil

edilmiştir ve dikmeler dışındaki kalınlığı 2,5-3,5 cm. aralığında değişmektedir. Toplamda duvar kalınlığı ise 13-16 cm. arasındadır. Ahşap kullanımının daha yaygın olduğu da kiriş izlerinden anlaşılabilmesine rağmen fazlaca bozulmaya uğrayan ahşap elemanlarda malzeme kayıpları fazladır.

Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda kullanılan bir diğer duvar sistemi ise bağdadi teknikle yapılmış duvardır (Resim 4.8e). Bu duvar tipi, ahşap dikmelerin üzerine 1,5-2,5 cm. kalınlıkta ve 3-5 cm. genişlikte ahşap çıtaların en fazla 1-2 cm. aralıklarla çakılarak ve üzerine sıva yapılarak oluşturulur. Bu tür bir duvar oluşumu sadece Türktaş köyündeki 2 yapıda görülebilmektedir. Taş hatıl kullanılarak yapılmış olan örnekler nadir olarak görülmekte ve sadece Alara ile Çakallar köylerinde yer almaktadır (Resim 4.8f).

Duvarlar sadece yapıların değil aynı zamanda bahçelerinde sınırlandırılmasında kullanılan öğelerdir. Ancak Alanya kırsalındaki yapıların kendilerine ait bahçeleri olsa da hiç birinde sınırlandırılmış bir bahçe oluşumuna rastlanmamıştır ve herhangi bir duvar söz konusu değildir.

Resim 4.8. Alanya kırsal nitelikli yapılarında duvar oluşumları

4.2.3. Döşeme

Döşemeler, yapıyı dikey doğrultuda bölen ve ayırıcı zemin oluşturan yatay elemanlardır. Duvar dışında kalan tüm bölgelerde hareketli ve sabit yükleri taşıyıcı sisteme aktarırlar. Geleneksel konutların yapıldıkları yöredeki malzemeye göre çeşitlilik gösterebilen döşemeler direkt olarak toprağa oturan (hizmet katı) ve ara döşemeler (yaşam katı) olarak iki şekilde incelenmektedir.

Hizmet katı döşemesi

Alanda kırsal konutlarının sadece %1'lik kısmı tek katlı iken, %2'si üç katlı, %97'si ise iki katlıdır. Bu bağlamda yapıların %99'unda hem hizmet katı hem de yaşam katı bulunmaktadır. Zemin katlar ahır, samanlık, depo veya taşlık olarak kullanıldığından dolayı döşemelerine özen gösterilmemiş ve elde bulunan malzeme ile yapılmıştır. Kırsalda bulunan yapıların hizmet katında iki tip döşeme bulunur. Bunlardan birincisi toprağın doğal haliyle bırakılması ve sıkıştırılması esasına dayanırken bir diğeri ise kayrak taşı kullanılarak yapılan ve boşluklu olarak yerleştirilen taşlar ile yapılan kaplamalı döşemedir.

Resim 4.9. Alanya kırsal nitelikli yapılarında toprak dolgu döşeme

Alt katları ahır ve samanlık olarak kullanılan yapıların zemin döşemesi sıkıştırılmış topraktır. Çoğu zaman temel duvarları için yapılan kazılardan çıkan toprak bu mekânların döşeme dolgusu için kullanılmıştır. Bu sebeple toprak her zaman ince taneli olmayıp içerisinde küçük ebatlı çakıl parçaları da bulunabilmektedir. Bu mekânların zeminleri uzun

yıllar kullanıma bağlı olarak ve hayvanlar tarafından ezilmesinden dolayı düzgün hatlarını kaybetmişlerdir ve döşemede farklı yükseltiler oluşmuştur. Bunun önüne geçmek amacıyla da kayrak taşı ile sonradan müdahale edilerek ve döşemeye kaplama yapılarak düzgün yüzey elde edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca sonradan oturma alanına veya depo ile samanlık mekânına dönüştürülen zemin katlarda döşeme yine parçalı taş kaplama olarak karşımıza çıkmaktadır (Resim 4.9) (Şekil 4.3a).

Resim 4.10. Alanya kırsal nitelikli yapılarında taş kaplama döşeme

Taşlık mekânı olan konutlarda ise zemin kat döşemesi olarak kayrak taşı ile yapılmış kaplama görülmektedir (Şekil 4.3b). Alanya kırsalındaki nitelikli konutlarda bu tür oluşumda kayrak taşlarının belirli veya orantısal bir ölçüsü bulunmamaktadır. Hem küçük (5-6 cm.) hem de büyük ebatlı (40-80 cm.) taşların kullanılmasıyla oluşturulan döşemeler mevcuttur. Hâlihazırda taşların da düzgün ve belirgin bir şekilleri bulunmamaktadır (Resim 4.10). Taşlar arasında bırakılan en küçük mesafe 1 cm. iken en büyük mesafe 10 cm. olarak ölçülmüştür. Yakın dönem müdahalesi olarak ise 3 tane yapının zemin kat döşemesinde seramik kullanılmıştır.

Yaşam katı döşemesi

Üst katları yaşama mekânı olan nitelikli konutların Alanya özelinde tamamının döşemesi

ahşap karkas ve ahşap kaplamadır. Büyük oranda sadece duvarlara taşıttırılan bu döşemelerin kimi zaman ahşap direklerle desteklendiği de olmuştur. Bu durum, genellikle üst katta bölücü olarak kullanılan duvarın ahşap ve dolaplı bir oluşum sergilediğinde gözlenmektedir. Bununla birlikte nitelikli konutların ahşap döşeme sisteminde 2 farklı tip görülmektedir. Bunlardan bir tanesi tek sıra kirişten oluşanlar, diğeri ise iki sıra kirişten oluşanlardır. Ayrıca ahşap çardakların döşemesi de kirişlerin üzerine tahtalar çakılarak oluşturulmuştur. Bu döşemeler de dikmelerle taşıtılan ve kirişlerin duvar içerisinden bir uzantı olarak çıkarılmasıyla oluşturulan biçimde 2 farklı sisteme sahiptir. İster içeri mekânlarının döşemesi ister çardakların döşemesi olsun tipler belli köylere göre özellik kazanmamış, her iki sistemde bütün köylerde uygulanmıştır.

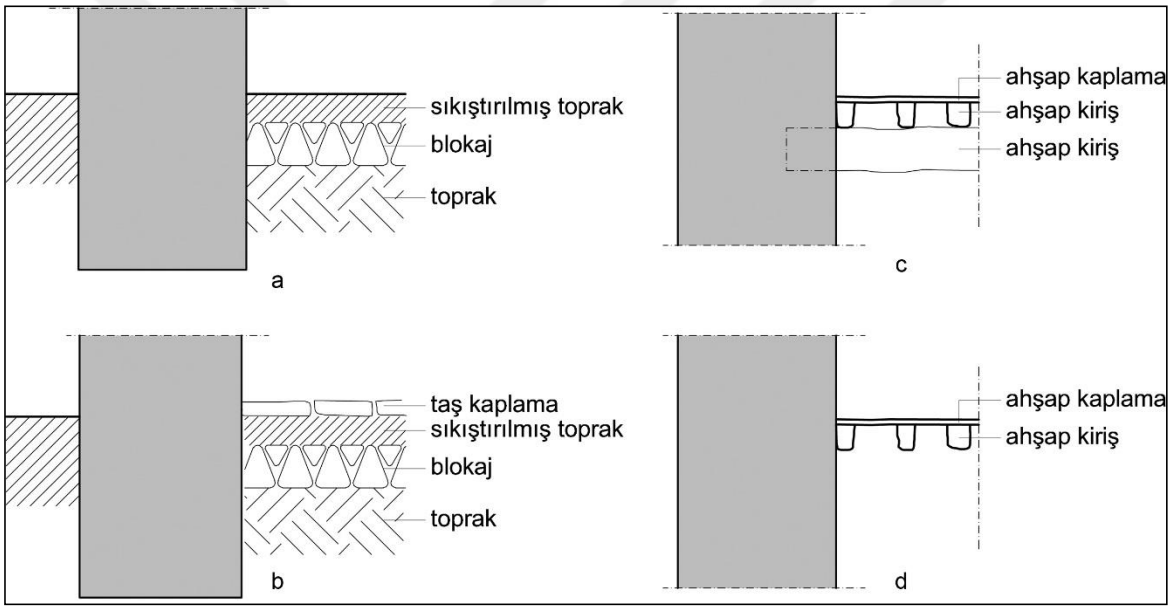

Şekil 4.3. Alanya kırsal nitelikli yapılarında döşeme oluşumu

Tek sıra kirişten oluşan sistemde kirişler yapının kısa olan kenarına paralel uzanırlar ve yapı uzunluğu boyunca sıralanırlar. Bu durumda kirişler dairesel hatlıdır ve çift sıra kirişli olanlara göre daha kalın olup çapları 12-28 cm. arasında değişmektedir. Kirişler sürekli olarak eşit aralıklarla olmamakla birlikte 30-80 cm. arasında atılırlar ve taş duvarın üzerine 20-30 cm. oturacak şekilde yerleştirilirler. Yakında bulunan ağaçların düzgün olanları kullanılarak oluşturulan kirişler hızardan geçirilmeden sadece kabuklarının soyulması ile bir miktar düzeltilerek elde edilmişlerdir. Bu sebeple kirişler her zaman düzgün doğrusal bir hatta sahip değildir. Bunların üzerine hızar ile kesilerek elde edilen ahşaplar 2-3,5 cm. kalınlığında ve 15-25 cm. genişliğinde, kirişlere dik konumda ve binisiz olarak aralarında

boşluk bırakmayacak şekilde yan yana çakılmışlardır (Resim 4.11) (Şekil 4.3d).

Resim 4.11. Alanya kırsal nitelikli yapılarında tek sıra kirişli ahşap döşeme

İki sıra kirişten oluşan sistemde ise öncelikle yapının kısa olan kenarına paralel şekilde 1,5-3,0 m. aralıklarla ana kirişler atılmakta, bunların üzerine ise dikey doğrultuda 30-80 cm. aralıklarla kirişler koyulmaktadır. Burada hem alt kirişler hem de üst kirişler yuvarlak ve dikdörtgen kesitte olabilmektedir. Alt kirişlerin ebatları dairesel olanlarda 15-25 cm. arası çap ile dikdörtgen olanlarda 5-10 cm. eninde ve 10-20 cm yükseklikte değişim göstermektedir. Buna karşın üst kirişler daha küçük tutulmuş ve dairesel olanlarda 10-15 cm. çapa, dikdörtgen olanlarda ise 5-8 cm. ene ve 10-15 cm. yüksekliğe düşmüştür. Üst kirişler boydan boya uzanmayıp alt kirişlerin arasındaki mesafe boyunca koyulup bu kirişlerin üzerinde gelen noktalarda şaşırtma yapılarak tespit edilmiştir. Şaşırtma yapılan üst kirişler tam olarak alt kiriş kalınlığı ve hizasında bırakılabildiği gibi alt kirişi 10-30 cm. arasında geçecek şekilde de uzatıldığı görülmüştür. Diğer sistemde olduğu gibi yuvarlak kirişler basit işlemlerle düzenlenerek kullanılsa da dikdörtgen kesitli kirişler hızar veya testereler ile kesilerek işlenip kullanılmışlardır. Kaplama sistemi ise yine 2-3,5 cm. kalınlığında ve 15-25 cm. genişliğinde tahtaların üst kirişlere dik konumda ve binisiz olarak yan yana çakılmaları suretiyle oluşturulmuştur (Resim 4.12) (Şekil 4.3c).

Resim 4.12. Alanya kırsal nitelikli yapılarında iki sıra kirişli ahşap döşeme

Bölgeye yakın olan Antalya-Ürünlü Köyü ve Akseki ilçesinde de benzer özellikte döşeme oluşumu görülüp, buradaki iki sıra kirişten oluşan sistemde üstteki kirişlerin çapları 10-14 cm. olarak belirtilmiştir (Yeşildal, 2008) (Şenocak, 2016). Buradan üst kirişlerin dairesel kesitli olduğu anlaşılmaktadır. Ancak buna karşın Alanya kırsal nitelikli yapılarında kirişler hem dairesel hem de dikdörtgen kesitli olabilmektedir. Yapılan incelemeler sonucunda iki sıralı kirişte sadece 5 tane köyde (Başköy, İmamlı, Karamanlar, Türktaş, Uzunöz) dairesel kesitli kiriş görülüp, diğerlerinde dikdörtgen kesitli kiriş görülmektedir. Bu yönüyle de yakın bölgedeki diğer yapılardan ayrıldığı söylenebilir.

4.2.4. Merdiven

Merdivenler düşey doğrultuda sirkülasyonu sağlayan ve katları birbirine bağlayan en eski ve önemli yapı elemanlarından biridir (Çavdar, 2009). Geleneksel Türk ev mimarisinde merdivenlerin az yer kaplamasına özen gösterilmiş ve engelleyici olmamalarına dikkat edilmiştir (Başlılar Altun, 2008). Nitekim bu konutların merdiven genişlikleri de çok nadir olarak 1 metreyi geçmektedir (Berk, 1951). Genel olarak taş veya ahşap olan merdivenler kimi zaman başlangıç kısımları taş devamı ahşap olacak şekilde karma yapıda da

oluşturulmuştur.

Alanya kırsal nitelikli konutlarının %99'u katlı yapılar olduklarından pek tabii ki merdiven oluşumu önem arz etmektedir. Yörede merdivenler hem yapı dışında hem de yapı içinde bulunabilmektedir. Özellikle Türktaş, Mahmutseydi ve Dereköy başta olmak üzere, Seki, Dimalacami, Beyreli, Bayırkozağacı, Karamanlar ve Kayabaşı köylerinde merdivenler yapı içerisinde yer alabilirken diğer köylerin tamamında merdivenler dışarıda bulunmaktadır. Bazı konutlar iki katlı olmasına rağmen kot farkından dolayı merdivensiz şekilde de kullanılabilmektedir. Yapı içerisinde bulunan merdivenlerin tamamı ahşap iken sadece Seki köyündeki bir tane evin merdiveninin taş olduğu görülmüştür. Merdivenlerin %95'i tek kollu merdiven iken %5'i L merdiven tipindedir. Ancak sonradan betonarme olarak yapılan merdivenlerde iki kollu olanlarına da rastlanılmıştır. Alanya kırsalındaki merdivenler malzemesine göre taş, ahşap ve 4-5 rıht taş, üst kısmı ise ahşap olan merdivenler olarak belirlenmiştir.

Taş merdiven

Taş merdivenler hem işlenme hem de malzemenin taşınma zorluğuna rağmen Alanya bölgesinde köylerin tamamına yakınında bulunmaktadır. Ahşap merdivenlere göre çok daha dayanıklı oldukları için bozulma oranları az olmuştur. Taş merdivenler kırsalda tek kollu ve L şeklinde yapılmışlardır. Seki köyündeki bir tane yapı dışında taş merdivenlerin tamamı yapının dışarısında bulunmaktadır (Resim 4.13b). Genel anlamda da Türk evlerinde alt katı ahır olarak kullanılan yapıların merdivenleri dışarıda yapılmıştır (Resim 4.13a-c). Alanya kırsal nitelikli konutlarının merdivenlerinde 2 farklı basamak oluşumu dikkat çekmektedir. Bunlardan bir tanesi basamakların blok taş şeklinde koyulmasıyla bir diğeri ise kayrak taşlarının basamak oluşturacak şekilde koyulmasıyla oluşturulmuşlardır. Blok taşlar kullanıldığı zaman tek başlarına 15-25 cm yüksekliğinde bir bütün halinde rıht yüksekliğini oluştururken kayrak taşları kullanıldığında plakalı yapılarından dolayı 1-3 kat taş koyularak rıhtlar oluşturulmuştur. Kayrak taşlarının yüksekliği 5-12 cm. arasında değişiklik göstermektedir. Blok taşlar basamak olarak bir parça veya en fazla iki parça şeklinde kullanılmışlar, kayrak taşları ise bir parça kullanılabildiği gibi küçük parçalar halinde de bir bütünü oluşturabilmektedir. Kayrak taşlarının taşınması ve montajı daha kolay olsa da daha kolay kırılabilmeleri ve küçük olmalarından dolayı kaymalarına bağlı olarak daha çok bozulma görülmektedir.

Resim 4.13. Alanya kırsal nitelikli yapılarında taş merdiven

Kırsalda bulunan geleneksel yapıların merdiven basamak genişliği ortalama 25-40 cm. arasında değişmektedir. Bu ebat basamak olarak kullanılacak malzemenin çevredeki bulunma kolaylığına göre değişmektedir. Rıht yükseklikleri ise çok değişkenlik gösterip 15-25 cm. arasında bulunmaktadır. Mevcutta izlenebilen merdivenlerin genişliği ise 80-110 cm. arasındadır. Alanya kırsal yapılarında kullanılan taş merdivenlerin tamamı alt tarafları doldurularak ve yığma şeklinde oluşturulduğu için duvara girinti yapmazlar (Resim 4.14). Aslında yapıdan bağımsız çalışan yapıları sayesinde yıkılmış olduklarında dahi duvarda tahribata yol açmamaktadırlar.

Resim 4.14. Alanya kırsal nitelikli yapılarında taş merdiven görünümleri

Ahşap merdiven

Ahşap merdivenler tüm geleneksel yapılarda olduğu gibi Alanya kırsal mimarisinde de sıkça kullanılmıştır. Köylerin tamamında ahşap merdivenlere rastlanmakla birlikte bunların çoğunluğu dış mekânda yer almaktadır. Özellikle Rum evleri olarak belirtilen yapılarda ise, Türktaş, Mahmutseydi ve Dereköy civarında, merdivenlerin içeride olan örnekleri de mevcuttur. Merdivenler ister içeride ister dışarıda yapılmış olsunlar tümü limon kirişli sistemle yapılmışlardır. Dış mekânda bulunan ahşap merdivenler sadece tek kollu olarak yapılmalarına karşın, içeride kurgulanan merdivenlerin L düzenine sahip olanları da vardır. Ahşap merdivenler daha kolay yapılabilmelerine karşın özellikle dış alanda bulunanlar çok büyük oranda deformasyona uğramış, kırılmalar ve tamamen yok olmalar görülmüştür.

Ahşap merdivenler incelendiğinde limon kirişli oldukları ancak bunların iki farklı tipte yapıldığı belirlenmiştir. Birinci tipte merdiven basamakları limon kirişlerin içlerine yiv açılarak yerleştirilirken (Resim 4.15a) diğer tipte basamaklar limon kirişlerin arasında kalacak ve altlarına çıtalar koyularak sabitlenecek şekilde yapılmıştır (Resim 4.15b). Merdivenlerin rıhtları büyük oranda boş olarak bırakıldıkları gibi, az sayıda ki örnekte altlarında tahta çakılmış olanlar veya rıht kaplaması yapılmış olanları da bulunmaktadır (Resim 4.15c). Rıht çakılan merdiven örneğine sadece Dereköy civarında rastlanmıştır. Merdivenlerde çok nadir şekilde korkuluk bulunurken nispeten daha geniş olanlarının alt kısımlarında taşıyıcı ahşap dikmeler yer alabilmektedir. Alanya geleneksel yapılarının ahşap merdivenlerinin basamak genişliği 15-30 cm. arasında ölçülere sahiptir. Rıht yükseklikleri çok alçak olmayıp 18 ile 24 cm. arasında değişiklik göstermektedir. Merdiven genişlikleri 70-110 cm. aralığında değişmektedir ve geniş merdivenlerin büyük çoğunluğu Rum evlerinde bulunmaktadır.

Limon kirişlere yiv açılan merdivenlerde basamak kalınlıkları 2,5-3,5 cm. kalınlığında ölçülmüştür. Merdivenlerin sağlam olması için basamaklar kirişlerin içerisine en az 1/3 oranında girmektedir. En çok ise 2/3 oranında girmiş olanları bulunmaktadır. Basamakların çıkmasını engellemek için önüne 5-8 cm genişliğinde tahta parçası çakıldığı farklı köylerde izlenmektedir. Kiriş arasında kalan basamak tipi kullanıldığında basamakları taşımak için kullanılan çıtalar çivi ile kirişlere monte edilmişler ve boyutları 4-6 cm. kalınlık, 6-8 cm. yükseklik olacak şekilde ölçülmüştür. Bu durumda basamaklar hiçbir örnekte kirişin eğimli yüzeyinden taşırılmamıştır.

Resim 4.15. Alanya kırsal nitelikli yapılarında ahşap merdiven

Resim 4.16. Alanya kırsal nitelikli yapılarında ahşap merdiven görünümleri

4.2.5. Çatı

Yapıların en üst kısmında bitim elemanı olarak bulunan ve yukarıdan gelecek her türlü etkene karşı yapıyı koruyan sistem çatı olarak tanımlanmaktadır. Yöresel olarak bunlara dam ismi de verilmekle birlikte, farklı tipte birçok çatı tipine rastlamak mümkündür. Çatılar temelde düz ve eğimli olmak üzere sınıflandırılabilirken şekilsel farklılıklarına göre de çeşitlenmektedir.

Çatılar yapıların üst kısmında ve tamamen her olumsuz etkiye maruz kaldıklarından en çok bozulmanın görüldüğü elemanlardır. Bu sebeple çatının şekli iklime göre değişiklik göstermektedir. Yağışların az olduğu bölgelerde (Anadolu'nun güneyi ve doğusu) düz dam yapılmakla birlikte yağışların daha fazla olduğu bölgelerde eğimli (kırma, beşik, sundurma vb.) çatılar yapılmıştır (Çorapçıoğlu ve diğerleri, 2011: 68,72). Pek tabii ki çatının şekillenmesinde sadece iklim değil aynı zamanda geleneksel olarak gelen ve yöresel ustaların bildiği teknikler ile malzeme de etkili olmaktadır.

Alanya nitelikli konutlarının çatıları asıl olarak düz dam şeklinde yapılmıştır. Bu hem incelemeler neticesinde hem de köy halkının söylemleri ile doğrulanabilmektedir. Ancak yine nitelikli olmakla birlikte daha yakın zamanlarda inşa edilen yapılarda kırma çatı sistemi de görülmektedir. Her ne kadar orijinalinde düz dam iken müdahale ile kırma çatıya dönüştürülen çatılar olsa da, ilk hali ile de kırma olarak yapılan çatılar bulunmaktadır. Fakat gerek görüşmeler neticesinde gerekse de gözlem ile bu yapıların hangisi olduğunu anlamak mümkün olmamıştır. Beşik çatı oluşumu ise çok nadiren de olsa yörede mevcudiyetini göstermektedir ve kırma çatıların aksine bunlar ilk yapıldıkları zamandan itibaren orijinal olarak bulunmaktadırlar.

<u>Düz Damlar</u>

Dam örtü Alanya kırsal yapılarının en yaygın şekilleridir. Damların tamamı bölgede toprak malzeme kullanılarak örtülmüştür. Toprak malzemenin seçilmesi her mevsimde iklimsel koşullara karşı olumlu bir etki yaratmıştır. Isı tutma özelliği sayesinde hem kış hem yaz aylarında etkin bir koruma sağlarken aynı zamanda kolay temin edilebilir olması da diğer bir özelliğidir. Toprak dam örtüler tüm köylerde bulunmaktadır.

Yörede toprak damlar, duvarların üzerlerine kiriş yatırılması, kirişlerine üzerine düzgün ahşap kaplama veya ağaç dallarının koyulması ile en üst tabakaya toprak ve ince taneli çakıl karışımı serilmek suretiyle oluşturulmuştur. Seçilen kirişler orta kısımda kalınken kenarlarda daha ince tutulmuştur. Bu şekilde çatıya ufak bir eğim verilmiş (en fazla %5) ve suyun birikmesi önlenmiştir. Bu özelliği Anadolu'nun diğer yörelerinde de görmek mümkündür. Dam üzerindeki toprağın kenarlardan akmasını engellemek için birçok yapıda saçak uçlarına ahşap çakıldığı görülmektedir (Resim 4.17). Yapı ustalarından alınan bilgiye göre ise toprağın içerisine özellikle yüksek kesimlerde don olayına karşı, alçak kesimlerde ise bitki oluşumuna karşı tuz atılmaktadır.

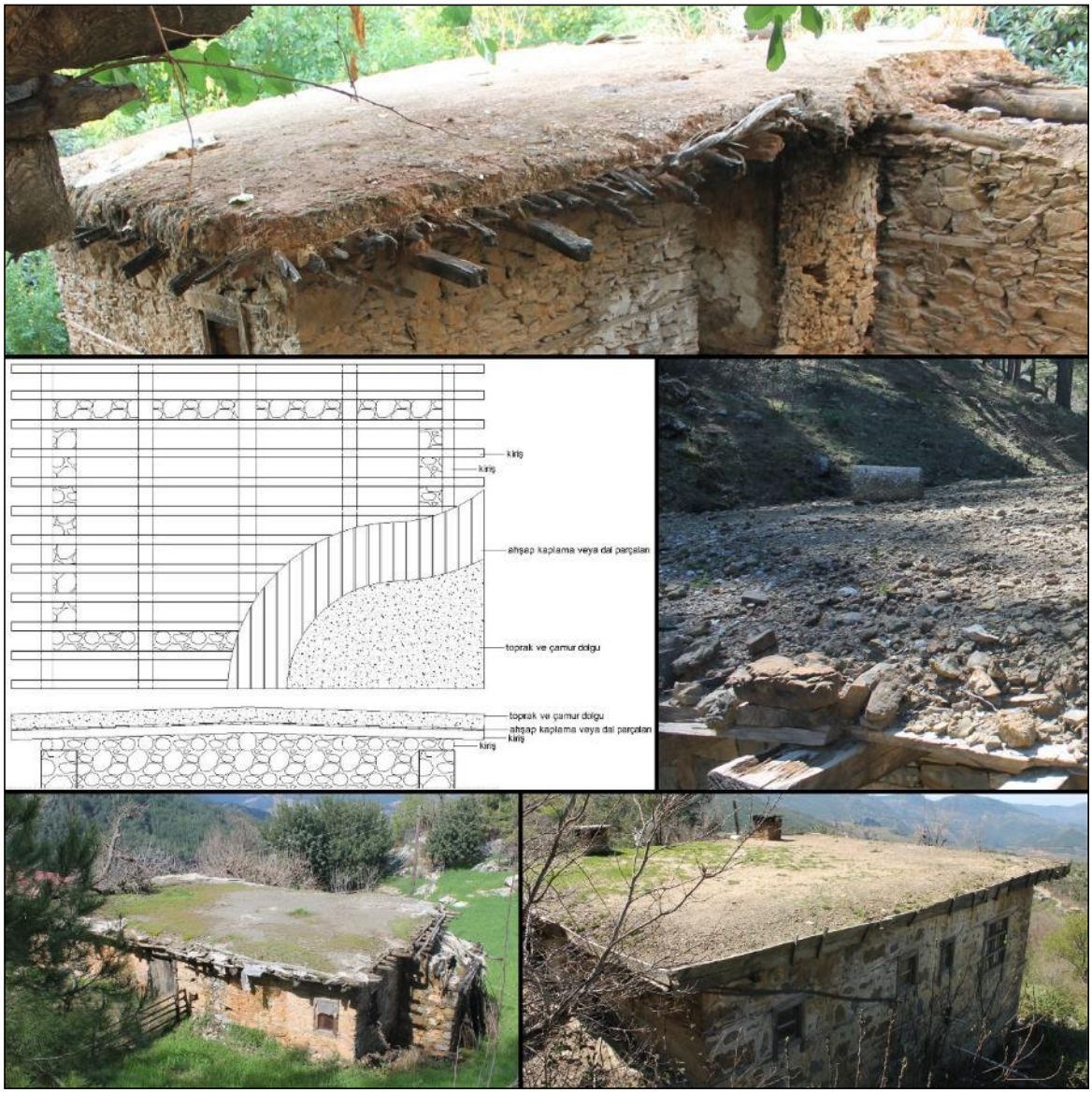

Resim 4.17. Alanya kırsal nitelikli yapılarında toprak dam

Toprak damlar hava koşullarından etkilendikleri için sürekli olarak bakıma ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bakım yörede "loğ" taşı denilen silindir şeklindeki taş ile toprağın sıkıştırılması esasına dayanmaktadır. Torosların zirvesine yakın yerlerde bulunan yerleşimlerde, kar altında kalan yapılarda yükün azaltılması için, kar yağdıktan hemen sonra çatılar kürekle temizlenmektedir.

Kırma Çatı

Çalışma alanındaki nitelikli konutlarda kırma çatı geç dönem yapılarında orijinal haliyle yapılabilmekle birlikte çoğu düz dam yapının çatısının da bakım zorluğu gerekçesi ile kırma çatıya dönüştüğü anlaşılmaktadır. Köylerin tamamında görülen kırma çatılar, dört yöne eğimli, ortalama olarak %30-%40 eğim aralığında, orijinalinde alaturka kiremit kaplı ancak müdahale görenlerde Marsilya tipi kiremit ile kaplanmış şekilde oluşturulmuştur. Bununla birlikte ilk yapıldığında kırma çatı olup sadece malzemesi dönüştürülen çatılarda bulunmaktadır (Resim 4.18). Çatılar dikme üstü aşık, mertek, kaplama tahtası ve bitim malzemesi ile oluşturulduğu gibi dikme, aşık, aşığa dik karkas, üzerine yatay şekilde ve kiremit genişliği kadar çakılmış ahşap çıtalar ve bitim malzemesi ile de yapılmışlardır.

Resim 4.18. Alanya kırsal nitelikli yapılarında kırma çatı

Beşik Çatı

Beşik çatılar, sistem olarak kırma çatılar ile aynı olmakla birlikte iki yöne eğimli olan ve dar kenarları kalkan duvar şeklinde oluşturulan çatı sistemidir (Resim 4.19). Alanya kırsal mimarisinde nadir olarak kullanılan bu çatı sistemine sadece Akdam, Mahmutseydi ve Saburlar köylerindeki toplam 7 yapıda rastlanmıştır. Nadirde olsa bu çatı sistemi kırma çatıya göre daha orijinal bir oluşum sergilemektedir. Beşik çatıların dar kenarlarındaki duvarlar yapının beden duvarı ile bütünleşik şekilde örülmüşlerdir ve hem malzeme hem de teknik açıdan bir farklılık göstermemektedir. Bu tür çatılarda dikdörtgen kesitli işlenmiş ahşaplar kullanılmayıp hepsinde yuvarlak kesitli ve doğal haliyle kesilip basit bir temizleme işleminden geçirilmiş ahşaplar kullanılmıştır.

Resim 4.19. Alanya kırsal nitelikli yapılarında beşik çatı

4.2.6. Açık ve kapalı çıkma

Yapıların üst katlarında yer alan ve beden duvarından dışarıya taşırılarak oluşturulan yapı elemanlarına çıkma denilmektedir. Anadolu'nun farklı bölgelerinde "şahniş" veya "cumba" olarak da isimlendirilen çıkma geleneksel konut mimarisinde çok kullanılan bir öğedir. Türk evlerinde çıkmalar büyük oranda daha çok ışık almak, üst katlardaki odaları büyütmek, yol boyunca yapılıp düzgün olmayan zemin kat duvarını üst katta düz olarak kullanmak, manzara veya sokak yönünü seyretmek ve yapı girişinin üzerini saçak şeklinde korumak amacıyla yapılmışlardır (Alioğlu, 1991: 117).

Çıkmalar düz, köşeli, çok kenarlı ve yuvarlak olarak biçimlenebilirken, kısmi, oda genişliğinde, gönyeli, köşe, konsol, bindirmeli, payandalı sistemlerde yapılabilmektedir (Alioğlu, 1991: 118). Çıkmalar taş veya ahşap malzeme kullanılarak yapılabilirler. Ancak taş çıkmalar ortalama olarak 80 cm. civarında yapılabilirken, bu ölçü ahşap çıkmalardan 150 cm. ye kadar çıkabilmektedir. Bunlar tamamen bölgenin, yapı parselinin ve yapı sahibinin istekleri ve gereklilikleri doğrultusunda çeşitlilik göstermektedir.

Alanya nitelikli konutlarında çıkmalar üç şekilde görülmektedir. Bunlar konsol, açık çıkma (çardak) ve kapalı çıkma (çağnışır) olarak çeşitlenmiştir. Çıkmalar geleneksel teknik uygulandığında bütün köylerde ahşap olarak görülürken, olumsuz müdahaleler ile bunların betonarme veya demir malzeme ile yapıldıkları izlenmektedir. Ancak bakımsızlıktan dolayı yapılardaki en büyük bozulmalar dış etkenlere açık durumda olmalarından ötürü ahşaplarda, dolayısı ile de çıkmalarda olmuştur.

Konsol çıkma özelikle nitelikli yapıların helalarına ulaşmak için yapılmış ve ortalama genişliği 80-100 cm. aralığında olan bölümlerdir. Yapıların sağında veya solunda bulunan helalara ulaşmak ve üst katlara dağılımı sağlamak için bir cephe boyunca yapılan konsollar açık olarak düzenlenmiştir (Resim 4.20). Ancak dış hava koşullarına çok yoğun şekilde maruz kaldıklarından %70 oranında yapı elemanı kaybı görülmektedir. Bu tip çıkmalar kısa tutuldukları için genellikle dikmeler ile desteklenmemişlerdir.

Resim 4.20. Alanya kırsal nitelikli yapılarında konsol çıkma

Açık çıkmalar Alanya nitelikli konutlarının en vazgeçilmez öğelerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar yörede çardak olarak isimlendirilmektedir ve her zaman manzara tarafına yönlendirilmişlerdir. Çardakların çevresi boyunca seki düzeninde bir oturma alanı da oluşturulmuş ve bu bölümler bir yaşam mekânı haline dönüşmüştür. İklim göz önüne alındığında yatma bölümü olarak da sıkça kullanıldığı belirlenmiştir. Çardaklar tüm köylerde karşımıza çıkmakla birlikte, imkân dâhilinde büyük tutulmuşlardır. Bu bölümler mümkün olduğu kadar büyük yapıldıklarından mutlaka ahşap dikmeler ile desteklenmiştir. Çardakların ebatları 3-7 m. boyunda ve 2,5-5 m. eninde olabilmektedir (Resim 4.21). Üzüm yetiştirilen köylerde çardakların üstleri "isgenet" oluşturulmak sureti ile kapatılmış ve gölge oluşumu sağlanmıştır.

Resim 4.21. Alanya kırsal nitelikli yapılarında açık çıkma (çardak)

Kapalı çıkmalar Alanya nitelikli konutlarında büyük oranda Türktaş, Mahmutseydi, Dere köylerinde bulunsa da Paşaköy de bulunan bir yapıda da görülmüştür. Bu tür çıkmaların tamamı ahşap malzeme ile yapılmış olup tüm cephelerinde pencereler açılmıştır. Çıkmalar çok fazla derinliğe sahip olmamakla birlikte ortalama 80-120 cm. arasında değişiklik

göstermektedir. Bu mekânlar daha çok misafir ağırlamak için kullanılmıştır ve yöre de "çağnışır" adı ile anılmaktadır. Çıkmalar sıklıkla payandalar ile desteklenmesine karşın hem konsol şeklinde yapılmış olanları hem de ahşap dikmeler ile taşıtılanları mevcuttur. Konsol olarak yapılanlarda döşemeler tek veya çift kat kiriş kullanılarak oluşturulmuştur. Sadece Türktaş köyündeki yapılarda altı eğrisel şekilde kapatılmış çıkma türüne de rastlanmıştır (Resim 4.22). Bağdadi sistem kullanılarak yapılan bu çıkmalara sadece bu köyde rastlanmaktadır ve bu yapılar kırsal alandaki en büyük yapılardır.

Resim 4.22. Alanya kırsal nitelikli yapılarında kapalı çıkma

4.2.7. Kapılar

Kapılar bir yapıya veya mekânlara geçişi sağlayan ve bununla birlikte dış ortam ile yapı içerisini ayıran mimari öğelerdir. Yapı dışında ve yapıyı çevreleyen avlu ve bahçe gibi oluşumlara da giriş yine kapılar aracılığı ile yapılmaktadır. Kapılar üretildikleri malzemeye göre (ahşap, demir, plastik), kullanıldıkları yere ve mekâna göre (iç kapı, dış kapı, salon kapısı, avlu kapısı vb.) sınıflandırılabilecekleri gibi boyutlarına ve kanat sayısına göre de değişiklik gösterirler. Geleneksel yapılarda kapılar en kolay ulaşılabilen malzeme ile en güzelini yapma olgusuna dayanırken günümüzde en sağlam veya en ucuz malzeme ile görselliği arttırma olgusuna dayanmaktadır. Bütün odalara geçişte kapı kullanılabileceği gibi bazılarında sadece boşluk bırakılarak da bu işlev gerçekleştirilmektedir. Kapıların boyutları ise genel olarak kullanıldıkları yere ve kullanıcı boyutlarına göre değişmektedir.

Alanya kırsalında yer alan yapıların hiç birinde avlu veya bahçe oluşumu söz konusu olmadığından böyle bir kapıya da ihtiyaç duyulmamıştır. Bu doğrultuda kapılar dış ve iç kapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dış kapılar yapıya girişi sağlayan ve açık hava koşullarına doğrudan maruz kalan elemanlar olmakla birlikte iç kapılar mekânlar arasında geçişi sağlayan elemanlardır. Kapılar nerede kullanılırsa kullanılsınlar Alanya özelinde tamamı ahşap olarak yapılmışlardır. Kullanılan geleneksel konutlarda daha sonraki ihtiyaçlar ve bozulmalar sonucunda yeni demir kapıların yapıldığı görülse de bunlar orijinal değildir. Bu noktada kırsaldaki kapıları ahır kapıları, konut dış kapıları ve konut iç kapıları olarak sınıflandırmak mümkündür.

Ahır kapıları

Alanya kırsalındaki nitelikli yapıların zemin katları ahır, samanlık veya depo olarak kullanıldığından bu mekânların kapıları farklı özellik göstermektedirler. Ahır kapıları kuşaklı-tek katmanlı-çakma kapı olarak kurgulanmışlardır (Resim 4.23).

Resim 4.23. Alanya kırsal geleneksel yapılarında ahır kapısı tipleri

Az sayıda olan ve girişi içeriden olan yapıların kapıları da çakma kapı şeklinde teşkil edilmiştir. Bu kapılar tek veya çift kanatlı olmakla birlikte tek kanatlı olan kapıların hayvan geçişi de göz önünde tutularak daha geniş yapıldıkları anlaşılmaktadır. Tek kanatlı kapıların kanat genişlikleri 100-130 cm., kanat yükseklikleri ise 160-230 cm. arasında değişmektedir. Çift kanatlı kapıların ise kanat genişliği 70-110 cm., kanat yükseklikleri ise 180-230 cm. arasındadır.

Ahır kapıları tek katmanlı ve sade oldukları gibi çerçeveli de olabilmektedir. Her iki çeşitte de kapılar 2-3 cm. kalınlığında ve en darı 8 cm. en genişi 25 cm. olan ahşapların yan yana getirilmesi ve iç kısımlarından 4,5-7 cm. kalınlığındaki kuşaklara çakılmasıyla oluşturulmuştur. Çakma işlemi dış kısımdan yapılarak çivilerin özellikle görünmesi istenebildiği gibi iç kısımdan çakılarak bunun engellendiği örneklerde bulunmaktadır. Kapılar, arkasında yatay şekilde ve alt, orta, üst kısım olmak üzere 3 kuşak ile teşkil edilebildikleri gibi ortada ki kuşak olmadan ve alt ile üst kuşaklar yakın tutulmak suretiyle 2 kuşaklı olarak da yapılmışlardır. Her iki durumda da çapraz kuşak bulunmamaktadır. Sağıroğlu, Kınıklıoğlu ve Karayazı (2016), Akseki, İlvat bölgesinde ki yapıların kapılarında da benzer özellik olduğunu ve çapraz kuşak bulunmadığını belirtmiştir.

Çerçeveli kapılarda 2-3 cm. kalınlığındaki çıtalar ile kapı ön yüzüne motifler yapılmıştır. Ancak bu motifler çok sade tutulmuş, dikine kullanılanlar alt katmanın birleşim yerine gelecek şekilde konumlandırılmıştır. Çıtalar hem işlem görmeden sade şekilde hem de çok az miktarda biçim verilerek kullanılmışlardır. Bunlar dışında kapılarda bir tezyinat unsuru kullanılmamıştır.

Ahır kapılarının hem eşikli hem de eşiksiz olarak teşkil edilenleri mevcuttur. Bunlar özel olarak belirli bir köyde bulunmayıp tüm çalışma alanında mevcuttur. Kapıların eşikleri 1-2 sıra ahşap kalaslar ile oluşturulmuştur. Ortalama yükseklikleri ise 8-18 cm. arasında değişkenlik göstermektedir.

Konut dış kapıları

Alanya kırsalındaki konutların dış kapıları tek kanatlı, çift kanatlı ve her ikisinin de aynı anda kullanıldığı şekilde üç farklı kullanıma sahiptir. Yapılan incelemelere göre çift kanatlı kapılar 18 köyde görülüp 31 adet, hem çift hem tek kanatlı kapılar ise 2 köyde görülüp 2

adettir. Diğer konutların dış kapıları tek kanatlıdır. Oran olarak kapıların %7,80'i çift kanatlı kapılardan oluşmaktadır.

Resim 4.24. Alanya kırsal geleneksel yapılarında dış kapı tipleri

Konut kapılarında hem çakma hem de tablalı kanat görülmektedir ancak çakma kapıların oranı yaklaşık %2'dir. Giriş kapılarında ahşap kalınlığı 4-6 cm. arasında, kapı kanat

genişlikleri tek kanatlı olanlarda 80-110 cm., çift kanatlı olanlarda 65-90 cm. arasında değişmektedir. Kapı kanat yükseklikleri ise 180-220 cm. arasında ölçülmüştür. Kapıların tamamı yalın tablalı kapılar olup farklı kuşak düzenine sahiptirler. Konut giriş kapılarında geometrik veya bitkisel motifli süsleme görülmez (Resim 4.24). Yapılan görüşmeler neticesinde evlerin kapılarının daha özenli ve işlemeli olanların sahiplerinin maddi durumları daha iyi olan kişiler olduğu belirtilmiştir. Kemerli bir oluşum hiçbir şekilde bu bölgede var olmadığından kapı boşluklarının tamamı lentolar ile oluşturulmuştur ve lentoların malzemesi de yine ahşaptır. Tüm köyler içerisinde sadece 1 tane konut giriş kapısının üzerinde yaşmak tahtası varlığı dikkat çekmiştir.

Resim 4.24. (devam) Alanya kırsal geleneksel yapılarında dış kapı tipleri

Konut iç kapıları

Alanya kırsalındaki konutların iç kapılarının diğer kapılara göre daha özenli yapıldıkları görülmektedir. Ancak kırsal bölge konutları olduklarından süsleme ve motif çok ön planda değildir. İç kapılarda Türktaş köyü dışında çift kanatlı kapı kullanımı görülmemektedir. Türktaş'ta ise büyük 2 tane konakta çift kanatlı kapı kullanımı vardır. İç kapı kanatları 4-6 cm. kalınlığında, 80-110 cm. genişliğinde ve 170-220 cm. yüksekliğinde kurgulanmıştır. Tüm kırsaldaki yapılara bakıldığında sadece 2 tane evin iç kapısı üzerinde pano oluşumuna rastlanırken aynı 2 tane konutun pano bulunan kapısında yaşmak tahtası oluşumu da görülmektedir (Resim 4.25). Yaşmak tahtaları her iki kapıda da 4 cm. kalınlığındadır. Kapılarda ahşap malzeme dışında herhangi bir malzeme kullanılmamıştır.

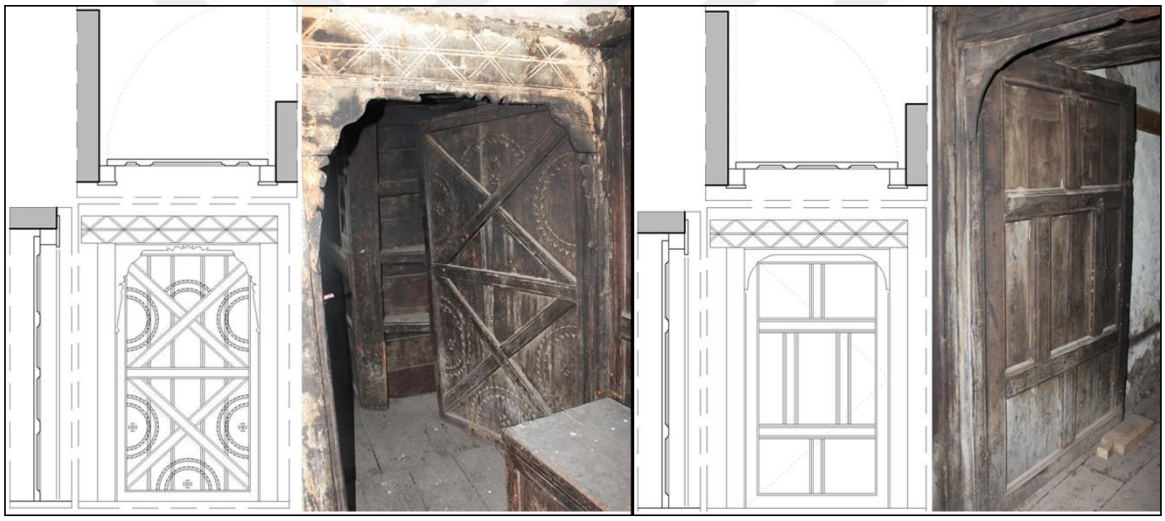

Resim 4.25. Alanya kırsal nitelikli yapılarında panolu iç kapı tipleri

Yakın bölgede yapılan çalışmalarda yalın tablalı, geometrik süslemeli ve bitkisel motif süslemeli kapıların varlığına değinilse de, Alanya kırsalındaki nitelikli konutlarda sadece 2 kapıda bitkisel süslemeli tablalı kapı olup (Resim 4.26) diğer kapılar yalın tablalıdır (Resim 4.27). Ancak yalın tablalı kapılarda bölüm sayısı 2-10 arasında değişiklik gösterir ve kuşaklar hem yatay hem de dikey doğrultuda olup genişlikleri 3-8 cm. arasında değişir. Kapılarda üst tablada işleme yapılarak ve oyularak motif ve şekiller oluşturulmakla birlikte alt tablanın direkt olarak oyulması ile de tezyinat yapılmıştır. Bu da farklı görünümlerin oluşmasını sağlamıştır. Kapıların dış kısımlarında süslemeler daha ince yapılmış olsalar da iç kısımlarında tabla katmanları ham haliyle bırakılmıştır. Kapılar çoğunlukla yalın haliyle kullanılmakla birlikte farklı renklere boyanarak da kullanılmışlardır.

Resim 4.26. Alanya kırsal nitelikli yapılarında bitkisel süslemeli iç kapı tipleri

Resim 4.27. Alanya kırsal nitelikli yapılarında iç kapı tipleri

Resim 4.27. (devam) Alanya kırsal nitelikli yapılarında iç kapı tipleri

Resim 4.27. (devam) Alanya kırsal nitelikli yapılarında iç kapı tipleri

Kilit sistemi ‘traka, tıfraz’

Alanya kırsalında tüm köylerde kullanılan ve ‘traka-tıfraz’ adı verilen bir kilit sistemi bulunmaktadır. Özellikle ahırlarda kullanılan bu sistem anahtar gerektirmeyen bir oluşum göstermektedir. Kapının açılış kısmında kasaya açılan bir parmak genişliğindeki delik ile kapıyı tutan ve esnek olan ahşap bir kasnaktan oluşan sistem oldukça basit tasarlanmıştır. Ahşap kasnakta meydana getirilen çıkıntılı çentik kapının açılmasını engellerken kasadaki delik vasıtasıyla ve parmak ile kasnak itilmekte, kapının arkasındaki çentik boşa çıkmakta, bu şekilde de kapı açılabilmektedir (Şekil 3.4). Her ne kadar ahır kapılarının tamamında kullanılsa da konut giriş kapıları ve konut iç kapılarında da bu sistem uygulanmıştır. Bu sebeple kapı içeriden kilitlenmek istendiğinde ahşap kasnak ile duvar arasına bir takoz koyularak bu soruna çözüm getirilmiştir.

Yapılan literatür araştırması sonucunda traka-tıfraz kilit sisteminin Akseki, İlvat bölgesi (Sağıroğlu ve diğerleri, 2016) ile İbradı ilçesine bağlı Ürünlü köyünde (Kavas, 2009) ve Alanya ilçesine bağlı İncirkırı kırsal yerleşkesinde bulunduğu anlaşılmıştır (Kavas, 2011).

Kavas çalışmasında bu sistemin yoğun olarak İbradı ve Akseki ilçelerinde bulunan geleneksel konutlarda görüldüğünü belirtmiştir. Ancak bu kilit sistemi Alanya ilçesi kırsalındaki köylerin tamamında da kullanılmıştır. Tamamen ahşap olan bu sistemde yakın çevreden de elde edilebilen ve yapılarda da kullanıldığı öngörülen sedir ağacı kullanılmıştır (Sağıroğlu ve diğerleri, 2016). Ayrıca bu sistemin Konya'nın Meram ilçesine bağlı Gökyurt (Kilistra) köyünde de olduğu belgelenmiştir (Bozkurt, 2016). Alanya ilçesindeki geleneksel konutların kapılarında tıfraz sisteminin kullanıldığı belirtilmiş olmasına karşın bu sistemin kırsaldaki gibi bel hizasında duvara monte edildiği değil, kapının üst kısmına monte edilerek yukarı yönlü işlediği belirtilmiş ve gösterilmiştir (Erkovan ve Arı, 2018).

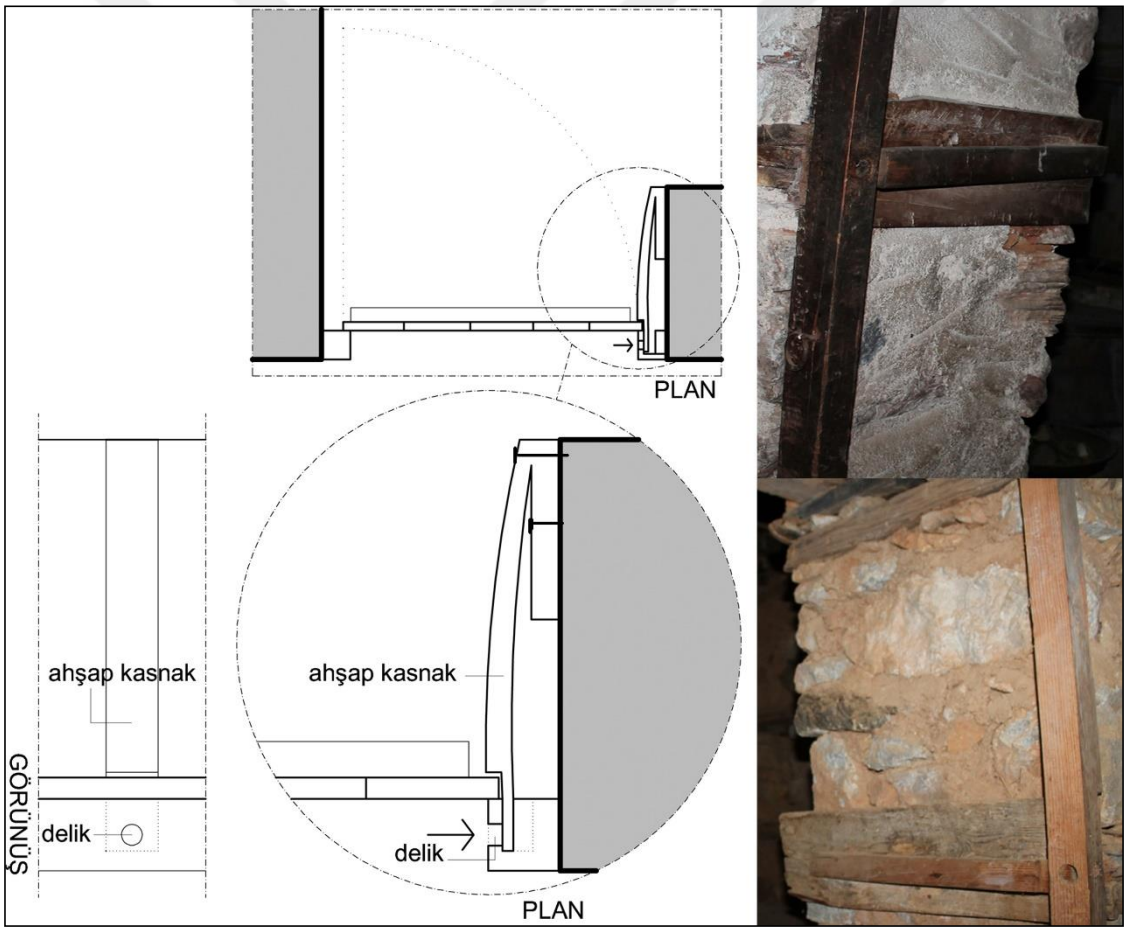

Şekil 4.4. Alanya kırsal nitelikli yapılarında kapı kilit detayı

4.2.8. Pencereler

Pencere, binaların ışık ve hava alması ile iç mekânı dışarıya görsel olarak bağlayan yapı elemanıdır. İlk yapıldıklarında küçük boşluklar olarak karşımıza çıkan pencereler ahşap

kapak veya deriler ile kapatılmıştır. 16. yüzyıla kadar pencerelerde cam kullanımı nadir iken 19. yüzyıla kadar da malzeme olarak ahşaptan yapılmışlardır (Alioğlu, 1991: 129).

Pencereler malzemelerine göre ahşap, metal ve plastik olabileceği gibi açılış şekillerine göre de (kanatlı, vasistas, sürmeli, giyotin) sınıflandırılabilirler. Geleneksel yapı cephelerinin kuruluşunu en çok etkileyen öge olan pencere oluşumunda ana unsur iklimdir. Ilıman ve sıcak bölgelerde güneş kırıcı kullanılan pencereler soğuk bölgelerde ise ısı kaybından dolayı küçük tutulurlar. Yapı malzemesi ise pencere oluşumunda ikinci unsurdur. Taşıyıcı sistemin elverdiği genişlikte yapılan pencereler lento veya kemer vasıtasıyla taşıtılmaktadır (Çorapçıoğlu ve diğerleri, 2011: 81).

Alanya kırsal nitelikli yapılarında pencereler zemin kat ve üst kat pencereleri olarak ayrılmaktadır. Zemin kata ait ahır, depo, samanlık gibi mekânların pencereleri çok küçük boyutlarda yapılmışlar ve 5 köy dışında herhangi bir doğrama ile kapatılmamışlardır. Bu pencereler yapılarda çok az sayıda bulunmaktadır ve sayısı en fazla 3 adet ile sınırlı tutulmuştur. Alt kat pencere boşlukları 40-70 cm. genişlik ile 50-90 cm. yüksekliğinde açılmışlardır (Resim 4.28).

Resim 4.28. Alanya kırsal nitelikli yapılarında alt kat pencere görünümü

Ahşap kapak bulunan pencereler de ise kanatlar pencerelerin dış yüzeyinde bulunup açılış yönleri de yine dışa doğrudur. Sadece Başköy'de içeri açılan kanat bulunmaktadır. Kullanılan kanatlar hem çakma hem de tablalı olarak karşımıza çıkar ve çakma olanlarda kalınlığı 2-3 cm., tablalı olanlarda ise 4-5 cm'dir. Buna karşın Türktaş köyünde zemin katlarda konut kullanımı da bulunduğu için pencere boyutları üst katlarda olduğu gibi büyümektedir. Alt kat pencerelerinde bu köye özel olmak üzere 1/1,2 ve 1/1,5 oranı

görülmektedir. Bir tane konutta ise ½ oranında pencere mevcuttur. Pencereler ahşap doğramalı ve demir parmaklıklı olabildikleri gibi kepenk oluşumu da bu köye özgü olarak alt katlarda kurgulanmıştır (Resim 4.29).

Resim 4.29. Alanya-Türktaş köyü yapılarında alt kat pencere tipleri

Alanya nitelikli kırsal yapılarında üst kat pencereleri, kanatlı (bir, iki ve üç kanatlı) ve giyotin şeklinde oluşum göstermektedirler. Köyler için özelleşmiş bir pencere tipi bulunmamakla birlikte pencerelerin tamamında ahşap malzeme kullanılmıştır. Pencereler kimi zaman kepenkli olarak yapıldıkları gibi kimi zamanda önlerinde demir parmaklık veya motifli şebekeler yapılmıştır. Malzeme olarak ise şebekelerde ahşap, parmaklıklarda ise demir kullanımı görülmekte ancak demir parmaklıkların geç dönem eklentisi olduğu anlaşılmaktadır ve köy halkı tarafından da belirtilmiştir.

Pencereler odalarda ocak var ise en az bir tanesi ocağın yanında konumlandırılmıştır. Genel olarak ise ocağın iki yanında konumlanmış pencereler görülmektedir. Sayı olarak bakıldığında çağnışır olmayan konutların odalarında en fazla 3 adet pencere kurgulanmıştır. Çağnışır mekânlarında ise her cephede ikişer pencere olacak şekilde kepenkli pencereler mevcuttur ve en az 4 pencereden teşkil edilmişlerdir.

Giyotin pencere

Pencere kanadının yukarıya doğru sürülerek ve bir mandal yardımıyla tutturulması suretiyle oluşturulan pencereler giyotin olarak isimlendirilir. Alanya kırsalındaki

konutlarda giyotin pencere kullanımı sık olarak tercih edilmiştir ve tüm köylerde görülmektedir. Alanya köyleri özelinde giyotin pencereler 1/1 ve 1/2 oranında ve ahşaptan yapılmışlardır. Doğramalar 2, 4, 8 ve 16 camlı bölmeye ayrılmış olarak kurgulanmıştır. Pencere kalınlıkları 4-5 cm. olup tümünde tek kat cam kullanılmıştır. Alttaki doğrama tek parça olarak kalkabildiği gibi ortada ayrı bir kayıt kullanılarak iki parçanın ayrı ayrı kaldırılabildiği sistemde uygulanmıştır. Bu durumda pencere daha geniş tutulmuştur. Ancak yöre halkından alınan bilgiler doğrultusunda geniş olan giyotin pencerelerin geç dönem eklentisi olduğu belirlenmiştir. Kırsaldaki giyotin pencereler yalın halde kullanılabildikleri gibi önlerine demir parmaklık eklenerek de kullanılmışlardır. Bununla birlikte demirlerin pencere yüksekliği boyunca boydan boya gitmediği ve tam orta noktadan ahşap kayıt yapılarak buna sabitlendikleri de görülmektedir (Resim 4.30).

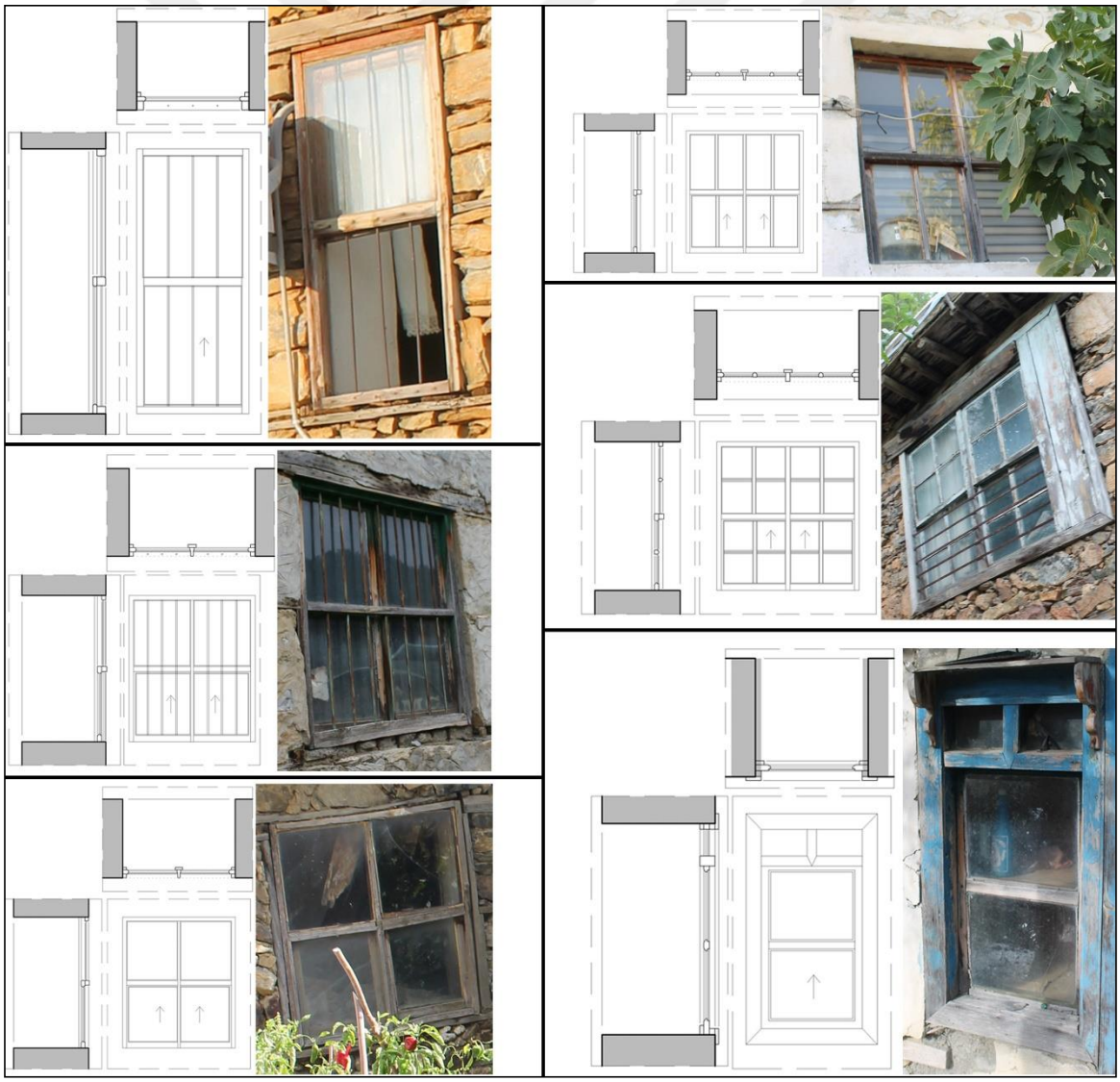

Resim 4.30. Alanya kırsal nitelikli yapılarında giyotin pencereler

Kanatlı pencere

Alanya nitelikli konutlarında bir, iki ve üç kanatlı pencereler görülmektedir. Bu pencereler belirli köylerde özellikle bulunmayıp tüm köylerde mevcuttur. Tek kanatlı pencereler kırsaldaki yapılarda daha özgün olup tamamı camsızdır. Cam olmayan 2 kanatlı pencere oluşumu görülse de bu oran kapalı pencerelerde %8'dir (Resim 4.31).

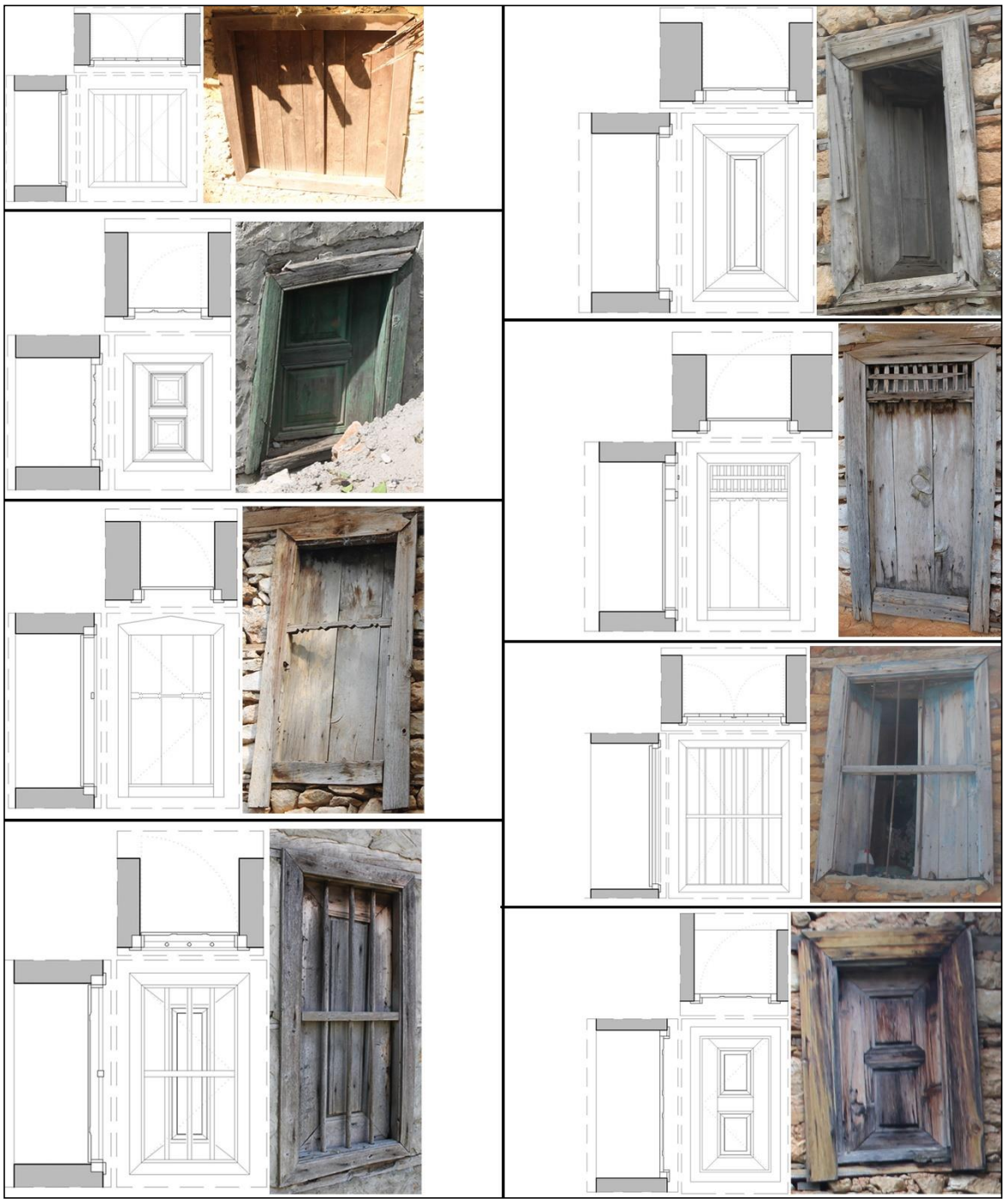

Resim 4.31. Alanya kırsal nitelikli yapılarında boşluksuz kanatlı pencereler

Pencere kanatları çakma olarak 2-3 cm. kalınlığındaki tahtaların yan yana koyulmasıyla yapılmakla birlikte tablalı olarak 4-5 cm. kalınlığındaki kanatlar ile de kurgulanmıştır. Yalın tablalı olarak kurgulanan kanatlarda oyarak oluşturulmuş bir ve iki bölmeli aynalık izlenmektedir. Kanat oranları 1/1, 1/1,5 ve 1/2 oranında olup çok az örnekte önlerinde demir ve ahşap parmaklık bulunur. Bu tip pencerelerde kanatlar içeriye doğru açılıp genişliği en fazla 75 cm. olarak düzenlenmiştir (Resim 4.31).

Kırsalda görülen bir diğer kapalı tip pencere ise üzerinde ışıklık bulunan ve bu ışıklıkları 2 ile 3 bölümden oluşan pencerelerdir. Bu tip pencereler de tek ve çift kanada sahip, kanatları 1 ve 4 bölmeli olup hem çakma hem de tablalı olabilmektedir. Tablalı olanlarda aynalık varken direkt olarak tahtalar üzerine oyma ile süsleme yapılanı da bulunmaktadır ve kalınlıkları 3-5 cm. aralığındadır. Pencere oranları 1/1, 1/1,2 veya 1/1,5 olmakla birlikte ışıklıkları camsız ve boş olabildiği gibi cam bulunan tipide görülmektedir (Resim 4.32).

Resim 4.32. Alanya kırsal nitelikli yapılarında boşluksuz kanatlı ve ışıklıklı pencereler

Nitelikli konutlarda camlı pencereler tek, çift ve 3 kanatlı olarak yapılmışlardır. Tek kanatlı ve camlı sadece bir tip pencere bulunmasına karşın diğer tiplerin sayısı fazladır ve tüm köylerde bulunmaktadırlar. Tek kanatlı pencere içerisindeki cam kare formdadır ve

pencere yüzey alanının 1/6'sını kaplar. Çakma kapı formunda olan bu pencere tipinde kanat kalınlığı 4 cm'dir. Önünde çıtalardan oluşan ve kalınlığı 3 cm'ye 4 cm. olan korkuluklar bulunur. Bunlar pencerenin yarı yüksekliğine kadar yapılmıştır. Pencere parapet yüksekliği bulunmadığı ve zemine kadar indiği için korkuluğa ihtiyaç duyulmuştur. Bu tip pencereler 1/2 oranında yapılmıştır.

Resim 4.33. Alanya kırsal nitelikli yapılarında tek ve çift kanatlı camlı pencereler

Camlı pencerelerin en yoğun bulunan şekli ise çift kanatlı olanıdır. Çift kanatlı pencerelerin oranı 1/1, 1/1,2, 1/1,5 ve 1/2 şeklinde görülmektedir. Ağırlıklı olarak 4 bölmeli olmalarına karşın 6 bölmeli olanları da vardır. Pencere doğrama kalınlıkları 4-6

cm. arasında değişir ve tek kanadı bölen ara çıtalar 3-4 cm. olarak teşkil edilmiştir. Pencerelerde %50-%50 oranında pervaz kullanımı görülür. Demir parmaklık ise çift kanatlı pencerelerde daha sık kullanılmıştır. Demir parmaklıkların arası 10-15 cm. arasında değişiklik göstermekle birlikte dikey yönlüdürler. Çift kanatlı pencere olup üzerinde sabit ışıklık bulunan örneklerde bulunmaktadır. Bu durumda ışıklık boyutları düşük tutulmuş ve görsellik katılmıştır (Resim 4.33).

Kanatlı pencerelerin en büyüklerini ise 3 kanatlı olanlar oluşturmaktadır. Bu tip pencerelerde çeşitlenme çok fazla olmasa da yaygın olarak kullanılmıştır. Yöre halkı tarafından bu tip pencerelerin daha geç dönemlerde eklendiği veya yapıldığı belirtilmiştir. Bu pencereler 6 veya 9 bölümlü olarak görülmüştür. 9 bölmeli olanlarda cam şekilleri kare iken 6 bölmeli olanlarda dikdörtgendir. Çift kanatlı pencereler ile özellik olarak aynı olan bu tipte tek fark pencerelerin daha geniş ve büyük olmasıdır. En büyük 3 kanatlı pencereler ise aynı zamanda üst kısımlarında ışıklık da bulunan pencerelerdir. Eni boyundan büyük olan tek pencere ölçüsü de bu tipte görülmektedir. Önlerinde bulunan demir parmaklıkların aralığı ise 13-14 cm. olarak değişmektedir (Resim 4.34).

Resim 4.34. Alanya kırsal nitelikli yapılarında 3 kanatlı pencereler

Ahşap şebeke – ahşap lokma – ahşap parmaklık

Alanya kırsal mimarisinde pencere önlerinde ahşap şebeke, ahşap lokma ve ahşap parmaklık oluşumu sık olarak görülür. Özellikle ahşap şebekelerde yontma ve oyma tekniğinin kullanılması ile farklı motifler oluşturulmuştur. Aynı motifin pencerelerde boydan boya kullanılması ile yarısına kadar kullanılması arasında da görsel fark oluşmuştur. Ahşap şebekeler tekil elemanlar olduğu için kalınlıkları 4-6 cm. arasında değişirken genişlikleri de 4-7 cm. arasında değişmektedir. Genel anlamda en çok görülen motif alt, orta ve üst kısımda ters üçgen şeklinde yontularak yapılan şebekelerdir. Bu tarz şebekelerde parça sayısı 3 ile 6 arasında değişiklik göstermektedir (Resim 4.35). Benzer şebeke örneğinin, yapılan araştırmalarda, yakın bölgelerde de kullanıldığı ve kafes parmaklık olarak adlandırıldığı belirlenmiştir (Karayazı, 2015).

Tekil parmaklığın kısa boyutlu olarak ve hem dikey hem de yatay kullanılmasıyla oluşturulan motifler de özellikle büyük konutlarda görülür. Bu şekil bir kullanıma ve süslemeye sadece Türktaş köyünde rastlanmıştır. Aynı motifli parçaların farklı yönlerde kullanılması şebekenin tamiri gerektiğinde kolaylık sağlamaktadır. Bu tür pencere şebekesine Ormana yöresinde yapılan çalışmada da rastlanmıştır (Davulcu, 2015).

Bir diğer pencere öğesi ise ahşap lokmadır. Anadolu'nun geleneksel yapılarında görülen lokma demir parmaklığın benzerine Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda lokma ahşap parmaklık olarak rastlanmıştır. Mevcut yapıların sadece 2 tanesinde görülen bu parmaklık tipi 2 cm. çapındaki ahşapların 3x3 ebadındaki lokmalardan geçirilmesiyle elde edilmiştir. Parmaklıklar 3 dikey 8 yatay olacak şekilde teşkil edilmişlerdir ve 1/2 oranlı pencerelerde uygulanmıştır (Resim 4.34). Parmaklık sayıları farklı olsa da bu şekildeki pencere parmaklığı Ürünlü köyünde de belgelenmiştir (Yeşildal, 2008).

Bunlardan başka yuvarlak kesite sahip olan ve yapılan araştırmalarda yakın bölgelerde görülmeyen ahşap parmaklıklarda dikkat çekicidir. Parmaklık kalınlığı 4-8 cm. arasında değişmekle birlikte sadece 3 farklı tipi bulunmaktadır. Bir tanesinde 3 sıra parmaklık varken diğerlerinde 4 sıra parmaklık bulunur ve tüm pencereler tek kanatlı olup boşluksuz şekilde kurgulanmıştır (Resim 4.35).

Resim 4.35. (devam) Alanya kırsal nitelikli yapılarında ahşap şebeke tipleri

Resim 4.35. (devam) Alanya kırsal nitelikli yapılarında ahşap şebeke tipleri

Resim 4.35. (devam) Alanya kırsal nitelikli yapılarında ahşap şebeke tipleri

4.2.9. Dolaplar

Dolaplar veya nişler geleneksel konutların vazgeçilmez unsurlarından bir tanesidir. Konar-göçer kültürün çadırlarındaki öğelerin gelişerek kullanıldığı konut mimarisinde dolaplar, depolama amacıyla çadırlarda bulunan sandıkların ve denklerin yerini almıştır (Küçükerman ve Güner, 1995: 26). Pencerelerin dış cephe oluşumunu etkilemesi gibi dolaplarda iç mekân oluşumunda ve kullanımında önemli yere sahiptir. Bölge veya yöre fark etmeksizin tüm Anadolu'da dolaplar depolama amaçlı veya geniş tutulanlarda gusülhane olarak kullanılmıştır. Özellikle duvar kalınlığı fazla olan yapılarda gömme şeklinde yapılan dolaplar ince duvar kalınlığına sahip mekânlarda ise istenilen ebatta ve derinlikte yapılmıştır. Bunlar yüklük olarak da isimlendirilmişler ve özellikle yatak ve yorgan saklamak için kullanılmışlardır. Dolaplar, duvar içerisine gömme veya duvar yüzeyine monte şeklinde ayrılabileceği gibi, kapak sayısına ve kullanım amacına göre de sınıflandırılabilmektedir. Bununla birlikte bağımsız dolaplar ve bölücü duvar özelliği gösteren dolaplar olarak da incelemek mümkündür.

Alanya kırsal yapılarına bakıldığında, duvarların yapı malzemesinin taş ve kalınlığının da fazla olmasından dolayı gömme dolap oluşumu sıkça görülmektedir. Özellikle evlerin küçük olmasından dolayı bazı küçük eşyalarında saklanması için fazlaca dolap yapılması kaçınılmaz olmuştur. Dolaplar bazen kendisini niş olarak da göstermiş ve bunlar genellikle ocağın bulunduğu duvarda ve ocağın iki yanında yer alacak şekilde konumlanmıştır. Ocağın yanında pencere bulunması durumunda ise dolaplar ocağa en yakında şekilde konumlanmak üzere yan duvarlarda yer almıştır. Gömme dolapların tamamı bir veya iki kapaklıdır. Ancak iki kapaklı örnek sayısı çok azdır. Bu tür dolapların genişlikleri 40-90 cm. arasında değişiklik gösterir. Kapakların yükseklikleri ise 80-160 cm. arasındadır. Süsleme olarak sade bir görünüme sahip olan kapakların kalınlıkları 3-4 cm. aralığında ölçülmüştür. Kapaklarda hem çakma hem de tablalı oluşum görülmektedir (Resim 4.36).

Gömme olmayan dolaplar ise Alanya konutlarında bölücü duvar şeklinde bir oluşum göstermektedir. Duvar giriş aksına doğru ahşap olarak görülürken oda bölümüne doğru ise dolap yapılmak suretiyle oluşturulmuştur. Sadece Mahmutseydi, Elikesik, Karamanlar, Asmaca ve Tırılar köylerindeki birer yapıda dolapların koridor tarafına açıldığı belirlenmiştir. Bu dolapların derinlikleri 50-70 cm. arasında değişirken genişlikleri odaların genişliği ile belirlenmektedir. İki, üç, dört ve beş kapaklı olanları mevcuttur.

Resim 4.36. Alanya kırsal nitelikli yapılarında gömme dolap tipleri

Gömme dolapların aksine bu dolaplarda süsleme daha çok ön plandadır. Tablalı kapaklar oyularak farklı sayıda bölümler oluşturulurken az sayıda örnekte bitkisel motifli süslemelerde kullanılmıştır. Bu tür dolap kullanımında amaç en fazla genişlikte depolama alanı oluşturmaktır. Bu sebeple dolapların üst kısımları yüklük olarak kullanılmakla birlikte alt kısımları da ayrı kapak oluşumu ile kullanılmaktadır. Bu bölümün yüksekliği 75-100 cm. aralığındadır. Az sayıda örnekte alt kısma kapak yapılmadığı ve kullanılmadığı da belirlenmiştir. Bazı durumlarda dolapların üst kısımlarına hem görünüm açısından hem de kullanım alanını arttırmak için motifli korkuluklar yapılmıştır. Bu korkulukların kalınlıkları 3-5 cm. arasında yükseklikleri ise 30-50 cm. arasında değişmektedir (Resim 4.37).

Resim 4.37. Alanya kırsal nitelikli yapılarında dolap tipleri

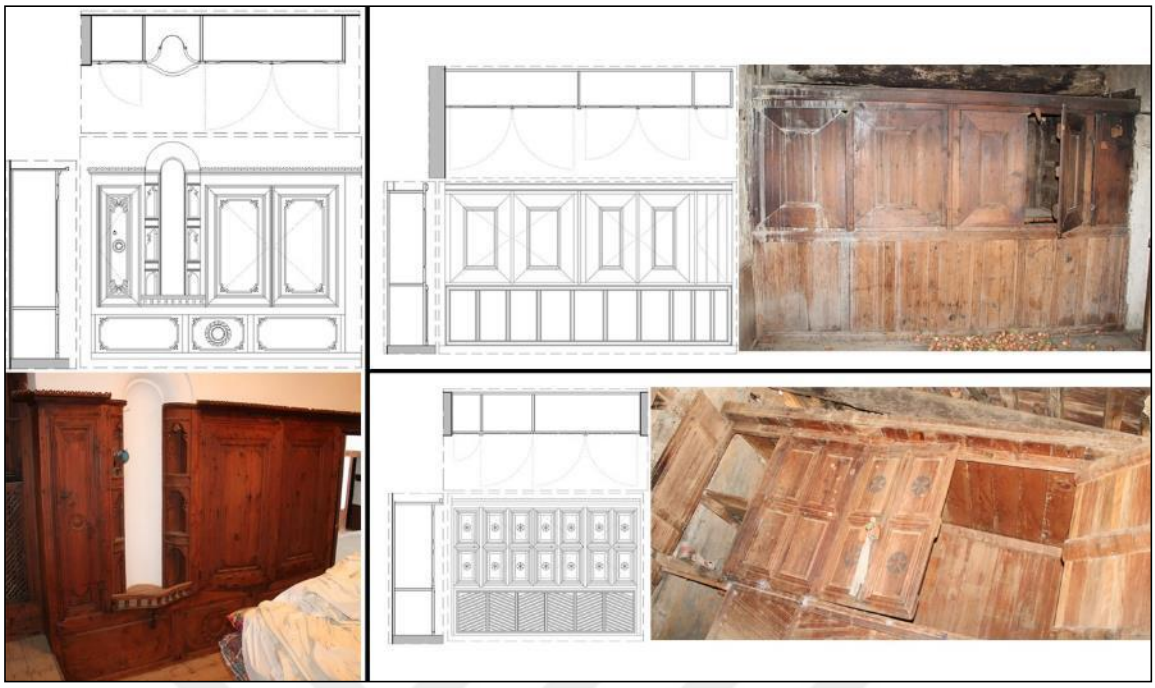

Resim 4.37. (devam) Alanya kırsal nitelikli yapılarında dolap tipleri

4.3. Yapım Sistemleri

Genel anlamda yapım sistemlerinin farklılaşmasında ki en önemli sebepler arasında toplumsal özellikler, iklimsel çeşitlilikler, malzeme ve teknolojik gelişmeler yer almaktadır. Kırsal yerleşmelerde bu şekilde değişik coğrafyalarda farklı özellikler sergilemişler, bulunulan coğrafyanın iklimsel, fiziksel ve sosyal niteliklerine göre biçimlenmişlerdir (Eminağaoğlu, 2004). Buna karşın aynı bölgede ve iklim şartları içerisinde yer alan konutlarda da değişiklik görmek mümkündür. Bunda farklı bölgelerden göç eden bir kişinin kendi tekniğini geldiği bölgede de uygulaması bir etken olabilmektedir (Tolun, 1977: 62).

Alanya kırsalında geleneksel yapım teknikleri incelendiğinde iki tip sistem görülmektedir. Bunlar yığma ve karma sistemlerdir. Doğal malzemenin taş olmasından dolayı ve iklim koşulları göz önüne alındığında yığma sistemlerin, geleneksel konutlarda en yoğun şekilde kullanıldığı belirlenmiştir. Bununla birlikte alt katları yığma üst katların bir kısmı veya tamamı iskelet sistem ile yapılmış konutlarda, daha küçük alanda daha geniş mekânlar yaratmaya imkân bulunmuştur. Bu tip konutlar fazla olmasa da 4 tane köyde (Türktaş, Mahmutseydi, Dereköy, Hocalar) tespit edilmiştir.

4.3.1. Yığma sistemler

Yığma yapı sistemi geleneksel malzemelerin bir araya getirilmesiyle, karmaşık tasarıma izin vermese de belli kalıplar içerisinde rijit bir oluşum sergileyen sistemlerdir. Taş, tuğla, kerpiç veya ahşap malzeme kullanılarak yapılabilen yığma sistemler çok eski zamanlardan beri uygulanmaktadır. Bu sistemin ana özelliği, malzemelerin ve taşıyıcı elemanların bağlayıcı bir madde veya tutucu elemanlar kullanılarak üst üste getirilmesidir (Çorapçıoğlu ve diğerleri, 2011: 104). Bu tür yapılarda, duvarlar hem bölücü hem de taşıyıcı özelliğe sahip olduğundan, çok katlı yapılan yapılarda alt kat ile üst kat aynı plan tipine sahiptir. Geleneksel yığma yapılarda temeller büyük oranda duvarların altında, duvarlar ile aynı kalınlıkta ve sürekli bir biçimde devam edecek şekilde oluşturulmuşlardır. Keza temellerin kalınlığının en az duvar kalınlığı kadar olması zaruridir (Türkçü, 2017: 55).

İnceleme alanımızda bulunan yapıların 11 tanesi hariç tamamında yığma sistem tek başına kullanılmıştır. Tüm köylerdeki yapılarda malzeme olarak taş kullanılırken sadece Dereköy'de bulunan bir tane yapının alt katı taş üst katı ise tuğla yığma şeklinde oluşturulmuştur. Kullanılan taşlar kesme taş olmadığından ve birleştirilmesi gerektiği için, gerek toprak harç ile gerekse kuru duvar sistemi ile yapılmış olsun tüm konutlar hatıllı olacak şekilde yapılmıştır. Yapılan görüşmeler ve kısmi temel kazıları sonrasında bütün temellerin yapı duvar kalınlıkları ile aynı ebatta olduğu ve sömelsiz olarak imal edildikleri, bununla birlikte derinliklerinin de en fazla 50 cm. olduğu belirlenmiştir. Üst katlarda bölücü olarak taş duvar kullanılması durumunda alt katlarda da aynı doğrultuda mutlaka taş duvar oluşumu izlenmektedir.

Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda 2 tip yığma taş yapı tekniği görülmektedir. Bunlardan birincisi harçsız olan kuru duvar tekniğidir. Bu duvar tekniğinde taşları birleştirmek için harç kullanılmayıp taşlar ahşap hatıllar ile birbirlerine bağlanarak kurgulanmışlardır. Yapılan araştırmalarda hatıllı kuru duvar sisteminin Akseki-İbradı havzasına özgün olduğu (Sağıroğlu ve Karayazı, 2017) ve Akseki-Emiraşıklar köyündeki yapılarda yöreye has olarak uygulandığı ve ünik özellik taşıdığı belirtilmiştir (Bacak, 2019). Ancak Alanya nitelikli yapılarında da bu tekniğin sıkça kullanıldığı belirlenmiş ve değinilen yörede ünik olmadığı ortaya koyulmuştur.

Sistem açısından özelliklerine bakıldığında Akseki bölgesinde "destur" adı verilen ve 40-

60 cm. mesafede atılan hatıllar (Sağıroğlu ve Karayazı, 2017), Alanya bölgesinde ustaların değimiyle 3-4 karış yani 60-100 cm. arasında atılmıştır. Bununla birlikte destur aralığındaki hatıllı oluşuma da düşük oranda rastlanmıştır. Hatıl kalınlıkları ise yine Akseki yöresindeki yapılara göre incedir ve 3-4 cm. kalınlığa kadar düşebilmektedir. Taşlarda oluşabilecek ayrılmaları ve dağılmaları engellemek amacıyla Akseki ve İbradı düğmeli evlerinde 40-60 cm. aralıklarla (Sağıroğlu ve Karayazı, 2017), 7x7 /8x8 cm. ebatlarında (Yeşildal, 2008) "peştivan" adı verilen hatıllar duvara dik doğrultuda atılmıştır. Bu özellik Alanya kırsalındaki nitelikli konutlarda da mevcuttur ancak peştivanlar 30-70 cm. aralığında atılmış olup kalınlığı ve/veya çapları 4 cm. ile 7 cm. arasında değişir. Ancak buradaki en önemli fark ise Akseki ve İbradı yöresinde bu ahşaplar 10-20 cm. mesafede duvardan dışarıya çıkartılırken Alanya yöresinde duvar ile hem yüz olacak şekilde bitirilmiştir ve buradaki hiçbir konutta duvar dışına çıkartılmamıştır (Resim 4.38).

Resim 4.38. Alanya kırsalında yığma sistem kuru duvar örnekleri

Kuru duvar sistemleri Alanya kırsal yapılarında 3 şekilde zuhur etmektedir. Bunlardan 2 tanesi hatıl aralıkları ve kalınlıkları benzer olmakla birlikte taş dizilimine göre farklılaşmaktadır. Bir diğeri ise yörede çok nadir olup sadece 2 köyde bulunan taş hatıllı sistemdir.

Birinci sistemde yapı köşelerinde yer yer düzgün hatlı taşlar bulunmakla birlikte hatıllar arasındaki taşlar yakın boyutta teşkil edilmiştir. Her ne kadar köşe taşları düzgün hat oluşturmak için kabaca yerleştirilse de genelinde bu taşlar çok fazla dikkat çekmemektedir. Bu sebeple 2 hatıl arasında 3 ile 5 sıra taş görmek mümkündür (Resim 4.39).

İkinci sistemde ise yapı köşelerinde yonu taş kullanımı da görülüp daha düzgün hatlı bir oluşum izlenir. Bu yapılarda köşe taşları daha büyük ebatlı olup 30-45 cm. yüksekliğinde ve iki hatıl arasında 2 ile 3 sıra taş gelecek şekilde kurgulanmıştır. Buna karşın cephe genelinde taşlar daha küçük ebatlı ve moloz taştır. Çok az örnekte köşe taşıyla cephe taşının yakın büyüklükte olduğu da görülür. Bu sistemde köşe taşları büyük olmalarından dolayı net bir şekilde ayırt edilirler. Her ne kadar taş ebatları ve kullanım şekilleri farklılık gösterse de hatıl aralıkları ve kalınlıkları benzer ölçülerdedir (Resim 4.39).

Resim 4.39. Alanya kırsalında yığma sistem köşe taşlı kuru duvar örnekleri

Kuru duvar sistemleri içerisinde yörede en az görüleni ve özellikli yapıya sahip olan bir diğer tip ise taş hatılların az sayıda ahşap hatıl ile kullanıldığı duvardır. İlçenin en batısında bulunan 2 köyde (Alara, Çakallar) bulunan 6 mevcut yapının tamamı bu sistem ile yapılmıştır (Resim 4.40). Buna karşın Alanya'nın diğer kırsal alanlarındaki yapılarda böyle bir oluşum görülmemektedir.

Resim 4.40. Alanya kırsalında yığma sistem taş hatıllı duvar örnekleri

Diğer köylerde bulunan hatıl aralıkları bu yapılarda da benzer olmakla birlikte 2 katlı yapılarda 1-3 ahşap hatıl, 3 katlı yapıda ise 4 ahşap hatıl kullanılmıştır. Ahşap hatıl

kalınlıkları 4-6 cm. arasında tutulmuştur. Kabayonu köşe taşları ile bunlarla aynı hizada ve yakın ebattaki moloz veya yonu taşlar ile cephe teşkil edilmiştir. Ahşap hatıllarda olduğu gibi ortalama 60-80 cm. arayla 4-7 cm. kalınlığında taşların aynı düzlemde yan yana dizilmeleriyle taş hatıllar oluşturulmuştur. Taş hatıllar iki sıra moloz taş üzerinde bir sıra tortul kayaç özellikli taşlar dizilerek ve tek ahşap hatıl kullanılan yapılarda en fazla 3 sıra daha fazla ahşap hatıl kullanılanlarda ise en fazla 2 sıra olacak şekilde kullanılmıştır. Genel olarak cephede sadece taş hatılların değil büyük taşların da bir düzlemde kullanıldığı görülmektedir. Düz hat oluşturmak istendiğinden bu taşlar moloz olarak değil yonu olarak kullanılmıştır. Bu tip bir oluşumda diğer yapılara göre daha orantılı ve yakın ebatlı taş kullanımı dikkat çekicidir. Köşe taşlarının daha büyük olarak kullanılması ise cephede algılanan diğer bir özelliktir.

Ahşap hatılların olduğu yerlerde peştivan kullanılmakla birlikte taş hatıllarda böyle bir oluşum söz konusu değildir. Taş hatıllı yapılarda kaç tane ahşap hatıl bulunursa bulunsun, bir tanesi kesin olarak üst kat döşeme hizasından geçmektedir. Bu aynı zamanda döşeme kirişleri ile hatılların da birbirine bağlanmasını ve statik açıdan daha stabil olmasını sağlamaktadır (Resim 4.40).

Resim 4.41. Alanya kırsalında yığma sistem harçlı duvar örnekleri

Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda kullanılan ikinci yığma taş yapı tekniği ise harçlı duvar oluşumudur. Taş boyutları, hatıl kalınlıkları, hatıl aralıkları ve diğer tüm özellikleri kuru duvar tekniği ile aynı olan harçlı sistemde taşların birbirine bağlanması ve tutunması için tamamı toprak olan ve içeriğine analiz ile ulaşılan bir harç kullanılmıştır (Ek-1). Bu teknikte kuru duvar sitemlerine göre farklı olan tek durum ise peştivan aralıklarının daha geniş tutulması ve 50-100 cm. arasında atılmış olmasıdır. Taş bağlayıcılığını arttırmak için harç kullanımı peştivan sayısının az tutulabilmesini sağlamıştır (Resim 4.41).

4.3.2. Karma sistemler

Geleneksel yapım sistemlerinde en çok kullanılan yöntemlerden bir diğeri ise iskelet sistemlerdir. İskelet sistemlerde taşıyıcı elemanlar ile dolgu malzemeleri bağımsız olarak çalışır ve bu sistemler farklı malzemeler kullanılarak oluşturulmaktadır. Taşıyıcı elemanları ahşap olan bu sistem yığma sisteme göre tasarımda daha fazla esneklik sunmaktadır. Bu sistem bütün yapı itibariyle tek başına kullanılabileceği gibi yığma sistem ile de bütünleşik olarak kullanılabilmektedir. Bu tür kullanımın olduğu yapılar ise karma sistemli yapılar olarak betimlenir. Bu sistemde genel olarak alt kat duvarları yığma olarak yapılırken üst kat duvarlarının tamamı veya bir kısmı iskelet sistem ile yapılabilmektedir. İskelet sistemlerde taşıyıcı malzemenin yanı sıra dolgu malzemesi olarak ahşap, kerpiç, tuğla veya taş malzeme kullanılmaktadır. Bu yine yapının bulunduğu bölge, iklim, doğal yapı ve toplumsal kullanım amacına göre farklılaşmaktadır. Hepsinin bir takım avantajı ve bunun yanında dezavantajı bulunmaktadır.

Alanya geleneksel konutlarında karma sistem Seki, Hocalar ve Dere köyde birer yapıda, Mahmutseydi ve Türktaş köylerinde ise dörder yapıda olmak üzere toplam 11 yapıda görülmektedir. Bu yapıların tamamında taşıyıcı malzeme ahşap iken dolgu malzemesi olarak sadece Dere köydeki 1 yapıda tuğla, Türktaş köyündeki 2 yapıda ise bağdadi kullanılmış, diğer 8 yapıda ise taş malzeme uygulanmıştır. İskelet sistem bu yöredeki yapıların üst katlarında görülmekte ancak tamamında kısmi bir oluşum sergilemektedir. Sistem, 3 tane yapının tuvalet hacminde kullanılırken diğer yapılarda oda mekânlarında kullanılmıştır. Ayrıca sadece iki yapının iç duvarında kendini gösterirken diğer yapıların ise dış duvarlarında yer almıştır. Taş yörenin en çok kullanılan malzemesi olduğu için dolgu malzemesi olarak tercih edilse de iskelet sistemlerde yapıya fazlaca ağırlık getirdiği için uygulanması çok doğru bir yöntem değildir. Buna karşın dolgu malzemesinin zarar

görmeden kalabilmesi de taş malzeme sayesinde olmuştur.

Resim 4.42. Alanya kırsalında karma sistem yapı örnekleri

Karkas arası taş dolgu yörede en çok bulunan iskelet sistemdir. Pencere bulunmayan duvarda ahşap dikmeler 60-70 cm. aralıkla atılmış olup bir sıra ana dikme bir sıra ara

dikme olacak şekilde kurgulanmıştır. Ana dikmeler 8-10 cm. genişliğinde iken ara dikmeler 4-6 cm. olarak yapılmıştır. Yatayına olan hatıllar ise eşit olup 6 cm. kalınlığa sahiptir. İskelette ana dikmeler ile 2 sıra hatıl arasında tam çapraz payandalar görülmektedir. Bu elemanların kalınlığı ise daha ince olup 3-5 cm'dir. Dolgu taşları ise ortalama aynı boyutlarda olup harç ile birleştirilmişlerdir. Duvarın üst kısımlarında taş içerisinde düşük miktarda harman tuğla kullanımı da söz konusudur (Resim 4.42a).

Pencere bulunan iskelet sisteme sahip duvarda ise ana dikmeler eşit aralığa sahip olmayıp çift kepenkli pencere genişliği kadar tutulmuştur. Dikme ve hatıl boyutları diğer sistem ile benzer özellik gösterse de bu şekil oluşumda mutlaka payanda kullanımı vardır ancak payandaların her zaman tam çapraz oluşturmadığı, tek yöne payanda atıldığı veya bir tam bir yarım payanda şeklinde kullanıldığı da görülmektedir. Taş boyutları her kullanımda birbirine yakın boyutta seçilmekle birlikte tüm dolgu malzemeleri harç ile birbirine tutturulmuştur (Resim 4.42b-c-d-e).

Karkas sistem arasında dolgu malzemesi olarak tuğla kullanılan bir tane örnekte ahşap ebatları, dikmelerde olmasa da, hatıl ve payandalarda daha kalındır. Taş dolgu olan sistemde ahşaplar kabayonu yontulmuş olarak kullanılırken tuğla dolgu olan da hızardan çıkmış olarak kullanılmıştır. Bu oluşum bize tuğla dolgu sistemin daha geç dönemde yapıldığını göstermektedir. Bununla birlikte kullanılan tuğlalar harman tuğladır (Bölüm 4.1.4). Tuğlalar ağırlıklı olarak yatay olarak kullanılsa da çapraz olarak yerleştirilenleri de mevcuttur. Payandalar ise daha gelişigüzel yerleştirilmiş ve tam çapraz şeklinde değil bir köşebent ve bunu 3 eşit parçaya bölecek şekilde köşeden çıkartılan ahşaplar kurgulanmıştır (Resim 4.42f).

4.4. Alanya Kırsal Konutu

Alanya ilçesi turizm olanaklarının yanı sıra kültürel etkilere de sahiptir. Mimari oluşumda özellikle kırsal alanlarda nitelikli yapıların mevcut olması, çoğunun yıkılmış olsa bile niteliklerini koruması kırsal konut özelliklerinin anlaşılması için yeterli gelmektedir. Bu amaç doğrultusunda yapılan arazi çalışmasında Alanya'nın bütün köyleri (yeni oluşumda mahalle) incelenmiş ve 68 köyün 62 tanesinde toplam 395 tane yapı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Bunlar yerinde alınan rölöveleri ile irdelenmiş, biçim farklılıkları ve oluşum mantığı anlaşılmıştır (Ek-3, Ek-4). 6 köyde geleneksel konutların varlığını sürdürememesi

diğerlerinin de zaman içerisinde aynı duruma düşeceğinin en büyük göstergesidir.

Alanya kırsal yerleşim karakterinde rol oynayan en önemli faktörlerin başında doğal yapı ve arazi oluşumu gelmektedir. Deniz kenarında bulunan köylerin dışında neredeyse bütün köyler Torosların güney ve kuzey yamaçlarına kuruldukları için çok eğimli bir yapıya sahiptir. Nadir olan düzlükler ise çoğunlukla tarım alanları olarak kullanıldığından yapılaşma görülmemektedir. Bu sebeple de köylerde büyük oranda dağınık yerleşim mevcuttur. Konutlar da bu bağlamda konfor şartlarından çok ihtiyaçlar ve sosyokültürel etkiler neticesinde şekillenmiştir. Bölgede göçebe yaşam tarzı görülmesi de yapıların minimal ancak işlevsel olarak kurgulanmasını sağlamıştır.

Her ne kadar kişilerin ihtiyaçları ve geçim kaynakları doğrultusunda evler oluşturulmuş olsa da özellikle son 20 yılda değişen ihtiyaçlar ve rahat arayışı nitelikli yapıların çok büyük tahribata ve değişime uğramasına neden olmuştur. Nitekim konutlara eklenen mekânlar, konfor koşullarının arttırılması için ilave edilen unsurlar gibi etkenler en çok görülen değişimlerdir.

Alanya kırsalındaki konutlarda temel unsur, oda oluşumu ve bunların yaşayan aileye bağlı olarak değişen sayısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bahçelerinde sınırlayıcı unsur bulunmasa da bahçeye sahip olmaları, kapı ve pencere doğramalarındaki farklılıklar, birkaç köyde oluşum gösteren değişik plan özellikleri ve kat sayıları gibi etkenler nitelikli konutların mimari bütünlüğünü ve aralarındaki ilişkileri anlamamızı sağlamaktadır. Ancak turizm etkisinin ve yaşam koşullarının farklılaşması nitelikli yapıların ve Alanya kırsal konutlarının üzerinde büyük baskı yaratmaktadır.

Çalışma alanındaki nitelikli konutlarda evi oluşturan mekânlara bakıldığında birbirlerinden çok farklı özelliklerinin bulunmadığı, sade, işlevsel ve ihtiyaçlar doğrultusunda şekillendirildiği görülmektedir. Yalın şekilde bütün ihtiyaçları en temel haliyle karşılamaya yönelik yapılan konutlarda oda (içeri) ana mekân olmakla birlikte sofa, çıkma (çağnışır, çardak), ıslak hacim (hela, gusülhane), depo ve ahır (gedey) ise yardımcı mekânları oluşturmaktadır. Bir oda ile oluşturulan en küçük konut örneğinden, odaların birbirlerine eklenmesiyle oluşturulan daha büyük konut tiplerine kadar çeşitlenme görülmektedir (Bkz. Bölüm 6).

4.4.1. Oda

Türk evi oluşumunda temel öğe olarak karşımıza çıkan oda, Alanya kırsal nitelikli konutlarında çok daha baskın olarak kendisini göstermektedir. Konutların büyük kısmında odalar hem geçiş bölümü, hem yaşam bölümü hem de yatma bölümü olarak bir bütün halinde kullanılmaktadır. Tek bir odadan ibaret olan geleneksel yapılar bunun en bariz örneğidir. Alanya kırsal konutlarında odalar genel olarak ocak, yüklük ve niş öğelerinden oluşmaktadır (Şekil 4.5).

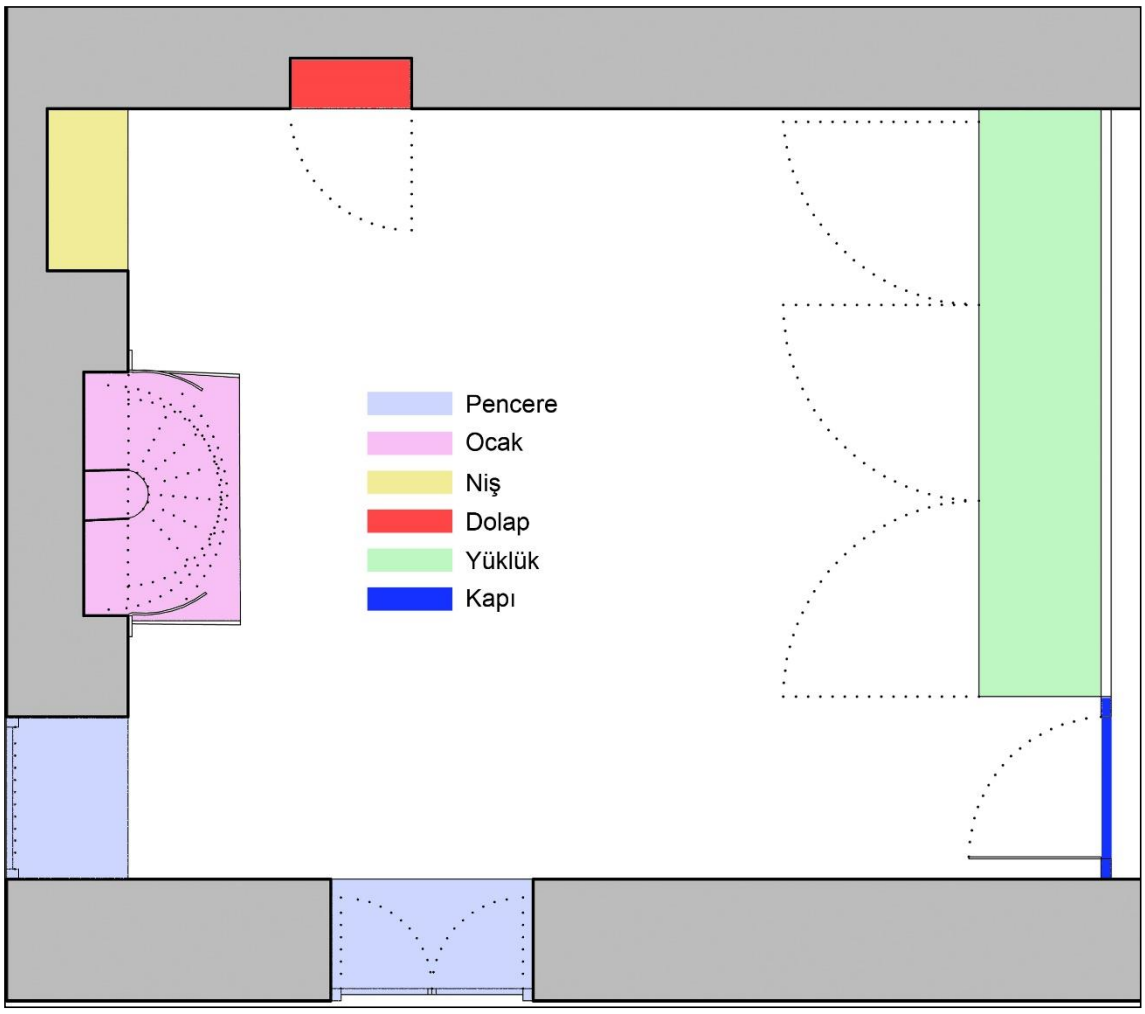

Şekil 4.5. Alanya kırsalında oda oluşumu

Genel olarak bakıldığında ise Alanya kırsalında yapılar odaların birbirlerine eklenmesi şeklinde oluşmuş ve 1, 2, 3, 4 ve çok odalı plan tipine (Bkz. Bölüm 6.1.1) sahip olduğu görülmüştür (Ek-3). Alan çalışması sırasında alınan rölöve sonucunda ise odaların en

küçük 2,60x3,80 metre (Ek-3, Şekil 3.40), en büyük 3,80x6,00 metre (Ek-3, Şekil 3.10) boyutlarında olduğu ortaya koyulmuştur.

Köylerde en çok bulunan plan tipi iki odalı (Tip 2, Bkz. Bölüm 6.1.1) şeklinde olandır. İki ve daha fazla odalı plan tipinde odalar büyük oranda eş büyüklükte olsalar da az miktarda farklı büyüklükte olanları da mevcuttur. Yapılar genel olarak iki odanın yan yana, üç odanın L biçiminde ve dört odanın kare olacak şekilde birleşmesi ile meydana gelmişlerdir. Yörede genel olarak odalara "içeri" ismi verilir ve boyutu küçük olan odaya "küçük içeri", büyük olan odaya ise "büyük içeri" denilmektedir.

Odalar oluşturulurken dış duvarları haricinde iç bölücüler genel olarak ahşap ile yapılmış, bununla birlikte çoğunlukla bu bölücüler ahşap dolaplar (yüklük) şeklinde kurgulanmıştır. Nitekim halihazırda küçük olan yapılarda depolama ve saklama ihtiyaçları bu şekilde optimum düzeyde giderilmiş ayrıca yapının genellikle tek bölümlü olan zemin katına ise ağırlık verilmemeye çalışılmıştır. Odaların taş duvarlarında da daha küçük eşyaları depolamak için dolaplar yapılmış olsa da büyük oranda bu ihtiyaç bölücü duvar olarak yapılan duvarlarla sağlanmıştır. Halk dilinde bu dolaplara ise "izbe" veya "ivze" denilmektedir.

Odaların iç düzenlerine bakıldığında neredeyse bütün köylerdeki yapıların hepsinde en az bir odada ocak bulunduğu görülmektedir. Nadir olarak ocak bulunmayan yapılarda bunların sonradan kapatıldıkları veya geç dönem yapıları oldukları anlaşılmaktadır. Ocak, genellikle bulunduğu mekânın dar kenarında ve orta noktasında yer almaktadır. Ocağın iki tarafı pencere olabileceği gibi iki tarafı niş şeklinde de yapıldıkları görülmektedir. Bununla birlikte bir yanında pencere diğer yanında niş olan örnekleri de sık olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı durumlarda ise nişlerin kapatılarak dolap halinde kullanımı da söz konusudur. Her ne durumda olursa olsun ocakla ilişkili bir niş veya dolap oluşumu bütün yapılarda görülen genel bir özelliktir.

Odalar içerisinde çoğu köyde olmayan ancak yine Türktaş, Mahmutseydi, Dereköy ve Paşaköy köylerindeki nitelikli yapılarda ahşap çıkma şeklinde görülen bir başoda yer almaktadır. Bu şekilde oluşturulmuş odaların erkekler tarafından kullanılanlarına "çağnışır", kadınlar tarafından kullanılanlarına ise yörede "mabeyn" denilmektedir. Bu odalar dışarıdan çok fazla ışık alacak şekilde ve bol pencereli bir biçimde yapılmışlardır.

Bu odaya sahip yapıların tamamının pencerelerinde ahşap kepenk oluşumu gözlenmektedir. Odada oturumu sağlamak amacıyla yerden 40-50 cm. yükseklikte sedir bulunmaktadır. Yöre de bu oturma alanlarına ise "mastapa" denilmektedir (Resim 4.43). Odalar hem yalın hem de başoda şeklinde olsun tavanlarında bir süsleme bulunmaz ve göçebe yaşam tarzının yansıması olarak sadelik görülür.

Resim 4.43. Alanya kırsalında çağnışır ve mastapa oluşumu

Nitelikli konutların en büyük özelliklerinden biri de sonradan eklemlenen yeni birimler sayesinde ortaya koyulabilmektedir. Yapıları gereği nitelikli konutlar yaşayan nüfusun artışına bağlı olarak yeni odalar ve mekânlar eklemeye müsaittirler. Bu durum geçmişte dahi yapıların sürdürülebilir yapıldığını gösterirken, niteliksiz ekler sonucu maalesef yapılarda büyük bozulmalar meydana gelmiştir.

Yapılan araştırmalarda benzer tipte oda kuruluşuna Antalya'nın özellikle göçebe yaşam tarzı görülen yerlerinde rastlanmaktadır (Bakır, 1995). Konargöçerlerde sıkça kullanılmış olan bu oda kurgusu özellikle yarı göçerlerin konutlarında bulunmaktadır. Aynı durum Mersin ili Bozyazı-Dereköy bölgesinde incelenen yapılarda da karşımıza çıkmıştır. Yörede konargöçerlerin bulunduğu ve yapılarında bu nitelikte olduğu belirtilmiştir (Dağ Gürcan, 2017).

Buna karşın özellikle Akseki yöresinde yapılan çalışmalarda ortaya koyulan plan tipleri ile Alanya kırsalındakilerin farklı olduğu belirlenmiştir. Oda oluşumları nispeten benzer olsa da planlarında sofalı oluşum görülmektedir (Sağıroğlu ve Karayazı, 2017). Akkaya (2005) Akseki-İlvat köylerinde, Yeşildal (2008) ise Ürünlü köyünde bulunan konutların sofalı ve/veya eyvanlı olduklarını belirtmiş ve planlarını ortaya koymuşlardır. Buna göre de

Alanya konutlarının yerleşik düzene sahip olan köylerde bulunan yapılardan farklı plan tipine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Sadece oda boyutlarına bakıldığında ise bu yörelerdeki odalar ile Alanya kırsalındaki odaların yakın ölçülerde ve şekillerde olduğu görülmektedir.

4.4.2. Sofa

Türk evi oluşumunda sofa özellikle üst katların plan şemasını nitelemede kullanılan bir mekândır. Alanya nitelikli kırsal konutlarında dışarıdan merdivenle ulaşılan örneklerde sofa oluşumu gözlenmez. Bu durumda giriş aksı boyunca uzanan dar bir koridor (Dağ Gürcan (2017) tezinde "ara yer" olarak nitelemiştir) vasıtasıyla diğer mahaller birbirine bağlanmıştır. Aynı zamanda yapıların ıslak hacimlerine ulaşım da merdiven ile ilişkilendirilen açık çıkma vasıtasıyla sağlanmaktadır. Diğer taraftan az sayıda da olsa içeriden merdivenle ulaşılan yapılarda sofa oluşumu kendisini göstermektedir. Bu durumda yer alan sofaların tamamı Türk Evi plan tiplerinde sınıflandırılan dış sofalı tip olarak karşımıza çıkmıştır. Bu tür yapıların örneklerine en çok Türktaş ve Mahmutseydi köylerinde olmakla birlikte Karamanlar, Bayırkozağacı, Yeniköy ve Dereköy'de rastlanmaktadır. Dış sofalı konutların üst katlarındaki mekânların tamamına ise bu mahalden geçilerek ulaşılmaktadır (Şekil 4.6).

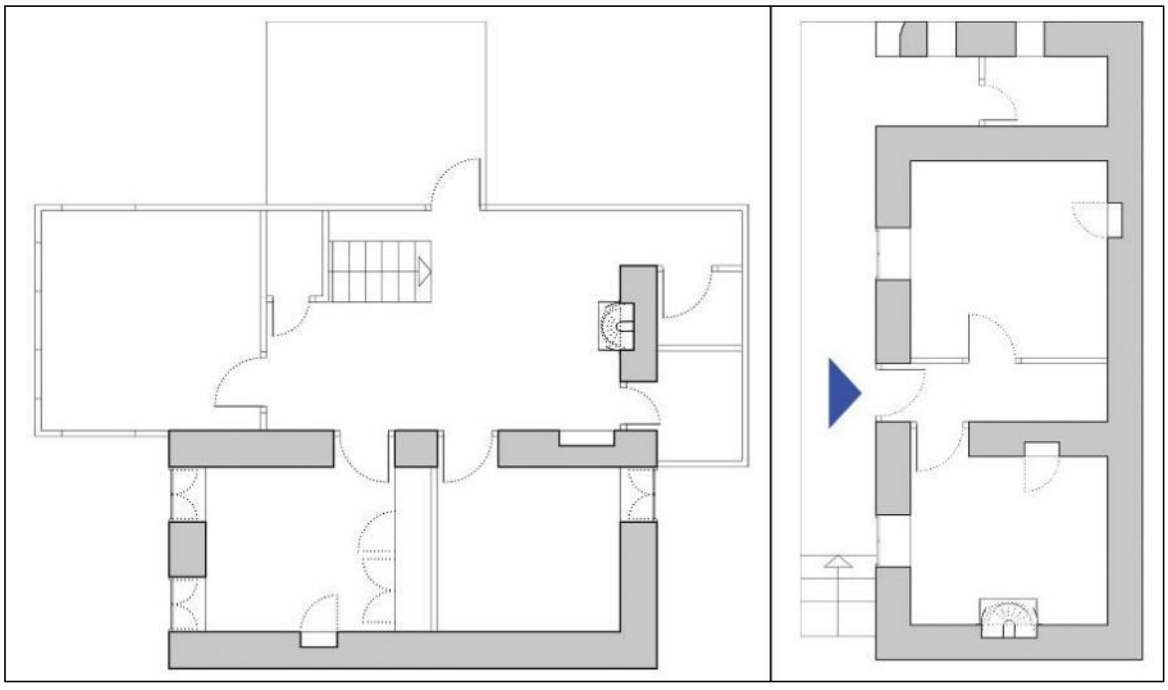

Şekil 4.6. Alanya kırsalında sofalı ve sofasız plan tipi

Sofalı yapılar Akseki yöresindeki evler ile de mekân oluşumları açısından benzerlik gösterir. Ancak buradaki fark Alanya nitelikli kırsal konutlarında eyvanlı bir oluşumun bulunmamasıdır. Konutlardaki sofalarda en dar ölçü 2,50 metre olarak ölçülürken en uzun mesafe ise 8,20 metredir. Sofa genellikle dikdörtgen şekilli olsa da tam kare olup 3,60x3,60 metre ebadında olanı da vardır.

Sofanın tüm katı birbirine bağlayacak ortak bir yaşam alanı olmasından dolayı ve bu mekânın aynı zamanda mutfak olarak kullanılmasına bağlı olarak ocak bulunduğu görülmektedir. Ancak Türktaş'ta bulunan 6 sofalı konut ile Mahmutseydi köyünde bulunan 1 sofalı konutta mutfak mekânı ayrı şekilde kurgulanmıştır. Bu durumda mutfak sofanın içerisinde "dizeme" veya " daraba" denilen ahşap bölücüler ile oluşturulmuş ve ocak bu mekânda yer almıştır. Mutfak mekânlarının en büyüğü 3,95x3,20 metre, en küçüğü ise 2,60x2,50 metre olarak ölçülmüştür. Genel olarak büyük çaplı ve zamanında kalabalık ve zengin ailelerin konutlarında bunu görmek mümkündür (Resim 4.44).

Resim 4.44. Alanya kırsalında ocak ve mutfak oluşumu

Sofa mekânı bulunan konutlarda ki bir diğer özellikte merdivenin baş yüksekliğini kurtardığı kısımda kiler veya ekmeklik bulunmasıdır. En fazla alandan faydalanmak ilkesi ile yapılmış olan bu mekânlar ahşap dikmelerin üzerine 15-20 cm. aralığında tahtaların yan yana çakılması suretiyle teşkil edilmişlerdir. Merdiven evinin üstünde tek bir mahal olarak görülmekle birlikte az sayıda örnekte hem merdiven evi üstünde hem de merdiven evinin yanında küçük bir oda olarak kurgulanmışlardır. Tekil olarak merdiven evi üstünde yapıldıklarında daha büyük ebatlı olup (en büyüğü 1,45x1,50 metre) kiler olarak kullanılırken, merdiven evi yanında yapıldıklarında bu mekân kiler olarak, merdiven evi üstündeki bölüm ise ekmeklik (en büyüğü 1,00x0,70 metre) olarak kullanılmıştır (Şekil

4.7). Her iki durumda da depolama için mümkün oldukça çok mekân arayışı içinde olunduğu anlaşılmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda Alanya Kaleiçi Tophane mahallesinde bulunan yapılarda da kiler-ekmeklik bölümünün var olduğu ve merdiven üstünde değerlendirildiği planlardan anlaşılmış (Şener, 1984: 47, 62, 85, 102) ve kırsaldaki sofalı yapılar ile ilçe merkezindeki yapıların benzer olduğu görülmüştür.

Şekil 4.7. Alanya kırsalında kiler-ekmeklik oluşumu

4.4.3. Çıkma (çardak, çağnışır)

Çalışma alanındaki konutlarda çıkmalar ister açık ister kapalı olsun önemli bir yere sahiptir. Hem sirkülasyon amacıyla hem de yaşam alanı olarak kullanılan çıkmalar ahşap olmasından dolayı da yapıların en çok zarar gören bölümlerini oluşturmaktadır. Açık olarak yapılan çıkmalarda iki kullanım görülmektedir. Bunlardan ilki çıkmaların sirkülasyon amacı olarak kullanılmasıdır. Bu durumda çıkmalar 80 cm. ile 140 cm. genişlik arasında cephe boyunca yapılan, merdivenle ulaşılan ve yapıya dağılımın sağlandığı bölümdür. Kimi zaman cephe boyunca uzanmasa da çoğunlukla ıslak hacimlere de ulaşmak için o mekân ulaşımı boyunca yapılmışlar, bazı örneklerde ise yapının iki cephesini dolaşmışlardır. Açık çıkmaların diğer bir kullanım yeri ise yapının manzaraya bakan yönünde bulunan ve neredeyse bir oda kadar genişliği olan çardak alanıdır. Ebat

olarak yapıyla orantılı şekilde değişiklik göstermekle birlikte 4,00x4,00 metreye kadar kullanım oranı bulunmaktadır. Çardak bölümü, Alanya konutlarında istisnasız olarak manzara yönüne bakmakta ve ev içindeki yaşamın en yoğun geçtiği mahal olarak görülmektedir. Nitekim sadece oturma eyleminin değil çoğunlukla yatma ve yemek yeme eyleminin de bu mekânda yapıldığı anlaşılmaktadır. Ahşap olmalarından dolayı ise yapıların büyük çoğunluğunda bu kısmın yıkıldığı, yıkılmayanların ise büyük deformasyonlara uğradığı aşikârdır. Bu bölümün üzerinin ızgara ve karkas olarak kaplı olup üzüm asması sardırılmak ve gölgelik için kullanımına da sıkça rastlanmıştır. Üzüm asmak için yapılan bu sisteme ise "isgenet" denilmektedir (Resim 4.45).

Resim 4.45. Alanya kırsal konutlarında açık çıkma

Nitelikli konutlarda kullanılan bir diğer çıkma ise ahşap kapalı çıkmalardır. Büyük oranda içeriden ulaşılan merdivene sahip yapılarda görülen ve giriş aksının hemen üzerinde yer alan çıkmalar "çağnışır-mabeyn" olarak isimlendirilmektedir. Özellikle daha büyük ve nitelikli yapılarda görülen bu oluşum, çıkmaların ahşap duvar ile kapatılmış olmasına

karşın iyi korunmuşlardır. Çıkmaların taşıyıcı elemanları ahşap dikmeler olmakla birlikte 8-10 cm. kalınlık ve genişlik arasında değişmektedir. Bunların üzerine hem dış hem iç cephede yatay olarak 15-20 cm. genişliğinde tahtalar üst üste çakılarak mekân sınırlandırılmıştır. Bu çıkmalar yapıların tamamında ahşap payandalar ile desteklenmiş ve rijitlik sağlanmıştır. Payandalar kare ve dikdörtgen kesitli olarak kullanılmış ve ebatları 8-12 cm. genişlik 10-14 cm. yükseklikte iken yatay olan çıkma, döşeme kirişlerine atılan dikine kirişleri desteklemektedir. Çok fazla mesafede çıkma bulunan yapılarda ise payanda yerine ahşap dikme kullanıldığı da görülmektedir (Resim 4.46).

Resim 4.46. Alanya kırsal konutlarında kapalı çıkma

4.4.4. Islak hacim

Geleneksel konutlarda ıslak hacimler bölgeden bölgeye farklılık göstermekle birlikte Alanya kırsalındaki yapılarda orijinalinde hep aynı mantıkla yapılmışlardır. Helâ olarak kullanılan mekânlar ilk yapılan örneklerde ahşap olarak yapının dar kenarına eklenmiş,

ahşap dikmeler ile taşıttırılmış ve yapının cephesinde bulunan ahşap çıkma vasıtasıyla ulaşılmıştır (Resim 4.47a,b). Aynı şekilde diğer orijinal örnekte ise helanın yine yapının dar kenarına eklemlendiği ancak taş olarak yapıldığı, bu durumda da zemin katta da taş bir foseptik bölümünün oluşturulduğu izlenmiştir (Resim 4.47c,d). Her iki durumda da helaya ulaşım dışarıdaki ahşap çıkma ile sağlanmıştır. Merdivenlerin içeriden olduğu ve sofa bulunan yapılarda ise hela büyük oranda sofanın duvarının arkasında tekrar bir hol oluşturulmak suretiyle yerleştirilmiştir. Bu yapıların daha çok Rum yapısı olduğu yöre halkı tarafından belirtilmiştir. Türk yapılarının daha çok konargöçer etkisi ile yapıldığı göz önüne alındığında bu oluşumun görülmesi anlamlı olmaktadır. Ahşap olan helaların pek tabii ki dış havaya maruz kalarak yıkılmalarından dolayı günümüzde neredeyse tamamı beton ve tuğla olarak yeniden yapılmıştır. Bu durumda da alt kısımlar yine mekâna çevrilmiştir.

Resim 4.47. Alanya kırsal konutlarında ahşap ve taş hela oluşumu

Islak hacim olarak kullanılan bir diğer mekân ise gusülhane bölümüdür. Mekândan daha çok odanın bir köşesinde dolap veya kapılı bir alan olan gusülhane çok az yapıda orijinal

haliyle kalmıştır. Oda köşesinde kullanıldığında duvarın yuvarlak olarak boşaltılması ve önüne bir kapı koyulması suretiyle yapılmıştır (Resim 4.48). Diğer türlü kullanımında ise mekânın hela ile ilişkili olarak kullanımı söz konusudur. Bu durumda mahal helanın hemen önünde veya arkasında bir ahşap bölücü vasıtasıyla sınırlandırılmıştır.

Resim 4.48. Alanya kırsal konutlarında hela ve gusülhane oluşumu

4.4.5. Ahır (gedey)

Göçebe yaşam tarzında birincil geçim kaynağı her zaman hayvancılık olmuştur. Bu sebeple yapılarda da hayvanlar için oluşturulan mekânlar hep ilk olarak düşünülmüştür. Alanya nitelikli kırsal konutlarında yapıların zemin katları bazı istisna yapılar dışında ahır olarak kullanılmıştır. Ahır mekânları yörede "gedey" olarak isimlendirilir ve yapının sistematiği açısından ya tek bölümlüdür veya üst kat odalarının bölüntüsü taş ise gedey kısmı da bu doğrultuda fazla bölümlü olabilmektedir. Ancak genel olarak bakıldığında üst kat ile alt kat plan tipinin aynı olduğu anlaşılmaktadır. Döşemeleri toprak veya toprak üzerine yerleştirilen kayrak taşlarından oluşmuştur. Tavanları ise her koşulda ahşap kirişleme (bakkal tavan) olarak kurgulanmıştır. Yabani hayvan girişlerini engellemek amacıyla pencere sayısı az ve küçük boyutlu tutulmuştur (Resim 4.49).

Gedeyler eğer tahribata uğramamışlar ve müdahale ile bozulma olmamış ise hayvan yemliğine sahiptirler. Genel olarak Antalya Bölgesi'nde "bahna" olarak isimlendirilen bu elemanlar Alanya kırsalında "avza" veya "avla" olarak adlandırılmaktadır. Bahnalar çoğunlukla taş olarak yapılmalarına karşın nadirde olsa ahşap olanları da mevcuttur (Resim 4.50). 60-80 cm. genişliğe kadar yapılan avza mümkün olduğunca duvar boyunca

yapılmaya çalışılmış, farklı ebatlarda olmak üzere hayvanların sayısı kadar bölünmüştür.

Yakın bölgede bulunan yapılara bakıldığında ise aynı şekilde alt katlarda ahır oluşumu söz konusudur. Alanya Kaleiçi Tophane mahallesinde bulunan nitelikli yapılarda kırsaldaki gibi ahır kurgusu olsa da bunlar bir bütün şeklinde olmayıp zemin katın sadece küçük bir bölümünü oluşturmaktadır (Şener, 1984:76, 84, 92, 108). Buna karşın gerek Akseki civarında (Yeşildal, 2008) gerekse de Mersin Bozyazı Dereköy yöresinde (Dağ Gürcan, 2017) Alanya kırsalındaki ahır oluşumunun benzerini görmek mümkündür. Bununla birlikte diğer bölgelerde ahırdaki yemliklere sadece bahna denildiği, "avza, avla" isminin kullanılmadığı anlaşılmaktadır.

Resim 4.49. Alanya kırsal konutlarında gedey oluşumu

Resim 4.50. Alanya kırsal konutlarında avza, avla oluşumu

4.4.6. Depo

Alanya konutlarında zemin katlarda, özellikle büyük olan yapılarda, gedey kullanımı dışında bir de depo kullanımı söz konusudur (Resim 4.51a). Bu durum hayvanların sayıca çok olduğu ve sadece Türktaş, Mahmutseydi ve Dereköy gibi yerlerde görülürken zamanla gedey olarak kullanılan mahallerin de hayvanların azalması sonucunda dönüşmesi paralelinde ortaya çıkmıştır. Orijinalinde depo olarak kurgulanan mekânların boyutları 2,40-2,70 m. genişlik ile 3,00-4,20 m. uzunluk arasında değişiklik göstermektedir. Günümüzde neredeyse hayvancılığın bitme noktasına gelmesi bu mekânların da sonraki dönemlerde depo olarak kullanılmasına neden olmuştur.

Zemin kat kurgusunda karşımıza çıkan ve en büyük 3 konağın (Türktaş köyü) plan şemasında kâhyaların ve yardım elemanlarının konaklaması için de küçük odaların bulunduğu görülmektedir. Bu odalar oldukça sade düzenlenmekle birlikte ihtiyaçlar için duvarlarında dolap ve nişler teşkil edilmiştir (Resim 4.51b).

Resim 4.51. Alanya kırsal konutlarında depo ve kâhya odası oluşumu

5. ALANYA KIRSAL YERLEŞİMLERİNDE DOKU

5.1. Doku İle İlgili Kavramlar ve Doku Tipleri

Doku; bir alanın doğal verileri ile insanların ihtiyaçları ve kullanımları doğrultusunda ürettikleri veya şekil verdikleri ortamların, zaman içerisinde oluşturdukları birleşimin sahip olduğu karakteristik ve örüntülerdir. Bu düzenler kendisini organik veya inorganik (geometrik) şekilde gösterir (Özaydın ve diğerleri, 2010: 37). Geleneksel konut dokusunun korunduğu kırsal alanlarda çoğunlukla organik şema düzeni görülürken yeni yerleşim alanlarında geometrik düzen görülmektedir. Kırsal yerleşim alanlarının hiç birinin birbirine benzememesi ve kendisini tekrarlamaması bu organik şema sayesinde olmuştur. Bulunduğu yerel ve coğrafi özelliklere göre şekillendiği için başka bir yerde tekrarının görülme oranı düşüktür (Özaydın ve Özaydın, 2002: 27).

Resim 5.1. Bayırkozağacı köyü yerleşim dokusu

Dokunun ortaya çıkmasında yapıların, yapı adalarının ve yollar ile meydanların bir araya geliş biçimleri temel etkendir (Resim 5.1). Yapıların avlulu olup olmaması, bahçe oluşumu, çevre sınır elemanları, geçirgenlik veya içe dönüklük durumları, yapı adasının bir

bütün halinde içerisinde bulunan açık ve kapalı alanların niteliği, şekilleri, özellikleri ile yollar ve meydanların oluşum şekilleri, oluştuğu konumlar ile coğrafyaya uyumu dokunun anlaşılması için gerekli unsurlardır (Resim 5.2).

Resim 5.2. Karapınar köyü yol ve meydan dokusu

Doku tipleri iklim ve topografyaya bağlı olarak değişmekle birlikte, yerleşme kültürünün, doğal veriler ile birlikteliğine ve zaman boyutuna göre çeşitlenmektedir. Topografyaya bağlı olarak ova, vadi, yamaç ve tepe dokuları olarak ayrılabilirken yerleşme kültürü ile doğal verilerin birleşmesi sonucunda da konsantrik biçimli, ışınsal biçimli, semer biçimli, lineer biçimli, yay biçimli ve karma biçimli doku olarak nitelendirilebilirler. Zaman boyutunda ise dokuları geleneksel ve yeni doku olarak incelemek mümkündür (Özaydın ve diğerleri, 2010: 43-45).

Doku, sürekli bir şekilde değişim içerisindedir. Bir bütünü ifade etmesinden ötürü bir dokunun bozulması tek bir öğenin bozulmasına göre çok daha kolay olmaktadır. Bir dokuyu oluşturan elemanlardan herhangi birisinin niteliğini yitirmesi veya değiştirilmesi dokunun bozulması için yeterli bir durumdur. Bu sebepledir ki bu noktada da bütüncül bir koruma anlayışı, dokunun korunması için de vazgeçilmez bir unsurdur.

5.2. Alanya Köyleri ve Doku Gelişim Süreci

Her ne kadar aynı ilçeye bağlı köyler olsa da farklı etkenlerden dolayı köy dokuları birbirinden farklılık gösterirler. Bu, doğal yapı, iklim, topoloji, kültürel özellikler ile toplumsal, ekonomik ve politik etkenlere dayandırılabilir. Dokudaki değişim bulunulan kentin özelliklerine göre hızlı veya yavaş şekilde, iyi veya kötü yönde olabilmektedir. Ancak genel olarak Türkiye'deki kırsal yerleşmeler incelendiğinde bunun kötü yönde olduğu söylenebilir.

Kırsalda yaşayan insanların karakteristik özellikleri ve kültürleri ile yerleşimlerin fiziksel şekilleri arasında bir denge olmak durumundadır ve çok önemlidir. Herhangi bir ekonomik değişim, nüfus azalması veya artışı bu dengeyi bozabilir ve yeni bir oluşum ortaya çıkartabilir. Bu köyün fiziki yapısını koruyabilir ancak niteliğini kaybetmesine neden olur (Roberts, 2003: 40).

Bölgedeki yerleşmelerde yaşayanların kökenleri ve farklılıkları, akrabalık durumu, sosyal ilişkiler, dini inanç, yaşam biçimleri ve ulaşım doku farklılaşmalarına neden olan unsurlardandır. Doku oluşumu en net şekilde korunabilen meydanların çevresinde izlenebilir. Bu meydanlar aynı zamanda köylünün yaşama biçimine ve kullanım amacına göre de şekillendiği için aynı zamanda sosyal yaşam hakkında da bilgi veren unsurların başında gelir.

Doku gelişimi ve değişiminin ne derecede ve hangi yönde gelişim gösterdiğini anlamak için geleneksel ile yeni doku arasındaki ilişkinin okunması çok önemlidir. Bu sayede değişen dokunun korunup korunamayacağı, iyileştirilme olasılığı ve gelecek nesillere aktarılması için yapılması gerek veriler ortaya koyulmuş olur. Burada ki değişim yapıda veya yapı elemanında olabileceği gibi, çevresel ögeler, doğal ögeler ve kent ögeleri anlamında da incelenmelidir (Özaydın ve diğerleri, 2010: 50).

Alanya kırsal yerleşmelerinde doku değişimi yukarıda belirtilenlerin dışında ekonomik yatırımlar ve turizm etkisi sonucunda da çok hızlı olmaktadır. Köylerdeki seracılık faaliyetlerinin ve imar hareketlerinin de plansız bir şekilde yapılması ayrı bir hızlandırıcı unsurdur. Bu sebeple meydana gelen kayıpların diğer bölgelerden fazla olması bu bölge hakkında ivedi karar verilmesini gerektirmekte ve önemini arttırmaktadır.

5.2.1. Akçatı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Akçatı köyü ilçenin orta-kuzey kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 800 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Yakın zamanda yapılmış olan Dim Barajı köyün güneyindeki bir kısım araziyi de içine almış ve sınır oluşturmuştur.

Yerleşme özellikleri

Akçatı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 17 km. mesafededir. Dağlık bir alanda kısmen dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde 1000 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Bu sebepledir ki köyün kuzey bölümünde hiçbir yapılaşma yoktur (Ek-3, Şekil 3.1).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Akçatı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir değişim gözlenmemektedir. Bundaki en büyük etken ise köyün turistler tarafından ziyaret edilmesidir. Sadece 2000 yılında nüfus dağılımı çok önemli düzeyde değişmiştir. Bunun en büyük sebebinin ise 1998 yılında yapımına başlanan baraj inşaatı ve buna bağlı istihdamın artması olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye daha çok yatırım yapılması gerektiği ve turistlerin köylerine gelmesinin olumlu bir sonuç ortaya koyduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte köyün hemen yanında olan Akdağ üzerinde kayak merkezi yapılması isteği de sıkça belirtilmiştir.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte halı-kilim dokumacılığı da köy için büyük öneme sahiptir. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve herhangi bir ticari işletme bulunmamaktadır. Okul bulunmasına karşın öğrenci yetersizliği dolayısı ile taşımalı eğitim yapılmaktadır ve mevcut okul kapalıdır.

Çizelge 5.1. Akçatı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>

Fiziki ve yerleşim özellikleri

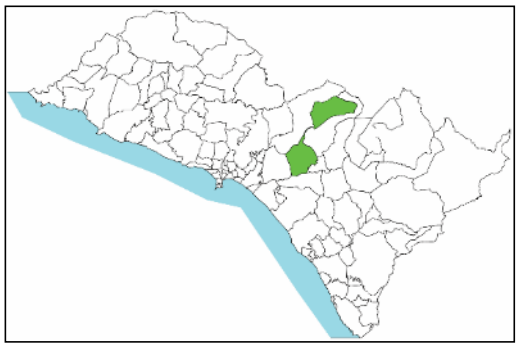

- İlçe içindeki konum: Orta kuzey.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda kısmi dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (7 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±0,00 m. en yüksek +1 800,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 17 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çukur yaylası.

</td>
<td>

Sosyokültürel veriler

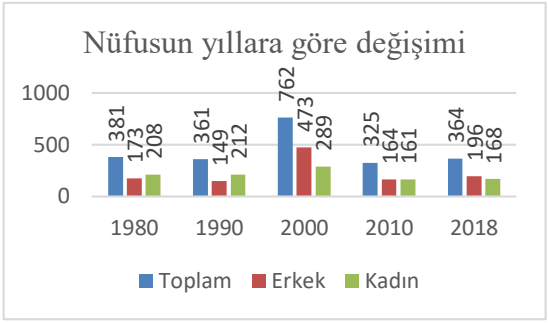

- 2018 nüfusu 364 kişidir (TÜİK).
- Göç: Şehir merkezine yakın olmasından dolayı çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta ve günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yoğun
- Okul: Var (kapalı)
- Sağlık Ocağı: Yok

</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (52 büyükbaş, 150 kümes hayvanı).
- Halı-kilim dokumacılığı geçmişten itibaren önemli bir özelliktir.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte maliyetlerin artmasından dolayı gittikçe azalmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köy içine gelen turistlere doğal ürünler satılmaktadır.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde yerel halkın ürünlerini satması dışında ticari bir işletme bulunmamaktadır.

</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.1. (devam) Akçatı köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 1 tanesi müdahale görmüş 3 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı düz dam, 1 tanesi kırma çatılıdır.
- 1 evde ahşap kapalı çıkma mevcut.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (2 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3).
- Giriş kapıları ahşap çakmadır.
- 1 evde çok büyük betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur.
- 1 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda doğuda, 1 yapıda kuzeyde. Üst kat girişleri 1 yapıda kuzeybatıda, 2 yapıda doğudadır.
- 1 yapıda merdiven vardır, ahşap ve dışardandır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 1 yapı tek katlı, 2 yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 1, Tip 2, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.1).
- 2 yapıda ocak bulunurken 1 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (lineer, konsantrik) (Ek-3, Şekil 3.1).

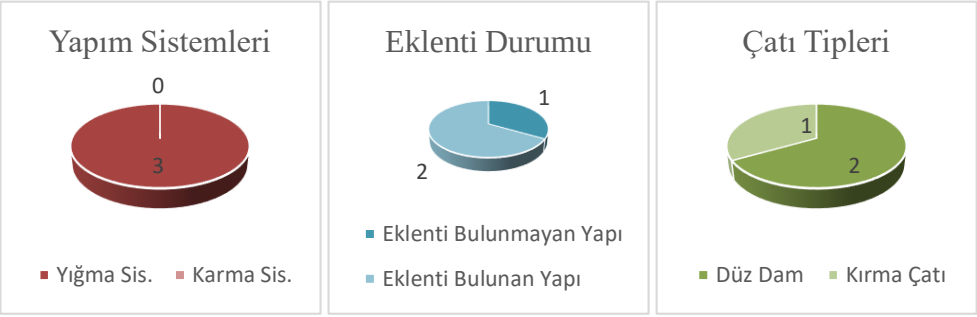

5.2.2. Akdam köyü

Doğal yapı bileşenleri

Akdam köyü ilçenin batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Ancak köy sınırları içerisinde yerleşim sadece güney kesimde yapılmış, kuzey bölgeler ise tarım faaliyetleri için ayrılmıştır. Güneyinde bulunan merkez belediyeler dolayısı ile köy yerleşiminden çok bir ilçe yerleşimi görülmektedir.

Yerleşme özellikleri

Akdam köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 25 km. mesafededir. Nispeten düz bir alanda toplu sayılabilecek bir yerleşim özelliği gösteren köyde 200 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır ve ulaşım güney kısma çok daha kolay olduğundan yerleşme buralarda görülür (Ek-3, Şekil 3.2).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Akdam köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta artış olduğu görülmektedir. Bundaki en büyük etkenin köye ulaşımın kolay olması ve merkez belediyeye yakın olduğu söylenebilir. Özellikle 2010 ve 2018 yıllarında nüfus artışı çok önemli düzeyde olmuştur. Bunun en büyük sebebinin seracılık faaliyetlerinin ve buna bağlı olarak da tarım gelirlerinin artması olduğu anlaşılabilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye daha çok yatırım yapılması ve tarım ile hayvancılığın desteklenerek göçün azaltılmasının gerektiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte köyün arazi yapısının elverişli olmasından dolayı piknik alanları ve spor alanları yapılması isteği de sıkça belirtilmiştir.

Köyde hem hayvancılık hem de kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte belediyeye yakın olmasından dolayı git gel yaparak çalışanlarda bir çoğunluk oluşturur. Köyde seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak berber bulunmaktadır. Köyde açık olarak bir ilkokul bulunmakta, bununla birlikte diğer okullar için de taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.2. Akdam köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 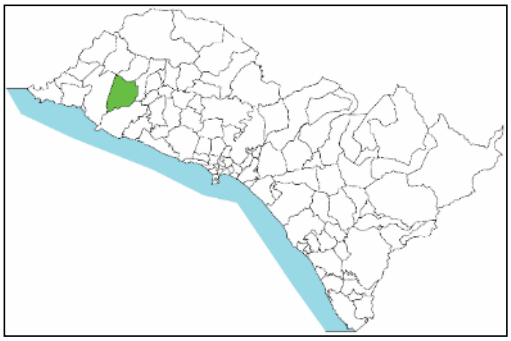
- İlçe içindeki konum: Batı.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten düz bir alanda toplu sayılabilecek yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +0.40 m. en yüksek +480,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 25 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Orta ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Bağırsak yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 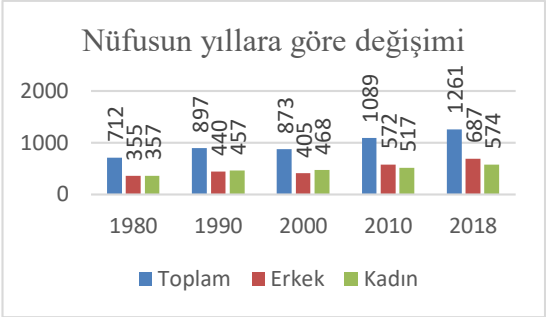

- 2018 nüfusu 1 261 kişidir (TÜİK).
- Göç: Şehir merkezine yakın olmasından dolayı çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Az
- Okul: Var (ilkokul)
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çoktur (58 büyükbaş, 1 203 küçükbaş, 180 kümes hayvanı).
- Ticari işletme olarak iki adet berber bulunmaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte meyvelik ve sebzelikler bulunmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Sera üretimi oran olarak yoğun şekilde yapılmaktadır.
- Köy içine gelen turist sayısı azdır.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.2. (devam) Akdam köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi müdahale görmüş 8 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 3 evin çatısı beşik çatılı, 5 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (4 ev), P-Tip 2 (3 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 yapıda doğrama yoktur. 2 yapıda ahşap şebeke, 2 yapıda demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları tek kanatlı ve ahşap çakmadır.
- 1 evde çok büyük betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur ancak ahşap açık çıkmalarda yıkılmalar mevcuttur.
- 3 yapıda bölücü ahşap dolap, 5 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda kuzeyde, 1 yapıda güneydoğuda, 3 yapıda güneyde, 1 yapıda batıdadır. Üst kat girişleri 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda kuzeydoğuda, 1 yapıda batıda, 1 yapıda doğuda, 1 yapıda kuzeyde ve 3 yapıda güneydedir.
- 6 yapıda merdiven vardır, 5 yapıda taş, 1 yapıda ahşap ve dışardandır.
- Konutlar eğim az olmasında dolayı özel olarak bir yöne bakmamaktadır.
- 1 yapı tek katlı, 7 yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.2).
- 7 yapıda ocak bulunurken 1 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.2).

5.2.3. Alacami (Dim) köyü

Doğal yapı bileşenleri

Alacami köyü ilçenin kuzey-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşımın diğer köylere göre zor ve uzak olmasından dolayı korunmuşluk durumunun daha fazla olduğu söylenebilir.

Yerleşme özellikleri

Alacami köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 43 km. mesafededir. Dağlık bir alanda kısmen toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma 2 alanda yoğunlaşmıştır. 1400 m. kotunda yayla yerleşimi mevcuttur. Yükseklik güney-kuzey ve batı-doğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.3).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Alacami köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir azalma gözlenmektedir. Bundaki en büyük etkenin köyün merkeze uzak olması ve turizm dolayısı ile çalışmak için halkın göç etmesi olduğu söylenebilir. Sadece 1990 yılında nüfus dağılımında bir artış vardır. Bunun en büyük sebebinin ise tarımsal faaliyetlere köyün elverişli olması ve o dönemde üretimin üst seviyede bulunması olduğu düşünülebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istedikleri, köye tarımsal ve hayvansal destek gerektiği ve turistlerin köylerine gelmesine bağlı olarak konaklama ve doğal ürün ticaretinin geliştirilmesi istenmektedir. Bununla birlikte köyün su kaynaklarının da verimli kullanılması isteği de sıkça belirtilmiştir.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın özellikle kuru tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte azda olsa devam eden ipekböcekçiliği köy için büyük öneme sahiptir. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak bakkal bulunmaktadır. Köyde okul bulunmamakta ve eğitim Gümüşkavak köyüne gidilmek suretiyle taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.3. Alacami (Dim) köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

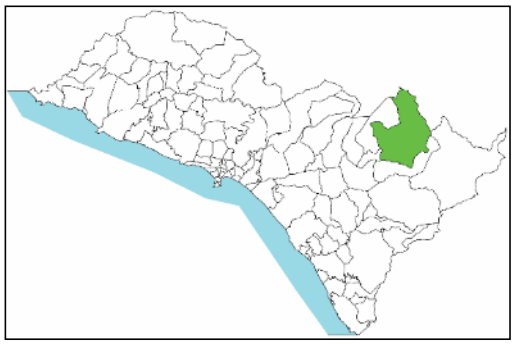
- İlçe içindeki konum: Kuzeydoğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda kısmi toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +360,00 m. en yüksek +1 880,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey, batı-doğu yönlü
- İlçeye uzaklık: 43 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, amorf, dörtgen.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çökele, Dimbeleni yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

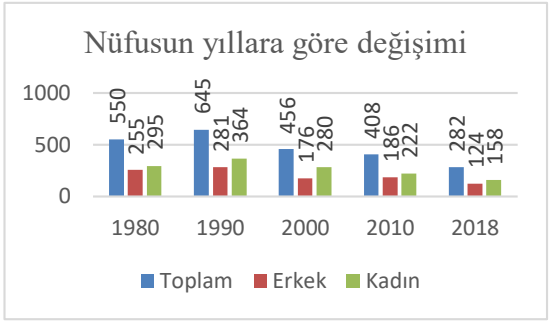

- 2018 nüfusu 282 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Köylülerin büyük bölümü Alanya'da çalışmaktadır ve genç nüfus gittikçe azalmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Orta
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık azdır (144 büyükbaş, 100 kümes hayvanı).
- İpekböcekçiliği geçmişten itibaren önemli bir yer tutar.
- Tarımsal üretim eskiden çok olmakla birlikte maliyetlerin artmasından dolayı gittikçe azalmaktadır. Kuru tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün yer fıstığı ve incir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye gelen turistler özellikle doğal yapısı için gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.3. (devam) Alacami (Dim) köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi yıkılmış, 7 tanesi müdahale görmüş 20 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3, YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 16 evin çatısı düz dam, 2 tanesi kırma çatılı, 2 tanesi beşik çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (4 ev), P-Tip 2 (9 ev), P-Tip 3 (1 ev), P-Tip 4 (5 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde ahşap şebeke, 9 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları ahşap çakma, tablalı ve demirdir.
- 8 evde çok büyük betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale genelde ıslak hacim eklentisi şeklindedir.
- 13 yapıda bölücü ahşap dolap, 3 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri en çok güneybatı ve doğuda, üst kat girişleri ise en çok kuzey, kuzeybatı ve güneybatıdadır.
- 1 tanesi içeriden, 14 tanesi dışarıdan, 15 yapıda merdiven vardır. İçerideki merdiven ile dışarıdaki 1 merdiven ahşap diğerleri taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 1 yapı tek katlı, 18 yapı çift katlı, 1 yapı üç katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 4, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.3).
- 17 yapıda ocak bulunurken, 3 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (yay biçimli, ışınsal) (Ek-3, Şekil 3.3).

5.2.4. Alara köyü

Doğal yapı bileşenleri

Alara köyü ilçenin batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında sadece 160 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı ise sadece 40 m. ve 80 m. kotlarında kurulduğu için diğer köylere göre çok düz bir alanda yerleşim gösterdiği kabul edilebilir. Ulaşım diğer köylere göre kolaydır ve topoğrafik olarak yerleşim imkânı yüksektir.

Yerleşme özellikleri

Alara köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 35 km. mesafededir. Düz bir alanda kısmen toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma 2 alanda yoğunlaşmıştır. Az bir yükseltiye sahip tepenin kuzey eteğinde kurulduğundan yükseklik kuzey-güney doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.4).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Alara köyünün TÜİK verilerine göre son 10 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir değişim gözlenmemektedir. Bundaki en büyük etken köye ulaşımın kolay olması ve merkez belediyeye yakın olmasıdır. Bununla birlikte köyde oturup yakın merkezlerde ve ilçede çalışma imkânı olması göç oranını azaltmış ve nüfus oranını sabit tutmuştur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde seracılık ve bahçelerin daha fazla desteklenmesi gerektiği ve turistlerin köylerine gelmesine bağlı olarak yeme-içme mekânı yapılabileceği belirtilmiştir. Bununla birlikte Alara Kalesi ve çevresinin düzenlenmesi ile turist sayısının arttırılması istenmektedir.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte gelen turistlere yöresel yemekler yapılarak da amatör işletmecilik yapılmaktadır. Köyde seracılık yoğun olarak yapılmaktadır ve ticari işletme olarak 3 tane bakkal bulunmaktadır. Köyde okul bulunmakta ve açık bir şekilde hizmet vermektedir. Merkezi bir köy olmasında dolayı diğer köylerden eğitime bu mahalleye gelinmektedir.

Çizelge 5.4. Alara köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Batı.
- Yerleşim özellikleri: Düz bir alanda kısmi toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +40,00 m. en yüksek +200,00 m.
- Eğim: Kuzey-güney yönlü
- İlçeye uzaklık: 35 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yok.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 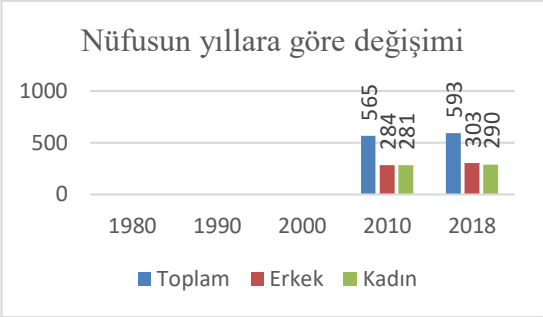

- 2018 nüfusu 593 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yüksek
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (138 büyükbaş, 165 kümes hayvanı).
- Alara Kalesi tarihi doku için önemli bir özelliktir.
- Tarımsal üretim diğer köylere göre oldukça fazladır. Kuru ve sulu tarım ile meyve ve sebze bahçeleri her evde bulunmaktadır.
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye gelen turistler özellikle Alara Han ve Kale için gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak üç bakkal bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.4. (devam) Alara köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi müdahale görmüş, 2 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2, YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parseller ufak olup yapının çevresinde bir şey bulunmamaktadır.
- 2 evin çatısı da kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1-2 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Ek olarak 2 evde ahşap şebeke, 1 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları ahşap çakmadır.
- 1 evde çok büyük betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale bir cephenin tamamına yeni yapı eklenmesi şeklindedir.
- 2 yapıda da bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda batıda, 1 yapıda hem batı hem kuzeyde, üst kat girişleri ise 1 yapıda batıda, 1 yapıda kuzeydedir.
- 2 yapıda da dışarıda bulunan merdiven vardır. Merdivenlerin 1 tanesi ahşap iken diğeri taştır.
- Konutlar yola ve meydana bakmaktadır.
- 1 yapı çift katlı, 1 yapı üç katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.4).
- 2 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Lineer (Ek-3, Şekil 3.4).

5.2.5. Aliefendi köyü

Doğal yapı bileşenleri

Aliefendi köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 360 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı ise sadece 80 m. ve 280 m. kotlarında kurulduğu için nispeten düz bir alanda yerleşim gösterdiği kabul edilebilir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Aliefendi köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 29 km. mesafededir. Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma neredeyse köy alanının tamamına yayılmıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.5).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Aliefendi köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir değişim gözlenmemektedir. Bundaki en büyük etken köye ulaşımın kolay olması ve Demirtaş'a yakın olmasıdır. Bununla birlikte köyde oturup yakın merkezlerde ve ilçede çalışma imkânı olması göç oranını azaltmış ve nüfus oranını sabit tutmuştur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte yakın zamanda yangın geçirmiş olmasına karşın hiçbir şekilde devlet desteğinin olmaması halkın yeniden tarıma yönelmesini geciktirmiştir.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın diğer köylere göre fazla denilebilir. Özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte arıcılık köyde yapılan diğer önemli faaliyetlerden bir tanesidir. Köyde seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi Demirtaş beldesine yakın olmasıdır. Köyde açık olarak bir ilkokul bulunmakta, bununla birlikte diğer okullar için de taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.5. Aliefendi köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Güneydoğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (9 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +80,00 m. en yüksek +440,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 29 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gevne yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 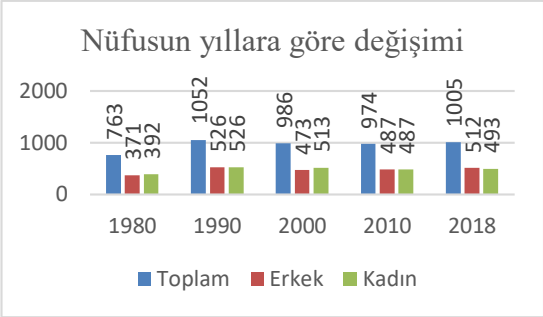

- 2018 nüfusu 1 005 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Çok az.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (210 büyükbaş, 150 kümes hayvanı, 441 arı kovanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre fazladır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün zeytindir.
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.5. (devam) Aliefendi köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 1 tanesi müdahale görmüş, 4 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 4 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1-2 (1 ev), P-Tip 1 (3 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Ayrıca 3 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 1 evde çok büyük betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. 1 yapının ahşap elemanları ise tamamen yıkılmıştır.
- 1 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır ancak yıkılmıştır.
- Ahır girişleri 2 yapıda batıda, 1 yapıda güneyde, 1 yapıda güneydoğuda, üst kat girişleri ise 3 yapıda güneyde, 1 yapıda güneybatıdadır.
- Yapıların hepsinde merdiven dışarıdadır. Merdivenlerin 1 tanesi tamamen yıkılmış olduğundan malzemesi bilinmezken diğer yapılarda taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 4 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.5).
- 4 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.5).

5.2.6. Asmaca köyü

Doğal yapı bileşenleri

Asmaca köyü ilçenin tam orta kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 960 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanları farklı mevkilerde bulunsa da ortalama olarak 600 m. ve 800 m. kotlarında kurulmuştur. Merkeze en yakın köylerden biri olmasına rağmen ulaşım kısmen zordur.

Yerleşme özellikleri

Asmaca köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 17 km. mesafededir. Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma 4 farklı noktada toplanmıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.6).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Asmaca köyünün TÜİK verilerine göre son 10 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir değişim gözlenmemektedir. Ancak nüfusun 2000 yılında çok arttığı 2010 yılında ise nüfusun 1/2 oranında azaldığı görülmektedir. Bundaki en büyük etkenin turizm olduğu söylenebilir. Bununla birlikte köyde oturup ilçede çalışma imkânı olması köy nüfusunun geri dönmesine neden olmuştur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği anlaşılmıştır. Özellikle sulama kanallarının büyük ihtiyaç olduğu, bu problem nedeniyle köylülerin tarla ve bahçelerini ekip biçmekten vazgeçtikleri, bununda genç nüfusu kaybetmeye neden olduğu ifade edilmektedir.

Köyde hayvancılık neredeyse tamamen bitme noktasına gelmiş denilebilir. Kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır ancak su yetersiz gelmektedir. Bununla birlikte köyde inşaat ustası potansiyeli oldukça fazladır. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi Alanya merkeze yakın olmasıdır. Köyde eski bir okul bulunmakta ancak kullanılmamaktadır. Bu sebeple eğitim taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.6. Asmaca köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

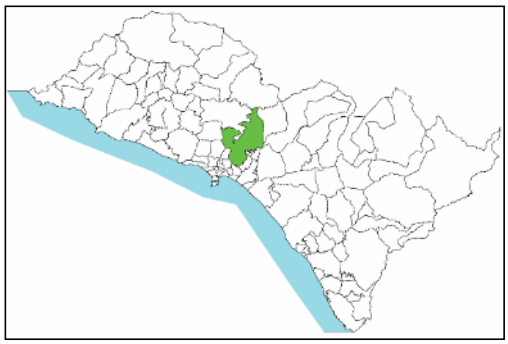
- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +160,00 m. en yüksek +1 160,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 17 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Sıçanlı.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

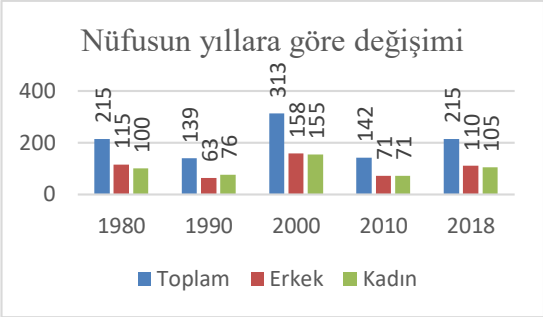

- 2018 nüfusu 215 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık çok az düzeydedir (14 büyükbaş, 80 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre azdır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler zeytin, şeftali ve kirazdır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır. Sadece 1 adet sera bulunur.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar ise günübirlik olarak gidip gelmektedir.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.6. (devam) Asmaca köyü verileri

Mimari veriler

- 3 tanesi müdahale görmüş, 9 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 6 evin çatısı düz dam, 2 tanesi kırma çatılı, 1 tanesi beşik çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1-2 (2 ev), P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 2 (2 ev), P-Tip 4 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde kepenk bulunmaktadır. 3 evde demir parmaklık, 2 evde ahşap şebeke vardır.
- Giriş kapıları 7 evde ahşap çakma, 2 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 3 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur.
- 7 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 4 yapıda çift yönlü, 5 yapıda tek yönlüdür. En çok giriş yönü güneydoğu ve güneydedir. Üst kat girişleri ise 3 yapıda batıda, 3 yapıda doğuda, 2 yapıda güneybatıda, 1 yapıda kuzeydedir.
- 6 yapıda merdiven vardır ve hepsinde dışarıdadır. Merdivenlerin 2 tanesi taş, 3 tanesi ahşap, 1 tanesi demir, 1 tanesi betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya ve meydana bakmaktadır.
- 9 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.6).
- 9 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.6).

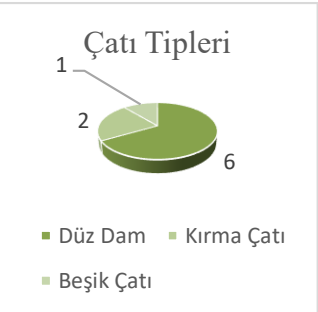

5.2.7. Bademağacı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Bademağacı köyü ilçenin orta-kuzey kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 240 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşım nispeten zor olmakla birlikte mesafe olarak yakın konumdadır ve geleneksel konut dokusu korunmuştur.

Yerleşme özellikleri

Bademağacı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 19 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde 900 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Bundan dolayıdır ki köyün kuzey bölümünde hiçbir yapılaşma yoktur (Ek-3, Şekil 3.7).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Bademağacı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir azalma gözlenmektedir. Özellikle 1980 ile 1990 yılları arasında nüfus 1/2 oranında azalmış daha sonra ise korunmuş ve 2010 sonrasında artış göstermiştir. Artışın nedeninin ulaşımın kolaylaşması ile köyde yaşayıp çalışmak için merkeze gidip gelme oranının artmasına bağlı olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak hem geçim kaynaklarının azalması hem de tarım ve hayvancılığın bırakılması ile okuma oranının artmasına bağlı olarak göç etmek zorunda kalındığı anlaşılmaktadır.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın özellikle kuru tarım ile az miktarda sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte özellikle, adından da anlaşılacağı gibi, eskiden badem ağaçlarının bolluğu ile tanınan köyde günümüzde bu ağaçlarda fazlaca azalma olmuştur. Köyde seracılık çok az yapılmaktadır ve herhangi bir ticari işletme bulunmamaktadır. Okul bulunmasına karşın öğrenci yetersizliği dolayısı ile taşımalı eğitim yapılmaktadır ve mevcut okul kapalıdır.

Çizelge 5.7. Bademağacı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 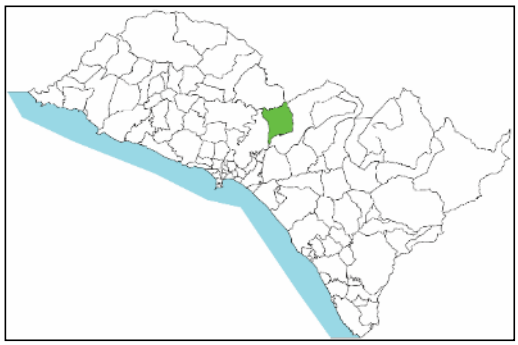
- İlçe içindeki konum: Orta kuzey.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (6 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±200,00 m. en yüksek +1 440,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 19 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf, ince ve uzundur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Köprübaşı, Kefiller, Tollas yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 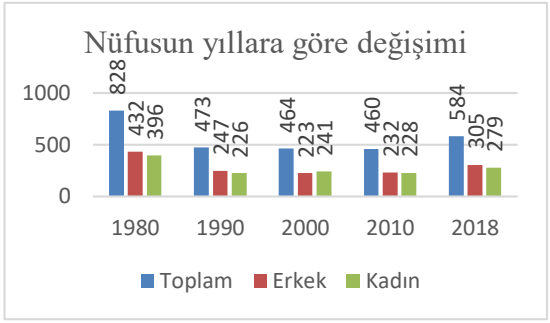

- 2018 nüfusu 584 kişidir (TÜİK).
- Göç: İş potansiyelinin azlığından dolayı ve okuma amaçlı olarak nispeten çok.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var (kapalı)
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (55 büyükbaş, 110 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim önemini yitirmekte ve azalmaktadır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün bademdir.
- Sera üretimi köyün güney kısmında çok az yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmaktadır.
- Köyde ticari bir işletme bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.7. (devam) Bademağacı köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi yıkılmış, 3 tanesi müdahale görmüş 15 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 4, YP-Tip 5. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Tüm evlerin çatısı düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir. 3 evde ıslak hacim olarak kullanılan ahşap kapalı çıkma mevcuttur.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (14 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Tek kanatlı pencerelerin 11 tanesinde ise ahşap şebeke vardır.
- Giriş kapıları ahşap çakmadır. 1 yapıda tablalı kapıda bulunmaktadır.
- 2 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. 1 evin ahşaplarında kayıplar mevcuttur.
- 10 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri çok büyük oranda güney, güneybatı ve güneydoğu ve doğudadır. Üst kat girişleri ise güney, güneybatı ve güneydoğudadır.
- 1 tanesi yıkılmış olmakla birlikte 11 yapıda merdiven bulunur. Merdivenlerin 10 tanesi ahşap, 1 tanesi betondur
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.7).
- 13 yapıda ocak bulunurken 2 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.7).

5.2.8. Basırlı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Basırlı köyü ilçenin tam orta kesiminde yer almaktadır ve çok küçük bir alanı kapsamaktadır. Bunun sebebi ise yakın zamanda Oba Mahallesi ile iç içe geçmiş olması ve resmiyette sınırlarının bu mahalleye geçmesidir. Arazi yapısı düz olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 20 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim zaten küçük olan köyde tamamını kaplamaktadır. Merkeze çok yakın bir köydür.

Yerleşme özellikleri

Basırlı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 8 km. mesafededir. Düz bir alanda toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma site tarzı yapılardan oluşmaktadır. Yükseklik batı-doğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.8).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Basırlı köyünün TÜİK verilerine göre son 10 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde sabit bir aralıkta olduğu görülmektedir. Nüfusun 1990 yılında 1/3 oranında azaldığı diğer yıllarda önemli bir değişikliğe uğramadığı söylenebilir. Bundaki en büyük etken köyün bir kısmının Oba Mahallesi sınırına girmiş olmasıdır. Köy daha çok sonradan yapılan site tarzı yerleşimler ile ikincil konut bölgesi haline gelmiştir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri anlaşılmaktadır. Hâlihazırda köy sınırlarının resmiyette çok küçük kalması burayı köy statüsünden dahi çıkartmıştır.

Köy sınırı içerisinde çok az hayvancılık çok az da kuru ve sulu tarım üretimi yapılmaktadır. Sulama kanalı dahi olan köyde üretim sadece kişisel ihtiyaçlar için yapılmakta olup, herhangi bir gelir kaynağı sağlamamaktadır. Yerel halk tamamen şehir merkezinde çalışmaktadır. Köyde sadece bir adet sera bulunmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi Alanya merkeze yakın olmasıdır. Köyde okul bulunmamaktadır ve hâlihazırda çocuk sayısı da çok az olduğu için eğitim taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.8. Basırlı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Düz bir alanda toplu bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Tek yerleşmeli (1 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +20,00 m. en yüksek +40,00 m.
- Eğim: Batı-doğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 8 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gören, Köseler, Sivritaş, Soğukpınar.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 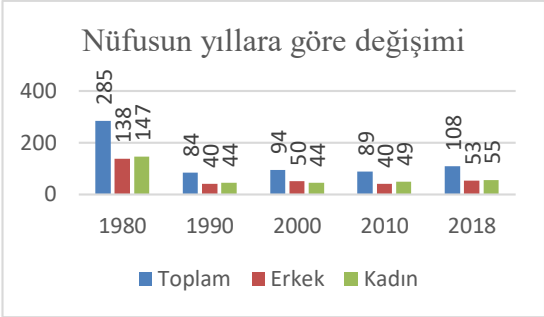

- 2018 nüfusu 108 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok az düzeydedir (26 büyükbaş, 90 kümes hayvanı, 89 arı kovanı).
- Tarımsal üretim çok azdır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır ancak geçim amaçlı değil kişisel ihtiyaç içindir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır. Sadece 1 adet sera bulunur.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar ise günübirlik olarak gidip gelmektedir.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

5.2.9. Başköy köyü

Doğal yapı bileşenleri

Başköy köyü ilçenin doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 360 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Köye ulaşım hem uzundur hem de zordur. Merkeze uzak köylerin başında gelmektedir.

Yerleşme özellikleri

Başköy köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 54 km. mesafededir. Dağlık bir alanda kısmen toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde 800 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır. Köydeki yerleşim sadece orta noktada yer almaktadır ve 600 m. ile 800 m. arasında konuşlanmıştır (Ek-3, Şekil 3.9).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Başköy köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde sadece son 10 yılda azalma olduğu görülmektedir. Köyün merkeze uzak olması ve çalışma imkânı bulunmaması nedeniyle göç oranı yüksektir. Git gel yaparak çalışma imkânının az olması da diğer bir etkendir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istedikleri ancak yaşı büyük olanların köyden gitmek istemedikleri anlaşılmaktadır. Okuma oranının değişmesi de göç olayını hızlandırmaktadır.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın özellikle kuru tarım ile az miktarda sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Tarımsal olarak bakıldığında özellikle kuru soğan üretiminin fazla olduğu ve lezzetinin de meşhur olduğu belirtilmiştir. Köyde seracılık yoktur ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Köyde okul bulunmamaktadır ve eğitim taşımalı olarak yapılmaktadır. Demirtaş beldesine yakın olsa da taşımalı eğitim Tırılar köyünde yapılmaktadır.

Çizelge 5.9. Başköy köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 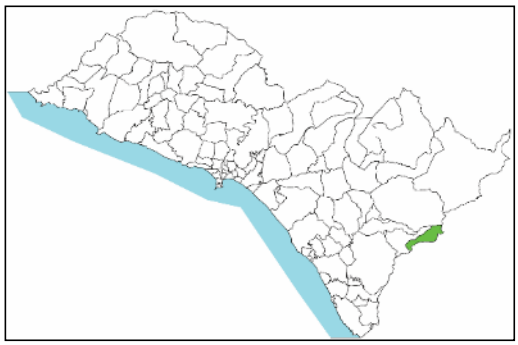
- İlçe içindeki konum: Doğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda kısmen toplu bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±440,00 m. en yüksek +1 800,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü
- İlçeye uzaklık: 54 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Kaş yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 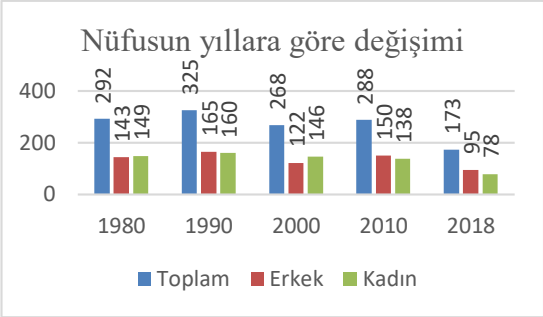

- 2018 nüfusu 173 kişidir (TÜİK).
- Göç: İş potansiyelinin azlığından dolayı ve okuma amaçlı olarak çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Demirtaş’ta çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (45 büyükbaş, 120 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim önemini yitirmekte ve azalmaktadır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır.
- Özellikle soğan üretimi ön plandadır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Demirtaş beldesinde çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.9. (devam) Başköy köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi müdahale görmüş 7 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Tüm evlerin çatısı düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (5 ev), P-Tip 1-4 (1 ev), P-Tip 1-3 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Giyotin pencerede demir parmaklık, tek kanatlı pencerelerin 5 tanesinde ise ahşap şebeke vardır.
- Giriş kapıları ahşap çakmadır. 2 yapıda demir kapıda bulunmaktadır.
- 2 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Eklentiler ıslak hacim oluşturmak için yapılmıştır.
- 6 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Hem ahır girişleri hem de üst kat girişleri bütün evlerde güneybatıdadır. Sadece 1 yapıda hem güney hem de batı da ikişer giriş bulunur.
- 6 yapıda merdiven bulunur. Merdivenlerin 1 tanesi ahşap, 2 tanesi taş, 2 tanesi demir, 1 tanesi betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.8).
- 7 yapının hepsinde ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.9).

5.2.10. Bayır köyü

Doğal yapı bileşenleri

Bayır köyü ilçenin kuzey-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşımın en zor olduğu köylerin başında gelmektedir ve mesafe olarak da uzaktır.

Yerleşme özellikleri

Bayır köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 52 km. mesafededir. Dağlık bir alanda kısmen toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma 2 alanda yoğunlaşmıştır. İki yerleşim alanı da ortalama 600 m. civarında oluşmuştur. Yükseklik kuzey-güney doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.10).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Bayır köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir azalma gözlenmektedir. Buna karşın son 10 yıldaki nüfus oranı yaklaşık iki katına çıkmıştır. Ancak bunun yaz nüfusu olduğu, yaz-kış nüfus farkının ise çok yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istedikleri, ancak buna karşın yaşlı insanların köye geri dönmek istedikleri belirtilmiştir. Köyün su sıkıntısı bulunmamakla birlikte göç oranının düşürülmesi için tarım ve hayvancılığın desteklenmesi gerektiği, ek olarak turistlerin ziyareti için yatırım yapılmasının önem arz ettiği ifade edilmektedir. Turizm açısından değerlendirilmesi gereken Colybrassus Antik Kenti bu köy içerisinde yer almaktadır.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın özellikle kuru tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde tüm ürünler yetişmekle birlikte en çok incir, badem ve üzüm bulunmaktadır. Seracılık yapılmayan köyde herhangi bir ticari işletme de bulunmamaktadır. Okuma oranı yüksek olmakla birlikte mevcut durumda okul yoktur ve eğitim taşımalı olarak yapılmaktadır.

Çizelge 5.10. Bayır köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 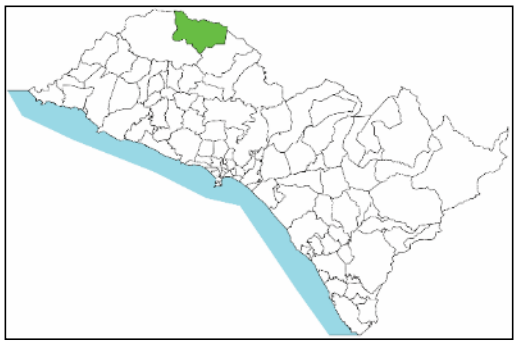

- İlçe içindeki konum: Kuzeybatı.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda kısmen toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +1 600,00 m.
- Eğim: Kuzey-güney yönlü
- İlçeye uzaklık: 52 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Uğuz yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 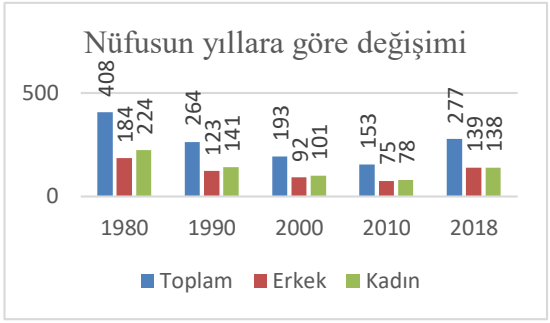

- 2018 nüfusu 277 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Köylülerin büyük bölümü Alanya’da çalışmaktadır ve genç nüfus gittikçe azalmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (21 büyükbaş, 100 küçükbaş, 50 kümes hayvanı, 90 kovan).
- Arıcılık devam eden bir üretim yöntemidir.
- Tarımsal üretim satış amacından çok kendi ihtiyaçları doğrultusunda yapılmaktadır. Kuru tarım ön plandadır. En çok yetiştirilen ürün yer incir, badem ve üzümdür.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir ancak yönlendirme yapılırsa doğası uygundur.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde herhangi bir ticari işletme bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.10. (devam) Bayır köyü verileri

Mimari veriler

- 3 tanesi yıkılmış, 2 tanesi müdahale görmüş 5 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Yapı parselleri küçüktür ve oturum alanı dışında çok fazla bir açıklık bulunmaz.
- 5 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 2 (3 ev), P-Tip 3 (1 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evde ahşap şebeke, 2 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 4 evde ahşap çakma, 1 evde çakma ve tablalıdır.
- 2 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale ıslak hacim eklentisi ve teras şeklindedir.
- 5 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri evlerin çoğunda iki yönlüdür ve yönelim anlamında belirgin bir özelliği yoktur. Üst kat girişleri de iki yönlü ve en fazla güneybatı cephededir.
- 5 evin merdiveni de dışarıdandır ve 3 evin merdiveni ahşap 2 evin merdiveni beton malzemeden yapılmıştır.
- Konutlar hem yola hem de eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 5 yapıda çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.9).
- 5 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Lineer (Ek-3, Şekil 3.10).

5.2.11. Bayırkozağacı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Bayırkozağacı köyü ilçenin kuzey-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 160 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Köy içerisinde farklı bölgelerde iklim farklılığı olmasa da kışları tüm alan çok yağış almaktadır ve soğuktur. Ulaşımın en zor olduğu köylerin başında gelmektedir ve mesafe olarak da uzaktır.

Yerleşme özellikleri

Bayırkozağacı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 40 km. mesafededir. Dağlık bir alanda toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma tek alanda yoğunlaşmıştır. Yerleşim alanı 800 m. ile 1 000 m. arasında oluşmuştur. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.11).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Bayırkozağacı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla bir değişim gözlenmemektedir. Son 10 yıldaki artışın reel bir değeri yansıtmayıp ikametgâha dayalı sayım sonucu kişilerin nüfusta burada görünmesi olduğu söylenebilir. Köyde ki yaz-kış nüfus farkının ise çok yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Köyde tarımsal faaliyetler devam etmektedir ve köy buna elverişlidir. Yapılan anketler neticesinde genç nüfusun göç etmek istediği, buna karşın yaşlı nüfusun ise köyden uzaklaşmak istemedikleri belirtilmiştir. Su sıkıntısı köyde bulunmasa da tarımcılık faaliyetlerinin ülke politikası doğrultusunda da azalmasıyla birlikte üretim azalmıştır. Turistlerin ziyaret etmediği köy fiziki olarak buna çok uygundur ve büyük ekonomik getirisi olabilecektir.

Köyde hayvancılık diğer köylere göre fazla olmakla birlikte özellikle kuru tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde tüm ürünler yetişmektedir ve en çok ceviz, incir, badem ve üzüm bulunur. Seracılık yapılmayan köyde ticari olarak ağaç işletmesi bulunmaktadır. Okuma çağında olan sadece 10 öğrenci olduğundan eğitim taşımalı olarak Güzelbağ beldesinde sağlanmaktadır.

Çizelge 5.11. Bayırkozağacı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

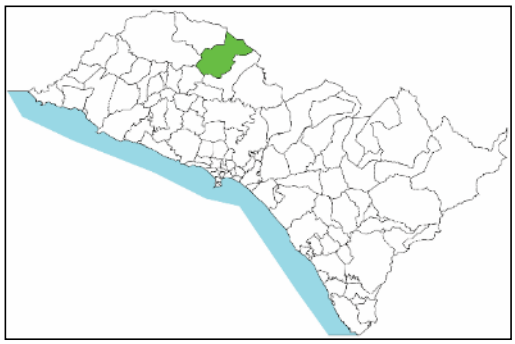
- İlçe içindeki konum: Kuzeybatı.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Tek yerleşmeli (1 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +480,00 m. en yüksek +1 640,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 40 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar, derin ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Kuyular yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

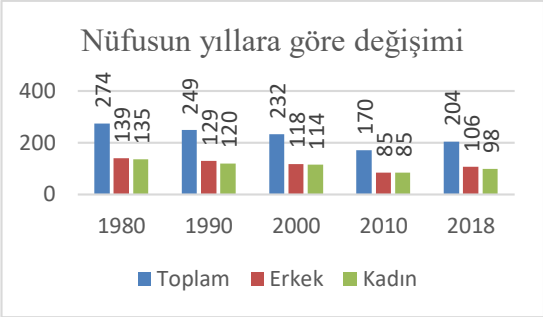

- 2018 nüfusu 204 kişidir (TÜİK).
- Göç: Fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Köylülerin büyük bölümü Alanya'da çalışmaktadır ve genç nüfus gittikçe azalmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (42 büyükbaş, 555 küçükbaş, 50 kümes hayvanı.
- Hayvancılık diğer köylere göre geçim kaynağı konumundadır.
- Tarımsal üretim az oranda geçim kaynağıdır. Kuru tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün ceviz, badem, üzüm ve incirdir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir ancak yönlendirme yapılırsa uygun bir konumdadır.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak ağaç işletmesi bulunmaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.11. (devam) Bayırkozağacı köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 1 tanesi müdahale görmüş 11 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Yapı parselleri küçüktür ve oturum alanı dışında çok fazla bir açıklık bulunmaz.
- 11 evin çatısı da düz damdır.
- 3 evde ahşap kapalı çıkma, diğer yapılarda açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 2 (7 ev), P-Tip 1-2 (2 ev), P-Tip 4 (5 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evde ahşap şebeke, 6 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 7 evde ahşap çakma, 4 evde çakma ve tablalıdır.
- 1 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale yıkılan duvarın tuğla ile yapılması şeklindedir.
- 7 yapıda bölücü ahşap dolap, 7 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri evlerin çoğunda batı ve güney yönlüdür. Üst kat girişleri de genel olarak batı ve kuzey cephededir.
- 10 evin merdiveni dışarıdandır ve 9 evin merdiveni ahşap 1 evin merdiveni taştır. İçeride merdiveni olan 1 evin ise merdiveni ahşaptır.
- Konutlar hem yola hem de eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 2 yapı üç katlı, 9 yapıda çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 4, Tip 5, Tip 6 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.10).
- 8 yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.11).

5.2.12. Beldibi köyü

Doğal yapı bileşenleri

Beldibi köyü ilçenin doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 200 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Köye ulaşım hem uzak olmasına rağmen nispeten kolaydır. Merkeze uzak köylerin başında gelmektedir.

Yerleşme özellikleri

Başköy köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 46 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde 800 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır. Köydeki yerleşim iki bölgede toplanmıştır ve birisi 500 m. civarında diğeri ise 700 m. civarında konuşlanmıştır (Ek-3, Şekil 3.12).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Beldibi köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde neredeyse hiç değişim gözlenmemektedir. Köyün merkeze uzak olması ve çalışma imkânı bulunmaması nedeniyle göç oranı yüksektir. Buna karşın yaz-kış nüfus farkı vardır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak geçim derdi yüzünden ve özellikle okuma oranının artmasına bağlı olarak göç etmek zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın özellikle kuru tarım ile az miktarda sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Daha doğrusu geçimden çok halk kendi ihtiyacını karşılayacak şekilde tarımla uğraşmaktadır. Köyde seracılık yoktur ve ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır. Okul olmayan köyde eğitim taşımalı olarak yapılmaktadır. Yakın zamana kadar Demirtaş beldesine bağlı olsa da Büyükşehir yasasından sonra Alanya'ya bağlanmıştır.

Çizelge 5.12. Beldibi köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Doğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±400,00 m. en yüksek +1 600,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü
- İlçeye uzaklık: 46 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Kaş yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 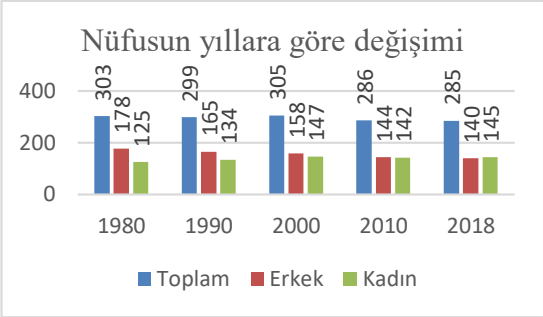

- 2018 nüfusu 285 kişidir (TÜİK).
- Göç: İş potansiyelinin azlığından dolayı ve okuma amaçlı olarak fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (58 büyükbaş, 110 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim azalmaktadır ve kişisel ihtiyaçlar için yapılmaktadır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır.
- Muz hariç her türlü üretim yapılmaktadır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya’da çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.12. (devam) Beldibi köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi yıkılmış, 4 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Tüm evlerin çatısı düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Çift kanatlı pencerede ahşap şebeke vardır. 1 evin pencereleri tamamen yok olduğundan hakkında bilgiye ulaşılamamıştır.
- Giriş kapıları ahşap çakmadır.
- Yapılarda herhangi bir müdahale bulunmazken bir yapının ahşap dolapları ve çıkmaları yıkılmıştır.
- 4 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda güneyde, 2 yapıda güneybatıdadır. Üst kat girişleri ise 2 yapıda güneyde, 1 yapıda batıda, 1 yapıda güneybatıdadır.
- 2 yapıda merdiven bulunur. Merdivenlerin ikisi de dışarıdandır ve ahşaptır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.11).
- 4 yapının hepsinde ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.12).

5.2.13. Beyreli köyü

Doğal yapı bileşenleri

Beyreli köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 360 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı ise sadece 80 m. ve 360 m. kotlarında kurulduğu için nispeten düz bir alanda yerleşim gösterdiği kabul edilebilir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Beyreli köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 32 km. mesafededir. Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma neredeyse köy alanının tamamına yayılmıştır. Yükseklik kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.13).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Beyreli köyünün TÜİK verilerine göre son 20 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde az miktarda artış gözlenmektedir. Bundaki en büyük etken köye ulaşımın kolay olması ve Demirtaş'a yakın olmasıdır. Bununla birlikte köyde oturup yakın merkezlerde ve ilçede çalışma imkânı olması göç oranını azaltmış ve nüfus oranını sabit tutmuştur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği anlaşılmıştır. Köy, çevresindeki birçok yerleşim bölgesine göre hareketlidir ve şenlikleri dahi vardır.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın halk kendine yetecek kadar yapmaktadır. Kuru ve sulu tarım da bölgede yapılmaktadır. Bununla birlikte arıcılık köyde önemli bir yere sahip olan faaliyetlerden bir tanesidir. Köyde çok az seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi Demirtaş beldesine yakın olmasıdır. Köyde açık olarak bir ilkokul bulunmakta, bununla birlikte diğer okullar için de taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.13. Beyreli köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

- İlçe içindeki konum: Güneydoğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +80,00 m. en yüksek +440,00 m.
- Eğim: Kuzeybatı-güneydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 32 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Beyreli yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

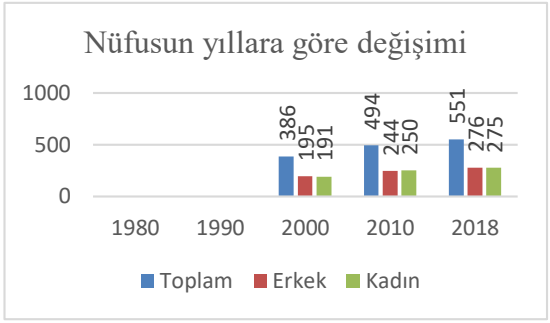

- 2018 nüfusu 551 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (152 büyükbaş, 90 kümes hayvanı, 437 arı kovanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre fazladır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün zeytindir.
- Çok az sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.13. (devam) Beyreli köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi müdahale görmüş, 3 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 3 evin çatısı da düz damdır.
- 1 yapıda ahşap kapalı çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 3 (2 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde ahşap çakma, 2 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 1 evde çok büyük betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale ile hem ıslak hacim hem de oda eklenmiştir.
- 1 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda güneydoğuda, 1 yapıda güneyde, 1 yapıda güneybatıda, üst kat girişleri ise 1 yapıda kuzeydoğuda, 1 yapıda güneybatıdadır.
- 1 yapıda merdiven dışarıda 1 yapıda ise içeridedir. Hem iç hem de dış merdiven ahşaptır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 3 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.12).
- 3 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (yay biçimli, lineer) (Ek-3, Şekil 3.13).

5.2.14. Bıçakçı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Bıçakçı köyü ilçenin orta-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim 200 m. ile 400 m. yükseklik arasında yapılmıştır. Yakın zamanda yapılmış olan Dim Barajı köyün güneyindeki ve doğusundaki bir kısım araziyi de içine almış ve sınır oluşturmuştur. Köyde geleneksel konut bulunmamaktadır.

Yerleşme özellikleri

Bıçakçı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 20 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde 440 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Yapılan barajın hemen sınırından itibaren yerleşim görülmektedir (Ek-3, Şekil 3.14).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Bıçakçı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir miktar azalma görülmektedir. Özellikle 1980 yılından sonraki on yıllık dönemde nüfus çok azalmış diğer süreçlerde ise kısmi bir azalma meydana gelmiştir. Köyün baraj altında kalan arazisini özellikle tarım alanları oluşturmaktadır. Bu sebeple de köyün üretiminde belli oranda bir azalma meydana gelmiştir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri anlaşılmaktadır. Özellikle baraj yapıldıktan sonra manzara oluşması ile de köye ev yapanların sayısı artmıştır. Köy halkının çok istediği şeylerin başında okul gelmektedir ve bu yolla göç olmayacağı da belirtilmiştir.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte özellikle boya işçiliği köyün en fazla yapılan mesleğidir. Çalışanların çoğunluğu günübirlik olarak Alanya'ya gidip gelmektedir. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Okul barajın altında kaldığı için taşımalı eğitime geçilmiş ve eğitim 12. km uzaktaki okula gidilerek sağlanmaktadır.

Çizelge 5.14. Bıçakçı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +600,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 20 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Aktaş yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 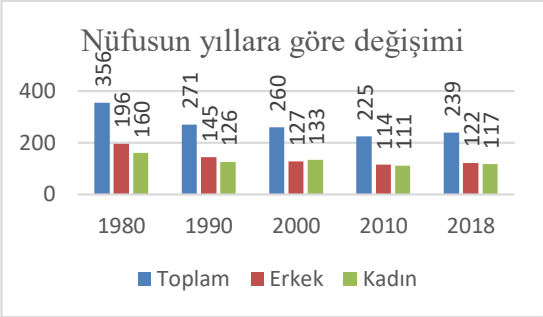

- 2018 nüfusu 239 kişidir (TÜİK).
- Göç: Şehir merkezine yakın olmasından dolayı çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta ve günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (46 büyükbaş, 110 kümes hayvanı).
- Boya işçiliği köyün adıyla anılan önemli bir özelliktir.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte maliyetlerin artmasından dolayı gittikçe azalmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

5.2.15. Bucak köyü

Doğal yapı bileşenleri

Bucak köyü ilçenin orta-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 700 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı ise sadece 240 m. ve 440 m. kotlarında kurulmakla birlikte köy sınırı alan olarak küçük denilebilir. 480 m. kotun üzerinde hiçbir yapılaşma yoktur. Ulaşım hem uzak hem de zordur.

Yerleşme özellikleri

Bucak köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 38 km. mesafededir. Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma çevresine göre daha çukur olan bir alanda kurulmuştur. Yükseklik merkezden hem güneybatı hem de kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.15).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Bucak köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir miktar azalma görülmektedir. Köyde sabit olarak yaşayanların çoğunluğu Alanya'da farklı işlerde çalışmış ve emekli olup geri dönmüş kişilerden oluşmaktadır. Bölgeye günübirlik git gel yapılamadığı için göç oranı artmakta ve buna bağlı olarak da yaz kış nüfusu arasında büyük fark görülmektedir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, ancak köyde tarım ve hayvancılık yapılamadığından geçim imkânı olmaması dolayısı ile mecbur kaldıkları belirlenmiştir. Bu sebeple özellikle badem ve zeytin yetiştiriciliğine destek verilmesi istenmektedir.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın halk kendine yetecek kadar bir veya iki hayvan beslemektedir. Çok az kuru ve sulu tarım yapılmasına rağmen son yıllarda buda bitme noktasına gelmiştir. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Hâlihazırda köyün seracılık içinde ihtiyaç olan geniş alanlara sahip olduğu söylenemez. Köyde bir okul bulunmamaktadır ve eğitim taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.15. Bucak köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Tek yerleşmeli (1 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +300,00 m. en yüksek +1 000,00 m.
- Eğim: Merkez-Güneybatı, merkez-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 38 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Çok yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Buca Çökelesi yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

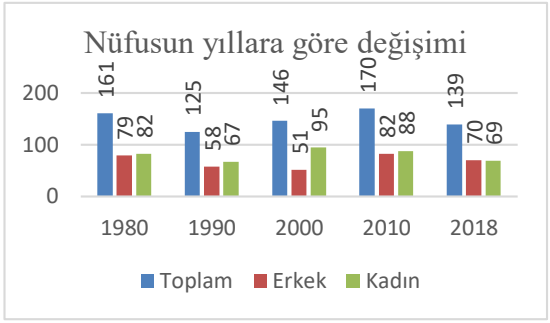

- 2018 nüfusu 139 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, emekli olduktan sonra köye geri dönmekte.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık çok azdır (78 büyükbaş, 50 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim neredeyse bitme noktasındadır. Kuru ve çok az sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün limon ve portakaldır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar emekli ve çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.15. (devam) Bucak köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi müdahale görmüş, 4 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 3 evin çatısı düz dam, 1 evin çatısı kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 3 (1 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde demir parmaklık, 1er evde ahşap şebeke ve kepenk vardır.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 1 evde çok büyük betonarme eklenti bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale ile oda ve teras eklenmiştir.
- 4 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda güneydoğuda, 1 yapıda güneyde, 2 yapıda doğuda, üst kat girişleri ise 1 yapıda güneydoğuda, 3 yapıda doğudadır.
- Merdivenler dışarıdadır ve 2 yapıda ahşap, 2 yapıda betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 4 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 4, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.13).
- 4 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, semer biçimli) (Ek-3, Şekil 3.15).

5.2.16. Burçaklar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Burçaklar köyü ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çanak şeklinde ve orta eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 520 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı ise sadece 200 m. ve 600 m. kotlarında kurulmakla birlikte köy güney-kuzey doğrultulu ve ince uzun bir yapıdadır. Yapılaşma iki ayrı noktada kendini gösterir. Ulaşım orta uzaklıktadır ve kolaydır.

Yerleşme özellikleri

Burçaklar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 31 km. mesafededir. Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma köyün kuzey ve güney bölümlerinde yoğunlaşmıştır. Yükseklik merkezden hem güney hem de kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.16).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Burçaklar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir artış görülmektedir. Özellikle 1990 yılından sonraki on yıl içerisinde nüfus artışı çok hızlı olmuştur. Köyde yaşayanların çoğunluğu Konaklı ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik olarak gidip gelebilmektedir. Köyde kalıp tarım hayvancılıkla geçimini sağlayan hane sayısı da diğer köylere göre fazladır. Merkeze ve beldelere yakın olmasından ötürü göç oranı çok azdır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, tarım ve hayvancılığın desteklenmesi ile köyde yaşayan kişi sayısının arttırılabileceği anlaşılmaktadır.

Köyde hayvancılık diğer köylere nazaran yüksek denilebilir. Kuru ve sulu tarım yapılmasına rağmen genç nüfusun rağbet göstermemesi bu durumu negatif yönde etkilemektedir. Köyün özellikle güney bölümünde seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Seralarda en çok üretilen ürünlerin başında ise salatalık ve domates gelmektedir. Köyde bir okul bulunmamaktadır ve eğitim taşımalı şekilde, Emişbeleni beldesine gidilme suretiyle yapılmaktadır.

Çizelge 5.16. Burçaklar köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

- İlçe içindeki konum: Orta-batı.
- Yerleşim özellikleri: Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Tek yerleşmeli (1 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +160,00 m. en yüksek +680,00 m.
- Eğim: Merkez-güney, merkez-kuzey.
- İlçeye uzaklık: 31 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çayboğazı yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

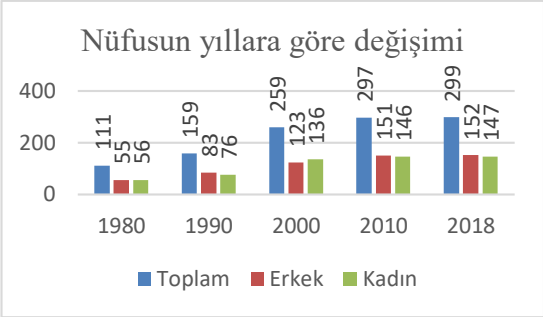

- 2018 nüfusu 299 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Konaklı ve Alanya'da çalışmakta, köyde yaşayanlar çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık fazladır (52 büyükbaş, 216 küçükbaş, 100 kümes hayvanı, 131 arı kovanı).
- Tarımsal üretim orta düzeyde devam etmektedir. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün zeytin, portakal ve bademdir.
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.16. (devam) Burçaklar köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır ve bir kısmı yıkılmıştır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçesi bulunur.
- Evin çatısı düz damdır.
- Yapıda çıkma bulunmamaktadır.
- Pencere doğramaları mevcut olmayıp açıklığın genişliği temel alınarak tek kanatlı bir pencere doğraması olması muhtemeldir.
- Giriş kapıları mevcut değildir.
- Yapıda yıkılma olmakla birlikte iki penceresi doldurulmuştur.
- Ahşap bölücü bir ögeye rastlanmamakla birlikte, ahşap bölücü bir duvar olması muhtemeldir.
- Hem ahır girişi hem de üst kat girişi güney cephede yer almaktadır.
- Yapının merdiveni in-situ olarak izlenememektedir.
- Konut eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.14).
- Yapıda ocak bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.16).

5.2.17. Büyükpınar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Büyükpınar köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 200 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak çok küçük bir alana sahip olan köyde düz bir alanda yerleşim olduğu kabul edilebilir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Büyükpınar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 33 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma neredeyse köy alanının tamamına yayılmıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.17).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Büyükpınar köyünün TÜİK verilerine göre son 20 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir miktar azalma görünmektedir. Daha önceki yıllarda Hocalar köyüne bağlı olmasından dolayı nüfus bilgileri bulunmamaktadır. 1996 yılında ayrı bir mahalle olmuş ve ismini almıştır. Köyde genç nüfus neredeyse hiç kalmamış ve çoğunluğu Alanya'ya göç etmiştir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, ancak genç nüfusun okumaya bağlı olarak ve fiziki işgücünden kaçmak için göç etmek istedikleri belirtilmiştir. Demirtaş beldesine yakın olmasının avantajına sahip olduğundan ihtiyaçlarını buradan gidermektedirler.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın halk kendine yetecek kadar yapmaktadır. Kuru ve sulu tarımda bölgede neredeyse bitmek üzeredir. Hâlihazırda köyün arazisinin çoğunun orman olması da tarım alanı için bir bölge bırakmamaktadır. Köyde çok az seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi Demirtaş beldesine yakın olmasıdır. Köyde bir ilkokul olmasına rağmen sayı yetersizliği dolayısı ile taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.17. Büyükpınar köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

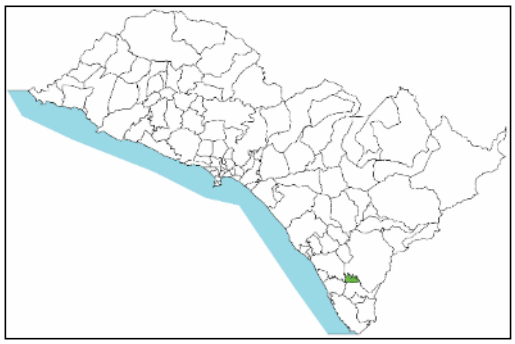
- İlçe içindeki konum: Güneydoğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +120,00 m. en yüksek +320,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 33 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gödüre ve Söğüt yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

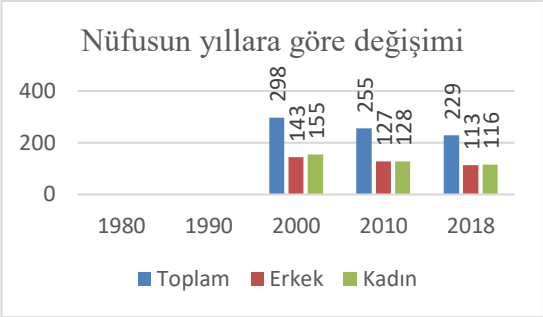

- 2018 nüfusu 229 kişidir (TÜİK).
- Göç: Fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'ya göç etmektedir. Emekli olanlar köy geri dönmekte ve kendi bahçeleri ile ihtiyaçlarını karşılamaktalar.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık çok azdır (64 büyükbaş, 75 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim neredeyse hiç yoktu. Çok az kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün buğday ve harnuptur.
- Çok az sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.17. (devam) Büyükpınar köyü verileri

Mimari veriler

- 3 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 3 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde ahşap şebeke, 1 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde çakma, 1 evde demir, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 3 evde de betonarme müdahale bulunurken, 2 tanesi oda eklemek süratiyle, 1 tanesi ise teras yapılarak değiştirilmiştir.
- Yapıların hiç birinde ahşap bölücü eleman yoktur.
- Ahır girişleri 1 yapıda güneydoğuda, 1 yapıda batıda, 1 yapıda kuzeyde, üst kat girişleri ise 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda doğuda, 1 yapıda kuzeydedir.
- 2 yapıda merdiven dışarıdadır, 1 yapıda ise merdiven yoktur. Merdivenlerin 1 tanesi ahşap, 1 tanesi taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 3 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.15).
- 2 yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, semer biçimli) (Ek-3, Şekil 3.17).

5.2.18. Çakallar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Çakallar köyü ilçenin güney-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı ez eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 430 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Ancak köy sınırları içerisinde yerleşim sadece güney kesimde yapılmış, kuzey bölgeler ise tarım faaliyetleri için ayrılmıştır. Güneyinde bulunan merkez beldeler dolayısı ile köy yerleşiminden çok bir ilçe yerleşimi görülmektedir.

Yerleşme özellikleri

Çakallar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 37 km. mesafededir. Nispeten düz bir alanda dağınık sayılabilecek bir yerleşim özelliği gösteren köyde 240 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.18).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Çakallar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta bir değişim olmadığı görülmektedir. Bundaki en büyük etken köye ulaşımın kolay olması ve köyün merkez beldeye yakın olmasıdır. Köyde geçimini sağlayamayanlar ilçeye kolay ulaştığından günübirlik olarak gidip gelmektedir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye daha çok turizm yatırımının yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Özellikle Alara Han ve Alara Kalesi ile Alara Çayı bölgesinin kültür turizmi açısından değerlendirilmesi istenmektedir. Bununla birlikte köyün arazi yapısının elverişli olmasından dolayı piknik alanları ve spor alanları yapılması isteği de sıkça belirtilmiştir.

Köyde hem hayvancılık hem de kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Nitekim küçükbaş hayvan sayısının en fazla olduğu köylerin başında gelmektedir ve arıcılık da köyde önemli bir yer tutmaktadır. Köyün güney kıyısında seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bakkal, berber, kasap, mandıra, tamirhane ve fabrika dahi bulunmaktadır. Eğitim taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.18. Çakallar köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Güney-batı.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten düz bir alanda dağınık sayılabilecek yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +0.40 m. en yüksek +470,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü
- İlçeye uzaklık: 37 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yenicepazar, Çakallar yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 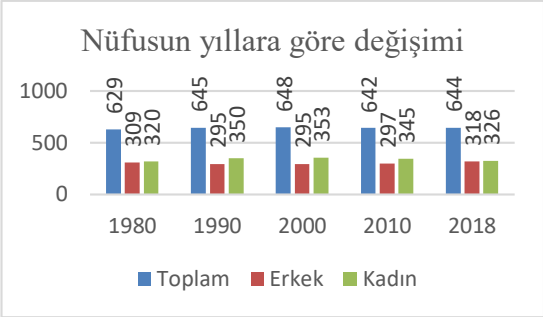

- 2018 nüfusu 644 kişidir (TÜİK).
- Göç: Şehir merkezine yakın olmasından dolayı çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Var
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çoktur (92 büyükbaş, 2 266 küçükbaş, 120 kümes hayvanı, 78 arı kovanı).
- Ticari işletme olarak bakkal, berber, kasap, mandıra, fabrika bulunmaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte meyvelik ve sebzelikler bulunmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Özellikle güney bölümünde seracılık yapılmaktadır.
- Köy içine gelen turist sayısı çoktur.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.18. (devam) Çakallar köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 4 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2, YP-Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 1 evin çatısı düz dam, 3 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 2 (2ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 yapıda ahşap şebeke, 4 yapıda demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 4 evde de ahşap çakmadır.
- 1 evin duvarlarında yıkılmalar varken 2 evde ise ahşap açık çıkmalarda yıkılmalar mevcuttur.
- 4 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda güneyde, 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda batıdadır. Üst kat girişleri 3 yapıda güneyde, 1 yapıda kuzeybatıdadır.
- 4 yapının merdiven oluşumu dışarıdadır ve hepsi taştır.
- Konutlar eğim az olmasında dolayı özel olarak bir yöne bakmamaktadır.
- 4 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.16).
- 3 yapıda ocak bulunurken 1 yapıda yıkılmadan dolayı bilinmemektedir.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.18).

5.2.19. Çamlıca köyü

Doğal yapı bileşenleri

Çamlıca köyü ilçenin doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 600 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı ise parçalı olarak bütün kotlarda kaşımıza çıkmaktadır. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Çamlıca köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 38 km. mesafededir. Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma köyün farklı yüksekliklerinde ve tüm alanına yayılacak şekilde karşımıza çıkar. Yüzölçümü olarak Alanya'nın en büyük köyü olmakla birlikte en dağınık yerleşimine de sahip olan köyüdür. En yüksekte konumlanan mahalle 1 600 m. yükseklikte en düşük mahalle ise 200 m. kotlarında bulunmaktadır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.19).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Çamlıca köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde 2000 yılına kadar artış gözlenirken sonraki 20 yılda azalma olmuştur. Çocukların okuması için çoğunlukla Alanya'ya göç edenler bulunsa da köyden tamamen ayrılma söz konusu değildir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde genç nüfusun tarım ve hayvancılıkla uğraşma olanağı bulunmasına karşın yeterli destek olmaması sonucu ilçede çalıştıkları belirtilmiştir. Köy, çevresindeki birçok yerleşim bölgesine göre hareketlidir ve şenlikleri dahi vardır.

Köyde hayvancılık azımsanmayacak derecede olmasına karşın eskiye göre azdır. Özellikle kuru tarımda ilçenin en büyük arazisine sahiptir ve az miktarda sulu tarımda yapılmaktadır. Köyde çok az seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bakkal ve berber bulunmaktadır. Köyde açık olarak iki okul bulunmakta, bununla birlikte taşımalı eğitim de devam etmektedir.

Çizelge 5.19. Çamlıca köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 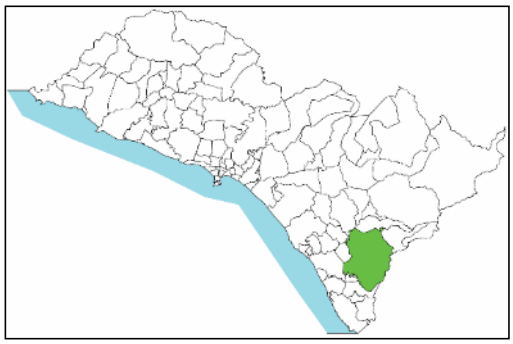

- İlçe içindeki konum: Doğu.
- Yerleşim özellikleri: Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (21 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +1 800,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 38 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Tokar, Kozlar, Ballık, Daloğlu yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 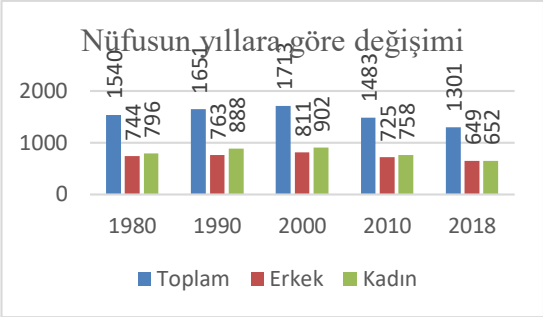

- 2018 nüfusu 1 301 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık devam etmektedir (745 büyükbaş, 300 kümes hayvanı, 378 arı kovanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre fazladır. Özellikle kuru tarım alanları ilçenin en büyük yüzölçümüne sahiptir. En çok yetiştirilen ürün buğday, zeytin ve avokadodur.
- Çok az sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bakkal ve berber bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.19. (devam) Çamlıca köyü verileri

Mimari veriler

- 4 tanesi müdahale görmüş, 6 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 5 evin çatısı düz dam, 1 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 2 (4 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Ayrıca 3 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 3 evde çakma, 2 evde hem çakma hem tablalı, 1 evde ise demirdir.
- 4 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale ile hem ıslak hacim hem de oda eklenmiş ve bölünmüştür.
- 3 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 4 yapıda batıda, birer yapıda güneybatı ve kuzeydoğuda, üst kat girişleri ise ikişer yapıda kuzeydoğu ve kuzeyde, birer yapıda güney ve batıdadır.
- Evlerin merdivenleri dışarıdadır ve 1 yapıda ahşap, 1 yapıda taş, 3 yapıda betonarmedir.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 6 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.17).
- 6 yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, yay şeklinde, lineer) (Ek-3, Şekil 3.19).

5.2.20. Değirmendere köyü

Doğal yapı bileşenleri

Değirmendere köyü ilçenin tam orta kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 320 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak küçük bir köy olmasına karşın yapılaşma köyün tamamına yayılmıştır. Merkeze en yakın köylerden birisidir ve ulaşım kolaydır. Ancak Oba Mahallesi ile iç içe geçtiğinden köy ve kent olgusu kaybolmuştur.

Yerleşme özellikleri

Değirmendere köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 11 km. mesafededir. Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma tüm alana yayılmıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.20).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Değirmendere köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde yüksek bir tutarsızlık gözlenmektedir. 1990-2000 yılları arasında nüfus 7,5 kat azalmıştır. Buna karşın 2010-2018 yılları arasında ise nüfus 7,5 kat artmıştır. Köydeki nüfus dalgalanmasının sebebinin Oba Beldesi ile arazi geçişi olması muhtemeldir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, hâlihazırda ilçede dahi çalışanlar olsa gidip geldikleri belirlenmiştir. Göç durumu sadece uzakta okuması gereken öğrencilerin gitmesi şeklinde olmaktadır.

Köyde hayvancılık az olmakla birlikte halk kendi ihtiyaçları için beslemektedir. Sulu tarım alanlarının kuru tarım alanlarından fazla olduğu nadir köylerden biri olan Değirmendere halkı geçimini Alanya'da çalışarak sağlamaktadır. Köyde seracılık yapılmakla birlikte özellikle güney kesimde görülmektedir ve ticari işletme olarak sadece bakkal bulunmaktadır. Seralarda yoğun olarak yeşil sebze üretimi, özellikle de marul, salatalık ve domates yetiştirilmektedir. Köyde bir okul bulunmaktadır ve açıktır.

Çizelge 5.20. Değirmendere köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +80,00 m. en yüksek +400,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 11 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar ve dikdörtgen.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Samsa yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 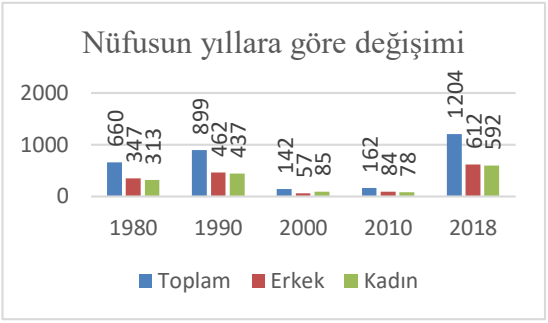

- 2018 nüfusu 1 204 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok az düzeydedir (98 büyükbaş, 200 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre azdır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler salatalık ve domatestir.
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar ise günübirlik olarak gidip gelmektedir.
- Köyde ticari işletme olarak üç tane bakkal bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.20. (devam) Değirmendere köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır ve müdahale görmüştür. Ancak yapı Oba Beldesi içerisinde görünmektedir.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait bir bahçe bulunmaktadır.
- Evin çatısı düz damlıdır.
- Yapıda çıkma bulunmamaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Pencerede demir parmaklık bulunmaktadır.
- Giriş kapısı ahşap çakmadır.
- Yapıda betonarme müdahale bulunmaktadır.
- Yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Hem ahır girişi hem de üst kat girişi batıdadır.
- Yapıda merdiven vardır ve dışarıdadır. Sonradan değiştirildiği için merdiven betonarmedir.
- Konut yoldan çekilmiştir ve bahçe bölümüne doğru bakmaktadır.
- Yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.18).
- Konutta ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.20).

5.2.21. Dereköy köyü

Doğal yapı bileşenleri

Dere köyü ilçenin orta-kuzey kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 200 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşım nispeten zor olmakla birlikte mesafe olarak yakın konumdadır ve geleneksel konut dokusu kısmen korunmuştur.

Yerleşme özellikleri

Dere köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 20 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde 900 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik köyün merkezinden kuzey ve güney doğrultusunda artmaktadır. Hane yerleşimine bakıldığında köyün güney bölümünde yoğunlaştığı, kuzey bölümünde ise olmadığı görülmektedir (Ek-3, Şekil 3.21).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Dere köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir değişim gözlenmektedir. Özellikle 1980 ile 2000 yılları arasında nüfus sürekli artarken 2000 sonrasında neredeyse yarıya düşmüş, 2010 yılından sonra ise daha da azalmıştır. Bunun en büyük sebebi turizm dolayısı ile ilçeye göç oranının artmasıdır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak hem geçim kaynaklarının azalması hem de turizm getirisinin yüksek olmasından dolayı gittikleri anlaşılmaktadır. Yayla olarak görülen köyde yaz-kış nüfusu çok farklıdır.

Köyde hayvancılık eskiye göre az olmasına karşın devam etmekte özellikle kuru tarım ile sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Yetişmeyen neredeyse çok az ürün olmasına karşın en çok maydanoz, kestane ve kiraz yetiştirilmektedir. Yeni yeni ise avokado ve kivi üretiminde de ilk sıraya çıkmaktadır. Köyde seracılık çok az yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bakkal, kasap ve berber bulunmaktadır. Eğitim halen açık olan okulda devam etmektedir.

Çizelge 5.21. Dereköy köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 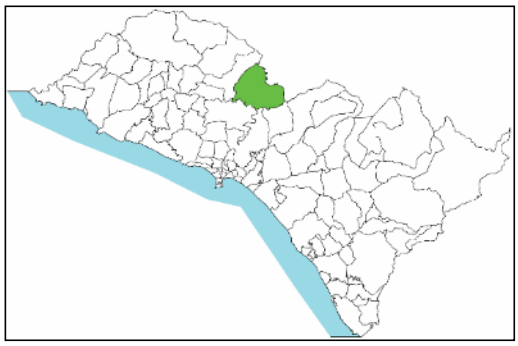
- İlçe içindeki konum: Orta kuzey.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (9 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±400,00 m. en yüksek +1 600,00 m.
- Eğim: Merkez-kuzey, merkez-güney yönlü.
- İlçeye uzaklık: 20 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gedevet, Türbelinas, Susuz yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 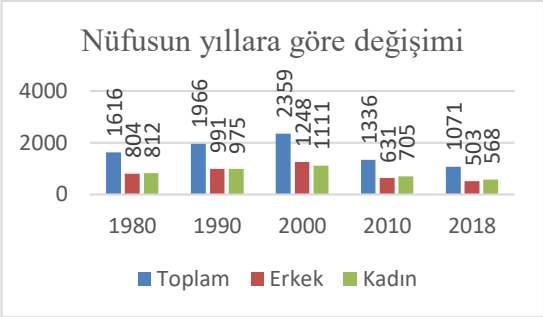

- 2018 nüfusu 1 071 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Çok fazla. Hafta sonları ve yaz nüfusu yüksek.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Var
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık vardır (715 büyükbaş, 106 küçükbaş, 230 kümes hayvanı, 65 arı kovanı). İpekböcekçiliği azda olsa yapılmaktadır.
- Tarımsal üretim yüksek düzeydedir. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün maydanoz, kestane, kiraz, kivi, avokadodur.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köye turist gelmektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bakkal, kasap ve berber bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.21. (devam) Dereköy köyü verileri

Mimari veriler

- 8 tanesi müdahale görmüş 16 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 4, YP-Tip 5. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- 1 yapı yığma tuğla, 15 yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı düz dam, 14 tane evin kırma çatılıdır.
- 6 evde ahşap kapalı çıkma varken diğer yapılarda açık çıkma bulunur.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (7 ev), P-Tip 2 (8 ev), P-Tip 3 (1 ev), P-Tip 4 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 8 evde kepenk, 8 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde demir, 8 evde çakma, 7 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 8 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 7 yapıda bölücü ahşap dolap, 5 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri çok büyük oranda kuzey, batı, kuzeybatı ve kuzeydoğudadır. Üst kat girişleri ise kuzey ve kuzeydoğudadır.
- 1 tanesi yıkılmış olmakla birlikte 13 yapıda merdiven dışarıda, 3 yapıda ise içeridedir. Yıkık merdiven taş, 13 tanesi ahşap, 1 er tanesi beton ve demirdir.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 1, Tip 2, Tip 3, Tip 4, Tip 5, Tip 6 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.19).
- 15 yapıda ocak bulunurken 1 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır, depo ve konut, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.21).

5.2.22. Elikesik köyü

Doğal yapı bileşenleri

Elikesik köyü ilçenin orta-güney kesiminde yer almaktadır. Arazisi geniş olmasına rağmen az eğimli topografyaya sahip olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 560 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Denize yakın olmasına rağmen ilçenin en yağışlı bölgelerinden birinde bulunan köyde 2 tane geleneksel konut kalmıştır. Bunun en büyük sebebinin köy ile ilçe yerleşiminin iç içe geçmesi olarak söylenebilir.

Yerleşme özellikleri

Elikesik köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 11 km. mesafededir. Nispeten düz bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği görülen köyde tüm alanlarda yapılaşma görülmektedir. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır ve ulaşım köye hem çok yakın hem de çok kolaydır (Ek-3, Şekil 3.22).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Elikesik köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta sürekli ve düzenli bir biçimde artış olduğu görülmektedir. Bundaki en büyük etken köye ulaşımın kolay olması ve köyün merkez belediyeye yakın olmasıdır. Seracılık faaliyetlerinin ve buna bağlı olarak da tarım gelirlerinin artması ve köydekilerin günübirlik olarak da kolay bir şekilde Alanya'da çalışma imkânının olması göçü engellemiştir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, özellikle turizmin köye çekilmesi gerektiği, bu noktada da Hamaxia antik kentinin çok önemli olduğu anlaşılmıştır. Köyün denize sınırının olması da artı bir özelliktir.

Köyde hem hayvancılık hem de kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte belediyeye yakın olmasından dolayı git gel yaparak çalışanlarda mevcuttur. Köyde seracılık çok yoğun bir şekilde yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bakkal bulunmaktadır. Toslak köyü ile birlikte Alanya'nın en çok seracılık üretimi yapılan köyüdür. Köyde açık olarak bir okul bulunmakta, bununla birlikte diğer okullar için de taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.22. Elikesik köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 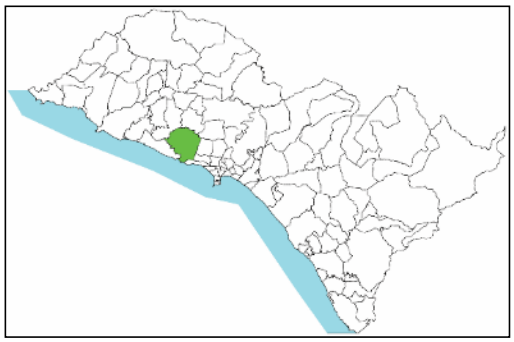
- İlçe içindeki konum: Orta-güney.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten düz bir alanda çok dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (16 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +0.40 m. en yüksek +600,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü
- İlçeye uzaklık: 11 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Çok yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yöremece yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 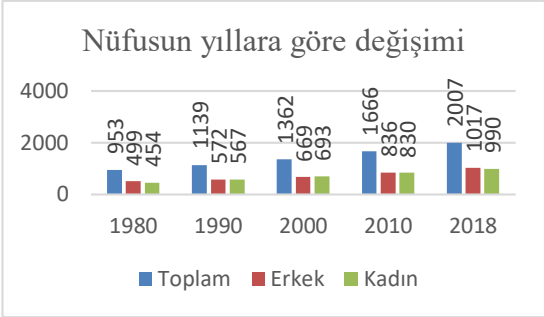

- 2018 nüfusu 2 007 kişidir (TÜİK).
- Göç: Şehir merkezine yakın olmasından dolayı çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Az.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Az
- Okul: Var (ilkokul)
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çoktur (165 büyükbaş, 876 küçükbaş, 200 kümes hayvanı, 334 arı kovanı).
- Ticari işletme olarak bakkal bulunmaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte meyvelik ve sebzelikler bulunmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Sera üretimi en çok olan iki köyden biridir.
- Köy içine gelen turist sayısı azdır.
- Köyde yaşayanlar hem çiftçilik hem hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır. İlçede çalışanlarda günübirlik gidip gelmektedir.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.22. (devam) Elikesik köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 2 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3).
- Giriş kapıları 1 evde çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- Yapılarda müdahale yoktur ancak 1 tanesinin duvarlarında ve ahşap açık çıkmasında yıkılmalar mevcuttur.
- 1 yapıda hem bölücü ahşap dolap hem de bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda kuzey ve batıda, 1 yapıda kuzeybatı ve güneybatıdadır. Üst kat girişleri 1 yapıda güneydoğu ve güneybatıda, 1 ise doğudadır. 2 yapının da girişleri çift yönlüdür.
- 1 yapıda merdiven vardır ve dışarıdan olmak üzere taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 2 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.20).
- Konutlarda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.22).

5.2.23. Fakırcalı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Fakırcalı köyü ilçenin doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 560 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yağış alan bir bölge olmakla birlikte doğu-batı doğrultusunda uzanması kot farkının çok olmasını engellemiştir. Köye ulaşım hem uzak hem de zordur. Merkeze uzak köylerin başında gelmektedir.

Yerleşme özellikleri

Fakırcalı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 49 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yerleşim 400 m. ve 600 m. kotlarında yoğunlaşmıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Köydeki yerleşim özellikle 5 bölgede toplanmıştır ve bunlar birbirlerinde kopuk şekilde karşımıza çıkmaktadır (Ek-3, Şekil 3.23).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Fakırcalı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde neredeyse tüm yıllar boyunca azalma gözlenmektedir. Sadece 2000 yılından sonraki on yıl boyunca nüfus sabit kalmıştır. Köyün merkeze uzak olması ve çalışma imkânı bulunmaması nedeniyle göç oranı yüksektir. Buna karşın yaz-kış nüfus farkı vardır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak geçim derdi yüzünden ve özellikle okuma oranının artmasına bağlı olarak göç etmek zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın özellikle kuru tarım ile az miktarda sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde kalanlar tarım yapmaya devam etseler de bu oran gittikçe azalmaktadır. Köyde seracılık yoktur ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Aslında 3 farklı mahallesinde 3 okul bulunan köyde eğitim taşımalı olarak yapılmaktadır. Bunun en büyük sebebi de yine göçe bağlı olarak okuyan çocuk sayısının yetersiz olmasıdır.

Çizelge 5.23. Fakırcalı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 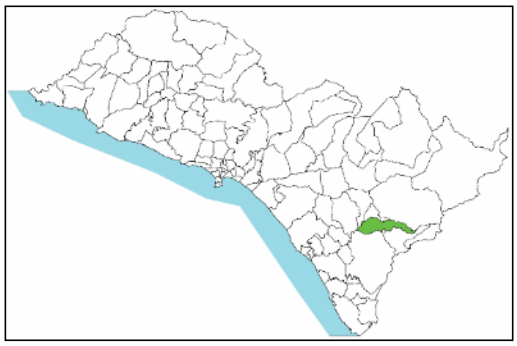
- İlçe içindeki konum: Doğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (7 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±120,00 m. en yüksek +680,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 49 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Fakırcalı yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 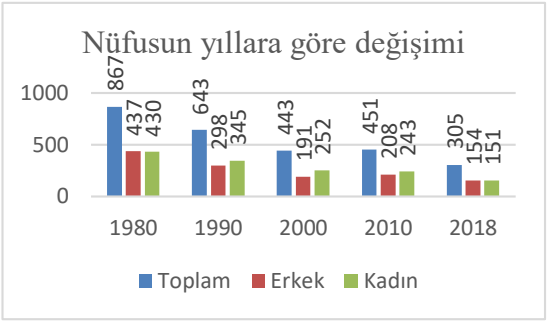
- 2018 nüfusu 305 kişidir (TÜİK).
- Göç: İş potansiyelinin azlığından dolayı ve okuma amaçlı olarak çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık vardır (152 büyükbaş, 250 kümes hayvanı, 429 arı kovanı).
- İpekböceği üretimi azda olsa devam etmektedir.
- Tarımsal üretim azalmaktadır ve kişisel ihtiyaçlar için yapılmaktadır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır.
- Arıcılık önemli bir faaliyettir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya’da çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.23. (devam) Fakırcalı köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi yıkılmış, 3 tanesi müdahale görmüş, 7 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Tüm evlerin çatısı düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (3 ev), P-Tip 1-2 (3 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evin penceresinde demir parmaklık mevcuttur.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 2 evde çakma ve tablalı, 2 evde çakma ve demirdir.
- 3 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 6 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 3 yapıda güneyde, 3 yapıda batıda, 1 yapıda doğudadır. Üst kat girişleri ise 2şer yapıda doğu, batı ve kuzeyde, 1 yapıda güneydedir.
- 5 yapıda merdiven bulunur. İkisi taş, İkisi beton, biri demirdir ve dışarıdadır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.21).
- 7 yapının hepsinde ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, ışınsal) (Ek-3, Şekil 3.23).

5.2.24. Gözübüyük köyü

Doğal yapı bileşenleri

Gözübüyük köyü ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 720 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Köy sınırları içerisinde eski yerleşim kuzey bölümünde yeni yerleşim ise güney kesimde oluşmuştur. Köy arazisinin orta kısmı ise tarım arazileri oluşturmaktadır. Nitekim köy güney kuzey doğrultusunda ince ve uzun bir yapıya sahiptir.

Yerleşme özellikleri

Gözübüyük köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 30 km. mesafededir. Nispeten dağlık bir alanda, farklı odak noktalarında konumlanmış ve toplu sayılabilecek bir yerleşim özelliği gösteren köyde ortalama 200 m. ve 680 m. kotlarında yapılaşma vardır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır ve ulaşım güney kısma çok daha kolay olduğundan ve hava şartlarından dolayı yerleşme bu kısma kaymıştır (Ek-3, Şekil 3.24).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Gözübüyük köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta artış olduğu görülmektedir. Bundaki en büyük etken köye ulaşımın kolay olması ve köyün merkez belediyeye yakın olmasıdır. Özellikle 2000 ve 2010 yıllarında nüfus artışı önemli düzeyde olmuştur. Bunun en büyük sebebinin seracılık faaliyetlerinin ve buna bağlı olarak da tarım gelirlerinin artması olduğu anlaşılabilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye daha çok yatırım yapılması gerektiği ve tarım ile hayvancılığın desteklenerek göçün azaltılmasının istendiği anlaşılmaktadır.

Köyde hem az oranda hayvancılık hem de kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte belediyeye yakın olmasından dolayı git gel yaparak çalışanlar da bir çoğunluk oluşturur. Köyde seracılık yapılmaktadır ve en büyük gelir kaynağı kalemini oluşturmaktadır. Ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Köyde ilkokul yoktur ve eğitim taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.24. Gözübüyük köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

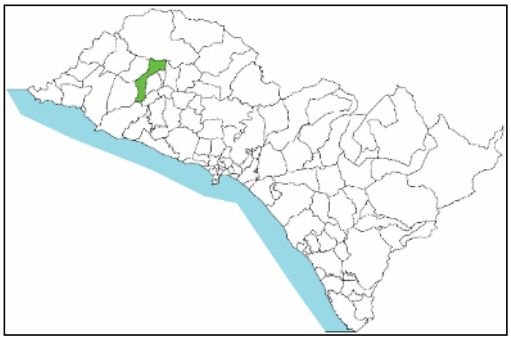

- İlçe içindeki konum: Orta-Batı.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten dağlık bir alanda toplu sayılabilecek yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +80.00 m. en yüksek +800,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 30 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çayboğazı, Sericek yaylası.

Sosyokültürel veriler

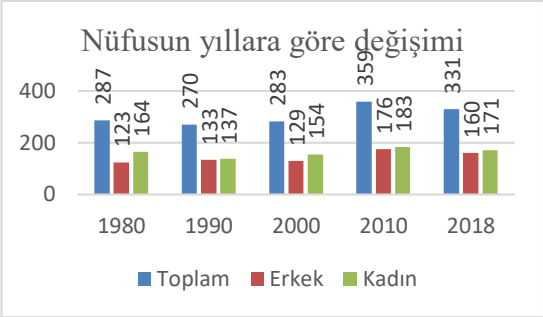

- 2018 nüfusu 331 kişidir (TÜİK).
- Göç: Şehir merkezine yakın olmasından dolayı çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (52 büyükbaş, 160 küçükbaş, 150 kümes hayvanı).
- Ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte meyvelik ve sebzelikler bulunmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün domates, ceviz ve nardır.
- Sera üretimi özellikle köyün güney bölgesinde yoğun şekilde yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar hem Alanya merkezinde çalışmakta, hem de çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Çizelge 5.24. (devam) Gözübüyük köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi müdahale görmüş, 6 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2, YP-Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 3 evin çatısı düz dam, 3 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (4 ev), P-Tip 4 (22 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 4 yapıda demir parmaklık görülmektedir.
- Giriş kapıları 2 evde ahşap çakma, 2 evde çakma ve tablalı, 1 evde demirdir.
- 2 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 4 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda kuzeybatıda, 1er yapıda batı, kuzey ve doğuda, 1 yapıda güneydoğudadır. Üst kat girişleri 2 yapıda kuzeybatıda, 1 yapıda kuzeydoğuda, 1er yapıda batı, kuzey ve doğudadır.
- 4 yapıda dış merdiven vardır, 2 yapıda taş, 1er yapıda ahşap ile betondur.
- Konutlar eğim az olmasında dolayı özel olarak bir yöne bakmamaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.22).
- 6 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, semer biçimli) (Ek-4, Şekil 4.24).

5.2.25. Gözüküçüklü köyü

Doğal yapı bileşenleri

Gözüküçüklü köyü ilçenin orta-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. 800 m. kotun üzerinde hiçbir yapılaşma yoktur. Bu kısımlar daha çok orman alanlarından oluşmaktadır. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Gözüküçüklü köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 25 km. mesafededir. Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma özellikle orta kısımda yoğunlaşmıştır. Yükseklik merkezden hem güney hem de kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.25).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Gözüküçüklü köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde farklı bir değişim gözlenmemektedir.1990-2000 yılları arasında azalan nüfus bu yıldan günümüze kadar fazla denilebilecek bir oranda artış göstermiştir. Göç veren bir yer olmasına rağmen nüfustaki artışın özellikle yaz kış nüfus farkından kaynaklandığı belirtilmektedir. Özellikle ilçenin turizm potansiyelinin göçü hızlandırdığı anlaşılmaktadır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılık ile su probleminin çözülmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca genç nüfusun köyden gitmesini engelleyecek yatırımların da önemli olduğu ifade edilmiştir. Bu noktada Leartes antik kenti turizm açısından değerlendirilebilir kültürel bir öğedir.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın arıcılık yapılması artı bir özelliktir. Kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Ancak üretim herkesin kendi ihtiyacı doğrultusunda yapılmaktadır. En çok üretilen ürünlerin başında ise zeytin, narenciye ve buğday gelmektedir. Köyde seracılık çok az yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi Mahmutlar beldesine yakın olmasıdır. Köyde okul yoktur ve taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.25. Gözüküçüklü köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

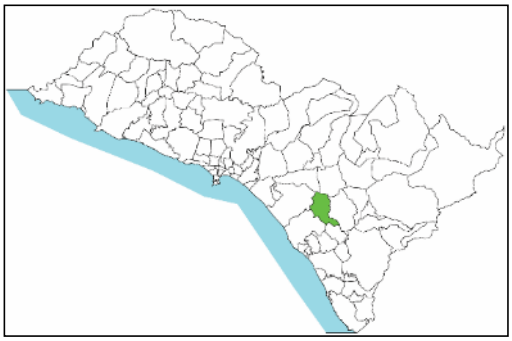

- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +1 600,00 m.
- Eğim: Merkez-güney, merkez-kuzey.
- İlçeye uzaklık: 25 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Eşşekkırıldı yaylası.

Sosyokültürel veriler

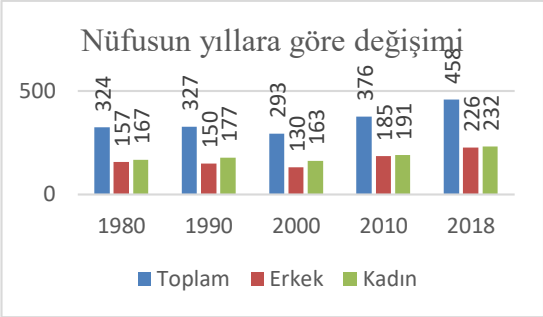

- 2018 nüfusu 458 kişidir (TÜİK).
- Göç: Fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, hafta sonları ve yaz aylarında gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (76 büyükbaş, 300 kümes hayvanı, 150 arı kovanı). İpekböcekçiliği az düzeyde yapılmaktadır.
- Tarımsal üretim az düzeydedir. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün zeytin, narenciye ve buğdaydır.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.25. (devam) Gözüküçüklü köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 1 tanesi müdahale görmüş, 2 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde demir parmaklık, 1 evde ahşap şebeke vardır.
- Giriş kapıları 2 evde de ahşap çakmadır.
- 2 evde betonarme müdahale bulunurken, 1 yapıda sadece teras diğerinde ise hem teras hem ıslak hacim eklenmiştir.
- 1 yapıda da bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda batıda, 1 yapıda güneyde, üst kat girişleri ise 1 yapıda doğuda, 1 yapıda güneydedir.
- Yapıların ikisinde de merdiven dışarıdadır ve 1 tanesi taş diğeri ise demirdir.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 2 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.23).
- 2 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.25).

5.2.26. Gümüşgöze köyü

Doğal yapı bileşenleri

Gümüşgöze köyü ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 720 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Köy kışları yağış almakla birlikte oldukça sulak bir alanda kurulmuştur. Ulaşımın kısmen zor olduğu köylerin başında gelmektedir ve mesafe olarak da uzaktır.

Yerleşme özellikleri

Gümüşgöze köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 40 km. mesafededir. Dağlık bir alanda kısmen toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma iki alanda yoğunlaşmıştır. Yerleşim alanı 300 m. ile 400 m. arasında oluşmuştur. Yükseklik merkezden kuzey ve güney doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.26).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Gümüşgöze köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde azalma görülmektedir. Sadece 1980-1990 yılları arasında yükselmiş olan nüfus bu tarihten itibaren sürekli olarak azalma göstermiştir. Son 10 yılda bu oran en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Köyde ki yaz-kış nüfus farkının çok yüksek olduğu da anlaşılmaktadır. Köyde tarımsal faaliyetler devam etmektedir ve köy buna elverişlidir. Yetiştirilen ürünlerin başında keçiboynuzu, zeytin ve badem gelmektedir. Yapılan anketler neticesinde genç nüfusun göç etmek istediği, buna karşın yaşlı nüfusun ise köyden uzaklaşmak istemedikleri belirtilmiştir. Su sıkıntısı köyde bulunmasa da tarımcılık faaliyetlerinin desteklenmemesi dolayısı ile üretim azalmıştır.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmakla birlikte her hane kendisine yetecek oranda beslemeye devam etmektedir. Kuru ve sulu tarım için çok elverişli olmakla birlikte verim yüksektir. Çok az miktarda ve daha yeni olarak seracılık yapılmaya başlanmıştır. Herhangi bir ticari işletme de bulunmamaktadır. Okuma çağında olan sadece 10 öğrenci olduğundan eğitim taşımalı olarak Güzelbağ beldesinde sağlanmaktadır.

Çizelge 5.26. Gümüşgöze köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

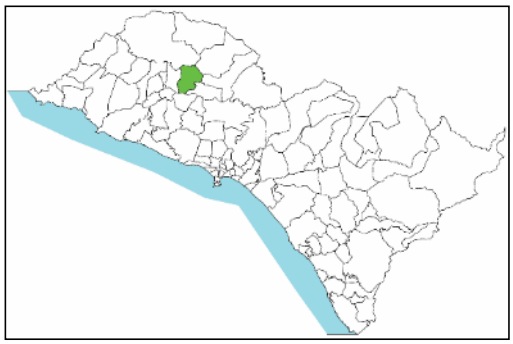
- İlçe içindeki konum: Orta-batı.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda kısmen toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +920,00 m.
- Eğim: Merkez-kuzey, merkez-güney.
- İlçeye uzaklık: 40 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çayboğazı yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

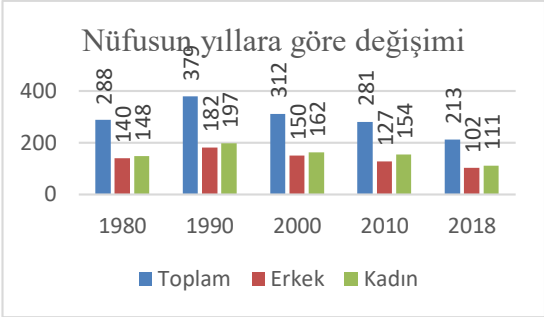

- 2018 nüfusu 213 kişidir (TÜİK).
- Göç: Fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Köylülerin büyük bölümü Alanya'da çalışmaktadır ve genç nüfus gittikçe azalmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık azdır (72 büyükbaş, 150 kümes hayvanı, 72 arı kovanı).
- Hayvancılık diğer köylere göre az olsa da arıcılık önemli bir kaynaktır.
- Tarımsal üretim büyük oranda geçim kaynağıdır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün keçiboynuzu, zeytin ve bademdir.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.26. (devam) Gümüşgöze köyü verileri

Mimari veriler

- 2 geleneksel konut bulunmaktadır ve müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Yapı parselleri küçüktür ve oturum alanı dışında çok fazla bir açıklık bulunmaz.
- 2 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Bunların 1 tanesinde demir parmaklık bulunmaktadır.
- Giriş kapıları 1 evde ahşap çakma, 1 evde çakma ve tablalıdır.
- 2 evde de betonarme müdahale bulunurken bunlar teras oluşturmak suretiyle zuhur bulmuştur.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda batıda, 1 yapıda güneyde, üst kat girişleri ise 2 yapıda da güneydedir.
- 2 evin de merdiveni dışarıdandır ve 1 evin merdiveni ahşap 1 evin merdiveni demirdir.
- Konutlar hem yola hem de eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 1 yapı üç katlı, 1 yapıda çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.24).
- 2 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.26).

5.2.27. Gümüşkavak köyü

Doğal yapı bileşenleri

Gümüşkavak köyü ilçenin orta-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 200 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim köy sınırlarının orta noktasında olup ortalama 600 m. kotlarında oluşmuştur. Köye ulaşım nispeten hem uzak hem de zordur.

Yerleşme özellikleri

Gümüşkavak köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 30 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yerleşim 800 m. kotlarının alt kısımlarında yoğunlaşmıştır. Yükseklik kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda artmaktadır. Köydeki yerleşim özellikle 3 bölgede toplanmıştır ve bunlar birbirlerinde kopuk şekilde karşımıza çıkmaktadır (Ek-3, Şekil 3.27).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Gümüşkavak köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde belirli zamanlarda artma ve azalma görülmektedir. 1980-1990 yılları arasında azalan nüfus 1990-2010 yılları arasında artmış sonrasında ise yüksek oranda azalmıştır. Köyün tarım alanları çok olmasına rağmen genç nüfusun turizm amaçlı göç etmesi bunun temel sebebidir. Yaz-kış nüfus farkının çok olduğu köyde yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak geçim derdi yüzünden ve özellikle okuma oranının artmasına bağlı olarak göç ettikleri anlaşılmaktadır.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın özellikle kuru tarım ile az miktarda sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde kalanlar tarım yapmaya devam etseler de bu oran gittikçe azalmaktadır. En çok yetiştirilen ürün ise kirazdır. Köyde seracılık yoktur ve ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır. Köye yakın zamanda okul yapılmıştır ve merkezi konumda olmasından dolayı burada eğitim verilmektedir. Aynı zamanda büyük sınıflar içinde taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.27. Gümüşkavak köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 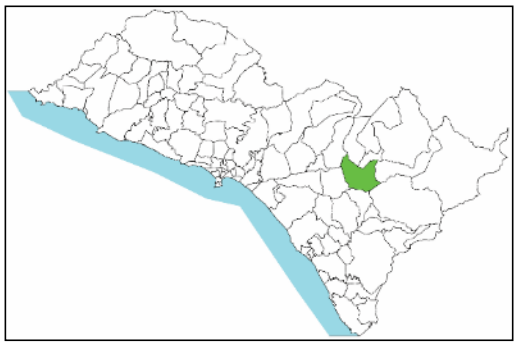
- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (8 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±200,00 m. en yüksek +1 400,00 m.
- Eğim: Kuzeybatı-Güneydoğu yönlü
- İlçeye uzaklık: 30 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Kirlik yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 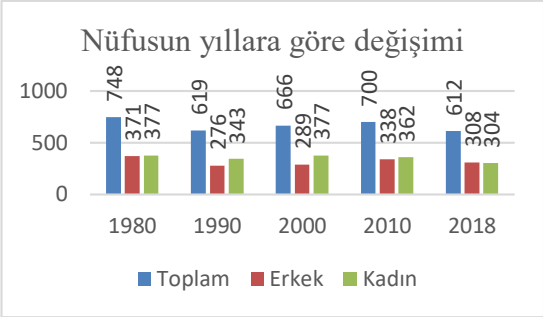

- 2018 nüfusu 612 kişidir (TÜİK).
- Göç: İş potansiyelinin azlığından dolayı ve okuma amaçlı olarak fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (212 büyükbaş, 220 kümes hayvanı).
- İpekböceği üretimi azalsa da önemini devam ettirmektedir.
- Tarımsal üretim azalmasına rağmen yapılmaktadır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır.
- En çok yetiştirilen ürün kirazdır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya’da çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.27. (devam) Gümüşkavak köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 6 tanesi müdahale görmüş, 12 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2, YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 11 evin çatısı düz dam, 1 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 2 (5 ev), P-Tip 1-2 (2 ev), P-Tip 4 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evin penceresinde demir parmaklık, 1 evde ise kepenk görülmektedir.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 4 evde çakma ve tablalı, 2 evde tablalıdır.
- 6 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 3er yapıda güney, kuzey ve kuzeybatıda, 2 yapıda doğudadır. Üst kat girişleri ise 4 yapıda kuzeyde, 3 yapıda batıda, diğerleri güney doğrultudadır.
- 10 yapıda merdiven bulunur. Biri taş, yedisi beton, ikisi ahşaptır ve dışarıdadır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 1 yapı üç katlı, 10 yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 1, Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.25).
- 10 yapıda ocak bulunurken 2 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.27).

5.2.28. Güney köyü

Doğal yapı bileşenleri

Güney köyü ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 560 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. İlk yerleşim alanı köyün kuzeyinde iken yeni yerleşimler güney bölümde ortaya çıkmıştır. Köy sınırları içerisindeki en düşük yükseklik 120 metre iken en yüksek kot 680 metredir.

Yerleşme özellikleri

Güney köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 30 km. mesafededir. Nispeten dağlık bir alanda, özellikle 2 noktada konumlanmış ve dağınık sayılabilecek bir yerleşim özelliği gösteren köyde ortalama 200 m. ve 500 m. kotlarında yapılaşma vardır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır ve ulaşım güney kısma çok daha kolay olduğundan ve hava şartlarından dolayı yerleşme bu kısma kaymıştır (Ek-3, Şekil 3.28).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Güney köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta artış olduğu görülmektedir. Özellikle 1980-1990 yıllarında artış oranının çok yüksek olduğu görülmektedir. Sadece son 8 yıl incelendiğine nüfusta azalma görülür. Nüfus artışının en büyük sebebinin seracılık faaliyetlerinin ve buna bağlı olarak da tarım gelirlerinin artması, son yıllardaki düşüşün ise genç nüfusun okuma isteği doğrultusunda artan göçün etkisi olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye daha çok yatırım yapılması gerektiği ve tarım ile hayvancılığın desteklenerek göçün azaltılmasının sağlanması istenmektedir.

Köyde hem hayvancılık hem de kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır ve diğer köylere göre yüksek seviyelerdedir. Bununla birlikte belediyeye yakın olmasından dolayı git gel yaparak çalışanlar da bir çoğunluk oluşturur. Köyde seracılık yapılmaktadır ve en büyük gelir kaynağı kalemini oluşturmaktadır. Ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Köyde ilkokul yoktur ve eğitim taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.28. Güney köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

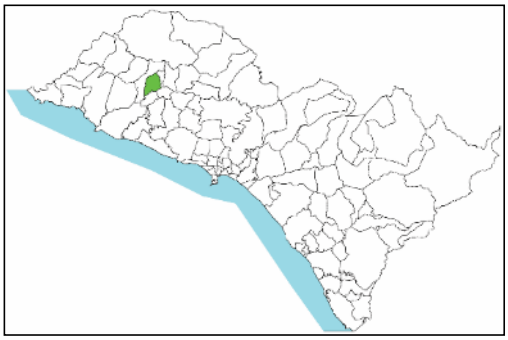

- İlçe içindeki konum: Orta-Batı.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +120.00 m. en yüksek +680,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 30 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Seyricek yaylası.

Sosyokültürel veriler

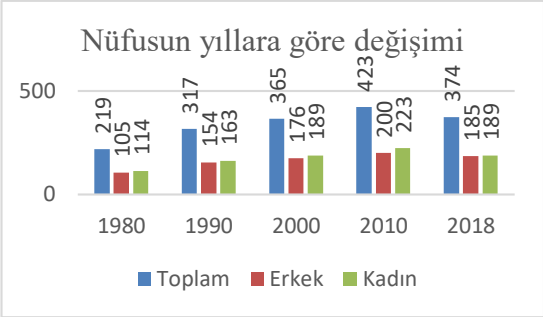

- 2018 nüfusu 374 kişidir (TÜİK).
- Göç: Genç nüfusta çok.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok sayılabilecek düzeydedir (38 büyükbaş, 550 küçükbaş, 130 kümes hayvanı, 112 arı kovanı).
- Ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte meyvelik ve sebzelikler bulunmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün badem, armuttur.
- Sera üretimi özellikle köyün güney bölgesinde yoğun şekilde yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar hem Alanya merkezinde çalışmakta, hem de çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Çizelge 5.28. (devam) Güney köyü verileri

Mimari veriler

- 3 tanesi müdahale görmüş, 4 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı düz dam, 2 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (1 ev), P-Tip 4 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 yapıda demir parmaklık görülmektedir.
- Giriş kapıları 2 evde ahşap çakma, 1 evde çakma ve tablalı, 1 evde demirdir.
- 3 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler depo, ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda güneyde, 1 yapıda batıda, 1 yapıda kuzeydedir. Üst kat girişleri ise 3 yapıda güneyde, 1 yapıda kuzeydedir.
- 4 yapıda dış merdiven vardır, 3 yapıda beton, 1 yapıda ahşaptır.
- Konutlar eğim az olmasında dolayı özel olarak bir yöne bakmamaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 4, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.26).
- 3 yapıda ocak bulunurken 1 tanesinde yoktur.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer biçimli) (Ek-3, Şekil 3.28).

5.2.29. Hacıkerimler köyü

Doğal yapı bileşenleri

Hacıkerimler köyü ilçenin orta kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 560 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Çok fazla yağış almayan bölgede kısmi olarak su sıkıntısı bulunmaktadır. Ulaşım çok uzak olmamakla birlikte kolaydır.

Yerleşme özellikleri

Hacıkerimler köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 31 km. mesafededir. Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma özellikle merkeze yakın olmakla birlikte bütün köy alanına yayılmıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.29).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Hacıkerimler köyünün TÜİK verilerine göre son 20 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir miktar azalma görülmektedir. Köyde sabit olarak yaşayanların çoğunluğu Alanya'da farklı işlerde çalışmış ve emekli olup geri dönmüş kişilerden oluşmaktadır. Bölgeye günübirlik git gel yapılmaktadır ancak bu sayı çok fazla değildir. Özellikle seracılık faaliyetlerinin yapılması göç oranının artmasını engellemiştir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, ancak köyde tarım ve hayvancılık azaldığından, genç nüfusun ise okumak istemesi dolayısı ile mecbur kaldıkları belirlenmiştir. Bu sebeple özellikle meyvecilik, seracılık ve hayvan yetiştiriciliğine destek verilmesi istenmektedir.

Köyde hayvancılık nispeten diğer köylere göre fazladır ve özellikle arıcılık önemli bir yere sahiptir. Çok az kuru ve sulu tarım yapılmasına rağmen son yıllarda azalmıştır. Buna karşılık köyde seracılık artış göstermiş ve yoğun şekilde yapılmaktadır. Özellikle sebze üretiminde ayrım yapılmadan her şey üretilmektedir Ticari işletme olarak bir bakkal ve ağaç işleme tesisi bulunmaktadır. Köyde hem açık bir okul bulunmakta hem de taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.29. Hacıkerimler köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Tek yerleşmeli (1 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +240,00 m. en yüksek +800,00 m.
- Eğim: Merkez-Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 31 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yok

Sosyokültürel veriler

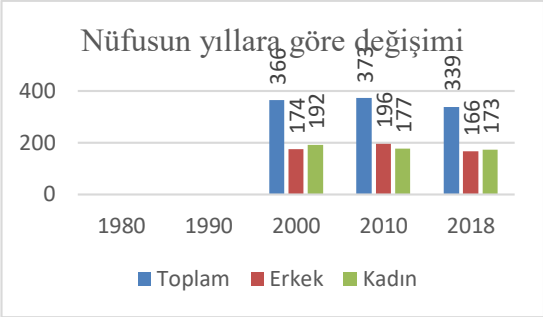

- 2018 nüfusu 339 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü tarımla uğraşmakta, aynı zamanda Konaklı'ya günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık kısmen çoktur (76 büyükbaş, 415 küçükbaş, 100 kümes hayvanı, 369 arı kovanı).
- Tarımsal üretim açık alanda azalmıştır. Çok az kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. Sebze türlerinin tamamı yetiştirilmektedir.
- Arıcılık önemli bir gelir kaynağıdır.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal ve iki ağaç işletmesi bulunmaktadır.

Çizelge 5.29. (devam) Hacıkerimler köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır ve hem müdahale görmüş hem de yıkılma görülmektedir.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçesi bulunur.
- Evin çatısı düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkma açık çıkmadır ve yıkılmıştır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3).
- Giriş kapısı ahşap çakmadır.
- Evde büyük betonarme eklentisi bulunmaktadır. Müdahale ile ıslak hacim eklenmiştir.
- Yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Hem ahır girişi hem de üst kat girişi güneydedir.
- Merdiven dışarıdadır ahşaptır.
- Konut eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.27).
- Yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.29).

5.2.30. Hacımehmetli köyü

Doğal yapı bileşenleri

Hacımehmetli köyü ilçenin orta-güney kesiminde yer almaktadır. Arazisi çok dar olmakla birlikte az eğimli topografyaya sahip olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 280 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Denize yakın olmasına rağmen yağışlı bölgelerden birinde bulunan köyde 2 tane geleneksel konut kalmıştır. Bunun en büyük sebebinin köy ile ilçe yerleşiminin iç içe geçmesi olduğu söylenebilir.

Yerleşme özellikleri

Hacımehmetli köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 5 km. mesafededir. Nispeten düz bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği görülen köyde tüm alanlarda yapılaşma görülmektedir. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır ve ulaşım köye hem çok yakın hem de çok kolaydır (Ek-3, Şekil 3.30).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Hacımehmetli köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta sürekli ve düzenli bir biçimde artış olduğu görülmektedir. Bundaki en büyük etken köye ulaşımın kolay olması ve köyün merkez ile iç içe geçmiş olmasıdır. Aslında köy vasfından uzaklaşmış olmakla birlikte çalışanların neredeyse tamamı Alanya'da çalışıp köyde kalmaktadır. Manzarası nedeni ile özellikle turistlerinde sitelere yerleşmesi köyün maiyetini tamamen değiştirmiştir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, zaten köy özelliğini büyük ölçüde kaybettiği ve hayvancılık ile tarımın azaldığı anlaşılmaktadır.

Köyde hayvancılık ve kuru tarım çok az sulu tarım ise yüksek oranda devam etmektedir. Özellikle muz köyde yoğun olarak yetiştirilmektedir. Buna karşın çalışanların neredeyse tamamı maaşlı bir işte çalışmaktadır. Köyde seracılık yok denecek kadar azdır ve ticari işletme olarak bakkal bulunmaktadır. İmara açılmasından dolayı site tarzı evlerin yapıldığı ve inşaat yapımının bu köyde devam ettiği görülmektedir. Köyde 2 tane okul bulunmaktadır ve ikisi de faal durumdadır.

Çizelge 5.30. Hacımehmetli köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta-güney.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten düz bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (9 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +120.00 m. en yüksek +400,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 5 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Köprübaşı, Dobul, Arpalık yaylası.

Sosyokültürel veriler

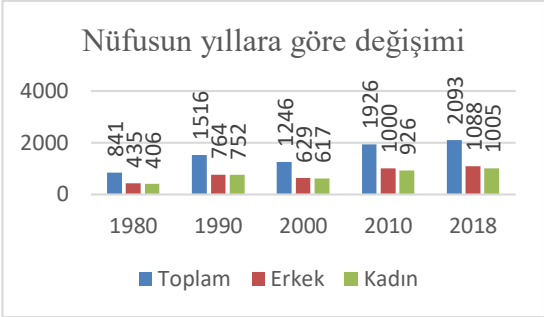

- 2018 nüfusu 2 093 kişidir (TÜİK).
- Göç: Şehir merkezine yakın olmasından dolayı çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Az.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Az
- Okul: Var (ilkokul)
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azdır (70 büyükbaş, 100 kümes hayvanı).
- Ticari işletme olarak bakkal bulunmaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla özellikle muz üretimi üst düzeydedir. Az kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köy içine gelen turist sayısı azdır.
- Köyde yaşayanlar çiftçilikle geçimini sağlamaktadır. İlçede çalışanlarda günübirlik gidip gelmektedir.

Çizelge 5.30. (devam) Hacımehmetli köyü verileri

Mimari veriler

- 2 geleneksel konut bulunmaktadır ve müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 1 evin çatısı da düz dam, 1 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde de demir parmaklık bulunmaktadır.
- Giriş kapıları 1 evde tablalı, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 2 evde de betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler depo, ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 1 yapıda hem bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Hem ahır girişleri hem de üst kat girişleri 2 yapıda da doğudadır. Eklentiler olmadığında ise üst kat girişlerinin ikisi de kuzeyde yer alır.
- 2 yapıda merdiven vardır ve dışarıdan olmak üzere betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 2 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.28).
- 2 konutta da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Lineer, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.30).

5.2.31. Hocalar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Hocalar köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 320 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak küçük bir alana sahip olan köyde düz bir alanda yerleşim olduğu kabul edilebilir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Hocalar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 33 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma özellikle köyün batı bölümünde yayılmıştır. Ancak köy genelinde seyrek olarak da yerleşim görülür. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.31).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Hocalar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde çok fazla dalgalanma olduğu görünmektedir. 1980-1990 yılları arasında çok fazla artış gösteren nüfus 1990-2000 yılları arasında daha büyük oranda azalmıştır. 2000-2010 yıları arasında tekrar yükselmiş ancak son 10 yılda tekrar büyük bir nüfus kaybı olmuştur. Köyde genç nüfus azalmaya başlamış buna karşılık muz ve seracılık etkisi zenginlerin buraya yerleşmesine etken olmuştur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, ancak tarımın ve hayvancılığın desteklenerek yatırım yapılması gerektiği anlaşılmıştır. Demirtaş beldesine yakın olmasının avantajına sahip olduğundan ihtiyaçlarını buradan gidermektedirler.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın halk kendine yetecek kadar yapmaktadır. Kuru ve sulu tarım ise başlıca geçim kaynağıdır ve tarım alanları geniş yer tutmaktadır. Köyün düşük kotlarında çoğunlukla muz üreticiliği yapılırken üst kesimlerde ise domates, salatalık ve fasulye yetiştirilmektedir. Köyde seracılık yoğun olarak yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Eğitim öğrenci yetersizliği dolayısı ile taşımalı olarak yapılmaktadır.

Çizelge 5.31. Hocalar köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 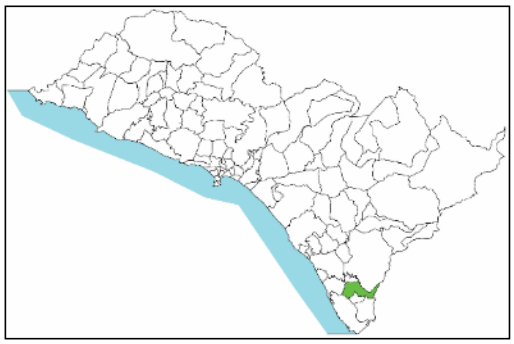

- İlçe içindeki konum: Güney-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +80,00 m. en yüksek +400,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 33 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Söğüt, Gödüre yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 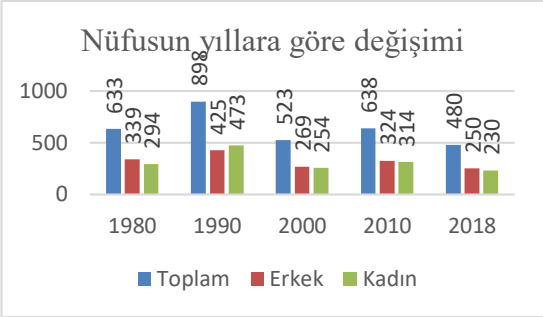

- 2018 nüfusu 480 kişidir (TÜİK).
- Göç: Fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’ya göç etmektedir. Emekli olanlar köye geri dönmekte ve kendi bahçeleri ile ihtiyaçlarını karşılamaktalar.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azdır (75 büyükbaş, 32 küçükbaş, 200 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim iyi durumdadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün muz, domates, salatalık, fasulyedir.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.31. (devam) Hocalar köyü verileri

Mimari veriler

- 4 tanesi müdahale görmüş, 5 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- 4 yapı hatıllı yığma taş duvar, 1 yapı karma sistemle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 5 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 4 (3 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde ahşap şebeke, 2 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde çakma, 4 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 4 evde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler depo, ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1er yapıda doğu, güney, güneydoğu, güneybatı, kuzeybatıda, üst kat girişleri ise 2 yapıda güneydoğuda, 1er yapıda güney, batı ve güneybatıdadır.
- 5 yapıda da merdiven dışarıdadır ve tümünde taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 5 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.29).
- 4 yapıda ocak bulunurken 1 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, ışınsal) (Ek-3, Şekil 3.31).

5.2.32. İmamlı köyü

Doğal yapı bileşenleri

İmamlı köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 280 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak küçük bir alana sahip olan köyde düz bir alanda yerleşim olduğu kabul edilebilir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

İmamlı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 37 km. mesafededir. Gazipaşa ilçe sınırında bulunan köy az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği göstermektedir ve yapılaşma köyün tamamına yayılmıştır. Ancak yapılaşma özellikle 200 m. civarında yoğunlaşmıştır. Yükseklik batı-doğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.32).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

İmamlı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde çok fazla dalgalanma olduğu, ancak ortalama nüfusun korunduğu görünmektedir. 1980-1990 yılları arasında çok fazla artış gösteren nüfus 1990-2000 yılları arasında büyük oranda azalmıştır. Bundan sonra ise nüfus belirli bir oranda artmıştır. Köyde genç nüfus azalmamış, muz ve seracılık etkisi ile tarımsal verim göçü engellemiştir. Diğer köylerden farklı olarak yaşlı nüfus oranı daha azdır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, ancak özellikle sulama problemine bağlı olarak tarımsal verimin etkilendiği ve bunun giderilmesi istenmektedir. Anayol güzergâhının kenarında olması da büyük avantaj sağlamıştır.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın yine de devam etmektedir. Kuru ve sulu tarım ise başlıca geçim kaynağıdır ve tarım alanları geniş yer tutmaktadır. Köyde özellikle turfanda sebze ve meyve yetiştiriciliği ön plandadır. Seracılık yoğun olarak yapılmaktadır ve köyün bütününe yayılmıştır. Ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Açık bir ilkokul bulunmakla birlikte diğer okullar için taşımalı eğitim de yapılmaktadır.

Çizelge 5.32. İmamlı köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

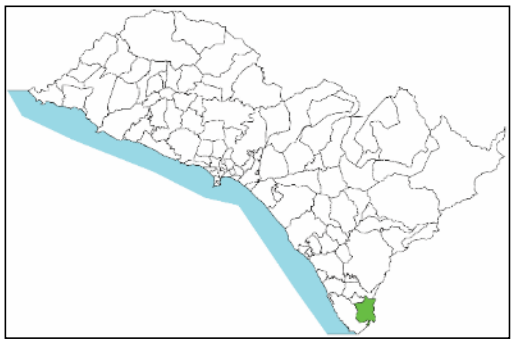

- İlçe içindeki konum: Güney-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +120,00 m. en yüksek +400,00 m.
- Eğim: Batı-doğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 73 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: İmamlı, Gödüre yaylası.

Sosyokültürel veriler

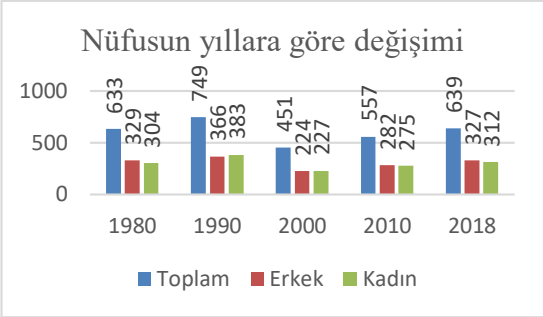

- 2018 nüfusu 639 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Üniversite mezunu az sayıda genç nüfus Alanya'ya göç etmektedir. Bir kısım da günübirlik gidip gelen vardır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (133 büyükbaş, 166 küçükbaş, 180 kümes hayvanı, 365 arı kovanı).
- Tarımsal üretim iyi durumdadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler muz ve turfanda sebzelerdir.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.32. (devam) İmamlı köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi müdahale görmüş, 4 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 4 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 3 evde çakma, 1 evde demirdir.
- 2 evde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda güneyde, 2 yapıda güneybatıda, üst kat girişleri ise 1er yapıda güney, kuzey, güneybatı ve kuzeydoğudadır.
- 2 yapıda dış merdiven bulunmaktadır ve taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 4 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.30).
- 3 yapıda ocak bulunurken 1 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.32).

5.2.33. İshaklı köyü

Doğal yapı bileşenleri

İshaklı köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 160 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim bütün köy alanına yayılmıştır. Köyün güney sınırında deniz bulunması ve özellikle manzara avantajı köy için çok büyük bir öneme sahiptir. Köyde geleneksel konut bulunmamaktadır.

Yerleşme özellikleri

İshaklı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 25 km. mesafededir. Nispeten düz bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde 20 m. ile 200 m. arasında yapılaşma görülür. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Alanya-Gazipaşa yolunun hemen kenarında konumlanmış ve ulaşım çok kolaydır (Ek-3, Şekil 3.33).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

İshaklı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir artış görülmektedir. Özellikle 1980 yılından sonraki on yıllık dönemde nüfus çok artmış diğer süreçlerde ise aynı kalmıştır. Köyün deniz kenarında olması turistleri buraya çekerken aynı zamanda geniş ve verimli tarım arazilerine sahip olmasını da sağlamıştır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri anlaşılmaktadır. Nitekim köyde tarımcılıkla uğraşmayanlar için de Alanya merkezde çalışma imkânı bulunması ve günübirlik gidilip gelinmesi göçü engellemiştir.

Köyde hayvancılık çok az olmasına karşın kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. En çok yetiştirilen ürünler muz, domates ve salatalıktır. Özellikle muz yörenin en büyük geçim kalemidir. Çalışanların çoğunluğu günübirlik olarak Alanya'ya gidip gelmektedir. Köyde seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Açık olan bir ilkokul vardır ve bunun dışındaki eğitim taşımalı olarak yapılmaktadır.

Çizelge 5.33. İshaklı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 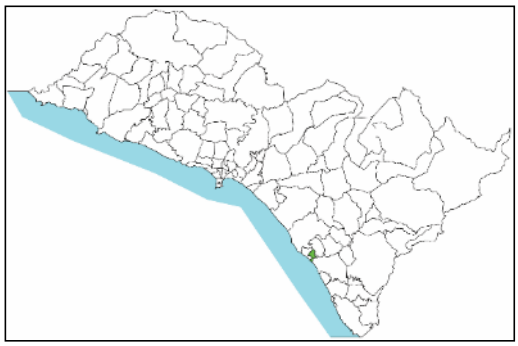
- İlçe içindeki konum: Güney-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten düz bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +40,00 m. en yüksek +200,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü
- İlçeye uzaklık: 25 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, amorf, dörtgen.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gevne yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 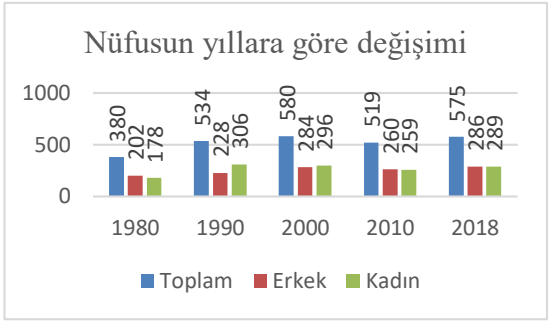

- 2018 nüfusu 575 kişidir (TÜİK).
- Göç: Şehir merkezine yakın olmasından dolayı çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta ve günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Var
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (86 büyükbaş, 100 kümes hayvanı).
- Muz üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte maliyetlerin artmasından dolayı gittikçe azalmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

5.2.34. İspatlı köyü

Doğal yapı bileşenleri

İspatlı köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 240 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Deniz manzarasının bulunması ve tarım ile turizmin birleştiği bir alan olması çok büyük bir artı getirmektedir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

İspatlı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 22 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma neredeyse köy alanının tamamına yayılmıştır. Anayola çok yakın olması köyden göçü azaltmıştır. Yükseklik güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.34).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

İspatlı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir değişim gözlenmemektedir. Bundaki en büyük etken köye ulaşımın kolay olması ve köyün konumunun iyi olmasıdır. Bununla birlikte köyde oturup yakın merkezlerde ve ilçede çalışma imkânı olması göç oranını azaltmış ve nüfus oranını sabit tutmuştur. Köyde sadece 1990-2000 ile 2010-2018 yılları arasında nüfusta azalma olmuştur. Ancak emekli olan kesimin sürekli olarak köye dönüşü söz konusudur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği anlaşılmıştır.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde sahil kesimlerinin genelinde görülen muz üretimi yaygındır. Seracılık daha çok güney bölümünde yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi merkez beldelere yakın olmasıdır. Köyde okul yoktur ve taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.34. İspatlı köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

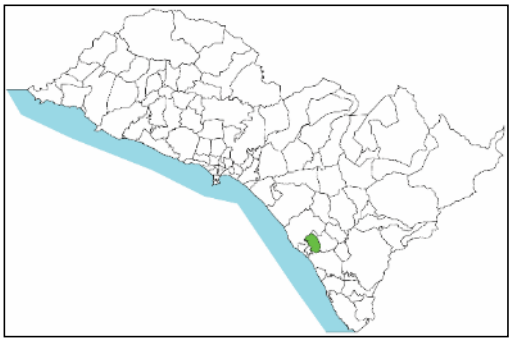

- İlçe içindeki konum: Güney-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +40,00 m. en yüksek +280,00 m.
- Eğim: Güneydoğu-kuzeybatı yönlü.
- İlçeye uzaklık: 22 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gevne yaylası.

Sosyokültürel veriler

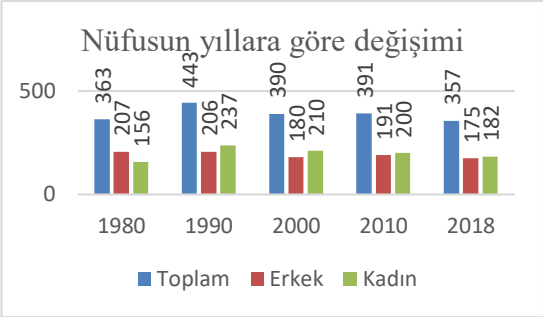

- 2018 nüfusu 357 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Az var
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık az düzeydedir (184 büyükbaş, 90 kümes hayvanı, 98 arı kovanı).
- Tarımsal üretim önemini kaybetse de kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün muzdur.
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist çok az gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.34. (devam) İspatlı köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 1 tanesi müdahale görmüş, 4 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 4 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde demir parmaklık, 1 evde ahşap şebeke vardır.
- Giriş kapıları 2 evde ahşap çakma, 2 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 1 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale ıslak hacim eklentisi şeklindedir.
- 1 yapıda da bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda güneyde, 1 yapıda kuzeyde, 1 yapıda kuzeybatıda, üst kat girişleri ise 1er yapıda kuzey, batı, güney ve güneybatıdadır.
- Yapıların hepsinde merdiven dışarıdadır. Merdivenlerin 3 tanesi taş, 1 tanesi ise betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 4 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.31).
- 4 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.34).

5.2.35. Karakocalı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Karakocalı köyü ilçenin tam orta kesiminde ve güneyde yer almaktadır. Arazi yapısı düz olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 20-30 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak çok küçük bir köydür. Merkeze en yakın köylerden birisidir ve ulaşım kolaydır. Kadastro problemlerinden dolayı köyün resmi anlamda sınırı neredeyse kalmamıştır.

Yerleşme özellikleri

Karakocalı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 8 km. mesafededir. Düz bir alanda toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma tüm alana yayılmıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Ancak Oba Mahallesi ile iç içe geçtiğinden köy ve kent olgusu ile sınırlar kaybolmuştur (Ek-3, Şekil 3.35).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Karakocalı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde yüksek bir tutarsızlık gözlenmektedir. 1980-1990 yılları arasında artan nüfus 1990-2000 yılları arasında neredeyse 7 kat azalmıştır. Buna karşın 2000-2010 ve 2010-2018 yılları arasında ise nüfus 3er kat artmıştır. Köydeki nüfus dalgalanmasının Oba Beldesi ile arazi geçişi olması muhtemeldir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, hâlihazırda ilçede dahi çalışanlar olsa gidip geldikleri belirlenmiştir. Göç hiç yok denecek kadar azdır.

Köyde hayvancılık azda olsa halk kendi ihtiyaçları için beslemektedir. Sulu tarım alanlarının kuru tarım alanlarından fazla olduğu nadir köylerden biri olan Karakocalı halkı geçimini ilçe merkezinde çalışarak sağlamaktadır. Köyde az miktarda seracılık yapılmakla birlikte özellikle kuzey kesimde görülmektedir ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Okul olmayan köyde taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.35. Karakocalı köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta-güney.
- Yerleşim özellikleri: Düz bir alanda toplu bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +60,00 m. en yüksek +80,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 11 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gökbel yaylası.

Sosyokültürel veriler

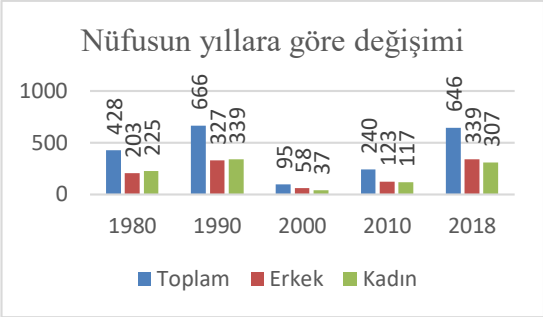

- 2018 nüfusu 646 kişidir (TÜİK).
- Göç: Yok.
- Yaz-kış nüfus farkı: Yok.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık az düzeydedir (90 büyükbaş, 100 kümes hayvanı, 200 arı kovanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre azdır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler salatalık ve domatestir.
- Arıcılık köy için önemli bir gelir kaynağıdır.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç eden yoktur ve Alanya merkezinde çalışmaktadırlar.
- Köyde ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.35. (devam) Karakocalı köyü verileri

Mimari veriler

- 4 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür. Bununla birlikte yapılar Oba Beldesi içerisinde görünmektedir.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapılar hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait bir bahçe bulunmaktadır.
- 1 evin çatısı da düz dam, 3 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 4 (3 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1er evde ahşap çakma ve tablalı, 2 evde hem çakma hem tablalıdır.
- Tüm evlerde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler ıslak hacim, oda, depo ve teras eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda da bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Hem ahır hem de üst kat girişleri 1 yapıda güneyde, 1 yapıda batıda, 1 yapıda güneydoğuda, 1 yapıda kuzeybatıdadır.
- Yapıların merdivenleri dışarıdadır ve 3 yapıda taş iken 1 yapıda betonarmedir.
- Konutlar yoldan çekilmiştir ve bahçe bölümüne doğru bakmaktadır.
- 4 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.32).
- 3 konutta ocak bulunurken 1 tanesinde yoktur.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, ışınsal) (Ek-3, Şekil 3.35).

5.2.36. Karamanlar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Karamanlar köyü ilçenin batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı ez eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 360 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Ancak köy sınırları içerisinde yerleşim sadece orta kesimde yapılmış, diğer bölgeler ise tarım faaliyetleri için ayrılmıştır. 5 tane geleneksel konut kalan köyde ulaşım kolaydır ancak biraz uzaktır.

Yerleşme özellikleri

Karamanlar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 43 km. mesafededir. Nispeten düz bir alanda toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yaklaşık 520-560 m. yükseklikte konutlar bulunmaktadır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artış göstermektedir (Ek-3, Şekil 3.36).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Karamanlar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta bir miktar azalma olduğu görülmektedir. Özellikle 1980-1990 yıllarında azalan nüfus 1990-2010 yıllarında artmış sonrasında yine azalışa geçmiştir. Köyde geçimini sağlayamayanlar ilçeye göç etmek zorunda kalmışlardır. Ancak tarım alanlarının geniş yer kaplaması ve özellikle kuru tarım için elverişli arazilerin olması hayvancılığın da devam etmesine olanak sağlamıştır. Bu sebeple göç olayının daha az seviyelerde kaldığı söylenebilir.

Köyde hem hayvancılık hem de kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Nitekim küçükbaş hayvan sayısının en fazla olduğu köylerin başında gelmektedir ve arıcılık da köyde önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte kuru tarım arazisi en büyük köylerin başındadır. En çok yetiştirilen ürün ise buğdaydır. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak 3 tane bakkal bulunmaktadır. İlkokul olan köyde eğitim hem aktif olarak yapılmakta hem de taşımalı olarak devam etmektedir.

Çizelge 5.36. Karamanlar köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 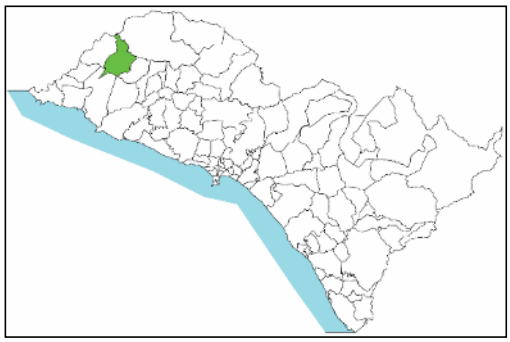
- İlçe içindeki konum: Batı.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten düz bir alanda toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Tek yerleşmeli (1 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +400.00 m. en yüksek +760,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 43 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Seyricek yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 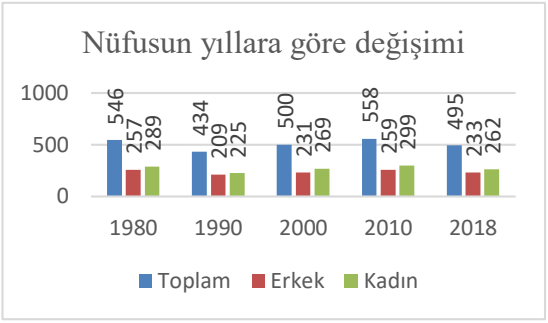

- 2018 nüfusu 495 kişidir (TÜİK).
- Göç: Özellikle okumak için göç edilmektedir.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmek çok zordur.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çoktur (140 büyükbaş, 1 617 küçükbaş, 190 kümes hayvanı, 227 arı kovanı).
- Ticari işletme olarak bakkal bulunmaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte meyvelik ve sebzelikler bulunmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Seracılık yapılmamaktadır.
- Köy içine turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.36. (devam) Karamanlar köyü verileri

Mimari veriler

- 5 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2, YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 5 evin çatısı da düz damdır.
- 4 yapıda çıkmalar açık, 1 yapıda kapalı ahşap çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 2 (1 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 yapıda ahşap şebeke, 3 yapıda demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 2 evde hem çakma hem tablalıdır.
- Tüm evlerde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler ıslak hacim, depo ve teras eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Hem ahır hem de üst kat girişleri 1 yapıda güneyde, 1 yapıda batıda, 3 yapıda güneybatıdadır.
- 5 yapının merdiven oluşumu dışarıdadır ve hepsi betondur.
- Konutlar eğim az olmasında dolayı özel olarak bir yöne bakmamaktadır.
- 5 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4, Tip 6 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.33).
- 5 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.36).

5.2.37. Karapınar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Karapınar köyü ilçenin en kuzey-doğu kesiminde yer almaktadır ve sınırı oluşturmaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 680 m. yükseklik farkı bulunmaktadır ve bununla birlikte Alanya'nın en yüksek yerleşime sahip köyü özelliğine sahiptir. Bu sebeple iklim diğer köylere nazaran daha çok farlılık arz eder. Ulaşımın en uzak olduğu köy olmakla birlikte aynı zamanda zor bir güzergâha da sahiptir. Alanya'nın büyük oranda yaylaları bu köy sınırı içerisinde yer alır.

Yerleşme özellikleri

Karapınar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 60 km. mesafededir. Dağlık bir alanda merkezi toplu ancak genel olarak dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma çoğunlukla 1 400 m. kotunda yaygınlaşmıştır. Yükseklik belli bir yöne göre değil, arazi geniş olduğundan farklı yönlere artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.37).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Karapınar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir azalma gözlenmektedir. Bundaki en büyük etkenin köyün merkeze uzak olması ve turizm dolayısı ile çalışmak için halkın göç etmesi olduğu söylenebilir. Özellikle 1980-1990 yılları arasında nüfus çok azalmış, son 10 yılda ise sabit kalmıştır. Köyler arasında yaz-kış nüfusunun en yakın olduğu mahalledir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye tarımsal ve hayvansal destek gerektiği ve turistlerin köylerine gelmesine bağlı olarak konaklama ve doğal ürün ticaretinin geliştirilmesi istenmektedir.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Bununla birlikte azda olsa devam eden arıcılık köy için büyük öneme sahiptir. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak bakkal ve demir-metal işletmesi bulunmaktadır. Okul bulunmayan köyde eğitim taşımalı olarak devam etmektedir.

Çizelge 5.37. Karapınar köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

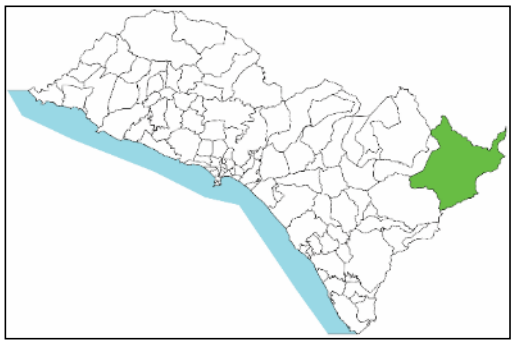

- İlçe içindeki konum: Kuzeydoğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda toplu ve dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Tek yerleşmeli (1 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +1 200,00 m. en yüksek +1 880,00 m.
- Eğim: Çok yönlü
- İlçeye uzaklık: 60 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çamlıca, Dikmetaş, Söğüt yaylası.

Sosyokültürel veriler

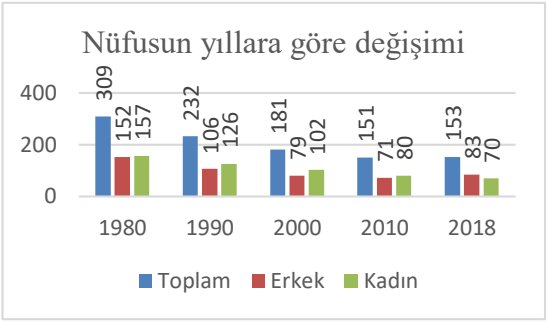

- 2018 nüfusu 153 kişidir (TÜİK).
- Göç: Yok.
- Yaz-kış nüfus farkı: Yok.
- Köylülerin büyük bölümü burada çalışmaktadır ve genç nüfusun korunduğu köylerden biridir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Orta
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (42 büyükbaş, 100 kümes hayvanı, 145 arı kovanı).
- Arıcılık köy için önemli bir özelliktir.
- Tarımsal üretim eskiye oranla azalsa da özellikle sulu tarımın arttırılması istenmektedir. En çok yetiştirilen ürünler salatalık, domates ve kabaktır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye gelen turistler özellikle doğal yapısı için gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal ve demir-metal işletmesi bulunmaktadır.

Çizelge 5.37. (devam) Karapınar köyü verileri

Mimari veriler

- 4 tanesi müdahale görmüş, 5 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Evlerin 4 tanesi kırma çatılı, 1 tanesi beşik çatılıdır.
- 2 yapıda ahşap kapalı çıkma, diğerlerinde açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 2 (4 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evde kepenk, 2 evde ahşap şebeke, 1 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 2 evde ahşap çakma, 3 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 4 evde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahale ıslak hacim, oda, teras ve depo eklentisi şeklindedir.
- 4 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 2 yapıda batıda, 1 yapıda kuzeyde, 2 yapıda güneybatıda, üst kat girişleri ise 1er yapıda kuzey, güneydoğu ve güneybatıda, 2 yapıda güneydedir.
- 5 yapının merdiveni de dışarıdandır ve 2 tanesi ahşap iken diğer 3 tanesi betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 1 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 4, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.34).
- 4 yapıda ocak bulunurken, 1 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer, ışınsal) (Ek-3, Şekil 3.37).

5.2.38. Kayabaşı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Kayabaşı köyü ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Çok fazla yağış almayan bölgede kısmi olarak su sıkıntısı bulunmaktadır. Ulaşım uzak olmamakla birlikte kolaydır.

Yerleşme özellikleri

Kayabaşı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 26 km. mesafededir. Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma özellikle güney bölümde olmakla birlikte bütün köy alanına yayılmıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.38).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Kayabaşı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde sürekli olarak bir artıştan söz edilebilmektedir. Köyde sabit olarak yaşayanların çoğunluğu tarımla uğraşmaktadır ve Alanya'da farklı işlerde çalışmış, emekli olup geri dönmüş kişilerden oluşmaktadır. Bölgeye günübirlik git gel yapılmaktadır ve bu köyün neredeyse yarı nüfusuna eşittir. Özellikle seracılık faaliyetlerinin yapılması göç oranının artmasını engellemiştir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, tarım ve hayvancılığın desteklenerek ileri seviyelere getirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Köyde hayvancılık nispeten diğer köylere göre fazladır ve özellikle arıcılık önemli bir yere sahiptir. Büyükbaş hayvancılığın ise en çok yapıldığı köylerin başında gelmektedir. Kuru ve sulu tarım alanları aynı oranda olup ikisi de yapılmaktadır. Buna karşılık köyde seracılık artış göstermiş ve yoğun şekilde yapılmaktadır. Köyün en çok yetiştirilen ürünleri ise keçiboynuzu, badem ve turfanda sebzedir. Ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Köyde hem açık bulunan bir ilkokul vardır hem de taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.38. Kayabaşı köyü verileri

<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

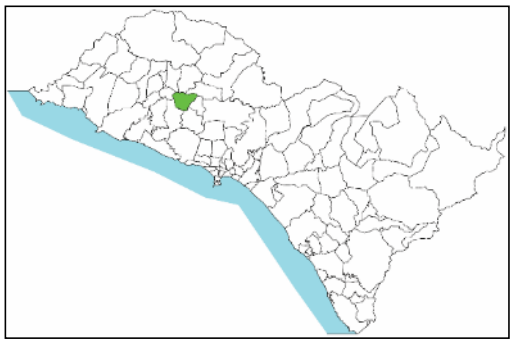

- İlçe içindeki konum: Orta-batı.
- Yerleşim özellikleri: Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (5 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +400,00 m. en yüksek +800,00 m.
- Eğim: Merkez-Güneybatı-kuzeydoğu.
- İlçeye uzaklık: 26 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yok

<u>Sosyokültürel veriler</u>

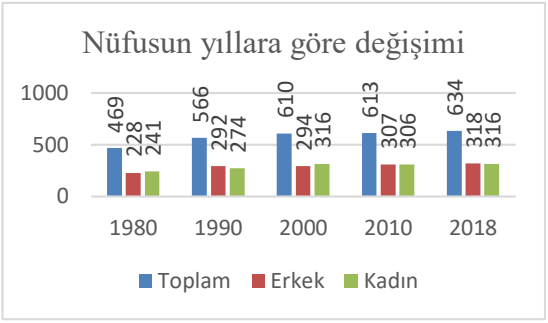

- 2018 nüfusu 634 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü tarımla uğraşmakta, aynı zamanda Alanya'ya günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (410 büyükbaş, 110 kümes hayvanı, 212 arı kovanı).
- Tarımsal üretim yoğun olarak devam etmektedir. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. Özellikle keçiboynuzu, badem ve sebze türlerinin tamamı yetiştirilmektedir.
- Arıcılık önemli bir gelir kaynağıdır.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.

Çizelge 5.38. (devam) Kayabaşı köyü verileri

Mimari veriler

- 3 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz dam, 1 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (2 ev), P-Tip 2-4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde ahşap çakma, 2 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 3 evde de betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahale ıslak hacim, teras ve depo eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda batıda, 1 yapıda doğuda, 1 yapıda güneydoğuda, üst kat girişleri ise 2 yapıda kuzeyde, 1 yapıda güneydoğudadır.
- 2 yapının merdiveni de dışarıda ve betondur, 1 yapının ise içeride ve ahşaptır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 2 yapı çift katlı, 1 yapı üç katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.38).
- 3 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Semer biçimli, lineer) (Ek-3, Şekil 3.38).

5.2.39. Keşefli köyü

Doğal yapı bileşenleri

Keşefli köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 80 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Deniz manzarasının bulunması ve tarım ile turizmin birleştiği bir alan olması çok büyük bir artı getirmektedir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Keşefli köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 28 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma neredeyse köy alanının tamamına yayılmıştır. Anayola çok yakın olması ve muz üretimi köyden göçü azaltmıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.39).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Keşefli köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazlaca bir dalgalanma gözlenmemektedir. 1980-2000 yılları arasında yüksek artış gösteren nüfus 2000-2010 yıllarında çok fazla azalmış, 2010 sonrasında ise tekrar artmıştır. Tarımla uğraşmak istemeyenlerin kent merkezine günübirlik gidip gelerek çalışabilmesi artan göçü geriye döndürmüştür. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte arsaların imara açılması istenilse de böyle bir durumun köy yapısını tamamen etkileyeceği şüphe götürmemektedir.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde sahil kesimlerinin genelinde görülen muz üretimi yaygındır. Seracılık bütün köy alanına yayılmıştır ve yoğun olarak yapılmaktadır. Ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi merkez beldelere yakın olmasıdır. Köyde bir ilkokul bulunmaktadır ve bunun yanı sıra taşımalı eğitimde yapılmaktadır.

Çizelge 5.39. Keşefli köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Güney-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +40,00 m. en yüksek +120,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 28 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gevne yaylası.

Sosyokültürel veriler

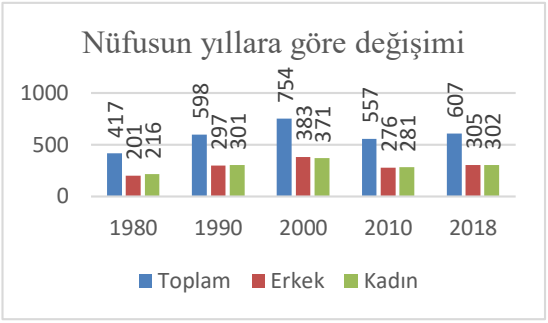

- 2018 nüfusu 607 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Çok az.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Az var
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık az düzeydedir (95 büyükbaş, 30 küçükbaş, 100 kümes hayvanı, 113 arı kovanı).
- Tarımsal üretim önemini kaybetse de kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün muzdur.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.39. (devam) Keşefli köyü verileri

Mimari veriler

- 2 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde ahşap çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 2 evde de müdahale yoktur.
- 1 yapıda da bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda batıda, 1 yapıda doğuda, üst kat girişleri ise 2 yapıda da kuzeydedir.
- Yapıların ikisinde de merdiven yoktur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 2 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.36).
- 1 yapıda ocak bulunmakta, diğerinde bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (ışınsal, lineer) (Ek-3, Şekil 3.39).

5.2.40. Kızılcaşehir köyü

Doğal yapı bileşenleri

Kızılcaşehir köyü ilçenin tam orta kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 920 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Neredeyse ilçe ile iç içe geçmiştir ve köy durumunu bir nebze kaybetmiştir. Öyle ki Alanya'nın stadyumu bu köy sınırları içerisinde yer alır. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Kızılcaşehir köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 13 km. mesafededir. Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma 600 m. kotunun altında yapılmıştır ve üst kotlarda yoktur. İlçe ile iç içe geçmiş olduğundan göç durumu yoktur. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.40).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Kızılcaşehir köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde büyük bir artış gözlenmektedir. Özellikle 2000-2010 yılları arasında en yüksek artışın olduğu görülür. Bunun en büyük sebebinin ilçedeki yatırımlar sonucunda köye günübirlik ulaşımın rahatlaması ve çalışanların köyden gidip gelme imkânına kavuşması olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde özellikle tarımın daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Stadyumun bu köyde yapılmış olması da bir miktar hareketlilik getirmiştir.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Özellikle arıcılık köyün başlıca değerlerinden biridir. Zirai olarak ise en çok limon, portakal ve erik yetiştirilmektedir. Ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi merkeze yakın olması ve ihtiyaçların kolay karşılanabilir olmasıdır. Köyde bir ilkokul bulunmaktadır ve bunun yanı sıra taşımalı eğitim de yapılmaktadır.

Çizelge 5.40. Kızılcaşehir köyü verileri

<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

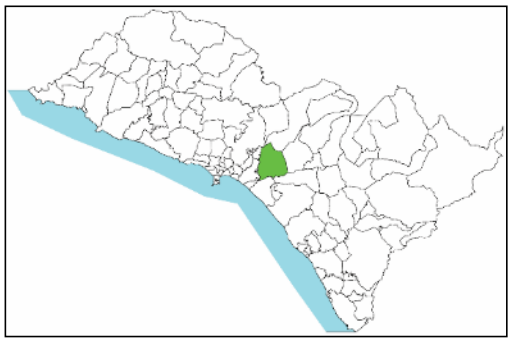

- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +80,00 m. en yüksek +1 000,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 13 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Eski yerleşim geniş ve amorf, yeni yerleşim dar ve dikdörtgen.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yok.

<u>Sosyokültürel veriler</u>

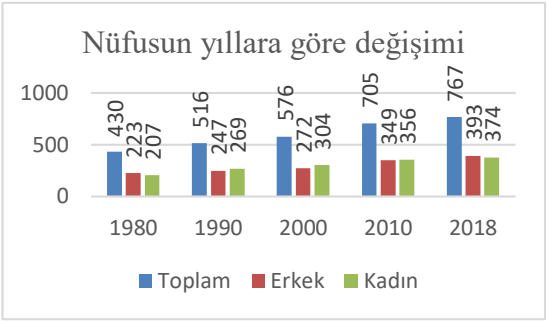

- 2018 nüfusu 767 kişidir (TÜİK).
- Göç: Yok.
- Yaz-kış nüfus farkı: Yok.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık az düzeydedir (24 büyükbaş, 100 küçükbaş, 90 kümes hayvanı, 482 arı kovanı).
- Tarımsal üretim önemini kaybetse de kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler limon, portakal ve eriktir..
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler geri gelmişler ve Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.40. (devam) Kızılcaşehir köyü verileri

Mimari veriler

- 3 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 4, YP-Tip 5. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz dam, 1 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (1 ev), P-Tip 3 (1 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 2 evde ahşap çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 3 evde de betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahale ıslak hacim, oda, teras ve depo eklentisi şeklindedir.
- 1 yapıda da bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda kuzeybatıda, 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda güneydoğuda, üst kat girişleri 2 yapıda güneybatıda, 1 yapıda güneydoğudadır.
- Yapıların üçünde de merdiven dışarıdadır ve betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 3 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.37).
- 3 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.40).

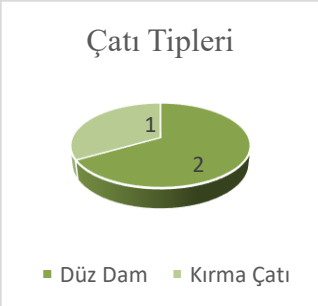

5.2.41. Kocaoğlanlı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Kocaoğlanlı köyü ilçenin orta-güneydoğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 520 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı ise sadece 400 m. kotlarının altında kurulmuştur. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Kocaoğlanlı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 29 km. mesafededir. Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma üç noktada yoğunlaşmıştır. Eski parsellerin şekilleri amorf iken yeni parseller daha düzgün ve dikdörtgendir. Yükseklik güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.51).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Kocaoğlanlı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde yoğun dalgalanmalar görülmektedir. 1980-1990 yılları arasında yaklaşık 2 katına çıkan köy nüfusu 1990-2000 yılları arasında 1,5 kat azalmıştır. Sonraki 20 yıllık süreçte ise az miktarda düşme olmuş, çok fazla etkilenmemiştir. Bundaki en büyük etkenin köye ulaşımın kolay olması, seracılık faaliyetleri ile tarım gelirlerinin bir nebze artmış olması söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. En çok istenilen durum ise arıcılığın yaygınlaştırılmasıdır.

Köyde hayvancılık azalmıştır ve insanlar kendilerine yetecek oranda yapmaktadır. Özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. En çok yetiştirilen ürünler ise kabak, narenciye, sebze ve çilek olarak sıralanabilir. Az oranda seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Yerleşim alanının merkez beldelere yakın olmasından dolayı ihtiyaçlar oradan karşılanmaktadır. Köyde okul yoktur ve taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.41. Kocaoğlanlı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

- İlçe içindeki konum: Orta-Güneydoğu.
- Yerleşim özellikleri: Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +120,00 m. en yüksek +640,00 m.
- Eğim: Güneydoğu-kuzeybatı yönlü.
- İlçeye uzaklık: 29 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gödüre yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

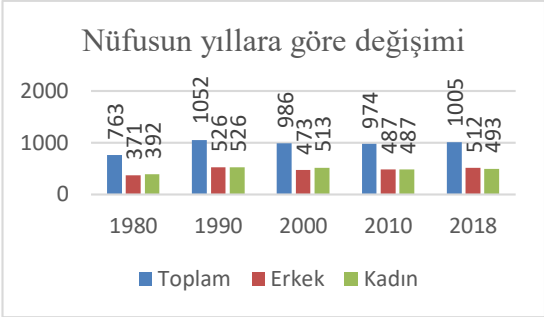

- 2018 nüfusu 253 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık az düzeydedir (115 büyükbaş, 250 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre fazladır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler kabak, narenciye, sebze ve çilektir.
- Sera üretimi az miktarda yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.41. (devam) Kocaoğlanlı köyü verileri

Mimari veriler

- 2 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir ancak ahşaplar yıkılmıştır ve sadece izleri mevcuttur.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3).
- Giriş kapıları 1 evde ahşap çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 1 evde de müdahale bulunmamaktadır.
- 1 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişi 1 yapıda bulunmaktadır ve güneydedir. Üst kat girişleri ise 1 yapıda kuzeyde, 1 yapıda kuzeybatıdadır.
- 1 yapıda merdiven bulunurken diğerinde yoktur. Merdiven dışarıdadır ve malzemesi taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapıların 1 tanesi tek katlı, 1 tanesi çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.38).
- 2 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.41).

5.2.42. Kuzyaka köyü

Doğal yapı bileşenleri

Kuzyaka köyü ilçenin tam orta kesiminde yer almaktadır ve hem merkeze hem de beldelere çok yakındır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 220 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim köyün çok az bir bölümünde ve kuzey bölgede toplanmıştır. 300 m. kotunun üzerinde yapılaşma yoktur ve köyde denize yakın olmasına rağmen iklim farklılık göstermektedir.

Yerleşme özellikleri

Kuzyaka köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 19 km. mesafededir. Eğimli bir alanda kısmen dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma ortalama 200 m. yükseklikte yoğunlaşmıştır. Yükseklik kuzey-güney doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.42).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Kuzyaka köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde dalgalanma olduğu görülmektedir. 1980-1990 yıllarında az miktarda düşüş gösteren nüfus 1990-2000 yılları arasında artarken bu yıldan sonra azalmış ve sabitlenmiştir. Köyde geleneksel konut bulunmamaktadır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istedikleri anlaşılmaktadır. Köyün yerleşim özellikleri göz önüne alındığında yeterli yatırımın ve desteğin verilmediği halk tarafından düşünülmektedir.

Köy sınırı içerisinde çok az hayvancılık çok az da kuru ve sulu tarım üretimi yapılmaktadır. Köyde tarım diğer köylere göre çok daha az görülmektedir ve üretim sadece kişisel ihtiyaçlar için yapılmakta olup, herhangi bir gelir kaynağı sağlamamaktadır. Yerel halk çoğunlukla şehir merkezinde çalışmaktadır. Köyde sera bulunmamaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi ilçe merkezine yakın olmasıdır. Köyde okul bulunmamaktadır ve hâlihazırda çocuk sayısı da çok az olduğu için eğitim taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.42. Kuzyaka köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 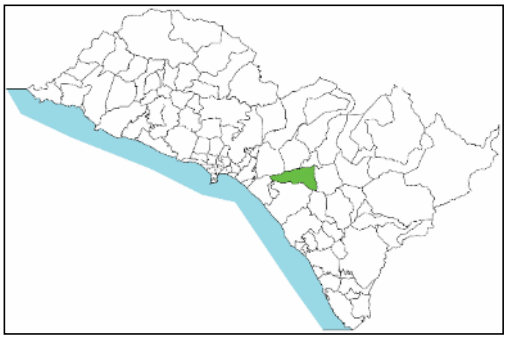
- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Eğimli bir alanda kısmen dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +20,00 m. en yüksek +1 400,00 m.
- Eğim: Kuzey-güney yönlü.
- İlçeye uzaklık: 19 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Ahmetöldü yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 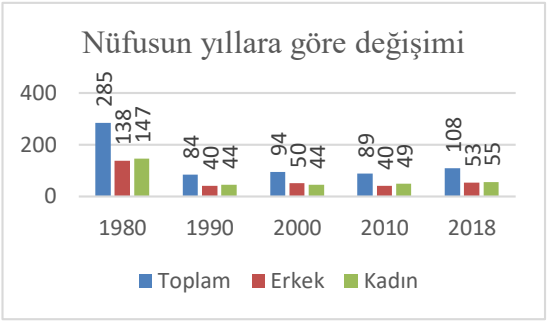

- 2018 nüfusu 197 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok az düzeydedir (35 büyükbaş, 75 kümes hayvanı).
- İpekböceği üretimi azda olsa devam etmektedir.
- Tarımsal üretim çok azdır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır ancak geçim amaçlı değil kişisel ihtiyaç içindir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar ise günübirlik olarak gidip gelmektedir.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

5.2.43. Mahmutseydi köyü

Doğal yapı bileşenleri

Mahmutseydi köyü ilçenin orta kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 000 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Köyde yerleşim o kadar geniş alana yayılmıştır ki her bölgede konut bulunmaktadır. İklimsel olarak hem deniz hem de kara etkisi farklı noktalarda hissedilmektedir. Ulaşımın hem yakın hem de kolaydır ve en çok yatırım yapılan köylerin başında gelmektedir. Bununla birlikte yaz-kış nüfus farkının en fazla olduğu köy denilebilir.

Yerleşme özellikleri

Mahmutseydi köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 19 km. mesafededir. Dağlık bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma bütün alana yayılmıştır. Köy hem normal yerleşke hem de yayla yerleşimi olarak kullanılmaktadır. Yükseklik güney-kuzey ve güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.43).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Mahmutseydi köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir azalma gözlenmektedir. Bundaki en büyük etkenin turizm dolayısı ile çalışmak için halkın göç etmesi olduğu söylenebilir. Sadece 1990 yılında nüfus dağılımında bir artış vardır. Kış-yaz nüfusunun ve hatta hafta içi hafta sonu nüfus farkının en fazla olduğu köydür. Bunda yaylacılık kültürünün de büyük etkisi bulunur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye tarımsal ve hayvansal destek gerektiği ve turistlerin köylerine gelmesine bağlı olarak konaklama ve doğal ürün ticaretinin geliştirilmesi istenmektedir.

Köyde hayvancılık diğer köylere oranla fazladır ve bununla birlikte kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Arıcılık diğer köyler arasında en çok burada yapılmaktadır. Seracılık çok az oranda yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Köyde okul bulunmaktadır ve eğitim aralıksız olarak devam etmektedir.

Çizelge 5.43. Mahutseydi köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

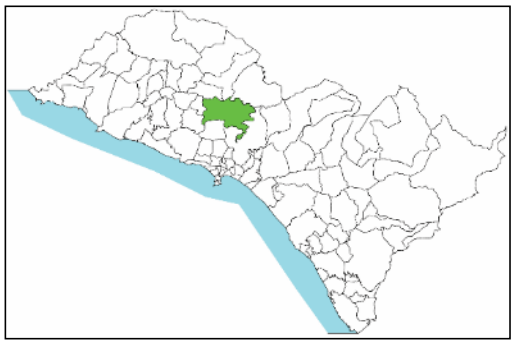

- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda çok dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (12 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +300,00 m. en yüksek +1 300,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 19 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yok.

Sosyokültürel veriler

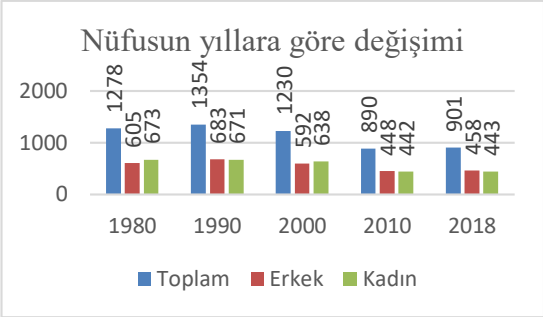

- 2018 nüfusu 901 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Çok fazla.
- Köylülerin büyük bölümü Alanya'da çalışmaktadır ve genç nüfus gittikçe azalmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Çok var.
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık fazladır (251 büyükbaş, 53 küçükbaş, 2000 kümes hayvanı, 653 arı kovanı).
- Arıcılık üst düzeyde yapılmaktadır.
- Tarımsal üretimi iklim dolayısı ile çok elverişlidir. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler zeytin, kiraz ve cevizdir.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köye gelen turistler özellikle doğal yapısı için gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.

Çizelge 5.43. (devam) Mahmutseydi köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi yıkılmış, 27 tanesi müdahale görmüş 44 geleneksel konut vardır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- 40 yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle, 4 yapı karma sistemle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 8 evin çatısı düz dam, 34 tanesi kırma çatılı, 2 tanesi beşik çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma veya kapalı ahşap çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (12 ev), P-Tip 2 (24 ev), P-Tip 3 (1 ev), P-Tip 4 (7 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 19 evde kepenk, 4 evde ahşap şebeke, 15 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları ahşap çakma, tablalı ve demirdir. Çoğunluk çakma ve tablalıdır.
- 27 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale genelde ıslak hacim, oda, teras ve depo eklentisi şeklindedir.
- 11 yapıda bölücü ahşap dolap, 22 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri en çok güney, batı ve kuzeyde, üst kat girişleri ise en çok batı, kuzey ve doğudadır.
- 5 tanesi içeride, 33 tanesi dışarıda, 38 yapıda merdiven vardır. İç merdivenler ile dışarıdaki 5 merdiven ahşap. Diğer 17 merdiven beton, 8 merdiven taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapıların tümü çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, 3, 4, 5, 6 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.39).
- 38 yapıda ocak bulunurken, 6 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Yay biçimli, ışınsal) (Ek-3, Şekil 3.43).

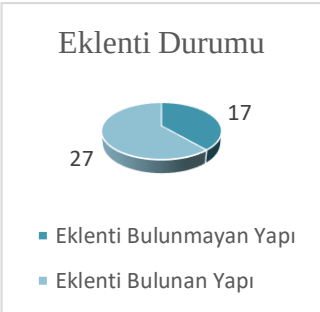

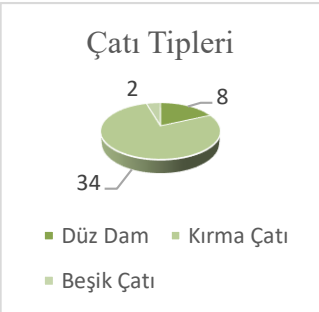

5.2.44. Obaalacami köyü

Doğal yapı bileşenleri

Obaalacami köyü ilçenin orta-kuzey kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 600 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşım nispeten zor olmakla birlikte mesafe olarak yakın konumdadır ve geleneksel konut dokusu kısmen korunmuştur.

Yerleşme özellikleri

Obaalacami köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 16 km. mesafededir. Dağlık bir alanda kısmen toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde ortalama 400 m. ve 1200 m. yükseklikte, iki noktada yoğunlaşmış yapılaşma görülmektedir. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır. Hane yerleşimine bakıldığında köyün güney ve kuzey bölümünde yoğunlaştığı, orta kısımda ise olmadığı görülmektedir (Ek-3, Şekil 3.44).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Obaalacami köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla olmamak koşuluyla bir artış gözlenmektedir. Ancak 1990-2000 yılları arasında nüfusun büyük oranda azaldığı, son 20 yılda ise nüfusun arttığı görülmektedir. Bunun en büyük sebebinin ilçeye turist gelmesine bağlı olarak geçim kaynağının artması olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak tarım ve hayvancılığın bitmesine bağlı olarak geçim kaynağının azalması sonucu göç etme eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Köyde yaz-kış nüfus farkı çoktur.

Köyde hayvancılık eskiye göre az olmasına karşın devam etmekte özellikle kuru tarım ile sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Yetişmeyen neredeyse hiçbir ürün olmamasına karşın en çok erik, portakal, limon ve badem yetiştirilmektedir. Hayvancılık ise kişilerin kendisine yetecek oradan yapılmaktadır. Köyde seracılık yoktur ve ticari işletme olarak bakkal ve maden ocağı bulunmaktadır. Eğitim halen açık olan okulda devam etmekte, ayrıca taşımalı olarak da yapılmaktadır.

Çizelge 5.44. Obaalacami köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

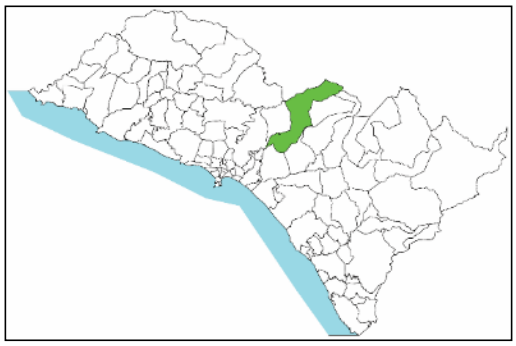

- İlçe içindeki konum: Orta kuzey.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda kısmen toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±400,00 m. en yüksek +2 000,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 19 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Banlıca yaylası.

Sosyokültürel veriler

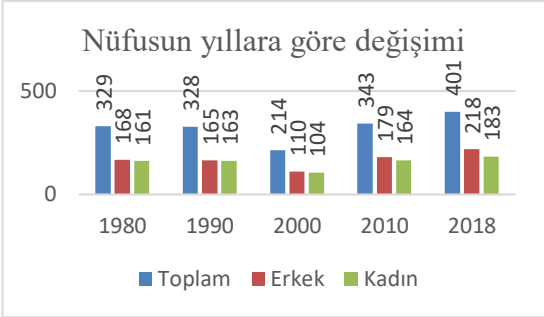

- 2018 nüfusu 401 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var. Hafta sonları ve yaz nüfusu yüksek.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Var
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azdır (65 büyükbaş, 100 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim azalmıştır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün erik, portakal, limon ve bademdir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist yoğun olarak gelmektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bakkal ve maden ocağı bulunmaktadır. Ayrıca turistlere yönelik yeme içme mekânı yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 5.44. (devam) Obaalacami köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 4 tanesi müdahale görmüş, 9 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 4, YP-Tip 5. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 6 evin çatısı düz dam, 2 tane evin kırma çatılı, 1 tane evin beşik çatılıdır.
- 1 evde ahşap kapalı çıkma varken diğer yapılarda açık çıkma mevcuttur.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (6 ev), P-Tip 2 (1 ev), P-Tip 3 (1 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde ahşap şebeke, 2 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 5 evde çakma, 4 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 4 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 4 yapıda bölücü ahşap dolap, 3 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 4 yapıda güneyde, 1er yapıda kuzey, batı, kuzeybatı, kuzeydoğu ve güneydoğuda, üst kat girişleri 3 yapıda güneyde, 1er yapıda farklı yönlerdedir.
- 1 tanesi yıkılmış olmakla birlikte merdivenlerin hepsi dışarıdadır. Yıkık merdivenle birlikte, 3 tanesi ahşap, 1 er tanesi taş, beton ve demirdir.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 1, Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.40).
- 9 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, depo ve konut, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.44).

5.2.45. Orhan köyü

Doğal yapı bileşenleri

Orhan köyü ilçenin batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı ez eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 440 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Ancak köy sınırları içerisinde yerleşim sadece orta ve doğu kesimde yapılmış, diğer bölgeler ise tarım faaliyetleri için ayrılmıştır. 6 tane geleneksel konut kalan köyde ulaşım kolaydır ancak biraz uzaktır.

Yerleşme özellikleri

Orhan köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 31 km. mesafededir. Nispeten düz bir alanda kısmen toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde yaklaşık 640-720 m. yükseklikte konutlar bulunmaktadır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artış göstermektedir (Ek-3, Şekil 3.45).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Orhan köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta sürekli olarak azalma olduğu görülmektedir. Her 10 yıllık periyotta, yaklaşık aynı oranlarda nüfusta görülen azalma şehir merkezlerine yakınlığından dolayı turizm amaçlı çalışmak için gidildiğinin göstergesidir. Köyde geçimini sağlayamayanlar ilçeye göç etmek zorunda kalmışlardır. Ancak tarım alanlarının geniş yer kaplaması ve özellikle kuru tarım için elverişli arazilerin olması hayvancılığın da devam etmesine olanak sağlamıştır. Bu sebeple göç olayının daha az seviyelerde kaldığı söylenebilir.

Köyde hem hayvancılık hem de kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Ancak özellikle buğday ve arpa üretimi son yıllarda neredeyse bitme noktasına gelmiştir. Bununla birlikte kuru tarım arazisi en büyük köylerin başındadır. En çok yetiştirilen ürünler ise zeytin, üzüm ve nardır. Köyde seracılık yapılsa da sadece 1 tane sera vardır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Köyde okul bulunmamaktadır ve taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.45. Orhan köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

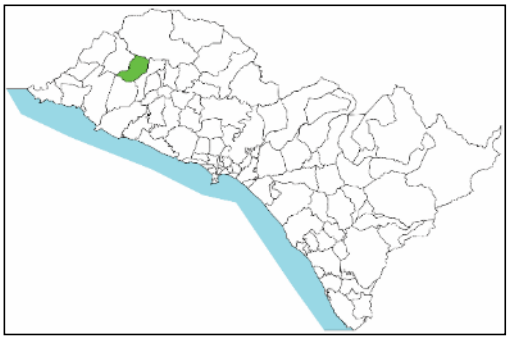

- İlçe içindeki konum: Batı.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten düz bir alanda kısmen toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +400.00 m. en yüksek +840,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 31 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Seyricek yaylası.

Sosyokültürel veriler

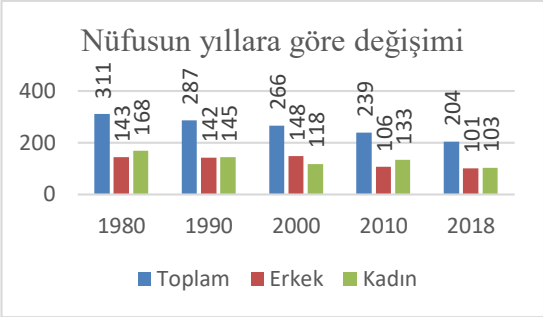

- 2018 nüfusu 204 kişidir (TÜİK).
- Göç: Özellikle okumak ve turizm için göç edilmektedir.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelenlerin sayısı azdır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (78 büyükbaş, 218 küçükbaş, 250 kümes hayvanı).
- Ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.
- Tarımsal üretim azalmış olmakla birlikte meyvelik ve sebzelikler bulunmaktadır. Kuru tarım arazileri geniş yer kaplar.
- Seracılık yapılmaktadır ancak sadece 1 tane vardır.
- Köy içine turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Çizelge 5.45. (devam) Orhan köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 4 tanesi müdahale görmüş, 6 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz dam, 4 tane evin kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 2 (3 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 yapıda ahşap şebeke, 4 yapıda demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 4 evde ahşap çakma, 2 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 4 evde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 1 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda ölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 3 yapıda güneyde, 1er yapıda kuzeybatı, güneybatı ve güneydoğuda, üst kat girişleri 3 yapıda güneyde, 2 yapıda güneydoğudadır.
- 1 tanesi yıkılmış olmakla birlikte merdivenlerin hepsi dışarıdadır. Yıkık merdiven ahşap, 3 tanesi beton, 1 tanesi taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 6 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.41).
- 5 yapıda ocak bulunmakta, 1 yapıda yıkıldığından dolayı görülmemektedir.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.45).

5.2.46. Öteköy köyü

Doğal yapı bileşenleri

Öteköy köyü ilçenin orta-kuzey kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 2 000 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşım zor olmakla birlikte mesafe olarak da uzaktır ve geleneksel konut dokusu kaybolmuştur.

Yerleşme özellikleri

Öteköy köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 36 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde ortalama 560 m. ve 1 500 m. yükseklikte, iki noktada yoğunlaşmış yapılaşma görülmektedir. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Hane yerleşimine bakıldığında köyün güney ve kuzey bölümünde yoğunlaştığı, orta kısımda ise olmadığı görülmektedir (Ek-3, Şekil 3.46).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Öteköy köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir miktar azalma gözlenmektedir. Ancak özellikle 2010-2018 yılları arasında nüfusun büyük oranda azaldığı ve neredeyse yarıya düştüğü anlaşılmaktadır. Bunun en büyük sebebinin hayvancılıkla geçinen kesimin bunu bırakıp turizm için merkeze göç etmesi olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak tarım ve hayvancılığın bitmesine bağlı olarak geçim kaynağının azalması sonucu göç ettikleri anlaşılmaktadır. Köyde yaz-kış nüfus farkı çoktur.

Köyde hayvancılık eskiden fazla olmasına karşın günümüzde çok azalmıştır ve özellikle kuru tarım ile sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Kuru tarım alanlarının çok fazla olması sebebiyle buğday yetiştiriciliği ön plandadır ancak bu da azalmıştır. Hayvancılık ise kişilerin kendisine yetecek oradan yapılmaktadır. Köyde seracılık yoktur ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Eğitim halen açık olan okulda devam etmekte, ayrıca taşımalı olarak da yapılmaktadır.

Çizelge 5.46. Öteköy köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 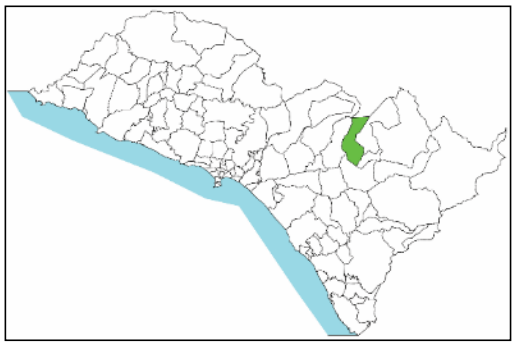
- İlçe içindeki konum: Orta kuzey.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±200,00 m. en yüksek +2 000,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 36 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çeltek yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 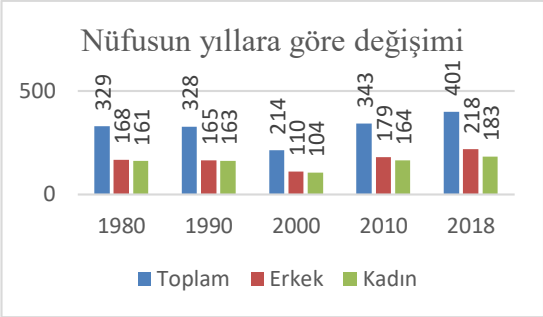

- 2018 nüfusu 160 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var. Hafta sonları ve yaz nüfusu yüksek.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azdır (114 büyükbaş, 200 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim azalmıştır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün buğdaydır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.46. (devam) Öteköy köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır ve müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçesi bulunur.
- Evin çatısı düz damdır.
- Konutta açık çıkma bulunmamaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3).
- Giriş kapısı hem çakma hem tablalıdır.
- Yapıda betonarme müdahale bulunmaktadır ve Müdahale teras eklentisi şeklindedir.
- Konutta bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişi batıda, üst kat girişi güneyde yer almaktadır.
- Yapının merdiveni dışarıdandır ve betondur.
- Konut eğim olmadığı için manzara olarak bahçeye bakmaktadır.
- Konut çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.42).
- Yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, depo ve konut, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer, semer biçimli) (Ek-3, Şekil 3.46).

5.2.47. Özvadi köyü

Doğal yapı bileşenleri

Özvadi köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 110 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak küçük bir alana sahip olan köyde düz bir alanda yerleşim olduğu kabul edilebilir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Özvadi köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 36 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma köyün tamamına yayılmıştır. Ancak köy genelinde haneden çok sera oluşumu vardır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.47).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Özvadi köyünün TÜİK verilerine göre son 20 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde çok az miktarda arttığı görünmektedir. 2000-2010 yılları arasında artış gösteren nüfus 2010-2018 yılları arasında sabit kalmıştır. Köyde genç nüfus azalmaya başlamış buna karşılık muz ve seracılık etkisi zenginlerin buraya yerleşmesine etken olmuştur. Bu sebeple son 10 yılda nüfus sabit kalmıştır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, ancak tarımın ve hayvancılığın desteklenerek yatırım yapılması gerektiği belirtilmiştir. Demirtaş beldesine yakın olmasının avantajına sahip olduğundan ihtiyaçlarını buradan gidermektedirler.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın halk kendine yetecek kadar yapmaktadır. Kuru ve sulu tarım ise başlıca geçim kaynağıdır. Tarım alanları çok geniş yer kaplamasa da verimi yüksektir. Köyün düşük kotlarında çoğunlukla muz üreticiliği yapılırken üst kesimlerde ise domates, salatalık ve fasulye yetiştirilmektedir. Köyde seracılık yoğun olarak yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Eğitim ilkokul seviyesinde açık olan okulda yapılırken ortaokul ve üstünde taşımalı olarak yapılmaktadır.

Çizelge 5.47. Özvadi köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Güney-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +140,00 m. en yüksek +250,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 36 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Söğüt, Gödüre yaylası.

Sosyokültürel veriler

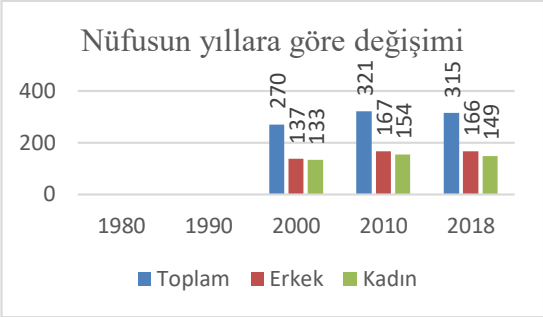

- 2018 nüfusu 315 kişidir (TÜİK).
- Göç: Fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'ya göç etmektedir. Emekli olanlar köye geri dönmekte ve kendi bahçeleri ile ihtiyaçlarını karşılamaktalar.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azalmıştır (58 büyükbaş, 200 kümes hayvanı, 40 arı kovanı).
- Tarımsal üretim az durumdadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün muz, domates, salatalık, fasulyedir.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.47. (devam) Özvadi köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır ve müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçesi bulunur.
- Evin çatısı düz damdır.
- Konutta açık çıkma bulunmamaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Pencere önünde demir parmaklık bulunmaktadır.
- Giriş kapısı çakmadır.
- Yapıda betonarme müdahale bulunmaktadır ve odanın içerisine tuğla bölücü duvar yapılmıştır.
- Konutta herhangi bir ahşap bölücü elaman yoktur.
- Hem ahır girişi hem de üst kat girişi kuzeybatıda yer almaktadır.
- Yapının merdiveni dışarıdandır ve taştır.
- Konut eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.43).
- Yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, depo ve konut, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.47).

5.2.48. Paşaköy köyü

Doğal yapı bileşenleri

Paşaköy köyü ilçenin tam orta kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 680 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanları farklı mevkilerde bulunsa da ortalama olarak 600 m. ve daha alt kotlarda kurulmuştur. Merkeze yakın köylerden biri olmasına rağmen ulaşım kısmen zordur.

Yerleşme özellikleri

Paşaköy köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 18 km. mesafededir. Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma 2 farklı noktada toplanmıştır. Yükseklik kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.48).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Paşaköy köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir değişim gözlenmemektedir. Nüfus bütün yıllar boyunca sabit bir oranda seyretmiş, en çok 1990-2000 yılları arasında artmıştır. Bundaki en büyük etkenin turizm olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Özellikle sulama kanallarının büyük ihtiyaç olduğu, bu problem nedeniyle köylülerin tarla ve bahçelerini ekip biçmekten vazgeçtikleri, bunun da genç nüfusu kaybetmeye neden olduğu ifade edilmektedir. Kadastro problemleri de arazilerin bir kısmının vatandaşın elinden çıkmasına neden olmuştur.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmakla birlikte herkes kendi ihtiyaçları doğrultusunda yapmaktadır. Kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır ancak su yetersiz gelmektedir. En çok yetiştirilen ürünlerin başında zeytin ve badem gelmektedir. Köyde seracılık çok az oranda yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi Alanya merkeze yakın olmasıdır. Köyde okul yoktur ve eğitim taşımalı şekilde yapılmaktadır.

Çizelge 5.48. Paşaköy köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

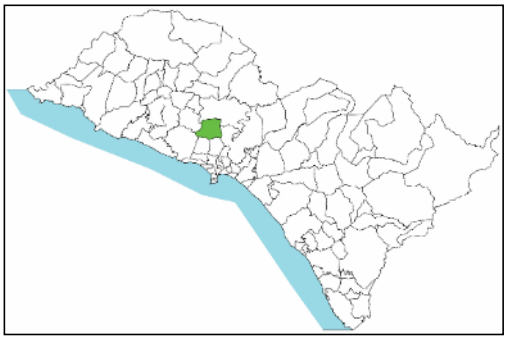

- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +320,00 m. en yüksek +1 000,00 m.
- Eğim: Kuzeybatı-Güneydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 18 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yok.

Sosyokültürel veriler

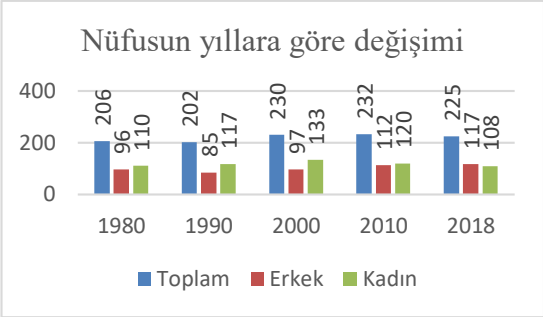

- 2018 nüfusu 225 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Çok az
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok az düzeydedir (114 büyükbaş, 100 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre azdır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler zeytin ve bademdir.
- Sera üretimi çok az miktarda yapılmaktadır.
- Köye turist az oranda gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar ise günübirlik olarak gidip gelmektedir.
- Alanya'da çalışanlar çoğunlukla turizm sektöründe hizmet vermektedir.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.48. (devam) Paşaköy köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi müdahale görmüş, 4 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 4, YP-Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Tüm konutlar kırma çatılıdır.
- 1 yapıda kapalı ahşap çıkma diğer yapılarda ise açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 2 (1 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde demir parmaklık, 1 evde ahşap kepenk vardır.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 3 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda güneyde, 1 yapıda kuzeyde, 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda güneydoğuda, üst kat girişleri ise 1 yapıda batıda, 1 yapıda doğuda, 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda kuzeybatıdadır.
- 3 yapıda merdiven vardır ve hepsinde dışarıdadır. Merdivenlerin 2 tanesi beton, 1 tanesi taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya ve meydana bakmaktadır.
- 4 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 1, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.44).
- 4 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.48).

5.2.49. Saburlar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Saburlar köyü ilçenin batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Ancak köy sınırları içerisinde yerleşim yoğun olarak güney kesimde, çok az da kuzey kesimde yapılmış, diğer bölgeler ise tarım faaliyetleri için ayrılmıştır. 7 tane geleneksel konut kalan köyde ulaşım kolaydır ancak uzaktır.

Yerleşme özellikleri

Saburlar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 42 km. mesafededir. Nispeten düz bir alanda toplu bir yerleşim özelliği gösteren köyde, güneyde yaklaşık 360 m., kuzeyde ise 400 m. yükseklikte konutlar bulunmaktadır. Yükseklik batı-doğu doğrultusunda artış göstermektedir (Ek-3, Şekil 3.49).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Saburlar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde nüfusta bir miktar artma olduğu görülmektedir. Özellikle 1980-1990 yıllarında artan nüfus 1990-2010 yıllarında azalmış sonrasında yine az oranda artışa geçmiştir. Köyde geçimini sağlayamayanlar ilçeye göç etmek zorunda kalmışlardır. Fakat ilçeden köye dönüş de olduğundan nüfus dengelenebilmiştir. Tarım alanlarının geniş yer kaplaması ve özellikle kuru tarım için elverişli araziler olmasına rağmen hayvancılık maliyetlerin artmasından dolayı azalmıştır.

Köyde hem hayvancılık hem de kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Özellikle kuru tarım arazileri köyde geniş yer kaplamaktadır. Fakat araziler sürekli satılmakta ve tarım terk edilmektedir. Nitekim eskiden en çok yetiştirilen ürün buğday iken günümüzde zeytin ve elma ön plandadır. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak 1 tane bakkal bulunmaktadır. İlkokul olan köyde eğitim hem aktif olarak yapılmakta hem de taşımalı olarak devam etmektedir.

Çizelge 5.49. Saburlar köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

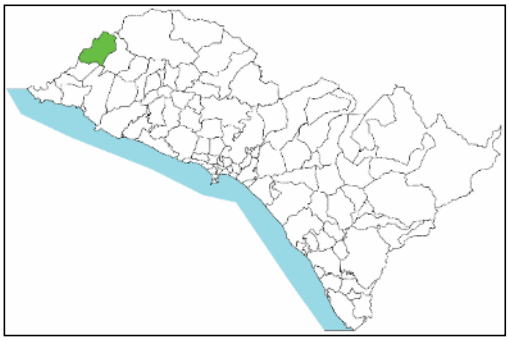

- İlçe içindeki konum: Batı.
- Yerleşim özellikleri: Nispeten düz bir alanda toplu yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +360.00 m. en yüksek +760,00 m.
- Eğim: Batı-doğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 42 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Mecekalanı yaylası.

Sosyokültürel veriler

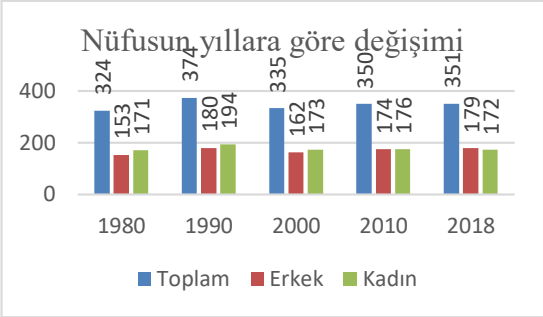

- 2018 nüfusu 351 kişidir (TÜİK).
- Göç: Özellikle okumak için ve çalışmak için göç edilmektedir.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmek zordur.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azalmış olmasına rağmen devam etmektedir (98 büyükbaş, 233 küçükbaş, 200 kümes hayvanı).
- Ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.
- Tarımsal üretim önemli yer tutmakla birlikte meyvelik ve sebzelikler azda olsa bulunmaktadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Seracılık yapılmamaktadır.
- Köy içine turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Çizelge 5.49. (devam) Saburlar köyü verileri

Mimari veriler

- 7 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2, YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı beşik, 4 evin çatısı kırmadır.
- Konutların çıkmaları ahşap çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (2 ev), P-Tip 4 (4 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 yapıda demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde ahşap çakma ve demir, 6 evde hem çakma hem tablalıdır.
- Tüm evlerde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler ıslak hacim, oda, depo ve teras eklentisi şeklindedir.
- 5 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 3 yapıda güneyde, 2 yapıda batıda, 1 yapıda doğuda, 1 yapıda kuzeybatıda, üst kat girişleri ise 3 yapıda güneyde, 2 yapıda kuzeyde, 1 yapıda batıda, 1 yapıda kuzeydoğudadır.
- 7 yapının merdiven oluşumu dışarıdadır ve hepsi betondur.
- Konutlar eğim az olmasında dolayı özel olarak bir yöne bakmamaktadır.
- 7 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.45).
- 6 yapıda ocak bulunurken, 1 tanesinde yoktur.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.49).

5.2.50. Sapadere köyü

Doğal yapı bileşenleri

Sapadere köyü ilçenin en doğu kesiminde yer almaktadır ve Gazipaşa ilçesi ile sınırı bulunmaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 640 m. yükseklik farkı bulunmaktadır ve bununla birlikte Alanya'nın yüksek yerleşime sahip köylerinden bir tanesidir. Bu sebeple iklim diğer köylere nazaran daha çok farlılık arz eder. Ulaşım uzak olmasına karşın kolaydır. Alanya'nın doğal tabiat varlıklarından biri olan Sapadere Kanyonu bu köy sınırları içerisindedir.

Yerleşme özellikleri

Sapadere köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 41 km. mesafededir. Dağlık bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma çoğunlukla köyün güneybatı ve kuzeydoğu bölümünde yaygınlaşmıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artış göstermektedir (Ek-3, Şekil 3.50).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Sapadere köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazla oranda bir azalma gözlenmektedir. 1980-1990 yılları arasında artan nüfus 1990-2010 yılları arasında kısmen azalmış, bununla birlikte 2010-2018 yılları arasında ise neredeyse %25 oranında azalma göstermiştir. Köyler arasında yaz-kış nüfusunun en fazla olduğu mahallelerden bir tanesidir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye tarımsal ve hayvansal destek gerektiği ve turistlerin köylerine gelmesine bağlı olarak konaklama ve doğal ürün ticaretinin geliştirilmesi istenmektedir. Turist gelme oranının en fazla olduğu köydür.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın diğer köylere göre fazladır. Kuru ve sulu tarım önceye göre az olsa da devam etmektedir. Eskiden beri süregelen ve halen devam ettirilen ipekböcekçiliği köyün önemli bir özelliğidir. Köyde seracılık çok az yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bakkal, berber ve demir-metal işletmesi bulunmaktadır. Okul bulunan köyde eğitim taşımalı olarak da devam etmektedir.

Çizelge 5.50. Sapadere köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

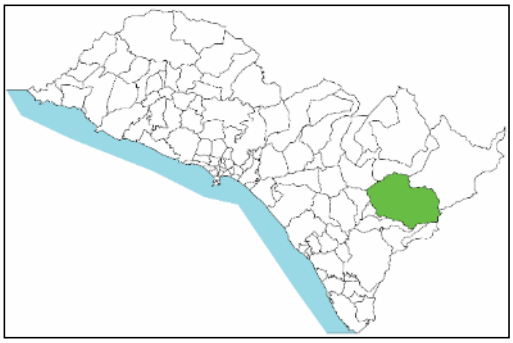

- İlçe içindeki konum: Doğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda çok dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (7 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +1 840,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü
- İlçeye uzaklık: 41 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Sapadere yaylası.

Sosyokültürel veriler

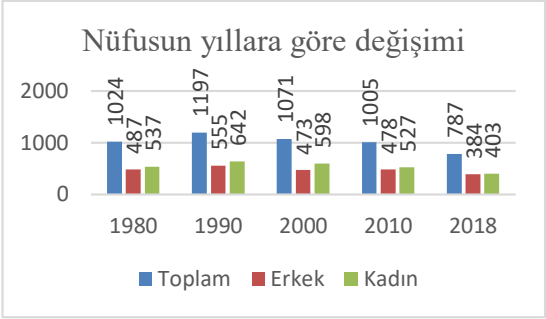

- 2018 nüfusu 787 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Çok fazla.
- Köylülerin büyük bölümü burada çalışmaktadır ve genç nüfusun kısmen korunduğu köylerden biridir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Çok fazla
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Hayvancılık orta düzeydedir (385 büyükbaş, 140 küçükbaş, 400 kümes hayvanı.
- İpekböcekçiliği köy için önemli bir özelliktir.
- Tarımsal üretim eskiye oranla azalsa da özellikle sulu tarımın arttırılması istenmektedir. En çok yetiştirilen ürünler yer fıstığı, kivi ve duttur.
- Sera üretimi az miktarda yapılmaktadır.
- Köye gelen turistler özellikle doğal yapısı ve kanyon için gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bakkal, berber ve demir-metal işletmesi bulunmaktadır.

Çizelge 5.50. (devam) Sapadere köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi müdahale görmüş, 6 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3, YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Evlerin tamamının çatısı düz damdır.
- 2 yapıda ahşap kapalı çıkma, diğerlerinde açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (5 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde kepenk, 1 evde ahşap şebeke, 3 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 2 evde ahşap çakma, 4 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 2 evde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahale teras ve pencere doldurma şeklindedir.
- 3 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 3 yapıda batıda, 3 yapıda güneyde, üst kat girişleri ise 4 yapıda batıda, 2 yapıda güneydedir.
- 6 yapının merdiveni de dışarıdandır ve 1 tanesi ahşap, 2 tanesi beton, 3 tanesi ise taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 6 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 4, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.46).
- 6 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.50).

5.2.51. Seki köyü

Doğal yapı bileşenleri

Seki köyü ilçenin güney kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 180 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Deniz manzarasının bulunması ve tarım ile turizmin birleştiği bir alan olması çok büyük bir artı getirmektedir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Seki köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 18 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma neredeyse köy alanının tamamına yayılmıştır. Anayola çok yakın olması köyden göçü azaltmıştır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.51).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Seki köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde diğer köylerin aksine sürekli olarak arttığı gözlenmektedir. Bundaki en büyük etkenin köye ulaşımın kolay olması ve konumunun iyi olduğu söylenebilir. Bununla birlikte köyde oturup yakın merkezlerde ve ilçede çalışma imkânı olması göç oranını azaltmış ve nüfus oranını arttırmıştır. Muz üretiminin çok olması ve köyün hem kır hem de turizm özelliklerini bir arada barındırması bu alanın ön planda kalmasını sağlamıştır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, özellikle turizmin köye çekilmesi gerektiği, bu noktada da Syedra antik kentinin çok önemli olduğu görülmektedir. Köyün denize sınırının olması da artı bir özelliktir

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde sahil kesimlerinin genelinde görülen muz üretimi yaygındır. Bunun yanı sıra meyvecilik çok gelişmiştir. Seracılık köy alanının tamamında yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bir bakkal ve lokanta bulunmaktadır. Köyde okul yoktur ve taşımalı eğitim yapılmaktadır. Buradaki köylerin kendi arasındaki sınırları belirlemek çok da mümkün değildir ve hepsi iç içe geçmiştir.

Çizelge 5.51. Seki köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Güney.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +20,00 m. en yüksek +200,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 18 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Seki yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 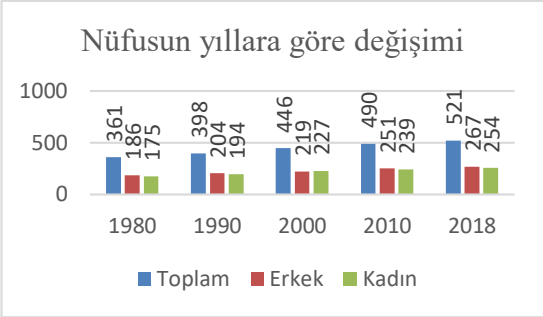

- 2018 nüfusu 521 kişidir (TÜİK).
- Göç: Yok.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Çok var
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık az düzeydedir (31 büyükbaş, 100 kümes hayvanı, 115 arı kovanı).
- Tarımsal üretim önemini kaybetse de kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün muzdur.
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist çok gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal ve lokanta bulunmaktadır.
- Syedra antik kenti köy için önemli bir kültürel değerdir.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.51. (devam) Seki köyü verileri

Mimari veriler

- 3 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4, YP-Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 4 evin çatısı düz dam, 1 evin çatısı kırmadır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 2 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evde de demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde çakma, 1 evde hem çakma hem tablalı, 1 evde demirdir.
- 3 evde de betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahale ıslak hacim, oda ve depo eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda güneyde, 1 yapıda kuzeyde, 1 yapıda batıda, üst kat girişleri ise 1 yapıda doğuda, 2 yapıda batıdadır.
- Yapıların ikisinde merdiven dışarıda birinde içeridedir. Merdivenlerin hepsi taştır ve içerden çıkılan merdivenlerden taş olanı sadece burada yer almaktadır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 3 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.47).
- 2 yapıda ocak bulunurken 1 yapıda yoktur.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (konsantrik, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.51).

5.2.52. Soğukpınar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Soğukpınar köyü ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır ve hem merkeze hem de beldelere çok yakındır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 360 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim, köyün bütün alanına yayılmakla birlikte sadece batıda çok küçük bir alanda konut yoktur. Yüzölçümü çok büyük değildir ve neredeyse yerleşim alanları ile doludur.

Yerleşme özellikleri

Soğukpınar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 22 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma ortalama 360 metrenin üzerinde görülmemektedir. Yükseklik kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.52).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Soğukpınar köyünün TÜİK verilerine göre son 30 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde dalgalanma olduğu görülmektedir. 1990-2010 yıllarında yüksek oranda artış gösteren nüfus, 2010-2018 yılları arasında bir miktar azalma göstermiştir. Köyde geleneksel konut bulunmamaktadır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri anlaşılmaktadır. Köyün yerleşim özellikleri göz önüne alındığında yeterli yatırımın ve desteğin verilmediği halk tarafından düşünülmektedir.

Köy sınırı içerisinde çok az hayvancılık çok az da kuru ve sulu tarım üretimi yapılmaktadır. Köyde tarım diğer köylere göre oldukça fazladır. Bunun en önemli sebebi seracılık faaliyetlerinin yoğun olmasıdır. En çok üretilen ürünlerin başında ise domates ve salatalık gelir. Yerel halk çoğunlukla şehir merkezinde çalışmaktadır ve günübirlik gidip gelmektedir. Ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Bunun en önemli sebebi Alanya merkeze yakın olmasıdır. Köyde okul ilkokul düzeyinde vardır ve aynı zamanda taşımalı eğitim de yapılmaktadır.

Çizelge 5.52. Soğukpınar köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta-batı.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (6 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +50,00 m. en yüksek +440,00 m.
- Eğim: Kuzeybatı-güneydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 22 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Soğukpınar yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 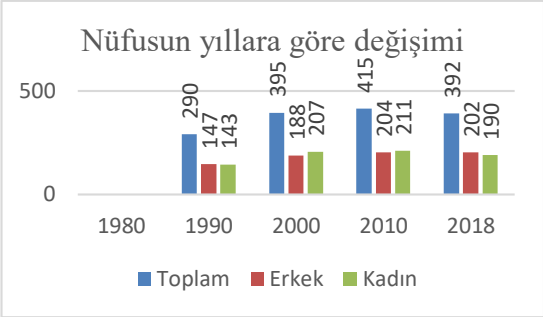

- 2018 nüfusu 392 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok az düzeydedir (58 büyükbaş, 100 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim fazladır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır ancak geçim amaçlı değil kişisel ihtiyaç içindir.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler ise domates ve salatalıktır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar ise günübirlik olarak gidip gelmektedir.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

5.2.53. Süleymanlar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Süleymanlar köyü ilçenin orta-kuzey kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 000 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşım çok zor olmakla birlikte mesafe olarak da uzak konumdadır ve geleneksel konut dokusu kısmen korunmuştur.

Yerleşme özellikleri

Süleymanlar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 45 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde 800 m. üzerinde herhangi bir yapılaşmaya rastlanmamıştır. Yükseklik farklı dağılım gösterdiği için belli bir yönde stabil artmamaktadır. Genel olarak merkezden güneybatı ve kuzeydoğu yönünde azalış gösterir. Hane yerleşimine bakıldığında köyün güney ve güneybatı bölümünde yoğunlaştığı, kuzey bölümünde ise olmadığı görülmektedir (Ek-3, Şekil 3.53).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Süleymanlar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir miktar azalma görülmektedir. Ancak nüfus 1980-1990 yılları arasında büyük oranda artmış, daha sonra ise sürekli olarak ve aynı oranda azalmıştır. Bunun en büyük sebebi turizm dolayısı ile ilçeye göç oranının artmasıdır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istedikleri ve iş imkânının olduğu alanlara, özellikle de turizm getirisinin yüksek olmasından dolayı Konaklı bölgesine gittikleri anlaşılmaktadır. Yaz-kış nüfus farkı oldukça fazladır.

Köyde hayvancılık eskiye göre az olmasına karşın devam etmekte, özellikle kuru tarım arazileri de çok geniş alana yayılmıştır. En çok badem, domates ve salatalık yetiştirilmektedir. Köyde seracılık güneybatı mevkilerde yoğun olarak yapılmaya başlanmıştır ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Eğitim hem açık olan okulda hem de taşımalı olarak devam etmektedir.

Çizelge 5.53. Süleymanlar köyü verileri

<table>
<tr>
<td>
<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

- İlçe içindeki konum: Orta kuzey.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (6 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük ±400,00 m. en yüksek +1 400,00 m.
- Eğim: Güneybatı-merkez, kuzeydoğu-merkez yönlü.
- İlçeye uzaklık: 45 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Susuz yaylası.
</td>
<td>
<u>Sosyokültürel veriler</u>

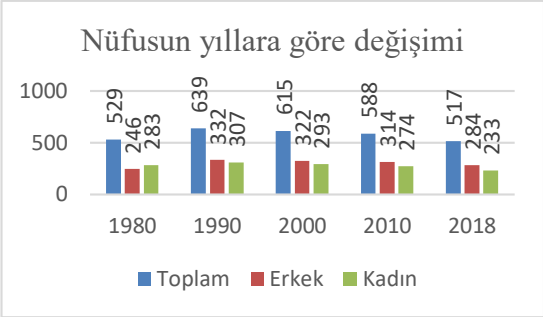

- 2018 nüfusu 517 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Çok fazla. Yaz nüfusu yüksek.
- Çalışanların büyük bölümü Konaklı'da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok
</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">
<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık vardır (442 büyükbaş, 440 küçükbaş, 400 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim orta düzeydedir. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün badem, domates ve salatalıktır.
- Sera üretimi az olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Konaklı merkezinde çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.
- Diğer köylere göre az destek aldığı için ekonomik durumları daha kötüdür.
</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.53. (devam) Süleymanlar köyü verileri

Mimari veriler

- 5 tanesi müdahale görmüş 10 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 8 evin çatısı düz dam, 2 tane evin kırma çatılıdır.
- 1 evde ahşap kapalı çıkma varken diğer yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (6 ev), P-Tip 2 (5 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde ahşap şebeke, 4 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 4 evde çakma, 6 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 5 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim, depo ve teras eklentisi şeklindedir.
- 8 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Hem ahır girişleri hem de üst kat girişleri çok büyük oranda güney, kuzeydoğu, güneydoğu ve doğudadır.
- 1 tanesi yıkılmış olmakla birlikte 10 yapıda da merdiven dışarıdadır. 1 tanesi taş, 2 tanesi ahşap, 3 tanesi beton, 3 tanesi demirdir.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.48).
- 10 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, depo ve konut, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, yay biçimli, lineer) (Ek-3, Şekil 3.53).

5.2.54. Şıhlar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Şıhlar köyü ilçenin orta-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanının en yoğun olduğu alanlar 400 m. kotları civarındadır. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Şıhlar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 38 km. mesafededir. Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma üç noktada yoğunlaşmıştır. Parsellerin tamamı amorf şekildedir ve geniştir. Yükseklik güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.54).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Şıhlar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde yoğun dalgalanmalar görülmektedir. 1980-1990 yılları arasında artan köy nüfusu 1990-2000 yılları arasında bir miktar azalmıştır. Sonraki 20 yıllık süreçte ise özellikle ilk yarısında nüfus yoğun bir artış göstermiştir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Geçim sıkıntısının artmasına bağlı olarak genç nüfusun Alanya'ya gittiği, buna karşın emekli kesimin neredeyse tamamının köye geri döndüğü anlaşılmaktadır. En çok istenilen durum ise arıcılığın yaygınlaştırılmasıdır.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına rağmen diğer köylere oranla yüksek denilebilir. Özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. En çok yetiştirilen ürünler ise fasulye, mısır ve patates olarak sıralanabilir. Arıcılık ise köyde önemli bir gelir kaynağıdır. Seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Yerleşim alanının merkez beldelere yakın olmasından dolayı ihtiyaçlar oradan karşılanmaktadır. Köyde okul yoktur ve taşımalı eğitim yapılmaktadır.

Çizelge 5.54. Şıhlar köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

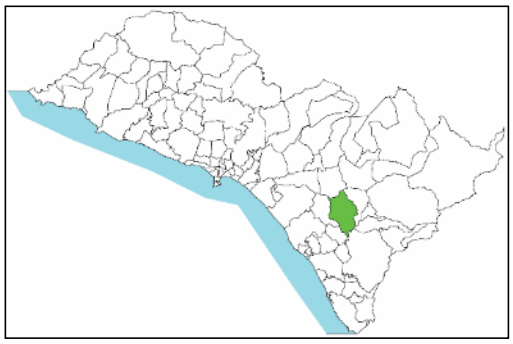

- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (7 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +120,00 m. en yüksek +1400,00 m.
- Eğim: Güneydoğu-kuzeybatı yönlü.
- İlçeye uzaklık: 38 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çayarası, Nebiler, Karakise yaylası.

Sosyokültürel veriler

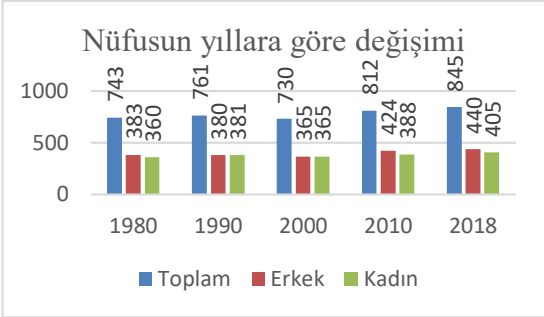

- 2018 nüfusu 845 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, özellikle turizm ve ticaret alanında faaliyet göstermektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (175 büyükbaş, 200 kümes hayvanı, 147 arı kovanı). İpekböcekçiliği ile uğraşan az sayıda hane de bulunur.
- Tarımsal üretim diğer köylere göre fazladır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler fasulye, mısır ve patatestir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.54. (devam) Şıhlar köyü verileri

Mimari veriler

- 8 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3, YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 7 evin çatısı da düz dam, 1 tane evin kırma çatılıdır.
- Yapılarda ki çıkmalar açık çıkma şeklindedir ve tamamı betonarmedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (4 ev), P-Tip 2 (4 ev), P-Tip 4 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 4 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde ahşap çakma, 1 evde hem çakma hem tablalı, 1 evde demir, 2 evde demir ve tablalı, 3 evde demir ve çakmadır.
- 8 evde de müdahale bulunmaktadır.
- 4 yapıda bölücü ahşap dolap bulunmaktadır.
- Ahır girişi 1 yapıda doğu, 1 yapıda kuzey, 2şer yapıda batı, kuzeybatı ve güneybatıdadır. Üst kat girişleri ise 3 yapıda güneybatıda, 2 yapıda batıda, 1er yapıda kuzey, güney ve kuzeybatıdadır.
- Tüm yapıların merdivenleri dışarıdadır. 1 tanesi taş, 6 tanesi beton, 1 tanesi demirdir.
- Yapıların tümü çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.49).
- 8 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, depo ve konut, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.54).

5.2.55. Taşbaşı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Taşbaşı köyü ilçenin kuzey-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 2 000 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşım zor olmakla birlikte mesafe olarak da uzaktır ve geleneksel konut dokusu kaybolmuştur.

Yerleşme özellikleri

Taşbaşı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 41 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde ortalama 700 m. ve 1 600 m. yükseklikte, iki noktada yoğunlaşmış yapılaşma görülmektedir. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Hane yerleşimine bakıldığında köyün güney ve orta bölümünde yoğunlaştığı, kuzey kısımda ise olmadığı görülmektedir (Ek-3, Şekil 3.55).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Taşbaşı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde sürekli şekilde azalma görülmektedir. Ancak özellikle 2010-2018 yılları arasında nüfusun büyük oranda azaldığı anlaşılmaktadır. Bunun en büyük sebebinin hayvancılıkla geçinen kesimin bunu bırakıp turizm için merkeze göç etmesi olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak tarım ve hayvancılığın bitmesine bağlı olarak geçim kaynağının azalması sonucu göç ettikleri anlaşılmaktadır. Okuma oranının artması da göçü tetiklemiştir.

Köyde hayvancılık eskiden fazla olmasına karşın günümüzde nispeten devam etmektedir ve özellikle kuru tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyün tarım ürünleri asıl yerleşimden çok yayla olarak kullanılan alanda gerçekleştirilmektedir. Sulu tarım alanı neredeyse hiç bulunmamaktadır. Köyde seracılık yoktur ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Eğitim öğrenci yetersizliği dolayısı ile taşımalı olarak yapılmaktadır.

Çizelge 5.55. Taşbaşı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 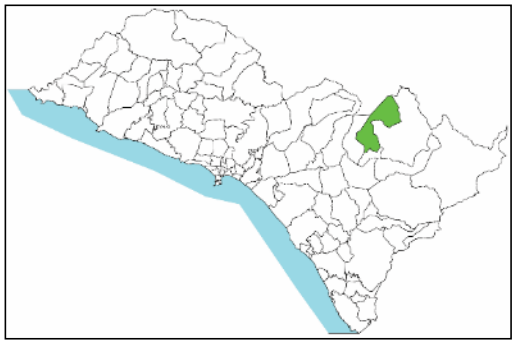
- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Tek yerleşmeli (1 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +400,00 m. en yüksek +2400,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 41 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Çamlık, Arpalık, Hanaylık yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 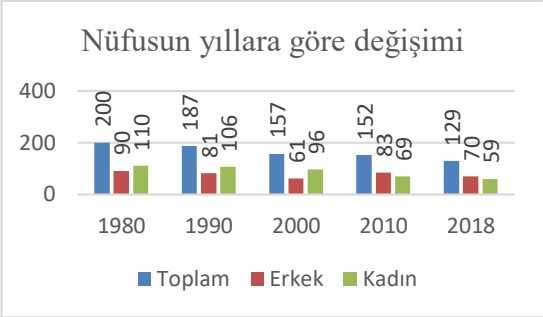

- 2018 nüfusu 129 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var. Yaz nüfusu yüksek.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (142 büyükbaş, 309 küçükbaş, 200 kümes hayvanı). İpekböceği üretimi az miktarda devam etmektedir.
- Tarımsal üretim çok azdır. Az miktarda kuru tarım yapılmaktadır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.55. (devam) Taşbaşı köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçesi bulunur.
- Evin çatısı düz damdır.
- Konutta kapalı ahşap çıkma ve açık çıkma bulunur. Ahşap çıkma ıslak hacim olarak kullanılmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3).
- Giriş kapısı hem çakma hem tablalıdır.
- Yapıda betonarme müdahale bulunmamaktadır.
- Konutta bölücü ahşap dolap veya duvar bulunmamaktadır.
- Hem ahır girişi hem de üst kat girişi doğudadır.
- Yapının merdiveni dışarıdandır ve ahşaptır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Konut çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.50).
- Yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Yay biçimli (Ek-3, Şekil 3.55).

5.2.56. Tırılar köyü

Doğal yapı bileşenleri

Tırılar köyü ilçenin orta-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 120 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yağış alan bir bölge olmakla birlikte bölgenin en az yükselti farklılığına sahip köylerinden birisidir. Köye ulaşım uzak olmasına rağmen kolaydır. Sınırları içerisinde bulunan Cüceler Mağarası turistlerin uğrak noktası olmakla birlikte çok güzel bir doğal oluşum sergilemektedir.

Yerleşme özellikleri

Tırılar köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 38 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yerleşim batı kısım hariç bütün alana yayılmıştır. Yükseklik merkez-kuzey ve merkez-güneydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.56).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Tırılar köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde çok fazla dalgalanma gözlenmektedir. 1980-1990 yılları arasında yaklaşık yarıya inen nüfus 1990-2000 yılları arasında 1,5 kattan fazla artmıştır. Bundan sonraki yıllarda ise nüfus tekrar yarıya inmiştir. Köyün merkeze uzak olmasına karşın ulaşımın kolay olması belde merkezine günübirlik gidip gelerek çalışmayı mümkün kılmıştır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak genç nüfusun okuma oranının artmasına bağlı olarak göç etmek zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte turist ziyaretinin yoğun olması bir gelir kapısı oluşturmaktadır.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde ipekböcekçiliği önemli bir gelir kaynağıdır ve çok değerlidir. Tarımsal üretimde ise başı portakal, nar, yer fıstığı ve tahıl ürünleri çekmektedir. Köyde seracılık yoktur ve ticari işletme olarak bir bakkal ile berber bulunmaktadır. Köyde okul bulunmaktadır ve aynı zamanda taşımalı eğitim de yapılmaktadır.

Çizelge 5.56. Tırılar köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 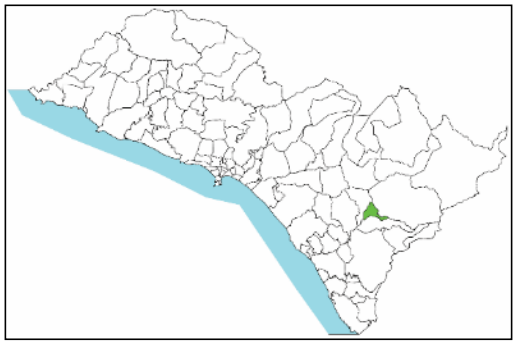

- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (5 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +320,00 m.
- Eğim: Merkez-kuzey, merkez-güneydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 38 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Gödüre yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 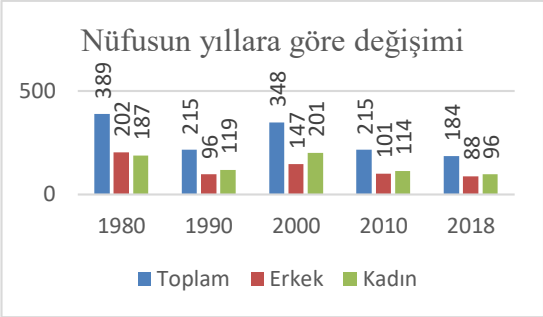

- 2018 nüfusu 184 kişidir (TÜİK).
- Göç: Okuma amaçlı olarak genç nüfusta fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya ve Demirtaş’ta çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Çok fazla
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık vardır (118 büyükbaş, 200 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim azalmasına rağmen devam etmektedir. En çok yetiştirilen ürünler portakal, nar, yer fıstığı ve tahıldır.
- İpekböcekçiliği önemli bir faaliyettir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist yoğun olarak gelmektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya ve Demirtaş’ta çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal ve berber bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.56. (devam) Tırılar köyü verileri

Mimari veriler

- 3 tanesi müdahale görmüş, 5 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Tüm evlerin çatısı düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 1-2 (2 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evin penceresinde demir parmaklık mevcuttur.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 2 evde çakma ve tablalıdır.
- 3 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim, oda, depo ve teras eklentisi şeklindedir.
- 3 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 3 yapıda güneybatıda, 1er batıda ve kuzeydoğudadır. Üst kat girişleri ise 2 yapıda güneydoğuda, 1er yapıda batı, kuzeybatı ve güneybatıdadır.
- 4 yapıda merdiven bulunur. Tüm merdivenler dışarıdadır ve 1 tanesi taş, 3 tanesi betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.51).
- 5 yapının hepsinde ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Lineer, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.56).

5.2.57. Toslak köyü

Doğal yapı bileşenleri

Toslak köyü ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır ve hem merkeze hem de beldelere çok yakındır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 560 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim, köyün bütün alanına yayılmakla birlikte sadece kuzeyde çok küçük bir alanda konut yoktur. Yüzölçümü büyük olmasının yanında nüfusu en büyük köylerin başında gelmektedir.

Yerleşme özellikleri

Toslak köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 19 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma bütün alanları kapsayacak şekilde görülmektedir. Köy özelliğini kaybedip neredeyse ilçe yapısına sahip bir hale gelmiştir. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.57).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Toslak köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde yoğun artış olduğu görülmektedir. Sadece 1990-2000 yılları arasında düşüş gösteren nüfus diğer tüm zamanlarda artmıştır. Özellikle son 10 yılda artış en üst düzeye ulaşmıştır. Köyde geleneksel konut bulunmamaktadır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri anlaşılmaktadır. Köyün yerleşim özellikleri göz önüne alındığında köyden çok bir ilçeyi andırdığı görülmektedir.

Köy sınırları içerisinde hayvancılık yoğun olarak yapılmaktadır. Tarımsal olarak ise hem sulu hem de kuru tarım üst düzeyde yapılmaktadır. Diğer köylere göre üretim oldukça fazladır. Bunun en önemli sebebi seracılık faaliyetlerinin yoğun olmasıdır. En çok üretilen ürünlerin başında ise domates ve salatalık gelir. Yerel halk çoğunlukla şehir merkezinde çalışmaktadır ve günübirlik gidip gelmektedir. Ticari işletme olarak bakkal, fırın ve demir işletmesi bulunmaktadır. Köyde 3 tane okul bulunmaktadır ve çevre köylerden buraya eğitime gelinmektedir. Bununla birlikte kreş ve yurt dahi bulunmaktadır.

Çizelge 5.57. Toslak köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

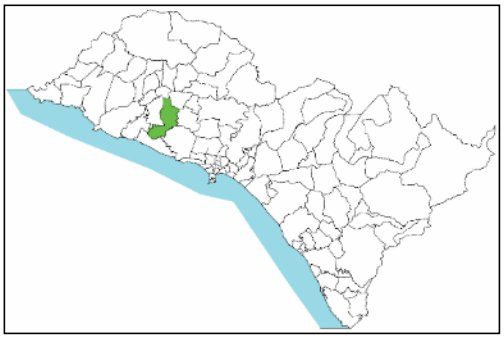

- İlçe içindeki konum: Orta-batı.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (8 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +40,00 m. en yüksek +600,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 19 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Sulucameydan, Çadırçukuru yaylası.

Sosyokültürel veriler

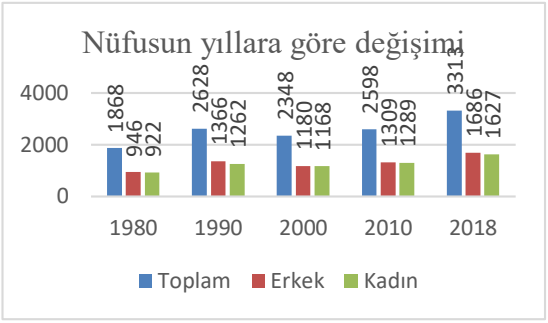

- 2018 nüfusu 3313 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Yok.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık fazla düzeydedir (214 büyükbaş, 282 küçükbaş, 500 kümes hayvanı, 150 arı kovanı).
- Tarımsal üretim fazladır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler ise domates ve salatalıktır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar ise günübirlik olarak gidip gelmektedir.
- Köyde ticari işletme olarak bakkal, fırın ve demir işletmesi bulunmaktadır.

5.2.58. Türktaş köyü

Doğal yapı bileşenleri

Türktaş köyü ilçenin orta kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 500 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Köyde yerleşim özellikle kuzey bölümünde, doğudan batıya kadar yayılmış olarak bulunmaktadır. Diğer köylerden farklı olarak yerleşim tepenin kuzey yamacında görülür. Ulaşım mesafe olarak yakın olmasına rağmen yol yapısından dolayı çok zordur. Bununla birlikte yaz-kış nüfus farkının en fazla olduğu köylerden biridir.

Yerleşme özellikleri

Türktaş köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 27 km. mesafededir. Dağlık bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma bütün alana yayılmıştır. Köy hem normal yerleşke hem de yayla yerleşimi olarak kullanılmaktadır. Geleneksel konut stokunun en çok korunduğu 2 köyden bir tanesidir. Yükseklik kuzey-güney doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.58).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Türktaş köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir azalma gözlenmektedir. Bundaki en büyük etkenin turizm dolayısı ile çalışmak için halkın göç etmesi olduğu söylenebilir. Sadece 1980-1990 yılları arasında nüfusta artış olmuş, bundan sonra sürekli azalmıştır. Kış-yaz nüfusunun ve hatta hafta içi hafta sonu nüfus farkının en fazla olduğu köylerden biridir. Bunda yaylacılık kültürünün de büyük etkisi bulunur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köye tarımsal ve hayvansal destek gerektiği ve turistlerin köylerine gelmesine bağlı olarak konaklama ve doğal ürün ticaretinin geliştirilmesi istenmektedir.

Köyde hayvancılık diğer köylere oranla orta düzeydedir ve bununla birlikte kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Arıcılık ise diğer bir geçim kaynağı kalemidir. Seracılık çok az oranda yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bakkal, kasap, fırın, kahve bulunmaktadır. Eğitim taşımalı olarak yapılmaktadır.

Çizelge 5.58. Türktaş köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 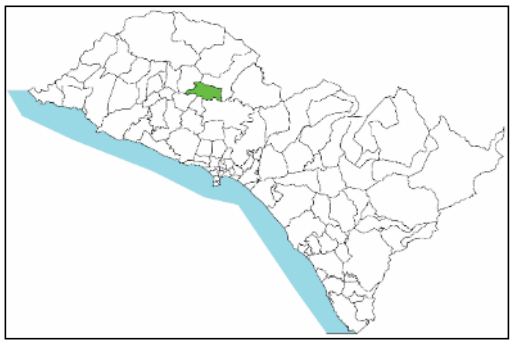
- İlçe içindeki konum: Orta.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda çok dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (8 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +400,00 m. en yüksek +900,00 m.
- Eğim: Kuzey-güney yönlü.
- İlçeye uzaklık: 27 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Yok.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 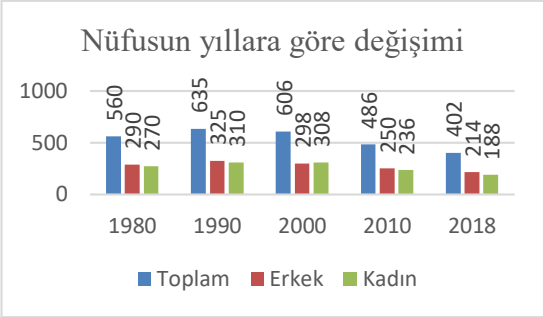

- 2018 nüfusu 402 kişidir (TÜİK).
- Göç: Fazla.
- Yaz-kış nüfus farkı: Çok fazla.
- Köylülerin büyük bölümü Alanya’da çalışmaktadır ve genç nüfus gittikçe azalmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Çok var.
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık devam etmektedir (117 büyükbaş, 250 kümes hayvanı, 126 arı kovanı).
- Arıcılık önemli bir kaynaktır.
- Tarımsal üretimi iklim dolayısı ile çok elverişlidir. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler kiraz, ceviz ve bademdir.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köye gelen turistler özellikle doğal yapısı ve geleneksel konutları için gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bakkal, fırın, kasap ve kahvehane bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.58. (devam) Türktaş köyü verileri

Mimari veriler

- 2 tanesi yıkılmış, 24 tanesi müdahale görmüş 49 geleneksel konut vardır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1 (Bkz. Çizelge 6.4).
- 45 yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle, 4 yapı karma sistemle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 11 evin çatısı düz dam, 37 tanesi kırma çatılı, 1 tanesi beşik çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma veya kapalı ahşap çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (19 ev), P-Tip 2 (29 ev), P-Tip 4 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 26 evde kepenk, 11 evde ahşap şebeke, 14 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapılarının çoğunluğu ahşap çakma, diğerleri ise tablalıdır.
- 24 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahale genelde ıslak hacim, oda, teras ve depo eklentisi şeklindedir.
- 12 yapıda bölücü ahşap dolap, 28 yapıda bölücü ahşap duvarlar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri en çok batı, kuzey, güney ve doğudadır, üst kat girişleri ise en çok batı, kuzeydoğu, güney ve kuzeydedir.
- 31 tanesi içeride, 13 tanesi dışarıda, 44 yapıda merdiven vardır. İç merdivenler ile dışarıdaki 3 merdiven ahşap, diğer 10 merdiven betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapıların 2 tanesi üç katlı diğerleri tümü çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, 3, 4, 5, 6 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.52).
- 44 yapıda ocak bulunurken, 5 yapıda bulunmamaktadır.
- Alt kat ahır, depo ve konut, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer biçimli) (Ek-3, Şekil 3.58).

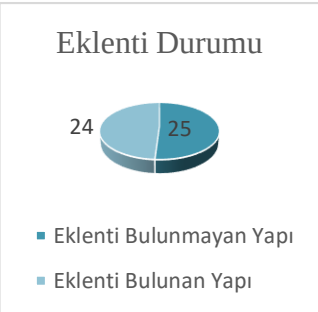

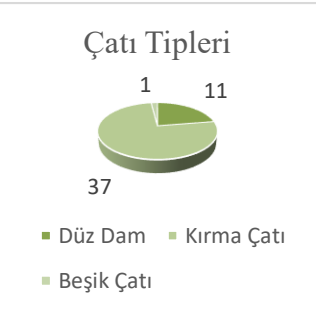

5.2.59. Uğrak köyü

Doğal yapı bileşenleri

Uğrak köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 360 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak küçük bir alana sahip olan köyde yerleşim bir tepenin güney ve kuzey yakasına kurulmuştur. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir. Deniz kenarında bulunması ve denize çok uzun bir sınırı olması artı bir özelliktir.

Yerleşme özellikleri

Uğrak köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 33 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma köyün deniz tarafında ve tam tersi kısım da görülür. Eğim güneybatı-kuzeydoğu yönlüdür (Ek-3, Şekil 3.59).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Uğrak köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde çok az miktarda azaldığı görülmektedir. Sadece 1980-1990 yılları arasında artan nüfus bu tarihlerden sonra sürekli azalmıştır. Nüfusun neredeyse sabit kalması hem köye ulaşımın kolay olması hem de kültür turizminde önemli bir yere sahip olması sonucunda olmuştur. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, ancak tarımın, hayvancılık ve turizmin desteklenerek yatırım yapılması gerektiği belirtilmiştir. Köy sınırları içerisinde bulunan İotape Antik Kenti çok önemli bir kültür varlığıdır ve turistlerin sık olarak ziyaret ettikleri yerlerin başında gelmektedir.

Köyde hayvancılık çok azalmış olmasına karşın halk kendine yetecek kadar yapmaktadır. Kuru ve sulu tarım ise başlıca geçim kaynağıdır. Ancak arıcılık da önemli gelir kaynaklarında biridir. Köyün düşük kotlarında çoğunlukla muz üreticiliği yapılırken üst kesimlerde ise domates, salatalık ve fasulye yetiştirilmektedir. Köyde seracılık yoğun olarak yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bakkal ile kıyı kesimlerde restoranlar yer almaktadır. Eğitim okul bulunmaması ve öğrenci yetersizliği dolayısı ile taşımalı olarak yapılmaktadır.

Çizelge 5.59. Uğrak köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 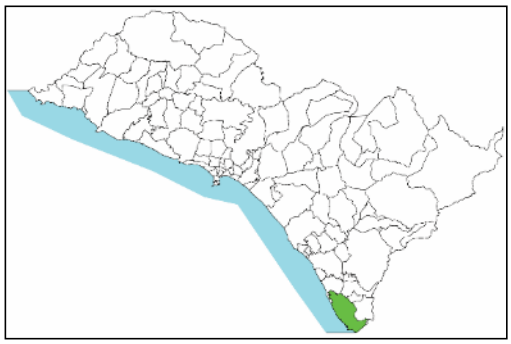

- İlçe içindeki konum: Güney-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (6 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +40,00 m. en yüksek +400,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 33 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Uğrak yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 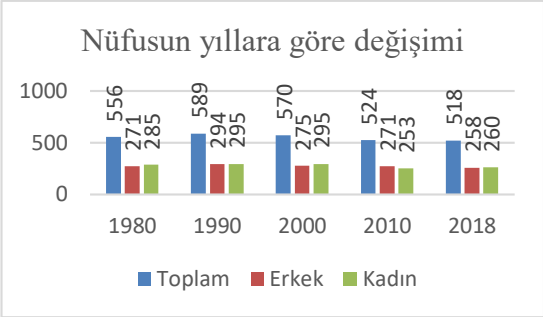

- 2018 nüfusu 518 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’ya göç etmektedir. Hem Gazipaşa hem de Alanya ulaşımı çok kolaydır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Var
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azalmıştır (141 büyükbaş, 190 arı kovanı).
- Tarımsal üretim orta miktardadır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün muz, domates, salatalık ve fasulyedir.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bakkal ve restoran bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.59. (devam) Uğrak köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır ve yıkık durumdadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3, YP-Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçesi bulunur.
- Evin çatısı düz damdır.
- Konutta çıkma bulunmamaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Evin pencere doğramalarının bir tanesi hariç tamamı kaybolmuştur.
- Giriş kapısı bulunmamaktadır.
- Yapıda betonarme müdahale iç mekânda ve döşeme oluşturmak suretiyle yapılmıştır. Duvarların yarısı yıkılmış durumdadır.
- Konutta herhangi bir ahşap bölücü elaman yoktur.
- Ahır girişi mevcut izlerde kuzeydoğudadır ancak yıkılan duvarların bir tanesinde de olabilir. Üst kar girişi ise güneybatıda yer almaktadır.
- Yapının merdiveni yoktur.
- Konut eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.53).
- Yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Lineer, semer biçimli) (Ek-3, Şekil 3.59).

5.2.60. Uğurlu köyü

Doğal yapı bileşenleri

Uğurlu köyü ilçenin orta-kuzey kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 800 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşım nispeten zor olmakla birlikte mesafe olarak yakın konumdadır ve geleneksel konut dokusu kısmen korunmuştur.

Yerleşme özellikleri

Uğurlu köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 23 km. mesafededir. Dağlık bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde ortalama 600 m. ve 800 m. yükseklikte yapılaşma görülmektedir. Ayrıca 1 700 m. yükseklikte toplu şekilde fakat çok az haneli bir yapılaşmada vardır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Hane yerleşimine bakıldığında köyün güney bölümünde yoğunlaştığı görülür (Ek-3, Şekil 3.60).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Uğurlu köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde çok fazla azalma olduğu görülmektedir. Ancak 2000-2018 yılları arasında nüfusun bir miktar artışı söz konusudur. Bunun en büyük sebebinin Alanya'da yaşayan halkın bir kısmına yakın ve ucuz yayla olanağı sunması olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak tarım ve hayvancılığın değer kaybetmesine bağlı olarak geçim kaynağının azalması sonucu göç etme eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Köyde yaz-kış nüfus farkı çoktur.

Köyde hayvancılık neredeyse bitmiş olmasına karşın devam etmekte özellikle kuru tarım ile sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Yetişmeyen neredeyse hiçbir ürün olmamasına karşın en çok incir, domates ve salatalık yetiştirilir. Hayvancılık ise kişilerin kendisine yetecek oranda yapılmaktadır. Köyde seracılık çok minimal düzeyde yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Eğitim ise taşımalı olarak devam etmektedir.

Çizelge 5.60. Uğurlu köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 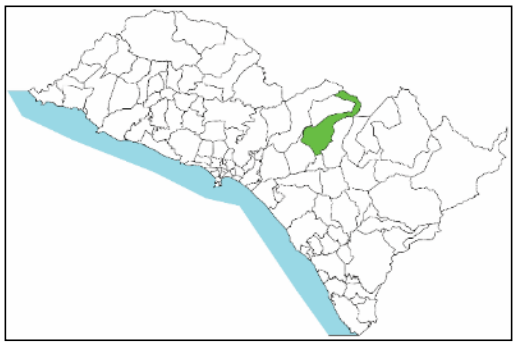
- İlçe içindeki konum: Orta kuzey.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +400,00 m. en yüksek +2200,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 23 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Kereviç, Oluk yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 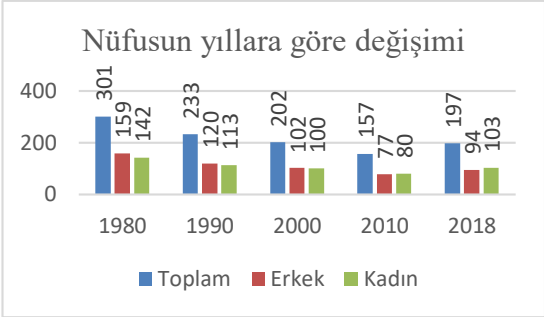

- 2018 nüfusu 197 kişidir (TÜİK).
- Göç: Var.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var. Hafta sonları ve yaz nüfusu yüksek.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azdır (30 büyükbaş, 74 küçükbaş, 50 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim azalmıştır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün incir, domates ve salatalıktır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmaktadır, köyde kalanlar kendi ihtiyaçları için tarımla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.60. (devam) Uğurlu köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 8 tanesi müdahale görmüş, 11 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 4, YP-Tip 5. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 9 evin çatısı düz dam, 2 tane evin kırma çatılıdır.
- 3 evde ahşap kapalı çıkma varken diğer yapılarda açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (6 ev), P-Tip 2 (5 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 4 evde ahşap şebeke, 1 evde ahşap kepenk vardır.
- Giriş kapıları 5 evde çakma, 6 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 8 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim, oda, depo ve teras eklentisi şeklindedir.
- 10 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 5 yapıda doğuda, 2 yapıda güneybatıda, 1er yapıda kuzey, batı, güney, kuzeydoğuda, üst kat girişleri 5 yapıda güneyde, 2 yapıda kuzeyde, 2 yapıda güneydoğuda, 1er yapıda batı ve kuzeybatıdadır.
- 1 merdiven içerde olmakla birlikte diğer merdivenlerin hepsi dışarıdadır. İçerideki merdivenle birlikte 2 tanesi ahşap, 7 tanesi betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.54).
- 11 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, depo ve konut, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.60).

5.2.61. Uzunöz köyü

Doğal yapı bileşenleri

Uzunöz köyü ilçenin orta-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşimin en yoğun olduğu alanlar 600 m. kotları civarındadır. Kuzey kıyısını yakın zamanda yapılmış olan Dim Barajı oluşturmaktadır. Tarım arazilerinin bir kısmı da baraj sularının altında kalmıştır.

Yerleşme özellikleri

Uzunöz köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 27 km. mesafededir. Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma iki noktada yoğunlaşmıştır. Köy tepenin kuzey yakasına kurulmuştur ve bu özellikteki az sayıda köyden biridir. Parsellerin tamamı amorf şekildedir ve geniştir. Yükseklik kuzey-güney doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.61).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Uzunöz köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde yoğun bir artış görülmektedir. 1980-2010 yılları arasında artan köy nüfusu sadece 2010-2018 yılları arasında bir miktar azalmıştır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Özellikle baraj yapıldıktan sonra tarım üretimi olumsuz yönde etkilenmiştir. Bunun en bariz örneği incir ve soğan üretiminin etkilenmesidir. Geçim sıkıntısının artmasına bağlı olarak genç nüfusun Alanya'ya gittiği, buna karşın emekli kesimin neredeyse tamamının köye geri döndüğü anlaşılmaktadır.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına rağmen diğer köylere oranla yüksek denilebilir. Bununla birlikte kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. En çok yetiştirilen ürünler ise incir, soğan ve şeftalidir. Ancak heyelan olaylarının çok olması üretim alanlarını azaltmıştır. Seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak bakkal bulunmaktadır.

Çizelge 5.61. Uzunöz köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

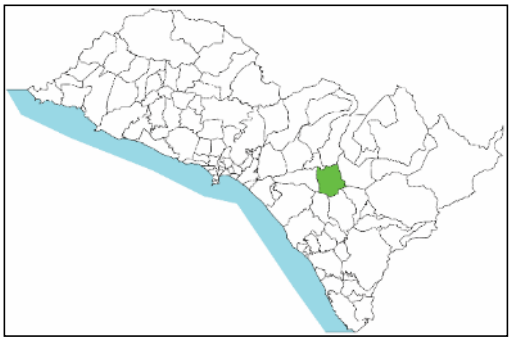

- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +1600,00 m.
- Eğim: Kuzey-güney yönlü.
- İlçeye uzaklık: 27 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Uzunöz, Erikderesi yaylası.

Sosyokültürel veriler

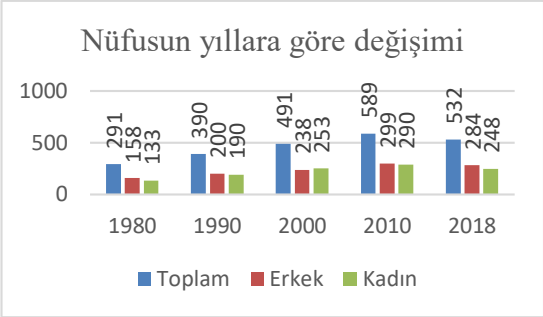

- 2018 nüfusu 532 kişidir (TÜİK).
- Göç: Var.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, özellikle turizm ve ticaret alanında faaliyet göstermektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (105 büyükbaş, 260 küçükbaş, 250 kümes hayvanı). İpekböcekçiliği ise az düzeyde yapılmaktadır.
- Tarımsal alanlar diğer köylere göre azdır. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler incir, soğan ve şeftalidir.
- Sera üretimi yapılmamaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak iki tane bakkal bulunmaktadır.

Çizelge 5.61. (devam) Uzunöz köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi yıkılmış, 1 tanesi müdahale görmüş, 5 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3, YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 5 evin çatısı da düz damdır.
- 1 evde ahşap kapalı çıkma varken diğer yapılarda açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (3 ev), P-Tip 2 (1 ev), P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 2 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 1 evde betonarme müdahale bulunurken diğerlerinde müdahale yoktur. Müdahaleler ıslak hacim, depo ve teras eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişi 3 yapıda batıda, 1 yapıda kuzeyde, 1 yapıda kuzeybatıda, üst kat girişleri ise 2 yapıda batıda, 2 yapıda kuzeyde, 1 yapıda güneydoğudadır.
- 4 yapıda merdiven bulunmaktadır ve merdivenlerin hepsi dışarıdadır. 3 tanesi taş, 1 tanesi ahşaptır.
- Yapıların tümü çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 1, Tip 2, Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.55).
- 5 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.61).

5.2.62. Üzümlü köyü

Doğal yapı bileşenleri

Üzümlü köyü ilçenin orta-kuzey kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 900 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Bu sebeple üst kotlarda kalan yerler ile alt kısımlardaki alanlar arasında iklim farklılığı oluşmaktadır. Ulaşım nispeten zor olmakla birlikte mesafe olarak yakın konumdadır ve geleneksel konut dokusu korunmamıştır. Güney sınırında Dim Barajı bulunmaktadır.

Yerleşme özellikleri

Üzümlü köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 27 km. mesafededir. Dağlık bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde ortalama 400 m. ve 600 m. yükseklikte yapılaşma görülmektedir. Bununla birlikte 1 500 m. yükseklikte toplu şekilde fakat az haneli bir yapılaşma da vardır. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır. Arazilerin bir kısmı güneyde baraj sularının altında kalmıştır (Ek-3, Şekil 3.62).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Üzümlü köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazlaca dalgalanma olduğu görülmektedir. 1980-2000 yılları arasında artan nüfus 2000-2010 yılları arasında azalmış, daha sonrasında ise tekrar artmıştır. Bunun en büyük sebebinin baraj yapıldıktan sonra kenarında kurulan restoranlarda çalışma imkânına bağlı olarak köye geri dönmelerin yaşanması olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak tarım ve hayvancılığın değer kaybetmesine bağlı olarak geçim kaynağının azalması sonucu göç etme eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Köyde farklı olarak yaz nüfusu daha az, kış nüfusu ise daha fazladır.

Köyde hayvancılık neredeyse bitmiş olmasına karşın kuru tarım ile sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Yetişmeyen neredeyse hiçbir ürün olmamasına karşın en çok üzüm, zeytin ve iğde yetiştirilir. Hayvancılık ise kişilerin kendisine yetecek oranda yapılmaktadır. Köyde seracılık minimal düzeyde yapılmaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Eğitim ise taşımalı olarak devam etmektedir.

Çizelge 5.62. Üzümlü köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

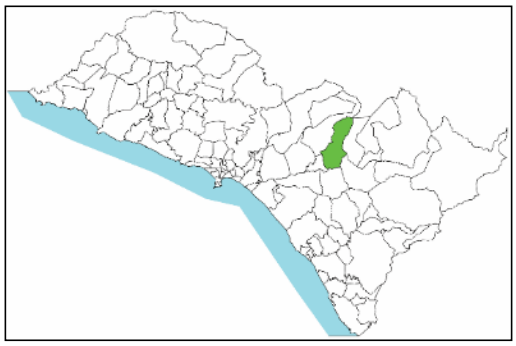

- İlçe içindeki konum: Orta-kuzey.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +2100,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 27 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorf, ince uzun ve dikdörtgendir.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Ahmetöldüğü yaylası.

Sosyokültürel veriler

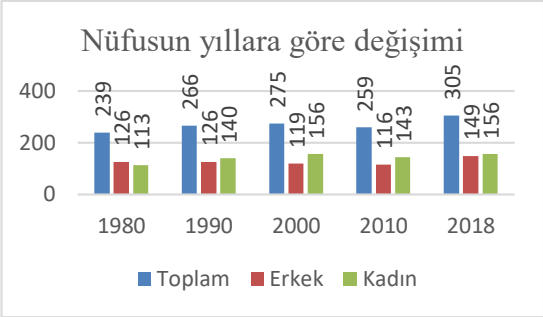

- 2018 nüfusu 305 kişidir (TÜİK).
- Göç: Az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var. Kış nüfusu yaz nüfusundan fazla.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da ve Dim Barajında çalışmakta, özellikle kış aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Var
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azdır (92 büyükbaş, 50 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim azalmıştır. Çoğunlukla kuru ve az miktarda sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün üzüm, zeytin ve iğdedir.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köye turist gelmektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde ve baraj çevresindeki restoranlarda çalışmaktadır, köyde kalanlar kendi ihtiyaçları için tarımla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır.

Çizelge 5.62. (devam) Üzümlü köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi müdahale görmüş, 2 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 3. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz damdır.
- 1 yapıda açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev) P-Tip 4 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 2 evde de demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 1 evde betonarme müdahale bulunurken diğerinde müdahale yoktur. Müdahaleler oda, teras ve bölücü duvar eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap, 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda kuzeybatıda, üst kat girişleri de aynı şekilde 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda kuzeybatıdadır.
- 2 yapının merdiveni de dışarıdadır ve bir tanesi yıkılmış olmakla beraber ahşap, 1 tanesi ise taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.56).
- 2 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, yay biçimli, ışınsal) (Ek-3, Şekil 3.62).

5.2.63. Yalçı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Yalçı köyü ilçenin kuzey-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok engebeli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 200 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Güneybatı-kuzeydoğu yönünde uzanan köy ince ve uzun bir sınır hattına sahiptir. Ulaşım nispeten zor olmakla birlikte mesafe olarak da uzak konumdadır ve geleneksel konut dokusu korunmamıştır.

Yerleşme özellikleri

Yalçı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 33 km. mesafededir. Dağlık bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde haneler iki noktada toplanmıştır. Köyün en kuzeyi ile batısında konut oluşumu görülmekte orta kısmında ise sadece araziler yer almaktadır. Yükseklik batı bölümde kuzey-güney doğrultusunda artarken, doğu kısımda aynı seviyede seyretmektedir (Ek-3, Şekil 3.63).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Yalçı köyünün TÜİK verilerine göre son 30 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde dalgalanma ve azalma olduğu görülmektedir. 1990-2000 yılları arasında artan nüfus bu yıllardan sonra yaklaşık yarıya inmiştir. Bunun en büyük sebebinin zaten az olan nüfusun gençlerin de göç etmesine bağlı olarak azalması olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istedikleri, çok geniş bir araziye sahip olmasına karşın çok az bir nüfusa sahip olmanın verdiği dezavantaj neticesinde aile bağlarının zayıfladığı belirtilmektedir. Köyde yaz kış nüfusu farklı olsa da özellikle Alanya'da yaşayanların yeni yerler alarak yayla olarak kullanmaları bir miktar canlılık getirmiştir.

Köyde hayvancılık neredeyse hiç yoktur ve kuru tarım ile sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. En çok yetiştirilen ürünlerin başında ceviz gelmektedir. Hayvancılık ise kişilerin kendisine yetecek oranda yapılmaktadır. Köyde seracılık yapılmamaktadır ve ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır. Öğrenci sayısı çok azdır ve eğitim taşımalı olarak devam etmektedir.

Çizelge 5.63. Yalçı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 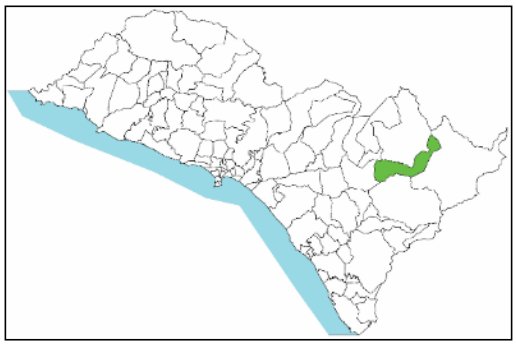

- İlçe içindeki konum: Kuzey-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Dağlık bir alanda dağınık yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +400,00 m. en yüksek +1600,00 m.
- Eğim: Kuzey-güney yönlü.
- İlçeye uzaklık: 33 km. Ulaşım zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: İnce uzun ve dikdörtgen ve karedir.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Kaplanhanı, Hanönü yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 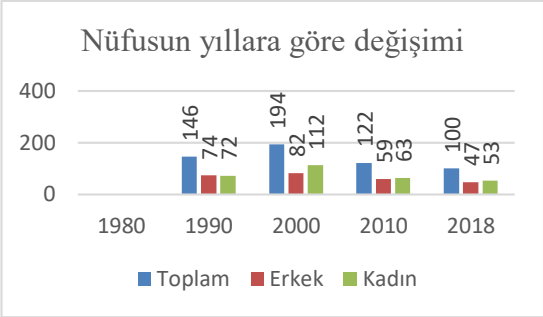

- 2018 nüfusu 100 kişidir (TÜİK).
- Göç: Var.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var. Yaz aylarında köye dönüş oluyor.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, özellikle turizm ve ticaret alanında faaliyet göstermektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık çok azdır (72 büyükbaş, 40 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim azdır. Kuru tarım alanları daha çok yer kaplasa da köyün alanı çoğunlukla ormandır.
- Sera üretimi yapılmamaktadır. Ancak ipekböceği üretimi devam etmektedir.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmaktadır, köyde kalanlar kendi ihtiyaçları için tarımla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak herhangi bir şey bulunmamaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.63. (devam) Yalçı köyü verileri

Mimari veriler

- 1 tanesi müdahale görmüş, 2 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 1 evin çatısı düz dam, diğer evin kırma çatılıdır.
- 1 yapıda kapalı ahşap çıkma bulunurken diğer yapıda açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Her iki evde de demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 1 evde çakma, 1 evde hem çakma hem tablalıdır.
- 1 evde betonarme müdahale bulunurken diğerinde müdahale yoktur. Müdahaleler bölücü duvar yapılarak ıslak hacim oluşturma şeklindedir.
- 1 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda güneyde, üst kat girişleri 1 yapıda güneybatıda, 1 yapıda kuzeydedir.
- 2 yapının merdiveni de dışarıdadır ve ahşaptır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3, Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.57).
- 2 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Lineer, ışınsal) (Ek-3, Şekil 3.63).

5.2.64. Yaylakonak köyü

Doğal yapı bileşenleri

Yaylakonak köyü ilçenin orta-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı çok eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 1 200 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yağış alan bir bölge olmakla birlikte güney-kuzey doğrultusunda sınırlanmış bir yapıdadır. Köye ulaşım uzak olmakla birlikte nispeten zordur. 600 m. üzerinde herhangi bir konut stoku bulunmamaktadır.

Yerleşme özellikleri

Yaylakonak köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 42 km. mesafededir. Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yerleşim köyün merkez notasında ve güneye yakın kısmında oluşmuştur. Yükseklik güney-kuzey doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.64).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Yaylakonak köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir miktar azalma görülmektedir. 1980-1990 yılları arasında çok az artış gösteren nüfus 1990-2000 yılları arasında büyük oranda azalmış, bu yıldan sonra ise sabit bir seviyede korunmuştur. Köy merkeze hem uzaktır hem de ulaşım olarak zor sayılabilecek bir konumdadır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri ancak genç nüfusun okuma oranının artmasına bağlı olarak göç etmek zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır. Özellikle halk tarafından meyvecilik ve arıcılığın desteklenmesi istenmektedir.

Köyde hayvancılık az olmasına karşın özellikle kuru ve sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Kuru tarım alanları sulu tarım alanlarının yaklaşık olarak 7 katı büyüklüğündedir. Tarımsal üretimde başı nar, badem ve domates çekmektedir. Köyün yaylasında ise kiraz ve ceviz önemli miktarda üretilir. Köyde seracılık çok az miktarda yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bir bakkal ile maden ocağı bulunmaktadır. Okul bulunmayan köyde eğitim taşımalı olarak gerçekleştirilmektedir.

Çizelge 5.64. Yaylakonak köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Çok eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (5 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +140,00 m.
- Eğim: Güney-kuzey yönlü.
- İlçeye uzaklık: 42 km. Ulaşım kısmen zor.
- Yağış: Yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Avla yaylası.

Sosyokültürel veriler

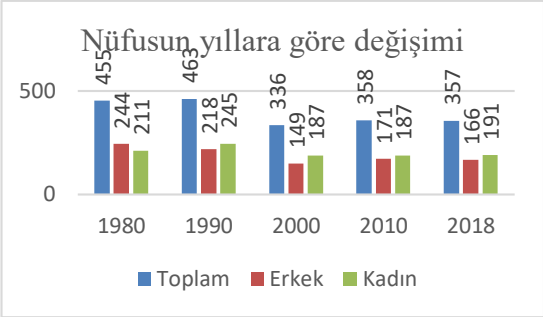

- 2018 nüfusu 357 kişidir (TÜİK).
- Göç: Göç oranı fazla olmakla birlikte son yıllarda düşük orandadır.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya çalışmakta, özellikle yaz aylarında gelmektedirler.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Var
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık azdır (150 büyükbaş, 200 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim azalmasına rağmen devam etmektedir. En çok yetiştirilen ürünler nar, badem ve domatestir.
- Yayladaki tarımsal üretim köy merkezinden daha fazladır.
- Sera üretimi çok az şekilde yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyde yaşayanlar çoğunlukla Alanya'da çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal ve maden ocağı bulunmaktadır.

Çizelge 5.64. (devam) Yaylakonak köyü verileri

Mimari veriler

- 6 geleneksel konut bulunmaktadır ve hepsi müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- Tüm evlerin çatısı düz damdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (2 ev), P-Tip 2 (2 ev), P-Tip 4 (5 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde demir parmaklık, 1 evde ahşap şebeke mevcuttur.
- Giriş kapıları 2 evde ahşap çakma, 1 evde çakma ve tablalı, 3 evde çakma ve demirdir.
- 6 evde de betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler ıslak hacim ve teras eklentisi şeklindedir.
- 2 yapıda bölücü ahşap dolap, 2 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 3 yapıda batıda, 2 yapıda güneyde, 1 yapıda kuzeydedir. Üst kat girişleri ise 3 yapıda batıda, 1er yapıda doğu, kuzey ve güneydedir.
- 4 yapıda merdiven vardır ve hepsi dışarıdadır ve 2 tanesi taş, 2 tanesi betondur.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Tüm yapılar çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 2, Tip 3, Tip 4, Tip 5 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.58).
- 6 yapının hepsinde ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.64).

5.2.65. Yaylalı köyü

Doğal yapı bileşenleri

Yaylalı köyü ilçenin orta kesiminde ve güneyde yer almaktadır. Arazi yapısı düz olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 200 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yüzölçümü olarak küçük olmasına karşın nüfus yoğunluğu en yüksek köylerdendir. Merkeze yakındır ve ulaşım çok kolaydır.

Yerleşme özellikleri

Yaylalı köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 14 km. mesafededir. Düz bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma çok geniş alanlara yayılmıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır. Ancak hem Alanya merkeze yakın olduğundan hem de Kestel ve Mahmutlar Beldeleri ile iç içe geçtiğinden köy ve kent olgusu ile sınırlar kaybolmuştur (Ek-3, Şekil 3.65).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Yaylalı köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde yüksek oranda artış gözlenmektedir. Bu yönüyle nüfusun en çok artış gösterdiği köydür. 1980-1990 yılları arasında 2 kat artan nüfus 1990-2000 ve 2000-2010 yılları arasında 1,5 kat artmıştır. Bunun en büyük sebebinin köyün sahip olduğu manzara, merkeze yakın olması ve turistlerin arsa alarak ev yapmak suretiyle buraya yerleşmeleri olduğu söylenebilir. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, hâlihazırda ilçede dahi çalışanlar olsa gidip geldikleri belirlenmiştir.

Köyde hayvancılık az olsa da halk kendi ihtiyaçları için beslemektedir. Sulu ve kuru tarım alanlarının fazla olduğu köyde tarımsal üretim de önemli bir yer tutmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler arasında muz, narenciye ve avokado yer almaktadır. Tarımsal gelirin yüksek olması göç edilmesini de engellemiştir. Köyde az miktarda seracılık yapılmakla birlikte özellikle güney kesimde görülmektedir ve ticari işletme olarak 2 tane bakkal bulunmaktadır. Eğitim köyde bulunan okulda yapılmaktadır.

Çizelge 5.65. Yaylalı köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

- İlçe içindeki konum: Orta-güney.
- Yerleşim özellikleri: Düz bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +20,00 m. en yüksek +280,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 14 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Boyalı yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 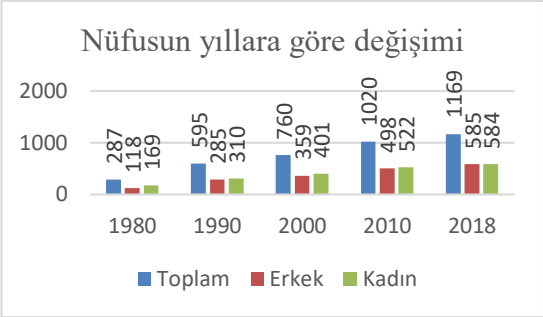

- 2018 nüfusu 1169 kişidir (TÜİK).
- Göç: Yok.
- Yaz-kış nüfus farkı: Yok.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya’da çalışmakta, köyde bulunanlar tarım ile uğraşmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Var
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Yok</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık az düzeydedir (86 büyükbaş, 100 kümes hayvanı).
- Tarımsal üretim diğer köylere göre oldukça fazladır. Kuru ve sulu tarım alanları büyük yer kaplamaktadır ve en büyük gelir kaynağıdır. En çok yetiştirilen ürünler muz, narenciye ve avokadodur.
- Muz bahçeleri köy için önemli bir gelir kaynağıdır.
- Sera üretimi çok az yapılmaktadır.
- Köye turist gelmektedir.
- Köyden göç eden yoktur ve çoğunluk Alanya merkezinde çalışmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak 2 bakkal bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.65. (devam) Yaylalı köyü verileri

Mimari veriler

- 5 tanesi müdahale görmüş, 6 geleneksel konut bulunmaktadır.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapılar hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 2 evin çatısı da düz dam, 4 tanesi kırma çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (5 ev), P-Tip 2 (2 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 3 evde ahşap şebeke, 2 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 3 evde ahşap çakma, 2 evde hem çakma hem tablalı, 1 evde ise çakma ve demirdir.
- 5 evde betonarme müdahale bulunmaktadır. Müdahaleler ıslak hacim, oda, depo, ahır ve teras eklentisi şeklindedir.
- 4 yapıda da bölücü ahşap dolap, 3 yapıda bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 4 yapıda güneyde, 2 yapıda kuzeybatıda, üst kat girişleri 2 yapıda doğuda, 2 yapıda kuzeydoğuda, 1 yapıda güneyde, 1 yapıda batıdadır.
- Tüm yapıların merdivenleri dışarıdadır ve 3 yapıda taş iken 3 yapıda betonarmedir.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 6 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 1, Tip 2, Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.59).
- 6 konutta da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (lineer, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.65).

5.2.66. Yenice köyü

Doğal yapı bileşenleri

Yenice köyü ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı orta eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 700 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı ise sadece 400 m. ve 600 m. kotlarında kurulmakla birlikte köy güney-kuzey doğrultuludur. Yapılaşma aşağı ve yukarı mevki olmak üzere iki ayrı noktada kendini gösterir. Ulaşım orta uzaklıktadır ve kolaydır.

Yerleşme özellikleri

Yenice köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 33 km. mesafededir. Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma köyün merkez bölümlerinde yoğunlaşmıştır. Yükseklik merkezden hem güney hem de kuzey doğrultusunda artmaktadır ve bir çukur içerisinde yerleşilmiş denilebilir (Ek-3, Şekil 3.66).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Yenice köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir dalgalanma görülmektedir. 1980-1990 yılları arasında azalan nüfus 1990-2000 yıllarında 1,5 kat artmış, daha sonra ise tekrar eski seviyesine düşmüştür. Köyde yaşayanların çoğunluğu Güzelbağ'da çalışmakta, günübirlik olarak gidip gelebilmektedir. Köyde kalıp tarım hayvancılıkla geçimini sağlayan hane sayısı da diğer köylere göre fazladır. Merkeze ve beldelere yakın olmasından dolayı göç oranı yavaşlamıştır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, tarım ve hayvancılığın desteklenmesi ile köyde yaşayan kişi sayısının arttırılabileceği anlaşılmaktadır.

Köyde hayvancılık diğer köylere nazaran yüksek denilebilir. Kuru ve sulu tarım yapılmakla birlikte kuru tarım arazileri çok geniş yer kaplar. En çok yetiştirilen ürünlerin başında ise incir, üzüm, harnup ve çağla gelmektedir. Az miktarda seracılık yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır. Seralarda en çok üretilen ürünlerin başında ise salatalık ve domates gelmektedir. Köyde bir okul olmasına karşın kapalıdır ve eğitim Güzelbağ'da taşımalı olarak yapılmaktadır.

Çizelge 5.66. Yenice köyü verileri

<u>Fiziki ve yerleşim özellikleri</u>

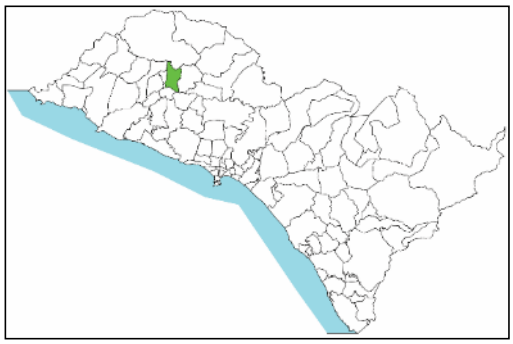

- İlçe içindeki konum: Orta-batı.
- Yerleşim özellikleri: Orta eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (2 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +900,00 m.
- Eğim: Merkez-güney, merkez-kuzey.
- İlçeye uzaklık: 33 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Seyricek, Çayboğazı, Gürelice yaylası.

<u>Sosyokültürel veriler</u>

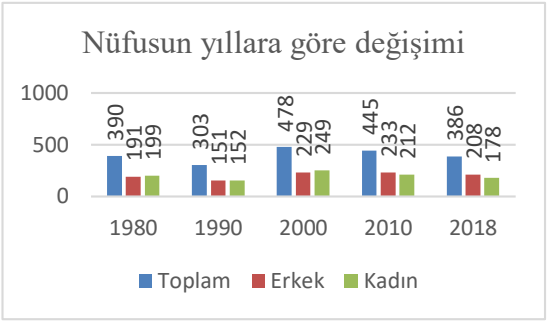

- 2018 nüfusu 386 kişidir (TÜİK).
- Göç: Var.
- Yaz-kış nüfus farkı: Var.
- Çalışanların büyük bölümü Güzelbağ'da çalışmakta, köyde yaşayanlar çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

<u>Ekonomik veriler</u>

- Köyde hayvancılık fazladır (120 büyükbaş, 751 küçükbaş, 200 kümes hayvanı, 115 arı kovanı).
- Tarımsal üretim orta düzeyde devam etmektedir. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler incir, üzüm, harnup ve çağladır.
- Sera üretimi yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir bakkal bulunmaktadır.

Çizelge 5.66. (devam) Yenice köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır ve müdahale görmüştür.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçesi bulunur.
- Evin çatısı düz damdır.
- Yapıda çıkma bulunmamaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Pencere önünde demir parmaklık bulunmaktadır.
- Giriş kapısı ahşap çakmadır.
- Yapıda betonarme müdahale bulunmaktadır ve Müdahale merdiven ve teras eklentisi şeklindedir.
- Ahşap bölücü duvar bulunmaktadır.
- Konutun ahır girişi güneyde ve iki tanedir. Üst kat girişi ise batı cephede yer almaktadır.
- Yapının merdiveni dışarıdadır ve betonarmedir.
- Konut eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 3 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.60).
- Yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (Konsantrik, lineer) (Ek-3, Şekil 3.66).

5.2.67. Yeniköy köyü

Doğal yapı bileşenleri

Yeniköy ilçenin orta-batı kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 400 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Yerleşim alanı sadece köy sınırlarının güneydoğu kısmında yoktur ve buna karşılık diğer bütün alanlarda geniş bir yayılım göstermektedir. İlçe merkezine ve beldelere yakın bir konumda olmasından dolayı ulaşım avantajına sahiptir.

Yerleşme özellikleri

Yeniköy ilçe merkezine yaklaşık olarak 21 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma köyün tamamında yoğunlaşmıştır. Yükseklik merkezden hem güney hem de kuzey doğrultusunda artmaktadır ve bir çukur içerisinde yerleşilmiş denilebilir (Ek-3, Şekil 3.67).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Yeniköy'ün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde bir dalgalanma görülmektedir. 1980-1990 yılları arasında artan nüfus 1990-2000 yıllarında 1,5 kattan fazla azalmış, daha sonra ise bu seviyelerde kalmıştır. Köyde yaşayanların çoğunluğu Alanya merkezde çalışmakta, günübirlik olarak gidip gelebilmektedir. Köyde kalıp tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlayan hane sayısı da diğer köylere göre fazladır. Merkeze ve beldelere yakın olmasından dolayı göç oranı yavaşlamıştır. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, bazı sosyal donatıların arttırılması ile köyde yaşayan kişi sayısının azalmayacağı anlaşılmaktadır.

Köyde özellikle büyükbaş hayvancılık diğer köylere nazaran yüksek denilebilir. Kuru ve sulu tarım yapılmakla birlikte kuru tarım arazileri daha geniş yer kaplar. Seracılık yoğun olarak yapılmaktadır ve ticari işletme olarak bir kasap bulunmaktadır. Seralarda en çok üretilen ürünlerin başında ise patlıcan, biber, domates ve salatalık gelmektedir. Köyde öğrenci sayısı fazla olmasına rağmen eğitim taşımalı olarak Emişbeleni Beldesi'nde yapılmaktadır.

Çizelge 5.67. Yeniköy köyü verileri

Fiziki ve yerleşim özellikleri

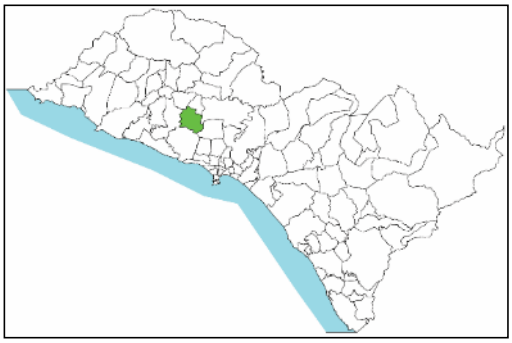

- İlçe içindeki konum: Orta-batı.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda çok dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Az yerleşmeli (3 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +200,00 m. en yüksek +600,00 m.
- Eğim: Merkez-güney, merkez-kuzey.
- İlçeye uzaklık: 21 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Orta yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Kepenekbucağı yaylası.

Sosyokültürel veriler

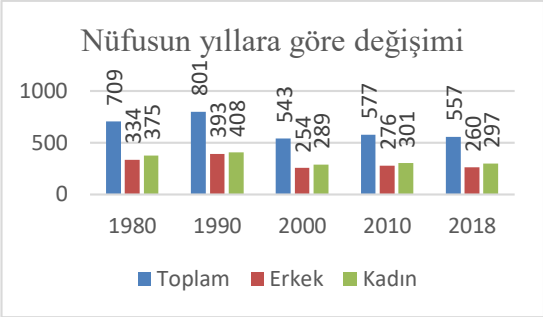

- 2018 nüfusu 557 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Az.
- Çalışanların büyük bölümü Alanya'da çalışmakta, köyde yaşayanlar çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Yok
- Okul: Yok
- Sağlık Ocağı: Yok

Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (309 büyükbaş, 100 kümes hayvanı, 50 arı kovanı).
- Tarımsal üretim orta düzeyde devam etmektedir. Kuru ve sulu tarım yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürünler patlıcan, biber, domates ve salatalıktır.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist gelmemektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilik ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bir kasap bulunmaktadır.

Çizelge 5.67. (devam) Yeniköy köyü verileri

Mimari veriler

- 1 geleneksel konut bulunmaktadır ve hem müdahale görmemiş hem de herhangi bir yıkılma durumu söz konusu değildir.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 4. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4).
- Yapı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendisine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçesi bulunur.
- Evin çatısının yarısı kadar düz dam, yarısı kırma çatılıdır.
- Yapıda açık çıkma bulunmaktadır.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1-2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). Tek kanatlı pencere önünde ahşap şebeke, çift kanatlı pencerelerin önünde ise ahşap kepenkler bulunmaktadır.
- Giriş kapısı ahşap çakma ve tablalıdır.
- Yapıda betonarme müdahale bulunmamaktadır.
- Ahşap bölücü dolap mevcuttur.
- Konutun ahır girişi güneyde ve doğuda olmak üzere iki tanedir. Üst kat girişi ise içerideki merdiven vasıtasıyla sağlanır.
- Yapının merdiveni içeridedir ve ahşaptır.
- Konut eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- Yapı çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 6 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.61).
- Yapıda ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Karma (lineer, yay biçimli) (Ek-3, Şekil 3.67).

5.2.68. Yeşilöz köyü

Doğal yapı bileşenleri

Yeşilöz köyü ilçenin güney-doğu kesiminde yer almaktadır. Arazi yapısı az eğimli olan köyün en alçak yeri ile en yüksek yeri arasında 100 m. yükseklik farkı bulunmaktadır. Deniz manzarasının bulunması ve tarım ile turizmin birleştiği bir alan olması çok büyük bir artı getirmektedir. Ulaşım kolaydır ve hızlı bir şekilde sağlanabilmektedir.

Yerleşme özellikleri

Yeşilöz köyü ilçe merkezine yaklaşık olarak 30 km. mesafededir. Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim özelliği gösteren köyde yapılaşma neredeyse köy alanının tamamına yayılmıştır. Anayola çok yakın olması ve muz üretimi köyden göçü azaltmıştır. Yükseklik güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda artmaktadır (Ek-3, Şekil 3.68).

Sosyokültürel ve ekonomik özelikler

Yeşilöz köyünün TÜİK verilerine göre son 40 yıllık nüfus değişimi incelendiğinde fazlaca bir dalgalanma ile birlikte artış gözlenmektedir. 1980-2000 yılları arasında yaklaşık 2,5 kat artış gösteren nüfus 2000-2010 yıllarında azalmış, 2010 sonrasında ise sabit oranda kalmıştır. Tarımla uğraşmak istemeyenlerin kent merkezine günübirlik gidip gelerek çalışabilmesi artan göçü geriye döndürmüştür. Yapılan anketler neticesinde yerleşik insanların göç etmek istemedikleri, köyde tarım ve hayvancılığın daha fazla desteklenmesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte arsaların imara açılması istenilse de böyle bir durumun köy yapısını tamamen etkileyeceği şüphe götürmemektedir.

Köyde hayvancılık azalmış olmasına karşın devam etmektedir ve hem kuru hem de sulu tarım halkın geçimini sağlamaktadır. Köyde sahil kesimlerinin genelinde görülen muz üretimi yaygındır. Seracılık bütün köy alanına yayılmıştır ve yoğun olarak yapılmaktadır. Ticari işletme olarak bakkal, berber, kasap ve tamirhane bulunmaktadır. Deniz kenarında bulunması ve ulaşımın kolay olması tarımsal yatırımı arttırmıştır. Köyde okul vardır ve eğitim burada devam etmektedir. Sağlık ocağının bulunduğu tek köy de burasıdır.

Çizelge 5.68. Yeşilöz köyü verileri

<table>
<tr>
<td>Fiziki ve yerleşim özellikleri

 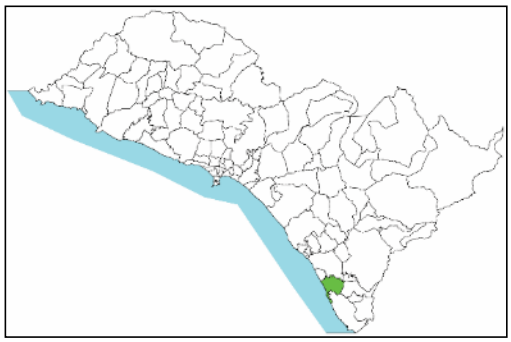

- İlçe içindeki konum: Güney-doğu.
- Yerleşim özellikleri: Az eğimli bir alanda dağınık bir yerleşim.
- Yerleşim şekli: Çok yerleşmeli (4 mevki bulunuyor).
- Yükselti: En düşük +20,00 m. en yüksek +120,00 m.
- Eğim: Güneybatı-kuzeydoğu yönlü.
- İlçeye uzaklık: 30 km. Ulaşım kolay.
- Yağış: Az yağış alan bir bölgedir.
- Parsel şekilleri: Geniş, dar ve amorftur.
- Köy halkının kullandığı yaylalar: Söğüt, Gödüre yaylası.</td>
<td>Sosyokültürel veriler

 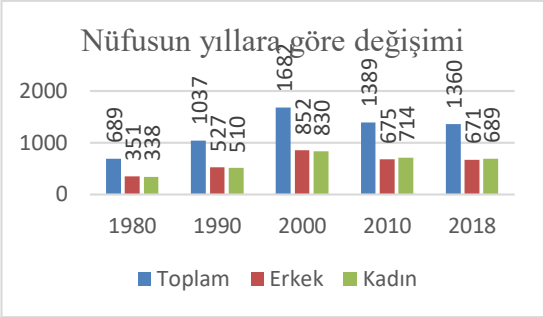

- 2018 nüfusu 1360 kişidir (TÜİK).
- Göç: Çok az.
- Yaz-kış nüfus farkı: Çok az.
- Çalışanların büyük bölümü köyde ve Alanya’da çalışmakta, günübirlik gidip gelmektedir.
- Eğitim durumu: 60 yaş üstü ilkokul, 60 yaş altı lise ve üniversite.
- Göç isteği: Yok
- Turist ziyareti: Az var
- Okul: Var
- Sağlık Ocağı: Var</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="2">Ekonomik veriler

- Köyde hayvancılık orta düzeydedir (245 büyükbaş, 200 kümes hayvanı, 60 arı kovanı).
- Tarımsal üretim kuru ve sulu tarım arazilerinde yapılmaktadır. En çok yetiştirilen ürün muz, domates, salatalık ve biberdir.
- Sera üretimi yoğun olarak yapılmaktadır.
- Köye turist az oranda gelmektedir.
- Köyden göç edenler çoğunlukla Alanya merkezinde çalışmakta, köyde kalanlar çiftçilikle uğraşmaktadır.
- Köyde ticari işletme olarak bakkal, berber, kasap ve tamirhane bulunmaktadır.</td>
</tr>
</table>

Çizelge 5.68. (devam) Yeşilöz köyü verileri

Mimari veriler

- 2 geleneksel konut bulunmaktadır ve ikisinde de yıkılmalar mevcuttur.
- Geleneksel konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 2. Yeni konutlar yapı-parsel ilişkisi: YP-Tip 1, YP-Tip 2 (Bkz. Çizelge 6.4). Ayrıca köyde site tarzında villalarda yapılmıştır.
- Yapıların tamamı hatıllı yığma taş duvar sistemiyle yapılmıştır.
- Parselde kendilerine ait küçük çaplı sebze ve meyve bahçeleri bulunur.
- 1 evin çatısı düz dam, 1 evin ki beşik çatılıdır.
- Yapılarda bulunan çıkmalar açık çıkma şeklindedir.
- Bulunan pencere tipleri: P-Tip 1 (1 ev), P-Tip 1-2 (1 ev) (Bkz. Çizelge 6.3). 1 evde demir parmaklık vardır.
- Giriş kapıları 2 evde de ahşap çakmadır.
- 2 evde de müdahale yoktur ancak yapıların yarısı yıkılmış durumdadır.
- 1 yapıda da bölücü ahşap dolap ve bölücü ahşap duvar bulunmaktadır.
- Ahır girişleri 1 yapıda güneyde, 1 yapıda güneydoğuda, üst kat girişleri ise 1 yapıda kuzeyde, 1 yapıda kuzeydoğudadır.
- Yapıların bir tanesinde merdiven bulunmaktadır ve dışarıdadır. Merdivenin malzemesi ise taştır.
- Konutlar eğimin olduğu yöne doğru manzaraya bakmaktadır.
- 2 yapı da çift katlıdır.
- Bulunan plan tipleri: Tip 4 (Bkz. Çizelge 6.1) (Ek-4, Şekil 4.62).
- 2 yapıda da ocak bulunmaktadır.
- Alt kat ahır ve depo, üst kat konut olarak kullanılmaktadır.
- Köy doku biçimi: Konsantrik (Ek-3, Şekil 3.68).

6. ALANYA KIRSAL YERLEŞİMİNDE TİPOLOJİ

Mimarlıkta tip kavramı, yapıların biçim, işlev veya strüktürel olarak sınıflandırılması olarak tarif edilmektedir (Bingöl, 2007). Tipoloji ise mimarlık alanında tiplerin sınıflandırılabilmesi için mimari öğelerin ortak özelliklerinin araştırılması veya kendine özgü mimari biçime sahip olan belirli tiplerin arşivlenmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Altaş, 1997: 1779).

Tipoloji oluşturulması, her araştırmada var olan verilerin anlaşılabilmesini kolaylaştırıcı etki yaparken genel olan verilerin özel olarak sınıflandırılmasına olanak sağlamaktadır. Mimari özelliklerin tipolojik olarak ele alınması doğru bir çözüme ulaşmak ve ortak nitelikleri belirlemek açısından da gerekli olabilmektedir (Bingöl, 2007). Tipoloji çalışmalarının mimarlık alanında temel olarak iki hedefi bulunmaktadır. Bunlar analiz ile tasarıma yönelik olmakla birlikte "analitik tipoloji" ve "üretken tipoloji" olarak tanımlanmaktadır (Leupen, 1997: 132). Analize yönelik olan tipolojiyi "çözümlemeci tipoloji", tasarıma yönelik olan tipolojiyi ise yeni önermelere katkı sağladığı için "türetmeci tipoloji" olarak nitelemek mümkündür (Yücel, 1981). Burada çözümlemeci tipoloji mevcut olanın kavranmasına, türetmeci tipoloji ise mevcut verilerin derlenerek tasarım sürecine etkimesi ve yön göstermesine olanak sağlamaktadır (Bingöl, 2007).

Çalışma kapsamında tipolojik verilerin oluşturulması ise farklı nedenlere dayanmaktadır. Bunlardan ilki analize yönelik olarak mevcut verilerin arşivlenmesi ve yöre dokusu ile mimari özelliklerinin sentezlenmesidir. Böylelikle hem yapı karakterleri doğru analiz edilmiş hem de mimari öğeler sınıflandırılmıştır. Bu durum çalışmanın ileriki aşamalarında türetmeci tipoloji tanımında olduğu gibi tasarım sürecine yön göstermek amacıyla kullanılmaktadır.

Üretken tipoloji yöntemi kullanılarak mevcut yapılar üzerinde yapılmış olan nitelikli öğeler ile ortak özellikler değerlendirilerek korumaya yönelik kararlar daha doğru ve uygun şekilde alınmaktadır. Çalışmanın temel noktalarından bir tanesi olan, kırsal alanlarda alınması gereken önlemler, yeni yapılaşma koşulları hakkında kararlar ve sosyokültürel özelliklerin geri kazanılması hususunda neler yapılması gerektiği de bu verilerin değerlendirilmesi ile ortaya koyulabilecektir.

6.1. Genel Yerleşim, Sosyokültürel ve Ekonomik Girdilerin Köylerdeki Dağılımı

Geleneksel yapıların tekil olarak oluşturduğu etki ile birlikte yerleşimin bir bütün olarak da sınıflandırılması ve betimlenmesi önem arz eden bir konudur. Geleneksel yapıların sahip olduğu tekil niteliklere ek olarak bütünde meydana getirdikleri etki yerleşmelerin karakterini belirlemektedir. Bunlarla birlikte köylerdeki yaşam farklılıkları ile insanlar arasındaki ilişkiler ve kendine has kültürel özellikler de köylerin sosyokültürel niteliklerini göstermektedir.

Mevcut durumun anlaşılabilmesi ve bu doğrultuda öneriler getirilebilmesi bakımından potansiyel turizm olanaklarının ve etkilerinin ortaya koyulması, ekonomik imkânların artması veya azalmasının ortaya çıkarttığı sorunlar/sonuçlar ile köy yerleşim tiplerinin ve dağılımlarının belirlenmesi önemlidir. Böylece swot analizi kapsamında farklı olanaklara veya zayıflıklara sahip olan köylerle ilgili kararlar daha sistematik şekilde alınabilmektedir. Bunun dışında yapılaşmanın köy bütünü içerisindeki etkisi tespit edilebilmekte, köy sınırlarının oluşum mantığı da belirlenebilmektedir.

Köylerdeki geleneksel konut stokunun hızlı bir şekilde kaybolması sosyal kültürel ve fiziksel birliktelikten doğan bütüncül yapının algılanmasını zorlaştırmaktadır. Ancak yapılan çalışma ile çok az sayıda kalmış da olsa elde edilebilen tüm veriler bir araya getirilerek yok olmadan bu verilerin belgelenmesi sağlanmış; köylerin sosyokültürel ve fiziki dokusuna dair oldukça önemli veri elde edilmiştir. Köylerin bütüncül olarak incelenmesinde parsellerin oluşum şekilleri, yapı parsel ilişkileri, yapı korunmuşluk durumları, nüfus değişimleri, seracılık ve tarım faaliyetleri, hayvancılık dağılımı ve turizm girdileri ile ilgili tablolar oluşturulmuştur. Bu şekilde geniş çaplı olarak ilçede meydana gelen değişimler ile mevcut potansiyellere yönelik destekli ve yüksek doğruluk payı içeren tespitler ve bağlantılı olarak yorumların yapılması mümkün olmuştur.

6.1.1. Köy doku biçimleri

Köy doku biçimleri yerleşimin bir bütün halinde oluşturduğu ve genellikle topografyaya bağlı olarak değişen oluşumlardır. Doku biçimlenmeleri literatürde konsantrik, ışınsal, semer, lineer, yay ve karma biçimli olarak sınıflandırılmaktadır (Özaydın ve diğerleri, 2010: 44). Topografyaya bağlı olarak merkezden dışa doğru yayılım gösteren yolların

etrafında konumlanan yapıların oluşturduğu doku tipi konsantrik biçimsel dokulardır. Bir odak ekseninde, bu odağı kesen doğrusal veya eğrisel yolların etrafında bulunan yapılar ise ışınsal biçimli dokuyu oluşturmaktadır. Konutların topografyaya bağlı olarak semer şeklinde yolların kenarlarında konumlanması şeklinde oluşan dokuya semer biçimli doku, belli bir doğrultu boyunca daha fazla yayılış gösteren konutların oluşturduğu dokuya ise lineer biçimli doku adı verilmektedir. Yay biçimli dokular ise yolların arazi yapısından dolayı yay biçiminde kademeli yapılmaları ve konutlarında bu yolların kenarlarında konumlanması ile oluşmaktadır. Tüm bu dokuların birden fazla şekilde aynı yerleşim bölgesinde görülmesi durumunda ise karma biçimli doku tanımı kullanılmaktadır (Özaydın ve diğerleri, 2010: 44).

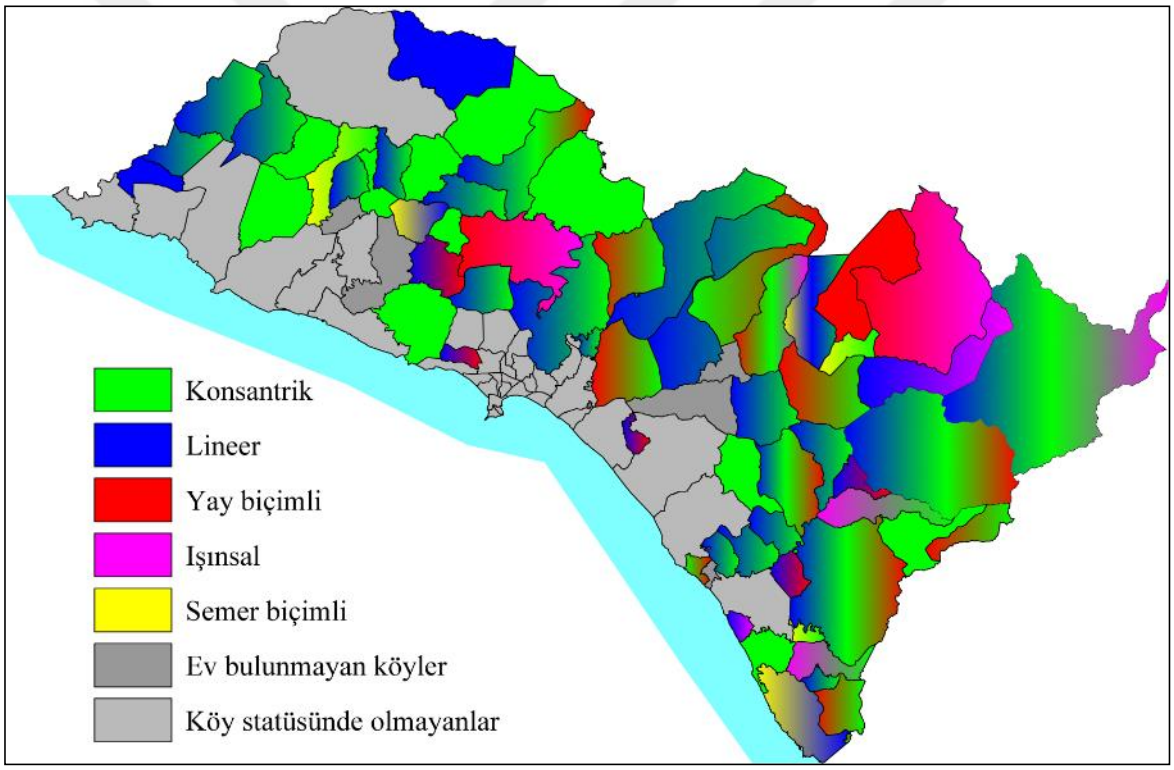

Şekil 6.1. Alanya köyleri doku biçimleri dağılımı

Alanya köylerindeki doku biçimleri irdelendiğinde konsantrik doku biçimi yoğun olarak görülmektedir. Lineer oluşum da sık olarak kullanılmıştır. Ancak bu doku tipi genellikle farklı doku tipleri ile birlikte bulunmakta olup, sadece 3 köyde tek başına görülmektedir. Diğer köylerde ise genellikle konsantrik doku ile birlikte karma düzen oluşturmaktadır. Eğim hattı boyunca mecburen tek doğrultuda olan yapılaşma nedeniyle bu tipin görüldüğü köyler daha çok dağınık yerleşime sahiptir. Yay biçimli oluşum ise en çok fazla dağınık

olan yerleşim alanlarının en az bir mevkiinde bulunmaktadır. Işınsal ve semer biçimli oluşumlar diğer dokulara göre az olmakla birlikte yeni yapılaşmanın elverişli olduğu alanlarda veya çanak oluşumu şeklinde bir merkeze bakan köylerde görülmektedir. Bu iki oluşum da tek olarak bir köyde görülmemekte ve karma düzen içerisinde yer almaktadır.

İlçede bulunan köylerin pek çoğunda birden fazla dokunun bir arada bulunduğu görülmektedir. Özellikle çok dağınık yerleşime sahip olan köylerin belli bölümlerinde tüm tipleri küçük ölçekli dokular olarak tespit etmek mümkündür. Bu durumun gerçekleşmesinde en büyük etkeni topografya oluşturmakla birlikte özellikle turizm bölgesinde kalan köylerde turistlere yönelik yapılan modern imar hareketleri ve planlamalar da önemli bir etken olarak kendini göstermektedir.

6.1.2. Yapı-parsel ilişkileri

Alanya kırsal yerleşimlerinde yapı-parsel ilişkilerine bakıldığında hiçbir parselde bahçe duvarı bulunmadığı bununla birlikte arsaların tamamına yakınının amorf şekle sahip olduğu görülmektedir. Parsel içlerinde yapıların kendilerine ait ve genellikle ürün yetiştirilen bahçeleri veya farklı konumlarda ağaçları bulunmaktadır. Bu ağaçlar belli bir konum, sayı veya türde olmayıp değişkenlik göstermektedir.

Yapıların parseller içerisindeki konumları incelendiğinde ise geleneksel yapıların en yoğun olarak yola yakın köşe ve orta noktalarda ve sokak cephesi verecek şekilde konumlandığı görülmektedir. Bununla birlikte tam parsel ortasında ve yoldan çekilmiş şekilde parsel yanlarında olan yapılar da mevcuttur. Çok az sayıda köyde ise parselin yoldan en uzak köşesine yerleşmiş yapılar yer almaktadır. Yeni yapılaşma ise çok büyük oranda yola yakın köşe ve orta noktalarda olurken yoldan çekilmiş şekilde bulunan yapılaşma çok az olup genellikle parsellerin ortalarında yer almaktadır (Çizelge 6.1).

Konut yerleşiminde genellikle topografyanın elverdiği şekilde oluşturulan yolların kenarlarında konumlandırma tercih edilmektedir. Bu konutların yoldan görünmeyen arka kısımlarında ise yapılara ait bahçeler yer almaktadır. Bu hem yapıların yol ile ilişkisinin kolay sağlanmasını hem de bahçelerin daha korunaklı alanlarda kalmalarını sağlamaktadır. Yeni yapılan konutlarda ise yapı parsel ilişkilerinin genel olarak korunduğu, bununla birlikte köy özelinde farklılaşmaların olduğu görülmektedir (Çizelge 6.1).

Çizelge 6.1. Alanya köyleri yapı-parsel ilişkileri (x=geleneksel konut, o=yeni konut)

Köyler	Yola yakın köşe (YP-Tip 1)	Yola yakın orta (YP-Tip 2)	Kenar (YP-Tip 3)	Orta (YP-Tip 4)	Yoldan uzak köşe (YP-Tip 5)
	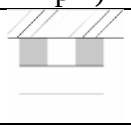	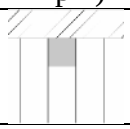	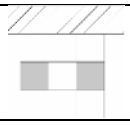	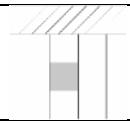	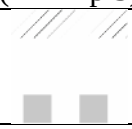
Akçatı	x	o			
Akdam	o	x o			
Alacami	x	x	o	o	
Alara		o		x o	
Aliefendi	o	x o			
Asmaca				x o	
Bademağacı	x			x o	x
Basırlı		o		o	o
Başköy	x o	o			
Bayır	x		x	o	
Bayırkozağacı		x o			
Beldibi	o	x o			
Beyreli	o	x o			
Bıçakçı	o			o	
Bucak	o	o		x	
Burçaklar				x o	
Büyükpınar		x o			
Çakallar	x	o	x o		
Çamlıca	o	o		x	
Değirmendere				x o	
Dereköy	x			x o	x
Elikesik	o	o		x	
Fakırcalı	x	x o			
Gözübüyük	x	x o	o		
Gözüküçüklü	o	o	x		
Gümüşgöze		x o			
Gümüşkavak	x o	x o		x	
Güney	x	o			
Hacıkerimler	o	x o			
Hacımehmetli		x		o	
Hocalar	o	x o			
İmamlı	o	x o			
İshaklı	o		o	o	
İspatlı	x o	o			
Karakocalı			o	x	
Karamanlar		x o	x		
Karapınar	x		x	o	
Kayabaşı	x o	o	x		
Keşefli	x o	o			
Kızılcaşehir	x o	o		x	x
Kocaoğlanlı		o		x	

Çizelge 6.1. (devam) Alanya köyleri yapı-parsel ilişkileri

Köyler	Yola yakın köşe	Yola yakın orta	Kenar	Orta	Yoldan uzak köşe
	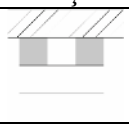	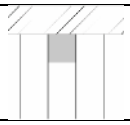	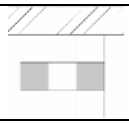	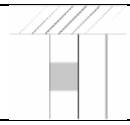	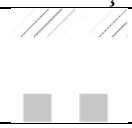
Kuzyaka	o	o	o	o	
Mahmutseydi	x o	x o			
Obaalacami	x	o		x	x
Orhan	x	x		o	
Öteköy	o	x o			
Özvadi	o	o		x	
Paşaköy	o	x		o	o
Saburlar	o	x o	x		
Sapadere	o	o	x	x	
Seki		x		o	o
Soğukpınar	o	o			
Süleymanlar	x	x		o	
Şıhlar	o		x	x	
Taşbaşı	o	o		x	
Tırılar	x	x o			
Toslak	o	o		o	
Türktaş	x o	x			
Uğrak			x o	o	
Uğurlu	x	o		x	x
Uzunöz		o	x	x	
Üzümlü		o	x		
Yalçı	x o	o			
Yaylakonak	x o	x o			
Yaylalı	o			x	
Yenice	o			x	
Yeniköy	o	o		x	
Yeşilöz	o	x o			

6.1.3. Yapı korunmuşluk durumları

Geleneksel yapıların korunmuşluk durumları incelenirken yapılarda meydana gelen yıkılmalar ve malzeme kayıpları dışında geçirdikleri müdahaleler ve değişimler de değerlendirilmiştir. Bu bağlamda alanda karşılaşılan en yoğun bozulma türünün, yapılara eklenen niteliksiz bölüm veya elemanlar ile yapılan müdahaleler olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın zaman içinde atmosfer koşulları sebebi ile köhneme ve akabinde yıkılma durumunun daha az sayıda olduğu yapılan tespitler arasındadır. İlçe bazında yapıların durumları incelendiğinde özellikle güney ve güneydoğu bölgelerin içinde kalan köylerde

koruma durumunun kötü olduğu, buna karşın orta ve kuzey bölgelerde yapıların daha nitelikli kaldıkları anlaşılmaktadır. Bu durum sadece tekil olarak yapılardaki bozulma ile sınırlı kalmayıp geleneksel dokunun bozulmasını da içine almaktadır (Şekil 6.2). Özgün ve nitelikli yapıların özellikle orta ve orta-kuzey bölümde daha yoğun olduğu, bu bölgelerdeki yapıların daha iyi korunduğu da yapılan tespitler arasındadır.

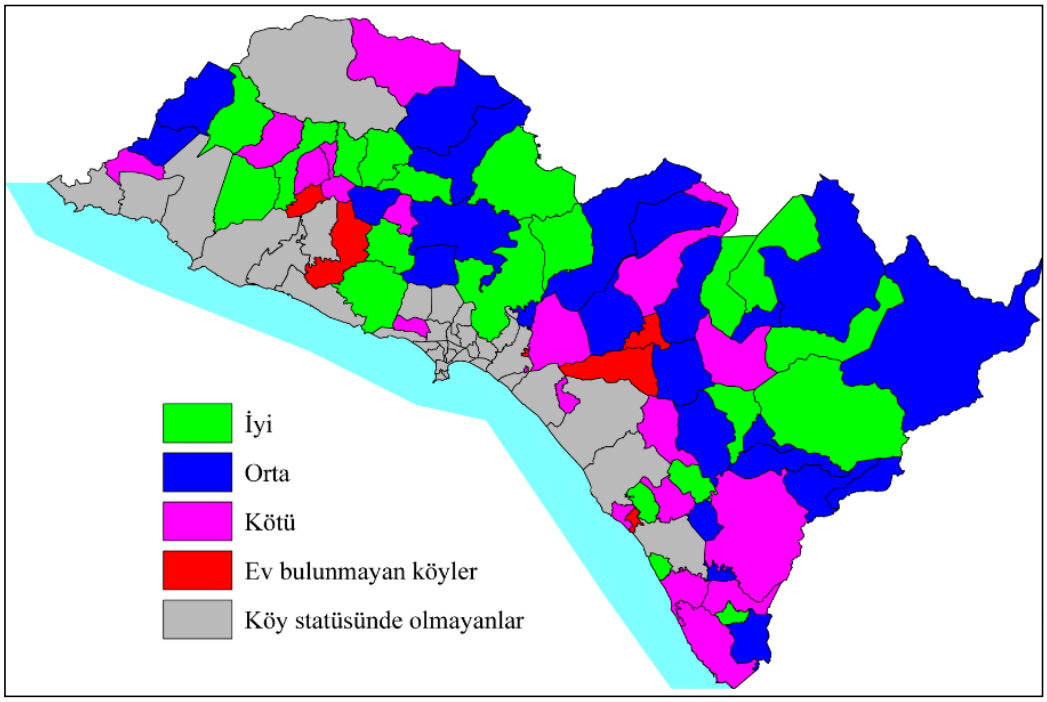

Şekil 6.2. Alanya köyleri yapı korunmuşluk durumları

6.1.4. Köylerin nüfus değişimleri

Alanya kırsal alanlarındaki nüfus oranları incelendiğinde göç vermeye bağlı olarak ciddi oranda azalma olduğu tespit edilmiştir. Ancak buna karşın Alanya'nın coğrafi ve fiziki yapısından dolayı bazı bölgelerde ve köylerde nüfusun sabit kaldığı ve hatta artış gösterdiği de yapılan tespitler arasındadır (Bkz. Bölüm 5 - Sosyokültürel veriler). Bunun en büyük sebebi göç olmayan köylerde tarıma elverişli alanların bulunması ve üretim yapılabilmesidir. Bununla birlikte turizm etkisi ile deniz hattına yakın olan köylerde nüfus düzeyinin korunduğu söylenebilmektedir.

Bölgesel olarak bakıldığında ilçenin kuzey kesimlerinde nüfus azalırken denize yakın olan ve orta kesimlerde nüfus oranları ya sabit kalmış ya da artış göstermiştir (Şekil 6.3).

Yükselti farkından ve ulaşım şartlarından kaynaklanan bu durum kuzey kesimde göç oranının artmasına neden olmaktadır. Güney kısımda hem ilçe merkezine hem de belde merkezlerine ulaşımın kolay olması, köyde tarım ve hayvancılık yapılmasa dahi günübirlik gidip gelerek çalışma imkânı bulunması nüfusun korunmasını sağlamaktadır. Özellikle güney hattında yoğunlaşan seracılık ve muz üretimi ile buna bağlı olarak ekonomik getirilerin artması da bu bölümlerdeki nüfusun azalmasını engellemiştir.

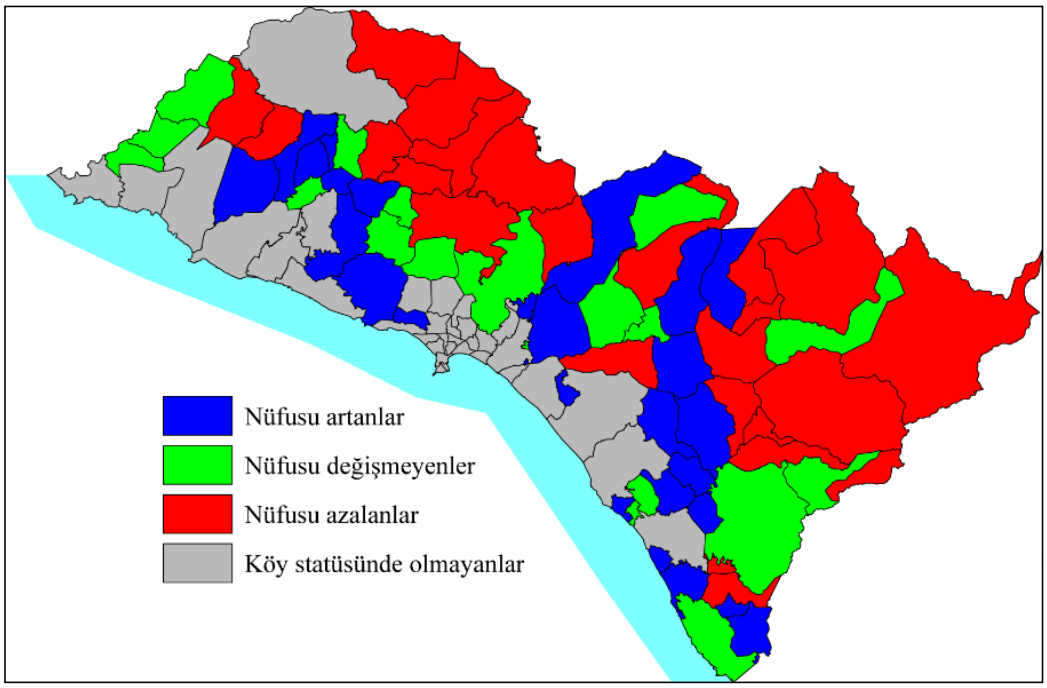

Şekil 6.3. Alanya köyleri nüfus değişimleri

6.1.5. Seracılık ve tarımsal faaliyetler

Alanya iklim ve toprak yapısı bakımından oldukça zengin olup ilçe genelinde birçok ürün yetiştirilmektedir. Bitkisel üretim değerlerine bakıldığında en yüksek değere sahip ilçeler arasında Alanya da yer almaktadır (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı [BAKA], 2014: 53). Ancak son 20 yıllık sürece bakıldığında okuma oranının artması, köy nüfuslarının azalması, ürün satışlarının zorlaşması, tarım politikaları, tohumların ithal olması ve bundan dolayı pahalılaşması, turizme dayalı iş olanaklarının fazlalaşması ve köylerde yaşlı nüfusun kalması gibi durumlardan dolayı üretim azalmaktadır. Bununla birlikte insanlar birtakım ürünleri sadece kendilerine yetecek kadar üretmektedir. Ancak bazı ürünlerin (özellikle muz ve avokado) satışının kolay olması ve daha yüksek getiri olanağı sunmasından dolayı üretim alanlarında artış gözlenmektedir. Zaman içinde seracılığında

gelişmesi ile birlikte üretimin daha da arttığı anlaşılmaktadır.

Seracılık her mevsim ürün almaya dayanan bir sistem olduğu için elverişli her yerde gittikçe yaygınlaşmaktadır. İlçe geneline bakıldığında ilçenin güney bölgelerinde köy statüsünde bulunan alanların neredeyse tamamında seracılık faaliyetinin yürütüldüğü görülmektedir (Şekil 6.4). Muz üretimi de yine bu bölgelerde yoğunlaşmıştır. Hem iklimin elverişli olması hem de ulaşım gibi faktörlerin bu duruma etkisi büyüktür. Bu bölgelerdeki halkın ekonomik seviyesinin de görece olarak diğer bölgelere oranla yüksek olduğu görülmektedir.

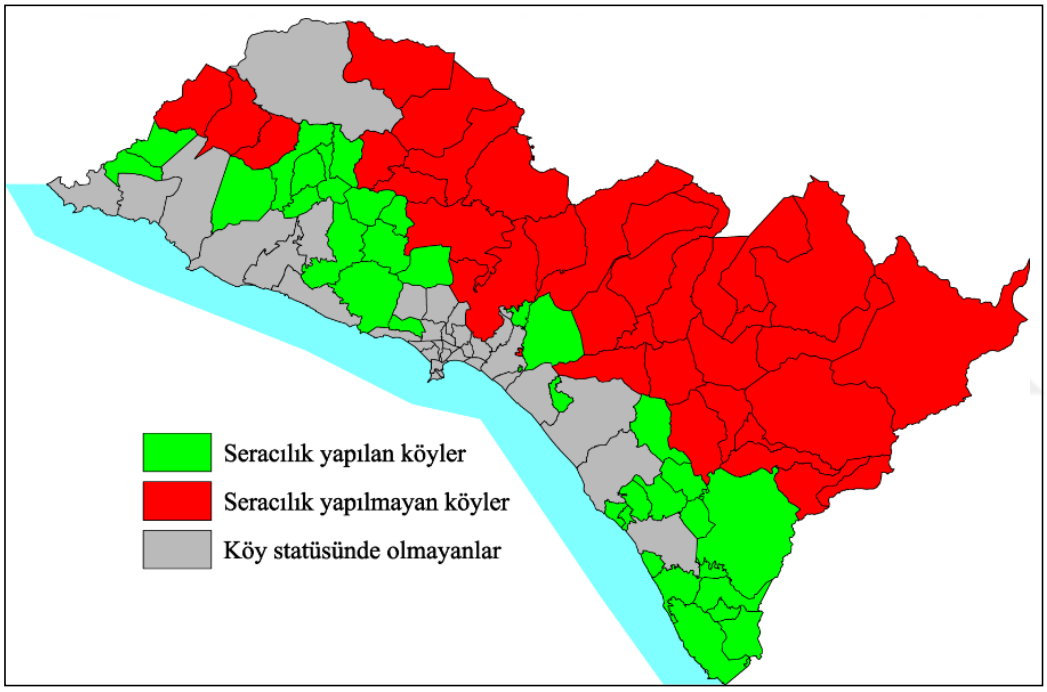

Şekil 6.4. Alanya köyleri seracılık faaliyetleri

6.1.6. Hayvancılık faaliyetleri

Bölgede hayvancılık ekonomik getirinin oldukça önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Ancak alanda yapılan tespitler, bu uğraşın gittikçe azaldığını ortaya koymaktadır. Hayvancılık geçmiş zamanda köy halkının büyük çoğunluğu tarafından yapıldığı için nitelikli yapıların tasarımlarında da etken olmuş ve zemin katlar büyük oranda ahır mekânı olarak tasarlanmış / kullanılmıştır. Günümüzde ise hayvancılığın azalması göçü tetikleyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda bu durum mevcut geleneksel yapıların zemin katlarının fonksiyon değiştirmesine veya hiç kullanılmamasına neden olan

bir unsurdur.

Azalmakta olan hayvancılık faaliyeti pek çok köyde tamamen yok olmamış, az sayıda hane tarafından sürdürülmektedir. Köylerdeki hayvancılığın dağılım, gelişim-azalım durumu ve içeriğini belirlemek için yapılan tespitler üç ayrı düzey belirlenerek grafikle (Şekil 6.5) ifade edilmiştir. Düzey belirlenirken toplam hayvan sayıları baz alınmıştır. Bu doğrultuda hayvan sayısı 0-500 arası olan köyler alt düzey, 500-1000 arası olan köyler orta düzey, 1000 ve üzeri olan köyler ise iyi düzeyde hayvancılık yapılan yerler olarak değerlendirilmiştir. İncelemenin grafik olarak görselleştirilmesi ile ilçenin orta ve kuzeydoğu bölümünde hayvancılığın azaldığı ancak orta ve batısında hayvancılığın bir geçim kaynağı olarak korunduğu görülmektedir (Şekil 6.5). Türlerine göre değerlendirildiğinde ilçe genelinde en çok küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık yapıldığı tespit edilmiştir. Bunun yanında oldukça yoğun yapılan bir hayvancılık türünü de arıcılık oluşturmaktadır. Bu hayvancılık türünde yüksek kesimlerde bulunan kovanlar mevsimsel olarak yaylalara taşınmakta, balın kalitesinin artması sağlanmaktadır. İlçede en çok azalan hayvancılık türü ise ipekböcekçiliği olmuştur. Aktif olarak 2019 yılı verilerine göre Alanya ilçesinde 27 köyde ipekböcekçiliği yapılmaktadır (TÜİK, 2019). Ancak ipekböcekçiliğinin yoğun ve gelir getirmeye yönelik yapıldığı sadece 3 tane köy (Sapadere, Tırılar, Yalçı) bulunmaktadır. Kümes hayvancılığı ise köy halkına yetecek düzeyde devam etmektedir.

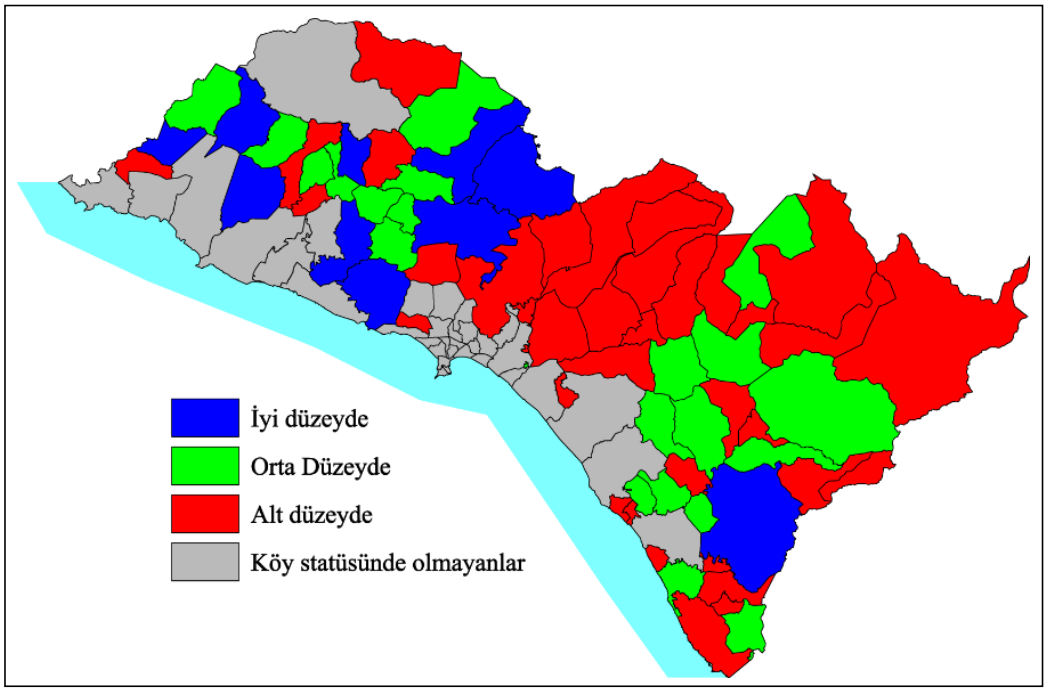

Şekil 6.5. Alanya köyleri hayvancılık faaliyetleri

6.1.7. Turizm faaliyetleri

Turizm ülke içerisinde çok önemli bir yere sahip olmakla birlikte Alanya ilçesi bunun en büyük temsilcilerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Turistlerin çok büyük bir kısmı genel olarak deniz turizmi için ilçeyi tercih etmektedir (Akış, 2007). Bununla birlikte son yıllarda alternatif turizm çeşitlerine yönelmeler de artmaktadır (Sarı, 2010). Turizm olanaklarında çeşitlilik olması hem potansiyelin sürekli olarak artmasını sağlarken hem de eldeki kaynakları doğru şekilde kullanmaya teşvik etmektedir. Alanya ilçesi hem alternatif turizm için çok elverişli hem de çok güzel kaynaklara sahiptir.

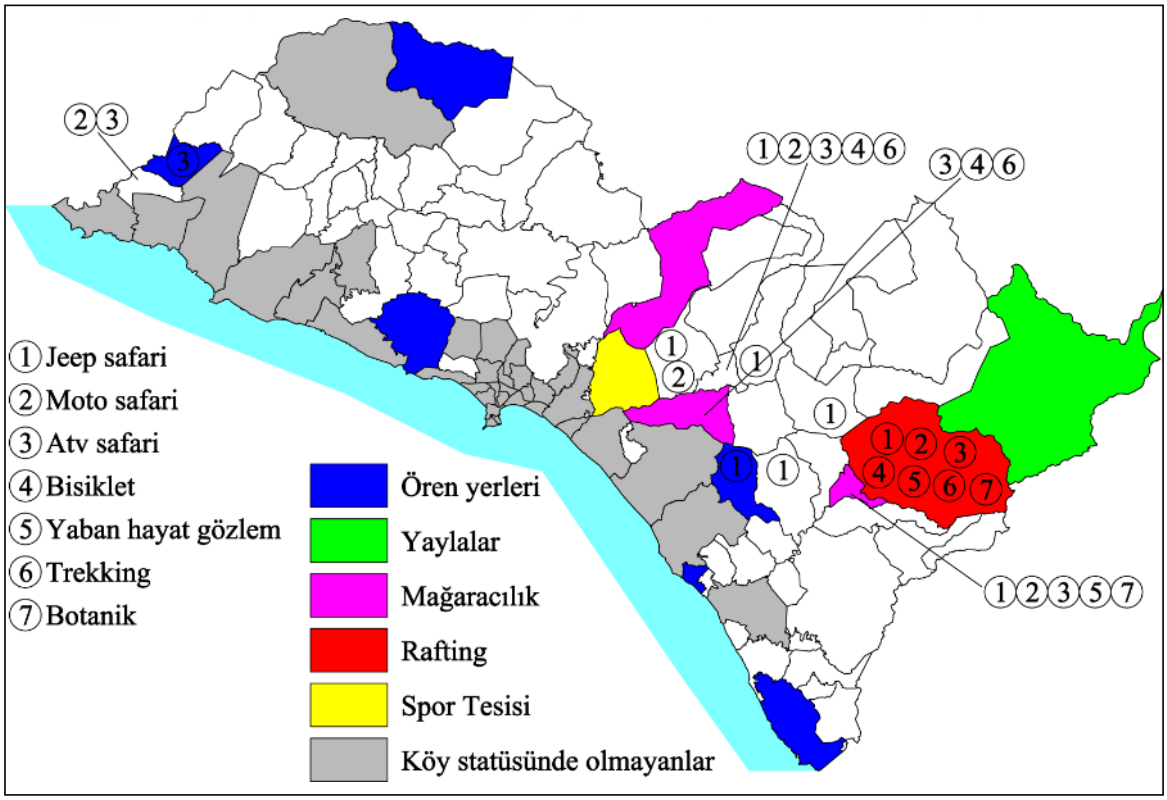

Şekil 6.6. Alanya köyleri alternatif turizm olanakları

Deniz turizmi birincil etken olmakla birlikte ilçe genelinde yapılan veya potansiyeli bulunan alternatif turizm faaliyetleri arasında rafting, safari (moto-jeep-atv), bisiklet, yaban hayat gözlemciliği, ören yerleri, trekking, rüzgar sörfü, dalış, yatçılık, balıkçılık, yamaç paraşütü, kongre, kurvaziyer, yaylacılık, mağaracılık, botanik ve spor tesisleri sayılabilir. Deniz ve kıyının kullanıldığı turizm türleri hariç olmak üzere kırsal alanlarda da bu turizm türleri görülmektedir. Özellikle iç kesimlere yayılmış durumda olan turizm türleri de mevcuttur. İlçe genelindeki turizm olanaklarına bakıldığında, topoğrafya, iklim,

olanaklar bağlamında farklı bölgelere yayıldığı anlaşılmaktadır (Şekil 6.6).

Ören yerleri: Alanya ilçesi doğal güzellikleriyle olduğu kadar tarihi ve kültürel özellikleri ile de göz önündedir. Kırsal alanlarda yer alan ören yerlerine bakıldığında ise hiç azımsanmayacak kadar olduğu görülmektedir. Özellikle sahil kesimine yakın olan yerlerde bulunmakla birlikte kuzey ve yüksek bölümde de bulunan kültürel alanlar Çakallar köyünde bulunan Alara Han ve Alara Kalesi, Bayır köyündeki Colybrassus Antik Kenti, Elikesik köyündeki Hamaxia Antik Kenti, Gözüküçüklü köyündeki Leartes Antik Kenti, Seki köyündeki Syedra Antik Kenti ve Uğrak köyündeki Iotape Antik Kenti'dir.

Mağaracılık: İlçede özellikle merkezde çok fazla turist ziyareti olan mağaralar bulunsa da kırsal bölgelerde de eski mağaralar bulunmakta ve turistler tarafından ziyaret edilmektedir. Mağaralar genellikle orta bölümde bulunmakla birlikte 3 tanedir. Bunlar Obaalacami köyünde bulunan Kadıini mağarası, Kuzyaka köyünde bulunan Dim mağarası ve Tırılar köyünde bulunan Cüceler mağarasıdır.

Yaylacılık: Alanya ilçesinde yaylacılık çok önemli bir yere sahiptir. Eskiye nazaran önemini kaybedip niteliği değişse de yaylacılık kültürü halen devam etmektedir. Bu bağlamda ilçede toplam 84 adet yayla bulunmaktadır. Hemen hemen her bölgede yayla bulunsa da yaylaların büyük bir çoğunluğu kuzeydoğuda bulunan Karapınar köyü sınırları içerisinde yer almaktadır. Turizm açısından da değerlendirilebilecek elverişli yaylalar bu bölgede bulunmaktadır. Topografya yapısından dolayı yayla turizmi olanağı Alanya ilçesinin her bölümünde yapılabilir niteliktedir (Sarı, 2010).

Rafting: Alanya da var olan turizm olanaklarının bir tanesi de özellikle yaz aylarında serinlemek amaçlı yapılan rafting etkinliğidir. Sapadere köyünde ve Sapadere kanyonunda yapılabilen rafting sporuna turistlerin yoğun olarak ilgi gösterdiği belirlenmiştir.

Safari: Safari turizmi özellikle Alanya'ya yaz aylarında deniz turizmi için gelen turistlerin büyük oranda gerçekleştirdikleri bir faaliyettir. Hem doğayı gezme imkânı sunan hem de farklı manzaraları izlemeye imkân veren safari turizmi özellikle orta kesimlerde ve batıda çok küçük bir kesimde yapılmaktadır. Safari turizmi özellikle Dim çayı ve Dim barajı etrafında yapılırken batıda ise Alara ve Çakallar köyünün sınırını oluşturan Ulugüney çayı civarında yapılmaktadır.

Bisiklet, yaban hayat gözlemciliği, trekking ve botanik: Alanya kırsalında yapılabilecek diğer alternatif turizm olanakları içerisinde yer alan bisiklet, yaban hayat gözlemciliği, trekking ve botanik turizmi özellikle Dimçayı Milli Parkı çevresinde ve bu sınırdaki köylerde yapılmaktadır.

Spor tesisi: İlçenin neredeyse tamamında hava koşulları nedeniyle her türlü spor yapılabilmekle birlikte spor tesislerinin en büyüğü olan Alanya stadyumu Kızılcaşehir köyünde yer almaktadır (Bkz. Ek-3 Şekil 3.40).

Tüm bu kırsal turizm faaliyetlerinin yanı sıra ilçenin çeşitli yerlerinde deniz sporları, yamaç paraşütü, kongre ve kurvaziyer turizmi gibi çok geniş bir alanda turizm olanakları bulunmaktadır (BAKA, 2014: 147). Doğal güzelliklerin ve tarihi özelliklerin bir arada bulunduğu ilçe turizm olanakları bakımından bu bağlamda Türkiye'nin de en önemli turistik alanlarından birisidir.

6.2. Tipolojik Tespitler ve Köylerdeki Dağılım

Kırsal alanda bulunan yapıların benzer veya farklı mimari dil oluşturup oluşturmadığı veya hangi bölgelerde benzerlikler veya farklıklar olduğunu anlamak için tipoloji çalışması önem arz etmektedir. Yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen veriler ile yörenin karakteri ortaya koyulmaktadır. Bu doğrultuda plan tipleri, pencere ve kapı tipleri, çatı tipleri, merdiven oluşumları ile yapı malzemeleri ve yapım sistemleri ile ilgili tablolar oluşturulmuştur.

6.2.1. Plan tipolojisi

Çalışma alanı içerisinde arazi yapısı engebeli olup yapılaşma için uygun alan bulmak zor olmaktadır. Kişilerin kullanım amaçları ve aile büyüklükleri doğrultusunda da yapılar için en uygun alanı ve büyüklüğü seçmek bir gereklilik olmuştur. Yapılar her ne kadar yapım sistemleri açısından benzer özellik gösterseler de plan tipleri olarak farklılaşmaktadır. Genel olarak bu tipler sofalı ve sofasız olarak ayrılmış, sofasız olanlar ise 5 alt tipte sınıflandırılmıştır. Altı köyde nitelikli yapı bulunmadığı için çizelgede bu köyler gri renk ile gösterilmiştir (Çizelge 6.2).

Çizelge 6.2. Alanya köyleri plan tipolojisi

Köyler	Sofasız					Sofalı
	1 Odalı (Tip 1)	2 Odalı (Tip 2)	3 Odalı (Tip 3)	4 odalı (Tip 4)	Çok Oda (Tip 5)	Dış Sofa (Tip 6)
		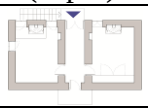		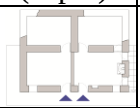	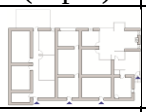	
Akçatı	x	x		x		
Akdam		x				
Alacami		x		x	x	
Alara		x				
Aliefendi		x				
Asmaca			x	x		
Bademağacı		x	x			
Basırlı						
Başköy		x	x	x		
Bayır			x	x		
Bayırkozağacı		x		x	x	x
Beldibi			x	x		
Beyreli			x	x		
Bıçakçı						
Bucak		x		x	x	
Burçaklar		x				
Büyükpınar			x	x		
Çakallar		x				
Çamlıca			x	x		
Değirmendere			x			
Dereköy	x	x	x	x	x	x
Elikesik			x	x		
Fakırcalı		x	x	x		
Gözübüyük		x	x	x		
Gözüküçüklü		x				
Gümüşgöze			x		x	
Gümüşkavak	x	x	x	x		
Güney		x		x	x	
Hacıkerimler		x				
Hacımehmetli		x				
Hocalar		x	x	x		
İmamlı		x	x			
İshaklı						
İspatlı		x	x			
Karakocalı		x		x		
Karamanlar			x	x		x
Karapınar		x		x	x	
Kayabaşı		x		x		
Keşefli		x				
Kızılcaşehir		x		x		
Kocaoğlanlı		x				

Çizelge 6.2. (devam) Alanya köyleri plan tipolojisi

Köyler	Sofasız					Sofalı
	1 Odalı (Tip 1)	2 Odalı (Tip 2)	3 Odalı (Tip 3)	4 odalı (Tip 4)	Çok Oda (Tip 5)	Dış Sofa (Tip 6)
		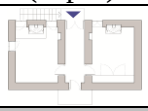		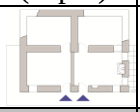	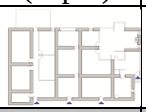	
Kuzyaka						
Mahmutseydi		x	x	x	x	x
Obaalacami	x	x	x	x		
Orhan		x	x			
Öteköy				x		
Özvadi				x		
Paşaköy	x			x		
Saburlar		x	x	x		
Sapadere				x	x	
Seki			x	x		
Soğukpınar						
Süleymanlar		x	x	x		
Şıhlar		x	x	x	x	
Taşbaşı				x		
Tırılar			x	x		
Toslak						
Türktaş		x	x	x	x	x
Uğrak		x				
Uğurlu		x	x	x		
Uzunöz	x	x	x	x		
Üzümlü		x			x	
Yalçı			x	x		
Yaylakonak		x	x	x	x	
Yaylalı	x	x	x			
Yenice			x			
Yeniköy						x
Yeşilöz					x	

Plan tipolojisi olarak yapıları oda sayılarına göre sınıflandırmak mümkün olmaktadır. Bununla birlikte tek tip sofa tipi görülen konutlarda sınıflandırmaya dâhil edilmiştir. Tablo incelendiğinde özellikle 2, 3 ve 4 odalı konutların daha fazla köyde bulunduğu, buna karşın 1 ve çok odalı evlerin ise sayıca daha az köyde bulunduğu görülmektedir. Sayıca çok az bulunmasına karşın sofalı tipler diğer konutlara göre daha büyük yapılmışlardır. Bölgesel olarak bakıldığında ise sofalı oluşumun daha çok orta ve batı bölümlerde var olduğu görülmektedir (Şekil 6.7). Karamanlar ve Yeniköy'de sofalı evlerden birer tane, Bayırkozağacı köyünde 2 tane, Dereköy'de 4 tane, Mahmutseydi'de 7 tane, Türktaş'ta ise 34 tane bulunmaktadır. Özellikle orta bölümde bulunan Türktaş, Mahmutseydi ve

Dereköy'de korunmuş yapı stokunun fazla olmasının ve bu köylerin daha eski yerleşim yeri olmalarının, sofalı konut tipinin daha çok görülmesinde bir etken olduğu düşünülmektedir.

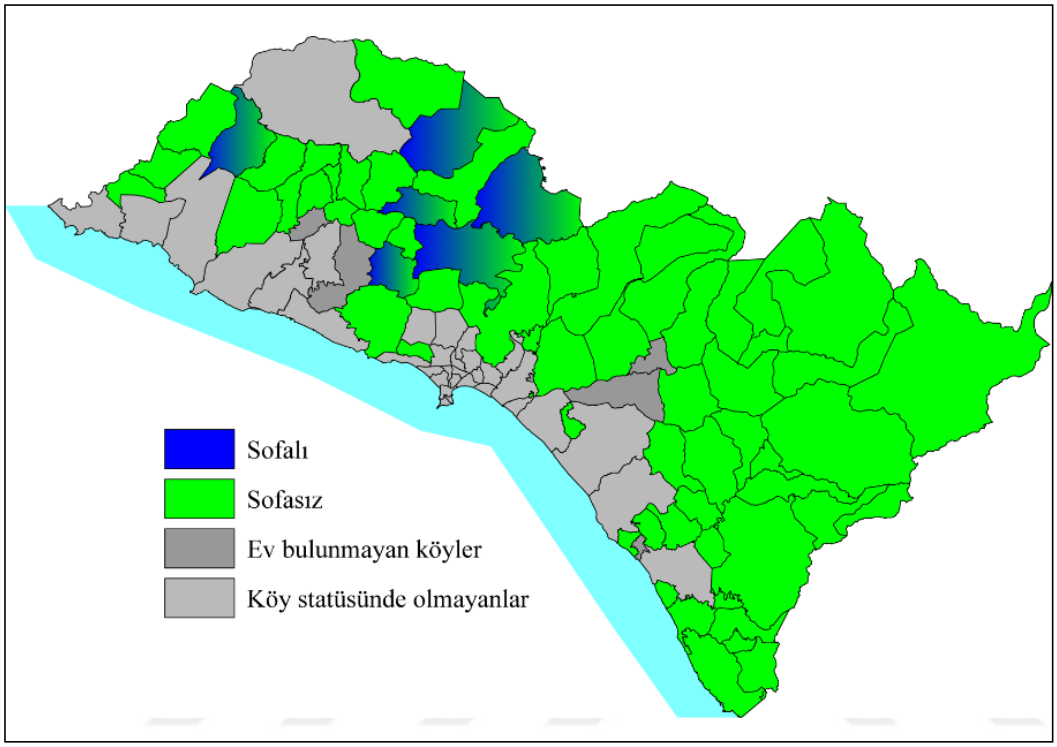

Şekil 6.7. Alanya kırsal geleneksel yapılarında plan tiplerinin köylerde dağılımı

6.2.2. Kapı tipolojisi

Nitelikli konutların kapı tipleri incelendiğinde her bölgede benzer kapı tiplerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte kapılar kullanım amaçlarına, kanat sayılarına, türlerine ve bölme sayılarına göre sınıflandırılmışlardır. Kapıları ahır giriş kapıları, konut giriş kapıları ve konut iç kapıları olmak üzere 3 ana başlıkta incelemek mümkündür. Ana başlıklar altında tüm kapılar kanat sayılarına göre tek ve çift olmak üzere sınıflandırılmıştır. Tablalı kapılar kendi içlerinde bölme sayılarına göre tek ve çok bölmeli özellik göstermektedir (Çizelge 6.3). Dış kapılar ise özellikle üstünde ışıklık olup olmamasına ve malzemesine göre betimlenebilse de malzeme olarak metal kullanımı tamamen sonraki dönem eklentisi olduğu için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Sayı olarak bakıldığında ise nitelikli konutların ahır giriş kapılarında tek kanatlı çakma tipin, konut giriş ve iç kapılarında ise tek kanatlı tablalı tipin en yoğun şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 6.3. Alanya köyleri kapı tipolojisi

Ahır Giriş Kapısı	Tek Kanatlı	Çakma		
		Tablalı	-	
	Çift Kanatlı	Çakma	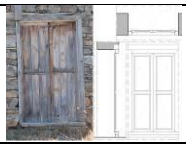	
		Tablalı	-	
Konut Giriş Kapısı	Tek Kanatlı	Çakma		
		Tablalı	Tek Bölmeli	
			Çok Bölmeli	
	Çift Kanatlı	Çakma		
		Tablalı	Tek Bölmeli	-
			Çok Bölmeli	
Konut İç Kapısı	Tek Kanatlı	Çakma		
		Tablalı	Tek Bölmeli	
			Çok Bölmeli	
	Çift Kanatlı	Çakma	-	
		Tablalı	Tek Bölmeli	-
			Çok Bölmeli	

6.2.3. Pencere tipolojisi

Alanya kırsalındaki konutların pencere tiplerine bakıldığında en eski olanların ahşap şebekeli ve camsız şekilde oldukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte giyotin pencere ve çift kanatlı ahşap pencere sayısı da bir hayli fazladır. Çok sayıda pencerede orijinali ahşap olmakla birlikte sonradan demir parmaklık yapılması söz konusudur. Bunlar çoğunlukla pencerenin yüksekliği boyunca yapılsa da pencerenin yarısı ölçüsünde yapılanları da mevcuttur. Kanatlı pencerelerin en az sayıda olanı ve edinilen bilgiler doğrultusunda son dönemde eklenmiş olanları 3 kanatlı pencerelerdir. Tek kanatlı pencereler dışındaki kanatlı pencerelerin neredeyse tamamı camlıdır. Çok az sayıda çift kanatlı pencerenin camsız olduğu, sadece kapak şeklinde açılışı söz konusudur (Çizelge 6.4).

Çizelge 6.4. Alanya köyleri pencere tipolojisi

Giyotin (P-Tip 4)			Camlı	x	Ahşap Şebeke	x
					Ahşap Parmaklık	
					Demir Parmaklık	x
					Kepenk	x
			Camsız			
Kanatlı	Tek Kanatlı (P-Tip 1)	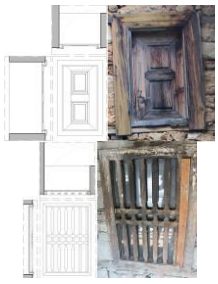	Camlı	x	Ahşap Şebeke	x
					Ahşap Parmaklık	
					Demir Parmaklık	x
					Kepenk	
			Camsız	x	Ahşap Şebeke	x
					Ahşap Parmaklık	x
					Demir Parmaklık	x
					Kepenk	
	Çift Kanatlı (P-Tip 2)		Camlı	x	Ahşap Şebeke	
					Ahşap Parmaklık	
					Demir Parmaklık	x
					Kepenk	x
			Camsız	x	Ahşap Şebeke	x
					Ahşap Parmaklık	x
					Demir Parmaklık	
					Kepenk	x
	3 Kanatlı (P-Tip 3)		Camlı	x	Ahşap Şebeke	
					Ahşap Parmaklık	
					Demir Parmaklık	x
					Kepenk	
			Camsız			

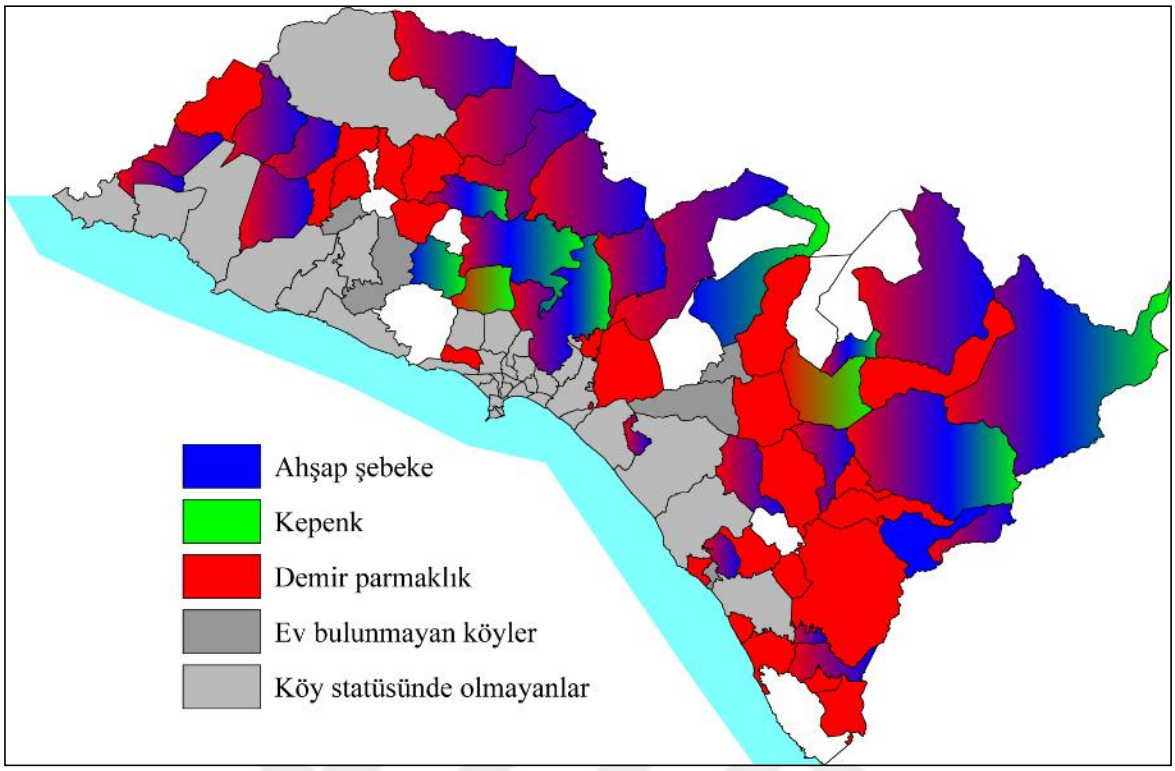

Şekil 6.8. Alanya kırsal geleneksel yapılarında pencere elamanlarının köylerde dağılımı

Pencere elemanlarına bakıldığında kırsal alanlarda çoğunlukla demir parmaklık kullanımı söz konusudur. Ancak nitelikli ve özelliğini korumuş yapıların pencerelerinde ahşap şebeke bulunmakta olup kepenk kullanımı yaygındır. Hâlihazırda ahşapların çürümesine ve yok olmasına bağlı olarak zamanla bunların yerini demir parmaklıkların aldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda pencere yardımcı elemanlarında neredeyse bütün köylerde müdahale olduğu görülebilmektedir. Kepenk ve ahşap şebekeler ise özellikleri korunmuş olan nitelikli yapılarda görülmektedir. Bu yapılar genel olarak orta ve kıyıdan uzak bölgelerde yoğunlaştığından özgün pencere elemanları bu bölgelerde daha yoğun korunmuş durumdadır (Şekil 6.8).

6.2.4. Çatı tipolojisi

Alanya kırsalında bulunan nitelikli yapılarda çatı tipleri 3 farklı şekilde kendini göstermektedir. Bunlar yoğun olarak kullanılan düz dam çatı, nispeten az yoğunlukta olan kırma çatı ve nadir görülen beşik çatı olarak tespit edilmiştir. Düz dam çatılar ile beşik çatılar yapılarda orijinal olarak bulunsa da kırma çatıların hangisinin orijinal hangisinin sonradan yapılmış olduğunu anlamak mümkün olmamıştır. Bunun sebebi hangi yapılarda

düz dam çatıların sonradan kırma sisteme dönüştürüldüğü veya hangi yapılarda bu şekliyle yapıldığının anlaşılamamasıdır. Yapıldıkları dönemde düz çatı olarak yapılmalarına karşın yakın dönemde yağışların etkisi, yalıtım ve bakım kolaylığı açısından kırma çatıya dönüştürülmüş yapılar bulunmaktadır. Nitekim yerel halk ile yapılan görüşmelerde de yapıların hepsi hakkında kesin bir bilgi edinmek mümkün olamamıştır. Ancak çatı tiplerine göre bir harita tanımlanırken mevcut durumlar göz önünde bulundurulmuştur. Keza sonradan müdahale ile değiştirilmiş olan çatılar da gereklilikler doğrultusunda ortaya çıktıklarından bu köylerde ihtiyaç duyuldukları sonucuna varılmaktadır. Bununla birlikte çatıların değiştirilmesine neden olan en büyük etken ise toprak damların sık bozulması ve sürekli bakım gerekliliğidir.

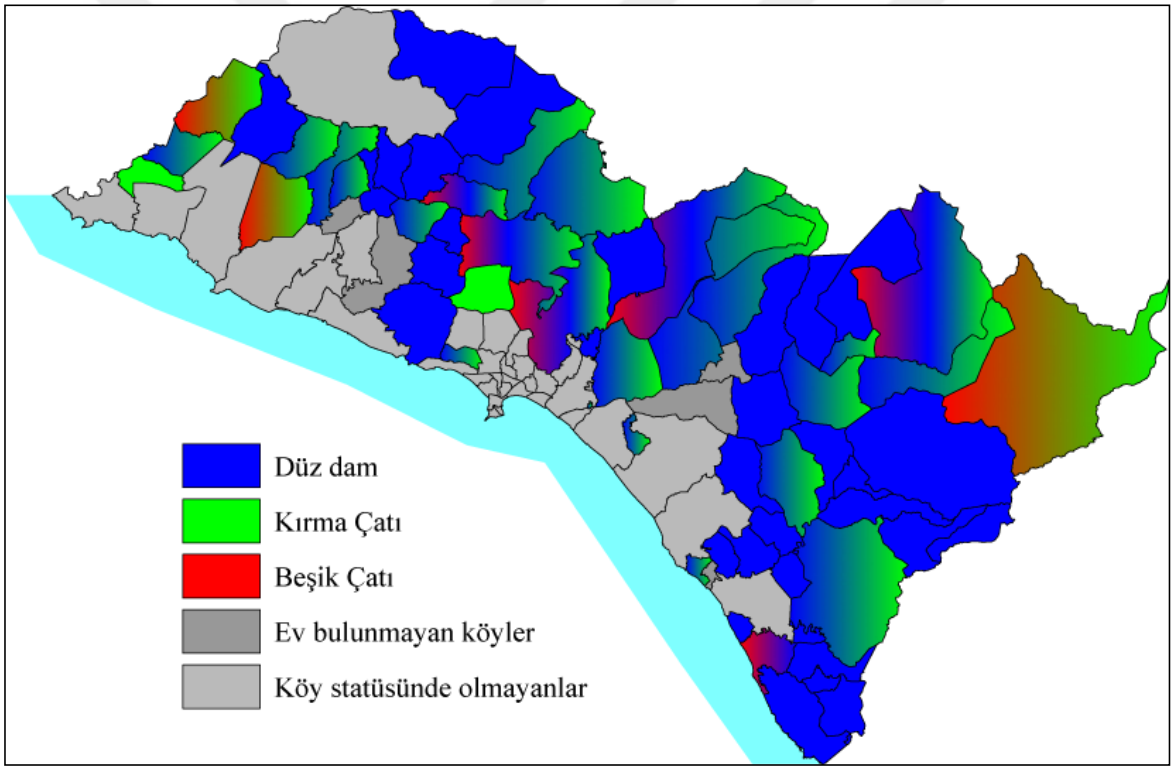

Şekil 6.9. Alanya kırsal geleneksel yapılarında çatı tiplerinin köylerde dağılımı

Çatı tiplerinin dağılımı incelendiğinde düz dam ilçe genelinde yaygın bir şekilde görülürken kırma çatının da zamanla bunların yerini aldığı ve yavaş yavaş tüm alanlarda görülmeye başlandığı anlaşılmaktadır. Beşik çatının ise daha çok orta bölümde ve üst kotlarda yapıldığı görülmektedir (Şekil 6.9). Kırma çatı ile düz damın birlikte görüldüğü köylerde sayıca kırma çatı az olmakla birlikte yapıların orijinalliğinin bozulduğu da anlaşılabilmektedir.

6.2.5. Merdiven tipolojisi

Alanya ilçesi kırsal bölgelerindeki konutların merdivenleri incelendiğinde merdivenlerin konumları (içeride veya dışarıda yer almaları) açısından ve merdivenlerin yapıldığı malzemeler açısından değerlendirilebilirliği tespit edilmiştir. Alanda yapılan gözlemler, merdivenlerin ilk yapıldıkları dönemlerde sadece ahşap ve taş olarak kurgulandığı, sonraki dönemlerde özellikle ahşap merdivenlerin yıkılması veya çürümesi ile demir veya betonarme olarak değiştirildiği veya yeniden yapıldığını tespit etmeyi sağlamıştır. Merdivenlerin konum ve malzeme ilişkisi incelendiğinde konut içerisinde yer alan merdivenlerin ahşap olduğu sadece bir yapıda taş merdiven kullanıldığı görülmektedir. Dış mekândaki merdivenlerin ise hem ahşap hem de taş olarak yapıldıkları gözlenmiştir. Bölgesel anlamda bakıldığında ise iç merdivenlerin özellikle ilçenin orta bölümlerindeki sofalı yapı oluşumunun görüldüğü köylerde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bunların sonucunda özellikle dış alanda bulunan ahşap merdivenlerin daha çok deforme olduğu ve müdahale gördüğü ancak taş merdivenlerin ise çok büyük oranda sağlam kaldıkları belirlenmiştir.

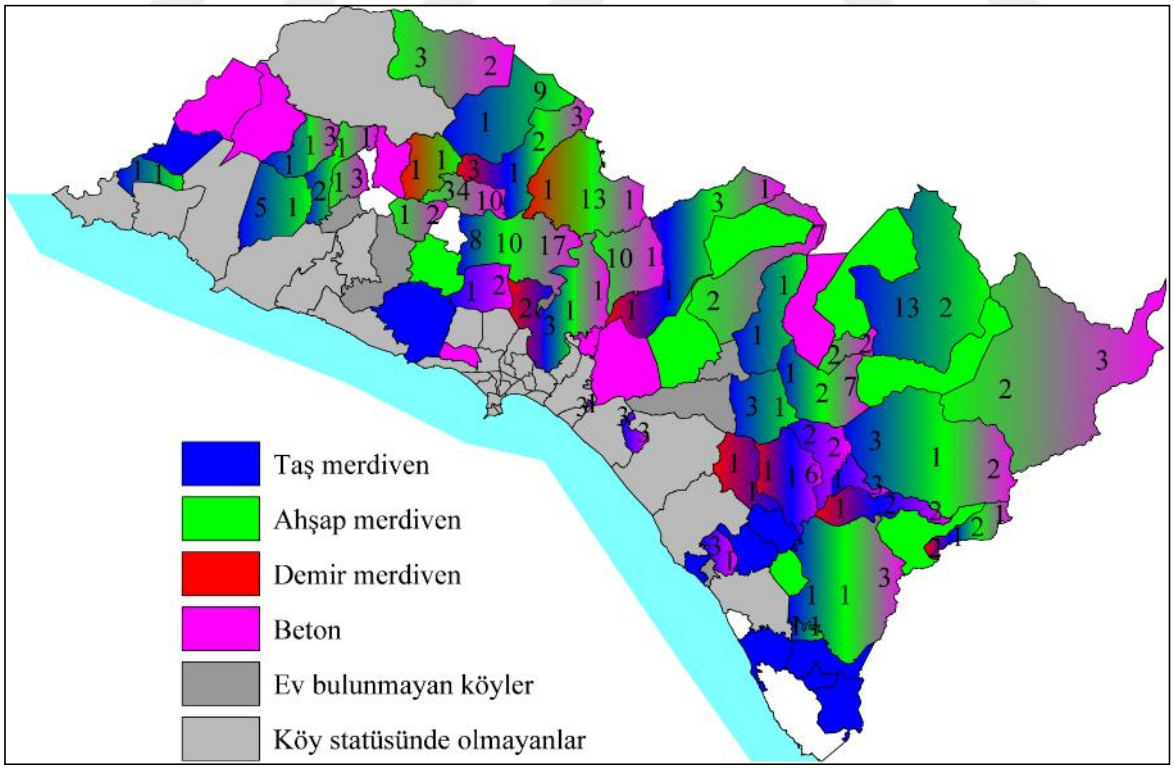

Şekil 6.10. Alanya kırsal geleneksel yapılarında merdiven tiplerinin köylerde dağılımı

Merdivenlerin yapıldıkları malzemelere göre dağılımında ise taş ve ahşap merdivenlerin orta bölümlerde karışık olarak kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte taş merdivenlerin güneydoğu ve güney bölümde, ahşap merdivenlerin ise kuzey ve yüksek kısımlarda daha çok kullanıldığı anlaşılmaktadır (Şekil 6.10).

6.2.6. Yapım sistemleri tipolojisi

Geleneksel konutların malzemelerine bakıldığında çok büyük oranda taş malzeme kullanıldığı görülmektedir (Bkz. Ek-1). Taştan sonra en çok kullanılan malzeme ise ahşaptır. Duvar oluşumlarında ve bacalarda tuğla kullanımı görülmekle birlikte bu oran azdır. Harçlarda ise en çok kullanılan malzeme toprak olmakla birlikte özellikle kuru duvar ile yapılmayan duvar oluşumlarında görülmektedir (Bkz. Ek-2). Toprağın en çok kullanıldığı yer ise düz dam çatılardır. Çalışma alanında yapım sistemi olarak ise sadece yığma ve karma sistemler görülmektedir (Bkz. Bölüm 4.2.2). Tuğla yığma olan 1 tane yapının dışında tüm yığma yapılar taş malzeme kullanılarak yapılmışlardır. Karma yapılar ise yığma ile birlikte ahşap karkas ve taş dolgulu yapılardır. Bu tarz yapılara sadece en yoğun yapı stokuna sahip olan Türktaş ile Mahmutseydi köylerinde ve ilçenin güneydoğusunda bulunan Hocalar köyünde rastlanmaktadır (Şekil 6.11).

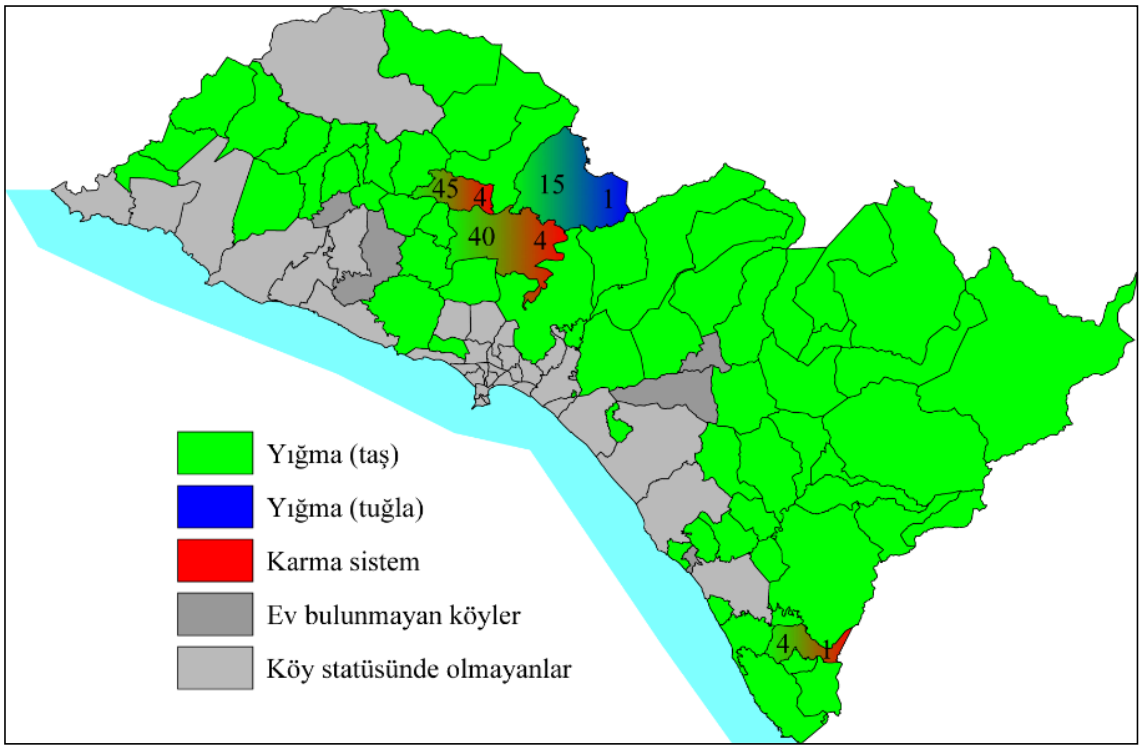

Şekil 6.11. Alanya kırsal geleneksel yapılarında yapım sistemlerinin köylerde dağılımı

Alanya kırsalında karma sistemde kurgulanmış yapıların toplam yapılar içerisindeki oranı % 2,3 olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece Türktaş köyünde istisna olmak üzere karma sistemlerin içerisinde bağdadi teknikle yapılmış olan 2 tane yapı bulunmaktadır. Yapılan görüşmelerde bu yapıların köydeki en eski yapılar olduğu ve köyün en büyük ve zengin ailelerine ait olduğu belirtilmiştir (Köy muhtarı Mehmet Arıkan ile yapılan görüşme, 2018).

6.3. Tespitlerin Değerlendirilmesi

Alanya ilçesi gerek zirai, tarımsal ve hayvancılık olarak gerekse de turizm potansiyeli açısından sadece ilçeler arasında değil, birçok vilayete nazaran büyük potansiyele ve özelliğe sahiptir (Bkz. Bölüm 5). İlçenin güney sahilinin en önemli noktasında konumlanması, kuzeyinde Torosların verimli ve otlak arazileri ile birleşmesi bunun en büyük sebebidir. Nüfus dağılımı incelendiğinde ise sadece yurtiçi değil aynı zamanda yurtdışından da yoğun göç aldığı görülmektedir. Bu nedenle ilçe her yönüyle önemli bir yere sahiptir. Ancak ilçe nüfusu orantısız bir şekilde artarken merkeze uzak olan kırsal alanlarda nüfus hızla azalma göstermektedir (Bkz. Bölüm 6.1.4). Bundaki en büyük etkenlerin başında fiziksel çalışma şartlarının zorlaşması ve insanların kırsal alanlardan ve yaşantıdan kaçması, ekonomik sıkıntılar, okuma isteğinin artması ve Alanya özelinde turizm etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Kırsal alanlarda yaşamın zorlaşmaya başlaması, kentlere göçü hızlandırsa da son dönemlerde insanların tekrar eskiye dönmek istemesi, doğal yaşamın çekiciliği ve şehirden kaçmak isteyenler buralara en azından kısa dönemli olarak gelip gitmektedirler.

Alanya köylerinde değişimlerin ve dönüşümün geleneksel yapılar üzerinde ve sosyokültürel biçimlenmede de çok büyük etkisi görülmektedir. Bu bağlamda geleneksel konut stoku hızla kaybolmakta, nitelikli yapılar ya yıkılmaya terk edilmekte ya da çok büyük müdahaleler ile bozulmaktadır. Köylerde kültürel değişimler gözlenmekte, genç nüfus hızla azalmakta ve giderek kırsal alan özellikleri kaybolmaktadır.

Geleneksel yapıların sayılarının çok hızlı bir şekilde azalmasında ki ilk etken turizme bağlı göç ve yapıların terk edilmesidir. Aile büyüklerinin vefat etmeleri sonucu ve gençlerin de köyden kaçmaları/göçmeleri sonucunda yapılar kullanım dışı kalmakta ve bunun sonucunda içinde yaşanmayan evler çok çabuk bir yıkılma sürecine girmektedir. Bu

durumun tersinde ise yapı korunum durumu kötü olan köylerin yaklaşık olarak %74'ünde nüfus oranı artmış veya değişmemiştir. Bu köylerde en çok karşılaşılan bozulma ise yapılara muhdes eklentiler yapılması şeklinde görülmektedir (Şekil 6.12). Yaşayan halkın ihtiyaçları değişmiş ve artmış, konfor koşulları iyileşmiş ve bu doğrultuda kişiler yapılara müdahalede bulunmuşlardır. Plansız nüfus artışı hem konutlarda hem de sosyal yapıda değişime neden olmaktadır.

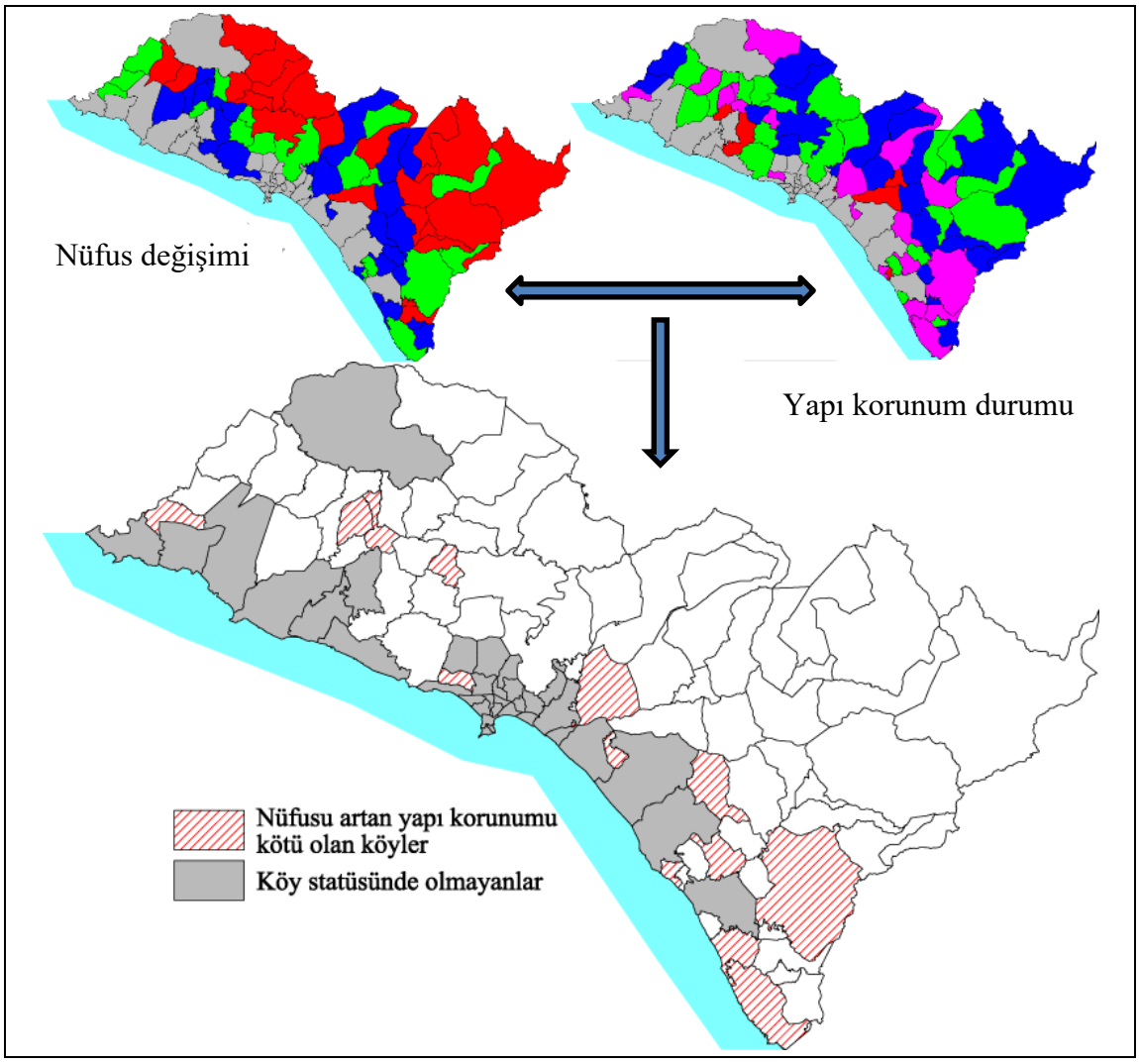

Şekil 6.12. Alanya köyleri nüfus değişimi ve yapı korunmuşluk ilişkisi

Turizm etkisi alanın tamamında özellikle kıyı kesiminde yoğun olarak gözlemlenmektedir Turizm etkisindeki köyler in %70'inde nüfus oranı sabit kalmış veya artış göstermiştir (Şekil 6.13). Nüfus artışı tek başına turizm olanakları sebebi ile değil aynı zamanda yerleşim yerlerinin ilçeye yakın olmasından da kaynaklanmaktadır. Keza turizm olanağı bulunan ancak şehir merkezine uzak olan ve yüksekte kalan köylerde nüfusta yine azalma

görülmektedir. Bu köylerde ise turizm etkisini, şehir merkezine ve turistik alanlara göç vermek suretiyle göstermektedir. Bu bağlamda merkeze yakın olan ve güney kısımdaki köylerde turizme bağlı nüfusun artmasının, yapılarda yanlış müdahaleler şeklinde bozulmaya yol açtığı, merkeze uzak ve kuzeyde kalan köylerde ise yapılarda terk edilmeye bağlı bozulmalara yol açtığı belirlenmiştir.

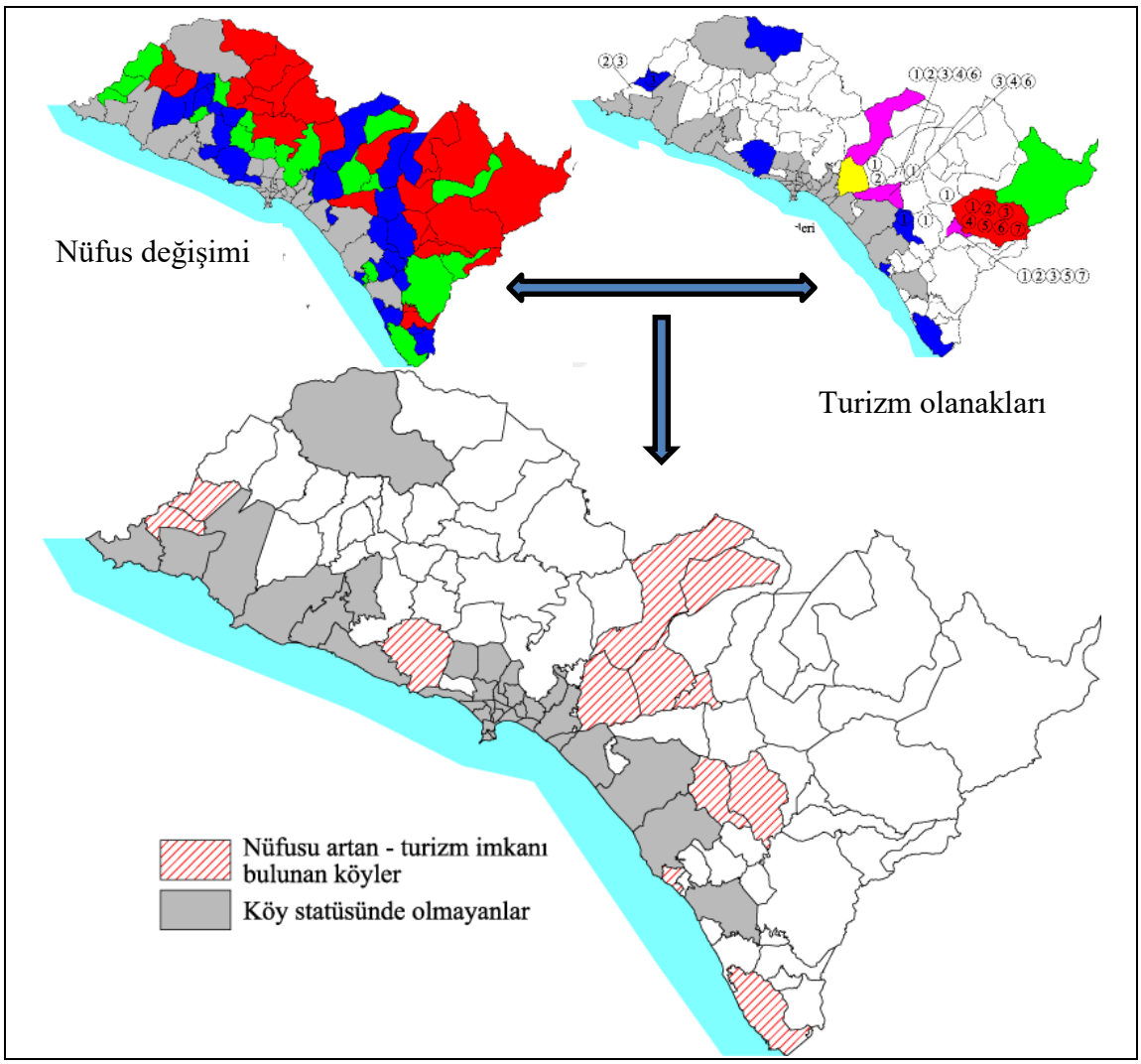

Şekil 6.13. Alanya köyleri nüfus değişimi ve turizm ilişkisi

Turizmin kırsal alanlarda ticari ve sosyal açıdan etkisine bakıldığında, nüfusun göç etmesine engel olmasının yanı sıra yerel halkın geçim seviyesini yükseltmek için de önemli bir araç olduğu görülmektedir. Bu bağlamda köylerde turist ziyaretleri sırasında doğal ürün ve el ürünleri satışı çok sık görünmektedir. Bu durum insanların gelir seviyesini arttırdığı için köyden kente göç oranını da azaltmaya yardımcı olmaktadır. Her ne kadar merkeze yakın ve güney kısımdaki köylerde bunun etkisi az olsa da orta kısımda ve

kuzeyde bulunan köylerde etki yüksektir. Nüfusun değişim oranı, turizm etkisi ve yapı korunmuşluk durumları bir bileşke halinde incelendiğinde bunlarının üçünün birbirini doğru orantılı olarak etkilediği ve tetiklediği anlaşılmaktadır. Turizme bağlı nüfus artışı olan köylerde geleneksel yapı stoku sayı olarak azalmamış olsa bile yapı korunumu kötü durumdadır. Doğru kararlar verildiği takdirde dezavantaja dönüşen bu durumun daha büyük potansiyelli bir avantaja dönüştürülebileceği öngörülmektedir.

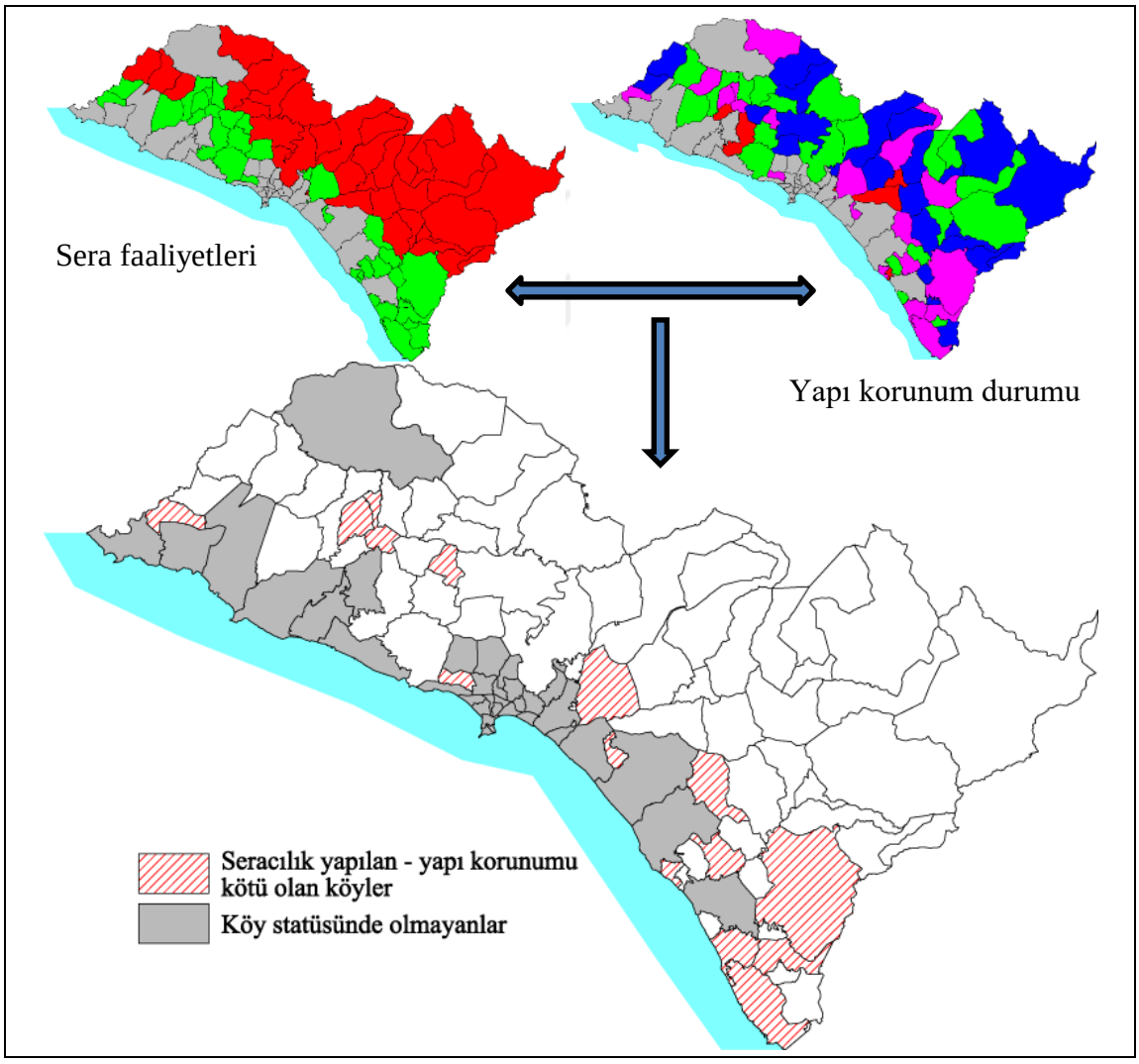

Şekil 6.14. Alanya köyleri seracılık faaliyetleri ve yapı korunmuşluk ilişkisi

Yapı korunmuşlukları ile tarım faaliyetleri ve özellikle de seracılık faaliyetleri arasında da bir ilişki görülmektedir. Alanya kırsalında seracılık yapılan köyler özellikle güneye yakın ve bir hat halinde uzanmaktadır. Bu noktalar aynı zamanda da nüfusu değişmeyen veya artan kısım ile de örtüşmektedir. Seracılık faaliyetleri son yıllarda Alanya ekonomisinin tarım açısından önemli bir bileşenini oluşturmaktadır. Sürekli olarak ve farklı zamanlarda

ürün alınmasına imkân sağlayan bu yöntem aynı zamanda köylerin çok hızlı bir dönüşüme girmesine neden olmuştur. Gabarinin düşük olduğu sera yapıları yanı sıra, yüksek gabarili sera gerektiren muz tarımının da bu bölgelerde yoğun yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu durum sera yapılarından dolayı neredeyse köy arazisinde boşluk kalmayan alanlar ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yapı korunumunun kötü olduğu köylerin %78'inde seracılık faaliyetinin yapıldığı görülmektedir (Şekil 6.14). Tüm bu veriler ışığında seracılık ve muz üretimi yapılan yerlerde yapı stokunun ya sayı olarak çok az olduğu veya sayısı biraz arttığı noktalarda da korunum durumunun kötü olduğu tespit edilmektedir.

Alanya ilçesi gerek bütününde gerekse kırsal alanlarında başta turizm olmak üzere seracılık ve tarım faaliyetleri ile çok önemli bir konumdadır. Bu oluşumlar özellikle kırsal alanlarda dönüşümün çok hızlı bir şekilde olmasını sağlamış ve bu bağlamda geleneksel konut stokuna ve kırsal yerleşim dokusuna direkt etki etmiştir. Turizme yönelik göç etkisi köylerdeki terk edilme olayını arttırmış, seracılık ve özellikle muz üretimi olmak üzere tarımsal faaliyetler ekonomik iştah yarattığı için değişim ve dönüşümü hızlandırmış, aynı zamanda da sosyal farklılıklar meydana getirmiştir. Turizm etkisinde bulunan köylerde ise bu potansiyeller doğru kullanılmamış ancak yok etme düşüncesi ilk planda olmuştur. Tüm bu bileşimler merkezden uzaktaki ve özellikle yüksek bölgelerdeki kırsal alanlarda köy yaşamının bir nebze olsun sürmesine, güney kısımda ve alçak bölgelerde ise sosyal açıdan farklılaşmaya neden olmuştur.

Tüm bunlara karşın yine de köy yaşantısının ve kırsal yerleşimlerin tamamen ortadan kalktığını söylemek de mümkün değildir. Özellikle gelir seviyesi iyi olan halkın merkezde bulunan yaşamlarının yanı sıra yayla kültürünü devam ettirmeleri sürekli olarak köylerde yaşamın sürmesine neden olmaktadır. Bunun en belirgin sonucu ise köy nüfuslarının yaz ile kış aylarında önemli derece de değişim göstermesidir. Bu durum önceleri köylerden yaylalara göç şeklinde gerçekleşirken şu anda ilçeden köylere göç şeklinde gerçekleşmektedir. Tek fark ise göçün yaylalarda olduğu kadar uzun süreli değil kısa süreli ve günübirlik süreçlerde yapılmasıdır.

Kırsal alanlarda ve yeni yerleşimlerin yoğun olduğu bölgelere bakıldığında ise kırsal yaşama yönelik neredeyse hiçbir şey kalmadığı görülmektedir. Buradaki en büyük neden ise yoğun yerleşim bölgelerinin güney kısımda ve turizm bölgelerinde yer alması, turizm etkisi altında modern yerleşim alanları oluşturma isteği ve daha fazla gelir elde etme

kaygısıdır. Ancak özellikle müstakil konut oluşumları görülen bölgelerde kırsal yaşama yönelik olarak bahçe olgusu kendini göstermektedir. Buradaki düşünce ile sosyokültürel özelliklerin korunması ve devam ettirilmesi temel amaç olmayıp pazarlama ve satış kapasitesinin arttırılması hedeflenmektedir.

7. ALANYA KIRSALINDA KENTSEL (DOKUSAL) VE YAPISAL BOZULMA – DEĞİŞİM, SWOT VE ANKET ANALİZLERİ

Yapılarda ve dokuda meydana gelen bozulmaların anlaşılması korumaya yönelik stratejilerin ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesinde ilk aşamadır. Bozulmaların türleri ve dereceleri ortaya koyulmadan, yapıları ve dokuyu ne kadar etkilediği araştırılmadan doğru ve yerinde kararların alınması mümkün olmayacaktır. Bu sebeple yapılan arazi çalışmaları ile ve sosyokültürel özelliklerin araştırılmasına dayanarak Alanya genelinde meydana gelen bozulmalar ve değişimler tam olarak ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada veriler nitelikli yapıların yerinde yapılan gözlemsel incelemeleri, yapıların plan özelliklerinin ve yapı boyutlarının belirlenmesine yönelik ölçüm alımları, evlerin bazılarının yapımlarını bilen mülk sahipleri ile yapılan görüşmeler, Alanya Belediyesi ve ilgili idarelerden alınan bilgiler ile köy halkı ile yapılan anketler sonucunda elde edilmiştir.

Kentsel (dokusal) bozulma ve değişimler araştırılırken yerinde yapılan incelemelerde köy silüetini etkileyen ve/veya bozan bir etken olup olmadığı, yapıların parsel içindeki konumlanmaları ve bunların nitelikli yapılar ile yeni yapılar arasındaki benzerlik ve farkları, yapıların hem görünüş hem de plan özellikleri açısından birbirleri ile uyumlu olup olmadıkları tespit edilmiştir. Bununla birlikte yerel yönetimlerin de kentsel anlamda bozulmada ne gibi etkileri olduğu belirlenmiştir. Sosyokültürel özelliklerin değişimleri ve bu noktada meydana gelen bozulmaların anlaşılması için ise son 40 yıldaki nüfus değişimleri ortaya koyulmuş, göç durumu irdelenmiş, kırsal alanda yaşayanların eğitim durumları ile ekonomik gelirlerindeki değişimlerin etkileri araştırılmıştır. Uygulanan anket ile de köylerin terkine yönelik veriler ile eski yerleşim dokusu, sosyal özellikleri ile mevcut özellikler arasında meydana gelen değişimlerin sebepleri araştırılmıştır.

Yapısal bozulmaların içeriği ile ilgili olarak ise tüm veriler, yerinde yapılan incelemeler neticesinde edinilmiştir. Tüm mimari elemanların özellikleri kendi aralarında karşılaştırılmak suretiyle tespit edilmiş; yapılan gözlemler neticesinde malzemede, yapı elemanlarında ve strüktürde meydana gelen bozulmalar ortaya koyulmuştur. Bozulmaların yapılarda görülme oranları verilirken, gözlemsel tespite dayandığı için, gözden kaçabilecek örneklerin olabilirliği sebebi ile tam sayı değil bir aralık verilmiştir. Tüm bu bozulmaların doğru bir şekilde ortaya koyulması alınacak müdahale kararlarının doğru olması açısından

önem arz etmektedir.

Bu tez çalışmasında yapılan araştırma kapsamında tespit edildiğine göre kentsel bazda, imar sorunları, fizikse sorunlar, sosyokültürel ve ekonomik sorunlar mevcuttur. Bu sorunlar planlama, rant, topografya, turizm, tarım, hayvancılık ve nüfus alt başlıklarında incelenmiştir. Yapısal bozulmalar ise doğal etmenler nedeniyle ve insan eliyle olmak üzere iki ana başlıkla ele alınmıştır. Yöredeki yapılarda kullanılan malzemelerin türlerine göre bozulmalar ile uygulanan yapısal tekniklere ilişkin bozulmalar da alt başlıklarda ortaya koyulmuştur.

7.1. Kentsel (Dokusal) Bozulma

Kent kavramı, mimari kavramın yanında dönemin sosyal yapısını, kültürünü, yapım teknolojisini ve estetik kaygılarını da yansıtmaktadır (Erkartal, 2016). Kırsal mimarlık mirası ise mimariden yerleşim desenine, yaşanmışlığa ilişkin sosyal ve ekonomik özellikler ile somut olan/olmayan kültürel değerlere uzanan ve bir bütün içerisinde özgün kimliğe sahip olan değerlerdir (Özcan, 2017). Kentsel bozulma ise sadece doğal, tarihi ve kültürel değerlerin değil bunlarla birlikte kentsel kimliğin de değişmesidir (Türk, 1995). Bu tanımlardan yola çıkarak kentsel bozulma, yapıların tekil olarak sahip oldukları niteliklere ek olarak bir bütün halinde anlam buldukları ve oluşturdukları dokuda, mimari özellikleri ve sanat tarihi nitelikleri ile ortaya çıkan çevre şekillenmesinde, sosyokültürel yapılanma, ekonomik ve demografik yapıda meydana gelen bozulmalar/değişimler olarak tarif edilebilir. Birçok unsurun birbirini tetiklemesi ve etkilemesi sonucunda ortaya çıkan kentsel bozulma, girdilerin çok olmasından dolayı hızlı bir zaman diliminde gerçekleşebilmektedir.

Geleneksel dokunun ve buna bağlı olarak kentsel/kırsal alanların bozulmaları incelenirken bütüncül bir yaklaşım sergilemek gerekmektedir. Nitelikli yapıların tekil olarak bozulmasına ek olarak yerleşmenin bütününde de bozulmalar/değişimler meydana gelmektedir. Bu değişimler kırsal bölgelerde kendisini hem yaşanmışlık hem de doku karakterinin değişmesi şeklinde göstermektedir. Değişimler ve bozulmalar kırsal alan bütününde meydana geldiğinden geriye dönüş çok zor olmaktadır. Yaşam tarzının değişmesi ile de birleşince geriye dönüş olasılığı daha da azalmaktadır. Bu etkenler göz önünde bulundurularak araştırma kapsamında tespit edilen köy dokularında ortaya çıkan

sorunlar temel olarak imar sorunları, fiziksel sorunlar, sosyokültürel ve ekonomik sorunlar başlıkları altında incelenmiştir.

7.1.1. İmar sorunları

İmar kuralları, plan, sağlık, fen ve geliştirilebilir çevre şartlarına uygun yapılaşma ile bu yapıların projelendirilme, denetim esas ve usullerinin belirlenmesi amacıyla oluşturulan kurallardır (URL-14, www.resmigazete.gov.tr). Kentlerin plansız gelişmesi, yeni yolların açılması, yeni yapılaşmalar için verilen haklar sonucu yüksek katlı yapıların çoğalması tarihi bölgeleri ve yapıları tehdit eden imar hareketleridir (Madran ve Özgönül, 2011: 47). Bununla birlikte yapılaşma izni verilmemesi gereken parsellerde farklı kaygılar güderek izin verilmesi de imar sorunlarının başında gelmektedir. Ek olarak izin verilen yapılaşma koşullarında geleneksel dokuya ve mimariye uyulmaması ise sık görülen bir durumdur. Geleneksel dokular belirli bir mimari özelliğe ve karaktere sahiptir. Ancak bunların görmezden gelinip kontrolsüz ve uyumsuz yeni yapı yapılması problemler yaratmaktadır. Bu imar hareketleri ve sorunları nedeniyle sürekli baskılanan ve duyarsız bir yaklaşıma maruz bırakılan nitelikli doku hızlı bir şekilde değişime ve bozulmaya maruz kalmaktadır. Genel problemler bunlar olmasına karşın bu durum çalışma alanında hem planlama sorunları hem de sürekli devam eden rant sorunları başlıklarında ele alınmaktadır.

Planlama sorunları

Ülkemizde imar planlama olgusu 1950'li yıllar itibariyle giderek artmış ancak gerek kent merkezleri gerekse köy yerleşimlerinde belirli değerlere sahip alanların korunmasına yönelik izlemler ve yaptırımlar gerçekleştirememiştir (Madran ve Özgönül, 2011: 55). Geç başlayan imar hareketleri ile birlikte özensiz ve duyarsız yaklaşım birleştiğinde geleneksel dokunun korunması genellikle ikinci plana atılmıştır. Yeni yapılaşmanın hızlı bir şekilde gerçekleşmesi için oluşturulan imar planları mevcut dokuları korumadığı gibi 1973 yılında çıkarılan "eski eserler yasasında" değinilen sit kavramı ve 1983 yılında çıkartılan yasayla ortaya çıkan "koruma amaçlı imar planı" kavramı da yeterli olmamıştır. Tüm planlama sorunlarına çözüm bulmak ve yeni kararları alarak yerleşim yerlerinin planlanması, uyulacak ilke ve kuralların belirlenmesi amacıyla 1985 yılında 3194 sayılı İmar Kanunu çıkartılmıştır. Bu kanunun 4. maddesinde istisna hükümlerine yer verilerek "2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma

Kanunu, bu Kanunun ilgili maddelerine uyulmak kaydı ile 2960 sayılı İstanbul Boğaziçi Kanunu ve 3030 sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun ile diğer özel kanunlar ile belirlenen veya belirlenecek olan yerlerde, bu Kanunun özel kanunlara aykırı olmayan hükümleri uygulanır" denilmiştir (URL-10, www.resmigazete.gov.tr).

Birden fazla kanunda yer almasına karşın yeni yapılaşmalar ile birlikte kültürel, tarihi ve doğal çevrenin zarar görmemesi için kanun kararları doğrultusunda hazırlanacak imar planları ile koruma ilkeleri arasında bir denge kurulması gerekmektedir. Koruma, planlama aşamalarının ilk sırasında yer almalı ve öncelikli olarak değerlendirilmelidir (Kalabalık, 2005: 645).

Planlama sorunlarındaki problemlerden bir diğeri ise planlama ve onay sürelerinin çok uzun olmasıdır. Sit alanları ile geleneksel dokuya sahip alanların planlanmasına yönelik kararlar "2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu" kapsamında değerlendirilmektedir. Ancak bu korumaya yönelik hazırlanan koruma amaçlı imar planları imar kanununa tabidir. Koruma amaçlı imar planlarının hazırlanmasının uzun süreç almasına ek olarak farklı kurumlar tarafından onaylanma zorunluluğu, karara bağlanma süreleri, askıya çıkartılma ve diğer konularda uyulan kurallar yeni yapılaşma alanları için verilen onam süreleri için aynı hükümler geçerlidir (Çolak, 2015: 81).

Planlamayla ilgili olarak "5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıklarının Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun" önemli yere sahiptir. Bu kanunun amacı şu şekilde belirtilmiştir.

> Büyükşehir belediyeleri, büyükşehir belediyeleri sınırları içindeki ilçe ve ilk kademe belediyeleri, il, ilçe belediyeleri ve nüfusu 50.000'in üzerindeki belediyelerce ve bu belediyelerin yetki alanı dışında il özel idarelerince, yıpranan ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş; kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının, bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, tabiî afet risklerine karşı tedbirler alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılmasıdır.

Bu kanun planlama yapılana kadar olan süreçte bozulmayı engellemek için "yenileme alanı" kavramını getiren, uygulamaları düzenleyici, kentsel dönüşüm ve yenileme ile ilgili bir kanundur (Özden, 2016: 281). Ancak kanun sadece sit alanlarını kapsaması, sit alanı

olmayan ancak nitelikli dokuya sahip alanları içermemesinden dolayı birçok yerde kullanılamamakta ve planlama da eksik kalmaktadır. Buna ek olarak bütüncül koruma yaklaşımıyla değerlendirilmesi gereken sit alanları içerisinde yeni alanlar belirlenerek Koruma Kanunu'ndan farklı şartlar içermesi 5366 sayılı kanunun bir sorunu olarak kabul edilmektedir (Özden, 2016: 282).

Yenileme alanına ek olarak planlamada sürekliliğinin sağlanması amacıyla sit alanlarında koruma amaçlı imar planları hazırlanma sürecinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartlar belirlenmektedir. 2863 sayılı kanunun 17. Maddesi a. bendi 2. fıkrasında şu ibare yer alır.

> Koruma amaçlı imar planı yapılıncaya kadar, koruma bölge kurulu tarafından üç ay içinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları belirlenir. Belediyeler, valilikler ve ilgili kurumlar söz konusu alanda üç yıl içinde koruma amaçlı imar planı hazırlatıp incelenmek ve sonuçlandırılmak üzere koruma bölge kuruluna vermek zorundadır. Üç yıllık süre içinde zorunlu nedenlerle plan yapılamadığı takdirde koruma bölge kurulunca gerekçeli olarak bu süre uzatılabilir. Uzatılan süre içerisinde geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma şartları uygulanır.

Bu madde ile koruma amaçlı imar planı hazırlanması süresince eski uygulamaların devam etmesi önlenmiş olunmaktadır. Geçiş döneminde sadece koruma kurallarının değil yeni yapılaşma ile ilgili kararların da verilmesi bu yaklaşımın önemini vurgulamaktadır. Ancak bu madde de sadece sit alanları için uygulanabilmektedir.

Koruma amaçlı imar planlarının sadece sit alanlarını kapsaması, farklı bölgelerdeki nitelikli yapıların veya dokuya müdahale imkânı bulunmamasından dolayı bu alanlarda koruma olasılığı çok düşük olmaktadır. Nitelikli yapıların tescilli olmaması da yeni planlama kararları sırasında bunların yıkılmasına ve geleneksel dokunun önemsenmeyerek kaybolmasına neden olmaktadır. Geleneksel dokuya sahip alanların ülkemizde kent merkezlerinde dâhil çok önemsenmeyip, yeni yeni koruma altına alınıp, koruma amaçlı imar planları yapılırken kırsal alanlarda bu planların yapılması çok daha geç olmakta ve birçok değerin zamanında korunmasını engellemektedir.

Alanya kırsalında sit alanı olan sadece bir tane köy bulunmasına karşın korunması gerekli birçok nitelikli yapı ve doku bulunmaktadır. Bunlar tekil olarak da koruma altına alınmadıklarından dolayı daha hızlı bozulmaya ve müdahaleye maruz kalmaktadır. Alanya

kırsal alanlarında koruma amaçlı imar planları ve sit alanı olarak tescillenen yerleşimler bulunmadığından değişim de hızlı olmaktadır (Resim 7.1). Mevzuatta "kırsal sit alanı" tabiri bulunmamasından dolayı "kentsel sit alanı" olarak tescil edilen (Ek-6) Türktaş köyünün dokusu diğer köylere göre daha iyi korunmuştur.

Yeni yapılaşmalarda geleneksel yapılara karşı özensiz davranılması yapıların niteliklerini de kaybetmesine neden olmaktadır. Planlama eksiklikleri ve kaçak yapılaşma her bölgede olduğu gibi Alanya kırsalında da kendisini göstermektedir. 2012 yılında çıkartılan ve 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı kanunla büyükşehir belediyeleri sınırlarındaki köy yerleşimleri mahalleye dönüştürülmüştür. Bunun sonucu olarak da köylerdeki yapılaşma kararları doğrudan belediyeye geçmiştir. Bu sürece kadar olan yapılaşma izin ve kararlarında çok titiz davranılmamış, hatta çoğunlukla izinsiz yapılar yapılmıştır. Yapılar izin alınarak dahi yapılsa büyük oranda geleneksel dokuyu ve yapılara karşı koruma amacı gütmemiştir.

Resim 7.1. Planlama sorunlarından kaynaklı değişim

Alanya kırsalında planlama sorunlarının varlığı ve buna ek olarak planlamanın zamanında yapılmaması korunma olgusunu olumsuz etkilemektedir. Planlamanın korumayı göz ardı ederek yapılması kişilere aşırı imkânlar sağlamasının önünü açtığından yapıların korunmasından çok onların yıkılmasına ve dokunun hızlı değişimine sebep olmaktadır. Bununla birlikte planlamada göz ardı edilen geleneksel doku yerel yönetimlerin duyarsızlığı, kaçak yapıların fazlalaşması, planlamanın çok uzun sürmesi ve bu sebeple

plansız hızlı gelişim gibi nedenlerle de değişime uğramıştır (Çizelge 7.1). Belli bir planlama olmaması sonucunda gelişigüzel konut alanları ile çarpık ve dağınık yerleşmeler ortaya çıkmıştır. Bu durum köylerin tamamında göz ardı edildiği için ve kişilerin bilinçsiz yaklaşımlarından dolayı belli bir bölgede değil çalışma alanında bulunun tüm köylerde kendisini göstermektedir.

Çizelge 7.1. Farklı 3 köy sınırı içerisinde kısmi alanlarda 2004-2020 yılları arası değişim

Basırlı Köyü	
Karakocalı Köyü	
Kızılcaşehir Köyü	

Rant sorunları

Rant ekonomik bir kavram olmakla birlikte rant ile ilgili iki farklı düşünce bulunmaktadır. Bu düşüncelerden bir tanesi rantın toprak kirası olduğunu savunurken bir diğeri ise alın teri olmadan kazanç sağlandığını ve rantın haksız kazanç olduğunu savunmaktadır. Ülkede kentleşme olgusunun arttığı yıllardan itibaren kentsel ve tarımsal topraklar rantçılar için büyük gelir kapısı olmuştur. Özellikle 1980'li yıllardan sonra ise küreselleşmenin ve liberalizmin etkisiyle rant getirileri çok büyük kazançlar sağlamıştır. Bu durum kentlerin biçimlenmesinde imar planlarından çok rant elde etmeye çalışanların sözünün geçmesini sağlamıştır. Kentlerde çarpık yerleşmenin ve sağlıksız büyümenin temel nedenlerinden bir tanesinin rant sorunu olduğu görülmektedir (Keleş ve Mengi, 2010).

Rant sorunları günümüzde ister yeni ister eski yerleşim alanları olsun en sık rastlanılan problemlerin başında gelmektedir. Hem şehircilik anlayışına hem de kent planlamasına olumsuz etki eden rant yaklaşımı kentsel bütünlüğü bozabilmektedir. Kanunlarda ve yönetmeliklerde bulunan açıkların, arsanın sahip olduğu şartların değiştirilmesi ve daha fazla gelir elde etme düşüncesiyle, kullanılabilir olması bu sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kentsel rantın oluşmasındaki en büyük etkenlerden bir diğeri ise planlamada ortaya çıkan farklı müdahalelerdir. İdarelerin, siyasi aktörlerin, toprak sahiplerinin, müteahhitlerin ve farklı çıkar guruplarının baskıları planlamayı etkileyebilmekte ve hem kentin gelişim bölgelerinin hem de yapılaşma koşullarının değişmesinde büyük rol oynayabilmektedir. Bu durum da kamu yararının korunamaması ve düzenli kentsel gelişme ile yapılaşmanın mümkün olmaması ile sonuçlanmaktadır (Meydan, 2011).

Çalışma alanında tespit edildiği kadarıyla rant sorunu, günümüzde hem yeni dokuyu hem de geleneksel dokuyu derinden etkilemektedir. Alanya ilçesinde özellikle güney bölümde bulunan ve denize kıyısı olan ve/veya deniz manzarası olan köylerde bu sorun daha fazla karşımıza çıkmaktadır. Köylerin konumları gereği manzaraya sahip olması, yerli halkın olduğu kadar turistlerin de bu bölgelere ilgi göstermesi rant sorunlarını beraberinde getirmektedir. Doku hiçbir şekilde göz önünde bulundurulmadan tamamen kâr endişesi ile gereğinden çok imar izni verilmesi bu köylerin çehresini değiştirmiştir. Sadece deniz kenarı olan yerlerde değil özellikle Alanya halkının yayla olarak kullandıkları köylerde ve

kent merkezine yakın olan köylerde de nizama aykırı ve rant sonucu ortaya çıkmış birçok yapı bulunmaktadır (Resim 7.2).

Resim 7.2. Rant sorunlarından kaynaklı oluşum

Köy statüsünde bulunan yerlerde yüksek katlı yapıların ortaya çıkması, site tarzı yapılaşma ile gelir arttırma arayışı, köy yollarının kent yolları ile aynı özelliğe sahip olması ve plansız gelişme rant ile ilgili değişimlerdir. Deniz görmeyen ve Alanya merkezine göre serin olan köylerde dahi 4-5 katlı yapı görmek mümkündür. Aynı durumdan ötürü nitelikli yapıların yıkılarak yerlerine daha büyük boyutta yapılaşmaya izin verilmesi de hem yapıları hem dokuyu yok etmektedir (Çizelge 7.2).

Çizelge 7.2. Basırlı ve Karakocalı köyleri imar durumu (4 kat izinli)

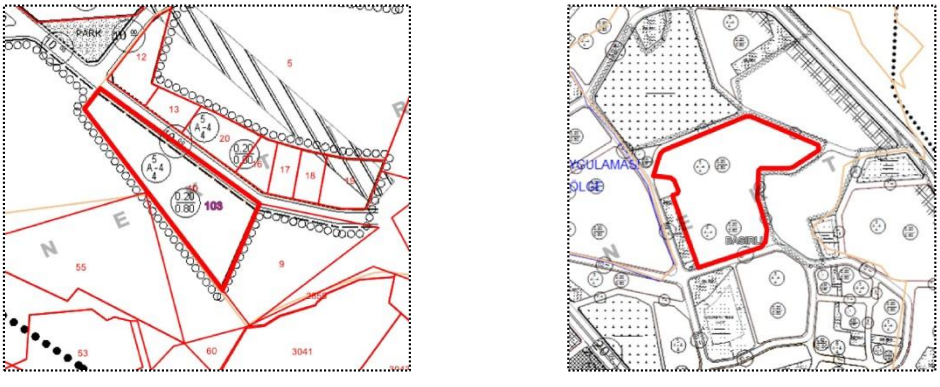

7.1.2. Fiziksel sorunlar

Fiziksel sorunların başında yeni yapı ile nitelikli yapıların sayı ve biçim yönünden dengesinin bozulması gelmektedir (Madran ve Özgönül, 2011: 57). Nitelikli yapıların insanların ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğunu düşünen ve bu sebeple yapıları değerlendirmeyip yeni yapı yapma hevesinde olan politikalar korumayı sağlamadığı gibi eski yapı stokunun yok olmasına neden olmaktadır. Alanya kırsalında ki fiziksel sorunlar da bu etkiler altında değerlendirilmiş ve bu durum çalışma alanı içerisinde nitelikli konut stoku ile yeni konut stoku karşılaştırıldığında açık bir şekilde tespit edilmiştir (Çizelge 7.3).

Çizelge 7.3. Köy sınırları içerisinde kısmi alanlarda nitelikli yapı (■) – yeni yapı stoku (■)

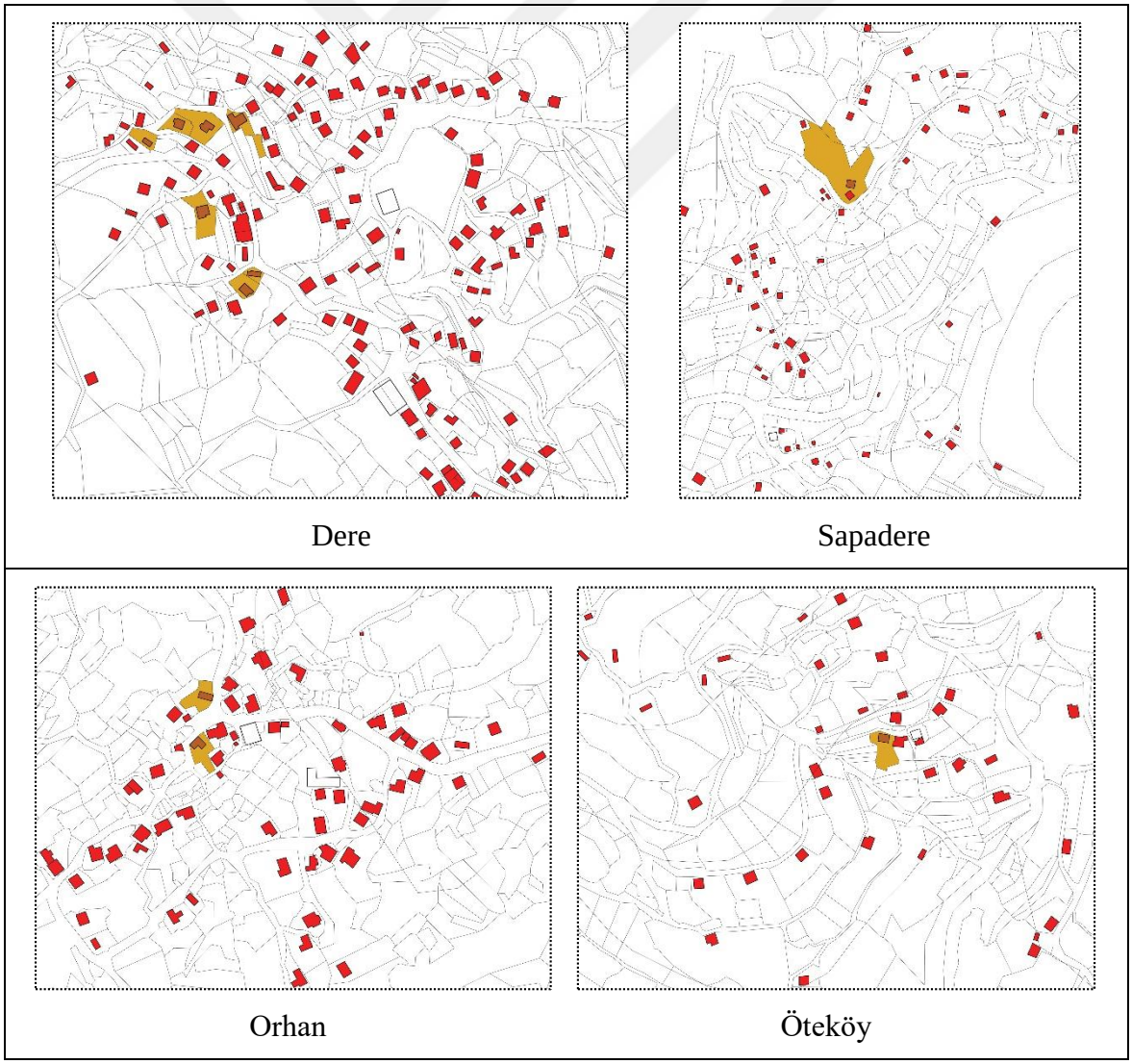

Araştırma yapılan köylerin bütünü incelendiğinde kentsel sit alanı olarak koruma altına alınmış olan Türktaş Köyü dışında ki köylerde nitelikli yapı stokunun yeni yapılara oranla çok az olduğu görülmektedir (Bkz. Ek-3). Her ne kadar Türktaş Köyünde nitelikli yapı stoku bulunsa da tüm köy sınırı bütün olarak değerlendirildiğinde bunların bir alanda bulunduğu, köyün farklı mevkilerinin oranlamaya katılması durumunda Türktaş Köyü'nün yeni yapı stokunun da daha fazla olduğu anlaşılmaktadır (Bkz. Ek-3 Şekil 3.58).

Çizelge 7.4. Nitelikli yapı ile aynı parselde yeni yapı uygulamaları

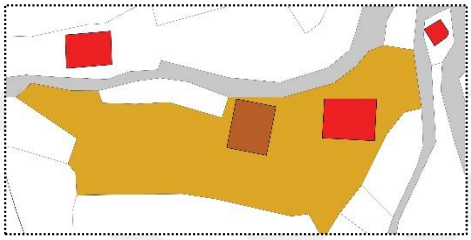

Uğurlu 168 ada 9 parsel (a)

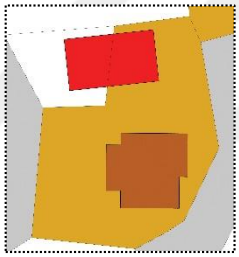

Asmaca 117 ada 13 parsel (b)

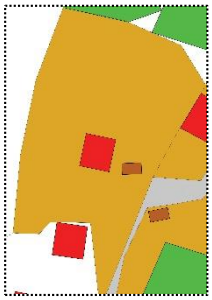

Akdam 110 ada 38 parsel (c)

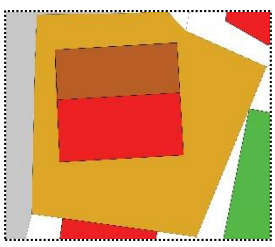

Alara 134 ada 6 parsel (d)

Yeni yapılar nitelikli konutlar ile aynı parsellere yapılabildiği gibi (Çizelge 7.4a,c) hemen yanındaki parsele de yapılabilmektedir (Çizelge 7.4b). Bu durumda kişilerin beklentisi nitelikli yapının yıkılması ve boşalacak olan parseli bahçe olarak kullanmak şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Parsellerin dar olduğu durumlarda ise nitelikli yapı ile bitişik olacak şekilde yeni yapıların inşa edildikleri de görülmektedir (Çizelge 7.4d). Bu durumdaki yapıların bir kısmı halen kullanılmakla birlikte bir kısmı tamamen atıl durumda bırakılmıştır. Bunun sonucunda ise alanda biçimsel bozulmalar ortaya çıkmaktadır. Bunlara ek olarak fiziksel bozulma kapsamında en zorlayıcı etmenlerden biri olan topografya yapısının etkilerine de bu bölümde yer verilmiştir.

Topografya

Topografya, arazi yüzeyindeki farklı yükseklikler, eğimler veya ayrıntıların meydana getirdiği oluşumdur. Alanya kırsal yerleşimleri, güneye yakın kısımlarda daha düz diğer bölümlerde ise yüksek eğime sahip alanlara kurulmuştur (Bkz. Bölüm 3.1.2). Özellikle çok fazla eğime sahip dağ ve tepe yamaçlarında kurulmuş olan köylerde toplu bir yerleşimin aksine çok dağınık yerleşimlerin olduğu görülmektedir (Bkz. Ek-3). Bu durum bazı noktalarda avantaj sağlayabildiği gibi bazı dezavantajlara da sahiptir. Yer şekillerinin eğimli olması dağ ve tepe oluşumuna bağlı olmakla birlikte yerleşimlerin kurulduğu alanların daha sağlam zeminlere sahip olması jeolojik özelliklere göre değişmektedir (Bkz. Bölüm 3.1.5). Çalışma alanında yapılan gözlemsel tespitler neticesinde de yapıların büyük oranda kayalık veya sert zeminlere yapıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşın yamaç eteklerinde dere oluşumu söz konusu olup yapılaşma için uygun değildir. Her ne kadar çalışma alanında bulunan yerleşimlerde zemin olarak bir kayalık alan seçilmiş olsa da bazı durumlarda yapıların dere yataklarına yakın konumda yapıldıkları veya nispeten daha yumuşak toprağa oturduğu söylenebilir. Bu durum az da olsa heyelan ve toprak kayması gibi nedenlerle yapıları zorlamaktadır. Şiddetli yağışların görüldüğü orta ve kuzey kısımdaki köylerde bu nedenlerden dolayı bozulma daha sık olmaktadır.

Topografyaya bağlı olarak yeni yapılan konutlar mevcut yerleşim bölgelerinden daha uzakta yapılmış, bu da köy olgusunun biraz daha dağılmasına neden olmuştur. Yapılaşmanın belli bir alan içerisinde kalmasına engel olan topoğrafik yapı nedeniyle konutlar en uygun konuma yapılmak istenmiş ve bu sebeple yapılar arasındaki mesafeler fazlaca açılarak köyler daha da dağınık bir yerleşme halini almışlardır. Özellikle batı

kesimde kalan köyler (Alara, Çakallar, Saburlar, Karamanlar, Akdam) nispeten daha düz bir topografyaya sahip olduklarından toplu bir yerleşim özelliği sergilemektedirler (Bkz. Ek-3).

Topografyaya bağlı en büyük kayıplardan bir diğeri ise yapılan Dim Barajı sonucunda su altında kalan ve başta Bıçakçı köyü olmak üzere Akçatı, Kuzyaka, Üzümlü ve Uzunöz köylerinde meydana gelmiştir. Bu sebeple hem nitelikli yapıların bir kısmı hem de kırsal dokuyu oluşturan ögelerden bazıları suların altında kalmıştır. Bu durum yapıların topografyanın etkisi altında alçak kotlarda ve dere yatağına yakın bölümde yapılmış olmasından kaynaklanmaktadır (Şekil 7.1).

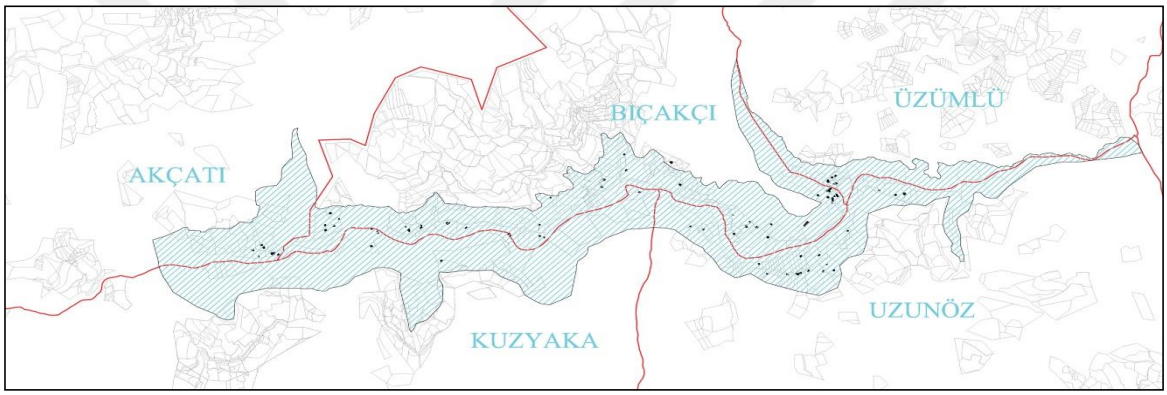

Şekil 7.1. Dim Barajı altında kalan yapıların yerleşimi (Yapılar 2009 yılı Google Earth verilerinden çizilmiştir)

7.1.3. Sosyokültürel ve ekonomik sorunlar

Korumada fiziki özellikler olduğu kadar sosyokültürel ve ekonomik sorunlarda önemli bir yere sahiptir. Bir bütün halinde ele alınması gereken koruma sadece yapıların değil aynı zamanda sosyal ve kültürel özellikler ile yerleşim bölgelerinin tümünü kapsayacak şekilde olmalıdır. Gerek tekil gerek bütünsel ölçekte bozulmanın sosyokültürel ve ekonomik sebepleri/sonuçları bulunmaktadır. Sosyokültürel bozulmalara genel olarak halkın bilinçsizliği ve eğitimsizliği, yetkili mercilerin yetersiz bilgilendirme ve yönlendirmesi, kişisel faydacılık anlayışı ile göç olayı neden olmaktadır. Bu durum ekonomik problemler veya etkenler ile birleştiğinde ise bozulmanın bölgesel olarak etkisi çok daha büyük olabilmektedir.

Alanya kırsalında sosyal kaynaklı sorunların başında, burada yaşayan halkın koruma

konusunda bilinçsiz ve duyarsız olması gelmektedir. Bu duyarsızlık yaşayan halkın önceliklerinin de değişmesine bağlı olarak sadece yapıların değil sosyal yaşantının da bozulmasına neden olmaktadır. Nitelikli yapılara hassas yaklaşma konusunda halkın bilinçsiz olmasının en büyük göstergeleri yapıların atıl durumda terk edilmeye bırakılmış olmaları, nitelikli yapılara uygun olmayan ve duyarsız şekilde yapılan eklentiler ile yapılara hiçbir bakımın yapılmaması olduğu söylenebilir. Bunlara ek olarak birde kişilere onarım, koruma, kültür varlığı, geleneksel konut ve geleneksel dokunun önemi gibi kavramlar hakkında bilgilendirme yapılmaması bozulma sürecinin hızlanmasına neden olmaktadır. Yapılan arazi çalışması ve görüşmeler sonucunda (köy muhtarları ile yapılan görüşmeler) Türktaş Köyü'nde bulunan kişiler dışında bu kavramları bilenlerin sayısının çok az olduğu anlaşılmıştır. Türktaş Köyü'nde ise bu kavramlar köyün kentsel sit alanı ilan edilmesinden sonra kişilerin evlerine müdahale edemeyeceklerini öğrenmeleri ile bilinmeye başlanmıştır. Buna karşın köy sakinleri, alanın ve evlerin tescillerinin kaldırılmasını ve yerlerine yeni yapı yapmak istediklerini belirtmektedirler. Bu durum kişilerin geleneksel dokunun önemi konusunda bilinçli olmadıklarının başka bir kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Resim 7.3. Kişisel fayda sağlamaya bağlı bozulmalar

Bölgede yaşayan halkın bir kısmının kendi faydalarını kamu ve toplumsal faydaların önünde tutmaları ile yaşam alanlarını ve kültürel bağları önemsememeleri korumanın ikinci plana atılmasını sağlamaktadır. Benmerkezci bir yaklaşım sergileyen kişiler sadece kendi rahat ve konforlarını sağlamak için çabalamakta, toplu olarak ortak bir yaklaşımdan

uzak durabilmektedirler. Dokuyu oluşturan kırsal yollardan ayrı olarak kişilerin kendi konutları önlerinde daha büyük ve geniş yollar açma çabası (Resim 7.3a), farklı kaplama malzemeleri kullanması (Resim 7.3b), kırsal dokuya uygun olmayan yapılar yapmak istemeleri (Resim 7.3c), topografyayı zorlayan ve daha iyi manzaraya sahip evler yapmak istemeleri (Resim 7.3d) ortak hareket etmekten uzak davranışlara örnek olarak verilebilir. Bu yaklaşımlar dokuda bozulma ve değişime neden olmaktadır.

Sosyokültürel bozulmanın temel kaynaklarından biri olan ve bununla birlikte geri döndürülme şansının en düşük olduğu sorun ise göç olayıdır. Göç edenler gittikleri yerlerde hayatlarını kurmakta ve göç ettikleri yerin şartlarına göre kendilerini adapte etmektedirler. Göç edilen bölgelerin genellikle konfor koşulları, eğitim, sağlık ve eğlence olanakları daha gelişmiş olduğundan buralara alıştıktan sonra köye geri dönüş fiziki ve psikolojik olarak zor olmaktadır. Özellikle bölgedeki köylülerin göç etmesi veya yer değiştirmesi ile belirli bölgelerden buralara yabancıların yerleşmesi köylerdeki sosyal yapının ve yaşam tarzının da değişmesine neden olmaktadır. Bu durum köylerdeki sosyokültürel özelliklerle birlikte üretim dinamiklerini de doğrudan etkileyebilmektedir. Bunun en büyük kanıtı olarak özellikle geliri tarım ve hayvancılığa dayanan köylünün göç edip yerine gelen kişilerin hazır tüketime yönelmesi, dolayısıyla toprakla çalışma olayının azalması olduğu gösterilebilir. Bununla birlikte köylüler tarafından eskiye nazaran güven ortamının kalmaması, komşuluk ilişkilerinin azalması, toplu hareket ve yardımlaşmanın ortadan kalkması da değişimler olarak belirtilmektedir.

Ekonomik şartlar ise yapıların korunmasında temel faktörlerden biridir. Nitelikli yapılar Alanya kırsalında hem direkt olarak hem de dolaylı yoldan ekonomik sorunların baskısı altında kalmışlardır. Ekonomik düzeyin iyi veya kötü olması fark etmeksizin bu durum bilinçsiz kişilerin elinde olumsuz bir hâl almaktadır. Ekonomik kötüleşmenin ve endüstriyelleşmenin sonucunda köyde gelir kaybı yaşayan halk göç etmek durumunda kalmaktadır. Devlet tarafından destek verilmemesi ile bu süreç daha büyük bir hız kazanmaktadır. Bununla birlikte nitelikli konut stokunu kullanan kişiler yapılara ekonomik maliyetlerin yüksek olması sebebiyle bakım yapamamakta bu da hem tekil olarak yapıların hem de bütüncül şekilde köy dokularının bozulmasına neden olmaktadır. Nitelikli yapılarda oturan kişiler kendi fiziki güçleri elverdiği sürece toprak dam çatılarına bakım yapmak durumundadırlar. Ancak çoğu durumda konutlarda oturanlar yaşlı nüfus olduğu için bunu para vererek yaptırmaları gerekmektedir. Bu ücret dahi hane sahipleri için fazla

yük getirmektedir ve bu sebeple çatılarda genellikle içeriden veya dışarıdan muşamba ile yapılmış örtü ve koruma çözümlerine rastlanmaktadır (Resim 7.4).

Resim 7.4. Çatılara yapılan muşamba örtü

Ekonomik düzey iyileştiği durumlarda ise kişilerin sürekli olarak daha büyük ve daha modern bir ev yapma arayışı içinde olduğu söylenebilir. Buna ek olarak ikincil konut kullanımının da artış gösterdiği görülmektedir. Bunun en büyük göstergesi ise yaz kış nüfus farkının köyler genelinde çok fazla olmasıdır. Kış aylarında ilçe merkezine gelen halk yaz ayları ile başlayan sıcaklığın etkisinden kurtulmak için üst kotlarda yer alan köylere gitmektedir. Bu durum yakın olan köylerde hafta sonları veya günübirlik olarak da gerçekleşebilmektedir. Plansız olarak ve sağlıksız gerçekleştirilen bu konut oluşumu mevcut doku ile hiçbir alakası olmayan şekilde vuku bulduğundan dokuda keskin bir şekilde bozulmaya ve değişime neden olmaktadır.

Turizm

Alanya kırsal yerleşimlerinde turizmin iki tane olumsuz yönü olduğu gözlenmektedir. Bunlardan bir tanesi göçe neden olduğundan ve kişilerin çalışmak için şehir merkezine gitmesinden dolayı kırsal yerleşim yerlerinin terk edilmesi ve buna bağlı olarak bozulma/değişim oranının artmasıdır. Bu durum aslında turizmin doğrudan değil istihdamı arttırmaya yönelik dolaylı etkisinden kaynaklanır. Yapılan anket çalışmaları neticesinde de köyde çalışma imkânı bulamayan genç nüfusun %35'inin ilçe merkezinde veya yakın ilçelerde turizm işinde çalıştıkları anlaşılmıştır. Bu noktada turizme bağlı olarak çalışma imkânı bulunmasının köy nüfusunun kıyılara ve ilçe merkezinde bulunan turistik alanlara kaymasına neden olduğu anlaşılmaktadır.

Kırsalda turizmin ikinci olumsuz yönü ise özellikle güney kısımdaki köyler ile manzaraya sahip serin köylerde turizm faaliyetleri sebebi ile nitelikli dokunun ve konutların ikincil

plana atılarak yeni konaklama tesisleri yapılması ile dokunun ve kültürel değerlerin kaybolmasıdır. Burada bozulma iki farklı şekilde gerçekleşmektedir. Bir tanesi turistlerin yerleşmeleri için yapılan modern konutlar dolayısıyla olurken, diğeri ise deniz turizmine bağlı olarak gelen kişiler için yapılan büyük konaklama tesisleri dolayısı ile olmaktadır.

Alanya ilçesi turizm potansiyeli açısından Türkiye'nin önde gelen yerleşimlerinden biridir. Bu her ne kadar ülke ekonomisi açısından olumlu görünse de geleneksel dokunun ve çevrenin korunmasında planlama olmadığı ve geleneksel dokuya/yapıya değer verilmediği için birçok olumsuz etkiye sahiptir. Nitelikli yapılar turizmin gelişmesi için bir araç olarak kullanılabilmektedir. Turizm ile elde edilen gelirler de dönüşümlü olarak nitelikli yapıların korunmasında etkin şekilde kullanılabilir olmasına karşın bu Alanya ilçesi özelinde görülmemektedir.

Geleneksel konutların işlev değişikliği ile kullanıldığı durumlarda turizm açısından daha fazla potansiyeli olduğu anlaşılmaktadır. Öyle ki restoran veya kafe olarak kullanılan nitelikli konutların (Resim 7.5a,b,c) yapılan gözlemler sonucunda turistler tarafından daha çok rağbet gördüğü anlaşılmıştır. Değerleri anlaşıldıkça restore edilen konutlar olsa da (Resim 7.5d) çoğunlukla geleneksel doku tahrip olmaktadır (Resim 7.5d,e).

Resim 7.5. İlçe merkezinde restoran ve kafe olarak kullanılan ve tahrip olan yapı örnekleri

Turizm kültürel değişim üzerinde büyük bir etkileme gücüne sahiptir. Turizm kaynaklarının hızlı gelişmesi olumsuz birçok etkiye de sebep olabilmektedir. Bunlar asimilasyon, yabancı düşmanlığı ve çatışma, aşırı gelişme ve yeniden yapılanma olarak sayılabilir (Çevik, Yıldırım Saçılık ve Toptaş, 2018). Yerel kültürün turistlere sunulması

kültürün korunmasını sağlayabildiği gibi seyrelmesine veya tamamen ortadan kalmasına da neden olabilmektedir (Besculides ve diğerleri, 2002). Turizmin en önemli kültürel etkileri konusunda literatürde, otel işletmelerinin sosyokültürel açıdan önemli bir tehdit olduğu, metalaştırmanın olumsuz bir etkisi olduğu, turizmin geleneksel kültürü tahrip ettiği ve kültürün ticari bir kaynağa dönüştürüldüğü belirtilmektedir (Brunt ve Courtney, 1999).

Tarım

İlçenin tarımsal faaliyetleri göz önüne alındığında çok geniş bir ürün yelpazesine sahip olduğu görülmektedir. İklim ve toprak yapısı nedeniyle neredeyse bütün tarım ürünlerinin yetiştiği bölgede zirai faaliyetler üst düzeydedir (ALTSO, 2018: 104). Ancak özellikle ülke politikası nedeniyle ve eğitim olanaklarının artmasına bağlı olarak kırsal alanlarda nüfus azalmış, tarımsal üretimde gittikçe düşüş göstermiştir. Buna karşın özellikle sera üretimi yaygınlaşmaya başlamış, bazı köylerde (Akdam, Elikesik, Gözübüyük, Güney, Hacıkerimler, Hocalar, İmamlı, İshaklı, İspatlı, Kayabaşı, Keşefli, Özvadi, Seki, Soğukpınar, Toslak, Uğrak, Yeniköy, Yeşilöz) üst düzeye ulaşmıştır (Bkz. Ek-3). Ancak seracılık faaliyetlerinin artması nitelikli konut stokunu etkilemiş ve yerleşim özelliklerinin de değişmesine neden olmuştur. Seracılık yapılan köylerde kişilerin gelir düzeyinin artmasına bağlı olarak nitelikli yapıların yıkılıp daha lüks olarak yeniden yapılması sık olarak görülmektedir. Bununla birlikte sera bulunan köylerde nitelikli konutlara daha az değer verildiği ve nitelikli yapı stokunun da diğer köylere göre daha az olduğu saptanmıştır. Seracılık faaliyetlerinin bulunduğu ve nitelikli ev sayısının yüksek olduğu yerlerde ise seralar ile nitelikli yapıların bulunduğu alanların farklı olduğu görülmektedir. Bu durum sadece Akdam köyünde farklılık göstermektedir (Çizelge 7.5).

Ülkemizde örtü altı yetiştiriciliği her geçen yıl artış göstermektedir. Bunun en büyük sebeplerinden bir tanesi sera üretiminden yılda birden fazla ürün alınması ve özellikle son yıllarda muz başta olmak üzere üretime verilen desteklerdir. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yürüttüğü bu destekler kapsamında hibe destekleri, faizsiz kredi desteği, hazine arazilerinin kullandırılması ve işletme sırasında verilen destekler bulunmaktadır. İşletme sırasında verilen destekler ise gübre ve mazot desteği, tarım sigortası desteği, biyolojik ve biyoteknik mücadele desteği, bireysel destekler ve küçük aile işletme desteği olarak sırlanabilmektedir (URL-4, www.tarimorman.gov.tr).

Çizelge 7.5. Seraların çok olduğu köylerde nitelikli yapı sayıları

Köy yerleşimleri	Nitelikli ev sayısı	Köy yerleşimleri	Nitelikli ev sayısı
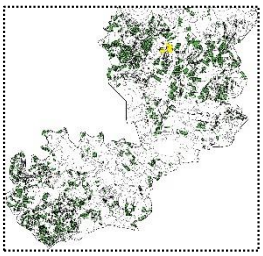 Toslak	0	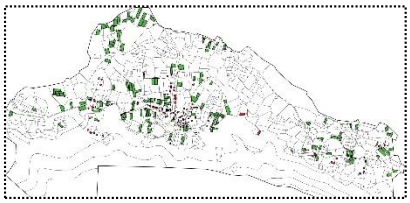 Alara	2
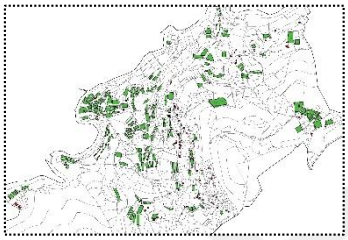 Soğukpınar	0	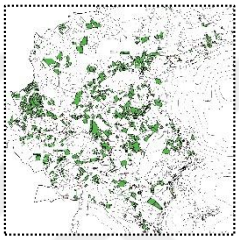 Elikesik	2
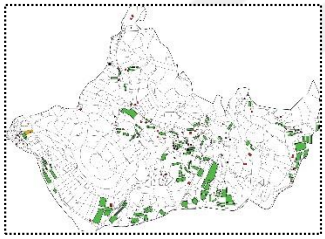 Özvadi	1	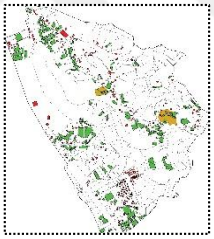 Keşefli	3
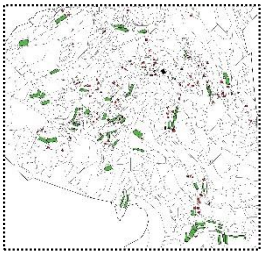 Hacıkerimler	1	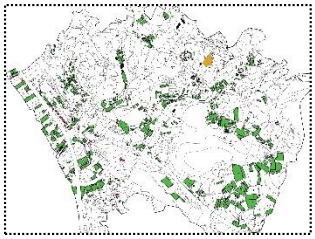 Yeşilöz	3
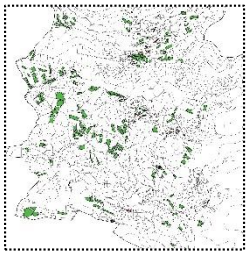 Yeniköy	1	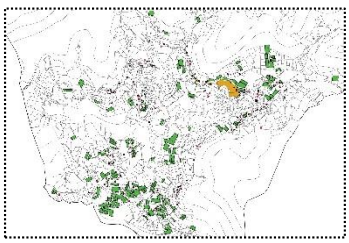 Kayabaşı	3

Destekler ve örtü altı tarımın getirilerinin artması sonucunda Alanya ilçesinde de seracılığın arttığı görülebilmektedir. Özellikle bu bölgenin elverişli olmasından dolayı muz seralarına yönelim bir hayli fazla olmaktadır. Yapılan görüşmeler neticesinde de toprak yapısı uygun olan yerlerde tarlaların dönüştürülerek muz serasına yönelim olduğu belirtilmektedir. Sera yapılarının ve özellikle de yüksek gabariye sahip seraların (muz seraları) kırsal dokunun ortadan kalkmasına neden olduğu yapılan araştırmalarda görülmektedir. Seraların köy alanının %60'ına yayıldığı ve yapıların neredeyse hiç görünmez hale geldiği yerleşimlerde (Elikesik, Soğukpınar, Toslak, Yeniköy, Yeşilöz) nitelikli yapılar olduğu kadar yeni yapılar dahi baskılanmış şekilde karşımıza çıkmaktadır (Çizelge 7.5) (Resim 7.6).

Resim 7.6. Seraların arasında kalan yapılar

Hayvancılık

Alanya ilçesinde hayvancılığın çok büyük oranda azalma eğilimine girdiği görülmektedir. Özellikle göç oranının artmasıyla hayvanlarını satıp gidenlerin sayısı artmaktadır. Yapılan görüşmelerde yaşlı nüfusun artması ve bakım zorluğu gibi sebeplerle ailelerin hayvanlarını sattıkları ancak çok az ailenin kendisine yetecek kadar hayvan bıraktıkları anlaşılmaktadır. Nitelikli konutların tamamına yakınının zemin katının ahır olarak kullanıldığı göz önüne alındığında hayvancılığın önceden olmazsa olmaz bir unsur olduğu görülmektedir. Buna karşın günümüzde hayvancılık bitme noktasına gelmiş, ahır olarak kullanılan mekânlar çoğunlukla depoya çevrilmiş veya atıl olarak bırakılmıştır (Resim 7.7). Bu bakımdan mekânlar özelliklerini yitirerek farklı dönüşümlere maruz kalmıştır. Yapısal sorunların yanı sıra hayvancılığın azalması, köylerde üretimin tarım ve hayvancılığa dayanmasına bağlı olarak, köylerin geleneksel yaşam tarzının da değişmesine neden olmaktadır. Hayvancılığın azalması eskiden organik olarak elde edilip kullanılan gübrelerin de değişmesine ve tarım üretiminin maliyetlerinin artmasına neden olmaktadır.

Resim 7.7. Ahır mekânlarında meydana gelen değişimler

Nüfus

Kırsal yerleşmelerde nüfusun bir denge dâhilinde tutulması ve planlı şekilde değiştirilmesi önem arz etmektedir. Ani ve plansız değişimler köy yerleşiminin kaldıramayacağı kadar nüfus yoğunluğuna sebep olabilirken aynı zamanda nüfusun çok azalması da köy yerleşiminin dağılmasına neden olabilmektedir.

Alanya özelinde nüfus değişikliklerine bakıldığında çok büyük oranda kırsal nüfusun azaldığı belirlenmiştir (Bkz. Bölüm 5.2 çizelgeler). 25 tane köyde nüfus artışının olduğu görülse de artış oranı çok azdır (Bkz. Bölüm 6.2.4). Nüfusun geleneksel dokunun şekillenmesinde ve değişmesinde farklı etkileri olmaktadır. Bu durum bilinçsiz bir yaklaşımla birleştiğinde nüfusun hem artmasının hem de azalmasının etkisi olumsuz olabilmektedir. Nüfusun hızla azaldığı köylerde terk edilmişlik artmış ve köy olgusu ortadan kaybolmaya başlamışken, nüfusun arttığı köylerde ise çarpık ve niteliksiz yapılaşma artmış, rant kaygısı ile birleştiğinden dolayı da nitelikli konutların ve dokunun bozulmasına neden olmuştur (Bkz. Bölüm 6.3). Nüfus ister artmış ister azalmış olsun kırsal alanlarda sosyokültürel yapının olumsuz yönde etkilenmesinde rolü olmuştur. Nüfus artışının sosyal yapıyı değiştirmesindeki en büyük etken ise özellikle farklı kültürden insanların köylere yerleşmesi olarak söylenebilir. Bu şekilde, artan nüfusa bağlı olarak köylerdeki yaşayış tarzından komşuluk ilişkilerine, üretim dinamiklerinden ekonomik özelliklere kadar birçok alanda değişiklikler meydana gelmektedir.

7.2. Yapı Ölçeğinde Bozulma - Değişim

Yapıların gördüğü zararlar şiddetli olandan hafif olana doğru hasar, bozulma ve patinalanma olarak sıralanabilmektedir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 47). Hasar, strüktürde meydana gelen tahribat, bozulma ve bileşenlerde meydana gelen kayıp sonucu kapasitesini yitirme durumudur (Orbaşlı, 2008: 112). Bir başka tanımda ise hasar strüktürün taşıyıcılığını kısmen veya tamamen kaybetmesi olarak belirtilmektedir (Croci, 1998: 41). Bozulma ise malzemenin kırılganlığını ve gözenekliliğini arttıran, dayanımını azaltan ve malzeme kaybına yola açan değişim olarak tanımlanmaktadır (Croci, 1998: 41). Yapı malzemesinde bozulma ise zamana bağlı olarak malzemenin karakteristik (dokusal, mineralojik) veya dış kaynaklı (mekanik, fiziksel, kimyasal) sebeplerle niteliğini kaybetmesi olarak tarif edilmektedir (Moropoulou ve diğerleri, 2013). Bu tanımlara göre hasar durumu bozulmanın şiddetli olmasından kaynaklanmakta ve yıkıma neden olabilmektedir.

Geleneksel veya nitelikli yapılarda bozulma genel olarak iklimsel, biyolojik, doğal afetler ve insan kaynaklı etkenlere bağlıdır. İklimin yapı malzemelerinde direkt olarak etkisi bulunabilmekle birlikte alt ölçekte sıcaklık, hava, nem, rüzgâr, su ve güneş ışığı gibi etmenlerde iklimsel bozulma altında sıralanabilmektedir. Her türlü hayvan, böcekler, bitkiler, mantar ve bakteriler de bozulmaya neden olan biyolojik nedenler olarak sayılabilir. Hiçbir etkiye bağlı olmadan ne zaman/nasıl gerçekleşeceği ve nasıl zarar vereceği belli olmayan ancak yapılarda büyük hasara yol açan en önemli nedenlerden birisi ise doğal afetlerdir. Deprem, sel, volkanik patlamalar, hortum ve kasırga bunlara örnek olarak verilebilir. İnsan kaynaklı bozulmalar da ise en çok karşılaşılan, bakımsızlık, yanlış müdahaleler, kötü kullanım gibi nedenlere bağlı olan bozulmadır. Bu bozulmalar her yapıda ayrı ayrı olabileceği gibi bir bütün olarak da görülebilir. Bununla birlikte her malzemenin ister aynı koşullar altında ister farklı koşulları altında olsun bozulma süreleri, türleri ve de bozulma şiddetleri farklı olabilmektedir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 48-54).

Yapı ölçeğinde bozulma direkt olarak yapının strüktürü ve mimari elemanlar üzerinde olduğu gibi malzeme üzerinde de olabilmektedir. Bu bozulmalar ve değişimler hem dış nedenler hem de iç nedenler dolayısı ile meydana gelmektedir. İç nedenler yapının konumundan, yapının oturduğu zemin özelliklerinden, strüktür tasarımındaki hatalardan, hatalı malzeme kullanımından ve kötü işçilik ile detay kullanımından kaynaklanmaktadır.

Dış nedenler ise deprem, toprak kayması, sel-kasırga-tayfun ve yanardağ patlaması gibi doğal etkenler ile kötü kullanım, yangın, savaş, vandalizm, bayındırlık etkileri, hava kirliliği, turizm ve trafik gibi daha çok insana bağlı etkenlerden kaynaklanmaktadır (Ahunbay, 2017: 38).

Alanya kırsalında bulunan yapılar değerlendirildiğinde yapı ölçeğinde bozulmalar 4 ana başlık altında incelenmiştir. Bunlar mikro ölçekten makro ölçeğe doğru malzeme bozulmaları, yapısal bozulmalar, insan kökenli bozulmalar ve konfor koşulları kaynaklı bozulmalar olarak belirlenmiştir.

7.2.1. Malzeme sorunları (bozulmaları)

Yapı malzemelerinin kullanım oranları erişilebilirlik ve uygulama kolaylığına göre değişmektedir. Malzeme sorunları genel olarak taş, tuğla, seramik ve fayans, kerpiç, ahşap, metal, harç ve sıva ile yapay taş başlıklarında incelenmektedir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 9). Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda kullanılan malzemeler kullanım yoğunluğuna göre sırasıyla taş, ahşap, tuğla, toprak ve harç ile sıvadır (Bkz. Bölüm 4.1). Bu bağlamda malzemelerde görülen bozulma türleri bu başlıklar altında incelenmiş, orantısal değerleri de yerinde yapılan gözlemler neticesinde ve tüm yapıların malzemeleri değerlendirilerek toplam yapı sayısı üzerinden verilmiştir.

Taş

Taş, yapı malzemesi olarak dayanıklı olmakla birlikte çeşitli etkiler altında ve hava ile teması sonucunda hem kimyasal olarak hem de fiziksel olarak değişim ve bozulmaya uğramaktadır. Bu bozulmalar taşın yapıda kullanıldığı yere göre, hangi etkiye daha fazla maruz kaldığına bağlı olarak ve türüne göre değişmektedir. Özellikle iklim, hayvan ile bitki (biyolojik) ve insan faktörüne bağlı olarak bozulma görülmektedir. Taş malzemedeki bozulma türleri genel olarak çürümeye bağlı bozulmalar, lekelenmeye bağlı bozulmalar, canlıların neden olduğu bozulmalar, insanların neden olduğu bozulmalar ve diğer bozulmalar olarak gruplandırılabilir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 108). Bunlarla birlikte taştaki bozulma türleri 4 grup altında toplanmış ve 25 tanesi temel 50 tanesi de alt tür olmak üzere 75 bozulma türü ortaya koyulmuştur (Fitzner, 2002).

Alanya kırsalında yapı malzemesi olarak kullanılan taşların türlerine bağlı olarak meydana gelen (Bkz. Bölüm 4.1.1) ve yerinde yapılan gözlemsel incelemeler sonucunda belirlenen bozulmalar 5 başlık altında incelenmiştir. Bunlar malzemede meydana gelen çatlaklar ve kırıklar, aşınma ve ufalanma, tuzlanma, renk değişimi ve mikrobiyolojik oluşumlardır.

a. Çatlaklar ve kırıklar

Kırsal nitelikli yapılarda taşlarda en tehlikeli bozulmayı çatlaklar ve kırıklar oluşturmaktadır. Çatlaklar taşın içerisinde veya dış yüzeyinde bulunabilen, kılcal veya kalın kesitli olarak görülen ve kısmi veya boyluca meydana gelen bozulma türüdür. Kırılma ise çatlaklar sonucu oluşan, taşta parça kaybına veya sadece malzemenin ayrışmasına neden olan bozulma türüdür (Öcal ve Dal, 2012: 75). Kırılmanın oluşması için çatlağın malzeme boyunca devam etmesi ve dış yüzey itibari ile bir noktadan başlayıp yüzeyin başka bir noktasından çıkarak sonlanması gerekmektedir. Malzemenin direkt olarak taşıyıcılık özelliğini etkileyen bu durum ıslanma-kuruma, sıcaklık değişimleri gibi iklimsel olaylar, tuz çıkışı, don gibi olaylar, taşla birlikte kullanılan hatıllarda genleşmeye bağlı hacim artışıyla ortaya çıkan iç gerilimler ve örgüdeki yük değişimi ile oluşan baskı hareketlerine bağlı olarak meydana gelmiş bozulmalardır. Çatlaklar kılcal oldukları durumlarda çok zor görülmekle birlikte geniş ve derin olduklarında daha net anlaşılmaktadır. Kılcal çatlaklar genişliği 0,1 milimetreden küçük olan çatlaklardır (Öcal ve Dal, 2012: 75). Çatlaklar yüzeye yakın olduğu durumlarda kopmalar küçük boyutlarda olurken derin olduğu durumlarda büyük kırıklar ve parça kayıpları meydana gelmektedir.

Resim 7.8. Taş yüzeyinde oluşan çatlak ve kırılmalar

Köylerin tamamına yakınında bu bozulma türü görülürken konutların %40-50'si oranında taşta çatlak ve/veya kırılma vardır. Ancak bu bozulma türü tüm cephe taşlarının %0,5'i ile %1'i arasında görülmektedir (Resim 7.8). Taş malzemede çatlama ve kırılma belirli köylerde değil bütün alan üzerinde görülmektedir.

b. Aşınma (erozyon) ve ufalanma

Alanya kırsalı nitelikli yapılarında taş malzeme de görülen bir diğer bozulma ise aşınma (erozyon) ve ufalanmadır. Erozyon, taş yüzeyinde pullanma, dağılma, ufalanma ve ince-yumuşak hatlar şeklinde görülen bir ayrışma türüdür. Bu şekilde bozulma daha çok iklimsel faktörlerin (yağmur, rüzgâr vb.) etkisiyle taş malzemelerin yüzeylerinde oluşturduğu erozyon (fiziksel etkiyle) ve korozyon (yıkanmaya bağlı kimyasal çözülmeyle) etkilerine bağlı meydana gelen yıpranma ve erimeler şeklinde görülmektedir. Yapılarda kullanılan taş malzemede yüzeysel veya derin (ilerlemiş / birbiri üzerine tekrarlamış) olmak üzere farklı boyut ve şekillerde karşımıza çıkmaktadır (Öcal ve Dal, 2012: 86).

Resim 7.9. Taş yüzeyinde oluşan aşınma, ufalanma ve oyuklar

Bu bozulma şekli yörede üç farklı biçimde görülür. Bunların ilki kaynağı ve sonucu açısından incelendiğinde yağışlara bağlı yüzeysel/derin aşınmalardır. İkincisi toprak dolgudan taşınan eriyebilir tuzların meydana getirdiği tuzlanmanın yarattığı mekanik baskılardır. Üçüncüsü ise su emmiş malzemede sıcaklık düşüşüne bağlı gelişen don olayı gibi etkilerle oluşan ufalanma ile gözenek genişlemesidir. Oluşum şekli ve etki derecesine göre yüzeysel veya derinleşmiş aşınma, ilerleyen örneklerde parça kaybına götüren

sonuçlara yol açmaktadır. Nitelikli konutların %20-%30 arasında taş malzemede bu şekilde bozulma olduğu izlenmiştir. Ancak buradaki en dikkat çekici özellik taş yüzeyindeki aşınma ve ufalanmanın daha çok kuru duvar tekniği ile yapılmış konutlarda görülmesidir. Aşınmalar tüm yüzey boyunca olabildiği gibi noktasal oyulma şeklinde de izlenmiştir ve oyukların çapı 6 cm'ye kadar çıkmaktadır (Resim 7.9). Bölgesel bazda bakıldığında bu bozulma türünün daha çok iklim farklılığına sahip olan kuzey bölgelerde olduğu görülmektedir.

c. Tuzlanma

Yağışların etkisi ile hem çatıdan hem de zeminden yapıya nüfuz eden su, içeriğinde bulunan çözünmüş kimyasallar ile birlikte, ısı artışına bağlı olarak buharlaşırken taşın içeriğinde bulunan sodyum, potasyum, kalsit gibi mineralleri eritmekte ve yüzeyde birikim oluşturmaktadır. Bu bozulma türü tuzlanma olarak adlandırılmaktadır (Öcal ve Dal, 2012: 101). Özellikle gözenekli taşların yüzeylerinde biriken sular buharlaştıktan sonra tuz kristalleri cephede kalmaktadırlar. Böylece taş malzeme üzerinde tuzlanma meydana gelmektedir. Bu hem görünüş olarak kötü bir durum ortaya çıkmasına hem de gözeneklerde basınç oluşturarak ve taşın kimyasal özelliklerini bozmak suretiyle olumsuz etkiye neden olmaktadır.

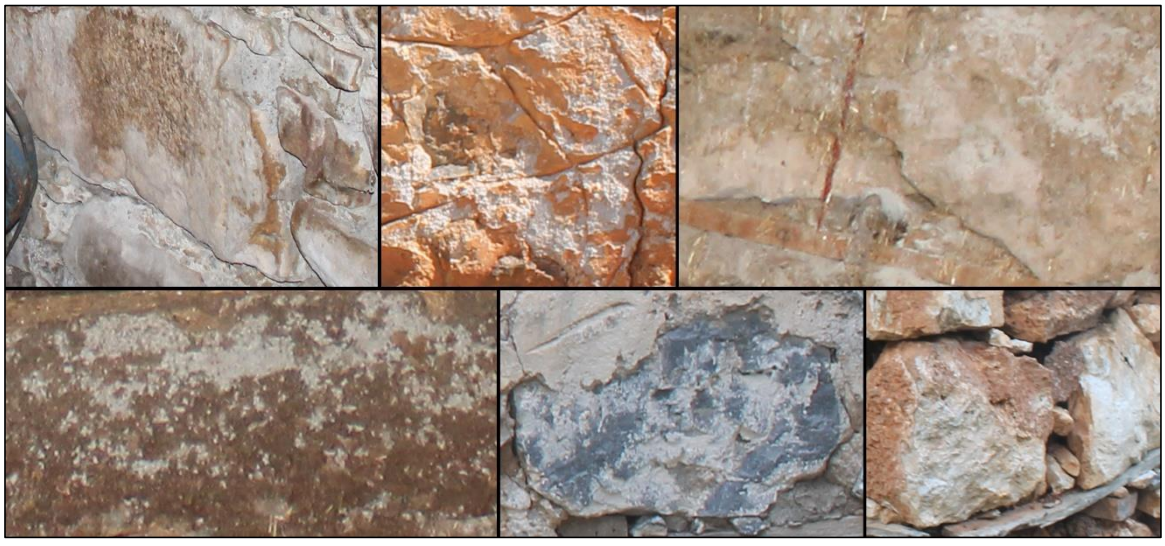

Resim 7.10. Taş yüzeyinde oluşan tuzlanma

Alanya kırsal nitelikli konutlarında neme de bağlı olarak oluşan tuz çıkışları (efflorascenza

/ çiçeklenme / tuz kristalizasyonu) duvar yüzeylerinde beyaz, krem, kahve renkli lekeler şeklinde görülmektedir. Tuzlanma belli bir bölümde olmayıp suyun taşa nüfuz ettiği her bölümde izlenmektedir. Yapıların genelinde bu bozulma türü %15-%20 arasında bulunur. Taş yüzeyinin tamamını örtecek şekilde de görülebilen tuzlanma genel olarak çatlak veya girinti/çıkıntı hattı boyunca yoğunluk göstermektedir. Tuzlanma, taş yüzeylerinde aşınma, ufalanma, yapraklaşma, kabuk halde dökülme gibi yüzeysel sorunlara ve çatlama/kırılma ile parça kaybı gibi bozulmalara yol açmaktadır (Resim 7.10). Tuzlanma genel olarak farklı köylerde görülmekle birlikte güney kısımlarda daha yoğun görülür. Bu durumun en büyük sebeplerinden birinin güneye yakın ve yükseltisi az olan köylerde yağış sonrası buharlaşmanın çok hızlı bir şekilde gerçekleşmesi olduğu söylenebilir.

d. Renk değişimi (lekelenme)

Malzemeye yapısal anlamda da zarar veren bozulmaların yanı sıra taş üzerinde kötü görünüm oluşmasına ve yapının estetik bütünlüğünün bozulmasına neden olan farklı bir etken ise lekelenme ile bozulmadır. Taş bünyesinde bulunan minerallerin ayrışmasına veya biyolojik etkenlere bağlı olarak taş renginin açılması veya değişmesi lekelenme olarak tanımlanmaktadır (Öcal ve Dal, 2012: 93). Bunlar suyun ve nemin etkisi ile olabildiği gibi zamana bağlı olarak sürtünmeden ve ateş kullanımına bağlı olarak ortaya çıkan is sonucunda da oluşabilmektedirler. Kirli hava içerisinde bulunan karbon bileşeni ve egzoz gazları da taş yüzeylerine yapışarak daha çok gri veya siyah lekelerin oluşmasına neden olmaktadırlar (Resim 7.11).

Resim 7.11. Taş yüzeyinde oluşan lekelenme

Çalışma kapsamı sınırlarında nitelikli yapılarda ateşe bağlı islenme ve hayvanların duvarlara sürtünmesine bağlı kirlenme (yüzeyde organik katman oluşumu) en sık görülen lekelenme türüdür. Özellikle taşların kararması olarak karşımıza çıkan lekelenme türü iç mekânlarda ve özellikle ahır mekânlarında çok daha fazla görülmektedir. Aynı zamanda buralarda koyu kahverengi lekelenme de sürtünmeye bağlı olarak daha çok izlenmektedir. Yine kahverengi olan ancak dış bölümlerde meydana gelen lekelenme ise özellikle çatı örtüsü toprak dam olan konutlarda toprağın içerisindeki organik maddelerin çözünmesine bağlı olarak duvara akması ve burada değişik renk oluşumu şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Bununla birlikte hava kirliliği ve egzoz gazına bağlı kirlenme yörede daha az görülmektedir. Asit yağmurlarının oluşumu da hava kirliliğine bağlı olmakla birlikte su ve nem etkisi ile meydana gelen renk değişimi de daha çok bu yağmurların zararlı içeriklere sahip olmasından ve taş bünyesinde birikmesinden ortaya çıkmaktadır. Her iki durumda da aynı kaynağa bağlı kirlenme olmaktadır ve bu tür kirlenmelere özellikle güneyde bulunan köyler ile şehir merkezine yakın orta bölümlerde daha fazla rastlanmaktadır. Bunun en büyük nedeni ise şehir merkezindeki hava kirliliği ile güney köylerinde araç trafiğinin daha yoğun olmasıdır (Şekil 7.2).

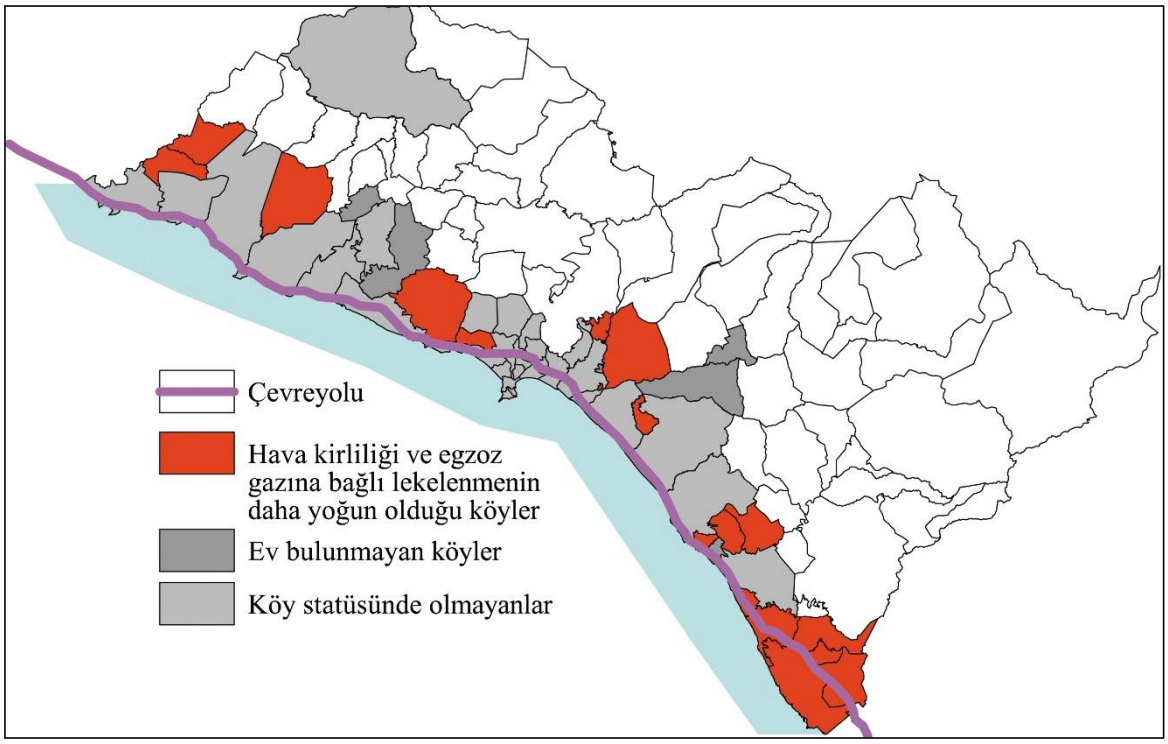

Şekil 7.2. Hava kirliliği ve egzoz gazına bağlı lekelenmenin yoğun olduğu köyler

e. Mikrobiyolojik oluşumlar

Taş üzerinde görülen bir diğer bozulma nedeni ise canlılardan kaynaklanan (mantarlar, yosunlar ve bakteriler ile alg ve liken gibi mikroorganizmalar) mikrobiyolojik oluşumlardır. Bu oluşumlar yaşamsal döngüleri gereği ürettikleri asitler (sülfat, nitrat) nedeni ile taşlara zarar vermekle birlikte mikroskobik boyutlara sahip küçük böceklere de yaşam alanı oluşturmaktadır (Öcal ve Dal, 2012: 110).

Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda bu tür bozulma türü %5-10 oranında izlenmiştir. Özellikle suyun sızdığı ve daha uzun barınabildiği, aynı zamanda güneş ışığı alan duvarlarda bu bozulma türü daha çok görülmektedir. Buna karşın güneşi doğrudan almayan bölümlerde özellikle UV ışınlarından etkilendiği için alg türü su yosunu kolonizasyonu izlenmiştir. Genel olarak yapı genelinde bu tür bozulmalar duvarların zemine yakın kısımlarında daha çok görülmektedir.

Resim 7.12. Taş yüzeyinde oluşan mikrobiyolojik patina

Canlılardan kaynaklanan bozulmalar kendini taş yüzeylerinde noktasal olarak mantar oluşumu şeklinde gösterirken taş yüzeyi genelinde ise alg ve liken oluşumu şeklinde sarımsı ve kahve renkli ince tabaka şeklinde göstermektedir. Mikrobiyolojik gelişim, özgün malzeme yüzeyini örten bir estetik sorun oluşturmanın yanında, organizmaların aşındırıcı salgıları ile fiziksel, mekanik ve kimyasal aşınmaya da yol açmaktadır. Bu da

nitelikli yapılarda taş yüzeylerinde ufalanma, parça kaybı ve gözeneklerin genişlemesi gibi sorunlara neden olmaktadır (Resim 7.12).

Ahşap

Ahşap malzemeler organik veya inorganik nedenlerden dolayı bozulmaktadırlar. Hava, su, nem, güneş gibi dış unsurlar inorganik etkenleri oluştururken, bakteri, böcek ve mantar gibi yaşayan canlılar ise organik etkenlerdir. Bu etkenler malzemeye renk değişimi ve küflenme gibi basit hasarlar verebilirken, çürümeye ve parça/kesit kaybına neden olarak ağır hasarlarda vermektedir. Alanya kırsalındaki nitelikli konutlarda kullanılan ahşap malzemelerde görülen bozulmalar yanma ve kararma, çürüme, mantar ve yosunlaşma ile böceklenme şeklinde ele alınmıştır.

a. Renk değişimi

Alanya kırsalında bulunan nitelikli konutlarda görülen en sık bozulma ahşaplardaki renk değişimidir. Bu hem organik kökenli hem de inorganik kökenli olarak görülmektedir. Organik etkenli renk değişimi özellikle beyaz veya kahverengi olarak izlenirken inorganik etkenli renk değişimi kararma şeklindedir. Yerlerine göre bakıldığında bu bozulmalar kararma şeklinde dış yüzeyde, beyaz ve kahverengi olarak ise iç mekân tavanlarında, özellikle de ahır bölümünün tavanlarında görülmektedir. Oran olarak ise en fazla bozulma güneş ışığı ile havanın etkisi sonucu yüzeyde oluşan renk değişimidir. Bu durum yapıların %30-35'inde izlenmektedir.

Bölgede özellikle bulunan ağaçlara bakıldığında sedir, ardıç ve çam türü olduğu görülmektedir (Bkz. Bölüm 3.1.3). Ormana yöresinde kullanılan ahşaplar ardıç ağacından (piştuvanlar) ve çam ile sedir ağacından (hatıllar) elde edilmiştir (Davulcu, 2015). Bulunulan bölgeden en kolay elde edilen ağaçların kullanılmasından dolayı Alanya yöresinde de sedir, ardıç ve çam ağaçlarının kullanıldığı söylenebilir. Sedir ağacı özellikle yörede katran ağacı olarak da isimlendirilmektedir. İçerisinde yoğun katran bulunması sebebiyle organik kökenli bozulmalara karşı çok dayanıklı olan ağaçta doğal bir kararma olmakla birlikte bu kararma ağacın ileriki yaşlarında olmaktadır (Öktem ve Sözen, 1992: 289). Sedir ağaçlarının ortalama 1000 yıl yaşadıkları bilindiğinden (Keskin, 1992: 35) bu kararmanın da ortalama 500 yıl sonra meydana gelmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu

sebeple kararmanın ağaç bünyesindeki katrana bağlı olarak değil inorganik etkene bağlı olarak meydana geldiği anlaşılmaktadır.

Güneşte bulunan radyasyonun ve buna bağlı meydana gelen oksidasyon olayının ahşap malzemede yakıcı bir etkisi bulunmakta ve malzeme de özellikle kararmaya dönüşen yüzeysel bir renk değişimi izlenmektedir (Şimşek, 2016: 100). Dış havayla temas eden ahşapların neredeyse tamamında bu durum söz konusudur (Resim 7.13). Ahşap malzemede kararma (yanma) en fazla Türktaş, Mahmutseydi ve Dereköy yerleşimlerinde görülmektedir. Bununla birlikte yapı içerisinde görüldüğü yerler ise kapalı çıkmaların ahşap kaplamaları ile kapı ve pencere kanatlarıdır.

Resim 7.13. Ahşap yüzeyinde oluşan yanma ve kararma

b. Çürüme

Nitelikli konutlarda sık görülen diğer bir bozulma ise ahşabın hem su ve neme bağlı olarak hem de zamana bağlı olarak şekil değişikliğine uğraması ve çürümesidir. Yapısı gereği ahşap içerisindeki lif aralarında su ve nem birikmektedir. Bu birikim ahşap liflerinin şişip gevşemesine, dolayısı ile de bozulmasına ve boşalmasına neden olmaktadır. Suyun ve nemin içeride kalma süresine bağlı olarak bozulmanın şiddeti de değişkenlik göstermektedir. Bu durum aynı zamanda ahşaptaki boşlukların artmasına ve buralarda böceklenme ve mantar oluşumuna da elverişli hale gelmesine neden olmaktadır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 147). Çürüme görülen ahşaplar içyapıları bozulmamış dahi olsa

kesitlerini kaybettiklerinden üzerlerine gelen yükleri taşıyamaz ve statik açıdan dayanımsız hale gelmektedirler.

Resim 7.14. Ahşap yüzeyinde oluşan çürüme

Ahşap malzemede çürüme olayı nitelikli yapıların neredeyse tamamına yakınında görülürken, yapı içerisinde en çok bozulmanın görüldüğü yerler ise döşeme ve tavan kirişleri ile dış hava koşullarına direkt olarak açık konumda bulunan çardak döşemeleri ve korkuluklarıdır (Resim 7.14). Nitekim malzemede ki bu bozulmalar yapısal bozulmalara da neden olmakta ve birçok yapıda çardak bölümlerinin yıkılmasında da önemli bir rol oynamaktadır.

c. Mantar ve yosun oluşumu

Mantarlar üremek için organik bir maddeye ve suya/neme ihtiyaç duyarlar. Çeşitli yollarla taşınan mantar sporları için ahşap (organik madde) bünyesine suyu aldığında çok uygun bir üreme ortamı sunmaktadır. Bu şekilde mantar döngüsü oluşmakta ve hızlı bir şekilde gelişim göstermektedir. Mantarlar ahşap yüzeyinde küf tabakaları şeklinde görülüp leke yapanlar ve hücre duvarını yiyenler olarak sınıflandırılabilir. Leke yapan mantarlar ağırlıkla beyaz, kahverengi ve kırmızı lekeler bırakırken hücre duvarını yiyen mantarlar direkt olarak ahşabın dış çeperine zarar vermektedir (Zakar ve Eyüpgilleri, 2015: 149).

Yosunlar ise ahşap malzemenin dış çeperinde nemin etkisi sonucunda oluşmaktadırlar. Güneş ışığından olumsuz etkilenen yosunlar özellikle ahşabın ıslanması sonrasında nemin daha fazla kaldığı kuzey duvarlarda görülmektedir. Yosunlaşma mantar oluşumu kadar

tehlike arz etmese de malzeme yüzeyinde uzun süre kalması hem nemlenmeyi hem de böceklenmeyi arttırmaktadır. Bu sebeple de ahşap çürüme sürecine girmekte ve bozulma hızı artmaktadır.

Alanya kırsalındaki konutlarda kullanılan ahşaplarda da bakteri ve leke yapan mantar kaynaklı bozulmalar ile ahşap üzerinde yosun oluşumu görülmektedir. Bu organik etkenlerin sonucunda malzemede ufalanmalar, çözülmeler ve yüzey kayıpları ortaya çıkmaktadır. Daha çok yağış alan bölgelerde görülen bu duruma en çok Bayırkozağacı köyünde rastlanmıştır. Mantar ve bakteri oluşumu genel olarak nitelikli konutların %5-10'u arasında görülmektedir. Hem nemli hem de güneş ışığını direkt olarak almayan yerlerde daha çok olmasına bağlı olarak en çok çardakların alt kısımlarında izlenmektedir (Resim 7.15).

Resim 7.15. Ahşap yüzeyinde oluşan mantar ve yosunlaşma

d. Böceklenme

Böceklenme daha çok nemli ahşapta meydana gelse de kuru ahşaplarda da olabilmektedir. Bu sebeple de bütün ahşap türlerinde karşımıza çıkmakta ve sık olarak görülmektedir. Ahşabın selülozu ile beslenerek kendilerine boşluklar yaratan ve yumurtalarını da bu boşluklarda saklayan böcekler çok zararlı olabilmektedir. Larvaların da daha sonra bu ahşabı tüketmeye başlaması hızlı bir bozulma sürecini başlatmaktadır. Böceklenmenin en kötü taraflarından bir tanesi dışarıdan görülebilen deliklerden çok içeride larvaların hızlı bir şekilde ilerlemesi ve bu durumun ancak parça kaybından sonra anlaşılabilmesidir. Bu olay ahşap için önemli olan selülozun daha hızlı tükenmesine yol açarak hem ahşap

içerisinde boşalmaya hem de taşıyıcılığın azalmasına neden olur (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 150). Ahşap için en riskli böcek türleri beyaz karıncalar, marangoz karıncalar ve arılar, powderpast beetles ve edniz kurtlarıdır (Özen, 2001: 10).

Alanya kırsalında diğer ahşap bozulmaları ile karşılaştırıldığında yapılarda en az görülen bozulma türü böceklenmedir. Nitelikli yapıların %3-5'i arasında ahşap malzemede böceklenme ve yuva delikleri izlenmektedir (Resim 7.16). Bu izlem ahşabın dış çeperlerinde görülebildiği kadarıyla yapıldığından iç kısımlarında larva oluşumlarının varlığı ve boşalma durumu bilinememektedir. Yapılar üzerinde böceklenmenin en çok görüldüğü yerler tavan kirişleri ve kapı-pencere kasalarıdır. Bununla birlikte böceklenme büyük oranda terk edilmiş ve kullanılmayan yapılarda karşımıza çıkmaktadır. Bölgesel olarak ise sayıca azda olsa çalışma alanı genelinin tamamına yakınında görülmektedir.

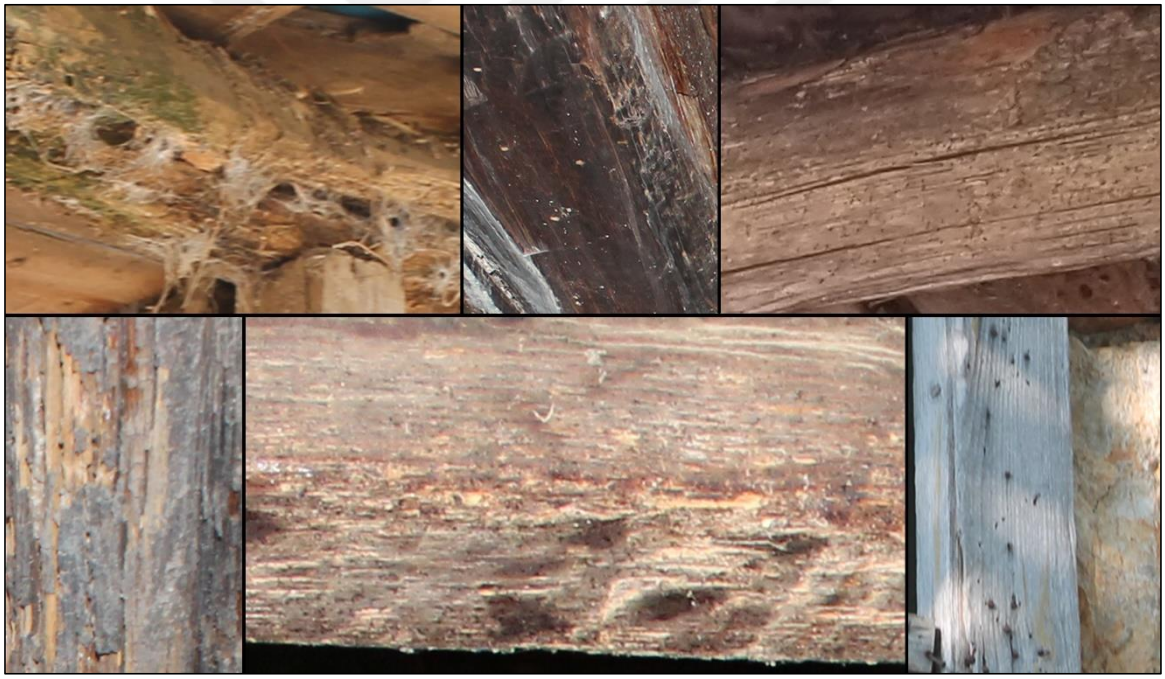

Resim 7.16. Ahşap yüzeyinde oluşan böceklenme

Tuğla

Tuğla malzeme, toprak hamurunun (kil, killi toprak ve su) yoğurularak belli boyutlarda şekillendirilmesi ve kurutulmasının ardından ocaklarda pişirilmesi ile elde edilen bir malzemedir (Er, 2013). Bu işlem sırasında tuğla hamuru boşluksuz bir yapıda ve homojen malzeme dağılımına sahip olabildiği gibi tam tersi olarak boşluklu bir yapıda ve heterojen

malzeme dağılımına da sahip olabilmektedir. Bu sebeple tuğla malzemede sıkça üretim hataları meydana gelebilmektedir. Bu hataların başında tuğlada düzensiz boşluklar olması, optimum değerlerde olmayan kum miktarı veya kullanılan hamurun içerisinde yabancı maddelerin olması gelmektedir. Bu olay tuğla malzemeyi zayıflatmakla kalmayıp yapısal problemlere de neden olmaktadır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 133-134).

Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda tuğla kullanımı nadiren görülmekle birlikte, malzemede özellikle suyun/nemin, üretim hatasından da kaynaklanan gözeneklere bağlı olarak, tuğla içerisine girmesi ve suda çözünebilen tuzlar nedeniyle yüzeyin kavlama sonucu ayrışması problemine rastlanmaktadır. Bununla birlikte kavlama olmadığı durumlarda ise suyun içeride kalarak tuğlanın çözülmesi ve dayanımını kaybetmesi ile de karşı karşıya kalınmaktadır. Bu durum özellikle bacada kullanılan malzemelerde görülmüştür (Resim 7.17). Tuğla malzemede bozulma tuğla kullanılan yapıların tamamında görülmektedir.

Resim 7.17. Tuğla malzemede oluşan bozulmalar

Harç, sıva

Harç ve sıvalar su ve toprak başta olmak üzere farklı katkı maddelerinin karıştırılmasıyla elde edilen yapı elemanıdır. Harçlar, farklı yapı malzemelerinin (taş, tuğla) örgü şeklinde birleştirilmesi amacıyla kullanılırken sıvalar, örülmüş duvarların üzerlerine uygulanarak estetik ihtiyaçların karşılanması ve yapı fiziğinin elverişli hale getirilmesi amacıyla kullanılmaktadır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 165). Alanya kırsalındaki harçların

çoğunluğu sadece su ve toprak karışımından oluşmaktadır (Bkz. Ek-2).

Harçlar yapılarda kullanılan diğer malzemelere göre daha yumuşak ve elastik bir yapıya sahiptir. Bu durum harçlar için istenen bir özelliktir ve böylece yapıya gelen yükler altında derzlerde hareket gerçekleşip, yükler bir miktar soğrulabilmektedir. Ancak buna karşın yumuşak yapıda olmalarından dolayı ve doğrudan dış hava ile temas halinde bulunduklarından su ile nemi bünyesinde tutmaya meyillidirler. Bu yüzden harçlar sıcaklık farkları, rüzgâr, yağmur ve malzemenin doğal yapısı gereği çözünmeye ve özelliklerini kaybetmeye başlamaktadırlar. Zamana bağlı olarak da içyapılarında bozulmalar meydana geldiğinden bağlayıcılıklarını kaybetmektedirler. Bitki, yosun ve benzeri oluşumlarda harçlarda hem asit salgıları nedeniyle hem de köklerin genişlemesine bağlı olarak kopmalara neden olmaktadır. Harçlarda en belirgin ve tehlikeli bozulmalardan bir tanesi ise yıkanma ile birlikte harçların akması ve zamanla kaybolmasıdır. Yıkanma, malzemenin yağmur etkisine bağlı olarak su ile temas etmesi olarak tanımlanabilir. Bu durumda duvar kurgusunda bağlayıcı eleman kalmadığından hızlı bir yıkılma kaçınılmaz olmaktadır.

Sıvalarda ise meydana gelen bozulmalar yine en çok su ve nem etkisi altında olmaktadır. Sıva yüzeyinden alta giren nem bozulmaya neden olarak sıvaların yüzeyden ayrılmasına neden olur. Ayrıca su içerindeki kimyasallar sıvalarda fiziksel/kimyasal hasarlara neden olurken şişme, çözülme, kavlama ve dökülmelere neden olmaktadır. Bunlara ek olarak yapıların zamanla az veya çok oturmasına bağlı olarak veya deprem etkisinden dolayı da sıvalarda çatlaklar oluşabilmektedir. Zamanında bakımı yapılmayan sıvalar bir kere çatladığında buralara böceklerin girmesi suretiyle de iç kısımda böcek atıklarından ve kimyasal etkiden dolayı ayrışmalar daha kolay olmaktadır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 168).

Alanya nitelikli yapılarında en çok görülen harç bozulması yıkanmaya bağlı olan boşalmadır. Harçların bir kısmının veya tamamının boşalması, kuru duvar tekniği ile yapılmamış olan yapıların yaklaşık %80-90'ında görülmektedir. İçeriğinde ki bağlayıcı maddelerin azalması ile harçların kopması sonucu yapısal problemler daha sık ortaya çıkmaktadır. Birçok duvar örgüsünde meydana gelen yıkılmaların ve parça kaybının en önemli nedenlerinden bir tanesi harç bozulmalarıdır (Resim 7.18). Bu durum Alanya kırsalında harçlı duvar tekniği kullanılan tüm bölgelerde görülmektedir.

Resim 7.18. Harçta oluşan bozulmalar

Alanya kırsalında nitelikli yapıların sıvalı olanlarında bozulma ya sıvaların çatlaması ya da bağdadi yüzeylerde dökülme olarak karşımıza çıkmaktadır (Resim 7.19). Nitekim yapılarda sıvalar orijinal halinde sadece iç mekânlarda yapılmış, dış kısımlar ise yalın halde bırakılmıştır. Toprak içerikli harçla sıvanan duvarların özellikle nem etkisi altında kalmalarından dolayı sıvalarda çatlama ve dökülme olmaktadır. Yapıda zaman içerisinde meydana gelen oturmalar ve/veya deprem etkisi ile sıvalarda çatlaklar oluşabilse de böyle bir durum çalışma alanında görülmemektedir. Bunda yapıların çoğunluğunun kayalık ve sağlam zeminlerde yapılmış olmalarının etkisi büyüktür. Nitelikli yapılarda orijinal sıvası ile kalan yapı sayısı az olmakla birlikte çoğunluğu geç dönemde olmak üzere çimento esaslı sıva ile sıvanmıştır.

Resim 7.19. Sıvada oluşan bozulmalar

7.2.2. Yapısal sorunlar (bozulmalar)

Yapısal sorunlar tekil olarak malzemelerin bünyelerinde olmayıp, temel, duvar, sütun, tonoz, kemer, döşeme ve çatı gibi yapıyı oluşturan birimlerde meydana gelen bozulma ve değişimlerdir. Bunlar genellikle uygulama yanlışlıkları, doğal afetler, yanlış malzeme kullanımı ve zamana bağlı olarak meydana gelen eskime dolayısı ile olmaktadırlar. Alanya kısalındaki nitelikli konutlarda yapısal sorunlar ana birimler olan temel, duvar, döşeme ve çatı elemanları açısından incelenmiştir.

Zemin, temel

Zeminde meydana gelen bozulmalar yapıda öncelikli olarak temeli etkilemekte ve bu yapı genelinde bozulmaya neden olmaktadır. Zemin şartları her yapının konumuna göre farklılık gösterir. Bu doğrultuda yapıların temelleri de bulundukları zemin şartlarına göre oluşturulmalıdır. Alanya kırsalındaki nitelikli konutların oturduğu zeminler incelendiğinde neredeyse tamamının bilinçli bir şekilde seçildikleri, dere yataklarından uzak ve sert zeminler oldukları görülmüştür. Alanya nitelikli konutlarının temel özellikleri göz önüne alındığında (Bkz. Bölüm 4.2.1) derinliğin çok olmamasına rağmen sağlam zeminlerin seçilmiş olması bozulmaların temellerde ve zeminde daha az olmasını sağlamıştır.

Resim 7.20. Temelde oluşan bozulmalar

Mevcut halinde yıkık olan yapıların planlarına ve durumlarına bakarak bir kayma veya zemin ayrışması olmadığı, konutların üst kısımlarından kaynaklı yıkılmalar olduğu anlaşılmaktadır. Çok az yapıda zemin boşalması olduğu (Resim 7.20b), kırsaldaki temellerde karşılaşılan en bariz sorunun ise eğimin çok olduğu yerlerde toprak eksilmesi (Resim 7.20c) ve/veya yakınında kazı yapılması sonucunda temellerin ortaya çıkması ve tekrar kapatılmaması olduğu görülmektedir (Resim 7.20a). Yapılan görüşmelerde (30

Mayıs 2019, Murat Çetinkaya) bazı evlerin zeminlerine uygulanan çakıl serilmesinin tüm yapılarda uygulanmadığı ve temellerin altında sömel yapılmadığı belirtilmiştir. Bu durum yapının statiğini etkileyecek faktörlerdendir.

Duvar

Duvarlar, çeşitli nedenlerle ve özellikle zeminden gelen etkilere bağlı olarak yapısal işlevlerini kaybedebilmektedirler (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 62). Hem taşıyıcı hem de bölücü olarak kullanılan duvarlar kapladıkları geniş yüzeylerden dolayı bozulmaya daha açık olan elemanlardır. Duvarlarda genel olarak derz açılması veya boşalması, ağaç ve bitki oluşumu, strüktürel çatlaklar ve ilerleyen evrede yıkılmalar görülmektedir. Çalışma alanında bulunan yapılarda da bu bozulma türleri yoğun olarak görülmektedir ve aynı başlıkları altında incelenmiştir.

a. Derz açılması/boşalması

Alanya kırsal nitelikli konutlarında duvarlarda en çok görülen bozulma derz açılması veya boşalmasıdır. Kuru duvar tekniği ile yapılmamış olan harçlı duvarlara sahip konutlarda bu tür bozulma oranı %80-90 arasındadır. Kısa vadede bakım yapıldığı takdirde hemen önüne geçilebilecek bir sorun olsa da bakım yapılmadığı takdirde ve onarılmadığında direkt olarak duvarın yıkılmasına veya dengesinin bozulmasına neden olmaktadır. Yakın dönemlerde bu bozulmaların önüne geçmek için bakım amaçlı olarak duvarlara derz dolgusu ve harç takviyesi yapılsa da bunlar çimento esaslı olduklarından yanlış müdahale olarak değerlendirilmektedir. Hatta bununla birlikte sadece harç takviyesi değil bütün cephelerin sıvandığı da görülmektedir.

Resim 7.21. Duvarlarda oluşan derz açılmaları/boşalmaları

Derz açılmaları/boşalmaları özellikle yağışlara ve zamanla aşınmaya bağlı olarak gelişmişlerdir. Buna ek olarak yüksek sıcaklık değişikliği ve bağlantılı olarak hızlı buharlaşma da harçların özelliklerini bozarak derz aralarının boşalmasına neden olmaktadırlar (Resim 7.21). İlçe genelinde bu bozulma türü harçlı yapılmış olan evlere sahip bütün köylerde görülmektedir.

b. Ağaç/bitki oluşumu

Kırsal yapılarda görülen bir diğer bozulma türü ise otsu ve odunsu bitki oluşumudur. Bu bitkilerin tohumları hayvanlar ve rüzgâr yoluyla taşınarak yapı duvarında tutunurlar. Özellikle derz aralarına yerleşen otsu bitki köklerinin asit salgılaması veya odunsu bitki köklerinin kalınlaşması ve ilerlemesi sonucunda duvar yapısının bozulması yapı duvarlarının yıkılmasına veya bozulma sürecinin hızlanmasına neden olmaktadır. Erken müdahale edilmediği durumlarda köklerin çok hızlı bir şekilde yayılması sonucunda derz aralarında boşalmalar ve/veya taş düşmeleri sık olarak görülmektedir.

Alanya kırsal nitelikli yapılarının %4-6'sında duvarlarda bitki oluşumu mevcuttur (Resim 7.22). Bu oluşumlar daha çok odunsu bitki şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu sebeple duvarlarda bitki köklerinin denk geldiği kısımlarda örgüde açılmalar olmaktadır. Bitki oluşumu farklı köylerde görülmekle birlikte en çok görüldüğü bölüm ilçenin orta ve orta-kuzey kısımlarıdır.

Resim 7.22. Duvarlarda otsu ve odunsu bitki oluşumu

c. Strüktürel çatlaklar

Yapıların yığma duvarlarında meydana gelen, genişlikleri 1 cm. den çok olan, hem yatay hem de dikey doğrultuda ki örgüdeki derz açılmaları strüktürel çatlak olarak değerlendirilmiştir. Duvarlarda strüktürel çatlaklar farklı etkenlere bağlı olarak görülmektedirler. Bu etkenler derzlerde oluşan problemler neticesinde, bitkisel oluşum kaynaklı, zamana bağlı olarak taşlarda kayma meydana gelmesi ve zemin oturması dolayısıyla, insan kaynaklı yanlış müdahaleler ile aşırı yüklemelerin yapılması olarak sayılabilir.

Alanya kırsalındaki nitelikli konutların %10-15'i oranında strüktürel çatlaklar izlenmektedir. Çatlakların konumlarına bakıldığında ise hemen hepsine yakınının yapı köşelerine yakın ve dikey doğrultuda olduğu görülmüştür. Bu durum köşede kullanılan taşların düzgün şekil ve boyutta olmaması ile örgü hatasından kaynaklanmaktadır. Çatlak genişlikleri 1- 8 cm. arasında değişirken uzunlukları genel olarak iki hatıl arasındaki mesafe kadardır (Resim 7.23). Ancak buna karşın üst katı tuğla olarak ve hatılsız şekilde yapılmış olan Dereköyde bulunan yapıda çatlak uzunluğu kat boyunca devam etmektedir. Çatlak oluşumları belirli köylerde değil çalışma alanı genelinde karşımıza çıkmakla birlikte büyük oranda terk edilmiş yapılarda görülmektedir.

Resim 7.23. Duvarlarda oluşan strüktürel çatlaklar

d. Yıkılma

Gerek duvarlarda meydana gelen bozulmalar gerekse de diğer bozulma nedenlerinden ötürü yapılarda ve özellikle duvarlarda yıkılmalar görülmektedir. Bunlar duvarların bir cephesinin veya tamamının yıkılması şeklinde olabildiği gibi duvar içerisinde belirli bir alanın yıkılması şeklinde de meydana gelebilmektedir.

Çalışma alanı içerisinde kalan bölgede yıkılan duvarlarda hiçbir bakım veya onarım yapılmaması bunların in-situ olarak izlenmesine olanak sağlamıştır. Alanya kırsalı genelindeki nitelikli yapıların % 6-7'sinin duvarlarında ufak veya büyük çaplı yıkılmalar vardır. Genellikle belirli duvarların yıkılması şeklinde görülmekle birlikte (Resim 7.24b-c-e-f) tüm duvarlarının yıkıldığı yapılarda görülmektedir (Resim 7.24a). Bununla birlikte sadece taşıyıcı olan duvarlar değil iç mekânlarda bölücü olarak kullanılan ahşap duvarlarda da yıkılmalar gözlenmiştir (Resim 7.24d). Bu duvarların yıkılmasının en büyük sebeplerinden bir tanesi bağlandıkları taş duvarların veya döşemelerin yıkılmasıdır. Duvarlarda geniş çaplı yıkılma görüldüğü takdirde konutların çatılarında da yıkılmalar olmaktadır. Duvar yıkılmaları daha çok terk edilmiş yapılarda görülmekle birlikte bölgesel olarak bir yoğunluk oluşturmamaktadır (Resim 7.24).

Resim 7.24. Duvarlarda oluşan yıkılmalar

Döşeme

Yapılarda katların oluşmasını sağlayan ve bununla birlikte taşıyıcı duvarların birbirine bağlanmasına olanak veren mimari elemanlar olan döşemeler doğal afetler (deprem) etkisi altında yatay yükleri de karşılarlar. Döşemelerin genel bozulma nedenleri arasında iklimsel ve biyolojik etkenler ile insanlar ve doğal afetler olduğu söylenebilir. Toprak ve taş döşemelerde kullanıma bağlı bozukluklar, bitkisel oluşum, orijinal olmayan kaplama malzemesi kullanılması ve parçalı taş kaplamaların yerinden oynaması gibi sorunlar görülmektedir. Ahşap döşemelerde en sık görülen bozulma nedenleri ise nem farklılıkları, aşırı yükleme, havalandırmanın yetersizliği ve aşınmadır. Sonuçlarında ise nem ve havalandırma yetersizliğine bağlı olarak çürüme ve çatlama, aşırı yükleme nedeniyle deformasyon ve sehim meydana gelmektedir. Bu nedenler tekil olarak bozulmaya neden olabilmekle birlikte tamamı da aynı yapıda görülebilmektedir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 89-91).

Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda döşemeler alt katlarda toprak üst katlarda ise ahşap olarak kendilerini göstermektedirler. Taşıyıcıları ahşap kiriş olan döşemelerin üzerinde yine ahşap kaplama kullanılmıştır. Kirişlerin şekillerinde hem dairesel hem de dikdörtgen kesit kullanıldığı görülmüştür.

Çalışma alanında bulunan konutların üst kat döşemeleri tamamen ahşap olmasından dolayı malzemede görülen bozulmalar döşemeleri direkt olarak etkilemektedir. Ahşap döşemelerde en çok görülen bozulma ise kırılma ve hem biyolojik hem de iklimsel nedenli çürümelerdir (Resim 7.25c). Özellikle çardak gibi dış mekânda bulunan döşeme oluşumlarında bozulma daha sık olarak görülmektedir (Resim 7.25a-b). Diğer bir bozulma olayı ise döşemelerin aşırı yükler ve zamana bağlı olarak sehim yapmasıdır. Bu bozulma hem kaplama malzemesinde hem de taşıyıcı elemanlarda yoğun olarak izlenebilmektedir. Sehim yapan döşemelerin bir kısmında destekleme amaçlı olarak ahır katlarına sonradan dikmeler ve kirişler eklenmiştir. Başta yıkılmış ve terk edilmiş konutlar olmak üzere nitelikli yapıların %40-50'sinde döşeme problemleri vardır. Döşemelerde oluşan problemler belirli köylerde olmayıp tüm alanda benzer oranda izlenmektedir.

Nitelikli yapıların ahır döşemelerinde ise bozulmalar ya toprak azalmasına ya da hayvansal atıkların temizlenmemesi (bakımsızlık) sonucunda deforme olması şeklinde karşımıza

çıkmaktadır. Çok az örnekte ise farklı malzeme kullanımı ile özgün karakterini kaybeden döşemeler görülmektedir. Bunların sonucunda döşemelerdeki taşlar bütün halinde ortaya çıkmış ve yer değiştirmiş, döşemede çok fazla şekil bozukluğu (deformasyon) meydana gelmiştir (Resim 7.25d-e). Ahır olarak kullanılmayan ve taşlık mekânı olarak görülen zeminlerde ise orijinal kaplama yerine seramik kaplama yapmak suretiyle döşeme bozulmuştur (Resim 7.25f).

Resim 7.25. Döşemelerde oluşan bozulmalar

Çatı

Çatılar yapıların en üst kısımlarını örten ve iklim ile hava koşullarına ilk olarak maruz kalan yapı elemanlarıdır. Bu sebeple bozulma olayları sık olarak görülmekle birlikte en çok bakım gereken bölümlerin başında gelmektedir. Alanya kırsalında nitelikli yapılarda orijinal olarak görülen düz çatılar ile daha yeni dönemde yapılmış olan eğimli çatılar ağırlıklı olarak orta yüksekliklerde rüzgâr yüküne ve şiddetli yağmurlara, daha üst kesimlerde ise kar yüküne maruz kalmaktadırlar. Özellikle bakımsızlık dolayısı ile de çatılarda deformasyonlar olmakta, çatıların en ufak bir hasar alması sonucunda ise yapı çok hızlı bir şekilde bozulmaya uğramaktadır.

Eğimli çatılarda bozulma, örtü malzemesi ve taşıyıcı ahşaplarda meydana gelmektedir (Resim 7.26e). Direkt olarak dış hava etkisinde bulunan örtüde kırılmalar ve kaymalar

meydana gelirken taşıyıcı ahşaplarda ise çürüme, kırılma ve çatlamalar görülmektedir (Resim 7.26d). Çatılarda meydana gelen bir bozulma direkt olarak yapıdaki tüm bozulmaları hızlandırmakta ve/veya etkisini arttırmaktadır. Bununla birlikte kırsaldaki yapılarda ahşap çatılarda kaplama tahtası yapılmamış örneklerinin bulunması suyun yapının içerisinde girme oranını da arttırmaktadır (Resim 7.26f).

Kırsaldaki nitelikli yapıların çatıları çoğunlukla düz damdır. Bu tür çatılar ahşap hatılların üzerine toprak doldurulduğu için sürekli olarak bakıma ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak özellikle son dönemlerde hiçbir bakım yapılmayan çatılarda yoğun bozulmalar görülmektedir. Bu çatılar sürekli olarak havalandırılması ve tekrar toprak sıkıştırılması gerektiğinden bakım yapılmadığında suyu ve dolayısı ile nemi ahşap kısımlara iletmektedirler. Bu sebeple taşıyıcılar bozularak çatıların çökmesine neden olabilmektedirler (Resim 7.26a). Bir diğer bozulma ise toprak damda sık görülen bitki oluşumudur. Hâlihazırda bitkilerin gelişmesi için çok uygun bir ortam olan toprak çatılar bitki köklerinin büyümesi veya otsu bitkilerin köklerinin yayılması sonucunda geçirgen olmaya ve yıkılmaya başlamaktadır (Resim 7.26b-c).

Alanya nitelikli konutlarının özellikle düz dam çatılarında çok sık görülen bozulmalardan bir tanesi de betonarme çatı oluşumudur. Bakım zorluğu ve çabuk bozulma gerekçeleriyle mevcut toprak dam olan çatılar mevcut duvar hizasından itibaren kaldırılarak yerlerine betonarme hatıl ve tabliyeden oluşan çatı yapılmıştır. Tüm bu bozulma türlerinin çalışma alanındaki konutlarda görülme sıklığı %75-80 oranındadır ve tüm köylerde görülmektedir.

Resim 7.26. Çatılarda oluşan bozulmalar

7.2.3. İnsan kökenli sorunlar (bozulmalar)

Bozulmaların gerek malzeme gerek yapısal boyutta her türünde insan etkisi dolaylı olarak az veya çok bulunsa da direkt olarak insan etkisinden kaynaklı bozulmalarda görülmektedir. İnsan kökenli bozulmalar terk, kundaklama, vandalizm, kötü kullanım ve hatalı onarımlar ile savaşlar olarak sayılabilir. Alanya kırsalında insan kaynaklı bozulmalar en çok bakımsızlık, yapıların terk edilmesi, bilinçsiz mekân bölünmeleri, değiştirme, kaldırma, ekleme ve vandalizm şeklinde görülmektedir. Özellikle kişilerin ekonomik düzeylerinin gelişmesi, bilinçsizlik, eğitim eksikliği gibi alt etkenlerden dolayı bu bozulmalar oluşmaktadır.

Bakımsızlık ve terk edilmişlik

Geleneksel yapıların ülkemiz genelinde en çok maruz kaldığı olumsuzluklardan biri de terk edilmişlik, dolayısı ile de bakımsızlık durumudur. Kullanılmayan yapı stoku farklı etkiler altında hem korunamayacağı hem de bakım yapılmadığından dolayı gerek malzeme gerekse de yapısal olarak bozulmaya ve çöküntüye uğramaktadırlar. Nitelikli yapılar özellikleri gereği ve malzemede meydana gelen bozulmalar dolayısı ile sürekli bakıma ihtiyaç duymaktadırlar. Bakım yapılmaması durumunda, meydana gelen bozulmalar zamanla ilerleyerek daha büyük sorunlara yol açabilmektedir.

Alanya kırsal yapılarında da bu durum sık olarak karşımıza çıkmaktadır. Hem arazi çalışması neticesinde hem de 68 köyün muhtarı ile yapılan görüşmeler sonucunda yapı stokunun %20-30'unun kullanılmadığı veya çok kısa süreli olarak kullanıldıkları anlaşılmıştır. Nitekim bu yapıların görüntüsü dahi yapıların terk edilmişlik oranını göstermektedir (Resim 7.27). Bakım yapılmayan ve terk edilen konutlar her türlü dış etkiye açık kalabilmektedirler ve bozulma daha çok görülmektedir. Terk etme ve bakımsızlığın sebeplerine bakıldığında ise yaşlı nüfusun azalması sonucu gençlerin evlerine bakmaması, çalışmak ve eğitim için göç ile köyde kalsalar dâhil insanların nitelikli yapıyı kullanmak istemeyip yanına yeni yapı yapılması olduğu söylenebilir. Bu durumda yapılar özellikle kaderine bırakılarak yıkılması beklenmektedir. Böylece yaşayan halk yeni yapılar için kendilerine bahçe alanı oluşturmaktadır.

Resim 7.27. Kullanılmayan yapı stoku

Yapıyı yıkıp yeniden betonarme olarak yapma, bilinçli zarar verme

Özellikle koruma altında olmayan alanlarda yapılar tarihi ve kültürel değerlerine bakılmadan yıkılıp yerlerine betonarme yapılar yapılmaktadır. Bu durum sadece yapıların ortadan kalkmasına değil, aynı zamanda dokuya uygun konut yapılmadığından tüm bölgenin çehresinin değişmesine neden olmaktadır. Bu durum büyük oranda eğitim eksikliğinden kaynaklanan bir bozulmadır. Bununla birlikte bazı durumlarda (özellikle merkeze yakın ve getirim oranı yüksek alanlarda) yapıların yıkılması sağlanarak veya beklenerek o alana yüksek katlı ve kâr marjı yüksek konut yapma arzusu bulunabilmektedir. Bu durumda rant beklentisi bazlı bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alanya kırsal nitelikli yapılarında, büyük oranda yapıların ev sahipleri tarafından bilinçli olarak yıkılıp yerine yenisini yapması durumu izlenebilmektedir. Ancak özellikle güneye yakın kısımlarda nitelikli yapıların yıkıldığı ve yüksek katlı yapılaşmanın ortaya çıktığı görülmektedir. Yapılan görüşmeler neticesinde (2019, köy muhtarları) köylerin tamamında sonradan yapılmış olan betonarme yapıların birçoğunun, nitelikli taş yapıların yıkılarak yerlerine yeni ve niteliksiz yapıların yapılması suretiyle oluşturulduğu belirlenmiştir (Resim 7.28). Bu durum Alanya kırsalındaki nitelikli yapıların sayısının azalmasında öncelikli etkenlerden biridir. Bununla birlikte böyle bir bozulma, çalışma alanı kapsamı içerisindeki tüm köylerde görülmektedir. Ancak oran olarak bu durumun en az görüldüğü yerler kuzeybatı ve kuzeydoğu bölümleridir.

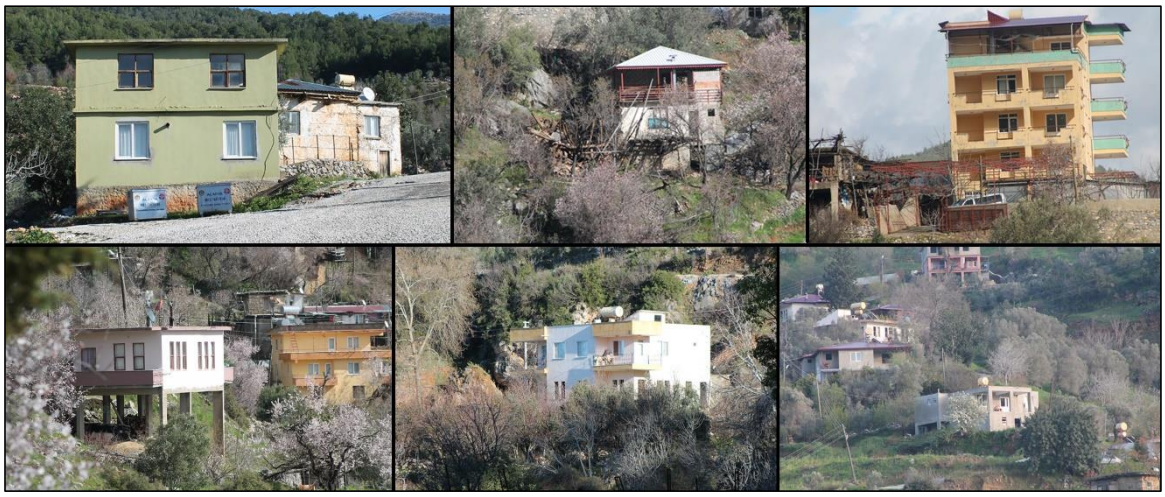

Resim 7.28. Yeniden yapılmış olan yapılar

Yapılar üzerinde direkt olarak yıkılmaya neden olmayan ancak bilinçli şekilde yapıların ve malzemelerin bozulması olarak karşımıza çıkan lekelenmelere de rastlanmaktadır. Alanya kırsalında bu lekelenmeler insanlar tarafından bilinçli olarak yapılmış boya, yazı veya grafiti şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Resim 7.29). Bu tür bozulmalara çalışma alanında yer alan konutlarda çok fazla rastlanmamaktadır ve tüm yapılar arasında bu bozulmanın görüldüğü konutlar %1-2 orana sahiptir.

Resim 7.29. Taş yüzeyinde oluşan yazı ve grafiti oluşumu

7.2.4. Konfor koşulları kaynaklı bozulmalar (değişimler)

İnsanlar yaşadıkları evler ister yeni ister eski olsun genellikle konfor koşullarına ulaşmak istemektedirler. Bu durum özellikle eski yapıların, yapıldıkları dönemin ihtiyaçları ve imkânlarına göre yapıldıklarından, fazlaca değişime uğramasına neden olmaktadır. Nitelikli yapıların dönüşümünde iki şekilde karşımıza çıkan bu durumda ya olmayan bir mekân direkt olarak eklenmekte ya da mevcutta bulunan mekânlar veya mimari elemanlar

günümüz özelliklerine getirilmek için değiştirilmektedir. Ayrıca yapılarda meydana gelen işlevsel dönüşümlerde de bu şekilde değişimler yapılmaktadır. Bu durumda değişimler sadece konfor amaçlı değil verilecek işlevin ihtiyaç programına göre de meydana gelmektedirler.

Geleneksel yapılarda kullanıcılar bazı mekânları bilinçsiz bir şekilde ve ihtiyaçlarına uygun hale getirmek için bölmektedirler. Bu mekân bölünmeleri yapılarda kapı ve/veya pencere ihtiyacı doğurabileceğinden cephede yeni oluşumlar görülebilmektedir. Buna ek olarak mekân bölme işlemlerinin geç dönem malzemeleri ile yapılması da uygun olmayan ve yapıya genellikle dengesiz yükler getiren uygulamalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Resim 7.30. Bilinçsiz mekân bölümlenmeleri

Alanya kırsalında bu durum hâlihazırda yapıların mekân boyutları küçük olduğu için çok karşılaşılan bir durum olmamakla birlikte ortalama olarak %3-5 oranında görülmektedir. En çok bölümlenme durumu ise ıslak hacimlerin oluşturulması için yapılmıştır (Resim 7.30d-f). Oda oluşturmak için bölme işlemi ise sadece 4 yapıda görülmektedir. Bu şekilde mekân bölme işlemleri yapıya hem gereğinden fazla yük getirmekte hem de desteklenmediği zamanlarda üst katın döşemesinde sehim ile zamanla yıkılmaya neden olabilmektedir. Bununla birlikte duvar birleşimlerinde de ayrışmalar görülebilmektedir (Resim 7.30c). Çalışma alanı kapsamındaki yapı mekânlarının bölümlenmelerinde özellikle malzeme olarak tuğla veya briket kullanıldığı belirlenmiştir (Resim 7.30a-b-e). Bunların örülmesi için kullanılan harçlar da çimento esaslı olmasından dolayı yapılara birleşim noktalarında zarar vererek hem taşın hem ahşabın bozulmasına neden

olmaktadırlar. Bu bozulma türü orta bölümde Türktaş ve Mahmutseydi köylerinde, orta-doğu bölümde Uzunöz köyünde, kuzeydoğuda Karapınar köyünde ve güneydoğu bölümünde Seki, Büyükpınar ve Hocalar köylerinde görülmektedir.

Konfor koşulları nedeniyle eklemlenen su ısıtma sistemleri, klima, elektrikli cihazlar ve antenler gibi elemanlardan dolayı da yapılarda bozulmalar olmaktadır. Pvc ve metal doğrama kullanılarak yapılan pencere ve kapılar da özgün durumu bozmaktadır (Resim 7.31d-e-f). Bunlar uygun olmayan ve görünüşü bozan eklentiler olmakla birlikte aynı zamanda yapıya ağırlık getiren veya montaj sırasında yapıda bozulmalara neden olan tesisatlardır.

Niteliksiz eklenti

Niteliksiz eklentiler geleneksel yapıların bilinçsiz şekilde bozulmasına/değişmesine neden olan önemli bir problemdir. Herhangi bir sınırlandırmaya tabi olmayan eklentiler yapının her bölümünde olabildiği gibi her alanına da eklenebilmektedir. Kimi durumda eklentilerin normal yapıdan daha büyük yapılmaları ve nitelikli yapıların özelliklerini kaybetmelerine neden olmaları bozulma ve değişimin önemli bir noktasıdır. Bu şekilde çoğunlukla nitelikli yapılar yeni eklentiler ile birlikte sıvanıp boyandıkları için de özelliklerini tamamen kaybetmektedirler.

Resim 7.31. Niteliksiz eklentiler ile değişmiş yapılar

Alanya kırsal nitelikli yapıları bulundukları alana uygun yapıldıklarından ve dönemin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde, ihtiyaçlar doğrultusunda inşa edildiklerinden küçük boyutludur. Bu sebeple günümüz konfor koşullarına eriştirebilmek için çok fazla eklentiler yapılarak değiştirilmiştir (Resim 7.31d-e-f). Bu eklentiler tekil veya çoğul mekân eklentileri şeklinde olabilirken, tesisat, aydınlatma veya mimari elemanların eklenmesi şeklinde de olmaktadır. Niteliksiz eklentiye sahip yapıların oranı %45-50 arasındadır. Bu eklentiler çoğunlukla bilinçsiz yapıldıklarından dolayı nitelikli yapı özellikleri hiç düşünülmemiştir. Mekân eklentisi yapıldığı durumlarda sırasıyla oran olarak balkon (çardak), tuvalet, banyo ve oda oluşturulmuştur (Resim 7.31). Bu bozulma türüne çalışma alanı içerisindeki tüm köylerde rastlanmıştır.

İşlevsel dönüşüm

Geleneksel yapıların zamanımız koşullarına uygun hale getirilmesi ve eski fonksiyonunu devam ettirmeyerek yeni işlevler verilmesi ile rastgele dönüştürülmesi yapılarda bozulmalara yol açmaktadır. Uygun kullanım koşulları ve uzman yaklaşımı ile yapıldığı durumda çoğunlukla yapıların yaşatılmasına katkı sağlasa da, bilinçsiz şekilde yapıldığında yapıya uygun olmayan yükler ve değişimler getirmektedir. Alanya kırsal yapılarında işlevsel dönüşüm sık olarak karşımıza çıkmamaktadır. Dönüşüme uğrayan yapıların zemin katlarının özellikle depo ve samanlık olarak kullanılması daha sık görülmektedir. Bu durum nitelikli yapıların terk edilerek hemen yanına yeni konut yapıldığı durumlarda karşımıza çıkmaktadır. Bir tanesi müze (köy evi) olarak, bir tanesi ise restoran-kafe olarak tamamıyla işlevsel dönüşüme uğrayan sadece iki tane yapı mevcuttur (Resim 7.32).

Resim 7.32. İşlevsel dönüşüme uğrayan yapılar

7.2.5. Ekonomik kökenli sorunlar (bozulmalar)

Ekonomik kökenli sorunlar hem yapıyı hem de genel anlamda dokuyu dolaylı veya direkt olarak etkilemektedir. Alanya kırsalında ekonomik kökenli sorunlar yapıların bozulmasında 2 farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan ilki ekonomik gelirleri yüksek olan veya artan vatandaşların evlerini bilinçsiz olarak yıkmasıdır. Ekonomik gelirlerin artmasındaki en büyük sebepler köylünün şehirde çalışıp para biriktirmesi veya örtülü tarımın faal şekilde yapılması ile olmaktadır. Gelirleri yüksek olduğu için eski yapıdan kurtulup yerine yeni yapı yapma anlayışı ekonomik kökenli sorunların başında gelmektedir. Gelir kaynaklarının azda olsa artması kişilerin kendi rahatlarını arttırma düşüncesi ile birleşince ilk olarak evlerin yenilenmesi ile sonuçlanmaktadır. Bu durum yakın bölgede bulunan Ormana Köyü'nde de görülmektedir. Halkın ekonomik nedenlere bağlı olarak göç etmesi ve sonrasında refah artışı sağlayarak geri gelmesi değişimlere neden olmuştur. Modern malzeme kullanılarak yeni konutlar yapılması bu alanda da sıkça görülmektedir (Davulcu, 2015).

Ekonominin nitelikli konutlar üzerinden bir diğer etkisi ise yapıların bakım ve onarım faaliyetlerinin yüksek olmasıdır. Geliri az olan mülk sahipleri oturdukları evlerin bakımlarını yapacak kadar ekonomik güce sahip olmadıklarından yapılar kendi kaderlerine terk edilmiş olmaktadır. Bazı durumlarda ise bakım için daha uygun fiyatlı bir uygulama bulduklarında yapılar üzerinde yanlış müdahalelerle karşılaşılmaktadır. Sıvaların doğru malzeme ile onarılması yerine çimento esaslı sıva yapılması, ahşap elemanların değiştirilip düzeltilmesi veya bakımlarının yapılması yerine direkt olarak niteliksiz malzemeler ile değiştirilmesi bu tür yanlış müdahalelerdendir. Kırsaldaki yapıların ortalama %60-70'inde ekonomik yetersizlikten dolayı bakımsızlık mevcuttur.

7.3. Swot Analizi

SWOT analizi, bir firmanın, yerleşim alanlarının, bölgenin veya ülkenin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönleri ile değerlendirilebilecek veya kontrol dışı çevre faktörleri dolayısıyla oluşabilecek fırsatlar ile tehditlerin belirlenmesine yarayan bir yöntemdir (Karadeniz, Kandır ve Önal, 2007). Yöntem İngilizce baş harfleri dolayısı ile (S:strengths (üstünlükler), W:weakness (zayıflıklar), O:opportunities (fırsatlar), T:threats (tehditler)) bu isimle anılmaktadır (Ülgen ve Mirze, 2013: 160). Bir bölgenin kapasite ve kaynaklarının

değerlendirilmesi açısından önemli olan analizde güçlü ve zayıf yönler iç faktörler, fırsat ve tehditler ise dış faktörler olarak sıralanmaktadır (Özköse, Arı ve Çakır, 2013).

Swot analizi gerek küçük bir alanda gerekse de geniş bölgelerde alınacak kararlar için yardımcı olmak için yapılmış bir araçtır (Sabbağ, 2011). Analizin gerçekleştirilmesinin mevcut durumun tespit edilmesi ve sürdürülebilirlik bağlamında gelecekteki durumun öngörülüp tedbir alınması olarak iki yararı bulunmaktadır (Çolakoğlu ve Çolakoğlu, 2010: 11). Özellikle turizm bölgelerinde SWOT analizinin yapılması ile bu alanda geliştirilebilecek kaynakların desteklenmesi sağlanabilmektedir (Ray ve Demirtaş, 2020).

Çizelge 7.6. Swot analizi

Güçlü yönler	Zayıf yönler
- Farklı turizm alternatiflerine sahip olması. - Turizm faaliyetlerinin 12 ay boyunca yapılabilir olması (Akdağ'da kış turizmi imkânı bulunmaktadır). - Belirli köylerin sosyokültürel özelliklerinin korunmuş olması (Karapınar, Türktaş, Dimalacami, Obaalacami). - Kentsel sit alanı olarak ilan edilen köy bulunması ve yapıların tescil edilmesi (Türktaş Köyü). - Kırsaldaki nitelikli yapıların sayılarının bazı köylerde fazla olması (Türktaş, Mahmutseydi, Dimalacami, Bademağacı, Dere, Bayırkozağacı, Süleymanlar, Gümüşkavak, Uğurlu). - Köylerin turizm ve kültürel özellikleri destekleyici doğaya sahip olması. - İklim ve buna bağlı olarak tarımsal faaliyetlere elverişli olması. - Hayvancılık ve tarım için yerleşik yayla alanlarına sahip olması (Her köyün yaylası bulunmaktadır). - Coğrafi konumu. - İlçe genelinde ve farklı köylerde bulunan ören yerlerinin varlığı (Bayır, Çakallar, Elikesik, Gözüküçüklü, Seki, Uğrak). - Ulaşım yolları uzak olan köyler bulunsa dahi hepsinin asfalt olması.	- Topografya dolayısıyla köy yerleşimlerinin çok dağınık olması (Mahmutseydi, Sapadere, Türktaş, Uğrak, Üzümlü, Yenice). - Kırsaldaki nüfusun azalması ve yaş ortalamasının yüksek olması (Bkz. Bölüm 6.1.4). - Niteliksiz yapı eklerinin çok fazla sayıda olması. - Yerel halkın kırsal turizm hakkında bilinçsiz olması ve kırsal girişimcilik bulunmaması. - Köylerde altyapı ve üstyapı yetersizlikleri. - Köylerin büyük çoğunluğunda eğitim, sağlık ve hizmet yapılarının bulunmaması (Sadece Yeşilöz Köyünde sağlık ocağı var). - Köylerde konaklama imkânı bulunmaması. - Bazı köylerin ve köylere bağlı yaylaların ulaşımlarının uzak olması (Karapınar, Dimalacami, Bayır, Bayırkozağacı). - Büyükşehir kanunu kapsamında mahalleye dönüşen köylerin planlamalarının yapılmamış olması. - Yapılan köy şenliklerinin ve genel olarak köylerin tanıtılmaması. - Büyük turizm potansiyeline sahip olmasına ve hızlı gelişim göstermesine rağmen master planı bulunmaması. - Kırsal dokuların ve nitelikli yapıların korunmasına yönelik adımların atılmamış olması. Sadece 1 köyün kentsel sit olarak tescil edilmiş olması (Türktaş).

Çizelge 7.6. (devam) Swot analizi

Fırsatlar	Tehditler
- Hâlihazırda deniz turizmi için gelen turistlerin kırsala çekilme ihtimali ve çok farklı ülkelerden gelen turist çeşitliliği bulunması. - Turistler için hâlihazırda yapılan kırsal turizm faaliyetlerinin azda olsa bulunması (Sapadere, Obaalacami, Çakallar, Tırılar, Bıçakçı, Karapınar). - Kullanılmayan nitelikli yapı stokunun fazla olması (Sapadere, Bayırkozağacı, Bademağacı, Türktaş, Çakallar). - Nitelikli yapıların işlevsel dönüşüm ile kullanılabilir durumda olması. - Kırsal alanlara olan ilginin artması. - İlçe merkezinden ayrı olarak kırsalda farklı turizm olanaklarının bulunması (Bkz, Bölüm 6.1.7). - İlçenin birincil turizm odağı ve ikincil tarım odağı ilçe sınıfında bulunması (BAKA, 2014). - Topografyaya bağlı hemen her köyde manzaranın bulunması.	- İlçe merkezindeki turizmin göç etkisini arttırması (Kıyıya yakın köyler hariç tamamında görülmektedir). - Köylerin Büyükşehir Belediyelerine bağlanması ve bu sebeple hızlı bir planlama yapılması gerekliliği. - Geleneksel ve nitelikli kültür varlıkları hakkında halkın bilinçsiz olması. - Halkın ekonomik durumunun kötü olması (Seracılık yapılmayan köyler) (Bkz. Bölüm 6.1.5). - Mevcut istihdam olanaklarının kırsalda az olması. - İlçenin tarımsal faaliyetlerinin azalması. - İlçenin hayvancılık faaliyetlerinin azalması (Bkz. Bölüm 6.1.6). Özellikle ipekböcekçiliğinde geçmişte üst sıralarda bulunan ilçede bu durumun çok azalması. - Kırsalda ihtiyaç duyulan fiziksel çalışmanın halka zor gelmesi.

Swot analizi hem standart tablo olarak tüm köyleri içerecek şekilde yapılmış (Çizelge 7.6) hem de mevcut analiz yönteminden farklı olarak tüm köyleri betimleyecek şekilde ayrı ayrı ve tek tabloda gösterilmiştir (Çizelge 7.7). Bu tablo ile köylerin güçlü zayıf yönlerine göre gruplandırılması sağlanmış, fırsat ve olanaklara yönelik benzerlikler tespit edilmiştir. Analiz bölümlerinde teker teker elde edilmiş tüm veriler bu tabloda köylerin güçlü ve zayıf yönleri ile köyler için fırsat ve tehditleri ortaya koymada son aşamayı oluşturmaktadır.

Tabloda köyler, nüfus, tarım, hayvancılık, turizm, yerleşim özellikleri (dağınık ve toplu olma), geleneksel doku ve sosyokültürel özelliklerin durumu (dokunun ve sosyokültürel özelliklerin devam edip-etmediği), nitelikli konut sayısı, ulaşım, altyapı ve üstyapı (eğitim, sağlık ve sosyal donatılar), konaklama imkânı, planlama ve ekonomi açısından değerlendirilmiştir. Tüm bu özellikler bazı köylerde güçlü-zayıf yönlere sahipken bazı köylerde fırsat-tehditleri oluşturmaktadır. Böylelikle swot analizi yapılırken de farklı ve yeni bir tablo sistemi ortaya koyulmuştur.

Çizelge 7.7. Alanya köyleri tüm analizler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, (■=tehditler)

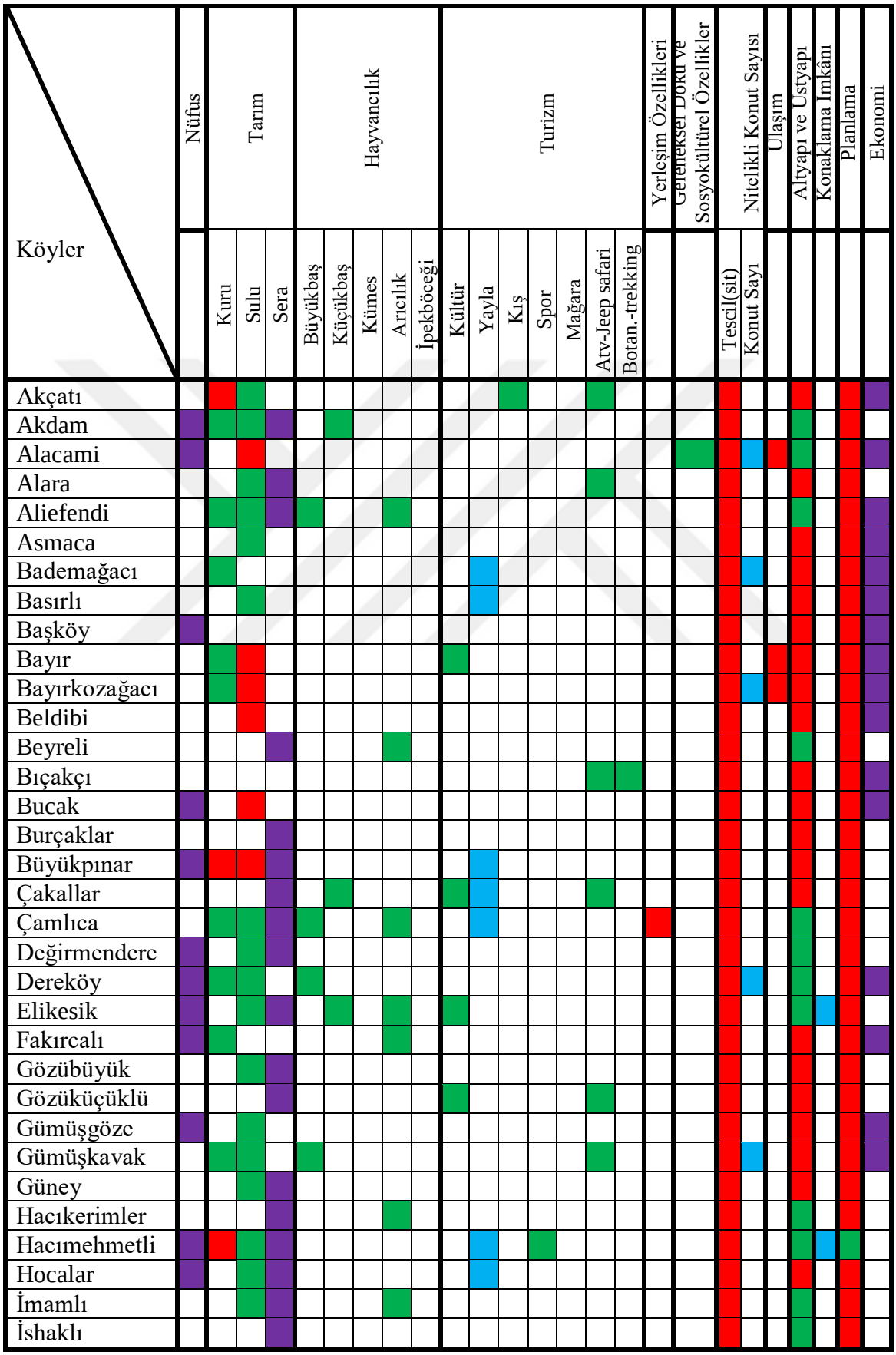

Çizelge 7.7. (devam) Alanya köyleri tüm analizler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Nüfus	Tarım			Hayvancılık					Turizm							Yerleşim Özellikleri	Geleneksel Doku ve Sosyokültürel Özellikler	Nitelikli Konut Sayısı		Ulaşım	Altyapı ve Üstyapı	Konaklama İmkânı	Planlama	Ekonomi
		Kuru	Sulu	Sera	Büyükbaş	Küçükbaş	Kümes	Arıcılık	İpekböceği	Kültür	Yayla	Kış	Spor	Mağara	Atv-Jeep safari	Botan.-trekking			Tescil(sit)	Konut Sayı					
İspatlı			■	■															■			■		■	
Karakocalı	■	■	■	■															■			■		■	
Karamanlar		■	■			■													■			■		■	■
Karapınar	■										■							■	■		■	■		■	■
Kayabaşı				■	■														■			■		■	
Keşefli				■															■			■	■	■	
Kızılcaşehir	■		■	■				■					■						■			■		■	
Kocaoğlanlı				■															■			■		■	
Kuzyaka		■	■											■		■			■			■		■	■
Mahmutseydi	■				■		■	■									■		■	■		■		■	■
Obaalacami	■													■				■	■			■		■	■
Orhan	■	■																	■			■		■	■
Öteköy	■	■	■																■			■		■	■
Özvadi				■															■			■		■	
Paşaköy			■	■															■			■		■	
Saburlar		■																	■			■		■	■
Sapadere	■	■	■		■		■		■						■	■	■		■			■		■	■
Seki	■		■	■						■									■			■		■	
Soğukpınar				■															■			■		■	
Süleymanlar	■	■			■		■												■	■		■		■	■
Şıhlar		■									■				■				■			■		■	■
Taşbaşı	■		■																■			■		■	■
Tırılar	■	■							■					■	■	■			■			■		■	■
Toslak	■		■	■	■		■												■			■		■	
Türktaş	■																■	■	■	■		■		■	■
Uğrak			■	■						■							■		■			■		■	
Uğurlu																			■	■		■		■	■
Uzunöz																			■			■		■	■
Üzümlü			■												■		■		■			■		■	■
Yalçı			■						■		■								■			■		■	■
Yaylakonak																			■			■		■	■
Yaylalı	■		■	■															■			■		■	
Yenice		■		■		■											■		■			■		■	

Çizelge 7.7. (devam) Alanya köyleri tüm analizler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Nüfus	Tarım			Hayvancılık					Turizm							Yerleşim Özellikleri	Geleneksel Doku ve Sosyokültürel Özellikler	Nitelikli Konut Sayısı		Ulaşım	Altyapı ve Üstyapı	Konaklama İmkânı	Planlama	Ekonomi
		Kuru	Sulu	Sera	Büyükbaş	Küçükbaş	Kümes	Arıcılık	İpekböceği	Kültür	Yayla	Kış	Spor	Mağara	Atv-Jeep safari	Botan.-trekking			Tescil(sit)	Konut Sayı					
Yeniköy				■	■														■			■		■	
Yeşilöz			■	■	■														■			■	■	■	

7.4. Anket Analizleri

Çalışma alanında kullanıcı isteklerini belirlemek ve bu yönde karar verebilmek amacıyla görüşmeler yapılmış ve anketler uygulanmıştır. Anketler sonucunda arazi çalışması ile elde edilen tüm verilere ek olarak sosyokültürel özellikler ve istekler de belirlenerek karar aşamasında göz önünde bulundurulmuştur. Görüşmeler tüm köylerde çok sayıda vatandaş ile yapılmıştır. Anketler ise 68 köy muhtarı ve nitelikli ev bulunan 62 köydeki birer vatandaş olmak üzere toplam 130 kişiye uygulanmıştır. Anket uygulanacak kişiler seçilirken herhangi bir yaş ve cinsiyet durumu gözetilmemiştir. Sadece köyün tüm özelliklerini bildiklerinden dolayı tüm muhtarlar ile köydeki nitelikli evlerin herhangi birinde oturanlar seçilmiştir.

Anket yapılan kişilerin özelliklerine bakıldığında % 88,46'sının evli, %9,23 ünün dul, %2,31 inin ise bekâr olduğu görülmüştür. 40 yaş altında olanların eğitim durumu en az ortaokul düzeyinde iken 40 yaş üstünde bu durum ilkokul seviyesine düşmektedir. Muhtarlar dışındaki halkın %50'si çiftçilik ile uğraşırken diğer kısmı ise günübirlik olarak gidiş geliş yaparak veya sürekli ilçe merkezinde kalarak maaşlı olarak çalışmaktadır. Muhtarların ise %70,59'unun köydeki tarımsal faaliyetlerinin yanı sıra ilçe merkezinde farklı sektörlerde iş yaptıkları belirlenmiştir. Anket yapılan kişilerin yakınlarının mesleklerine bakıldığında % 35'inin turizm sektöründe çalıştığı anlaşılmıştır. Çiftçilikle

uğraşan halkın sabit bir gelir kaynakları bulunmamaktadır.

Anket yapılan kişilere evlerin kendilerine ait olup olmadığı sorulduğunda %91,54 oranında kendilerine ait olduklarını belirtmişlerdir. Bunların içerisinde yakın zamanda oturanlar tarafından alınmış konutlar da bulunmaktadır. Ancak evlerin büyük çoğunluğu ya dedelerinden ya da babalarından kalmıştır. İlçe merkezine göç etmemiş olan kişiler evlerin durumları kötü dahi olsa başka evlerde oturma durumlarının olmadığını belirtmişlerdir (Çizelge 7.8).

Köy halkının %76,92'si başka bir yerleşim yerinde oturmak istemediklerini söylemişlerdir. Diğer kısmı ise farklı bölgelerde oturmak istediklerini belirtmiştir. Bununla birlikte bulundukları köylerden taşınmayı düşünenlerin oranı da %23,08'dir. Taşınmayı ve başka yerleşim yerinde oturmak isteyenlerin en büyük sebepleri zor hayat koşullarından kurtulmak, çalışma olanaklarının azalması ve fiziksel güçleri elvermediğinden rahat etmektir. Oturdukları evlerin hasarlı ve bakımsız olması da diğer büyük etkendir. Taşınmak isteyenlerin gitmek istedikleri yer ise ilçe merkezidir. Her ne kadar taşınmak isteseler de köylerinden uzağa gitmek istemedikleri de anlaşılmaktadır (Çizelge 7.8).

Müstakil ve bahçeli bir konutta oturmak köy halkı tarafından %90'ın üzerinde evet olarak cevaplanmıştır. Halk eskiden beri var olan alışkanlıklarını değiştirmek istememektedir. Sürekli olarak kendi evlerinde oturan köy sakinleri apartman hayatını değil yine bahçeli ev yaşantısını tercih etmektedir. Özellikle bahçede kendi yiyecekleri kadar da olsa ürün üretmek en çok istenen niteliklerden bir tanesidir (Çizelge 7.8).

Evlerinden memnun olup olunmadığına ilişkin soruda muhtarlar yeni evlerde oturduklarından evet demişler, nitelikli konutlarda oturan halkın büyük çoğunluğu ise memnun olmadıklarını söylemişlerdir. Bundaki en büyük sebep nitelikli konutlarda bozulmaların çok olması ve oturan kişilerin sürekli olarak geçici önlem almaya çalışmalarıdır. Aslında bu konutlarda oturmak istediklerini belirtmekle birlikte konutların bakımsızlıktan dolayı konfor koşullarından çok uzakta oldukları anlaşılmaktadır. Oturan kişilerin ekonomik yetersizlikleri de bu konutları elverişli hale getirmelerine mani olmaktadır. Konutları belirli aralıklarla kullananlar büyüklüklerini yeterli görse de sürekli oturanlar mekân gereksinimi duyduklarını ifade etmişlerdir (Çizelge 7.8).

Evin bulunduğu çevreden ise %95,38 oranında halk memnun olduklarını belirtmişlerdir. Buna karşın yaşam koşullarından ise memnuniyet oranı yarı yarıya azalmaktadır. Bu durum vatandaşların istemeden göç etmek zorunda kalmalarına da neden olmaktadır. Yaşadığı toprağı bırakmak istemeyen kişiler ekonomik zorluklar, çocuklarının göç etmesi, fiziksel güçlerinin azalması ve yaşlılık gibi nedenlerden dolayı geçimlerini zor sağlamakta ve daha rahat edecekleri bir yerlere gitmek istemektedirler. Yaşayanların neredeyse tamamına yakını köylerdeki akrabalık ilişkileri ve doğup büyüdükleri ata toprakları olması nedeniyle ayrılmak istememektedirler (Çizelge 7.8).

Köye turist gelmesi köylerde bulunan ören yerleri, doğal alanlar mağaralar gibi etkenlere bağlı olduğundan buralarda oturan halk turist geldiğini belirtmiştir (Bkz. Bölüm 6.1.7). Ayrıca safari güzergâhında bulunan ve el ürünleri ile doğal ürünlerin satıldığı, pazar kurulan köylere de turist geldiği anlaşılmaktadır. Turistlerin doğal ürünler, safari ve gezmek için gittiği köylerin (Obaalacami, Mahmutseydi, Dereköy, Türktaş) ortak özelliklerine bakıldığında hepsinde geleneksel dokunun ve nitelikli konut stokunun fazlalığı da dikkat çekmektedir (Çizelge 7.8).

Köylerden ilçe merkezine ulaşım çok büyük oranda yeterli görülmektedir. Hâlihazırda köylerin büyükşehir belediyesine bağlı olan ilçelerde mahalleye dönüşmesinden dolayı yolların büyük çoğunluğu asfalt olan köylerde yol bakımları da yapılmaktadır. Buna ek olarak köylerde çoğu kişinin kendine ait araçları (otomobil, motosiklet) bulunmaktadır. Ulaşımlarını kendi araçları ile sağlayamayanlar ise günlük olarak ilçe merkezine gidip gelen küçük dolmuşlar ile ulaşımlarını sağlamaktadır (Çizelge 7.8).

Köy sakinleri genel olarak yaşadıkları bölgelerde kalmayı, devletin buralara hem gelir kaynağı (tarım, hayvancılık) yönünden hem de sosyal ve kültürel (eğitim, sağlık, temel ihtiyaçlar) açıdan destek vermesini istemektedirler. Köylerde iş imkânı bulunmaması, göçe bağlı olarak fiziksel gücün azalmasına, bu durum da köy yaşantısının gittikçe yitirilmesine neden olmaktadır. Köylerine turist gelen halkın en azından ürettikleri ürünleri satabilmeleri, gelir elde edebilmeleri ve köylerinde hareketlilik yaratmasından dolayı turizmin kırsala gelmesinden memnun oldukları belirlenmiştir.

Köy halkının büyük çoğunluğu yaşadıkları yerlerden, köy yaşantısından, örf ve ananelerinden, akrabalık ilişkilerinden ve doğal ortamdan memnun olsalar da yaşam

zorlukları ve konjonktürün değişmesine bağlı olarak göç etmek durumunda kalmaktadır. Bu durumun değiştirilmesi çok zor olsa da en azından turizmin bu bölgedeki etkisi ve kırsala yayılabilme ihtimalinin bulunması yerleşim alanlarının özelliklerinin korunmasında yardımcı bir unsur olarak görülmektedir. Bu sebeple de büyük oranda vatandaşlar turizmin köylere gelmesini faydalı bulmaktadır.

Çizelge 7.8. Halkın, bölge ve konutlar üzerindeki düşüncelerine yönelik anket soruları

Sorular	**Evet**	**Hayır**
Ev size mi ait?	%91,54	%8,46
Başka bir yerleşim yerinde oturmak ister misiniz?	%23,08	%76,92
Müstakil bir evde oturmak sizin için önemli mi?	%90,77	%9,23
Bahçeli bir konutta oturmak sizin için önemli mi?	%93,85	%6,15
Evinizden memnun musunuz?	%60,08	%39,92
Evinizin bulunduğu çevreden memnun musunuz?	%95,38	%4,62
İlçe merkezine ulaşım yeterli mi?	%96,92	%3,08
Köyünüze turist geliyor mu?	%46,15	%53,85
Buradan taşınmayı düşünür müsünüz?	%23,08	%76,92
Köydeki yaşam koşullarından memnun musunuz?	%53,85	%46,15

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Alanya kırsalı için yapılan literatür ve arazi çalışması sonucunda elde edilen tüm bulgular değerlendirilmiş ve bu bölümde hem dokusal hem de yapısal korunmaya yönelik kararlar oluşturulmuştur. Yeni yapılacak olan konutlar içinde uygulanması gereken kararlar önerilmiş ve rehber oluşturulmuştur.

8.1. Alanya Kırsalı İçin Koruma Yaklaşımı

Planlama yaklaşımları ülkemizde kentsel olarak ele alınmışlardır. Kırsal alanlarda özel olarak değinilmeyen yaklaşımlar bu çalışma ile kırsal alanla özelinde değerlendirilmiştir. Kırsal alanların korunması için mevzuatta düzenlemeler bulunmamakta ve kentsel alanlar olarak değerlendirilmektedir. Bu alanların korunmasında farklı planlama yaklaşımları bulunmaktadır (Bkz. Bölüm 2.4). Bu yaklaşımlar tek başlarına bir alanda uygulanabileceği gibi birden çok yaklaşımın yorumlanması ile karma olarak da ele alınması mümkündür. Böylelikle tek bir doğrudan ziyade farklı yaklaşımların doğru noktaları kullanılmış olunacaktır.

Çalışma alanında planlama yaklaşımlarından (Bkz. Bölüm 2.4) bütünleşik koruma yaklaşımı, korumada yöntemsel yaklaşım, sürdürülebilir kentsel koruma, stratejik mekânsal planlama, kentsel tasarım ve planlamada katılım yaklaşımları kullanılması önerilmektedir. Bu yaklaşımlar uygulanırken kırsal alanlara uyarlanması gerekir. Bu sebeple yaklaşımlardan yola çıkılarak kırsalda ne şekilde kullanılacak belirtilmiştir.

Alanya kırsal planlamasında kullanılması önerilen yaklaşımlardan biri bütünleşik koruma yaklaşımıdır. Tüm alanların çevresi ile birlikte ve farklı fonksiyonlar vererek korunması çalışma alanında köyler için önerilebilir bir durumdur. Mevcut durumun tüm verilerinin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan faktörlerin planlamada kullanılması da bu yaklaşımın bir gereği olarak düşünülmektedir. Her köyün ayrı ayrı veya birlikte oluşturdukları tarihsel veya sosyokültürel dokunun bütünleyici bir şekilde korunması amacıyla bu yaklaşımın kullanılması öngörülmektedir.

Çalışma alanında kullanılması uygun görülen bir diğer yaklaşım ise korumada yöntemsel

yaklaşımdır (Bkz. Bölüm 2.4.3). Koruma sürecinde ihtiyaç duyulan disiplinler arası çalışma, bilimsel araştırma, tüzük ve bildirgelere uyma gibi durumlar yöntemsel yaklaşımın önceliklerindendir. Belgeleme, etüt, analiz, araştırma ile planlama ve proje çalışmaları hâlihazırda çalışma alanı içerisinde tüm köylerde yapılmış ve yöntemsel yaklaşımın ön koşulları sağlanmıştır. Bu sebeple tüm köylerde bu yöntemin değerlendirilmesi de söz konusudur.

Planlama yaklaşımları içerisinde yer alan ve çalışma alanındaki köylerde düşünülen yaklaşım ise sürdürülebilir kentsel korumadır (Bkz. Bölüm 2.4.4). Özellikle tüm köyler için bu durumun sağlanması önemli noktalardan bir tanesidir. Buradaki amaç kırsal alanlar için çözümün anlık olarak alınması değil geleceğe dönükte olmasını sağlamaktır. Bu yaklaşım da özellikle ekonomik ve sosyokültürel özelliklerin ele alınması, Alanya kırsalı içinde ihtiyaç duyulan ve bu sebeple çalışmada tercih edilen bir yaklaşımdır.

Stratejik mekânsal planlama, kentsel tasarım ve planlamada katılım yaklaşımları da tüm köyler için uygulanabilir yaklaşımlardır. Özellikle koruma amaçlı imar planlarının oluşturulmasında kentsel tasarım kararlarının doğru belirlenmesi ile uzun vadede olumlu sonuçlar alınabilecektir. Planlamada katılım ise tüm paydaşların görüşlerini içermesinden dolayı önemlidir. Böylece hem yaşayan halk hem de yerel yönetimler birlikte kararlar alarak sürecin içine dâhil olacaklardır. Kentsel yenilemenin ise büyük bir yerleşim alanı içerisinde yapılması düşünüldüğünden kırsal alanlarda uygulanması uygun görülmemektedir (Çizelge 8.1).

Çizelge 8.1. Çalışma alanında kullanılması önerilen kentsel koruma yaklaşımları

Kentsel Koruma Yaklaşımları	Bütünleşik koruma yaklaşımı	x
	Stratejik mekânsal planlama yaklaşımı	x
	Korumada yöntemsel yaklaşım	x
	Sürdürülebilir kentsel koruma	x
	Koruma sürecinde kentsel tasarım	x
	Koruma planlamasında katılım	x
	Korunacak alanlarda kentsel yenileme	

Kırsal kalkınma anlamında yerleşimlerin düzenlenmesi ile ilgili olarak öne sürülen

yaklaşımlar bulunmaktadır (Bkz. Bölüm 2.5). Bu yaklaşımların özellikleri ve tanımları doğrultusunda Alanya kırsalında kullanılmaları mümkün görünmemektedir. Keza bu yaklaşımlardan köykent modeli ile tarım-kent modeli hiç uygulanamamıştır (Bkz. Bölüm 2.5.2-2.5.3). Ancak köykent modeli değerleri içerisinde yer alan göçün azaltılması düşüncesi, kırsal alanlardaki iş olanaklarının arttırılması ve toplumsal hizmetlerden köy halkının faydalandırılması ilkeleri çalışma alanında bulunan tüm köyler için de önemlidir. Diğer iki model ise çok kısıtlı alanlarda uygulanmıştır. Ancak Alanya ilçesinde bulunan Değirmendere, Basırlı ve Karakocalı köylerinde merkez köy yaklaşımının kullanılması önerilmektedir. Bu kararın dayanağını ise köy resmi sınırlarının çok daralması ile birçok yerleşim alanının belde sınırları içerisinde kalması ve bu sebeple tek başlarına kırsal alan özelliklerini büyük oranda kaybetmeleri oluşturmaktadır. Burada merkez köy kavramı zaten iç içe geçmiş bu yerleşimlerin sınırlarını birleştirmek şeklinde düşünülmektedir. Böylelikle hangi köy sınırı içerisinde kaldığını bilemeyen yerel halkın sorunu da çözülmüş olacaktır.

Çizelge 8.2. Çalışma alanında kullanılması önerilen yerleşim düzeni yaklaşımları

Kentsel Koruma Yaklaşımları	Merkezköy yaklaşımı	x
	Köy-kent modeli	
	Tarım-kent modeli	
	Köye dönüş projesi	

Çalışma alanında bulunan nitelikli yapıların korunması ve yaşatılması önemli konulardan bir tanesidir. Yapılarda meydana gelen bozulmaların giderilmesi, yaşanabilir hale getirilmesi ve istenildiği durumlarda konfor koşullarına uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Bozulmalar yapıların atıl duruma gelmesini ve sayılarının azalmasını hızlandırırken aynı zamanda yaşayan kişilerin de evlerinden memnuniyet oranlarını düşürmektedir (Bkz. Çizelge 7.7). Yapılan görüşmelerde insanların nitelikli mevcut konutlarında oturmak istedikleri ancak bozulmaların yoğunluğu, konfor koşullarının eksikliği ve konutların bakımlarının zor olmasından dolayı bu evlerden memnun olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu sebeple ilk olarak nitelikli konutların bozulmalarına yönelik çözümler üretilmeye çalışılmıştır (Bkz. Bölüm 8.3.2).

Nitelikli yapıların korunmasına yönelik kararlarda (Bkz. Bölüm 8.3.2) birincil olarak tüm

koruma yöntemleri kullanılırken yapıların orijinal haliyle korunması öngörülmektedir. Buna ek olarak yapılara eklenti yapılmasındansa farklı işlevler verilerek (konaklama, yeme-içme, sergi, müze vb.) yapıların mevcut plan şemalarıyla korunması amaçlanmaktadır. Bu sebeple mevcut yapılara yeni eklentiler yapılması düşünülmemiş sadece iç mekânda bölme yapılmak istenirse bunun hangi şekilde yapılması gerektiği belirtilmiştir (Bkz. Bölüm 8.3.2). Bundaki en büyük etken köylerdeki nitelikli konutlarda oturanların büyük çoğunluğunun az nüfusa sahip olmaları ve konutların büyüklük olarak yeterli olmalarıdır. Daha çok nüfusa sahip aileler için mevcut yapı büyüklükleri yetmeyeceğinden dolayı nitelikli yapının farklı işlev verilerek korunması, ailenin ise yeni konut yaparak oturması çok daha olumlu bir durum yaratacaktır.

8.2. Alanya İçin Bölge Planı ve Turizm Stratejisine Yönelik Değerlendirme

Alanya kırsalına yönelik olarak verilen olan koruma kararlarında göz önüne alınan diğer etmenler ise genel olarak hazırlanmış olan "2014-2023 Bölge Planı" ve "Türkiye Turizm Stratejisi 2023" eylem planlarıdır. Her ne kadar direkt olarak kararların çoğunluğu Alanya için özelleşmemiş olsa da genel anlamda dikkate alınması gereken unsurlar bulunmaktadır. Bununda birlikte Alanya ilçesi hakkında da doğrudan planlamalar da mevcuttur.

Turizm faaliyetlerinin tüm bölge geneline yayılması ve 12 ay süre ile yapılabilmesi, 2023 yılına kadar da Türkiye ulaşım ve iletişim stratejisi olarak Antalya-Alanya otoyollarının yapılması hedeflenmektedir. Aynı yıl hedefleri içerisinde raylı ulaşımın da bölgeye entegre edilmesi ve Antalya-Alanya hızlı tren hattı oluşturulması planlanmaktadır ve bu doğrultuda etüt çalışmaları yapılmaktadır. Bölge planına göre Alanya birincil turizm odağı ve ikincil tarım odağı ilçeler arasında yer almaktadır. Turizm odağı ilçelerde bölgenin uluslararası turizm gelişiminin sürdürülebilmesi ve arttırılması için alternatif turizm faaliyetlerinin yaygınlaştırılması düşünülmektedir. Bu kapsamda potansiyellerin değerlendirilmesi ve turizm sektörünün ihtiyaçlarına bağlı olarak meslek eğitimlerinin arttırılması istenmektedir. Alanya için özellikle eko turizm, sağlık turizmi, golf turizmi ve kış turizmi üzerinde durulmaktadır. İkincil tarım odağı ilçelerde ise iyi tarım uygulamalarının arttırılması, üreticilerin güçlendirilmesi, süt sağım ve işleme merkezlerinin arttırılması ile pazarlamanın uluslararası düzeyde arttırılması öngörülmektedir. Bunlara ek olarak yeni bitkisel ürünlerin üretimi teşvik edilecektir. Tarımda tüm bölge için üretimde modernizasyon, iyi tarım uygulamalarının yaygın olarak yapılması, doğal kaynakların

etkin kullanılması, örgütlenme ve pazarlamanın geliştirilmesi eylemleri gerçekleştirilmesi hedeflenirken, hayvansal üretimde modernizasyon ve üretimin geliştirilmesi ön planda tutulmaktadır (Bölge Planı 2014-2023, 2014).

Türkiye turizm stratejisi olarak mimari düzenlemeler başlığı altında uluslararası şehir müzelerinin kurulması, tarihi ve kültürel özelliği olan yapılar ile ören yerlerinin restorasyonlarının yapılması, tarihi dokular ile eski merkezlerin yenilenme projelerinin hazırlanması, ören yerlerinde çevre düzenleme ve ışıklandırma yapılması ile tarihi ve kültürel çekim noktaları çevresinde yeme içme tesisleri yapılması ibareleri bulunmaktadır. Eko turizm ile ilgili olarak ise doğal amaçlı turizm türü olan eko turizm ile yayla turizminin geliştirilmesi amacıyla ana tur güzergâhları, varış noktaları ve istasyon noktaları planlaması yapılması, yaylaların yoğunlaştığı bölümlerde spot merkezler ve turizm gelişme bölgeleri belirlenecektir denilmektedir (Türkiye Turizm Stratejisi 2023, 2007).

Yapılan planlama çalışmaları neticesinde bölgeye ulaşımın kolaylaştırılması ve bu sayede turizmin daha da arttırılmaya çalıştığı görülmektedir. Bu durum sadece sahil kesimi için değil aynı zamanda kırsal turizm içinde büyük katkı sağlayacaktır. Bu sebeple sadece merkeze yönelik değil aynı zamanda bazı köylere yönelik de ulaşıma ve altyapı-üstyapıya dair kararlar alınmıştır (Bkz. Çizelge 8.9).

İlçe bölge planına göre birincil turizm odağı ilçeler arasında yer aldığından da turizmin arttırılması özellikle istenmektedir. Bu sebeple kırsal turizm ile ilgili kararların alınması köylerin kalkınması ve halkın köye dönmesi için de önemlidir. Alanya köylerinde farklı turizm alternatifleri bulunmaktadır ve bunlarla ilgili uygulanabilecek kararlar belirlenmiştir (Bkz. Çizelge 8.6).

Bölge planlamasına göre ikincil tarım odağı olan ilçede tarımsal ve hayvansal üretimin artmasına yönelik kararlar da mevcuttur. Bu kararlar doğrultusunda ve ilçenin potansiyeli göz önüne alındığında tüm köyler için tarım ve hayvancılık noktasında da yapılabilecekler/yapılması gerekenler ortaya koyulmuştur (Bkz. Çizelge 8.4-8.5).

Türkiye turizm stratejisi rehberinde de yer alan mimari düzenlemeler başlığında tarihi ve kültürel özelliği olan yapılar ile ören yerlerinin düzenlenerek turizme katkı sağlaması, çevreleri ile birlikte projelerinin hazırlanarak çekim merkezi haline getirilmesine

değinilmiştir. Köy sınırları içerisinde bulunan ve bu sebeple kırsal alanların ziyaret edilmesine olanak sağlayacak değerlerin olması ilçe açısından artı bir durumdur. Bu noktada ilçenin sahip olduğu ve kültür turizmi açısından kullanılabilecek değerlerine yönelik de kararlar verilmiştir (Bkz. Çizelge 8.6).

8.3. Alanya Kırsalı Koruma Önerileri

Alanya kırsalında bulunan nitelikli yapılar ve köy yerleşimleri hem yapısal olarak hem de kentsel olarak hızlı bir bozulma sürecindedirler. Her türlü bozulmaya maruz kalmış olan yerleşim alanlarına ne kadar hızlı müdahale edilirse o derece de koruma sağlanabilecektir. Tehdit unsuru olan ve bozulma/değişim bölümünde (Bkz. Bölüm 7) belirtilen tüm problemler ele alınarak karşılıklarında doğru müdahaleler ve kararlar ile kent için olumlu gelişmeler sağlanacağı ön görülmektedir. Bu doğrultuda koruma önerileri köy dokusu ve yerleşim alanları ile yapı ölçeğinde olmak üzere iki başlık altında alınmıştır. Köy dokusu ve yerleşim alanlarına ilişkin olarak, imara yönelik kararlar, planlama ve rant sorunlarına yönelik öneriler, fiziksel dokuya yönelik öneriler ile sosyokültürel ve ekonomik kararlar verilmiştir. Turizme, tarıma, hayvancılığa ve nüfusa yönelik kararlar da yine alt başlıklar halinde sıralanmıştır. Yapı ölçeğinde müdahale kararlarında ise malzeme, yapısal ve insan kökenli sorunlar, konfor koşulları kaynaklı bozulmalar ile ekonomik kökenli sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir.

8.3.1. Köy Dokusu ve Yerleşim Alanlarında Müdahaleler

Nitelikli yapıların tekil olarak korunmalarına ek olarak bulundukları çevre ile birlikte ele alınması gerekmektedir. Bunun sonucunda yapıların değerlerinin arttırılmasının yanında köy dokusunun ve yerleşim alanlarının da korunması ve sürdürülebilir olması hedeflenmektedir. Ancak bu şekilde bir yaklaşımla ele alındığında bütüncül koruma gerçekleştirilebilecektir. Yerleşim alanlarının fiziki yapısı ile birlikte sosyokültürel özelliklerin de korunabilmesi bütüncül korumayı gerektirmektedir. Bu sebeple köy dokusunun korunması ve/veya en azından nitelikli bir şekilde yapılaşma koşulları öngörülerek sosyokültürel özelliklerinin sürekliliği sağlanmalıdır. Bunun en büyük sebebi sadece yapı ve çevrenin korunması değil bu değerlerle birlikte yaşam dinamiklerinin de sürdürülebilir olmasının sağlanmasıdır. Köy dokularının korunması için alınması gereken önlemlerin ve bunları bağlayıcı olarak verilen önerilerin tamamı yerel yönetimler ve

yönetmelikler çerçevesinde ele alınmalıdır. Bu çerçevede planlama önerileri ve ranta yönelik sorunların giderilmesi amacıyla imar kararları konusunda önerilerde bulunulmuştur. Bu önerilerden sonra fiziksel dokunun korunması, sosyokültürel özellerin sürdürülebilmesi ve üretim konusunda da çözüm önerileri getirilmiştir. Bu bağlamda kentin önemli bir özelliği olan turizm, kırsal alanlarda üretim denildiğine akla gelen tarım ve hayvancılık faaliyetleri konularında da kararlar verilmiştir.

İmara yönelik kararlar

Ülkemizde imar mevzuatı daha çok yeni yapıların nitelikleri açısından belirleyici olurken nitelikli yapılar ve geleneksel dokunun korunması konusunda yetersiz kalmaktadır. Korunması gerekli kültür varlıkları ile ilgili alınacak kararları belirlemek amacıyla 2863 sayılı "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu" mevcuttur. Bu kanuna dayalı olarak çıkartılan ve sürekli güncellenen ilke kararları doğrultusunda hem yapısal hem de çevresel kararlar alınmaktadır. Ancak bu kanun da koruma altında olmayan veya tescili bulunmayan yapı ve alanlarda uygulanamamaktadır. Bu süreç kırsal alanların planlanmasında çok daha geç dönemde ele alındığı için kırsalda çok daha fazla kayıp söz konusudur. Bu konuda ülkemizde yürürlükte olan planlı ve plansız alanlar imar yönetmeliklerinde gerekli düzenlemeler yapılmalı, kültürel zenginliğe sahip olan ülkemizin her tarafında bu yönetmelikler koruma amaçlı imar planları ile de desteklenerek bütün bir şekilde yaklaşım sergilenmelidir. Buradaki en önemli noktalar hangi parsellerde yapılaşma izinlerinin verilip verilmeyeceği, yeni yapıların geleneksel dokuya uygun olarak yapılması gerektiği ve alınacak imar kararlarının kısa süreli değil uzun vadede düşünülüp sürdürülebilir olarak alınması gerektiğidir. Ayrıca nitelikli yapıların yöresel özellikleri ve çevresel etkileri de göz önünde bulundurularak tescillenmesi veya nitelikli yapılar ile kırsal alanlarda koruma esaslarının uygulanması gerekmektedir.

Planlama önerileri

Alanya kırsalında geleneksel konut stokunun korunması için bir çaba sarf edildiği görülmemekle birlikte kentsel sit alanı olarak tescili bulunan sadece bir köy (Türktaş) bulunmaktadır. Her ne kadar koruma için birçok köyde geç kalınmış olunsa da özellikle nitelikli konut sayıları fazla olan köylerde koruma amaçlı imar planları yapılmalı ve sit alanı olarak tescil edilmelidir. Bununla birlikte sit alanı değeri olmayan bölgelerde ise

yapılar tekil olarak koruma altına alınmalıdır. Mevzuatta kırsal sit alanı olmadığı için kentsel sit alanı olarak tescil edilmesi gereken en önemli ve öncelikli köyler Mahmutseydi, Dereköy, Bademağacı, Bayırkozağacı, Uğurlu, Gümüşkavak ve Dimalacami köyleridir. Bu köyler hem nitelikli yapıların sayısı hem de yapıların çokluk, teknik ve estetik değerleri göz önüne alındığında önemli yere sahiptirler.

Hiçbir koruma altında bulunmayan yapılar kişilerin bilgisiz ve yanlış yaklaşımı sonucu yıkılarak ortadan kaldırılmaktadır. Nitelikli konutlar, koruma altına alınarak yeni yapılacak konutlar için öneriler getirilirken (Bkz. Bölüm 8.3.3) konut alanları nitelikli yapıların silüetlerini ve niteliklerini baskılamayacak şekilde planlanmalıdır. Sosyokültürel özelliklerin ve köy yaşantısının tekrar canlandırılması için yeni yaşam koşulları da göz önünde bulundurulmalı ve planlama yapılmalıdır. Örneğin köy yerleşimlerinin en önemli alanlarından olan meydan oluşumları yeni yapılacak planlamalar ile tekrar işlevsel bir hale getirilebilir ögelerdir. Bunların değerlendirilmesi yaşam dinamikleri açısından da olumlu katkı sağlayacaktır. Yapılacak olan seraların köy silüetlerini etkilemeyecek şekilde ve konumda yapılmaları gerekmektedir. İmar izinleri düzenlenirken, kat yüksekliği, cephe genişliği, yapılar arasındaki mesafe vb. etkenler düşünülmelidir.

Rant sorunlarına öneriler

Rant sorunu genellikle kent merkezlerinde karşılaşılan bir problem olsa da Alanya ilçesinde ki köylerin bir kısmının turistik bölgeler içerisinde kalmasından veya yerli halkın yayla olarak kullandığı köylerin, oturanların maddi durumlarının iyi olmasından dolayı sık olarak görülmektedir. Bu sorun ilçe merkezine yakın olan ve yapılaşmadan dolayı birçok köyü de etkisi altında bırakan Oba mahallesinde çok sık görülmektedir. Öyle ki resmi kayıtlardaki köylerden bazılarının (Basırlı, Karakocalı, Değirmendere) sınırlarının Oba mahallesi içerisine girdiği anlaşılmaktadır. Bu durum yeni yapılaşma alanlarının oluşması için yapılmıştır ve engellenmelidir. Köy statüsünde olan Elikesik, Hacımehmetli, Yaylalı, Seki ve İshaklı köylerinde rant nedeniyle hem yüksek katlı hem de dokuya uyumsuz yapılaşmalar üst düzeydedir. Alanya ilçesinde bunların önüne geçebilmek için kırsal yerleşim rehberleri hazırlanarak bu doğrultuda yapılar yapmaya izin verilmesi, kesinlikle kişilere özel olarak yapı izni verilmemesi, sıkı denetimlerin yapılması gerekmektedir. Özellikle turizm bölgeleri ile yayla alanlarında yapılaşma kararları mutlaka dokuya uygun şekilde alınmalıdır.

Alanya turizm kenti olduğu için ve gerek tarımsal faaliyetler gerekse imar faaliyetleri dolayısı ile yerli halkın ekonomik durumunun iyi olduğu bir ilçedir. Bu sebeple ilçe merkezine ek olarak farklı ve yüksek bölgelerde yapılmış olan ikincil konutların baskısı birçok yerde dokunun tamamen değişmesine neden olmuştur. Bundan dolayı özellikle yayla olarak kullanılan alanlar ile köy içerisindeki arazi kullanımlarında yapı özelliklerine dikkat edilmemiş, belirli bir planlama veya düzenleme yapılmamıştır. Bu alanların dahi rant bölgesi haline gelmiş olması çevreyi etkiler niteliktedir. Bunlar göz önüne alındığında kırsal alanlarda muhakkak olarak yapılaşmaya ait kısıtlamalar getirilmeli ve yüksek katlı yapılaşmadan kaçınılmalıdır.

Fiziksel dokuya yönelik öneriler

Alanya köylerinde fiziki nedenlere bağlı olan zorluklar sık olarak görülmektedir. Bunlar özellikle ulaşım, arazi kullanımları, geleneksel köy oluşum dokularının bozulması olarak kendisini göstermektedir. Alanya özelinde kırsal yerleşimlerin her biri için ayrı ve uygun çözüm önerileri getirilmelidir. Bunun en önemli nedeni ise köyler arasında fiziksel özelliklerin büyük farklılıklara sahip olmasıdır.

Fiziksel olarak alınması gereken kararların başında ulaşım problemine yönelik kararlar gelmektedir. Köylerin ilçe merkezine ulaşımı kolay hale gelmekle birlikte köy içinde ulaşımın bütün evlere direkt olarak sağlanamadığı durumlar vardır. Topoğrafik yapısı nedeni ile Alanya kırsalında her eve araçla ulaşım mümkün değildir. İlk yerleşimler sırasında araç ulaşımı gözetilmeden yapılan nitelikli konutlar daha sonra yolların yapılmasıyla çoğunlukla yol kenarında kalsalar da bunun mümkün olmadığı bölgelerde sadece yaya yolları bulunmaktadır. Neredeyse bütün köylerde araçla ulaşılamayan konutlar vardır. Bunların azaldığı tek bölge ise Alanya'nın güney köyleridir. Buna karşın sık karşılaşılan köyler ise Bayırkozağacı, Bayır, Dereköy, Bademağacı, Obaalacami, Dimalacami, Taşbaşı ve Sapadere'dir. Mevcut durumlarıyla araç yolunun çıkma imkânı olmayan köylerde evlere ulaşım için yaya yolları düzenlenmelidir. Birçoğu patika ve kayalık yollar vasıtasıyla ulaşılan konutlara eğime göre merdivenli düzenleme ve yol genişletilmesi uygulanmalıdır. Bu tür konutların sürekli aynı kişiler tarafından kullanımı zor olduğundan işlev değişikliği yapılarak restoran veya turistik konaklama amacıyla kiralama şeklinde kullanılması faydalı olacaktır. Bu tür yerlerde otomobil kullanımından çok doğal yaşam teşvik edilmeli ve araç trafiği sınırlandırılmalıdır.

Alanya kırsalındaki yerleşimlerin çoğunluğu konsantrik düzene sahiptir. Bu düzen Anadolu köylerinin birçoğunda da görülebilmektedir. Nitekim köy yerleşimleri bir plan dâhilinde değil topografyaya bağlı olarak gelişmiştir. Köyler için yine bu düzen korunmakla birlikte konutların çok fazla dağınık yapılmaması gereklidir. Hâlihazırda çok dağınık olan ve yol aksı boyunca uzun alanlara yayılmış yerleşimler köy dokularının kaybolmasında büyük etkendir. Yeni yol yapımı veya yolların genişletilmesi amacıyla yapılan kazılar sonucu konutların ulaşımının etkilendiği durumlar da meydana gelmiştir. Çok fazla kot farkı oluşması köy siluetinin de daha fazla bozulmasına neden olmaktadır. Alanya kırsalında bahçe ve duvar oluşumu söz konusu olmadığı için bu yolların kenarlarına duvar yapılması da uygun bir çözüm değildir. Yollar planlanırken hem nitelikli hem de yeni konut stoku düşünülerek açılmalı, konutlara çok yakın olacak şekilde yollar planlanmamalıdır.

Mevcut arazilerin kullanılmasında konut alanları, tarım alanları ve yeni yapılaşma alanları belirlenmeli, her köy için tüm alanlar gerektiği kadar kullanılmalıdır. Köy nüfusunun orantısız artması ve azalması değil uygun düzeyde tutulması hedeflenmelidir. Bu şekilde fazla konut ihtiyacı engellenecek aynı zamanda nitelikli konutlar korunabilecektir. Özellikle güney bölgede bulunan ve seracılık faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı köylerde tarım alanları ile konut alanları iç içe geçmiş durumdadır. Bu durum da hem nitelikli yapıların sayısının azalması ile sonuçlanmış, hem de bütün köy siluetinin değişmesine neden olmuştur. Her ne kadar tarım alanları ile konut alanlarının iç içe olması bazı köy dokuları ve peyzaj birlikteliği açısından doğalı yansıtsa da seracılık faaliyetlerine bağlı yapılaşma peyzaj unsurunu ortadan kaldırmaktadır.

Köylerin fiziksel dokusunun en önemli ögelerinden bir tanesi ise meydan oluşumlarıdır. Alanya kırsal yerleşimleri çok dağınık yapıda olduklarından meydan oluşumu her köyde görülmez. Ancak mahallelerin farklı alanlarındaki mevkilerde küçük meydancıklar ve toplanma alanları bulunmaktadır. Geleneksel meydan oluşumunun görüldüğü köyler sayıca çok azdır. Bunlar Karapınar, Sapadere, Kocaoğlanlı, Akçatı, Obaalacami, Mahmutseydi, Türktaş ve Bayırkozağacı köyleridir. Ancak en nitelikli ve korunmuş, aynı zamanda niteliği de korunan meydan oluşumu Karapınar köyünde bulunmaktadır. Bu köydeki meydanda bulunan ve kullanılmayan dükkânlar tekrar işler hale getirilmeli, aynı zamanda üst katları konaklama tesisi olarak kullanılmalıdır. Köy meydanlarının canlandırılması, hem fiziksel dokunun korunması hem de sosyokültürel özelliklerin sürdürülebilirliği

açısından önem arz eder. Bu tür meydanlar köylerin turizm açısından gelişmesi ve kültürel değerlerin gösterilmesi bakımından da önemlidir. Özellikle bu 8 köyde meydanlara yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.

Yapıların konumlanmasında topografya büyük etkiye sahiptir. %80'i Torosların yamaçlarında kurulmuş olan köylerde geç dönemlerde yapılan konutlar topografyaya uydurularak değil ancak topografya yapıya uydurulmak istendiğinde hatalı kazılar yapılmış ve yağışlara bağlı olarak toprak kaymaları meydana gelmiştir. Bununla birlikte baraj yapılmak suretiyle de birçok nitelikli yapı sular altında kalmıştır. Baraj altında kalan yapıların kurtarılma imkânı bulunmamaktadır ancak yeni yapılaşmalarda topografya dikkate alınmalıdır. Özellikle dere yatakları ve eğimin kesiştiği noktalarda konut yapılmamalı, nitelikli konutların ise etraflarında düzenleyici kazılar yapılmamalıdır.

Hem köylerde hem de ilçe merkezinde rant amaçlı olarak istenmeyen bir çok uygulama yapılmaktadır. Özellikle yeni gelişim bölgelerinde yayılmanın düzensiz olması ve yabancı uyruklu kişilere satış yapmak için gereğinden fazla konut yapılması nedeniyle merkez belde olan Oba Mahallesi sınırları neresi olduğu belli olmayan bir alan haline gelmiştir. Bu sebeple Değirmendere, Basırlı ve Karakocalı köylerinde sınırlar çok daralmıştır. Öyle ki yaşayan halk dahi köy sınırlarının değişmesine bağlı olarak köye mi beldeye mi bağlı olduklarını bilememektedir. Karakocalı köyü resmi kayıtlara göre 440 haneye sahip iken köy sınırları içerisinde çoğunluğu yeni yapılmış konutlar olan 33 hane bulunmaktadır. Bu 3 köyün kırsal alan özelliklerini neredeyse tamamen kaybetmelerinden dolayı ortak bir sınır belirlenerek tek bir köy (merkez köy) haline getirilmeleri kırsal niteliklerini korumaları açısından olumlu olacağı düşünülmektedir. Benzer durum farklı özellikler ile Elikesik ve Hacımehmetli köylerinde de görülmektedir. Burada sorun ise köy sınırlarında yüksek katlı yapılaşmaların ve site oluşumlarının görülmesidir. Bu noktada en azından arazilerin tamamında yapılaşma izni verilmemeli ve kırsal alanlar korunmalıdır.

<u>Sosyokültürel ve ekonomik kararlar</u>

Sosyokültürel ve ekonomik sorunların tamamı birbirlerini tetikleyen ve hızlandıran bir süreç soncunda oluşmaktadırlar. Günümüz koşulları da göz önüne alındığında bunların tamamına yönelik çözüm önerilerinin getirilmesi ve aynı zamanda uygulanması zaruridir. Çünkü çözülme tek nedenden dolayı da olsa sürmeye devam edecektir. Alanya kırsalında

bu kararlar verilirken mevcut sosyal yapı göz önünde bulundurulmalı ve yapılan anketler neticesinde yaşayan halkın istekleri değerlendirilmelidir.

Köylerde yaşayan kişilerin en büyük problemlerinden biri ekonomik ve istihdama yönelik çalışma ortamının olmamasıdır. Bu sebeple göç olmakta, turizm çalışma alanı olarak görülmekte ve yeterli iş gücü kalmamasına bağlı olarak birçok üretim yöntemi terk edilmektedir. Böylece kültürel özelliklerin kaybolma döngüsü başlamakta ve sürekli olarak hızlanmaktadır.

Köylerdeki boşalmaların geri dönüştürülmesi için öncelikle iş alanları yaratılmalı ve genç nüfusun tekrar köye dönmesi sağlanmalıdır. Yapılan anketler sonucunda da imkân olduğu takdirde insanların %76'sının köylere dönmek istediği belirlenmiştir. Hâlihazırda köylerde bulunanların ise hiçbir şekilde köyden ayrılmak istemediği anlaşılmaktadır. Kırsal alanlarda özellikle sağlık ocağı, okul, ibadethane gibi birimlerin aktif hale getirilmesi gerekmektedir. Köylerdeki istihdamın birincil verisini tarım ve hayvancılık oluşturduğu için en önemli gelişim buralarda sağlanmalıdır. Ancak Alanya turizm potansiyeli yüksek olan bir ilçe olduğu için nitelikli yapılarında kullanılması sureti ile köylere turizm bilinçli bir şekilde çekilmelidir.

Turizme yönelik öneriler

Alanya ilçesi ülke içerisinde turizm potansiyeli yüksek ilçelerden bir tanesidir. Özellikle deniz turizmi nedeniyle büyük turist akını olsa da kültürel turizm açısından da nitelikli ögelere sahiptir. Kırsal alanlar turizm nedeniyle olumlu şekilde kalkınma özelliğine sahipken bu durum kullanılmamış ve turizmin olumsuz etkilerine maruz kalmıştır. Farklı köylerde değişik özellikler bulunmasından dolayı turizme yönelik kararlar genel olarak değil köy bazlı verilmesi gerekmektedir. Bu nedenden dolayı;

- Ören yerleri bulunan Çakallar (Alara Han ve Alara Kalesi), Elikesik (Hamaxia Antik Kenti), Bayır (Colybrassus Antik Kenti), Gözüküçüklü (Leartes Antik Kenti), Seki (Syedra Antik Kenti) ve Uğrak (Iotape Antik Kenti) köylerinde nitelikli yapıların bir kısmının işlevsel dönüşüm ile kafe, restoran, hediyelik eşya satış alanları ve tanıtım ofisleri gibi kullanılması hem istihdama yönelik hem de turizmin artmasına yönelik katkı sağlayacaktır. Bu köyler arasında özellikle merkeze uzak olmasından dolayı ve kırsal alan özelliklerini

daha fazla ihtiva eden Bayır köyünde yayla turizmini desteklemek amacıyla nitelikli konutlar butik konaklama mekânları olarak kullanılmalı, gelen talep doğrultusunda ise dokuya uygun yeni konaklama alanları yapılmalıdır. Diğer köyler hem ilçe merkezine yakın olmasından hem de konaklama açısından merkez beldelerde imkân bulunmasından dolayı farklı yapı göstermezler ve günübirlik olarak ziyaret edilebilirler.

- Mağara bulunan ve turistik açıdan geziye elverişli olan Tırılar (Cüceler mağarası), Kuzyaka (Dim mağarası) ve Obaalacami (Kadıini mağarası) köylerinde gezi sonrası turistlerin vakit geçirmelerini sağlayacak şekilde açık oturma alanları ile yeme-içme mekânları ve satış alanları oluşturulmalıdır. Halihazırda safari, bisiklet, trekking, jeep safari, moto safari ve botanik turizminin de yapıldığı bu köyler turistlerin ziyaret ettiği ancak tesis olmadığından dolayı durup vakit geçirmedikleri bölgelerdir. Buralarda tanıtıcı etkinliklerin yanı sıra gezi programları sadece mağara turizmi olarak planlanabilir.

- Safari turlarının tamamı, bisiklet, yaban hayatı gözlem, trekking ve botanik turizminin hepsinin bir arada yapılabildiği ve sahip olduğu kanyon ile de rafting yapılabilen bir yer olan Sapadere köyü Alanya için önemli bir yere sahiptir. Bu bölge deniz turizmi için gelen turistlerin büyük çoğunluğunun görmeye geldikleri bir yerleşim alanıdır. Bu sebeple birçok yeme-içme mekânı görmek mümkündür. Ancak buna karşın turistlerin konaklama imkânı bulabilecekleri mekânlar yoktur. Bu köy özelinde kullanılmayan nitelikli yapıların tamamının konaklama mekânlarına dönüştürülmesi olumlu sonuç verebilecektir. Hem doğal güzellik olarak hem de havasının ilçe merkezine göre çok daha serin olmasından dolayı turistlerin konaklama için tercih edeceği bir özelliğe sahiptir. Bu noktada dokuya uygun konaklama tesislerinin yapılması, var olan talep göz önüne alındığında, gerekli görülmektedir.

- Alanya genelinde hemen her köye ait bir yayla bulunmakla birlikte ilçe merkezine en uzak köy olan Karapınar köyü yayla turizmi açısından önemli yere sahiptir. Alanya göçerlerinin yaylalarının çoğunluğu bu köy sınırı içerisinde yer almaktadır. Karapınar köyü yaz kış nüfusunun sürekli olarak korunduğu bir köydür ve ilçe merkezine göre çok yüksek kotta bulunması sebebiyle tercih edilmektedir. Bu köyün hem doğal hem de fiziki özellikleri göz önüne alındığında kullanılmayan nitelikli konutların yeme-içme veya konaklama mekânı olarak kullanılması, turistlerin konaklama talebine karşın belirli düzende yapıların yapılması ve köy olgusunun yaşatılarak anlatılması gerekmektedir.

Meydan olgusunun en net korunduğu köy olarak meydanın, halkın ürünlerini satabileceği özelliğe sahip olmasından dolayı, bu şekilde kullanılması olumlu olacaktır.

- Alanya köylerinde yapılan anketlerde halkın %77'sinin turizm faaliyetlerinin köylere gelmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu şekilde hem istihdam sağlanacağı hem de ekonomiye bağlı olarak nüfusun korunacağı belirtilmiştir. Göçün engellenmesi durumunda hem köy yaşantısı ve yerleşimi korunmuş hem de sosyokültürel özelliklerin devam etmesi sağlanmış olunacaktır. Göçün engellenmesi ile köyün ana niteliği olan tarım ve hayvancılık faaliyetleri de süreklilik kazanacaktır.

Tarıma yönelik öneriler

İlçe genelinde tarım önemli bir yere sahiptir. Birçok meyve ve sebzenin üretimi ilçe genelinde yapılabilmektedir. Tarımsal gelir kaynaklarının arttırılması ile vatandaşın göç oranı doğru orantılı şekilde arttırılabilir. Bu sebeple alınması gereken ilk önlem tarımsal alanda bir politika değişikliğidir. Öncelikli olarak tarım arazilerinin tamamının kullandırılması için teşvik verilmeli, ülke politikası ithalattan çok iç piyasayı canlandıracak şekilde kurgulanmalıdır. Toprak sahibi olmayan genç nüfusun toprak sahibi olabilmesi için devlet tarafından bazı bölgeler tarım alanı olarak açılabilir. Tarımdaki sulamanın her köyde eşit olmamasından dolayı bu konuda bütün köylerde su imkânının sağlanması hem üretimi hem de verimi arttıracaktır. Tarım getirilerinin yükselmesi ile yerleşik köy halkının göç oranı azaltılarak sosyal dokunun korunması sağlanabilir. Bunlar tekil olarak ele alınmayıp bölge genelinde kalkınma planları içerisinde uygulanırsa sonuç verebilecektir.

Tarımsal üretim yapılan arazilerin korunması ve hiçbir suretle konut yapılmasına müsaade edilmemesi gerekmektedir. İlçe genelindeki köylerde tarım arazileri de konut alanları gibi amorf şekillere sahiptir. Bunların eşitlik ilkesi gözetilerek tekrar taksim edilmesi, parçalı tarım alanlarının birleştirilmesi, tüm tarım alanlarına sulama imkânı sağlanması ve ulaşımın da arazileri kapsayacak şekilde planlanması tarım açısından alınacak önlemler olarak sıralanabilir.

Özellikle güneye yakın bölgelerde bulunan köylerde seracılık faaliyetlerine bağlı gelirin yüksek olması sebebi ile nüfus daha iyi korunmuş olsa da seraların gelişigüzel ve çok dağınık yapılması köy dokusunun kaybolmasına neden olmuştur. Bu durum en yoğun

şekilde Elikesik, Soğukpınar, Toslak, Akdam, Yeniköy, Yeşilöz ve Keşefli köylerinde görülmektedir. Bu sebeple seraların köy merkezlerinden veya köy yerleşimlerinden daha uzaklarda konumlandırılması gerekmektedir. Özellikle muz seralarının boyutlarının çok yüksek olması köy silüetini doğrudan etkilemektedir. Seraların mümkün olduğunca yapılaşmanın bulunmadığı yerlerde yapılması, gabarilerinin dikkate alınarak hangi ürün için sera yapılması gerektiğinin izne bağlanması ve seracılık yapacak kişilerin bağlı bulundukları köylerde yerleşmiş olmaları önemlidir.

Hayvancılığa yönelik öneriler

Hayvancılık bir ülkenin tarım ile birlikte en temel kalkınma kaynaklarından biridir. Ancak bu durum Alanya ilçesinde çok azalım göstermiştir. Hayvancılığa karşı alınacak öneriler sadece bölge bazlı değil aynı zamanda ülke politikası şeklinde düşünülmelidir. Hayvancılığın azalmasında ki temel iki sebep olarak iş gücünün azalması ve yanlış ülke politikaları sebep olarak gösterilebilir. Nüfusun tekrar arttırılabileceği köylerde tarımla birlikte hayvancılıkta mutlaka desteklenmelidir. Bu destek sadece maddi olarak değil aynı zamanda fiziki olarak da yapılmalıdır.

Kırsal yerleşimlerin önemli geçim kaynağı olan hayvancılığın tekrar canlanması için bölgeye uygun ırklar belirlenerek yavru üretilmeli ve beslemek isteyenlere ücretsiz olarak verilmelidir. Bunların takipleri, yem, ilaç ve bakım destekleri de yine devlet tarafından verilmelidir. Toroslar özellikle küçükbaş hayvan olmak üzere tüm besi hayvancılığı için uygun bir arazi yapısı sunmaktadır. Bunu değerlendirmek için yerli halk bilinçlendirilerek gerekirse tekil olarak besleme değil görev paylaşımı yapılarak bütüncül bir besi hayvancılığı yayılmalıdır. Böylece hem fiziki iş gücü miktarı indirilebilecek hem de yeterli verimin alınmasına yönelik ihtiyaçlar azaltılarak köylülerin hayvancılıktan kaçmalarının önüne geçilebilecektir.

Nüfusa yönelik öneriler

Alanya kırsalındaki nüfus çoğunlukla istihdam yetersizliği, gelişen ve değişen dünya şartları, eğitim seviyesinin artması ve turizm sebebiyle azalmıştır. Kırsaldaki nüfusun geri kazandırılması ve/veya dengelenmesi sosyokültürel özelliklerin, çevrenin, geleneksel köy dokusunun ve nitelikli yapıların korunmasına olanak sağlayacaktır. Bunun ilk aşamasının

istihdam sağlanması ve ekonomik doygunluk olduğu söylenebilir. Özellikle turizm potansiyelinin fazla olmasından ve kırsal turizm içinde uygun alanlara sahip olmasından dolayı nitelikli yapılar korunup geleneksel dokular oluşturulurken, buralara verilecek farklı işlevler sayesinde istihdam yaratılmalıdır. Böylece yerli halk öğrendikleri turizm işini kendi köylerinde yapma imkânına da sahip olacaktır. İstihdam için el sanatları, yöresel ürünlerin satışı ve sanayi faaliyetleri de desteklenmelidir.

Eğitim seviyesinin artmasına bağlı olarak köylerde okul sayılarının tekrar eski düzeylerine çıkartılmasının, nüfusun artmasına bağlı olarak çocuk nüfusunun da artacağı göz önünde bulundurulup, planlanması gerekmektedir. Eğitimini tamamlayan ve köyde yaşayan kişilere yönelik çalışma imkânları bulunması durumunda nüfus azalması engellenecek ve aynı zamanda bu kişilerin tarımsal faaliyetlerde de bulunmasıyla sosyokültürel yapının kaybolmasının önüne geçilebilecektir. Bu durum her eğitim gören kişi için mümkün olmasa da, şu anda tamamı göç ettiği düşünüldüğünde, belli bir oranda tutulabilirse başarı elde edileceği kabul edilmektedir.

Nüfus azalması engellendiğinde veya göçte geri dönüşler sağlanabildiğinde terk edilmiş yapı stoklarının kullanımına öncelik verilerek bu yapılarında korunması sağlanmalıdır. Öncelikli olarak ise terk edilmiş yapıların kullanımı sağlanmalıdır. Köy nüfusunun fazla artması durumunda ise yeni yapılaşma kararları doğrultusunda gelişime izin verilmeli ve dokunun tamamen yok olması engellenmelidir.

Çizelge 8.3. Nüfusa yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Nüfus: Azalan	Nüfus: Artan	Öneriler
Akdam		■	- Nüfus artışı plansız şekilde geliştiği ve turizm baskısı altında yoğun yapılaşmaya neden olduğu için dengelenmelidir. - Turizm alanı dışındaki nüfus artışları özellikle sera bölgelerinde görüldüğünden dolayı sera-konut bölgeleri düzenlenmelidir. - Kırsal alan planlaması ve şehircilik çerçevesinde yerleşim alanları düzenlenmelidir.
Değirmendere		■	
Elikesik		■	
Hacımehmetli		■	
Karakocalı		■	
Kızılcaşehir		■	
Obaalacami		■	
Öteköy		■	
Seki		■	
Toslak		■	
Yaylalı		■	
Alacami	■		- Köy nüfusunun geri kazanılması veya göçün engellenmesi amacıyla istihdama yönelik yatırımlar yapılmalıdır. - Köylerdeki eğitim ve sağlık yapıları ile sosyal üstyapı donatıları arttırılmalıdır. - Özellikle tarım ve hayvancılık desteklenmelidir.
Başköy	■		
Bucak	■		
Büyükpınar	■		
Dereköy	■		
Fakırcalı	■		
Gümüşgöze	■		
Hocalar	■		
Karapınar	■		
Mahmutseydi	■		
Orhan	■		
Sapadere	■		
Süleymanlar	■		
Taşbaşı	■		
Tırılar	■		
Türktaş	■		

Çizelge 8.4. Tarıma yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Tarım			Öneriler
	Kuru	Sulu	Sera	
Akçatı	■			- Tarım alanları mümkün olduğu kadar genişletilmedir. - Dağınık tarım alanları birleştirilmeli ve yeniden taksim edilmelidir. - Kuru tarım alanları imkân dâhilinde açılarak yerel halka üretim yapması için verilmelidir.
Büyükpınar	■	■	■	
Hacımehmetli	■		■	
Karakocalı	■		■	
Kuzyaka	■	■		
Tırılar	■			
Alacami		■		- Tarım alanları mümkün olduğu kadar genişletilmedir. - Dağınık tarım alanları birleştirilmeli ve yeniden taksim edilmelidir. - Sulu tarım alanları imkân dâhilinde açılarak yerel halka üretim yapması için verilmelidir. - Su bulma imkânı olan köylerde sulama geliştirilerek verim arttırılmalıdır.
Bayır		■		
Bayırkozağacı		■		
Beldibi		■		
Bucak		■		
Karamanlar		■		
Öteköy		■		
Paşaköy		■	■	
Seki		■	■	
Taşbaşı		■		
Üzümlü		■		
Yalçı		■		
Akdam-Alara			■	- Sera alanları çok dağınık olduklarından köy dokuları üzerinde baskın görünmektedirler ve bunlar belirli alanlarda toplanmalıdır. - Özellikle muz seraları yüksek olmalarından dolayı köy yerleşim alanlarından daha uzaklarda planlanmalı ve yapılmalıdır. - Seracılık desteklenmekle birlikte her köy için yapılması öngörülecek sera alanları belirlenmelidir.
Aliefendi-Beyreli			■	
Burçaklar-Çakallar			■	
Çamlıca			■	
Değirmendere			■	
Elikesik			■	
Gözübüyük			■	
Gözüküçüklü			■	
Güney			■	
Hacıkerimler			■	
Hocalar-İmamlı			■	
İshaklı-İspatlı			■	
Kayabaşı-Keşefli			■	
Kızılcaşehir			■	
Kocaoğlanlı			■	
Özvadi			■	
Soğukpınar			■	
Toslak-Uğrak			■	
Yaylalı-Yenice			■	
Yeniköy-Yeşilöz			■	

Çizelge 8.5. Hayvancılığa yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Hayvancılık					Öneriler
	Büyükbaş	Küçükbaş	Kümes	Arıcılık	İpekböceği	
Aliefendi	■			■		Bu köyler dışındaki köylerde; - Bölgeye uygun ırklar belirlenerek yavru üretilmeli ve beslemek isteyenlere ücretsiz olarak verilmelidir. - Yem, ilaç ve bakım destekleri devlet tarafından verilmelidir. - Yerli halk bilinçlendirilerek gerekirse tekil olarak besleme değil görev paylaşımı yapılarak bütüncül bir besi hayvancılığı yayılmalıdır. Gerekli iş gücü ihtiyacı minimuma indirilmelidir. Aynı zamanda klasik yöntem ile hayvancılık yapmak isteyenlerde teşvik edilmelidir. - Hayvancılıktan elde edilecek geleneksel ürünlerin (peynir, yoğurt vb.) arttırılması sağlanmalıdır. - Özellikle küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık tüm köylerde tekrar yapılır hale getirilmelidir. - Arıcılık desteklenerek yapmak isteyen ailelere ücretsiz olarak kovan ve arı dağıtılmalıdır. - İpekböcekçiliği destek verilerek tüm köylere tekrar yayılmalıdır.
Çamlıca	■			■		
Dereköy	■					
Gümüşkavak	■					
Kayabaşı	■					
Mahmutseydi	■		■	■		
Sapadere	■		■		■	
Süleymanlar	■		■			
Toslak	■		■			
Yeniköy	■					
Yeşilöz	■					
Akdam		■				
Çakallar		■				
Elikesik		■		■		
Karamanlar		■				
Yenice		■				
Beyreli				■		
Fakırcalı				■		
Hacıkerimler				■		
İmamlı				■		
Kızılcaşehir				■		
Tırılar					■	
Yalçı					■	

Çizelge 8.6. Turizme yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Turizm							Öneriler
	Kültür	Yayla	Kış	Spor	Mağara	Atv-Jeep safari	Botanik-trekking	
Bayır	■							- Nitelikli yapıların bir kısmı işlevsel dönüşüm ile kafe, restoran, hediyelik eşya satış alanları ve tanıtım ofisleri gibi kullanılmalıdır. - Safari ve gezi güzergâhları belirlenmelidir. - Ören yerlerinin tanıtımları ilçe genelinde yapılmalıdır.
Çakallar	■							
Elikesik	■							
Gözüküçüklü	■					■		
Seki	■							
Uğrak	■							
Bademağacı		■						- Yaylalara yönelik tanıtımlar yapılmalıdır. - Nitelikli konutlar konaklama için kullanılmalı, yetersiz geldiği noktalarda küçük konaklama yapıları yapılmalıdır. - Botanik ve gözlem turizmine yönelik yürüyüş alanları yapılmalıdır. - Yaylaların deniz ile bağlantısının kolay olması için ulaşım hatları ve yollar ıslah edilmelidir.
Basırlı		■						
Büyükpınar		■						
Çakallar		■						
Çamlıca		■						
Hacımehmetli		■		■				
Hocalar		■						
Şıhlar		■						
Yalçı		■						
Akçatı			■			■		- Kayak tesisi yapılarak turizmin 12 aya yayılması sağlanmalıdır.
Kızılcaşehir				■				Uluslararası müsabakaların yapılması için tanıtım çalışmaları yapılmalıdır.
Kuzyaka					■		■	- Gezi sonrası turistlerin vakit geçirmelerini sağlayacak şekilde açık oturma alanları ile yeme-içme mekânları ve satış alanları oluşturulmalıdır. - Safari hattı belirlenmeli ve sadece mağara gezileri için ayrı olarak oluşturulmalıdır.
Obaalacami					■			
Tırılar					■	■	■	
Alara						■		- Safari yapılan köy hatlarındaki nitelikli konutlar konaklama ve yeme-içme mekânlarına dönüştürülerek kullanılmalıdır. - Safari güzergâhları turistlerin daha çok vakit geçirmeleri için tam olarak belirlenmelidir.
Bıçakçı						■	■	
Gümüşkavak						■		
Sapadere						■	■	

Çizelge 8.7. Yerleşim ile geleneksel doku ve sosyokültürel öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Yerleşim Özellikleri	Geleneksel Doku ve Sosyokültürel Özellikler	Öneriler
Çamlıca			- Yeni yapılması planlanan konutlar dağınık olarak yapılmamalıdır. - Mevcut konutlara bitişik yapılaşmalar yapılmamalı belirli mesafeler gözetilmelidir. - Köy yerleşim alanları planlanarak daha fazla dağılmaları engellenmelidir.
Mahmutseydi			
Sapadere			
Türktaş			
Uğrak			
Üzümlü			
Yenice			
Alacami			- Geleneksel dokuları yaşatmak ve anlatmak için köylere turistler çekilmeli ve sosyal imkânlar arttırılmalıdır. - Sosyal ve kültürel yapıyı devam ettirmek için köylerden göç engellenmelidir.
Karapınar			
Obaalacami			
Türktaş			

Çizelge 8.8. Nitelikli konutlara yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Nitelikli konut sayısı		Öneriler
	Tescil (sit)	Konut Sayı	
Türktaş			- Konut sayıları da göz önünde bulundurularak kırsal (kentsel) sit yapılarak koruma altına alınmalıdır. - Kullanılmayan nitelikli konutlar tamamen restore edilerek uygun fonksiyonlar verilmeli ve kullanılmalıdır. - Özellikle turistlerin konaklamasına ve kırsala çekilmesine yönelik düzenlemeler yapılmalıdır. - Diğer köylerdeki nitelikli yapıların tamamı da tescil edilerek koruma altına alınmalıdır.
Alacami			
Bademağacı			
Bayırkozağacı			
Dereköy			
Gümüşkavak			
Mahmutseydi			
Süleymanlar			
Uğurlu			

Çizelge 8.9. Ulaşım ve altyapı-üstyapıya yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Ulaşım	Altyapı ve Üstyapı	Öneriler
Alacami			- Ulaşımı daha uzak olan köylerde bakkal, kasap, berber gibi imkânlar geliştirilmelidir. - Turist ziyaretleri için köylerde konaklama olanakları arttırılmalıdır.
Bayır			
Bayırkozağacı			
Karapınar			
Akçatı			- Eğitim, sağlık ve sosyal ihtiyaçlara yönelik yapılar kurgulanmalı ve hizmet yerinde sağlanmalıdır. - Altyapı sistemleri (kanalizasyon, su, elektrik) tamamlanarak konfor koşullarının arttırılmasına çalışılmalıdır. - Köylerdeki çöplerin belediye tarafından toplanmasına rağmen yetersiz olmasından dolayı, Büyükşehir Belediyesi desteği ile bunların daha sık toplanması gerekmektedir. Ayrıca çöpler ayrıştırılarak uygun olanlar yerinde imha edilmelidir. - Üstyapılar ortak köyler seçilmek suretiyle istihdamı da arttıracak şekilde planlanmalıdır.
Alara			
Asmaca			
Bademağacı			
Basırlı			
Başköy			
Beldibi			
Bıçakçı			
Bucak			
Burçaklar			
Büyükpınar			
Çakallar			
Fakırcalı			
Gözübüyük			
Gözüküçüklü			
Gümüşgöze			
Gümüşkavak			
Güney			
Hocalar			
İspatlı			
Karakocalı			
Karapınar			
Kocaoğlanlı			
Kuzyaka			
Orhan			
Paşaköy			
Seki-Şıhlar			
Taşbaşı-Uğrak			
Uğurlu-Uzunöz			
Üzümlü-Yalçı			
Yaylakonak			
Yenice			
Yeniköy			

Çizelge 8.10. Konaklama imkânı, planlama ve ekonomiye yönelik öneriler (■=güçlü yönler, ■=zayıf yönler, ■=fırsatlar, ■=tehditler)

Köyler	Konaklama İmkânı	Planlama	Ekonomi	Öneriler
Elikesik	■			- Konaklama tesislerinde kırsal alanlarla ve turizm ile ilgili bilgiler verilerek tanıtımlar yapılmalıdır. - Yerel halkın mevcut tesislerde çalışması için öncelik verilmelidir.
Hacımehmetli	■			
Keşefli	■			
Yeşilöz	■			
Hacımehmetli		■		- Diğer tüm köylerde imar planlaması yapılmalıdır.
Akçatı			■	- Köylerde mümkün olduğu kadar seracılık desteklenmeli ancak bunlar planlama çerçevesinde ve sera alanları belirlenerek yapılmalıdır. - Tarım ve hayvancılık destekleri arttırılmalıdır. - İstihdama yönelik yatırımlar yapılmalı ve buralarda yerel halkın çalışmasına öncelik verilmelidir. - Turizm gelirlerinden köylerinde yararlanması sağlanmalıdır. - Yerel halk bilinçlendirilerek el sanatları ve yöresel ürün satışları desteklenmelidir.
Alacami			■	
Aliefendi			■	
Asmaca			■	
Bademağacı			■	
Basırlı			■	
Başköy			■	
Bayır			■	
Bayırkozağacı			■	
Beldibi			■	
Bıçakçı			■	
Bucak			■	
Dereköy			■	
Fakırcalı			■	
Gümüşgöze			■	
Gümüşkavak			■	
Karamanlar			■	
Karapınar			■	
Kuzyaka			■	
Mahmutseydi			■	
Obaalacami			■	
Orhan			■	
Öteköy			■	
Saburlar			■	
Sapadere			■	
Süleymanlar			■	
Şıhlar-Taşbaşı			■	
Tırılar-Türktaş			■	
Uğurlu-Uzunöz			■	
Üzümlü			■	
Yalçı			■	
Yaylakonak			■	

8.3.2. Yapı Ölçeğinde Müdahale Kararları

Yapı tekniğinde, mimari elemanlarda ve malzemede meydana gelen bozulmalar yapı ölçeğinde verilecek müdahale kararları ile giderilebilmektedir. Bu müdahaleler ne kadar erken ve doğru yapılırsa o derecede koruma başarılı olacaktır. Aynı zamanda erken yapılan müdahaleler yapı malzemelerine de o derece az müdahale olanağı sunmaktadır. Yapının temelinden çatısına kadar olan müdahaleler ile yapı elemanlarını güçlendirmek ve sağlamlaştırmak için yapılan tüm müdahale kararları bu bölüm özelinde incelenecektir.

Malzemelere yönelik müdahaleler

Yapı malzemeleri bozulmaları nitelikli yapılarda çok ve sık görünen bozulmalardır. Bu bozulmalar hem zamana bağlı olarak hem de farklı etkenlerden dolayı hızlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Çabuk müdahale edildiğinde hemen giderilebilmelerinin yanında eğer zamanında müdahale edilmezse parça kayıpları ve ileri derece bozulmalara sebep olmaktadırlar. Alanya kırsalındaki yapılarda malzemelerde benzer bozulmalar görülse de bütün yapılarda bu bozulmaların varlığı saptanmıştır. Yani malzeme bozulmalarının yoğunluğu fazladır. Bu nedenle malzemelere yönelik verilen kararlar benzer özellik gösteren yapıların tamamında uygulanabilir olmalıdır. Malzemeye yönelik müdahaleler korumanın birinci ve temel aşamasını oluşturmaktadır.

Taş

Taş malzemeler çok dayanıklı olduklarından zor bozulmaktadırlar ancak bozulduklarında nitelikli müdahale gereksinimi duymaktadırlar. Malzemedeki bozulmaların doğru teşhis edilmesi nasıl bir yöntem uygulanması gerektiğini anlamak için gereklidir. Taşa müdahalede genel olarak temizleme, plastik onarım, sağlamlaştırma ve koruyucu malzemeler uygulanmak sureti ile koruma uygulamaları yapılabilir. Alanya kırsalındaki taş malzemelerde meydana gelen bozulmalar göz önüne alındığında koruma yaklaşımlarının tamamına ihtiyaç vardır ancak bunların nasıl uygulanması gerektiği farklılık göstermektedir.

Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda taşlarda çatlak ve kırılmalar yapıların yarısında görülmesine karşın tek bir yapı genelinde ki taşlarda az sayıda görülür. Buna karşın

müdahale edilmediği takdirde malzeme kaybı ile karşılaşılmaktadır. Çatlak olan malzemede eğer çatlaklar taş boyunca uzanmayıp kısa bir boyuta sahipse, çatlakların derinliği az olduğunda taş tozu karışımlı jeller ile enjeksiyon yapılmalıdır. Çatlakların boyutları fazla olduğunda veya taş boyunca görüldüğünde taş hareket etmeye başladığından çürütülerek değiştirilmelidir. Kuru duvar tekniği ile yapılmış sistemdeki taşlar yerine göre alıştırılmalı ve küçük taşlar ile sıkıştırılmalıdır. Harçlı duvarlarda ise taş çıkarıldığında boşalan harçlar şerbet ile doldurulmalıdır. Malzemenin değiştirildiğinin ve dönem farklılığının anlaşılması için değiştirilen taş duvarla hem yüz yapılmayıp 0,5 cm. içerlek olacak şekilde yapılmalıdır. Kırılma olan taşlarda ise kırılan parçaların büyüklüğü 5 cm. den az olduğu durumlarda malzeme aynen korunabilir ve istenmesi durumunda aynı tür taş tozu ile hazırlanan harç ile taş tamamlanabilir. Buna karşın derinlik 5 cm. yi geçtiğinde taşın değiştirilmesi gerekmektedir.

Nitelikli yapılardaki taşlarda görülen aşınma ve ufalanma daha çok iklimsel etkiler sonucu oluşmakta olan yıpranma ve erime şeklinde kendisini göstermektedir. Bu aşınmalar taş yüzeyinde tek katmanda olabildikleri gibi zamanla üst üste ilerlemiş şekilde çok katmanlı da olmaktadır. Bunlara karşı alınacak önlemlerde en önemli kriter taşın cinsi ve bozulmanın niteliğinin doğru anlaşılmasıdır. Taşlarda meydana gelen yüzeysel ve tek katmanlı aşınma/ufalanmalarda taş yüzeyi titiz bir şekilde kazınarak sıvalı duvarlarda taş renginde sıva ile sıvasız duvarlarda ise aynı özellikteki taş ile plak kaplama yapılmalıdır. Dönem farkının belli olması için sıvanın veya taşın kalınlığı duvar yüzeyine göre alt seviyede bırakılmalıdır. Erozyonun çok katmanlı ve derin olması durumunda taş yüzeyinden kazınmaya başlanarak ilerlenmeli derinlik 5 cm. yi geçtiğinde taş yerinden çıkartılıp, çıkarılan alan fırça ile temizlenerek yenisi ile değiştirilmelidir. Bu bozulma türü daha çok kuru duvarlı sistemde görüldüğü için değiştirilen taşın orijinal taş ile aynı boyutta olmasına özen gösterilmelidir.

Nitelikli yapılardaki taş malzemede karşılaşılan en sık bozulma türü kirlenmelerdir. Bunun en büyük sebebi ise çok fazla kirletici etki ve kirlenme türü bulunmasıdır. Kırsaldaki yapılarda taş malzeme duvarlarda kaba halde kullanılıp süsleme ögesi içermediği için koruma yöntemini buna göre belirlemek isabet olacaktır. Taş yüzeylerini kaplayan yüzeysel birikim, karbonat tabakası oluşumları, tuzlanma lekeleri, siyah tabaka, boya ve mikrobiyolojik patina oluşumlarının temizlenmesi özgün renk ve dokunun ortaya çıkartılması ve malzemenin dayanım süresinin uzatılması bakımından gerekli ve önemli bir

koruma işlemidir. Bu tür kirleri mekanik temizleme, lazer ile temizleme, kimyasal temizleme, kumlama, su ile yıkama, tuz çıkarma ve biyolojik temizleme yöntemleri ile çıkartmak mümkündür (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 117). Ancak Alanya kırsalında taş malzemenin temizlenmesi için en uygun iki yöntem kumlama ve kimyasal temizlemedir. Bu yöntemlerin seçilme nedeni ise hem zaman-performans oranı hem de ekonomik olarak diğerlerine göre artılarının bulunmasıdır.

Geleneksel yapıların cephe temizliklerinde, Batı ülkelerinde de sıklıkla kullanılan mikro-kumlama tekniği, alüminyum oksit, cam tozu, kuvars tozu, taş pudrası veya fındık, ceviz, yumurta kabuğu gibi ince öğütülmüş meyve kabukları gibi çeşitli granülometrik yapı ve sertliklerdeki toz/killerin basınç altında yüzeye püskürtülmesiyle gerçekleştirilen bir fiziksel temizlik yöntemidir (Ersen, 2011). Kompresöre takılan ayarlanabilir basınçlı tabanca vasıtasıyla aynı mesafeden eşit yoğunlukta yüzeye püskürtülen kil zerrecikleri kir tabakasını aşındırarak yüzeyde homojen bir temizlik sağlamaktadır. Bu yöntemde etki, kir tabakasının kalınlığına, uygulanan basınca, püskürtülen kilin sertliğine ve granül boyutuna, uygulama süresine ve mesafesine bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

Alanya kırsalı özelinde taş malzemenin zarar görmeden temizlenebilmesi için, püskürtme basıncının 1,5 bardan düşük tutulması, püskürtülen granül boyutunun 100-200 µm (mikron metre) arasında olması gerekmektedir. Bununla birlikte püskürtülen kilin yapılarda kullanılan taşın (farklı dokularda kireç taşları ve traverten) (Bkz. Ek-1) sertliğinden yüksek olmaması (2-3 Mohs) ve püskürtülen aşındırıcıların en az 30 cm. uzaklıktan fırlatılarak etkinin düşük tutulması uygun olacaktır. Uygulama işleminin muhakkak ön deneme olarak küçük bir taştan başlanarak yapılması ve bundan sonra tüm cephe temizliğine geçilmesi temel kurallardan bir tanesidir. Kimyasal temizleme de ise en basit olarak arap sabunu ve fırça ile temizlik yapılabileceği gibi temizlik uygulamalarında kullanılan ve kimyasal içeriğe sahip solventler de kullanılabilir. Bunlar kir tabakasının taş yüzeyinden ayrışmasını sağlayan ve uzaklaştırılmasına olanak sağlayan ürünlerdir.

Taş yüzeylerde yapılacak olan temizleme ve sağlamlaştırma işlemlerinden sonra mümkünse yüzey koruma işlemleri de yapılmalıdır. Bu işlem direnci azılmış olan taşların dahi aşınmalara ve dış etkenlere karşı korunması için önem arz etmektedir. Emülsiyonlar, tuz inhibitörleri, anti-grafiti yüzey kaplamaları, su iticiler, kolloidisilika ve biosidler gibi yüzey koruyucuları bulunsa da (Ersen, 2011), Alanya kırsalında uygulanması önerilecek en

iyi yöntem doğal silisyum esaslı şeffaf, buhar geçirimliliğine ve su itici özelliklere sahip, nano-teknolojik (nano silis) ürün türlerinin kullanılmasıdır. Temizlik işleminden sonra uygulanacak fotokatalitik nano yüzey kaplamaları üzerlerinde kir tutmayarak tekrar kirlenmenin engellenmesi için de kullanılabilir. Bu tür malzemeler sıvı halde kullanıma hazır olarak üretilirler ve uygulamadan doğrudan püskürtme yapılarak taş yüzeylerine emdirilebilirler.

Ahşap

Ahşap malzemede görülen bozulmalara farklı müdahale yöntemleri bulunmakla birlikte bazı durumlarda müdahale şansı çok az olup, malzemeyi değiştirmek gerekmektedir. Bu duruma özellikle böcek, mantar ve biyolojik nedenlere bağlı olan bozulmalarda, derecesi bilinmediği için müdahale yöntemi belirlenemediğinden rastlanır. Bu sebeple belli bir oranın üzerinde bozulmaya uğramış ahşapların değişimi kaçınılmaz olmakta, orijinal haliyle korumak ise çok zor olmaktadır.

Alanya nitelikli konutlarında en sık görülen bozulma türü olan renk değişikliğinde mekanik veya kimyasal temizleme yöntemleri uygulanabilir. Çok fazla sayıda olmasa da özellikle iç kapılarda görülen yağlı boyalar için mekanik olarak temizlik uygulanmak istendiğinde yağlı boyalarda kabarma var ise spatula ile ahşaba zarar vermeden itinalı bir şekilde kaldırma işlemi yapılmalıdır. Ancak boyada kabarma yoksa ısı tabancası kullanılarak boyaların yumuşaması sağlanmalı ve yüzeyden daha sonra kaldırılmalıdır. Aksi takdirde ahşabın aşınmasına yol açılması muhtemeldir. Bu işlemden sonra ise ahşap zımparalanarak korumaya yönelik işlemler uygulanmalıdır. Temizleme için kullanılacak bir diğer yöntem ise kimyasallar kullanılarak boyaların sökülmesidir. Bu durumda çözücü madde olarak ksilol, metanol, metilen klorür gibi organik çözücüler kullanılmalıdır. Gıda bazlı malzemeler ile kumlama tekniği uygulanarak boyaların aşındırılması ve temizlenmesi de mümkündür. Buradaki malzemeler organik kökenli olmalı ve insan, çevre ve malzemeye zarar vermemelidir. Bunun için uygulanacak kumlamada basınç çok önemlidir ve mümkün olduğunca düşük tutulmalıdır.

Boya harici renk değişikliği ise Alanya özelinde daha fazla görülmektedir. Bunlar mikroorganizmalar, güneş ve ateş gibi etkiler altında oluştuğu için ve malzemenin kimyasal yapılarını etkilediklerinden dolayı temizlenmeleri yeterli bir sonuç

vermeyecektir. Bu sebeple bu malzemelerin birebir aynıları ile değiştirilmesi ve koruma işlemlerinin uygulanması gerekmektedir.

Alanya kırsal konutlarındaki ahşap malzemede görülen şekil değişikliği ve çürüme, hangi sebeple meydana gelmiş olursa olsun ahşapların değiştirilmesini gerektirmektedir. Çürümelerde ahşabın geri dönüştürülmesi imkân dâhilinde olmayıp, şekil değişikliklerinde de düzeltilmeleri zordur. Suyu az emmiş olsa dahi, buna bağlı olarak ahşapta boşluk meydana gelebilmekte ve bu durum ahşaba zarar vermeden öğrenilememektedir. Malzemeye müdahalede ne kadar erken davranılırsa, değiştirilecek malzeme sayısı o kadar azalacaktır. Bu sebeple müdahalelerin ivedilikle yapılması gereklidir.

Ahşap malzemedeki organik kökenli bozulmaların (bakteri, mantar, yosun) müdahalesi derinliğe bağlı olarak değişiklik gösterecektir. Yüzeysel görülen bakteri, yosun ve mantar oluşumu mekanik yöntemler ile temizlenebilir. Burada dikkat edilmesi gereken nokta temizlik sırasında ahşabın dış katmanına hiç zarar verilmemesi ve özellikle yosun altından çıkan yüzeyin durumunun göz önünde bulundurulmasıdır. Eğer organik bozulmalar ahşabın kabuk dokusunun altına sirayet etmiş ise ahşabın değiştirilmesi gereklidir.

Bozulma sebebinin böceklenme olduğu durumlarda ahşabın iç özellikleri ve bozulma şiddeti belirlenemeyeceği için değiştirilmesi önerilmektedir. Bununla birlikte Alanya kırsalında bu bozulma türü az görülse de ahşaplar kontrol edildiğinde böceklerin ahşabın içyapısına zarar verdiği anlaşılmış ve hızlı bozulmaya neden oldukları görülmüştür. Her ne kadar ahşapta etkilenen kısımlar kesilerek yerlerine yeni parçalar yerleştirilebilse de taşıyıcı ahşaplar eski olduğundan Alanya kırsalındaki nitelikli konutlarda bu uygulama uygun görülmemektedir.

Nitelikli yapılarda kullanılacak yeni ahşapların tümünde ve mevcut haliyle korunacak ahşapların hepsinde emprenye işlemi uygulanmalıdır. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, ahşap değiştirileceği zaman emprenye daldırma yöntemi ile korunacağı durumlarda ise sürme yöntemi ile yapılmalıdır. Emprenye yapılmasında amaç ahşabın boşluklu ve gözenekli olan yapısının doldurularak sağlamlaştırılmasıdır. Bu işlem sırasında amonyum fosfat veya amonyum sülfat içerikli malzemenin ahşaba emdirilmesi malzemenin yangına karşı direncinin artmasını da sağlayacaktır (Hafızoğlu, 2001: 28). Buna ek olarak ahşabın uzun ömürlü olması ve bakım süresinin uzatılması için koruyucu cila sürülmelidir. Her ne

kadar koruyucular renkli olabilseler de, malzemenin doğal yapısının korunması amacıyla renksiz koruyucu sürülmesi uygun olacaktır. Bunlara ek olarak günümüz teknolojisinde üretilebilen koruyucular farklı niteliklerde olabildiği için döşeme kaplamalarında ve merdivenlerde çizilmez özellikte, poliüretan reçine esaslı ve su bazlı, mat ve doğal görünümlü cila kullanılmalı, güneş ışınlarının direkt temas ettiği ahşap yüzeylerde ise su bazlı ve ultraviyole dayanımlı şeffaf koruyucu cila sürülmelidir. Bunlar aynı zamanda ahşap üzerinde bir katman oluşturacağı için su itici özelliğe de sahip olacaktır. Ahşapların yangına karşı dayanımını arttırmak için köpük tabakası oluşturan kaplamalar bulunsa da, yapım sistemi gereği bunun Alanya kırsalında kullanılması uygun görülmemektedir.

Tuğla

Tuğla malzeme, taş malzemede olduğu gibi aynı temizlik işlemlerine tabi tutulabilmelerine rağmen, taş kadar dayanıklı olmadığı için temizlik çok verimli olmamaktadır. Özellikle kimyasal ve fiziksel teknikler tuğlayı çok aşındıracağı için kırsaldaki yapılarda kullanılan tuğlalar için en iyi temizleme yöntemi su ve fırça ile çok nadir durumda ise sabun kullanılmak suretiyle yapılmasıdır. Dikkat edilmesi gereken en önemli nokta, sadece su ile temizlik yapılması durumunda suyun tuğla üzerindeki kirlenme ve kavlamaları kaldıracak kadar kullanılması ancak tuğlanın su emmeyecek şekilde süresinin ayarlanmasıdır. Sabun ile temizlik yapılması durumunda ise sabunun çok itinalı bir şekilde yüzeyden giderilmesi ve durulanması gerekmektedir (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 138). Kirlenme dışında tuğlalarda kırık oluşması, parça kopması, çatlamalar olması, malzemede aşınma olması gibi durumlarda malzeme aynı boyutlarda ki tuğla ile değiştirilmelidir. Bunda izlenecek en doğru yol ise eğer mümkünse aynı yerde veya fabrikada üretilmiş olan tuğlayı bulup kullanmaktır. Böylelikle kullanılan yeni tuğlalar eski tuğla ile aynı özelliklere sahip olacaktır.

Tuğla malzemede koruma amacıyla su iticiler ve yüzey koruyucular uygulanmalıdır. Ancak bu uygulamanın ya eski tuğlaların tamamen temizlenmesinden sonra ya da yenileri ile değiştirildikten sonra yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde bozuk tuğlalara bu yöntemi uygulamak bir sonuç vermeyecektir. Tuğla yüzeylerde uygulanacak en iyi su iticiler silikon esaslı olanlardır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 139). Yüzey koruyucular bu yüzeylere sürme veya püskürtme yöntemiyle uygulanabilir.

Harç, sıva

Harç ve sıvalarda meydana gelen bozulmalarda genel olarak en iyi müdahale yöntemi harcın veya sıvanın yenilenmesidir. Alanya kırsalındaki yapılarda çoğunlukla taş malzeme kullanıldığı için ve yüzeyleri sıvasız olduğu için, özellikle dış cephelerde kısmi veya bütüncül şekilde harç boşalması görülmektedir. Kuru duvar sistemi ile yapılmamış olan bu yapılarda en iyi müdahale yöntemi harçların yeniden yapılıp tamamlanmasıdır. Burada dikkat edilmesi gereken unsur ise yeni yapılacak olan harçların mevcut harçlar ve dolgu malzemeleri ile aynı özellikte ve içerikte olmaları gerektiğidir (Bkz. Ek-2). Bu şekilde hem yapının görüntüsünde farklılık olmayacak hem de mevcuttaki harçlar ile yeni harçlar özdeşleşmiş olacaktır.

İç mekânlarda sıvalı olan duvarlar nadirde olsa Alanya nitelikli yapılarında görülmektedir. Bu durumdaki yapıların sıvalarında ise büyük oranda çatlamalar mevcuttur. Her ne kadar bunlar kısmi olarak sökülüp yamalama şeklinde tamir edilebilecek olsa da, yapıların kırsalda olması ve biyolojik çeşitlilik açısından fazlaca etki altında kaldığı düşünüldüğünde sıvaların tamamen raspalanarak aynı içerik ile yeniden sıva yapılması uygun olacaktır. Böylelikle çatlaklardan ve dökülme bulunan sıvalardan içeriye giren böcekler var ise sıva raspasından sonra temizlenerek sağlıklı bir sıva yapılabilecektir. Bölgesel olarak sıva raspası yapıldığında hangi alanda böcek olduğu anlaşılması zor olduğu için böyle bir yöntem uygulanmalıdır. Bununla birlikte sadece Türktaş köyünde bulunan bağdadi üzerine sıva yapılmış konutlarda, bakımlı olmalarından dolayı, sadece döküntü görülen yüzeylerin yeniden sıvanması yeterli olacaktır. Ancak burada sıva dökülen kısımlardaki bağdadi çıtaların suya maruz kalanlarının değiştirilmesi gerekmektedir.

<u>Yapısal sorunlara müdahaleler</u>

Malzemelerin tekil anlamda değil ancak yapıyı oluşturdukları elemanlarda meydana gelen sorunlar yapısal sorunlar olarak değerlendirilmektedir ve bunlara karşı alınacak tedbirlerde gecikilmesi yapının direkt olarak yıkılmasına neden olabilmektedir. Alanya kırsal nitelikli yapılarında bozulma görülen temel, duvar, döşeme ve çatı elemanlarına en uygun yöntem ile müdahale edilmesi yapıların sürdürülebilirliğini sağlamada önemli bir yere sahiptir.

Zemin, temel

Alanya kırsalında yapıların zeminleri dere yataklarından uzakta ve genel olarak sert/kayalık alanlarda yapıldığı için yapılarda büyük sorunlara yol açmamıştır. Ancak nadirde olsa görülen veya arazi çalışması sırasında alt tabakanın görülememesinden dolayı anlaşılmayan zeminlerde küçük çaplı kaymalar olmuştur. Temellerde meydana gelen en büyük sorunlar yine bu kaymalar ve zemin oturması kaynaklıdır. Her ne kadar zemin güçlendirilmesi için jet-grout, kompaksiyon-enjeksiyon ve mikro kazık gibi sistemler olsa da Alanya kırsal yapılarında bu sistemlerin kullanılması hem çok gerekli değildir hem de ekonomik bir çözüm olmayacaktır. Zeminlerinde boşalma olan Alanya yapılarında kullanılacak en uygun yöntem temellerin genişletilmesi veya yeni sömeller eklenerek güçlendirilmesidir. Bu yöntemler ile zeminde boşalma olan kısımlarda temel alt hizasına kadar kazılan toprak daha sonra temelin yarısının altını boşaltacak şekilde derinleştirilerek betonarme sömel ile desteklenebilir. Kırsaldaki nitelikli yapılar için hem kolay uygulanabilir olması hem de yapıların küçük olmasından dolayı etkin bir sonuç elde etmek amacıyla tercih edilmelidir. Bu uygulama kazıdan sonra boşalmanın fazla olduğunun anlaşılması durumunda hem içeriden hem de dışarıdan olacak şekilde yapılabilir. Bu durumda öncelikle yapı içerisinin kazılıp sömel yapılması, ardından yapı dışının kazılıp sömel yapılması ve birbirine bağlanması daha güvenli bir uygulama olacaktır.

Duvar

Duvarlar taşıyıcı olduklarından dolayı ve dış etkiye direkt olarak maruz kaldıklarından çok bozulma görülebilse de temelde korumak için uygulanabilecek yöntemlerin sayısı fazladır. Duvarların korunmasında uygulanabilecek yöntemler 4 başlıkta açıklanabilir. Bunlar duvarların ilk yapıldığı haldeki dayanımına ulaştırılması, mevcut duvarların dayanımının ve taşıma kapasitesinin daha da arttırılması, yeni ve modern elemanlar ile desteklenmesi ve yıkılan duvarların yeniden yapılmasıdır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 62).

Alanya kırsal nitelikli konutlarında duvarlarda en çok görülen sorun derz açılması veya boşalmasıdır. Derz ve harç onarımlarında dikkat edilmesi gereken en önemli unsur yapılacak olan harç karışımının mevcut harç ile aynı özelliklerde olmasının sağlanmasıdır. Böylelikle duvarlardaki harçlar farklı bir çalışmaya sahip olmayacaktır. Bundan yola çıkarak kullanılacak harçların kesinlikle çimento esaslı olmayıp sadece kireç esaslı olması

gerekmektedir. Kireç, kargir duvarlar için en iyi ve zararsız bağlayıcıdır. Yapılarda harç onarımı için en uygun yöntemlerden biri boşalan derzlerin tamamen temizlenerek açılan boşluktan yeni harç ile doldurulmasıdır. Bu harç dolgusu daha sıvı hazırlanıp derz arasından dökülebileceği gibi spatula veya mala yardımı ile de bastırılarak doldurulabilir. Özellikle dökülerek doldurulan bağlayıcıda, uygulama sırasında önce duvarın alt kısımları, daha sonra üst kısımlarının doldurulması duvar içinde boşluk kalmaması açısından çok önemlidir.

Yapıların duvarlarında büyük bozulmaya yol açan bir diğer etken ise otsu ve odunsu bitkiler olmaktadır. Bu oluşumlar duvarın yapısını bozmak için tek başlarına yeterlidirler. Bitkisel oluşum eğer otsu (ot, sarmaşık, ince dal) ise bunlar herbisit türü zirai ilaçlar yardımıyla çürütülerek veya soldurularak duvardan uzaklaştırılmalıdır. Ancak bitki oluşumu odunsu bir yapıda (ağaç) ise bu durumda öncelikle ağaç gövdesi duvara en yakın yerden kesilerek içerisine kimyasal çürütücü enjekte edilmeli ve çürüyen kök yerinden çıkartılmalıdır. Daha sonra oluşan boşluk ise harç ile doldurulmalıdır. Bitkilerin uzaklaştırılmasında göz önünde bulundurulması gereken unsur ise bitkilerin çekilmemesi ve koparılmamasıdır. Bitkiler direkt olarak çekilmesi durumunda kökleriyle birlikte geleceğinden, duvar taşlarının da yerinden oynamasına neden olacaktır.

Duvarlarda meydana gelen ileri seviye bozulma türlerinden bir tanesi ise strüktürel çatlaklardır. Yapısal bütünlük elde edilmesi açısından onarımda kullanılacak malzemeler mevcut malzemeler ile benzer özellikte olmalıdır. Genel anlamda çatlak onarımında kenet, dikiş ve enjeksiyon yöntemleri kullanılmaktadır. Bunlar tek başlarına kullanılabildikleri gibi aynı anda iki yöntem de kullanılabilmektedir. Bu yöntemlerden kenetleme kuru duvar sistemlerinde, dikiş hem kuru hem harçlı duvar sistemlerinde, enjeksiyon ise sadece harçlı duvar sistemlerinde kullanılmaktadır. Kenet sistemi çatlağın iki yanındaki taşların birbirlerine kenetleme elemanları kullanılarak bağlanması esasına dayanır. Kenetler özel yapıştırıcılar ile sabitlenebilir ve kullanıldığı duvara göre taş veya tuğla ile üzeri kapatılabilir. Dikiş yönteminde çatlak boyutlarının fazla olması durumunda çatlağın yan kısımlarındaki taşlar çıkartılarak oluşan boşluk tekrar örülür ve duvar tamamlanır. Bu yöntem genelde bölgesel olarak uygulanır. Enjeksiyon yönteminde ise oluşan çatlaklar kireç/hidrolik kireç esaslı dolgu malzemesi ile doldurulmaktadır. Enjeksiyon yönteminde önemli olan aradaki boşluğun tam ve homojen bir şekilde doldurulmasıdır (Zakar ve Eyüpgiller, 2015: 65). Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda kenet sisteminin kuru

duvarlarda ve çatlak genişliği 2 cm. yi geçmediği durumlarda kullanılması gerekmektedir. Harçlı duvarlarda ise enjeksiyon yöntemi çatlak genişliklerinin 5 cm. yi geçmediği ve duvarların fazla açılmadığı durumlarda kullanılmalıdır. Dikiş sistemi ise ister kuru ister harçlı duvarlar olsun çatlak genişliklerinin fazla olduğu durumlarda uygulanmalıdır. Duvarların geniş çaplı yıkıldığı durumlarda ise mevcut malzeme ile aynı doku ve özelliklere sahip malzemeler ile duvar örülerek tamamlanmalıdır. Taş ile birlikte hatılların kırıldığı durumlarda ise hatıllarda birleşim yerlerine kadar tamamı kaldırılıp yenisi ile değiştirilerek taşla örülmelidir.

Duvarların onarılmasının yanı sıra dayanımlarının arttırılması için gergi elemanları ile güçlendirme, yeni elemanlar ile destekleme, karbon fiber takviyeli kumaşlar ile sarma ve FRP çubuklar ile güçlendirme işlemleri uygulanabilir. Ancak Alanya kırsalındaki yapılarda duvarların sıralı moloz taş olmamasından dolayı FRP çubuk kullanımı uygun olmayacaktır. Duvarlarda, genişliklerin/açıklıkların az olmasından dolayı, şişme görülmediğinden gergi ile güçlendirme yapmak da gerekli değildir. Bu yöntem zaten küçük olan yapılarda görünümün bozulmasına da neden olacaktır. Yapıların çok büyük olmamasından dolayı ve niteliğini bozmaya gerek olmadığı için de yeni elemanla destekleme işlemi yapılmasına gerek yoktur. Hâlihazırda Alanya nitelikli konutlarında gözle yapılan tespitler doğrultusunda güçlendirme ve taşıma kapasitesinin arttırılmasına gerek bulunmadığı anlaşılmaktadır. Buna karşın güçlendirme yapılmak istenirse en uygun yöntem karbon fiber takviyeli polimer kumaşlar ile alt katlarda ve içeriden desteklemedir.

Döşeme

Alanya kırsalında döşemeler zemin kat özelinde toprak dolgu veya kısmi taş kaplamalıdır. Bu kısmın döşemelerinde bozulma malzemeden çok döşemelerin niteliklerinden kaynaklanmaktadır. Sadece 2 yapıda görülen modern malzeme ise kullanıcı kaynaklıdır. Kırsaldaki nitelikli yapıların zemin kat döşemelerinde yapılacak en iyi uygulamalar işlev değişikliklerine ve/veya kullanım amacına göre önerilebilir. Günümüzde bu yapıların zemin katları çoğunlukla ahır olarak kullanımını yitirdiği için buraların doğal taş kaplama ile kaplanması hem kullanım amacına uygun olacak hem de topraktan kaynaklanan sorunların giderilmesini sağlayacaktır. Ancak ahır olarak kullanılan mekânlarda zeminlerin kot olarak düzeltilip sıkıştırılması çok daha etkin olacaktır.

Nitelikli konutların üst kat döşemelerinin tamamında ahşap malzeme ve kaplama kullanılması beraberinde bu malzemeye ilişkin sorunları getirmektedir. Ahşap döşemelerde güçlendirme için çeşitli yöntemler olsa da Alanya yapılarında sadece bazılarının kullanılması önerilmektedir. Nitekim döşeme taşıyıcı sisteminde en çok görülen kırılma ve çürüme olaylarına karşı öncelikle yapılacak müdahale ahşap kirişlerin aynı boyutlarda olacak şekilde değiştirilmesidir. Değişim sırasında kullanılan ahşap türünün mevcut ahşap özelliklerine sahip olması önem arz etmektedir. Kirişlerde kırılma ve çürüme olmayan durumlarda ise değiştirilmesine gerek olmayıp, güçlendirmek için kesit arttırmak hem ekonomik hem de doğru olacaktır. Bunun için kullanılacak destek kirişleri hem ahşap hem de metal olabilir. Ancak her iki durumda da mevcut kiriş boyutunun aşılmaması, ahşap ekle yapılan kesit arttırma için mevcuttan farklı şekle sahip kiriş kullanılması dönem farklılığının anlaşılması açısından uygun olacaktır.

Demir malzeme kullanılarak ek kiriş yapılması durumunda bu elemanların boyutlarının 5 x 5 cm olması yeterlidir. Bununla birlikte bu elemanlar destek elemanı olacağı için ahşap kirişlerin yakınında ve mümkün olduğunca görünmeden kullanılması gerekirken hiçbir surette döşeme tahtaları bu elemanlara çivi veya başka bir eleman marifetiyle sabitlenmemelidir. Ayrıca taş duvarın üstüne bindirilen kesimde çelik profilin ucu ile taş duvar arasında en az 2 cm. boşluk bırakmalıdır. Her iki önlemde metal ile ahşabın genleşme farkından oluşacak çalışma sebebiyle malzemelerin birbirlerinden etkilenmemelerini sağlayacaktır.

Bu yöntemler Alanya kırsalındaki nitelikli yapıların döşemeleri için yeterli olup, diğer yöntemlerin uygulanması (ahşap döşeme ve taşıyıcı arasında metal kenet kullanımı, FRP ile kirişlerin güçlendirilmesi, ahşap döşemelerin üzerine güçlendirme için betonarme sistem uygulanması, döşemenin asılması suretiyle ek metal bir sistem ile desteklenmesi) gerekmemektedir. Bu uygulamalar bölgedeki yapıların özellikleri gereği hem ekonomik değildir hem de uygulaması zor olup gerekli olmayan uygulamalardır.

Çatı

Alanya kırsal nitelikli yapılarında çatılar düz dam, beşik veya kırma şeklinde yapılmışlardır. Kırma ve beşik çatıların problemleri kendi aralarında benzerlik göstermektedir. Ahşap karkasa sahip bu çatılarda problem çoğunlukla ahşap elemanlarda

olmaktadır. Ancak kaplama malzemelerinin metal türü olması da farklı bir bozulma türüdür. Ahşap çatılarda öncelikli yapılması gereken müdahale taşıyıcı dikme, aşık ve merteklerin kırılmış ve çürümüş olanlarının aynı ebatlarda ahşaplar ile değiştirilmesidir. Yeni yapılanlar dışında mevcut haliyle çatı karkaslarında sağlam taşıyıcıya sahip olmayan evlerde güçlendirme işlemleri önerilmemektedir. Hâlihazırda çatıların çoğunda malzeme farklılıkları bulunduğu içinde sistemlerin bütünüyle yenilenmesi uygun olacaktır. İlk olarak yapılması gereken müdahale ise sac kaplamaların kaldırılıp alaturka kiremit kaplama yapılmasıdır. Ancak mevcut çatılarda mertekler üzerinde kaplama tahtası bulunmamasından dolayı öncelikle çatı mertekleri üzerine kaplama tahtası çakılması, üzerine su yalıtımı uygulanması ve ardından kiremit yapılması gerekmektedir. Nitekim çatıdan su alma kırsaldaki yapılarda sık karşılaşılan bir problemdir.

Nitelikli yapıların orijinal çatısı olan düz damlarda ise ahşap kirişlerin özelliklerini kaybedenleri değiştirilmelidir. Kiriş üzerinde bulunan toprak ağır olduğu için ince olan kirişlerin ebatlarının da arttırılması gerekir. Yukarıdaki toprak dolgu bitki oluşumu için müsait olduğu için hem mevcuttaki bitkiler temizlenmeli hem de yeni oluşumları engellemek için zirai ilaçlar eklenmelidir. Toprak çatılarda en büyük problem olan su yalıtımı için çatı kesitine su yalıtım malzemesi eklenebilir. Ancak her ne surette olursa olsun düz çatılarda düzenli olarak bakım yapılması ve özellikle kış ayları öncesinde sıkıştırma işlemi yapılması uygun olacaktır.

<u>İnsan kökenli sorunlara müdahaleler</u>

İnsan kökenli sorunlar Alanya kırsalında sık olarak görülmekle birlikte önüne geçmesi de hayli zor bir durumdur. Bunun en büyük sebebi ise bu sorunların eğitim ve bilinçsizlik ile çıkması ve kişilere bu doğrultuda verilecek eğitimin hem zor olması hem de kişiler tarafından umursanmamasıdır. Ancak bu bozulma türlerinin eğitim ile desteklenerek giderilmesi veya en aza indirilmesi hem kolay uygulanabilir olması hem de en az masrafla yapılabilir olmasından dolayı önem arz etmektedir.

Bakımsızlığa karşı önlemler

Nitelikli yapılarda bakım yapılması yapıların ömürlerini direkt olarak etkiler. Sürekli bakımı yapılan bir yapının herhangi bir müdahaleye gerek kalmadan çok uzun yıllar

kullanılabilir olması hem kültürel hem de ekonomik açıdan önemlidir. Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda bakımsızlık çok sık göze çarpar. Konut sahiplerinin zamanında bakım yapmaması sonucu yapılar gittikçe kötü duruma gelmektedir. Bilinçsiz bir yaklaşım sonucu bakım yapmak isteyen mülk sahiplerinin yanlış uygulamalar ile de yapılara zarar verme oranı çok fazladır. Özellikle taş yapıların çimento içerikli harç ile sıvanması durumu birçok yapıda kendisini gösterir.

Bu durumlar ile ilgili yapılması gereken en etkin müdahale nitelikli konut sahiplerine bu yapıların öneminin ifade edilmesi ve yapılar ile ilgili bakım yapılmasının ve bu bakımların nasıl olması gerektiğinin anlatılmasıdır. Kültür değerlerinin vatandaşa aktarılmadığı veya öneminin belirtilmediği durumlarda kişilerin bu yapılara bakış açısı olumlu olmamaktadır. Eğitim hem kullanıcının anlayabileceği ve uygulayabileceği kadar anlaşılır olmalı hem de ekonomik olarak bir yük getirmemelidir. Ekonomik yük getirmesi durumunda gerekirse devlet tarafından desteklenerek konutların bakımlarının yapılması sağlanmalıdır. Ancak bu bakımlar direkt olarak devlet eliyle yapılmamalı, konut kullanıcılarının bakımları yapması teşvik edilmelidir. Aksi takdirde ülke politikalarındaki değişim sonucunda ilk sene yapılan bakım diğer sene terk edilmeye başlanacaktır.

Terk edilmişlik (kullanılmayan yapı stoku) karşısında önerilen müdahaleler

Tüm geleneksel yapılarda olduğu gibi Alanya kırsalındaki nitelikli yapılarda da terk edilmişlik (kullanılmayan yapı stoku) nitelikli yapıların bozulması ve çoğunlukla yıkılması ile sonuçlanmaktadır. Bu durum ile ilgili bölgesel ve yerleşim alanları ayrı ayrı değerlendirilerek müdahale getirilmesi daha uygun olur. Yapılar bu konu başlığında incelendiğinde yaşlı nüfusun azalması, genç nüfusun göç etmesi ve değişen ihtiyaçlar doğrultusunda modern evlerin kullanım oranının artmasından dolayı terk edilmektedir. Bu sebeple bu üç etken altında farklı değerlendirmelerde bulunulabilir.

Yaşlı nüfusun hızla azalması hem ölüm sonucu olmakta hem de göç dolayısı ile meydana gelmektedir. Yaşlı nüfusun geri getirilmesi mümkün olmayacağı için bu durumda gençlerin teşvik edilerek ata evlerine sahip çıkmaları ve ikincil bir konut yerine öncelikli olarak nitelikli konutun kullanılması desteklenmelidir. İkincil bir konut yapmak istenmesi durumunda bunlar ya kamulaştırma yolu ile alınmalı veya işlev değişikliği ile kullanıma sokulmalıdır. Özellikle güneye yakın köyler ile turistik-kültürel değeri ve potansiyeli olan

(Türktaş, Obaalacami, Dereköy, Alara, Çakallar, Sapadere, Bayırkozağacı, Bademağacı) köylerde yapıların konut dışı kullanımı (konaklama, yeme-içme, sergi) desteklenerek dönüşümü sağlanmalıdır. Bu şekilde hem yapıların kullanımı gerçekleştirilmiş olunacak hem de turist potansiyelinin artması sağlanacaktır.

Hem göç eden yaşlıların hem de göç eden gençlerin köylere geri dönmesi için yapılması gereken en önemli faaliyet ise istihdamın sağlanması ve buna yönelik olarak öneriler getirilmesidir. Alanya verimli toprakları sayesinde tarımın önemli bölgelerinde biri olarak kabul edilebilecek bir alanda kurulmuş iken ülke politikaları gereği tarımsal ve hayvansal faaliyetler azalma göstermektedir. Bu sebeple gelir elde edemeyen köylünün göçü hızlanmıştır. Bu doğrultuda ilk olarak tarım ve hayvancılık faaliyetleri desteklenerek üretimin önü açılmalıdır. Bununla birlikte köylerde ki sosyal yaşamı canlandırmaya yönelik ve sosyokültürel özelliklerin kopmasını engellemek amacıyla etkinlikler düzenlenmelidir. Fiziki çalışma koşullarının ağır olduğu tarımsal faaliyetlerin karşılığının köy halkını tatmin etmesi en önemli konudur. İş imkânının yaratılması her zaman için köy nüfusunu arttıracaktır. Ancak bununla birlikte turizm etkisinin kıyılarda çok etkili olması dolayısı ile özellikle turistlerin köylere de yönelimleri sağlanmalı bu doğrultuda konaklama, yeme-içme, sanatsal faaliyetler, turizm etkinlikleri yapılacak mekânların ve alanların yaratılması gerekmektedir.

Değişen ihtiyaçlar dolayısı ile yapıların terk edilerek yeni yapılarda yaşama isteği çok artmıştır. Bu sebeple yapıların onarılması, günümüz ihtiyaçları dolayısı ile istenen mekânların asıl yapıya zarar vermeden giderilmesi terk edilme oranını azaltacaktır. Bu doğrultuda kullanıcı istekleri de göz önünde bulundurularak yeni ekler yapılması, mekân sayısının arttırılması ve konfor koşullarının sağlanması uzmanlar denetiminde yapılmak koşuluyla uygun olacaktır.

Bilinçli zarar verme için müdahaleler

Alanya kırsal nitelikli yapılarında bilinçli zarar verme yeni yapı yapmak amacıyla eskisinin yıkılması biçiminde görülür. Bir kısıtlama unsuru bulunmaması ve insanların bilinçsiz yaklaşımı sonucu bu durum tüm köylerde görülmektedir ve yeni yapılan yapıların neredeyse tamamına yakını bu şekilde yapılmıştır. Maalesef eskiyi korumadan yeniyi yapma düşüncesi resmi yollardan önlem alınmadıkça giderilememektedir. Kırsaldaki

yapılarda bu sorunu çözmenin ilk aşaması nitelikli yapıların tescillenerek koruma altına alınmasıdır. Bununla birlikte verilecek eğitim ile koruma altında olan yapılara yapılacak müdahaleler de kişilere anlatılarak eski yapıların yıkılmasının önüne geçilebilecektir. Özellikle yapılacak yönlendirmeler ve yerel yönetimlerin bilinçli yaklaşımları ile yeni yapılaşmanın nitelikli yapılara dokunulmadan yapılması gerekliliği belirtilmelidir. Yerel yönetimlerin alabileceği en etkin önlem ise tescilli olmasa dahi eski yapı parsellerinin küçük olması durumunda içine yeni yapı yapılmaması, yeni yapı yapılmak istendiğinde eski yapının yıkılmasının yasaklanması, büyük olması durumunda ise mevcut yapıya en az 6 m. mesafede yeni yapı yapılabilir şeklinde karar almasıdır.

Alanya kırsalındaki nitelikli yapıların duvarlarında bilinçli olarak yapılan boyalı yazılardan (boya, yazı, grafiti) kaynaklanan kirlerin temizlenmesi için en uygun yol ise kimyasal (boya çözücü) yöntemlerle temizlik yapılmasıdır. Boya çözücü olarak metil klorür içerikli ürünler jel kıvamında kullanıma hazır bir çözücü olup, boya fırçaları yardımıyla yüzeylere uygulanabilir. Bu şekilde yumuşayarak kabaran boya tabakası orta sertlikteki bir fırça ile fırçalanarak, pamuk veya sünger yardımıyla silinip, yüzeyden arındırılabilir. Dikkat edilmesi gereken en kritik nokta ise işlem sonrasında yüzeyin suyla yıkanarak kimyasal etkiden arındırılması gerektiğidir.

Konfor koşulları kaynaklı bozulmalara yapılacak müdahaleler

Konfor koşulları kaynaklı bozulmalar insanların keyifleri dolayısı ile ve nitelikli yapıların özelliklerine dikkat edilmeden yaptıkları eklentiler veya işlev farklılıkları ile ortaya çıkmaktadır. Bakım zorluğu dolayısı ile de özellikle çatı ve çardak mekânlarının yeni malzemeler kullanılarak yapılması ve özelliklerinin bozulması da bu tür bozulma altında değerlendirilmiştir. Bu tür bozulmalara yapılacak müdahalelerde konfor koşullarının mümkün olduğu kadar korunarak yeni öneriler getirilmesi, mümkün olmadığı durumlarda kaldırılması gereklidir.

Nitelikli konutlarda sonradan oluşturulan mekânlar bulunabilmektedir ve bu yapılara müdahale edilirken temel ilke bölücü duvarların kaldırılması olmalıdır. Böylece yapı hem orijinal haline getirilmiş hem de muhdes eklentilerinden kurtarılmış olacaktır. Ancak günümüz kullanım koşullarının sağlaması açısından mekân gereksinimi olan konutlarda bölücü yapılmak istenirse bunlar ahşap taşıyıcı ve ahşap kaplamalı olarak yapılabilir. Bu

durumda mekân bölünmesi yapılacak yapılarda özellikle ahşap bölücü duvarın altına döşemede kullanılan kirişe bitişik olacak şekilde 2 tane kiriş yapılması veya ahşap kirişin çelik kullanılarak güçlendirilmesi gerekmektedir.

Mekanik ve elektrik tesisatı açısından en çok göze çarpanlar klimalar, güneş ısı sistemleri, çanak antenler ve elektrik kablolarıdır. Klima kullanılmak istendiği durumlarda dış üniteleri yapı cephe duvarına değil bahçe içerisinde uygun bir alanda konumlandırılmalıdır. Güneş ısı sistemleri ise özellikle betonarmeye dönüştürülen çatılarda kullanılmış olmakla birlikte yapı beden duvarlarına yoğun ağırlık yükü getirmeleri nedeniyle kaldırılmalıdır. Çanak antenler mümkünse yapı üzerine değil yapıya yakın bir ağaç üzerinde monte edilmelidir. Elektrik kabloları ise içi sıvalı olan yapılarda sıva altına alınmalı, yangın tehlikesine karşı dayanıklı ve duman çıkarmaz şekilde seçilmelidir.

Niteliksiz eklenti

Niteliksiz eklentiler Alanya kırsalında genellikle mekân eklentileri şeklinde görülürken aydınlatma, tesisat ve mimari eleman eklentileri şeklinde de görülmektedir. Bunlar müdahale ve zarar bakımından incelendiğinde en çok mekân eklentilerinin yapılarda bozulmaya neden olduğu ve dönüşümünün de en zor olan bozulma türü olduğu söylenebilir. Çoğunlukla orijinal yapıdan daha büyük yapılan eklentiler nitelikli yapının neredeyse tamamen kaybolmasına neden olmuştur. Mekân eklentileri genel olarak beton, briket, tuğla veya pvc malzeme kullanılarak oluşturulmuştur. Her ne kadar ihtiyaç olsa da eklentiler bir uzman denetiminde yapılmadığı için gelişigüzel sonuçlar çıkmıştır. Nitelikli yapılarda esas olan eklentilerin tamamının itinalı bir şekilde kaldırılmasıdır. Pvc ve tuğla eklentiler daha kolay kaldırılmakla birlikte beton kullanılarak yapılan eklentilerde itinalı yaklaşılmalı ve el ile eklentiler sökülmelidir. Yapıların büyütülmesi yerine orijinal haliyle kullanılması, eğer ihtiyacı karşılamıyorsa uygun işlev değişikliği ile kullanılarak yeni konut yapılması uygun bir yaklaşım olacaktır.

Kapalı mekân eklentileri dışında özellikle en çok müdahale çardakların yeni malzeme ile yapılmasıdır. Çardakların öncelikli olarak ahşap malzeme ile yapılması veya yenilenmesi gereklidir. Ahşap malzeme ile yapılamayan çardaklarda demir taşıyıcılar yapıya değil yere yük aktarmak şartıyla demir çardakların yapılması kabul edilebilir. Ancak demir malzeme kullanılarak yapılan çardakların boyutları abartılmamalı ve yapının bir kenar hat

uzunluğunu geçmemelidir. Kullanılan demir kare profilli ve en büyük profil boyutları uzunluk serbest olmakla birlikte 6x6 cm. ebatlarda olmalıdır. Sadece taşıyıcı dikmelerin boyutları 10x10 cm. olabilir.

Nitelikli yapılara yapılan mimari eklentilerin başında demir kapılar, pvc ve demir pencereler ile beton ve demir merdivenler gelmektedir. Bunların orijinal ve/veya arazi çalışması sırasında ortaya çıkarılan kapı ve pencere tipleri kullanılarak yapılması veya değiştirilmesi uygun olur. Merdivenlerde ise esas olarak kullanılan malzemeler ahşap veya taştır. Müdahale sonucu bu elemanlar beton veya demirden imal edilmişlerdir. Demir merdivenler her ne kadar yapılarda uygulanması kabul edilebilir olsa da beton merdivenlerin tamamının taş veya ahşap olarak yenilenmesi gerekir. Demir merdivenlerde ise fazla rıht sayısı olanların değiştirilmesi önerilir.

İşlevsel dönüşüm

Alanya kırsalındaki yapılarda işlev değişimi az olmakla birlikte yine de bulunmaktadır. Bilinçli şekilde yapılan ve yapının herhangi bir noktasına zarar vermeden kurgulanan işlevsel dönüşüm sadece 2 yapıda görülmektedir. Bunlar müze (köy evi) ve restoran-kafe olarak hizmet vermektedir. Bu şekilde yapıldığında yapıların yaşatılmasını mümkün kılan uygulama diğer yapılarda görülmemektedir. Bunlardan başka dönüşüme uğrayan nitelikli konutların tamamı samanlık ve depo şeklinde kullanılmaktadır. İşlevsel dönüşüm bu durumda yapıların bozulmasına yol açmıştır. Özellikle depo olarak kullanılan yapılar atıl duruma gelmiş, samanlık olarak kullanılan yapılar ise özensiz kullanıldıklarından dolayı bozulmaları önemsenmemiş ve biyolojik bozulma etkilerine daha fazla maruz bırakılarak bozulmaları hızlanmıştır. Özellikle bu şekilde kullanılan yapıların yeni işlevler verilerek değerlendirilmesi, en kötü durumda tekrar konut olarak kullanılarak bakımlarının yapılmaları gerekmektedir. Yapılarda işlev değişikliğine bağlı olarak kırılmış ve bozulmuş olan elemanlar yeniden uygun şekliyle yapılmalı ve özgün dokuya kavuşturulmalıdır.

<u>Ekonomik kökenli sorunlar (bozulmalar) için öneriler</u>

Ekonomik kökenli sorunların ilki olan gelir yükselmesine bağlı olarak kişilerin nitelikli yapıları yıkarak yeni ve büyük yapılar yapması durumu kişilerin bilinçlendirilmesi ve nitelikli yapıların koruma altına alınması ile önüne geçilebilecek bir sorundur. Bununla

birlikte yapıların kamulaştırılma yoluyla alınması da mümkündür. Ancak insanları teşvik etmek bu noktada önemlidir.

Maddi durumları ve gelirleri düşük olan hane sahiplerinde ise daha çok nitelikli konutlarla ilgilenmeme, ilgilenmek ve bakım yapmak istese dahi yüksek maliyetli olmalarından dolayı imkânsızlıklar bulunmaktadır. Bu tür kişilerin evlerinin bakımlarını yapabilmeleri için hem maddi hem de eğitsel destek verilmesi gerekmektedir. Bakım masrafları yüksek olan nitelikli konutlar ev sahibi tarafından korunmamakta, bakım imkânı bulanlar ise en kolay bulunan ve ucuz olan çimento esaslı sıva ile yapıları bozmaktadır. Bu noktada ise yapıya uygun olmayan sıvaların kullanımı yasaklanmalı ve bilgilendirme yapılmalıdır.

Yapıların koruma altında olmaması, yetkili kurumlar tarafından takip edilip önemsenmemesinden dolayı kişilerin ekonomik durumu iyi veya kötü olsun nitelikli yapılar açısından olumsuzluk ile sonuçlanmıştır. Bu sebeple "Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu" tarafından gerekli incelemeler yapılmalı ve köylerdeki nitelikli yapılar koruma altına alınmalıdır.

8.3.3. Alanya kırsalında yeni yapılaşmaya yönelik rehber

Çalışma alanında yeni yapıların oluşturulması sürecinde iki farklı yaklaşımda bulunulmuştur. Bunlardan birincisi mevcut yapıların yorumlanması ve günümüz ihtiyaçlarını da karşılayacağı şekilde aynı malzeme, aynı mimari özellikler ile ancak farklı dönemlerde yapıldıklarını belirtecek özellikler katarak tasarlanmasıdır (Venedik Tüzüğü madde 9'a dayandırılarak). İkincisi ise yine mevcut yapıların değerlendirilmesi sonucu elde edilen verilerin kullanıldığı ancak tamamen yeni malzeme (betonarme) olarak tasarlanmasıdır (1987 Washington Tüzüğü madde 10 ve Valetta İlkeleri'ne dayanarak). Buradaki temel amaç yeni konut yapacak kişiler için alternatif oluşturmak (aile büyüklüğü, gelir durumu, konfor koşulları vb. göre) ve aynı zamanda hem yöresel malzemenin hem de modern malzemenin kullanılmasına olanak sağlamaktır. Yerel halkın son 10 yıl içerisinde yaptıkları yapılar arasında betonarme yapılar ile birlikte azda olsa taş yapı mevcuttur. Geleneksel konutlarda oturanlar "evinizden memnun musunuz?" sorusuna %60,08 oranında evet cevabını vermiştir (Bkz. Çizelge 7.7). Bu sonuç evler kötü durumda dahi olsa insanların taş yapılarda oturmak istediklerini göstermektedir. Bundan dolayı taş yapılarda oturmak isteyenler olabileceği düşünüldüğünden bu yönde de seçenek

sunulmuştur. Ek olarak hem taş yapıların hem de betonarme yapıların uygun görülmesinde uygulanabilirlik, sürdürülebilirlik, ekonomiklik, kolay erişilebilirlik ve ekolojik yaklaşım kriterleri temel etkenlerdir. Tüm bu kararlar mevcut yapıların yorumlanmasına bağlı olarak verilmiştir.

Tarihi çevrelerin alan olarak değerlendirilmesinde ise özellikle sosyokültürel özelliklerin korunması ve/veya geri kazanılması için geleneksel yaşam koşullarının sürdürülmesi öngörülmektedir. Özellikle tarihi değerlerin yaşatılması, kırsal hayatın canlandırılması ve kültürel etkilerin gelecek nesillere aktarılması amacıyla kırsal yaşam tarzının özelliklerine sahip çıkılmalıdır. Bu doğrultuda tarihten esinlenerek yaşam dinamiklerinin sürdürülebilir şekilde yaşatılması önerilmektedir.

Yapıların çevresel yaklaşımında ise yeni yapıların çevredeki nitelikli yapılar ile uyumlu olması gerektiği düşünülmektedir. Tüm köyler için alınan yeni yapı kararlarında, ister geleneksel ister modern malzemeyle yapılsın, nitelikli yapılar ile bir uyum aranması olumlu olacaktır. Bununla birlikte kararlar verilirken mevcut tarım arazilerine uyum, doğal kaynakların kullanımı, doğayı tahrip etmeme ve optimum özelliklerde yapı ve çevre oluşumuna özen gösterilmesine ve ekolojik bir yaklaşım sergilenmesine önem verilmiştir.

Tüm bu verilerin kullanılması ve yeni kararların alınması kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak bir takım kuralları beraberinde getirmektedir. Bir çevrenin korunması, yaşatılması, canlandırılması, ekonomik ve sosyokültürel olarak güçlenmesi için bazı kuralların koyulması kaçınılmazdır. Bu sebeple tüm sonuçlar bir rehber oluşturmaya yönelik kararları da içermektedir.

Alanya kırsalındaki nitelikli yapıların incelenmesi sonucunda yapı elemanları, yapım sistemleri, mimari elemanlar ve mekân bölümlenmelerinin benzer özellikler gösterdiği anlaşılmıştır. İnceleme ilçe genelindeki bütün köyleri kapsadığından dolayı kırsaldaki nitelikli yapıların özellikleri tam olarak ortaya koyulmuştur. Köylerdeki geleneksel dokunun korunabilmesi, farklılaşan günümüz ihtiyaçlarının karşılanabilmesi ve sorunlu olan detayların geliştirilerek yapılaşma sağlanabilmesi ile her türlü özelliğe sahip ailelerin kullanabilmesi amacıyla farklı tiplerde ve özelliklerde konutların tasarlanması gerekir. Elde edilen tüm veriler değerlendirilerek bunlar doğrultusunda çözüm önerisinde bulunulmuştur. Getirilecek önerilerin tamamında nitelikli konutların verileri baz alınarak

günümüz şartları ve konfor koşulları altında sentezlenip, gelişen teknoloji imkanları ile birlikte değerlendirilerek sürdürülebilir tasarımlar ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu doğrultuda tüm yapısal elemanlara ait kararlar da alınmıştır (Bkz. Ek 9).

8.4. Değerlendirme

Koruma, ülkemizde cumhuriyet dönemi ile birlikte daha çok üzerinde durulmaya başlanan ve yakın zamana kadar fazla önemsenmeyen bir olgudur. Tarihi, nitelikli ve geleneksel yapıları/dokuları olduğu gibi dahi muhafaza etmeye çalışmayan ve sürekli olarak ortadan kaldırılmaları yönünde sahip olunan bir anlayıştan korumanın öneminin anlaşıldığı bir anlayışa geçmek uzun süreç almıştır. En merkezi ve nitelikli alanlarda dahi süreç bu şekilde işlerken kırsal mimari mirasın korunması sorunsalı üzerinde hiç durulmamış veya çok az değinilmiş, böyle alanlarda kültürel doku bir hayli hızlı şekilde yok olmuştur ve/veya yok olmaya devam etmektedir.

Bu gelişmelerden yola çıkarak araştırmanın en büyük problemi 'Ülke genelinde kırsal mimarinin bozulma nedenlerine ek olarak turizm baskısı altında ve turizmin doğru yönlendirilmemesi sonucunda hızlı bir bozulmaya ve değişime maruz kalan Alanya kırsal mimarisinin korunması ve dokusunu tahrip etmeden yaşatılıp yaşatılamayacağı' olarak belirlenmiştir. Bu bölgenin seçilme sebebi ise birçok bölgeye göre çok daha hızlı bir bozulma sürecinde olmasıdır. Ek olarak ana problemlerden bir tanesi de Alanya kırsal mimarisinin sosyokültürel kurgusunun yapı biçimlenmesinde ne gibi değişikliklere neden olduğunun ortaya koyulmasıdır. Bu problemlerden yola çıkarak hem mevcut yapıların korunması için öneriler getirilirken hem de yeni yapılaşmaların dokuya uyumlu ve sürdürülebilir olması için modeller üretilmiştir. Bunlarla birlikte sadece yapısal kararlar değil sosyokültürel özelliklerin de korunması ve yok olmaması için tavsiyeler üretilmiştir.

Tezin kapsamı gereği betimsel araştırma modeli ile birlikte tarama modeli kullanılırken hem tümdengelim hem de tümevarım yöntemleri bir arada kullanılmıştır. Mevcut yapıların ve sosyokültürel özelliklerin ortaya koyulmasında tarama modeline başvurulmuş, betimsel yol ile de bunların olduğu şekliyle ve tüm özelliklerinin açık şekilde tarifi sağlanmıştır. Kırsal alanda bulunan yerleşim yerlerinde arazi çalışması yapılarak hem mevcut yapıların hem de kent dokularının özellikleri tümdengelim yöntemi ile ortaya koyulmuştur. Çalışmada nitelikli yapıların tamamının ölçüleri alınmak suretiyle projelendirilmesi

yapılmış ve başta muhtarlar olmak üzere köy halkına anket uygulanarak sosyokültürel özelliklerin ve ne yönde isteklerin olduğu ortaya çıkarılmıştır. Böylece nitel araştırma yöntemi kullanılarak ilçe genelinde hem yapısal hem de kırsal dokuların özelliklerine ulaşılmıştır. Bu veriler ışığında da değerlendirmeler yapılmış ve bilgiler sentezlenmiş, tümevarım yöntemi kullanılarak yeni kırsal yerleşim rehberi geliştirilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda gerek tespitlerden yola çıkarak gerekse de anket ve görüşmeler neticesinde birçok sonuca ulaşılmıştır. Anket sonuçları göstermektedir ki yerli halk ihtiyaçları karşılandığında ve/veya yardımcı olunması durumunda oturdukları yerleri terk etmek istememekte, gelenekselde olduğu gibi müstakil ve kendilerine ait bahçeli konutlarda oturmaya devam etmek istemektedirler. Bakımlarının pahalı olmasından dolayı nitelikli konutlarında ki bozulmaları önleyemeyen/gideremeyen halk taş evlerde oturmaktan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte kırsal alanda yaşamaktan ve yaşadıkları çevreden/yerleşkeden mutlu olduklarını buralardan taşınmak istemediklerini söylemektedirler. Burada yaşayan halk fiziksel ve ekonomik şartlar sağlandığı, geçimlerini karşılayabildikleri ve günümüz konfor koşullarından yararlanabildikleri durumlarda köy yaşantısından kopmayı tercih etmemektedirler. Bu doğrultuda eksiklerin giderilmesi ve yaşam dinamikleri ile birlikte kültürel özelliklerin korunabilmesi amacıyla kararlar alınmıştır. İlçenin kentsel ve kırsal özellikleri doğrultusunda konumu neticesinde büyük bir turizm potansiyeline sahip olduğu, iklim şartlarının ve coğrafyasının özellikle tarımsal üretim için çok elverişli olduğu anlaşılmaktadır. Yükseklik farkının fazlaca değişkenlik göstermesine bağlı olarak üretilen ürünlerin çeşitliliği de artmaktadır.

Lidyalılar dönemine kadar uzanan tarihçesi ile ve kentsel olarak farklı dönemlerde yapılmış olan kültürel varlıklarının fazlalığı ilçeye daha fazla önem katmaktadır. Selçukluların başkentliğini yapmış olan ilçede nitelikli yapıların büyük çoğunluğu ortadan kalkmış olsa da mevcut olanların yeterli örnek oluşturmasından dolayı bir kültür şehri olarak da nitelendirilebileceği anlaşılmaktadır. İlçe merkezinde olduğu kadar kırsal alanlarda bulunan nitelikli yapıların varlığı ise yöresel mimari özelliklerin anlaşılmasına olanak vermektedir. Tüm bu veriler ışığında ilçenin hem kentsel hem de kırsal özelliklerinin korunması ve geleceğe aktarılması gerekmektedir. Korumaya yönelik çalışmanın da bölgedeki hızlı bozulmaya bağlı olarak bir an önce yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Kırsal yerel mimari öğelerin incelenmesi sonucunda kullanılan yapı malzemeleri, yapı elemanları ve yapım sistemleri hakkında bilgi edinilmiş, derinlemesine yapılan araştırma sonucunda ilçeye bağlı köylerdeki tüm yapıların mimari öğeleri açığa çıkarılmıştır. Çalışmanın tüm kırsal alanları kapsamasından dolayı ilçe genelinde kesin ve net bilgilere ulaşılmıştır. Bunların sonucunda ise Alanya kırsalında bulunan nitelikli yapıların ne tür öğeler içerdikleri, diğer bölgeler ile benzer veya farklı özellikleri ve ünik bir yapıya sahip olup olmadıkları araştırılmıştır. Bu verilerin yorumlanması ile yörenin mimari kimliği anlaşılmış ve yeni yapılaşma kararları alınırken geleneksel dokuyu bozmayacak şekilde en uygun kararlar ortaya koyulmuştur. Kararlar alınırken özellikle koruma yaklaşımları, yörenin dinamikleri, sosyokültürel özellikleri, tüm köylerin kendine has özellikleri ile kullanıcı istekleri de göz önünde tutulmuştur.

Alanya kırsal yerleşimlerindeki doku özellikleri yerinde yapılan araştırmalar, mevcut istatistiki bilgiler ve anket ile görüşmeler sonucunda ortaya çıkartılmıştır. Yapılan tüm incelemeler ile kırsaldaki nüfusun hızlı bir şekilde azaldığı, nüfus ile birlikte tarım ve hayvancılığında giderek azalma eğilimi gösterdiği belirlenmiştir. Farklı yüksekliklerde bulunan yerleşmelerin ise hem planlama hem de denetimsizlik nedeniyle fazlaca dağınık alanlara dağıldığı ve dokuların kaybolduğu anlaşılmıştır. Tüm bu verilerin sadece doku veya yapı özelinde değil sosyokültürel yapıyı da derinden etkilediği ve bazı bölgelerde bu yapının tamamına yakınının yitirildiği görülmüştür. Köyler özelinde mimari verilerin oluşturduğu farklılıklar ile benzerlikler nitelikli yapıların projelendirilmesi ile anlaşılmıştır. Bu araştırma sonucu bize göstermektedir ki ilçe kırsal yerleşimlerinin kendine has potansiyelinin bir hayli fazla olmasına rağmen geriye döndürülmesi kısmen zor süreçler içermektedir. Bu doğrultuda kısa ve orta vadede çözüm önerilerinden ziyade uzun vadeli kararların da alınması ve vakit kaybetmeden sistematik içerisinde uygulamaya geçilmesi gerekmektedir.

Bölgenin tamamını kapsayacak şekilde yapılan tipolojik çalışma sonucunda hem mimari elemanların özellikleri hem de yapım sistemlerinin köyler arasındaki dağılımları anlaşılmıştır. Çalışma içerisinde en çok değinilen köyler olan Türktaş, Mahmutseydi ve Dereköy civarı tipolojinin temelini oluştursa da tüm köylerden gelen farklı veriler ile de sistem zenginleştirilmiştir. Yapılan tipoloji çalışması göstermektedir ki plan tipleri, kapı, pencere, çatı, merdiven oluşumları ve yapım sistemleri yakın bölgede bulunan yapılar ile çok fazla farklılık göstermemektedir. Ancak yine de kendine özgün öğelerin varlığından

söz edilebilir. Bu veriler sonucunda hem nitelikli yapıların tüm orijinal özellikleri ile korunması hem de yeni yapılacak olan yapıların geleneksel öğelerin belirli özelliklerini içermesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Kırsalda meydana gelen dokusal ve yapısal bozulmalar en büyük birimden en küçük birime kadar irdelenmiş ve ortaya koyulmuştur. Bunun akabinde ise hangi bozulmalara ve değişimlere ne gibi müdahale edilmesi gerektiği önerilmiştir. Verilen kararlar paralelinde doğru uygulama yapıldığı takdirde nitelikli yapıların kurtarılacağı ön görülmektedir. Bu yapıların korunması kültürün gelecek nesillere aktarılması için büyük önem taşırken aynı zamanda turizm potansiyelinin kırsala çekilmesi açısından da olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir. Bu sebeple yapıların bazı köylerde kendi fonksiyonları ile kullanılması, bazı köylerde ise yeni fonksiyonlar verilerek değerlendirilmesi gerektiğine karar verilmiştir. Bu kararların alınmasında köylerin konumları, sahip oldukları turizm potansiyelleri, yerel özellikleri ve nitelikli konutların durumları göz önünde tutulmuştur.

Yöresel özelliklerin değerlendirilmesi sonucunda yeni yapılaşmalara yönelik kararlar da verilmiştir. Bu kararlar hem doku bütünlüğünü korunmaya yönelik hem de nitelikli yapıların değerlerinin kaybolmasını engellemeye yönelik olarak alınmıştır. Yeni yapılaşma kararlarında temel faktör nitelikli yapıların sentezlenmesi ile birlikte geleneği sürdürmek ancak her durumda birebir taklitten kaçınmak olmuştur. Bunun sonucunda geleneksel değerler sürdürülebilirken yeni yapıların dokuya uygun olarak yapılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Yeni yapılaşma kararları alınırken iki farklı yapım sistemi önerilmiştir. Bunlardan ilki geleneksel malzeme ve yöntemler kullanılmasına ikincisi ise modern malzeme ve yöntemler kullanılmasına dayanmaktadır. Her iki durumda da nitelikli yapıların yorumlanması ve günümüz konfor koşulları ile ihtiyaçlarının karşılanması esas alınmıştır.

Tüm ortaya koyulan veriler değerlendirildiğinde önlem olarak koşullar sıralansa da ülkenin ekonomik politikaları ve birtakım siyasi mücadelelerden dolayı tamamının gerçekleştirilmesinin kısa sürede mümkün olmadığı da görünmektedir. Ancak uzun süreli kalkınma planları hazırlanarak ve kırsal alanların önemine vurgu yapılarak günümüze kadar gelmiş olan yanlışlardan dönülürse hızlı bir düzelme olacağı düşünülmektedir. Sonuçta hem kırsal özelliklerin geri kazanılması ile turizm faktörünün kırsala yayılması hem de kültürel değerlerin dönüşümlü olarak turizmi desteklemesi sağlanacaktır.

Çalışmanın sınırları belirlenirken özellikle hem kırsal etkinin olduğu hem de turizm etkisinin çok yoğun hissedildiği bir bölge seçilmiştir. Nitekim yerinde yapılan araştırmalar sonucu görülmüştür ki bozulma ve değişim çok daha hızlı olmaktadır ve nitelikli yapı stoku azalmaktadır. Çalışma alanı olarak seçilen Alanya İlçesi tüm detayıyla incelenmek istendiği için ilçeye bağlı 68 köyün tamamı çalışma kapsamına alınmıştır. Ancak ilçe sınırları içerisinde yer alan yayla alanları hakkında kısmen değerlendirmelerde bulunulmuşsa da yayla yerleşimleri çalışma alanı dışında tutulmuşlardır.

Elde edilen bulgular hem geleneksel yapı ve doku hakkında bilgi edinilmesini hem de yapılar hakkında envanter çıkartılmasını sağlamıştır. Böylelikle ileriye dönük olarak nitelikli yapılar eksilmeye devam etse dahi ilçenin kırsalında geleneksel konut sisteminin özellikleri kaybolmayacaktır. Bunlar ilçenin yapı tarzının korunmasını ve yeni yapılacak olan konutların da geleneksel dokuya uygun olarak yapılmalarını olanaklı kılacaktır. Sadece ilçe açısından değil geniş çaplı değerlendirildiğinde tüm ülke içerisinde kırsal alan çalışmalarının bütüncül olarak yapılması ile geleneksel özellikler tüm bölgelerde yaşatılabilme şansına sahiptir. Tezde kullanılan sistematik yaklaşım tüm bölgelerde kullanılabilir ve uygulanabilir bir şema sunmaktadır. Bu durum tabi ki her bölge için ayrı ayrı ve bütüncül bir araştırmayı gerekli kılmaktadır.

Tüm çalışma değerlendirildiğinde sürekli değişim içerisinde olan yaşam dinamiklerinin korunmasının ve yaşatılmasının zor olduğu görülmektedir. Ancak, her türlü zorluğa karşın hükümet, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, ilgili tüm odalar, kullanıcılar ve yerel halkın da içinde bulunduğu geniş katılımlı ve ortak şekilde alınacak kararlar ile geri dönüşün mümkün olduğu düşünülmektedir. Geri dönüş tamamen eski üretim teknikleri, yaşam tarzı ve hayat standartları anlamında olmayıp, eski kültürel değerlerin korunması, yaşatılması ve bunların günümüz koşullarına da uygun hale getirilerek kullanılması ve yaşatılmasını betimlemektedir.

Çalışma ile birlikte tartışılması ve üzerinde durulması gereken en önemli konulardan birinin “kırsal sit” kavramı olduğu anlaşılmaktadır. 2. Dünya Savaşı ile başlayan ve özellikle Venedik Tüzüğü ile de devam eden süreçte tarihi çevrelerin ve kültürel değerlerin korunmasına önem verilmeye başlanmıştır. Özellikle Venedik Tüzüğü, kent ve kır alanlarının ayrı ayrı olmak üzere “sit bütünlüğü” içerisinde değerlendirilmesini savunmuş ve bu noktada önemli bir adım atmıştır. Avrupa’da kırsal mimariyi ayrı perspektifte

inceleyen ve bu alanların korunması için ortam hazırlamaya yönelik fazla sayıda konferans ve seminerler düzenlenmiştir. Bunların tümünde ortak nokta kırsal sit tanımının ayrı olarak tutulması, buralardaki bozulmaların daha hızlı olduğu ve farklı problemlerinin bulunduğunun benimsenmesidir. 90'lı yıllardan sonra ise kırsal mimari doğal çevre ile bir bütün halinde el alınmış ve "kültürel peyzaj" kavramı oluşturulmuştur.

Ülkemizde ise maalesef "kırsal sit" kavramı herhangi bir yasal düzenleme içerisinde yer almamaktadır. 1983 tarihinde yürürlüğe giren "Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu" eski eser tanımının yerine "kültür ve tabiat varlığı" kavramı üzerinde durmuştur. Bu yasada kırsal sit tanımı hiç yok iken kentsel, doğal, tarihi ve arkeolojik sit ayrımları da açık ve anlaşılır bir şekilde yapılmamıştır. Hâlihazırda kırsal alanların korunması bir problem teşkil ederken 2011 yılında çıkarılan bir kararname ile doğal sitlerin sorumluluğu "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na" verilmiştir. Bu doğrultu da hem kültürel özelliklere hem de doğal özelliklere sahip sitler (kırsal yerleşimler) için farklı iki yasal düzenleme ve iki karar mekanizması ortaya çıkmıştır. Bu durum korumaya yönelik ayrı bir olumsuzluk olarak belirtilebilir.

Kırsal alanlarda oluşturulan sitler kentsel sit başlığı altında değerlendirilmekte ve bu şekilde tescillenmektedir. Ancak tanımları dahi farklı olan kent ve kır kavramına yönelik yaklaşımların tabii ki ayrı tutulması gerekmektedir. Bunun birinci nedeni kırsal yerleşmelerin sorunlarının kentsel alanlardan farklı olmasıdır. Kırsal alanlarda doğal-kültürel peyzaj, yaşam dinamikleri, üretim ve tüketim faktörleri farklı avantajlar sağlarken aynı zamanda kentsel alandan ayrı sorunların da kaynağını teşkil etmektedir. İkinci neden ise kırsal alanların planlama sorunları ile kırsal alanlardaki tespitlerin geç yapılması bu alanların daha hızlı bozulmasına neden olmaktadır. Bu sebeple kentsel alanlara göre de müdahale edilmesi daha ivedi bir şekilde gerçekleştirilmelidir.

Tüm çalışma göstermektedir ki sit kavramının içerisinde "kırsal sit" oluşumunun ayrı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu şekilde "kırsal sit" olarak tescil edilen alanlarda buralara özgü sorunlar ayrıştırılmış, aynı şekilde müdahaleler ve çözümler de farklılaşmış olacaktır. Özellikle kırsal alanlarda yaşayan insanların da paydaş olarak görülmesi ve kırsal alanlara yönelik farklı uzmanlık alanlarının oluşması "kırsal sit" kavramıyla ilişkilendirilmelidir. Sürekli olarak değişen çevrede ilke kararları da alınırken sadece kırsal alanlara yönelik kararlar verilmelidir.

KAYNAKLAR

Ahunbay, Z. (2017). *Tarihi çevre koruma ve restorasyon* (Dokuzuncu Baskı). İstanbul: YEM Yayınları, 8-20, 38, 116,119.

Akgün, T. (2013). *Kırsal mimari mirasın korunması bağlamında Bayburt kırsal geleneksel evi*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Akın, S. ve Yıldız F. F. (2005). Kırsal kalkınma sorunlarının çözümünde Ipard ajansı. *Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Türktarım Dergisi*, 166, 42-77.

Akış, A. (2007). Alanya'da turizm ve turizmin Alanya ekonomisine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 15-32.

Akkaya, N. (2005). *Akseki İlvat köyleri ve çevresindeki geleneksel Türk evlerinin mimari ve süslemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Akozan, F. (1977). *Türkiye'de tarihi anıtların koruma teşkilatı ve kanunlar*. İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayını, 21.

Aksoy, E. (1987). *Mimarlıkta tasarım bilgisi* (Birinci Baskı). Ankara: Hatiboğlu Yayınevi, 51.

Aksoy, E. (2001). *Yörük ve Türkmenlerin sosyo-kültürel yapısı (Kırıkkale Karakeçili aşireti örneği)*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aladağ, H. (2010). *Kültür varlıklarının korunmasında koruma yönetimi süreci.* Yüksek Lisans Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Alanya Ticaret ve Sanayi Odası. (2018). *Alanya ekonomik rapor* (Birinci Baskı). Alanya: Alanya Matbaası, 104.

Alioğlu, E.F. (1991). *Geleneksel yapı elemanları*. İstanbul: Yıldız Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık bölümü, 117, 118, 129.

Altaş, N. (1997). Tipoloji. *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi* (Birinci Baskı). İstanbul: YEM Yayınevi, 1779.

Anonim. (2003). *T.C. Antalya Valiliği Antalya Kültür Envanteri*. Antalya: Siyah Grafik ve Matbaacılık, 12,13.

Anonim. (2013). *Orman Atlası*. Ankara: Orman Genel Müdürlüğü Bilgi Sistemleri Dairesi Başkanlığı Coğrafi Bilgi Sistemleri Şube Müdürlüğü, 35,37, 41, 45, 47, 55.

Aran, K. (2000). *Barınaktan öte Anadolu kır yapıları* (Birinci Baskı). İstanbul: Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi, 14, 15, 48.

Aydemir, E. (2010). *Yöresel mimarinin ve kırsal dokunun korunması: Artvin Şavşat Balıklı mahallesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Aydemir, Ş., Aydemir S. E., Beyazlı, D. Ş., Ökten, N., Öksüz, A. M., Sancar, C., Özyaba, M. ve Türk, Y. A. (1999). *Kentsel alanların planlanması ve tasarımı*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Ders Notları, No:54, 424-467.

Aydın, D. (2008). Contextual values in rural architecture: Kilistra (Gokyurt) Settlement/Turkey, Regional architecture and identity in the Age of globalization, volume I, Editors; Jamal Al-Qawasmi, Abdesselem Mahmoud, Ali Djerbi. *In The Second International Conference of the Center for the Study of Architecture in the Arab Region*, 408-417.

Bacak, F. N. (2019). *Antalya ili Akseki ilçesi Emiraşıklar köyü geleneksel konut dokusunun belgelenmesi ve koruma sorunlarının tespiti.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bahar, H. (2004). İlkçağda Orta Anadolu ile Akdeniz Bölgesi arasında Alanya'nın stratejik önemi., F. N. Koçak.(Editör). *Alanya tarih ve kültür seminerleri III*, Birinci Baskı. Alanya: Alsav ve Hür Ofset, s. 327-329.

Bakır, İ. (1995). *Batı Toroslarda göçerlerin yerleşme ve mekân sorunlarının çözümü üzerine bir deneme*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Başbaydar Belli, F. (2012). Alanya kentinin korunmasında kültürel mirasın önemi., F. N. Koçak.(Editör). *Alanya XII. tarih ve kültür sempozyumu*, Birinci Baskı. Konya: Öz Hür Ofset, s. 100-112.

Başlılar Altun, S. (2008). *Geleneksel Türk evleri, kullanılan yapı malzemeleri, yapı elemanları ve yapım sistemleri*. Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı. (2014). *Bölge planı 2014-2023 TR61 düzey 2 bölgesi Atalya-Isparta-Burdur*. 53, 147.

Baykara, T. (2001). *Türk kültür tarihine bakışlar* (Birinci Baskı). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 63.

Baytın, Ç. (1994). *Tarihi çevrede yeni yapılaşma olgusuna bir yaklaşım İstanbul örneğinde bir uygulama modeli*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bazin, M. (1993). Orta Toros Yörüklerinden Sarıkeçili aşireti (çev. H. Kara). *Ankara Üniversitesi Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, (3). (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1989).

Bektaş, C. (2001). *Halk yapı sanatı* (Birinci Baskı). İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Berk, C. (1951). *Konya evleri*. Doçentlik Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

Besculides, A., Lee, M. E. ve McCormick, P. J. (2002). Residents' perceptions of the cultural benefits of tourism. *Annals of Tourism Research*, 29(2), 303-319.

Bilgili, B. (2010). *Akdağ ve Cebiresi dağı (Alanya – Antalya) florası*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bilim, C. (2004). Arşiv belgelerinde ve salnamelerde Alanya., F. N. Koçak.(Editör). *Alanya tarih ve kültür seminerleri III*, Birinci Baskı. Alanya: Alsav ve Hür Ofset, s. 197-202.

Binan, C. Ş. (1998). *Mimari koruma alanında Venedik Tüzüğü'nden günümüze düşünsel gelişmenin uluslararası evrim süreci* (Birinci Baskı). İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Yayını, 108.

Bingöl, Ö. (2007). *Mimarlıkta tip kavramı ve tipoloji.* Doktora Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Blumenthal, M. M. (1951). *Batı Toroslarda Alanya ard ülkesinde jeolojik araştırmalar* (Birinci Baskı). Ankara: Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü Yayınları, 5.

Borja, J. ve Castells, M. (2013). *Local and global: the management of cities in the information age* (First Edition). UK: Routledge.

Bozkurt, T. (2016). Konya-Gökyurt (Kilistra) köy odaları. *Milli Folklor Dergisi*, 28(109), 201-216.

Brolin, B. C. (1980). *Architecture in context* (First Published). New York: Van Nostrand Reinhold Book Comapny, 5.

Brunt, P. ve Courtney, P. (1999). Host perceptions of sociocultural impacts. *Annals of Tourism Research*, 26(3), 493-515.

Burden, E. E. (2004). *Illustrated dictionary of architectural preservation: restoration, renovation, rehabilitation reuse* (First Press). New York: McGraw-Hill.

Büyükcan Sayılır, Ş. (2012). Göçebelik, konar-göçerlik meselesi ve coğrafi bakımdan konar-göçerlerin farklılaşması. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, XII(1), 563-580.

Can, A. (2011). *Tarihi çevrede yeni yapılaşma koşulları ve Kadıköy-Rasimpaşa mahallesi örneği.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Croci, G. (1998). *The conservation and structural restoration of architectural heritage, advances in architecture series* (First Press). UK: Wit Press, 41.

Çavdar, E. (2009). *Geleneksel Dursunbey evlerinin malzeme ve taşıyıcı sistemlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Çekül Vakfı. (2012). *Anadolu'da kırsal mimarlık* (E-kitap). Bursa: Büyükşehir Belediyesi, Tarihi Kentler Birliği, 6.

Çeçener, B. (1992). Ülkemizde taşınmaz kültür ve doğa varlıklarını koruma olayı ve bu konuda bazı eleştirel görüşler. *Ege Mimarlık Dergisi*, 2, 46-48.

Çelik, D. ve Yazgan, M. E. (2007). Kentsel peyzaj tasarımı kapsamında tarihi çevre korumaya yönelik yasa ve yönetmeliklerin irdelenmesi. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 9(11), 1-10.

Çelik, Z. (2005). Planlı dönemde Türkiye'deki kırsal kalkınma politika ve uygulamaları üzerine bir değerlendirme. *Planlama Dergisi*, 2, 61-71.

Çetiner, A. (1980). *Kırsal yerleşmeler ve fiziki düzenleme ilkeleri* (Birinci Baskı). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları, 3.

Çevik, S., Yıldırım Saçılık, M. ve Toptaş, A. (2018). Eski köye yeni adet: Turizm ve kültürel yapı etkileşimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(58), 617-630.

Çınar, H. (2014). *Anadolu kırsal mimarisinin oluşum mantığı: yer değiştiren Kesmez köyünde mekân ve mekân düzeni.* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Çimrin, H. (2012). *Bir zamanlar Antalya tarih, gözlem ve anılar 1. cilt* (Beşinci Baskı). Antalya: Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Kültür Yayınları, 52.

Çolak, N. İ. (2015). *İmar hukuku (planlama, arsa, yapı, koruma)* (İkinci Baskı). İstanbul: On iki Levha Yayıncılık, 81.

Çolakoğlu, Ü. ve Çolakoğlu, O. E. (2010). *Stratejik yönetim ve turizmde uygulamaları* (Birinci Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık, 11.

Çorapçıoğlu, K., Çakır, S., Aysel, N.R., Görgülü, H.C., Kolbay, D., Seçkin, N.P., Ünsal, E. (2011). *Kırsal alanda yöresel mimari özelliklerin belirlenmesi yöresel kırsal mimari kimlik* (İkinci Baskı). Ankara: Altan Matbaası, 5, 23, 25, 34, 40, 68, 72,81, 102, 103, 104.

Dağ Gürcan, A. (2017). *Toroslarda kırsal mimarlık: Bozyazı, Dereköy örneği*. Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Dağıstanlı, K. (2007). *Mimarsız mimarlık ve Bingöl, Kiğı, Alagöz köyü üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Davulcu, M. (2015). Ormana yöresi geleneksel konut mimarisi ve yapıcılık geleneği, *Kalemişi-Türk Sanatları Dergisi*, 3(5), 47-96.

Davulcu, M. (2017). Konar-göçer Sarıkeçili Yörüklerinde yeni bir barınma biçimi olarak "manar", *V. Uluslararası halk kültürü ve sanat etkinlikleri sempozyumu bildiri kitabı - 1*, s. 196-206.

Demir, N. (2004). Alanya kültürünün dünü bugünü ve geleceği., F. N. Koçak.(Editör). *Alanya tarih ve kültür seminerleri III*, Birinci Baskı. Alanya: Alsav ve Hür Ofset, s. 30-34.

Denker, B. (1960). Güneydoğu Toroslarda göçebelik (Dr. Wolf-Dieter Hütteroth'a göre. *Türk Coğrafya Dergisi*, XVI(20), 136-142.

Dinç, G. (2012). Osmanlı'dan cumhuriyete Alanya nüfusu (1831-1950)., F. N. Koçak.(Editör). *Alanya XII. tarih ve kültür sempozyumu*, Birinci Baskı. Konya: Öz Hür Ofset, s. 120-135.

Doğanay, F. (2002). Türkiye'de kırsal yerleşmeler ve geliştirilen politikalar. *Planlama Dergisi*, 2(3), 90-96.

Doğrusöz, N. S. (1994). *Tarihi ve özgün çevrelerde yeni yapı sorunu ve "infill" olgusuna farklı yaklaşımlar.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Durukan, İ. (2004). *Türkiye'de gayrimenkul eski eserler ve anıtlar yüksek kurulu sonrası kültür mirası korunmasının gelişimi ve uygulama sorunları*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ecemiş Kılıç, S. ve Türkoğlu, G. (2015). Geleneksel yapılarda konaklama amaçlı fonksiyon değişiklikleri: Safranbolu eski çarşı örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, 24(1), 39-56.

Eke, F. ve Özcan, Ü. (1988). Tarihi dokunun korunması ve uluslararası deneyimler. *Mimarlık Dergisi*, 228(1), 34-36.

Eminağaoğlu, Z. (2004). *Kırsal yerleşmelerde dış mekan organizasyonu – ilgili politikalar ve değerlendirmeler*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Eminağaoğlu, Z. ve Çevik, S. (2007). Kırsal yerleşmelere ilişkin tasarım politikaları ve araçlar. *Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 22(1), 157-162.

Er, A. C. (2013). Geleneksel harman tuğlası ve üretimi. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 2(2), 61-70.

Erbay, G. (1994). *Dereköy (Alanya) dolayının jeolojik ve petrografik özellikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

Erbay, G. (1998). *Demirtaş – Gazipaşa civarının jeolojik, mineralojik ve petrografik özellikleri*. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

Erdem, M. (2012). *Kırsal yerleşim peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti, korunması ve geliştirilmesine yönelik değerlendirme matrisi önerisi*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erdoğru, M. A. (2013). *Fatih Sultan Mehmed zamanında Ala'iyye sancağı: 1475 tarihli sûret-i defter-i icmâl-i vilâyet-i Alâ'iyye (metin ve inceleme)* (Birinci Baskı). Konya: Alanya Kültür, Sanat ve Turizm Vakfı ile Alanya Ticaret ve Sanayi Odası, 4, 21.

Eren, İ. A. (2009). *Antalya ili, Alanya ilçesinde sürdürülebilirlik açısından turizm ve çevre konulu bir alan araştırması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Eres, Z. (2013). Türkiye'de geleneksel kırsal mimarinin korunması: Tarihsel süreç yasal boyut. *Prof. Dr. Nur Akın'a Armağan-Mimari ve Kentsel Koruma,* 457-469.

Eres, Z. (2016). Türkiye'de geleneksel köy mimarisini koruma olasılıkları. *Ege Mimarlık Dergisi*, (92), 8-13.

Erkartal, P.Ö. (2016). Kentsel koruma ve rekonstrüksiyon: Münster Prinzipalmarkt örneği. *İdealkent*, 7(19), 498-526.

Erkovan, N. Y. ve Arı, N. G. (2018). Alanya geleneksel konutlarında kapılar. *Amisos*, 3(5), 493-514.

Ersen, A. (2011). Taş korumada son 20 yıldaki gelişmeler ve yenilikler. *Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları Dergisi*, (10), 3-19.

Eyüboğlu, İ. Z. (1991). *Türk dilinin etimoloji sözlüğü* (İkinci Baskı). İstanbul: Sosyal Yayınlar, 285.

Fitzner, B. (2002). Damage diagnosis on stone monuments - in situ investigation and laboratory studies. *Proceedings of the International Symposium of the Conservation of the Bangudae Petroglyph*, (7), 29-71.

Gedikli, B. (2007). Stratejik mekânsal planlama: planlamada yeni arayışlar, yöntemler ve teknikler, M. Ersoy. (Editör). *Kentsel planlama kuramları* (Birinci Baskı). Ankara: İmge Yayınevi, 237-290.

Geray, C. (1975). Türkiye'de kırsal yerleşme düzeni ve köy kent yaklaşımı. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 30(1), 45-66.

Girgin, E. (2021). *Geleneksel kırsal yerleşmelerde koruma kriterlerinin belirlenmesi – Bolu ve çevresi alan araştırması*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gökçe, G. (1979). Geleneksel mimaride strüktür. *Yapı Dergisi*, 33, 19-28.

Gözenç, S., Gümüş, E., Ertin, G. (1998). *Türkiye coğrafyası*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 94.

Güler, K. (2016). *Türkiye'de nüfusunu yitiren kırsal yerleşimlerin korunması için bir yöntem önerisi: Ödemiş-Lübbey köyü örneği*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Gültekin, N. (2001). Türkiye'de taşınmaz kültür varlıklarını koruma sürecinde yaşanan açmazlar, H. Sezgin. (Editör). *Türkiye'de risk altındaki doğal ve kültürel miras TAÇ Vakfı'nın 25 yılı anı kitabı* (Birinci Baskı). İstanbul: Türkiye Anıt Çevre Turizm Değerlerini Koruma Vakfı Yayınları, 213-218.

Gültekin, N. (2007). Kentsel korumada yenileme tercihli yasal yaptırımlar. *Kent ve bölge üzerine çalışmalar* (Birinci Baskı). Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası, 377-393.

Gündüz Önal, A. (2012). *Alanya'nın yer adları*. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

Gür, Ş. Ö. (1984). Yöre mimarlığı: nostalgia. *Mimarlık Dergisi*, (200), 3-5.

Gür, Ş. Ö. (2005). *Doğu Karadeniz'de kırsal mimari* (Birinci Baskı). İstanbul: Milli Reasürans, 165.

Güvenç, B. (1979). *İnsan ve kültür* (Üçüncü Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları, 97, 109-112.

Hafızoğlu, H. (2001). Ahşap malzemenin kimyasal maddelerle korunma teknikleri, A. Özköse. (Editör). *Ahşap kültürü: Anadolu'nun ahşap evleri* (Birinci Baskı). Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 28.

Hasol, D. (1998). *Ansiklopedik mimarlık sözlüğü* (Yedinci Baskı). İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, 274.

Hersek, F. M. (2000). *Safranbolu Yörük köyü geleneksel yaşam biçimi ve evleri* (Birinci Baskı). Ankara: Kuban Matbaacılık, 33.

Hürol, Y. (1993). İstanbul'da bir Eyfel. *Yapı Dergisi*, (136), 43-51.

Işık, S. (2012). *Tarihi kent merkezlerinde koruma planlaması yaklaşımları: Ulus tarihi kent merkezi örneği.* Uzmanlık Tezi, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara.

İnceoğlu, N. Ve Polatoğlu, Ç. (1991). Özel niteliği olan çevrelerde yeni yapı sorunu. *YÜAF Proje*,(87-B), 01-01-02.

İner, G. (2013). *Kırsal konutlarda sürdürülebilirlik kriterlerinin belirlenmesine yönelik bir yöntem: Edirne örneği.* Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne.

İnternet: 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu. T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. URL-9: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18113.pdf, Son Erişim Tarihi: 01.02.2019.

İnternet: 3194 Sayılı İmar Kanunu. T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. URL-10: https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18749.pdf, Son Erişim Tarihi: 01.02.2019.

İnternet: 5366 Sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun. T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. URL-11: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/07/20050705-1.htm, Son Erişim Tarihi: 01.02.2019.

İnternet: 6495 Sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. URL-12: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/08/20130802-1.htm, Son Erişim Tarihi: 01.02.2019.

İnternet: Antalya İli Maden ve Enerji Kaynakları Maden Haritası. URL-8: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.mta.gov.tr%2Fv3.0%2Fsayfalar%2Fbilgi-merkezi%2Fmaden_potansiyel_2010%2FAntalya_Madenler.pdf&date=2019-05-30, Son Erişim Tarihi: 30.05.2019.

İnternet: Belediye, Köy ve Mahalle Nüfusları. Türkiye İstatistik Kurumu. URL-6: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Ftuik.gov.tr%2FPreTablo.do%3Falt_id%3D1059&date=2019-01-28, Son Erişim Tarihi: 28.01.2019.

İnternet: Deprem Bölge Tablosu. İnşaat Mühendisleri Odası. URL-3: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.imo.org.tr%2Fresimler%2Fdosya_ekler%2Fff019c60caaf76b_ek.pdf%3Ftipi%3D84%26turu%3DX%26sube%3D0&date=2019-01-23, Son Erişim Tarihi: 23.01.2019.

İnternet: KHK/644 Sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilatı ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. URL-13: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/07/20110704M1-1.htm, Son Erişim Tarihi: 01.02.2019.

İnternet: Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği. T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. URL-14: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/07/20170703-8.htm, Son Erişim Tarihi: 01.02.2019.

İnternet: Planlı Alanlar Tip İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete. URL-15: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/06/20130601-2.htm, Son Erişim Tarihi: 01.02.2019.

İnternet: TAV Havalimanları. URL-5: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.tavhavalimanlari.com.tr%2Ftr-TR%2FTurkey%2FPages%2FGazipasaAlanyaAirport.aspx&date=2019-02-02, Son Erişim Tarihi: 02.02.2019.

İnternet: Türk Dil Kurumu Sözlüğü. URL-1: https://sozluk.gov.tr/, Son Erişim Tarihi: 30.05.2020.

İnternet: Türkiye Cumhuriyeti Alanya Kaymakamlığı. URL-2: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.alanya.gov.tr%2Falanyanin-cografi-yapisi&date=2019-01-23, Son Erişim Tarihi: 23.01.2019.

İnternet: T.C Tarım ve Orman Bakanlığı. URL-4: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fgeodata.ormansu.gov.tr%2F&date=2019-02-01, Son Erişim Tarihi: 01.02.2019.

İnternet: Türkiye İstatistik Kurumu Verileri. URL-7: http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.endeksa.com%2Ftr%2Fanaliz%2Fantalya%2Falanya%2Fdemografi%23yas&date=2019-02-04, Son Erişim Tarihi: 04.02.2019.

Jencks, C. (1984). *The language of post-modern architecture* (Fourth Published). New York: Rizzoli Publications, 81, 96.

Kalabalık, H. (2005). *Kültür ve varlıklarını koruma hukuku* (İkinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 645.

Kapancı, M. (2008). *Alanya Kaleiçi Evleri*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Karadeniz, E., Kandır, Y. S. ve Önal, Y. B. (2007). Seçilmiş paydaşların SWOT yöntemiyle Türk turizm yatırımlarını değerlendirmesine yönelik bir pilot çalışma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18(2), 195-205.

Karayazı, S. S. (2015). *Akseki ilçesi, Belenalan köyü kırsal mimari doku özelliklerinin değerlendirilmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kavas, K. R. (2009). *Environmental aesthetics of the rural architectural tradition in the mediterranean highlander settlement: the case study of Ürünlü*. Unpublished Ph. D. Thesis, The Middle East Technical University Program of Architectural History, Ankara.

Kavas, K. R. (2011). Alanya-İncirkırı geleneksel kırsal mimarisinde doğa-kültür ilişkisi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 3(1), 271-289.

Kejanlı, T., Akın, C. T. ve Yılmaz, A. (2007). Türkiye'de koruma yasalarının tarihsel gelişimi üzerine bir inceleme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 179-196.

Keleş, R. ve Mengi, A. (2010). Türkiye'de kentsel rant. *Mimarlık Dergisi*, (353).

Keskin, S. (1992). Sedirin botanik özellikleri, Ü. Eler. (Editör). *Sedir* (Birinci Baskı). Ankara: Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, 35.

Koca, F. (2015). Türkiye'de geleneksel yerleşim örüntülerinin özgün karakter ve kültürel mirasını koruma anlayışına ontolojik bir yaklaşım. *Planlama Dergisi*, 25(1), 32-43.

Koçan, N. ve Çorbacı, Ö. L. (2012). Tarihsel çevreleri koruma sürecinde yeni yaklaşımlar: Kongre turizmi, Safranbolu çarşı örneğinde bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 31-36.

Konyalı, İ. H. (1946). *Alanya*. İstanbul: Ayaydın Basımevi, 267.

Köprülü, F. (1991). *Osmanlı devletinin kuruluşu* (Dördüncü Baskı). Türk Tarih Kurumu Yayınları, 51.

Köse, A. (2005). Türkiye'de geleneksel kırsal konut planlarında göçebe Türk kültürü izleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 158-191.

Küçükerman, Ö. ve Güner, Ş. (1995). *Anadolu mirasında Türk evleri* (Birinci Baskı). İstanbul: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 26.

Larkham, P. J. (1996). *Conservation and the city* (First Published). London: Rouledge, 329.

Leupen, B. (1997). Design and Analysis (First Published). Rotterdam: 010 Publishers, 132.

Lloyd, S. ve Rice, S. (1989). *Alanya (Alaiyya)* (İkinci Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1,3.

Madran, E. (2002). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e kültür varlıklarının korunmasına ilişkin tutumlar ve düzenlemeler: 1800-1950*. Ankara: ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, 26, 42.

Madran, E. ve Özgönül, N. (2011). *Kültürel ve doğal değerlerin korunması* (İkinci Baskı). İstanbul: TMMOB Mimarlar Odası, 3-5, 15, 33, 47, 55, 57.

Meşhur, M. Ç. (1999). *Tarihi çevrelerin korunması sürecinde yeni yaklaşımlar Amasya kenti, Yalıboyu evleri örneği.* Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Meydan, S. G. (2011). *Kentsel toprakta değer artış süreci kentleşme ve kentsel rant ilişkisi: Kayseri örneği.* Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.

Mileti, D. (1999). *Disasters by Design: A reassessment of natural hazards in the United States* (Birinci Baskı). Washington, D.C.: Joseph Henry Press, 4, 7.

Moropoulou, A., Labropoulos, K. C., Delegou, E. T., Karoglou, M., ve Bakolas, A. (2013). Non-destructive techniques as a tool for the protection of built cultural heritage. *Construction and Building Materials*, (48), 1222-1239.

Muşkara, Ü. (2017). Kırsal ölçekte geleneksel konut mimarisinin korunması: özgünlük. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (37), 437-448.

Oliver, P. (1998). *Encyclopedia of vernacular architecture of the World volüme 1*. Cambridge: Cambridge University Press.

Orbaşlı, A. (2008). *Architectural conservation: principles and practice* (First Press). UK: Blackwell Publishing, 112.

Öcal, A. D. ve Dal, M. (2012). *Doğal taşlardaki bozunmalar* (Birinci Baskı). İstanbul: Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi, 75, 86, 93, 101, 110.

Ögel, B. (1978). *Türk kültür tarihine giriş 1* (Birinci Baskı). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 5.

Öktem, E. ve Sözen, R. (1992). Sedir odununun anatomik ve teknolojik özellikleri ile kullanım yerleri, Ü. Eler. (Editör). *Sedir* (Birinci Baskı). Ankara: Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları, 289.

Özaydın, G., Erden Erbey, D., Mamunlu H., Öğdül, H., Üstündağ, K., Ünver, Ö., Kotas, P., Gürses Söğüt, S. (2010). *Balıkesir kırsal alanlarda yöresel doku ve mimari özelliklere uygun yapılaşmanın yaygınlaştırılması projesi kırsal yerleşme doku analizi*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü, 1, 4, 37, 43, 44, 45, 50.

Özaydın, G., Erden Erbey, D., Mamunlu H., Öğdül, H., Üstündağ, K., Ünver, Ö., Kotas, P., Gürses Söğüt, S. (2010). *Balıkesir kırsal alanlarda yöresel doku ve mimari özelliklere uygun yapılaşmanın yaygınlaştırılması rehber kitap*. İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü, 3, 62, 76, 103, 120.

Özaydın, G. ve Özaydın, L. (2002). *Kentsel tasarım kontrollerine yönelik kıyı yönetim modeli; örnek alan: Ayvalık ilçesi*. TÜBİTAK Destekli Araştırma Projesi, İntag:416, 27.

Özcan, K. (2009). Sürdürülebilir kentsel korumanın olabilirliği üzerine bir yaklaşım önerisi: Konya tarihi kent merkezi örneği. *METU JFA*, 26(2), 1-18.

Özcan, K. (2017). Kırsal miras koruma stratejisi Sandıma Köyü, Bodrum. *Milli Folklor Dergisi*, (113), 40-53.

Özden, P. P. (2001). Kentsel yenileme uygulamalarında yerel yönetimlerin rolü üzerine düşünceler ve İstanbul örneği. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (23-24), 255-270.

Özden, P. P. (2016). *Kentsel yenileme-yasal-yönetsel boyut planlama ve uygulama* (İkinci Baskı). Ankara: İmge Kitabevi, 281, 282.

Özen, R. (2001). İnşaat malzemesi olarak ahşap; avantaj ve dezavantajları, A. Özköse. (Editör). *Ahşap kültürü: Anadolu'nun ahşap evleri* (Birinci Baskı). Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 10.

Özer, B. (1986). *Mimarlıkta tarihsellik ve geleneksellik üzerine bir söyleşi* (Birinci Baskı). İstanbul: MSÜ Baskı Atölyesi, 205.

Özgür, F. (2018). *Alanya yöresinde bulunan farklı yükseltideki meraların botanik kompozisyonları ve ot verimlerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Düzce.

Özkan, E. (2007). *Türkiye'de kırsal kalkınma politikaları ve kırsal turizm.* Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özköse, H., Arı, S. ve Çakır, Ö. (2013). Uzaktan eğitim süreci için SWOT analizi. *Middle Eastern African Journal of Educational Research*, (5), 41-55.

Öztürk, Z. K. ve Şimşek, A. (2019). Tarih öncesi dönemdeki ilk barınma alanları ile Anadolu'daki Körtik Tepe, Hallan Çemi, Nevali Çori ve Aşıklı Höyük yerleşimlerinde, inanç ve kültürün etkisinin incelenmesi. *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 14-22.

Palalı, E. (1992). Neyi korumak isteriz. *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, Peyzaj Mimarlığı Odası İstanbul Bölge Şubesi Yayını.

Ray, U. C. ve Demirtaş, N. (2020). Hatay/Samandağ ilçesinin swot analizi ve turizm faaliyetlerine yönelik öneriler. *Dünya İnsan Bilimleri Dergisi*, 2020(2), 99-115.

Reid, R. (1982). *Learning from vernacular, architectural design-British architecture* (First Published). London: Academy Editions, 20.

Resuloğlu, S. (2005). *Koruma olgusu ve kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarının yaklaşımları.* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Roberts, K. B. (2003). *Landscape of settlement, prehistory of the present*. (Second Published). New York: Taylor & Francis e-Library, 40.

Rudofsky, B. (1964). *Architecture without architects* (First Published). Newyork: The Museum of Modern Art.

Sabancı, S. (2012). *Alanya ve Manavgat'ın iklim özellikleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Sabatino, M. (2010). Documenting rural architecture. *Journal of Architectural Education*, 63(2), 92-98.

Sabbağ, Ç. (2011). Adıyaman turizminin güçlü, zayıf yönleri ile fırsat ve tehditlerine ilişkin turizm işletme yöneticilerinin değerlendirmeleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 206-222.

Sağıroğlu, Ö., Kınıklıoğlu, T., Karayazı, S. (2016). Akseki, İlvat bölgesinde ahşap kapı tipolojisi ve kilit sisteminin 'traka-tıfraz' belgelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 9(3), 10-30.

Sağıroğlu, Ö. ve Karayazı, S. S. (2017). Akseki Belenalan köyü geleneksel kırsal konut dokusunda korumanın; ekoturizm yolu ile sürdürülebilirliğinin tespiti. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 10(1), 12-35.

Sarı, C. (2010). Alanya ilçesinin alternatif turizm kaynakları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 1-28.

Songülen, N. (2009). Fransa'da koruma olgusu ve koruma mevzuatının gelişimi. *Tarihi Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar*, Dosya, 14, 43-47.

Sözen, M. ve Eruzun, C. (1992). *Anadolu'da ev ve insan* (Birinci Baskı). İstanbul: Emlak Bankası, 19.

Şahin, İ. (2006). *Osmanlı döneminde konar-göçerler: Nomads in the Ottoman Empire* (Birinci Baskı). İstanbul: Eren Yayıncılık, 61.

Şener, H. (1984). *Alanya'da geleneksel konutlar* (Birinci Baskı). İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, 9, 47, 62, 76, 84, 85, 92, 102, 108.

Şenocak, M. (2016). *Akseki ilçesi Bucakalan köyündeki Mehmet Duruk konutu restorasyon ve yeniden işlevlendirme önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Şimşek, O. (2016). *Yapı malzemesi II* (Beşinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık, 100.

Tansel, S. (2014). *Osmanlı kaynaklarına göre Fatih Sultan Mehmed'in siyasi ve askeri faaliyeti* (Dördüncü Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 292.

Taşlıgil, N. ve Şahin, G. (2016). Yapı malzemesi olarak kullanılan Türkiye doğal taşlarının iktisadi coğrafya odağında analizi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (33), 607-640.

Teo, P. ve Huang, S. (1995). Tourism and heritage conservation in Singapore. *Annals Of Tourism Research*, 22(3), 589-615.

Tolun, F. (1977). *Yerleşme coğrafyası – kır yerleşmeleri*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası, 62.

Tuncer, M. (2009). Cumhuriyet'in mimari mirasının planlama aracılığı ile korunması: Ankara örneği. *TMMOB Mimarlar Odası Cumhuriyet'in mimari mirası sempozyumu*.

Tunçoku, S. S., Arslan Avar, A., İnceköse, Ü., Akış, T. (2012). *İzmir kırsal alan yerleşim ve konut envanteri kırsal konutlar - 1*. İzmir: T.C. İzmir İl Özel İdaresi, 3.

Turhan, M. S. (2005). *Avrupa Birliği üyeliği yolunda Türkiye kırsal kalkınma tedbirleri uygulama süreci*. Uzmanlık Tezi, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Topluluğu Koordinasyon Dairesi Başkanlığı, Ankara.

Türk, A. (1995). *Kentsel koruma yaklaşımlarında kentsel kimliğin korunması, Isparta örneği.* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Türkçü, Ç. (2017). *Yapım ilkeler-malzemeler-yöntemler-çözümler* (Altıncı Basım). İstanbul: Birsen Yayınları, 55.

Türkiye Cumhuriyeti Alanya Belediyesi. (2015). *Alanya Belediyesi 2015-2019 stratejik planı*. Alanya: T.C. Alanya Belediyesi, 45.

Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2007). *Türkiye turizm stratejisi 2023, eylem planı 2007-2013*. 21, 23.

Tütengil, C. O. (1977). *100 soruda kırsal Türkiye'nin yapısı ve sorunları* (İkinci Baskı). İstanbul: Gerçek Yayınevi, 7.

Ülgen, H. ve Mirze, S. K. (2013). *İşletmelerde stratejik yönetim* (Yedinci Baskı). İstanbul: Beta Yayın, 160.

Yalman, A. R. (1977). *Cenupta Türkmen oymakları I* (Birinci Baskı). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 12.

Yerliyurt, B. (2002). *Kent kimliği, kent estetiği ve turizm olgusu paralelinde değişen Alanya'nın kentsel estetik sorunları üzerine irdelemeler ve örnek alan olarak seçilen Atatürk caddesi ile ilgili öneriler*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yeşildal, N. (2008). *Antalya, Ürünlü köyü sivil mimari örneği yapıların yapım sistemlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yurdugüzel, O.T. (2017). *Karma sit alanı sınırları içinde fiziksel ve sosyal katmanlaşmanın belgelenmesi ve kentsel koruma bağlamında değerlendirilmesi için bir yöntem araştırması: Ankara örneği*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yücel, A. (1981). *Mimarlıkta biçim ve mekânın dilsel yorumu üzerine* (Birinci Baskı). İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, 59-66.

Yücel, C. (2005). Korunacak kentsel alanların planlanmasında güncel yaklaşımlar. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(18), 223-235.

Zakar, L. ve Eyüpgiller, K. K. (2015). *Mimari restorasyon koruma teknik ve yöntemleri* (İkinci Baskı). İstanbul: Ömür Matbaacılık, 9, 35-42, 47-54, 62, 65, 89-91, 108, 117, 133, 134, 138, 139, 147, 149, 150, 165, 168.

Zeren, N. (1981). *Kentsel alanlarda alınan koruma kararlarının uygulanabilirliği*. Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

EKLER

(Ekler Tezin arka kapağında CD ortamında verilmiştir.)

GAZİ GELECEKTİR...